Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 75 (573). Львів, неділя, 2 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 165-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 25 сот.
Конто Ч. Щ. Краків 405.857.

Страшний землетрус на Балкані

Сотки вбитих і ранених. — Міста в румовищах.

Частину Балкану навістив страшний землетрус. Відчули його особливо в Тракії, Македонії й Тесалії. З Греції повідомляють, що по селах богато домів лягло в румовищах. В містах великі будівлі і церкви зарисувалися. Осередок землетрусу на півострові Халькідіке. Місточка Періссос, Стратонікон, Стаґіра і Негорі знищені зовсім. Перші телеґрами доносять про смерть 100 осіб і кількасот ранених. В місточку Стратонікон є 50 убитих і 100 ранених. В місточку Єріссос має бути 100 вбитих і тяжко ранених (ПАТ).

Години Союза Народів почислені

„Санді Таймс" оповіщує дуже песимістичну статтю знаменитого анґлійського публіциста Стіда, що перебуває тепер у Женеві. Він стверджує, що Союз Народів находиться перед найтящою крізою. Коли конфлікт на Далекім Сході буде полагоджений розумно, то німецька тактика не зможе знищити ні Союза ні розброєневої конференції. Коли одначе сего конфлікту не полагодять, то дні істнування Союза Народів і розброєневої конференції почислені до кінця біжучого року. Право як підстава порядку світа загрожене в Европі і над Тихим Океаном. Вашинґтон, Париж і Лондон здається розуміють, що мир на Далекому Сході і мир в Европі тісно звязані зі собою.

Крівава масакра селян на Україні

Реквізиції збіжжа в голодних селян на Україні доводять до крівавих подій. В околиці Кремінчуга напали голодні селяни на зареквіроване від них збіжжа, зложене в кооперативнім магазині та зачали його розбирати між себе. Вислана карна експедиція убила кількадесять селян, ще більше ранила. Ранених заборонено везти до лічниці й навіть лічити вдома під острою карою. Тому вони конають по полях з ран і з голоду, бо їх рідні бояться ними заопікуватися.

Увязнення в Сокальщині

„Слово Польське" доносить: По довшій обсерваційї поліція увязнила в Потуриціх студ. Василя Макара, кооператора Володимира Макара, Павла Рака в Тартакові, Гриня Бобського з Потуриці й Андрія Дячишина в Боявицях. В увязнених мали знайти матеріял, що вказував би на їх звязок з заграницею. Мали знайти у них також кількадесять примірників „Сурми", бльочки боєвого фонду і записки компромітуючого змісту. Доходження мали виявити, що діяльність увязнених мала зосереджуватися в кооперативі в Тартакові.

Ґанді побідив Анґлію

Мекдональд згодився на умову між Гіндусами та паріями в м. Поона в справі парляментарного заступництва. Коли про це повідомили Ґандія, він усміхнувся й ледви чутним голосом прошептав: „Моя жертва принесла успіх. Пасивний опір побідив". Відтак візвав до молитви та до відспівання релиґійних пісень рідню, приятелів, між котрими був славний індийський поет Рабіндранат Таґоре і всіх присутних. Потім його жінка дала йому склянку цитринового соку з водою, котру він помалу випив. Лікар дозволив йому тільки на цитриновий сок, розпущене козяче молоко та вівсяну кашку. Ґанді голодував 6 днів і 5 годин. При кінці своєї голодівки удержувався при житті тільки зусиллям волі. Стратив на вазі 10 фунтів. Цілковите виздоровлення Ґандія потрівае довший час. Побіда Ґандія над Анґлією викликала в Індії велику радість і зміцнила його авторитет. Ще ніколи одиниця не побідила так держави.

Інтерпеляція українських послів в Ромунії

Українські посли в Ромунії внесли в камері і сенаті інтерпеляції в справі навчання української мови в народніх школах, в справі злочинної господарки релиґійним фондом та невиплати платень урядникам, священикам, емеритам, вдовам і сиротам. Внесено також інтерпеляції в справі невиплати індемнізацій урядникам, що працюють при відбудові ґрунтових книг й увільнення від оплати за відбудову ґрунтових книг селян, знищених війною; інтерпеляцію в справі протягання судових процесів, стягання аренди за управні поля за кілька літ наразі і в кількох інших справах.

1400 посілостей на ліцитації

„Товажиство Кредитове Земске" у Варшаві виставило на ліцитацію коло 1400 земельних посілостий, бо ті не платять своїх довгів. Цікава річ, що між виставленими на ліцитацію маєтками є й такі, котрих довг дуже малий, бо виносить всего по кілька сот зол. І це власне показує, яка велика кріза.

Рішається питання: мир чи війна

Ґен. Сікорський застановляючись у „Курєрі Вавшавським" над політичним положенням, витвореним німецьким домаганням „дозброєння", доходить до таких висновків: „Теперішна хвиля дійсно переломова. Без пересади можна сказати, що сьогодня рішається питання: мир чи війна. Супроти того з притиском треба ствердити, що в разі накиненого збройного конфлікту, Польща стане в обличчі матеріяльної переваги своїх ворогів. Тій перевазі Польща повинна протиставити доцільно обдумане і старанно в часі мира зорґанізоване воєнне поготівля, відповідаючу висоті трудного завдання команду і ліпше від сусідів вишколені військові відділи. Щоби з тої боротьби за істнування вийти побідно, Польща мусітиме змобілізувати народ кріпко споєний політично і суцільний суспільно, як також армію, яка стоялаб під моральним оглядом вище ніж армія ворога". Отже дальші зброєння на всіх ділянках.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ — а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

РІВНІСТЬ ПРАВ

Стаття Муссолінія з приводу німецьких жадань в справі узброєння.

„Іль Пополо д' Італія", офіціяльний фашистівський дневник, приніс в ч. 219 статтю-заяву Муссолінія в справі міжнародного правного становища в узброєнні держав.

Саме тоді, коли німецький уряд фон Папена зажадав счеркнення найбільше упокоряючого артикулу Льокарненського договору в справі обмежень узброєння, який ставив Німеччину на степень другорядної держави, появилася заява фашистівського вождя й начальника Італії. Вона тим важніша, що Італія враз з Анґлією давала запоруку льокарненській умові. Не дивно, що ся заява викликала загальне заінтересування, бо того самого дня, коли подали її італійські дневники, появилася вона у всіх великих часописах світа. З огляду на вагу сеї енунціяції подаємо її в дослівнім переводі:

Найважніша подія в міжнародній політиці останніх днів се офіціяльне домагання німецького уряду до урядів Анґлії, Франції, Італії та інших менших заінтересованих держав. Ціль сего домагання се жадання правної рівности в справі зброєння. Подібне домагання кілька разів проголосив у своїх заявах ґенерал Шляйхер, найбільше авторитетний і рішучий чоловік уряду фон Папена. Тому й се домагання не повинно викликувати особлившого занепокоєння. Та як се видно з преси, публична опінія Франції виступила майже однодушно проти німецьких домагань, анґлійська — держиться в резерві, а італійська заявила виразну симпатію з німецькими домаганнями.

Стоїмо перед моментом, коли треба дати доказ холодної крови й виказати, що сентиментальні пориви, сторонничі, опізнені неактуальні, які викликала війна, перешкоджують спокійному розумованню, тим паче, що змінені відносини вже устійнено. Се нове становище устійнене з хвилею, коли Німеччину принято до Союзу Народів та признано їй постійне місце у Раді тогож Союзу. Тим признано Німеччині правну рівність з іншими державами так що до прав як і обовязків.

Потім прийшло Льокарно, де Анґлія й Італія заґварантували угоду між Німечиною і Францією. Се ясна річ, що ґарантія названих держав: для Німеччини на випадок наступу зі сторони Франції, та для Франції у противному випадкові, означає, що Німеччина й Франція знайшлися на тій самій правній площині, се є: одна й друга мають той сам обовязок не-наступу і те саме право до оборони на випадок наступу. А згадуємо про се лиш тому, щоб розвязка проблеми була історично й політично льоґічна.

Все таки помимо ветуплення Німеччини до Союзу Народів, помимо артикулів Льокарненського договору, Німеччина щей досі находиться у гіршім положенні. Практично вона розброена наслідком застережень Верзайського договору, який означив їй дуже скром-

ний військовий „стан“, заледви вистарчаючий на береження й удержання внутрішнього ладу.

Та в тім самім Верзайськім трактаті, розброєння Німеччини мало бути лише вступом до загального обмеження зброєнь до тої міри, що й Німеччина; та торжественна обітниця до нині несповнена.

Підготовчі праці Комісії до конференції для розброєнь тревали 5 літ. Конференція тревала 5 місяців. Виголошено сотки промов. Друковані звіти осягнули висоту хмародеру Билдінґа, та з сеї великанської гори паперу остали лиш резолюції Бенеша; зате не взяли в рахубу стислих, річевих і практичних предложень Ґрандія. Треба признати, що вже в першій фазі, — тій найважнішій — конференція для розброєнь розбилася. Та найбільше руху й брязкоту зброї й армат в Европі було саме в часі між отворенням і замкненням Конференції для розброєння. Розчарування стало загальне, а найбільше в Німеччині, бо ствердженo, що крім Італії ніхто з учасників верзайської угоди не старається провадити дійсної політики розброєнь; звідси повне недовіря до сього трактату.

Початок і оправдання німецького домагання лежить якраз в невдачі конференції в Женеві. Та невдача зміряє продовжати нерівність права між Німеччиною і другими державами. Стоїмо перед поважною ділемою Шляйхера: Або буде признана рівність прав, або Німеччина здержиться від участи в новій конференції для розброєнь. Наслідок здержання Німеччини, се остаточне обезсилення та відрочення — „сіне діе“ — конференції для розброєнь; се також смертельний удар в орґанізацію Союзу Народів, вже й так тяжко скомпромітовану виступом Японії та повздержністю Італії.

Треба виходити з точки погляду, що Німеччина не може оставати на віки безсильна між узброєними; хіба узброєні наближуться — як се многомовно прирекли в Верзаю — до рівня її узброєнь. Все ще стоїмо перед альтернативою: загальна забезпека всіх держав при найвисшім рівні їх узброєнь, або навпаки, — як се я заявив у моїй промові в сенаті в січні 1928 р. — при найнисшім рівні узброєнь. Очевидно, що лише при найнисшім рівні через загальне конкретне розброєння. Льоґічно слідує, що як рівень узброєнь інших держав не обнижиться, то Німеччина має право піднести свій. Сеї рівноправности не можна легковажити. Без неї требаб зачислити Німеччину до категорії другорядних держав, які не мають повної суверенности під оглядом мілітарним і політичним. Тому, щоб уникнути неприязности Німеччини на конференції для розброєнь, конечно треба признати їй рівноправність в справі узброєнь. Та тут додаємо, що в найвисшім інтересі Німеччини в обличчі Европи, Америки й світової опінії є, робити помірковане примінення сеї рівности на всякий випадок, чи конференція для розброєнь добре чи зле, але остаточно замкне свої брами.

Німеччина мусить дати доказ великої розваги й не повторювати тих „психольоґічних“ похибок, які коштували її тілько воєн. Вона повинна заявити волю мира й сей зошит, у якому заложать картку з написом „рівноправність“, має бути в такім відношенні, щоб не непокоїв вже й так занепокоєне людство. Раз осягнувши повну рівність, Німеччина має показати перед світом своє уміркованнй, свою розвагу й реальне бажання мира й співпраці. А коли прийде остаточне заломання конференції для розброєнь, нове формування німецьких військових сил має бути вдержане в певній пропорції й має бути вислідом угоди між заінтересованими державами; се тим паче, що й сама Німеччина не далека від такого бажання.

Вірити, що вдасться здержати біг історії; вірити, що раз на завсігди можна здусити нарід такої цивілізації, як німецький нарід, по Росії найчисленніший в Европі, се звичайна руїнницька ілюзія. Хто хоче отворити дорогу майбутности, не може замикатися в минувшині. — Муссоліні.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

„Для уникнення можливого невдоволення української части населення Галичини мушу зазначити як дуже вказану річ, щоби при Богослуженню в новіціятськім домі, зглядно в Церкві в Добромилі, були строго збережені обрядові звичаї греко-катол. Церкви“.

Не зайвим буде тут зазначити і піднести, що так Апостольська Столиця через конституцію „Сінґуляре Президіюм“ як і перед тим ще в письмах кардинала Симеонія і нунція Вануделія, як і австрійське правительство у всіх своїх відношеннях так устно (конференція у намісника) як і письменно підносили вагу пошани національних почувань та обрядових звичаїв греко-католицької Церкви. Про низькі ціли польонізації або латинізації ніде ні слівця, як бачили ми вже в наведених документах і ще побачимо. Одначе яку бурю піднесло наше духовенство[194]) а відтак світські в пресі і на вічах та зборах.

Міністер пише дальше, що коли він з одної сторони признає, що видатна діяльність Отців з Ісусового Товариства в домі новіціятськім в Добромилі тоді лише слушно може бути сподівана, коли їм провід новіціяту буде відданий на означене число літ, то з другої сторони належить сю передачу злучити з умовою, що ОО. Єзуіти малиб уступити навіть перед тим часом, коли се покажеться потрібним або бажаним для святого Престола або для державної влади. Міністер віроісповідань просить вкінці, щоби міністер цісарського дому і справ заграничних як найскорше звідомив про се тамошнього нунція архієпископа Вануделія, та щоби нунцій повідомляв дальше австрійське ц. к. правительство як Апостольська Столиця заміряє дальше в тій справі поступати.

37. Звідомлення австрійського правительства про буллю Сінґуляре президіум.

Як лиш до Риму наспіла вістка, що галицьке намісництво прислало вже позитивний звіт до міністерства віроісповідань і просвіти у Відні, вислала Апостольська Столиця того самого дня по підписанню буллі текст тої буллі в трьох примірниках до австрійсько-угорської амбасади в Римі. Австрійський амбасадор ґр. Паар зараз на другий день то є 13 мая 1882 р. вислав ту буллю до австрійського міністерства справ заграничних у Відні. Розуміється само собою, що Св. Отець як перше удавався з повідомленням про потребу реформи Василіянського Чина до цісаря Франца Йосифа I, так певно й тепер казав вислати текст Апостольського письма цісареви як голові держави. Подаю нисше письмо амбасадора ґр. Паара до міністерства справ заграничних. В тім письмі пише амбасадор, що разом з трьома примірниками Апостольського письма, яке залучає, посилає супровідну ноту св. Конґреґації Пропаґанди. Сеї ноти не прислано мені, видно десь пропала в міністерстві, бо як коротка змістом і не так замітним не звернула на себе уваги. Ані листів Папи Льва XIII. до цісаря Франца Йосифа I. не знайдено в двірськім архіві, ані ноти Конґреґації Пропаґанди в державнім архіві.

Ґр. Паар пересилає отже і письмо Пропаґанди до міністерства справ заграничних і три примірники буллі про реформу. Ось дотичне письмо:

Haus- Hof- und Staatsarchiv, Wien.

(Rubrum): Rom, 13. Mai 1882. Graf Paar unterbreitet das apostolische Schreiben bezüglich der Reformierung des Basilianer Mönchsordens der Ruthenen in Galizien.

Vier Beilagen — Durch die Post.

Rom, 13. Mai 1882.

Hochgeborener Graf!

Ich beehre mich, Euer Excellenz im Anbuge drei Exemplare des Apostolischen Schreibens vom 12. l. M., durch welches seine Heiligkeit, wie aus der angeschlossenen Einbegleitungsnote der Propaganda hervorgeht, im Einverständisse mit Seiner k. u. k. apostolischen Majestät und der k. k. Regierung den Basilianer-Mönchsorden der Ruthenen in Galizien reformiert, zur geneigten weiteren Veranlassung ergebenst zu unterbreiten.

Genehmigen Hochdieselben den Ausdruck meiner Verehrung

Paar.

An das hohe K. u. K. Ministerium des Aeusseren

Wien.

[194]) Не дивно, що наше духовенство піднесло таку негідну борбу проти папської конституції, коли сам митрополит в своїй куренді з 6 червня 1882 р. уважав реформу Чина майже як народне і церковне нещастя і поручив (навіть упімнений нунціем письмом з 4 червня 1882 р.) просити Папу о усунення або зменшення того „нещастя“, бо каже: „прошеніе смиренне въ данихъ случаяхъ и до самого Г-да Бога ми занести можемъ умоляючи о отверженіе намъ противныхъ рѣчей“. Архів президії намісництва — Ректифікат ч. 69/пр .

РОЗВЯЗАННЯ
партії „Сельроб-Єдність ‘.

На мурах Львова появилися афіші, підписані львівським воєводою, котрі сповіщають про розвязання партії „Українська Селянсько-Робітнича Соція лістична Єдність“ (в скороченню „Сельроб-Єдність“). З тексту зарядження виходить, що розвязання „Сельробу“ наступило на підставі рішення міністра внутрішних справ Перацкого. На основі сего зарядження поліція опечатала всі льокалі „Сельробу“ і видавництва: „Сельроб“, „Сила“, „Наша Земля“, „Нові Шляхи“, „Вікна“, „Кооперативні В:сті“ і кооперативу „Книжка“. Увязнено 25 співробітників сих видавництв. „Сельроб“, як пише польська преса, в останніх часах підлягав безпосередно Комінтернови і Політбюрови в Берліні. Переловлені поліцією документи й інструкції ствердили, що члени „Сельробу“ були рівночасно членами Комуністичної Партії Західної України і вели подвійну протидержавну діяльність. Під покришкою легальности росла щораз глибша комуністична аґітація. Останні документи в тій справі мали ствердити, що „Сельроб“ стремів до відірвання східних земель від Польщі, до зміни суспільного устрою. „Сельроб“ мав до розпорядимости величезні грошеві фонди і вів дорогу аґітаційну акцію при помочи згаданих тижневиків. „Сельроб“ видавав також тижневик у жидівській мові п. з. „Унзер Вег“.

„Я виповняв свої обовязки і дякую за те Богу“. (Останні слова Нельзона, найбільшого адмірала Англії).

ХОЧ ЯК ЦЕ ПРИКРО, АЛЕ ПРО СМЕРТЬ ТРЕБА ДУМАТИ, БО ВОНА МОЖЕ ПРИЙТИ КОЖНОЇ ХВИЛІ. ТОМУ КОЖНИЙ ПОВИНЕН НЕГАЙНО ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ

обвинуваченій за державну зраду.

Промова оборонця Д-ра Осипа Назарука виголошена 9. IX. 1932 перед Судом Присяглих у Львові в обороні Евгена Зиблікевича, редактора українського катол. органу „Бескид“.

5) ВИСШИЙ ЗМИСЛ ІСТОРІЇ.

Доходжу до кінця своїх виводів — і до найтруднішого місця їх. Бо не один з ВП. Панів може собі подумати: То ти пред нас думкою своєю до увільнення чоловіка, котрий був членом УВО і то був ним аж доки в ним — як кажеш — не вигоріла думка його і не запанувала в ним інша тай ще в часі того перелому взяв у часть у конґресі Українських Націоналістів, з котрого вийшла організація, яка — так свідчить документ — злилася з УВО... Відповідаю на се: Так! Того увільнення вимагає від Вас висший змисл історії, котрий все мали в собі люди на відповідальних становищах, навіть коли ті люди були найбільш кровожадні! Пан прокуратор богато займався тут історією, отже і я позволю собі тут навести з історії пару цікавих доказів на те, що я сказав.

Як відомо, найбільшого і найстрашнішого завойовника не видала біла раса, до котрої ми належимо, — тільки раса жовта, монґольська. Був ним Темуджін, син Єссукая, званий Джінґісханом. Він завоював найбільше земель в Азії й Европі зі всіх завойовників світа. А був такий кровожадний, що буквально до ноги вимордовував навіть великі міста. А щоби десь у пивниці не заховалася якась дитина з мамою, казав ще відпроваджувати цілі ріки на зруйновані міста і затоплювати навіть руїни їх. І коли той страшенний „Бич Божий“, що вийшов з пустині Ґобі, проломав великий мур Китаю та залив його кровю й огнем, — рушив на захід сонця. В короткім часі знищив до тла цвитучу державу Самарканд, що мала 4 мілионові міста, і кинув на Персію страшні орди свої. Тут перший раз зустрів завзятий опір. Вправді тодішний зледащілий шах Персії, Могамед, утікав перед ним аж до смерти, та не так поступав хоробрий син того шаха, молодий престолонаслідник Джеляледдін. Той кидався мов в окропі по цілій Персії й немов зпід землі добував армії з переляканого народа свого. Та без уговку били його вожди Джінґісхана, а він без уговку організував нові сили. А коли вже десяту армію виставив до бою, рушив проти нього сам Джінґісхан з усею силою своєю. На східній границі Персії, над рікою Індом прийшло до великої битви між ними. І битва так хиталася в перевазі своїй, що, як каже літопись, бракував один волос, а Джеляледдін бувби не тільки побив самого Джінґісхана, але навіть бувби його взяв в полон, якби не припадок. І програв ту битву хоробрий Джеляледдін. А бачучи свій погром, скочив з конем з високої скелі в глибоку ріку Інд, щоб переплисти на другий беріг. Прибічна сторожа Джінґісхана зачала в нього стріляти. Та Джінґісхан заборонив. Тоді його прибічники думаючи, що їх хан хоче живцем імпти свого найзавзятішого противника, купою кинулася в филі ріки Інда, щоби злопити втікача. Та Джінґісхан заборонив іти за ним в погоню, кажучи: „Таких як сей не вільно нищити!“ І на очах усего війська Джінґісхана переплив Джеляледдін велику ріку Інд і потому всю полудневу Персію таки вирвав з рук Моґолів.

Заки розберемо змисл сего факту наведу коротко ще два подібні імена. Сила Турків-Османів піднялася була найвисше за султана Селіма, знаного в турецькій історії під іменем „Грізний і Жорстокий“ та за сина його, Сулеймана Величавого. Вони обидва вимордовували до ноги залоги здобутих кріпостий — з виїмком тих, що боролися до останної можливости. І так відомий випадок, що султан не тільки помилував лицарський орден Йоаннітів на Родосі, але признав йому навіть почесну капітуляцію, довідавшись, що вони боронили своєї позиції буквально до останної пригорщі пороху.

Щож означають ті дивні прояви благородности у найбільше кровожадних завойовників? Це власне ті, котрі мали в собі висший змисл історії: хоч були персоніфікацією гістерії нищення, відчували й розуміли цінність таких людий, які вже по своїй вдачі призначені Вишою Силою на порядкування страшного людського хаосу. Се ті, котрим вибачиться богато, бо вони вміли піднестися навіть понад інтерес свій й оточення свого, вміли відчути тверду і вічну вартість навіть у противнику своїм.. Бо минають як тіни держави і народи, а вічно світить і ділає те, що має дійсну вартість і ціну. І в тім власне доказ величі ума й глибокого політичного інстинкту тих дивних людий, котрим жорстокість і кров не засліпила очий на правдиву людську вартість у людських справах.

Зиблікевич се один з тих, котрі стояли до останка на позиції своїй, стояли, хоч не мусіли там стояти, стояли аж до зужиття останної пригорщі пороху — своєї думки... І коли змінилася думка їх, відійшли зі своєї позиції. Коли засудите Зиблікевича на смерть, — бо при його винищенню війною і тюрмами засуд на нову тюрму був би для нього рівний засудови на смерть, — тоді памятайтеж консеквенцію того засуду: той засуд буде значити і кричати, що хто з української молоді раз попав на ту стежку, котрою йшов Зиблікевич, — для того вже нема повороту на інакший шлях! І тому кличу навіть до тих зпоміж Вас, ВП. Панове Судді Присяглі, котрі переконані, що він є ще там, де Ви думаєте, що він є! Застановіться добре над вердиктом своїм і наслідками його! ВП. Пан Предсідатель Високого Трибуналу сего звертав увагу Вашу, що Зиблікевич був уже караний. Так, се правда. І правдою є, що новий карний кодекс особливо строгий для всіх рецидивістів і що в меншій або більшій мірі подібно відносяться до рецидивістів всі карні закони. Одначе я пригадаю Вам стару мудрість римську, котра каже, що favor innocis має більшу вагу ніж decem codices. То значить, що прихильність судді переважає десять кодексів. А Ви, ВП. Панове Судді Присяглі, не належите до тих, котрі укладають кодекси, бо Ви судді з народа. І за те, щоб не тільки учені в кодексах судді а й Ви мали право судити після розуму і сумління свого, лилася кров з цілих народів! То вона винесла Вас на ту високу лаву, на котрій Ви тепер сидите і рішаєте по совісти своїй! Чиж та совість Ваша не каже Вам, що той чоловік уже досить натерпівся? Він уже кровю плює — і тому державні судді і прокуратори згодилися, випустити його тимчасом за кавцією. Позволю собі висказати надію, що коли не добили його большевики, то не добуте його й Ви, ВП. Судді з народа, хоч тайна розвідка каже, що він належав до нелегичної організації.

Про ту нелегичну організацію скажу кілька отвертих слів правди. Пан прокуратор у своїй промові остро осудив нелегичність у боротьбі. Стверджую, що я вповні годжуся з таким осудом так того п. прокуратора, що укладав акт обвинувачення, як і того п. прокуратора, що тут промовляв, бо нелегичність у боротьбі зла сама в собі і приносить страшні наслідки. Та коли є в нас така організація, що відкидає засаду етики в боротьбі, то вина щонайменше поділена, бо Україна їй мати, але польський батько!.. Чи ВП. Панове можуть припустити, що на нашу молодь не мала вплаву польська революц. література? Чи не стоїть на Марійській площі в сім місті — недалеко відси — великий памятник зі спижу і мармору, памятник найбільшому поетови Польщі, в котрого огненній поезії приходять слова: „З Богєм альбо мімо Бога!“ Не говорю того для пониження памяти Вашого поета, бо високо ціню в нім його велику любов до Рідного Краю! Алеж се правда, що таке становище не могло бути без вплину і на психіку нашої молоді! В усім нашім письменстві, старім і новім, аж до появи вплину Міцкевича не знайдете клича: „З Богєм альбо мімо Бога!“ Се правда і ніщо инше, тільки правда! А вплив іншої польської літератури!... Отже — справедливість вимагає признати, що вина поділена, — вона спільна дитина наша! Колиж виключно Ви судите її, то возьміть сю правду під увагу Вашу! І ту польську ідеольогію, котра налягла своїм вилівом на всі українські школи, навіть приватні, і ті обставини, серед яких мучиться молодь наша! Таж тут, — на нашій українській землі приймають на студії в університеті тільки зникаюче число Українців! Як доносила преса, був випадок, що на однім з факультетів принято Українців сеї землі здається навіть менше ніж Москалів! *(Предсідатель трибуналу переривае запитом: „Чи й сего року так?“).* Певно, що не інакше! *(Предсідатель Трибуналу: „Таж сего року ще нескінчені вписи!“)* Але не ведуть їх в інакшім дусі, як вели досі! Подумайте, ВП. Панове, що мусить діятися в серці тої нашої молоді, котрої не допускають до шкіл на її власній землі! До тих недопущених на університет належав і Зиблікевич. А паспорт на виїзд за границю на студії також не легко дістати. Все те чиста правда і треба її також брати під увагу!

Се політичний процес і ніхто не дивиться на таких підсудних як на звичайних злочинців!

...В політичній боротьбі між народами нема вічної ворожнечі. Англія і Франція сотки літ провадили завзяті війни між собою. А пречінь за нашої памяти, коли кріпка рука німецька сягнула їм обом до горла, звязалися ті нації на життя і смерть і разом пішли до великого бою. Може недалекий той час, коли й оба наші народи, що борються завзято з собою, зяжуться в обороні своїй. Отже не ослаблюйте сусіда свого, котрий Вам самим може колись стати у великій пригоді!

Незабаром підете, Панове, до окремої салі на нараду, де вирішите долю шістьох молодих людий. Коли є між Вами люди, що вірять в Бога і в душу безсмертну, то кличу до них в імя клієнта мого: Памятайте, Панове, що там прийде безсмертна душа мариалка, — Николая Зиблікевича, — прийде з королівських гробниць на Вавелі, прийде до тої салі, на нараду Вашу, — і буде слухати і буде дивитися, як Ви судите дитину його! А він розумівся на таких справах, бо був великий правник. А до тих з Вас, що не вірите в Бога ні в душу безсмертну, кличу: Ви пречінь вірите в якусь рівновагу в природі, бо бачите її. Отже коли гріхи предків очевидно мстяться на потомках їх, то людський розум і людська льоґіка вимагають, щоби й великі заслуги предків брати під увагу для роду їх! Я скінчив.

(По нараді лава Суддів Присяглих відповіла 8 голосами, що Зиблікевич невинен, а 4, що винен. На тій основі Трибунал увільнив Зиблікевича від вини і кари).

Пробна ґазова війна

Нам пишуть: 25 вересня с. р. Тернопіль мав зовсім воєнний вигляд. Місто повне війська та ріжних військових орґанізацій. Всі вікна позаліплювано навхрест тонкими пасками паперу, щоб не потріскали від вибухів бомб, киданих „ворожими“ літаками. Мимо всіх успокоювань влади богато мирних Тернопільців воліло „на всякий випадок“ виїхати з міста, куди хто міг. Одначе через бурю „ворожі“ літаки не надлетіли. Військо запалило слізні й димлячі бомби, котрі вкрили Тернопіль білим і зеленим димом. Хто не мав маски, і не хотів ховатися до „схрону“, наплакався порядно. Вечером відбулася дефіляда всіх відділів, котрі брали участь в „ґазовій війні“. Ці маневри мали на цілі показати населенню, що ґазова війна не страшна для тих, котрі вміють боронитися перед ґазами.

Для нікого життя не є таке солодке як для того, хто позбувся всякого страху перед смертю. (Юрій Вилсон, славний англійський професор ремесл в единбурґськім університеті).

ІСТОРИЧНИЙ МАТЕРІЯЛІЗМ

Коли хочемо успішно боротися з ворогом, мусимо докладно пізнати його моральні і матеріяльні сили та їх розміщення, мусимо також пізнати його методи і його пляни боротьби. Коли хочемо успішно боротися з большевизмом у ріжних його видах, мусимо пізнати його суть і теоретичні підстави, на котрих він опирається. Щойно тоді, коли пізнаємо се, буде нам лекше збагнути його методи боротьби та його пляни. Та хоч большевицька зараза найбільше загрожує нам, її безпосередним сусідам, хоч її руїнницьку роботу відчуваємо і бачимо на кождому кроці (ліські події!), то не можна сказати, що наша суспільність якслід здає собі з того справу. Ще в меншій мірі можемо сказати, що ті, котрі в першу чергу покликані до боротьби з нею, т. зн. наші католицькі інтеліґенти, знають як слід суть большевизму, його теоретичні підстави та його критику з католицького становища. А отся стаття має на меті представити одну з головних теоретичних підстав большевизму — т. зв. матеріялістичне розуміння історії, або т. зв. історичний (економічний) матеріялізм та перевести доказ її хибности. Як відомо, марксизм і його практичне втілення большевизм се ціла система, се окремий світогляд, що має свої теоретичні підстави. Він має свою матеріялістичну фільософію, своє розуміння суспільних й економічних явищ, свій окремих погляд на релігію й державу і т. д. Він має також своєрідне розуміння історичних явищ. І те окреме розуміння історичних явищ у марксизмі називають його прихильники „історичним матеріялізмом“.

Заки приступимо до представлення матеріялістичного розуміння історії, треба бодай кількома словами згадати про само розуміння і вияснювання історичних явищ взагалі. Отож історики, на підставі дослідів поодиноких історичних подій в старині, середновіччі й нових часах в ріжних обставинах, в ріжних краях, серед ріжних верств, стараються дійти до якихсь узагальнень, до відкриття певних історичних законів, які кермують історією людства і становлять її суть. Ся власне історична наука, котра є наче завершенням всіх інших історичних наук і котра займається цею справою, називається фільософією історії або історіософією. Історіософія витворила наперед так зване ідеалістичне розуміння історії або т. зв. історичний ідеалізм. Він каже, що людство вже в ранній добі свого розвитку мало неясне поняття про своє призначення і про напрямні свого розвитку. Ще передтим, заки людство набуло якийнебудь історичний досвід і заки витворило собі якусь означену економічну систему, мало воно вроджену ідею справедливости і законности. Людство, зразу напів несвідомо, стремить до свого ідеалу, переходячи з одної форми цивілізації до другої, висшої. І коли воно йде у своїм розвитку вперед, то не під впливом якихсь механічних, автоматичних форм продукції (витворювання), але під впливом ділання сего ідеалу, до котрого воно стремить.

На зовсім протилежнім становищі станув історичний матеріялізм, котрого творцями були Карло Маркс, нащадок жидівської рабінатської родини в Німеччині, і Фрідріх Енґельс. Вони творці т. зв. наукового соціялізму або марксизму, котрого історичний матеріялізм є одним з підставових теоретичних заложень. Теоретичні заложення марксизму вводять в життя большевики, котрі вважають себе правовірними учениками Маркса.

Історичний матеріялізм твердить, що рішаючим чинником в історії людства ніколи не були вроджені йому ідеї, як це каже історичний ідеалізм, але матеріяльні умовини продукції. В передмові до твору „Критика політичної економії“ 1859 р. Маркс каже в тій справі так: „В суспільній продукції люди входять у певні означені і конечні, від їх волі незалежні, взаємини, які відповідають даному ступневі розвитку їх матеріяльних продукційних сил. Загал тих продукційних взаємин творить економічну структуру суспільности, реальну базу, на котрій спочиває правно-устроєва і політична надбудова. Їй відповідають певні означені форми суспільної свідомости. Коротко кажучи, спосіб матеріяльної продукції оусловлює суспільне, політичне і духове життя взагалі“. Се і є ті голосні слова, в котрих Маркс висказує свій погляд на суть історії. Під словами продукційні відносини(Produktions verhältnisse) розуміє він кождочасний стан технічних середників, потрібних до заспокоювання життевих потреб, як також спосіб засвоєння, поділу і консумції продуктів; словом, кождочасну техніку продукції та її суспільну орґанізацію. Ся з черги витворює ріжні уґрупування, поділ суспільностий на кляси, та їх правні, політичні і взагалі чисто духові життєві процеси як пр. моральність і навіть релігію. Так учить Маркс.

Тому всі ті духові прояви се лише відзеркалення кождочасного суспільного стану, а його підстава се продукційні взаємини. Ті продукційні взаємини все розвиваються, зміняються і приймають інші форми і то в скорішім темпі ніж їх ідеольоґічна надбудова. Тому вони в своїм безперервнім розвитку розсаджують і нищать з неумолимою конечністю свої попередні твори, т. зн. сю ідеольоґічну надбудову, бо вона вже не відповідає їх стадії розвитку. На їх місце покликують до життя нові, відповідні до їх потреб. Отже силою свого спонтанічного розвитку продукційні відносини мусять знищити істнуючі державні і правні відносини, погляди на світ й етичні вартости, бо вони вже не відповідають даному їх станови розвитку, вони вже перестарілі і тому обмежують та перешкоджують їх нормальному розвиткові.

Супроти того зі становища історичного матеріялізму вся дотеперішна історія людства се лиш боротьба суспільностий, поділених на кляси, з котрих одна заволоділа засобами продукції, кляси посідаючих і кляси визискуваних, пролетарів, котрі намагаються видобутися зі стану визискуваних через зміну продукційних взаємин.

Ті, що беруть участь в боротьбі кляс, часто не здають собі справи з того, про що властиво йде боротьба, або щойно пізніше приходять до зрозуміння правдивих її причин і цілий. Тому позірно ведеться боротьба ніби за справи політичні, устроєві, релігійні і т. п. так, що ідеольоґічні, похідні, другорядні мотиви закривають правдиву й головну причину боротьби, якою є економічна суперечність інтересів.

Підходячи з такого становища до історії марксисти ділять історію на три епохи: 1) невільництво, 2) доба підданства і панщини, 3) капіталістичний спосіб продукції, епоха наємної праці. Четверта доба, яка саме тепер на їх думку гряде, се доба соц. господарки.

Так представляється в загальнім начерку теорія історичного матеріялізму, створена Марксом й Енґельсом. Одначе ні Маркс ні Енґельс не лишили належно уґрунтованої і закінченої системи теорії історичного матеріялізму. Їх думки порозкидані по ріжних їх працях і тому богато питань з сеї области лишили без відповіди, богато тут неясного або двозначного. Їх наслідники як Ляфарґ, Бебель, Кавтські, Бернштайн, Адлер, Бухарін і ін. старалися доповнити сі браки, частинно з власного почину, частинно під впливом критики противників сеї доктрини. (Д. б.).

Пресова нарада

В салі „Просвіти“ у Львові відбулася 25. IX. с. р. нарада представників 21 українських незалежних орґанів преси. Перебіг тої наради був такий:

Ред. Мудрий: Се перша того рода нарада. Ціль її — ужити місяць жовтень, вільний від усяких загальних збірок, для змобілізування післяплатників і придбання нових. Нема вже в нас ні одного незалежного орґану, котрий не відчувавби грози положення.

Ред. Шалій: Запрошення вислано до 21 орґанів. Деякі не прислали нікого. Українська преса розділила всі місяці на якісь ціли, а собі не призначила жадного. Жовтень вільний. Отже його треба призначити на пропаґанду в ціли поширення преси — при помочи відозв, статтий і спеціяльних рефератів про значіння преси і її долю в нас. Важні справи адміністраційні, кольпортажі преси і т. и. Є ряд людий, які використовують по черзі всі наші орґани: беруть ґазети в кольпортажу й не платять. Справу вуличної продажі також не може наладнати один орґан. Треба спільної орґанізації та спільної екзекутиви. (Читає проект відозви).

Ред. Волод. Целевич: Стан нашої преси це доказ недорозвитку української нації. Се використовують проти нас Поляки за кордоном, виказуючи, який марний стан укр. преси в порівнанні з пресою инших народів. Щоб направити сей стан, треба систематичної орґанізації та праці. Передовсім треба пропаґанди за пресою в самій пресі. Очевидно, преса не всіх переконає вже тому, що преса не всюди доходить. Отже треба ще живого слова. Найбільше занедбана ділянка се міста. Треба отже виготовити реферати в усіх читальнях по містах й обняти всі верстви громадянства. Нпр. від служниць не мусимо вимагати купування українських щоденників, вони можуть купувати собі лише нпр. „Місіонаря“, — але служниці можуть дуже помочи в контролі тих наших українських родин, котрі не передплачують укр. преси, а правильно передплачують чужу! Треба перевести жадання укр. преси у всіх публичних льокалях. Скрізь містити короткі кличі про те, що Українці повинні читати українську пресу. В цілім світі преса має постійні анонси, тільки наша преса не має. Але безплатної реклями хочуть у нас! (Оклики: В „Народній Торговлі“ завідує анонсами .....! Отже кому він дасть анонс!). Проломити опінію можна, навіть уживаючи пятнування. Преса вилазить зі шкіри за кооперацією, а кооперація каже, що анонсів не потребує! Одначе преса малаби доходи від приватних купців, якби не підпирала кооперації. Тут треба якогось збірного виступу преси.

Ред. Павлів: Ся нарада очевидно інформативна. Рішень тут робити не можемо. Ринок нашої преси невикористаний як слід, передовсім велика північна полоса. Спільна акція принеслаб найбільшу користь тільки деяким відгалуженням преси. Сего вчить досвід. Свідоме селянство розмірно більше спомагає нашу пресу ніж інтеліґенція. Треба признати, що наша преса розмірно дорога. Друкарні дуже дорогі. Колиб вони понизили ціни, тоді й ґазети булиби дешевші. В тім напрямі треба також спільного ділання. Далі нищать нас конфіскати, треба з кождою конфіскатою йти до суду. Богато винна й сама преса. Польська преса бє нас скорістю інформацій. Треба розуміти й читача, котрий має більший інтерес, читати чужу пресу. Треба також дбати про се, щоб наша преса по бандитськи не поборювала себе, як се нпр. роблять в „У. Г.“ Шкода, що нема представника того орґану! Спільну орґанізацію можемо творити тільки в справах технічних. (Далі буде).

—o—

РОЗВИТОК СКОКАМИ

Властиве обличча большевизму. — Перші большевики: Іван Грізний і Петро Великий. — Азійська проблема.

Величезний, в історії людства досі небачений і жорстокий большевицький експеримент триває дальше. І коли радянський уряд не впаде під ударами якогось внутрішнього заговору, коли не вмотається передчасно у зовнішну війну, або коли не вичерпається його теперішна несамовита енергія, то сей експеримент потриває ще ряд літ і дасть вкінці у висліді без сумніву глибоке переображення Росії як держави і народу.

Большевизм мимо цілої своєї противоположности і ненависти до повваленого ним суспільно-політичного устрою се невідродна дитина цілої незвичайно дивної, кривавої і для Европейця так мало зрозумілої російської історії.

Большевизм це не є ніякий комунізм ані соціялізм в европейськім сих слів розумінню. Він радше національний соціялізм на взір німецького гітлеризму, з цею однак ріжницею, що коли гітлеризм створений і кермований людьми мало інтеліґентними і мало талановитими, засуджений на дуже скорий упадок, то в большевизмі ділають великі таланти й могутні інтеліґенції, які вміють виповняти його порожні формули щораз новими і все живими змістами.

Зрештою також ріжниця ґеоґрафічного положення грає тут велику ролю. В жадній европейській державі большевицький експеримент не видержавби натиску і протиділання його загрожених сусідів. Тимчасом большевицькі експериментатори в Росії, хоронені її простором і культурною пусткою, можуть дальше вести свою роботу у зглядним спокою.

Большевизм це у сто процентах продукт російської історії. Мимо всіх позорів марксизму і соціялістичної фразеольоґії російський большевизм се зпоміж усіх доктрин, яким колинебудь піддавався російський нарід, його найбільше національна доктрина.

Проф. Мілюков у вступі до своєї славної історії російської культури пише, що „Росія найпізніше перейшла з рук природи в руки чоловіка“. Це спізнення виносить дійсно коло тисячі літ. Коли середуща й західна Европа формувалися державно і під оглядом культури вже на переломі першого тисячоліття християнської ери, величезні простори теперішної Росії лежали ще в повнім історичнім сутінку. В порівнанні з повстаючою новочасною Европою була вона в такім відношенні, в якім до теперішного світа стоять хіба лише степи і ліси середущої Африки.

Се величезне спізнення в історичнім розвитку Европи Росія на протязі всеї своєї історії старалася окупити наглими скоками, які дивували сучасників своєю смілістю. Ідею держави взяла Росія від Монголів на протязі двохсотлітньої татарської неволі, засвоюючи собі від них штуку будування й удержування держав.

Московський царат, освободивши Росію з татарської неволі, приняв усі методи і спосіб правління своїх вчерашніх панів. Іван Грізний був у суті річи перший в російській історії большевик. Змагаючи до закріплення своєї власти, мусів виповісти жорстоку війну всій російській родовій аристократії і шляхті, мусів стати демократом, навіть не предчуваючи, що такі поняття і такі слова колись повстануть. Воюючи з аристократією шукав опертя у слабих, бючи панів, схлібляв народови.

За сю ціну вдалося Іванови Грізному виконати історичний скок, котрий на протязі двайцятькількох літ переніс Росію зі становища татарсько-азійського ханату на позицію вправді лише візантійської але будь що будь у своїй суті сильної деспотичної монархії.

Коли політичні цілі сеї монархії розрослися, а культурно-цивілізаційна відсталість народу не дозволяла їх розвязати, другий з ряду великий большевик в історії Росії — Петро Великий — знов за життя одного покоління виконав величезний розвоєвий скок, перемінюючи Росію з середновічної деспотії в державу освіченого абсолютизму, яка дуже скоро здобула рівноправність та незабаром і примат між подібними державами тодішної Европи.

Оба вони, Іван Грізний і Петро Великий, довершили своїх реформ засобами і в дусі азійської держави, яка державу робить усім, горожанина нічим. Петро Великий, котрий не завагався власноручно вбити свого одинокого леґального сина і дідича за опір і нехіть до своїх реформ, котрий дослівно на костях соток тисячів селян, яких зганяли до земних робіт з цілої величезної імперії, закладає нову столицю Петерсбурґ, — таксамо був до шалености смілий і зухвалий у своїх цілях і таксамо жорстокий у доборі средств, як сьогодня большевики. Змінилася лише скаля завдань, але суть їх остала незмінена. Як за тамтих могучих і жорстоких реформаторів й експериментаторів, так і сьогодня під владою большевиків Росія виконує лише черговий величезний скок, щоб вирівнати се величезне опізнення, з котрим вона увійшла в історію людства.

В тім значінні большевизм це в найповніщім того слова розумінні явище — національно-російське. Тому всі спроби перещіпити його на якийнебудь ґрунт скінчилися нічим і не можуть вдатися в майбутності. Бо духа і метод большевизму не стерпівби в першій мірі ніодин европейський пролетаріят, в котрого імени хотівби він обняти правління і виконувати власть. Навіть нечувана теперішна господарська, суспільна і культурна кріза, яка лютує в усім цивілізованім світі, зовсім не виявилася успішним і сильним союзником большевизму. Мимо найбільше сприятливих обставин большевизм не осягнув бажаних видатніших вислідів у Німеччині. Всі спроби перещіпити його до Анґлії скінчилися повним фіяском. А в соціяльно дикій Америці не видно навіть сильніших зародків комунізму мимо того, що тамошній капіталізм вповні несоціяльний і мимо того, що економічна кріза перенесла на етат голоду і нужди коло 10 міліонів тамошнього робітничого пролетаріяту.

Все те вказує, що большевизм се костюм ушитий виключно на міру і потреби Росії, а всякий інший нарід цивілізаційно чується в нім зле і чужо.

Тож поки большевизм будує свої величезні фабрики і реорґанізує російські селянські маси по селах, доти він для Европи не є небезпечний. Навпаки, Европа може власне в тім самім часі тим спокійніше шукати розвязки для своїх власних проблемів і досконаліших форм істнування замість дотеперішних, які щораз більше виявляються перестарілі і не відповідають цілі.

Мимо всего свого противенства до капіталістичного світа большевизм залежний від нього як від доставця і творця тої техніки, в котрої чудотворну силу він сам так кріпко повірив. Будуючий нову Росію большевизм не має ніякого інтересу в тім, щоби капіталістичний устрій за скоро завалився, не виконавши до кінця своєї ролі вчителя, майстра і помічника у відношенні до большевицької Росії.

Коли Петро Великий будував новочасну Росію, він цілком не був грізний для Европи. Щойно сто літ пізніше, коли твір Петра Великого дозрів і видав овочі, Росія стала страшна для своїх сусідів, затяжіла на долі Европи і вкінці вивансувала на становище її жандарма.

Річ ясна, щой большевизм, довершивши найважнішої частини свого твору, знайшовсяб у відношенні до Европи в подібнім становищі, в якім знайшлася супроти Заходу Росія Катерини II., Александра I. і Миколи I., колиб не це, що тимчасом збудилася — Азія. Здобуття ґеґемонії над Азією буде для нової Росії, свіжо випущеної з большевицького варстату, завдання богато більше потягаюче та заразом трудніше, ніж здобуття ґеґемонії над старою, струпішілою і вапніючою у своїх здобутках Европою.

Вже сегодня Азія зі своїми проблемами притягає Росію богато більше ніж Европа. А в міру як большевизм буде викінчувати свою програму се притягання зростатиме аж майже до повного проковтнення російської політики азійськими проблемами.

Колись по закінченні розпочатого азійського етапу якась нова Росія, якої сьогодня не дасться навіть предчути, певно звернеться лицем до Европи. Та це станеться в такій далекій майбутності, що не лише на нас, але й на наших дітий і внуків не спаде відповідальність за се, що ми не змогли сеї будучности досить вчасно передбачити.

Наразі найбільше правдоподібний видається погляд, що чим сміливіші і більші внутрішні цілі большевизму, на чим більші речі він відважується, тим менше грізний він мусить бути для старої Европи.

Тому, коли польська політика рішилася заключити з Росією договір про ненапад, то в тім рішенні діяли не лише мотиви біжучої політики, але також ся влучна історична інтуіція, котра говорить, що найбільша і найблизча для Польщі небезпека істнує на її західній, а не на східній границі.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Повищша стаття походить зпід пера одного з найздібніших сучасних польських публіцистів, котрий пише під псевдонімом „Сіґма“ (гл. „Вєк Нови“ ч. 9370). Характеристика большевизму в сій статті як російського історичного продукту очевидно знаменита. Та висновки з тої характеристики видаються нам наскрізь хибні й особливо дивні у польського публіциста, котрий прецінь на історії польського народу міг бачити, що культурна й політична відсталість давної Росії зовсім не перешкодила їй проковтнути Польщу. Се тоді сталося в несповна сто літ по зреформуванні Росії Петром, але тоді не було ні зелізниць, ні електрики, ні літаків. Тепер можна довершити за два тижні те, чого колись не можна було зробити і за 50 літ. Тому вколисування публичної опінії твердженням, що большевизму нема потреби боятися, що найменше дивне, а дуже дивне у такого бистрого публіциста як Сіґма. Остає тільки одно вияснення такого становища: автор хоче просто успокоїти публичну опінію в справі заключення відомого договору про ненапад Польщі з СССР і робить се на припоручення тих, котрі той дивний договір заключили.

Надармо будувати-мете церкви, уладжувати місії, основувати школи. Всі ваші діла будуть знищені, всякі змагання даремні, коли ви рівночасно не вжиете до оборони й наступу християнської преси (Папа Пій X.).

Засаду, що кожда католицька родина повинна читати католицькі письма, треба впоювати в переконання людий в часі катехізації, в проповідях та осібними конференціями на сходинах церковних брацтв чи релігійних товариств. (З відозви Преосв. Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського, з 6. VIII. 1931).

*

Се річ певна, що наше щастя залежить головно від нашого все однакового настрою, від терпеливости й вирозуміння та від приязного відношення до нашого оточення. (Смайлс).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

НОВІ УКРАЇНСЬКІ МЕМУАРИ

Не зважаючи на важку матеріяльну кризу, українська мемуаристика знов збогатилася двома поважними виданнями. Се великі спомини відомого українського діяча з Вел. України О. Лотоцького і збірка менших: Л. Василевського, М. Галина, С. Стемповського, А. Топчибаші і Табуї. Обі книжки появилися накладом Українського Наукового Інституту у Варшаві як книги I і II серії мемуарів, які почав видавати згаданий Інститут. Се одинокі наші мемуари, які вийшли окремо в сім році.

Спомини О. Лотоцького мають назву „Сторінки минулого“[1]). Попереджає їх короткий вступ, в якім читаємо:

„Українську справу на протязі останніх більш як сотні літ, особливо до першої революції 1905 р., було загнано в темне підземелля; процеси її руху та розвитку відбувалися в умовах неприхильности і навіть нелегальности, — тому немає і не може бути історії за сей час нашої справи в тому вигляді, як се мають инші народи, не переслідувані в своїх національних змаганнях. Процеси сі звичайно не фіксувалися в якій будь писаній формі, — се було здебільшого небезпечно не тільки для людий, але й для самої справи. Преса не відбивала фактів українського руху, — та й своєї преси не було у нас на Україні аж до початку XX століття. Тому кождий з старих Українців, що брали участь в громадському життю України до революції, особливо до першої, уявляє з себе в певній мірі шматок історії нашого національного руху. Колиб ті шматки здокументувати, то в своїй цілости се бувби матеріял цінний і навіть повчаючий для „унивающих“ елементів сучасного покоління. Але не багато з старших людий діляться своїм минулим із сучасниками. Безперечно, впливає тут скромність фактів підземельної доби нашого минулого, порівнюючи з фактичним характером подій революційного часу. В певній мірі впливає й те, що старі робітники громадські здебільшого й тепер, і в инших умовах, по інерції несуть на собі ту щоденну, чорну роботу, якої цураються люди нового покоління, та за новими клопотами просто не в силі оглянутися назад та подати результати своїх „ума холодных наблюдений и сердца горестных замът“. Тому прикро думати, що якабудь перша вередлива грипка легко і назавше позбавить нас в більшій чи меншій мірі інтересного та цінного матеріялу нашого національного руху“.

„Кажучи се, — пише автор далі у вступі — й собі тим дожоряю. На протязі більш чотирьох десятків літ мого свідомого громадського життя доля поставила мене свідком богатьох фактів, що мають певний інтерес для історії нашого національного життя. Але все нові й нові щоденні інтереси не дозволяють зафіксувати те, що все дальше відходить у минуле, закривається новими фактами та поволі тоне в тумані нестійної людської памяти... Трудно писати спогади в нинішніх умовах — на еміграції, без якого-будь друкованого матеріялу, без архіву свого листування, взагалі, без усякого мнемонічного матеріялу. Але, силоміць викравши собі два-три тижні більш-менш вільного часу, роспочинаю свої спогади, бо можна не діждатися кращих умовин; і час не жде і нові події можуть відвернути на себе всю увагу“.

Свої спомини починає Л. від своїх дитячих літ.

„Се не лише данина до певної міри особистим переживанням, які що-більше ваблять до себе в міру того, як віком від них відходиш, — каже автор; гадаю, що спогади з молодих літ можуть мати і певний інтерес громадський, як малюнок того, в яких умовах жили та доходили до національної свідомости люди під режімом, що змагався знищити все українське“!

Л. походить зі старої української священичої родини з Поділля. Вчився зразу дома, потому в духовній повітовій школі в Шаргороді (1879—1884), далі в Духовних Семинаріях в Камянці Под., в Тифлісі і в Київі (1884—1891), вкінці в Духовній Академії у Київі (1892—1896). По скінченню Академії Л. вступив на державну службу в Державний Контроль і через 4 роки (до осени 1900 р.) служив у Київі. Виїздом автора з Київа на службу до Петербурга й кінчиться перша частина його споминів, котра обіймає час перших 30 літ його життя.

Та хоч у тім періоді свого життя Л. ще не розвинув був особливої громадянської діяльности, то всеж таки його спомини з того часу цікаві і цінні. Бо в них описує він передовсім побут української священичої родини на Поділлі в останній четвертині XIX ст. А далі описує тогочасні духові школи на Україні від найнижчої до найвищої: їх устрій, науку, учителів, учеників, взагалі — все життя в них. Зокрема оповідає він докладно про будження української національної свідомости серед тогочасної української шкільної молоді на Наддніпрянщині. З того погляду особливо цікаві спеціяльні розділи: Громади студенські і гімназійні, Семинарська громада, Національний рух в Подільській семинарії.

Одначе не тільки про духовенство, школи і молодь оповідає Л. в тих своїх споминах. В другій їх половині він богато говорить також про тогочасний український рух на Наддніпрянщині взагалі, якому присвятив також кілька окремих розділів, як: Громадські організації в Київі, „Туп“, Археольоґічний Зїзд, Театр у Київі, Видавництво „Вік“, Літературна праця. Зокрема подає сильветки цілого ряду найвизначніших тогочасних українських національних діячів, старих і молодих, як: проф. В. Антоновича, О. Конисього, М. Грушевського, І. Нечуя-Левицького, М. Лисенка, М. Старицького, М. Комарова, М. Рильського, Я. Шульгина, В. Вовка-Карачевського, К. Михальчука, А. Грабенка, С. Ерастова, Г. Берла, Г. Ямпольської, П. Рябошапки, Торського, В. Доманицького, Ф. Матушевського й ин.

Читаючи спомини Л., бачимо наглядно підземний шлях, яким ішов розвій українства в останній четвертині минулого століття. Тому ненормальному шляхови українство завдячує не тільки свій розвій під національним оглядом. Йому „завдячує“ воно також у великій мірі і свої симпатії до всякошої нелеґальщини та взагалі крайних кличів, як радикалізм і соціялізм, що так тяжко пімстилося на всім українстві у 1918 р.

Вкінці треба висловити бажання, щоб як найскорше появилася дальша частина споминів п. Лотоцького про часи визначної громадянської діяльности автора.

Одночасно зі споминами Лотоцького появилася також збірка споминів Л. Василевського, М. Галина, С. Стемповського, А. Топчибаші і Табуї п. з. Спогади.[2])

Спомини відомого польського публіциста і діяча Леона Василевського, написані по польськи п. з. „Moje wspomnienia ukraińskie“, відносяться до рр. 1880—1912. В них автор оповідає про те, як він зацікавився українським питанням та про свої звязки з Українцями з Вел. України і з Галичини. Спомини ті, ілюстровані рядом портретів, читаються цікаво передовсім з огляду на особу їх автора, одного з нечисленних серіозних знавців українського питання між Поляками.

Найбільші і найцікавіші в обговорюваній збірці се спомини д-ра М. Галина п. з. Сторінки з минулого. В них оповідає Г. про свої переживання від наймолодших літ. Вчився він у Духовній Семинарії в Кишиневі (70-ті рр.), потому на університеті в Одессі (1878—1882), в кінці у Військовій Медичній Академії в Петербурзі (1882—1887). Підчас своїх студій належав автор до українських гуртків, про які й оповідає більш або менш докладно. Особливо цікаві спомини автора про таких представників українства в Петербурзі, як М. Костомарів, Д. Мордовець й ін. В 1887 р. д-р Г. став військовим (полковим) лікарем у Київі. Не зважаючи на такий характер своєї служби, д-р Г. бере живу участь в житті київської української громади, про котре й оповідає чимало цікавого в розділах п. з. Київ. 1887—97, Київське українське студенство в 1887—92 рр., Микола Васильович Ковалевський.

Для галицького читача особливо цікава вістка в споминах д-ра Г. про галицьке походження визначного маляра-скульптора Мікешина (ст. 56)[3]). Та інші жерела (як Энкикл. Словарь Брокгауз-Ефрона та найновіший великий спеціяльний Allg. Lexikon der bildenden Künstler) подають як місце походження Мікешина Смоленску ґуб. Тут очевидно якесь непорозуміння.

Вкінці 3 малі спомини: С. Стемповського п. з. Уривок з спогадів — як він зацікавився Україною (в 1890-их рр. на університеті в Дорпаті завдяки студентам Українцям); А. М. Б. Топчибаши п. з. „Союз автономістів“ — спомини про першу рос. Державну Думу; Ґен. Табуї в французькій мові п. з. „Comment je devins commisaire de la Republique Française en Ukraine“ цікаві спомини про побут на Україні в 1917—1918 рр. в характері офіціяльного представника Франції.

Слід підчеркнути, що Український Науковий Інститут у Варшаві робить дуже добре, видаючи спомини українських діячів як також тих чужинців, що з Україною мали яке небудь діло. Річ ясна, що архівні матеріяли, навіть коли вони дуже цінні, які звичайно видають наші наукові інституції, можуть почекати, а живі люди, які дають цінні спомини, можуть повмирати і з ними може зійти в могилу нераз одиноке жерело найважніших свідоцтв з часів нашого відродження. — К.

---

[1]) О. Лотоцький: Сторінки минулого. Частина перша (Праці Українського Наукового Інституту. Т. VI. Серія мемуарів книга 1). Варшава, 1932. Ст. 286 + II. Вел. 8°. Ціна 8 зол.

[2]) Л. Василевський—М. Галин—С. Стемповський—А. Топчибаши—Табуї: Спогади (Праці Українського Наукового Інституту. Т. VIII. Серія мемуарів, книга 2). Варшава, 1932. В. 8°. Ст. 174 + (2) + 6 табл. (портр.). Ціна 6 зол.

[3]) Оповідаючи про один укр. концерт у Петербурзі в 1883 р. автор каже: „На цьому концерті мені довелося познайомитися з популярним тоді малярем-скульптором Мікешиним — автором талановитого проекту памятника Богданові Хмельницькому, що прикрашає тепер Софійську площу в Київі. Мені було рекомендовано його як колишнього приятеля Т. Шевченка... Мікешін розповів мені, що він родом Русич з Галичини, приїхав ще молодим до Петербургу та вступив до Художньої Академії саме тоді, коли там вчився й Т. Шевченко, з котрим він дуже приятелював... Мікешин уважав себе Українцем“.

Нехай нас Бог боронить від руйнуючої сили слів. (Фридрих Вергер).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В церкві Успення Пресв. Богородиці у Львові відбулося рідке торжество: поблагословлення престола в каплиці Трьох Святителів і невеличкого дзвона, призначеного для церковці в селі Шустка на Підляшші. По Богослуженню Преосв. Епископ, д-р Йоан Бучко, виголосив з того приводу гарну проповідь до численно зібраних вірних. Відтак Преосв. Йоан довершив чину посвячення нового престола і дзвона, справленого з дрібних сотикових датків. По закінченні торжества парох греко-католицької церкви в Шустці зложив на руки Преосв. д-ра Бучка горячу подяку галицькому духовенству за гарний дар для його церкви.

Віденська „Райхспост“ в ч. 258 принесла згадку про ювилейні торжества Чина СВВ в Гошеві й Підгірцях.

Польський учений д-р Лев Каван видав недавно м. і. працю про голод в Европі в ріжних віках (в італійській мові). Описуючи недавний голод в Росії ні словечком не згадав про велику добродійну акцію Апост. Престола. Своєю мовчанкою вчинив він велику кривду Ап. Престолови. З того приводу часопис „Оссерваторе Романо“ помістив довгу статтю (3 і пів шпальти), де описує подрібно діяльність Папської допомогової Комісії в Росії (що була м. і. і в Одессі, Житомирі, Київі, Харкові, Вороніжі) і чинить авторові сильні але й заслужені докори: „Еррата корріге“, бо його мовчанка дивно виглядає.

В часі великого конґресу нім. католиків в Ессені вислухало полевої архієр. Служби Божої (в день закінчення Конґресу) 230 тисяч осіб.

Від 1. жовтня ц. р. німецькі часописи „Дас Нае Райх“ і „Шенере Цукунфт“ виходитимуть як один тижневик з друкарні й експедиції Фр. Пустета в Реґенсбурґу (Ратісбонн). На злуку вплинули: потреба концентрації сил перед теперішних тяжких часів і безупинні домагання німецької інтеліґенції.

„Журналь де ля Ґротт“ в Люрді подає, що виздоровіли там: С. Анна Марія (туберкульоза), Бельґієць Ернест Урбен (параліж), п-а Кюзапан Таро (туберкульоза). Чи уздоровлення було чудесне, скажуть за рік лікарі.

В Еспанії завішено кат. щоденники в Мадриді „Ель Сіґло Футуро“ (Будучий Вік) і „Ель Дебате“; в Більбао завішено на 3 тижні „Ля Ґасета дель Норте“ — без ніякої слушної підстави.

Католицька Італія мусить поборювати тепер не лише матеріялізм, але й еретичний ідеалізм, що поборює реальне істнування Бога (Бенедетто Кроче, Джованні Джентеле). Кат. Акція стоїть там високо. Великий вплив має кат. університет в Міляні.

В Голяндії кат. молодь і пані поширюють практику щоденного св. Причастя. Деякі молоді фабричні робітники їдуть навіть о 3 год. рано до найблищої церкви. Їзда ровером треває годину. По св. Причастю їдуть до фабрики працювати. Висліди евхаристійного руху: нові церкви, нові школи ,численні місіонарі, 90 міл. св. Причастій річно на 3 міліони католиків.

В м. Мехіко СС. Любови Доброго Пастиря вчили в своїм захисті релігії. За це Сестер увязнено, вихованок розігнано, монастир сконфісковано.

Число навернень в Америці. В році 1931 навернулось із ріжних віроісповідань на католицьку віру 40.269 осіб.

Від 1917 р. істнує в Фрайбурґу (Швайцарія) „Католіше Інтернаціонале Прессе-Агентур“ (КІПА) під проводом Йосифа Пошар'а, головного редактора „Фрайбурґер Нахріхтен“.

Жадайте з першої української кооперативної
Купуйте „ЗОЛОТИЙ КОЛОС“ у Львові
Їжте
ЛЕЧИВА ПЕКАРНІ
В РОЗПРОДАЖІ: всякого рода булки, домові, калачі, люксусові, хліб пшенично-житній, житній мальтиновий, пшенично-разовий, куликівський, люксусовий по всіх СКЛЕПАХ МІСТА ЛЬВОВА.
Телєфонічні замовлення на ч. 32-53.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

МІНІСТР ПЕРАЦКИЙ, складаючи ріжні куртуазійні візити підчас свого побуту у Львові, відвідав також Преосв. Йоана Бучка. Преосв. Йоан ревізитував міністра у воєвідстві.

МІНІСТР ВНУТРІШНИХ СПРАВ Перацкий має стати премієром а міністром комунікації теперішний віцеміністр Ґалльот. Вісти ці приносить польська преса як поголоски.

ПОМОРСЬКИЙ ВОЄВОДА Кіртікліс розвязав вшехпольську орґанізацію „Обуз Велькей Польскі“ на терені Поморя.

В НЕСКОНФІСКОВАНІЙ ЧАСТИНІ РЕЗОЛЮЦІЙ Начальної Ради „Стронніцтва Народов-ого“ (ендеків) сказано, що жидівська справа се щораз ґрізніша небезпека для Польщі, бо стан посідання Жидів по містах і селах, в промислі й торговлі і в вільних професіях постійно росте. Ростуть також їх політичні і господарські впливи.

НЕМА НА СВІТІ ТАКОЇ СИЛИ, котра моглаб перещкодити Німеччині відзискати становище великої мілітарної могутности. Так сказав ґенерал фон Сект представникови одної пресової аґенції.

ГІТЛЄР зарядив утворення внутрі національно-соціялістичної партії окремого військового департаменту. Сей департамент має перевести внутрішну мобілізацію гітлерівців.

В ГАЗІ, столиці Голяндії, вибухли робітничі розрухи. Поліція розігнала демонстрантів білою зброєю.

У ВИБОРАХ ДО ШВЕДСЬКОГО парляменту побідили ліві партії, в першій мірі соціялісти. Комуністи стратили на попередних 8 два мандати. Уряд зголосив димісію.

У ШВЕЦІЇ по виборах до парляменту утворено соціялістичний уряд.

В СОФІЇ, столиці Болгарії, побідили при міських виборах комуністи. Вони здобули 21 мандатів, коли бльок всіх урядових партій здобув лиш 11 мандатів а права опозиція 3 мандати. Також в цілій Болгарії комуністи замітно кріпнуть.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ почали масово виселювати чужинних туристів. Між виселеними находяться Анґлійці, Американці, Чехи і Німці.

РАДА СОЮЗА НАРОДІВ відложила розгляд звіту комісії Лейтона в манджурській справі до 14 листопада. Сталося це на рішуче домагання японської делеґації мимо спротиву Китайців.

КИТАЙЦІ вкрали 6 літаків з японської летунської площі в Мукдені.

ЯПОНІЯ заключила з СССР договір, на підставі котрого Японія зобовязалася спроваджувати з СССР річно 100 тисяч тон ропи. Крім сеї умови обі держави мали порозумітися щодо Манджурії.

ГІНДУСИ І ПАРІЇ по довгих переговорах порозумілися щодо виборчої ординації. В провінціональних представництвах парії дістануть 148 мандатів, замість проектованих урядом 71. Також в центральнім законодатнім тілі парії мають дістати 18 проц. мандатів.

ІНДІЙСЬКІ ТЕРРОРИСТИ кинули бомбу на салю підчас англійського балю в Бараті коло Бенґалю. Одна Анґлійка убита, 8 Анґлійців, в тім двох поліціянтів, тяжко ранених. Терористи втікли.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

НОВИНКИ

IV Конґрес католицьких словянських студентів і Сеніорів відбувся недавно в Загребі. В ньому брали участь: Українці, Поляки, Хорвати, Словаки й Словінці. Українців заступали: проф. д-р К. Чехович, В. Конрад і М. Степчишин. Конґрес вислав чолобитну телеґраму до Св. Отця Пія XI.

Замкнули чит. „Просвіти“ в с. Липиця Долішня пов. Рогатин за те, що найдено в ній сконфісковані книжки.

Варшавський університет повідомив проф. І. Огієнка, що біжучім році не відновить з ним контракту. Наслідком того проф. Огієнко перестав бути професором православного теольоґічного факультету згаданого університету („Мольва“).

Оперовий сезон у Львові зачало Львівське Т-во Любителів Музики й Опери від 2. X. с. р. У великому міському театрі ґратимуть у 1932/33 р. опери: Ваґнера „Льогенґрін“, Верді'я „Отелльо“ та „Дон Карльос“, Пуччіні'я „Турандот“, Оффенбаха „Орфей у пеклі“ та інші. Директором і дириґентом опери є п. А. Должицький, режисером п. О. Улуханов з Київа. У львівській опері виступатиме й наша визначна співачка з Наддніпрянщини, п. Марія Сокіл-Рудницька.

Діточий параліж (гайне медіна) появився в с. Людвиківка пов. Долина. Село ізольовано.

Велика пожежа була в с. Рубель, пов. Столин на Поліссі. Згоріло 350 господарств, з ними 15 людий, головно дітий. Страти сягають кількасот тисяч золотих.

Зїзд музейників з цілої Польщі відбувся в Перемишлі 18. м. м.

Державний Інститут Театрального Мистецтва в Польщі створило міністерство освіти. Голова Інституту дир. Олександер Зельверович, професори — знані театр. діячі: Бронішівна, Венґерко, Машинський, Станіславський, Шіллер і ін. В найблищому часі повстануть виділи: фільмовий, театральний і театрольоґічний. Розуміється, все це получене з великими коштами.

Сліди первісного чоловіка з найстаршої камінної епохи знайдено в Перемишлі. Побіч костий і зубів мамута, носорога і копальняного коня знайдено камінні вістря стріл, кремінні негладжені ножі та ніж з рога оленя. Кістяний ніж се майже унікат у Польщі. Він свідчить про найстарший побут чоловіка на наших землях. Всі викопалини зложено в Музею Перемиської Землі.

Польська полярна виправа перебуває тепер на Медвежому Острові, де заінсталювала наукові прилади й розпочала перші досліди. Всі учасники виправи зносять підбігуновий клімат зовсім добре.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс П. Холодного (сина) для С. Сірополка.

Анкета переведена в одній лодзькій ґімназії виказала, що половина учнів VII і VIII кляс тої ґімназії має комуністичні погляди!...

Розкидає пригорщами гроші. В Варшаві появився 75-літний землевласник, котрий пригорщами розкидає 2-золотівки між безробітних. На запит, чому се робить, відповів: Не можу дивитися, що є тілько бідних на світі.

Король циганів Михайло I., польський горожанин, подорожує тепер по Европі зі своїм „штабом“, зложеним з 11 осіб. До мельдункових книг записується він як „Михайло Квєк, подорожний з Польщі“. В своїй подорожі досліджує він життя циганів у всіх краях Европи та хоче зліквідувати циганське волокитство, жебранину й ворожбитство. На його думку цигани повинні осісти й мати постійне заняття. Свої спостереження про циганів оповістить він незабаром.

Большевики випробовують ділання своїх трійливих ґазів на засуджених на смерть в свому Хемічному Інституті „Оссовіяхім“ у Москві. Це зовсім не перешкаджає їм горлати на весь світ про „нелюдські звірства“ буржуазних урядів.

Ката Мацейовского звільнено з посади за пияньство й авантури, які виправляв в останніх часах.

Згинув від трійливого ґазу російський інж. Куманов разом зі своїм асистентом в лябораторії в Москві. Він винайшов найстрашніший в світі трійливий ґаз, перед котрим не охоронить жадна маска.

В Софії незнаний убийник застрілив на вулиці редактора часопису „Ново Время“ Теодора Кестрефа. Досі не устaлено, чи морд мав політичний чи особистий характер, бо вбийника не зловлено.

З Москви до Берліна через Ригу перевезли большевики 7.100 кґ. золота й інших цінних металів. Золота було 110 скринь, плятини та інших металів 10 скринь. Це частина довгу Німцям.

Помер жидівський поет Мойсей Лейба Гальперн в Ню-Йорку. Він уродився в Золочеві. Як 12-літний хлопець переїхав до Відня, відтак до Америки, де жив до смерти. Се один з найбільших сучасних жидівських поетів.

Моріс Метерлінк, славний бельґійський письменник-символіст, студіює тепер життя й звичаї павуків. Він задумує написати книжку про павуків в рамах свого знаменитого циклю з життя комах. Досі описав він прегарно і вірно життя пчіл, термітів і муравлів.

Марконі, славний італійський винахідник, робть тепер проби з короткими радієвими хвилями, щоби розвязати остаточно справу телєвізії (бачення на віддаль) та використати її практично.

Джек Куґен, славний на весь світ фільмовий „Вундеркінд“, вже підріс і студіює тепер у католицькому університеті в Льос Енджелес.

Люцерна, столиця одного зі швайцарських кантонів тої самої назви, обходила недавно торжественно 600 літну річницю свого приступлення до швайцарського союзу.

Новий Цепелін великанських розмірів будують тепер у Фрідріхсгафені з дуралюмінія. Містота його виноситиме 200.000 кубічних метрів. Він буде призначений для пасажирської комунікації на далекі віддалі.

Два лікарі, будапештанський д-р Ґрінвальд і японський д-р Ніссао, дійшли на основі клінічних дослідів до переконання, що порох на смоляних й асфальтових дорогах викликує появу грудного рака у людий, котрі мешкають при таких дорогах. Угорська держава наказала перевести спеціяльні досліди для ствердження того.

НОВІ ВИДАННЯ

Редярд Кіплінґ: У ДЖУНГЛЯХ. З анґлійської мови переклав Кирило Вербин. Передне слово подав й мову старого видання справив Микола Матіїв. Друге ілюстроване видання. Апробоване Мін. Освіти в Варшаві до шкільних бібліотек. Ціна зол. 1.50. — Ся книжочка для дітий особливо цікава.

Д-р В. Боде: НАЙБІЛЬШИЙ ОБМАНЕЦЬ. Слово для пояснення. З німецької мови переклав Іван Ставничий. **II. Новий побут.** Переклад з німецької мови зладив Ю. К. Видання Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження“ у Львові. Львів 1932. Стор. 32. 16°.

Дияволи між собою не брешуть, бо навіть пекло на брехні не моглоб істнувати. (Сір Томас Бровн).

КОМУНІКАТ
української преси.

Конференція представників адміністрацій української незалежної преси, що відбулася дня 27. ц. м., після основних нарад однозґідно вирішила приступити в найближчих місяцях до ліквідації всіх залеглостей т. зв. післяплатників так, щоби найдалі до кінця 1932 року здержати висилку часопису всім післяплатникам. Тому взиваємо всіх післяплатників, щоби використали місяць жовтень на сплату своїх залеглостей з адміністраціях і не наражувалися на евентуальні гостріші засоби.

Біржа

Ґроші: Амер. дол. в прив. оборотах 8.90,25—8.91 зол.; канад. дол. 7.85 до 8; нім. марка 2.10—2.12; 100 чеських кор. 25.75—26; 100 франц. франків 34.50—35 зол.

Збіжжа: Підволочиська: Двірська пшениця 23.75—24.25; селянська пшениця 22—22.75; жито 14.25; ячмінь 12.75; овес 11.50; ґречка 13.25; кукурудза 22; біла фасоля до 18; краса фасоля до 21; пільний горох 17; просо 12.50; лен (100 кґ.) 33; синий мак 90; пшен. ґрис 7.75; жит. ґрис 6.50 зол.

Набіл: „Маслосоюз“ платив кооперативам за 1 кґ. масла екс. і десер. 2.80 зол., за 1 л. молока 16—18 сот., за 1 л. сметани 90 сот.

Яйця: „Центросоюз“ платив за 1 кґ. яєць 1.40 зол., „Маслосоюз“ за 1 копу яєць 4.40—4.50 зол.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мід: ґірський 3.20—3.50; липовий 2.50—3; ґречаний 1.10—1.40; з ріжних цвітів 2 зол. за 1 кґ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВСЕЧ. ОО. КАТЕХИТИ! Поручайте шкільній молоді „Молитвенник для молодіжи“ за 1.20 зол. Ґуртово 25% опусту. Книгарня „Рідної Школи“, Львів, Сикстуська 20. 80 2—5

Дентистичне заведення
ЯКОВА НАССА
Львів, вул. Сикстуська ч. 17.
Телєфон 65—73. 70 4—4
приймає щоденно від 9-1 і 3-6 год. Всеч. Священики й рідня користуються знижкою.

ПОЗІР! ЗНИЖЕНА ПЕРЕДПЛАТА!
Вже вийшло перше число XII. річника місячника для дітей і молоді
„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“
Гарні ілюстрації, повчаючі оповідання, цікаві віршики. Досі розійшлося в світ авиж 1,000.000 примірників цеї ложиточної ґазетки. Цілорічна передплата виносить всього два золоті. Оказові числа висилаються даром. Замовляти і ґроші висилати на адресу: „НАШ ПРИЯТЕЛЬ“, Львів, почт. скритка 108. Конто П. К. О. Варшава 84 ч. 152.518. 1—1

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 25-50

ҐІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ
враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і відчищує (десинфекціонує) названі предмети 74 4-40
ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.
Телєфон 79—99.

Добірний товар! Дешеві ціни!
Свідомий українець, який курить уживає тільки
ТУТОК і ПАПЕРЦІВ
КАЛИНА
ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА
„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі
бо тим
дає варштат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 82 2—?

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTELiDE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.
67 7—7

КІНА

АТЛЯНТІК (давніше ЛЕВ): „Сержант Х“. (Іван Мозжухін).
КАСІНО: „Переможці простору“.
КОПЕРНИК: „Пімста Лилика“ з І. Петровичем й А. Ондрою.
МАРУСЕНЬКА: „Її любов“ і „Любов короля Ріґу“.
МІРАЖ: „Вільні душі“.
ОАЗА: „Рішаюча ніч“.
ПАЛЯС: „Побідник“.
СТИЛЕВЕ: „Князь Дракуля“.
УТІХА: „Маціст, король цирку“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04. 39—?

Видає й редаґує Комітет У. К. Ю. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 76 (574). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 6 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. і в неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшілка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 25 сот
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Перший краєвий З'їзд

Місійного Союза Духовенства в Польщі.

З кінцем вересня відбувся у Варшаві перший дводневний З'їзд Місійного Союза польського духовенства. Президіював епископ Ветманьский. З'їзд отворив кардинал Каковский в присутности цілого ряду р.-кат. архиепископів й епископів. Перший реферат про „Місійну акцію в місійних краях" виголосив єзуіт Кшишковский, ред. „Місій Католіцкіх", другий реферат п. з. „Папські місійні діла" — професор дух. семинара з Плоцка, о. Сьвідерский, третий реферат п. з. „Значіння місій для держави" — архиеп. Теодорович, четвертий реферат п. з. „Акція Міс. Союза в поодиноких краях" — вербіст кс. Драневский, пятий реферат п. з. „Місійна Акція в Польщі" — віцеректор сем. в Кельцах пралат Павловский. На з'їзді було богато польського духовенства.

Знесуть Академію Наук у Київі

А все „для добра пролєтаріяту".

Преса приносить таку вістку: Совітська Академія Наук в Ленінграді виготовила т. зв. пятилітку науки. Та „пятилітка" пропаґує розбудову технічних наук і зменшення наук гуманістичних. Крім того має бути переведена централізація Академій Наук, розуміється, на московській території, коли всякі інші Академії мають стати тільки філіями одної. Інакше кажучи: Академія Наук в Київі має бути знесена. Незабаром почуємо від наших большевицьких наймитів, що й „сего вимагає добро пролєтаріяту". Аякже.

Парії в святині побіч Гіндусів

З Бомбаю доносять: В м. Ратнаґірі перший раз в історії гіндуської реліґії відбулося реліґійне торжество в тамошній святині у присутности численних паріїв і Гіндусів. Ця подія стоїть у звязку з закінченням голодівки Ґандія. Досі паріям доступ до таких святинь був заборонений під карою смерти.

Автономія Катальонії

Велика еспанська провінція над Середземним морем, Катальонія, дістала широку автономію. 30 вересня с. р. прибув до столиці Катальонії Барсельони президент Еспанії Азана з членами уряду й визначними еспанськими політиками та вручив президентові Катальонії Масії автономічний статут. Населення Барсельони витало Азану з великим одушевленням. Так отже Еспанія не боялася дати автономії братній Катальонії. Натомість деякі держави навіть і не думають дати автономії своїм краям, хоч до цего зобовязалися.

Перед походом екзекуторів на Львів

Львів розпоряджає тепер зреорґанізованим екзекуційним апаратом. Принято 20 нових екзекуційних референтів. Разом з давними буде тепер у Львові 40 екзекуційних урядників. Секвестраторів було досі 27, тепер принято ще 45. Отже львівська армія екзекуторів має тепер 72 мужа, разом з екзекуційними урядниками 102! Цікаво, яка велика тепер екзек. армія в цілій Польщі.

Мати продала двоє дітей

У шпиталі еспанського місточка Нозополіо померла на днях жебрачка. Перед смертю зізнала, що продала своїх двоє дітей, хлопчика, котрий мав 18 місяців, і 3-літну дівчинку, за 60 пезетів, бо не могла їх прокормити. Ні імен тих, що купили її дітей, ні місця, де їх продала, не могла вже сказати.

Втік з „раю" в коровячій шкірі

А наші червоні дальше кажуть, що там добре.

Преса приносить опис нещоденної події: Коло пограничного села Радошковичі перебігла на польську територію корова, з котрої на велике здивування пограничної сторожі — вискочив молодий чоловік. Був це студент минського університету, Вячеслав Гаврилович, котрий оповів що слідує: Я вже пару разів пробував утікати з „раю". та все мене ловили. За останню втечу відсидів я 9 місяців. Та я постановив собі за всяку ціну втечи з „раю". Отже я купив шкіру з корови й заплатив пастухови, щоби позволив мені вмішатися в стадо коров, котре паслося коло границі. В коровячій шкірі удаючи корову підходив я все блище границі і перейшов її. Тоді я скинув з себе шкіру і зачав бігти в глибину польської території. Хоч большевицька сторожа стріляє в утікачів навіть коли вони вже на другім боці, то в мене не стріляла, бо очевидно була дуже здивована, побачивши, як корова перемінилася в чоловіка... — Так у „раю" добре, що люди перебираються навіть за худобу, аби чмихнути з „раю". Тепер розстрілюватимуть і корови за перехід кордону.

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 26/9 1932 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 72. czasopisma „Nowa Zorja" z daty Lwów dnia 22 września 1932 r. do Sygn. VI. I. Pr 662/32, na posiedzeniu niejawnem w dniu 25. września 1932 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 24. września 1932 r. przez Prokuratora Sądu Okręgowego we we Lwowie, konfiskatę czasopisma „Nowa Zorja" Nr. 72. z daty Lwów dnia 22 września 1932 r. zawierającego w artykule pt. „Masowi zwilnennia" a to w ostatnim słowie tytułu oraz trzeciem słowie czwartego wiersza, znamiona występku z art. 127, 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu, i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. pp. Nr 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu tendencyjnem przedstawieniem sprawy przeniesień sędziowskich znieważyć zarządzenia władzy oraz wywołać niepokój publiczny. — Wedle §§ 487. 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: J. Antoniewicz w. r. Protokułant: Dr. Gleich w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) starszy sekretarz.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку „ДНІСТЕР" 4-75-х у Львові, вул. Руська ч. 20.

НАШ ПРОМИСЛ

Перший український кооперативний млин в Галичині.

Ми хліборобська нація, отже треба нам очевидно приступати наперед до розбудови хліборобського промислу. До такого належать: молочарство, млинарство, пекарство, цукроварство, виріб консерв мясних, овочевих, яринних, ткацтво і т. д. Песимісти скажуть, що в нас нема ні капіталу, ні людий до створення нашого промислу. Та так воно не є. Можна сміло заявити, що й капітал у нас є і люди є, здібні фахівці. Брак тільки одної річи: взаїмного довіря до себе. Кождий боїться, щоб один другого не обманув. Початки хліборобського промислу вже в нас є, треба тільки ними зацікавити ширший загал та притягнути його до співпраці. Наш промисл повинен розвиватися головно на кооперативних основах, бо тоді користають не лише одиниці, але й загал, як члени-уділовці, продуценти й консументи. Для приміру подам деякі дані про кооперативу „Промисловий Млин" в Теребовлі, бо млинарство у нашому хліборобському краю переважно в чужих руках. В кождому повіті є найменше 10 чужих промислових млинів, котрі перемелюють наше збіжжа та висилають з великим зарібком до міст. Млини бувають господарські та промислові. В господарських млинах мелять всі роди збіжжа для домашних потреб в малих кількостях; у промислових млинах мелять переважно пшеницю й жито на вивіз у більших кількостях.

Перший український кооперативний млин в Галичині заложено в Теребовлі 5. І. 1932 р. під назвою: Кооп. „Промисловий Млин". 72 членів, (селяни, священники, кооперативи) зложили уділи по 25 зл. Від квітня с. р. піднаймлено у Струсові к. Теребовлі турбіновий млин, котрий досі перемолов вже 31 ваґонів збіжжа. Тільки за перші два місяці приніс цей кооп. млин 800 зол. чистого доходу. „Промисловий Млин" скуповує у селян збіжжа по ціні висшій від ринкової, прим. платить за пшеницю 23 зол., коли Жиди дають тільки 20 зол. Муку збуває „П. М." головно по своїх філіях, складах муки в Делятині (від травня), в Яблонові к. Коломиї (від серпня) та у Львові (від вересня с. р.) при вул. Собіського ч. 28. В Делятині перед відкриттям гуртівні муки „Пр. Млина" ціни на муку в жидівських склепах були на 30 проц. висші. На другий день по відкритті цеї гуртівні Жиди мусіли відповідно обнизити свої ціни. А треба знати, що наші верховинці платять справді „солені" гроші Жидам за муку, бо не мають деінде її купити. Тепер, колиб крім гуртівень в Делятині та в Яблонові повстали ще нові наші гуртівні муки, наших Гуцулів не визискувалиб так чужі торговці муки. Так отже Поділля приходить Гуцульщині на поміч. Мука подешевіла там тепер на 10 проц. Наразі поміч ще не-

велика, бо прим. в Делятині розходиться тижнево з нашої ґуртівні тільки 1 вагон муки, а з жидівських складів коло 20 ваґонів. З „Пром. Млина“ беруть муку: Пов. Союз Кооп. в Калуші, „Нар. Торговля“ та українська пекарня у Львові „Золотий Колос“. Решта наших повіт. кооп. союзів і сам „Центросоюз“. беруть муку у Жидів, мимо предложень дирекції свого „Пром. Млина“. „Центросоюз“ бере муку в Жида Аксельбрада, хоч його мука зовсім не є ліпша від муки з нашого „П. М.“ і до того дороща. А треба знати, що є й такі спекулянти, котрі закрашують свою муку на біло „новадельоксом“, голяндським хемічним препаратом. Він при більшій скількости є шкідливий для здоровля. Так у нас виглядає в практиці клич... „свій до свого“. Чому рішаючі в нас пп. директори, котрі весь час говорять і пишуть про „патріотизм“, котрі вивішують клич „свій до свого“, — роблять „інтереси“ з чужими, булоби для суспільности цікаво знати.

Кооператива „Пром. Млин“ в Теребовлі веде тепер акцію в двох напрямах: 1) приєднання якнайбільше членів і 2) здобуття ринків. Та кооператива зачала працю з 1.500 зол. членських уділів. Тепер — по 9 місяцях — має в обороті 30.000 зол.. Щоби купити чи побудувати свій власний промисловий млин, треба на те 80—90.000 зол. За пів року діяльности кооператива „П. Млин“ дала працю кільканацять нашим людям, знизила ціни на муку там, де має свої ґуртівні і мимо великих труднощів від своїх і чужих розвивається чимраз краще. Слід замітити, що ініціятором і душею цего корисного підприємства є інж. Степан Мацькевич, дир. Пов. Союзу Кооператив в Теребовлі. Крім нього належать до управи: о. дек. Ст. Мохнацький і дир. Ф. Яворський. До Надзірної Ради належать 3 священики а то: о. І. Яворський з Могильниці, о. Ю. Барановський з Дарахова й о. П. Глинський з Деренівки та 9 свідомих селян: п. В. Апостол з Ласковець, п. П. Ганчар з Лошнева, п. Стечишин з Глещави та інші.

Ми описали трохи ширше працю першого українського кооперативного млина в Галичині, щоби наглядно показати, що наш хліборобський промисл має перед собою велику будучність. Коли кількасот жидівських млинів може приносити великий дохід своїм власникам, то чому ми не можемо закладати своїх кооп. млинів, котрі працювалиб на нашу користь? За почином Теребовлі повинні піти й інші наші повіти, головно в урожайних сторонах.

Промисл має те до себе, що один рід викликає зараз повстання другого. І так наше млинарство причиняється до розбудови нашого пекарства, якого початки також уже маємо у Львові.

Розбудова нашого народнього господарства в напрямі його упромисловлення малаб далекосяглі наслідки. Розвиток нашого хліборобського промислу спричинивби у нас напевно розвиток також інших родів промислу. В цей спосіб: 1) велике число нашої безробітної інтеліґенції, робітництва й селянства дісталоби працю; 2) національне майно зрослоби значно; 3) домінуючий досі чужий капітал стративби свою силу; 4) маючи міцну господарську підставу моглиб ми приступати до захоплювання всіх інших ділянок суспільного життя. — І. Д.

Ні один селянський син...

При сегорічних вписах до вищих і середних шкіл виявилося, що скількість селянських синів, вписаних до тих шкіл, маліє з кождим роком. На один з виділів Ягайлонського університету в Кракові не вписався на перший рік студій ні один селянський син...

Пресова нарада

2) Ред. Курдидик: Залеглости доходять у нас також до бандитизму. Нпр. якийсь час „передплачує“ орґан один член родини — і не платить, потому, коли йому здержати, „замовляє“ орган другий член родини — і не платить і т. д. Чи не булоб добре установити мандрівного екзекутора й кольпортера? Большевицька преса особливо брутально нападає на нашу національну пресу. Наша преса на загал за мало на се реаґує. Всі инші орґани повинні проти того виступити. (Оклик: І наші нац. книгарні не повинні продавати большевицької преси!) В кольпортажі роблять нам згори трудности. Треба отже використовувати наші зїзди, відпусти і т. п. Справу анонсів треба обговорити на окремім засіданні. — Ред. Гладкий: Сегодня є дві справи: місяць жовтень як місяць преси і справи преси на дальшу мету. Ті справи треба отже розділити. — Інж. Храплий: Се правда, але тому не винні дискутанти, тільки поставлення справи на вступі. Порушено дві справи, отже й дискутуємо про дві справи. Нашої преси не поширимо самими закликами з нашій пресі, бо ті, що її читають, вже її мають. Зле, що нема союза видавців і зле, що спить Т-во журналістів і письменників. Вони повинні постійно займатися тими справами. Найлучший вихід: нікому без передплати не посилати ґазети! Лише тоді не буде посліплатників. Спільну кольпортажу мабуть годі буде перевести, але треба довести до того, щоби книгарні брали не тільки ґазети одного видавництва, розуміється, з виїмком большевицької преси. Що діється з анонсами, це скандал. Польські ендеки не купують навіть за 5 зл. у тих крамницях, що не анонсуються в поль. ендецькій пресі. А в нас купують ваґонами в чужих фірмах — і ніхто не вимагає, щоб ті фірми анонсувалися в українській пресі! Треба отже перестати писати про ті установи, що не дбають про анонси. Сотки ваґонів паперу зуживаємо, а де є анонси тих фабрик у нашій пресі? Про се повинні подбати видавці. Ринок наш надзвичайно поємний що до преси, тільки треба всесторонної пропаґанди. Та її не роблять ні наші установи, ні люди на місцях! Нпр. читальні сеж установи, що мають спонукувати до читання, але не одного примірника ґазети. Та все те річи видавців. — Ред. Палій: Ми зійшлися перший раз в тій справі, тому теми дискусій ще неустійнені. Се „чисте поле“. Дискусія мусить покищо вичерпувати всі справи.

Д-р Назарук: Преса в цілім світі живе з трьох жерел: 1) З державних субвенцій, 2) з торговлі і 3) з передплати, причім третє жерело найслабше. Держави ми не маємо, отже відпадає перше жерело. Торговлі також не маємо, отже відпадає друге жерело, постійні анонси, котрими головно стоїть велика світова преса. Остає нам тільки третє, найслабше жерело: передплата. Наших передплатників деморалізували адміністрації наших ґазет від 1848 р. і довели до того, що між Українцями передплатник се білий крук. Коли у всіх культурних народів се річ самозрозуміла, що з хвилею коли кінчиться передплата, адміністрації перестають висилати ґазети, — у нас ніхто так не робить. То значить, що ми самі звузили й забили навіть те останне жерело істнування нашої преси. Кожда ґазета має у нас богато посліплатників, котрі винні десятки тисяч грошій. В той спосіб деморалізується все наше населення під оглядом почуття обовязку і точности взагалі. Отже або цей рак буде спільно зоперований або українська преса погибне. Інакшого виходу нема.

(Продовження буде).

Осінний Луговий Попис у Львові

На площі Сокола-Батька у Львові відбувся 2. с. м. осінний попис всіх львівських Лугів; мужеського, жіночого й дорості. Вправляло 130 луговиків, 28 луговичок, 12 малих луговичок і 10 малих луговиків. До полудня відбулися змагання, до котрих стануло 31 луговиків і 4 луговички. Вол. Кіндратів здобув перше місце в бігу на 100 м., в меті диском і кулею; Ю. Мамчак у скоку в довжінь; В. Кондратів і Роґульський у скоку в височінь; Пухальський в бігу на 1.500 м. З луговичок перші місця осягнули: п. Я. Кіриківна в бігу на 60 м., на 100 м. і в скоку в довжінь; п. О. Скибівна в меті ратищем і в скоку в височінь; п. О. Грицаківна в меті диском, ґранатом і кулею. По змаганнях голова Лугу Д-р Р. Дашкевич роздавав побідникам нагороди.

Попис почався о год. 14.30 настроєвими ритмічними вправами луговичок при співі пісні „Накрила нічка“. Вільноручні вправи луговиків випали бездоганно. Богато мальовничости й руху внесли вправи луговичок хустинами й національні танці малих луговичок. Мішані вправи всіх львівських Лугів були справді дуже гарні. Повна площа здисциплінованої молоді, котра однозгідно й радісно виконувала масові вправи, радістю наповняла серця видців. Відтак луговички вправляли мячиками при звуках пісні „Гей там у Вільхівці“. Потім луговики показали ріжні трудні вправи на приладах і ставили ефектовні вежі. Найбільше помислова була „Машина—образ“, укладу п. Іванни Мамчаківної, як і всі вправи луговичок. Кількацять луговичок і луговиків уставилося дуже оригінально. Вони наслідували рухами цілого тіла сокмпліковану машину. Вкінці вечером дві вправи смолоскипами: мішані та луговичок. Особливо по мистецьки виведені були вправи смолоскипами луговичок. Підчас попису пригравала до вправ трубна орхестра читальні „Просвіти“ з Левандівки під управою п. дир. Манька. Публики як на Львів, було рішучо за мало. На початку не було більше як 200 осіб, вечером насходилося до 700 осіб і то головно міщанства й робітництва. Нашої інтеліґенції й навіть студентства не було й на лік. Волять ходити на ріжні чужі імпрези, летунські змагання та мечі як на попис молодої України.

Україн. кооперативна пекарня

По ріжних перешкодах формальної натури основано у Львові 24. м. м. українську кооперативну пекарню „Якір“ В склад Надзірної Ради сеї пекарні увійшли: о. Яків Перрідон, б. ректор Малої Семинарії у Львові, проф. Мих. Тершаковець, дир. Ю. Алискевич, інж. Микола Творидло, дир. Осип Ласовський, Іван Дейнека, купець і Василь Мислевич, пекар. В склад управи увійшли п. Іван Косаревич, пекар, п. Іван Маційовський, п. Михайло Третяк, представник кооперативного млина в Струсові. Заступники: Мих. Шило, пекар і Степан Мартинчук, пекар. До кооперативи вступило кількадесять членів. Один уділ виносить 20 зол., вписове 5 зол. Нову нашу господарську станицю треба повитати з радістю.

Кампанія проти картелів

В проурядовій пресі ведеться від довшого часу кампанія проти високих цін скартелізованих ґалузей промислу. Перед у цій кампанії веде б. міністр фінансів І. Матушевський. До сеї кампанії долучилася також ліва і права опозиція, одначе з інших мотивів ніж проурядові чинники. У висліді сеї кампанії правдоподібно наступить знижка цін скартелізованих промислових продуктів.

Студентська анкета

в справі Т-ва Прихильників Освіти*).

З кругів нашого студентства пишуть нам: Студентська анкета відбулася в неділю, дня 2 жовтня 1932 о год. 2-ій пополудні в Акад. Домі в справі катастрофального фінансового положення Т-ва Прихильників Освіти. Анкета виказала, що теперішний стан Т-ва це сумна консеквенція бездумного й нерозважного кроку студентських верхів, які в минулому році довели до безголовя в дослівному того слова значінні. З реферату, який виголошено на анкеті, довідуємося, що стан фінансів ТПО дійсно трагічний. Згадане Т-во має на своїм удержанні Академічний Дім, харчівню й читальню, уділяє субвенцій незаможним студентам так у Львові, як і в інших студентських центрах, словом, Т-во показалося необхідне в житті студентства. Щорічний бюджет Т-ва доходив до 15.000 зл., коли цього року є заледви біля 1.000 зл.! Сама адміністрація вимагає 500 зл. місячно, а вуголь на зиму коштує 2.000 зл. Оплати, які складають мешканці Акад. Дому, мінімальні й у ніякому разі не покриють цих коштів — тим більше, коли звернемо увагу на лихе матеріяльне забезпечення українського студентства взагалі, а мешканців Акад. Дому зокрема й на підвищення шкільних оплат. Причиною безвихідного фінансового положення ТПО заборона збірки на се Т-во всіма воєвідствами Галичини й Волині. Анкета мала на ціли зорґанізувати якусь збіркову акцію, котраб у якнайкоротшому часі зібрала відповідні фонди, бодай найконечнішу суму 3.000 зл. Очевидно студенти мають звернутися до сердець і кишень старшого громадянства м. Львова й перевести ударну кампанію на провінції.

Очевидно, велика частина вини за теперішне положення ТПО паде на провід студентства, який в неділю признався, що ще в зимі знав, що воєвідство не дасть дозволу на збірку, а мимо цього не зорґанізував жадної іншої акції в справі допомоги ТПО. Загал студентства, головно провінціонального, який не був на останних загальних зборах ТПО і якслід не здавав собі справи з атмосфери, яка запанувала після усунення през. Децикевича з головства Т-ва, ждав даремне на дозвіл воєвідства на збірки. І так завдяки недбальству студентських верхів прогаяно час ферій, який можна було використати на зібрання фондів для ТПО.

Далі анкета виказала брак консеквенції тої частини студентства, котра завела ТПО у цей чотирокутник смерти. Аджеж на останніх загальних зборах — як слушно казав один з бесідників — кричалося богато про самовистарчальність (!) студентства, кидалося боєві фрази й „крилаті слова“, резиґнувалося з помочи старшого громадянства, яке мовляв „хрунить“ і т. д. і т. д. А тепер коли біда заглядає в очі, забувається за „прінціпіяльність“ і йдеться до того самого старшого громадянства з просьбою: Дайте лепту, „а ні — то ви хрунь і несвідомий Українець“. Автентичні слова одного з теперішних провідників студентства...

І ще одно. Один з лідерів „прінціпіялістів“ сказав, що вони в імя своєї прінціпіяльности витягнуть руку по „Рідну Школу“ й „Просвіту“, коли там засядуть небажані ними люди й коли в наслідок їх кроку урядові чинники заборонять збірки на ці установи, вони „зуміють“ зорґанізувати її понад головами воєводів. Отже: „за одним махом — усіх побивахом!“

*) Статті про нашу молодь гл. в „Новій Зорі“ чч. 411, 442, 444, 445, 446, 450, 459, 462, 473, 482, 498, 499, 528, 530, 537, 538, 539, 542, 544, 545, 547, 555, 559, 571.

Нова жіноча конґреґація

Преса доносить: Папська Комісія „Про Руссія“ видала декрет про оснування жіночої конґреґації візантійсько-словянського обряду. Конґреґація має назву: Сестри Місіонарки Пресв. Серця Христового. Їх основник: о. Павло Мацевич Т. І. візант.-словянського обряду. Осідок конґреґації в Вильні, її завдання співпрацювати в ділі церковного зєднинення на православних областях Польщі.

Прокуратори в львівськім окрузі

Львівський судовий округ поділено на 11 прокураторських районів. Перші 4 обіймають Львів місто. 1-й район має віцепрокуратор Турнель, другий д-р Городиский, 3-й Вондравш, 4-й Пехе, 5-й (пресовий) віцепрок. Краєвский як досі, 6-ий (повіти Рава Руська, Угнів, Жовква, Немирів), д-р Циґан, 7-й (Любачів, Тішанів, Сокаль, Щирець) віцепрокуратор Огоновський, 8-й (Городок, Янів, Винники) д-р Гольчевский, 9-й (справи політичні) віцепрокуратор д-р Мостовский, 10-й (виконання кари справи адміністр.) віцепрок. Павлі, 11-й справи залеглі до січня 1932) апеляційний віцепрок. д-р Ланєвский. До сего відділу приділені також віцепрокуратори Чемеринський, Криницький, Мінасович і Кугин, 3 асесори і 3 апліканти. Вже на сій підставі можна бачити, що се за машина.

Ревізії й увязнення в Яворівщині

Поліція перевела 7-годинну ревізію в домівці міської читальні „Просвіти“ в Яворові. Ревізію перевела також в читальні „Просвіти“ в Черниляві у війта Черниляви М. Вахуловича, в читальні „Просвіти“ в Нагачеві, В. Стецюха, у читальні „Просвіти“ в Липині, коло Дрогомишля і в голови тої читальні П. Василихи. При тім увязнено Миколу Вахуловича і Федора Перуна з Черниляви, Вас. Стецюха з Нагачева й І. Манька з Липини. Всі ті ревізії й увязнення, як доносить преса, стоять у звязку зі справою Семена Харамбури, урядника філії „Просвіти“ в Яворові, котрого увязнили в Дрогомишлі підчас його люстраційної поїздки по повіті. В письмі зі суду пишеться, що в згаданих місцях тай у тих осіб „мали находитися предмети, що підлягають конфіскаті і доказують злочин п. С. Харамбури“.

Маленький фейлетон

Діточий параліж

(Гайне-Медіна).

В Німеччині, Франції та Мадярщині поширилася с. р. недуга, звана „Гайне-Медіна“ від двох лікарів, що її перші описали ще в XIX ст.: Яків Гайне та Оскар Медіна. Ся грізна недуга виступає найчастіше у дітей між 3 і 5 роком життя але буває й пізніше. Вона повстає нагло через зараження бацилем, котрий дістається до орґанізму віддиховими проводами (ніс, горло). Пізнати ту недугу по таких обявах: висока горячка, болі голови й ніг, бігунка, блювання, сонність і штивність карку. В короткім часі, по кількох годинах або днях, наступає параліж цілого орґанізму. Пізніше сей загальний параліж частинно уступає і залишається тільки в деяких частинах тіла. Такий параліж тріває нераз від 1— 1½ року. Коли параліж довше тріває, деформує діткнені частини тіла. Діточий параліж часто кінчиться смертю. Загалом вмирає на нього 10—20% хорих дітей. Він виступає переважно в літі та в осени. Також і старші можуть занедужати на сю діточу недугу. Бацилі її переносяться на предметах і в стравах та осідають в носі й горлі. Досі ще не винайдено успішних запобігаючих засобів проти цеї недуги. Наразі пробують лічити її защіплюванням суровиці але це тільки перші спроби. Хорі діти повинні лежати в ліжку в найбільшому спокою, найменше 2—3 тижні. Масаж та електризування усувають параліж частин тіла. Щоби ся заразлива недуга не поширювалася, треба строго ізолювати хорих дітей і тих, що коло них ходять. Діточий параліж появився вже і в Галичині, у Львові, в Долинщині та в Перемищині.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Греко-католицький епископ в Югославії Преосв. Няраді переносить ще сего року свою резиденцію з Крижівців до Загребу. Еп. Няраді буде мешкати покищо в тамошній гр.-кат. Духовній Семинарії, а парохіяльна церква св. Кирила і Методія буде заразом катедральною, поки не збудують епископської палати і нової катедральної церкви. Капітула покищо остає в Крижівцях.

Греко-католицька парохія в Вотерв'літі (Півн. Америка) обходила 25-ліття будови тамошної церкви. Свято попередила 8-денна місія під проводом Преосв. Епископа Константина Богачевського. У святі взяло участь понад 2000 людий.

В уніоністичній конференції в Пинську взяло ц. р. участь 110 осіб. З Епископів взяли участь: Преосв. Букраба, Пжездецкий, Ропп, Яблжиковский і Ап. Візитатор Преосв. Чарнецький. Обговорювано справу примату Ап. Престола в східних документах і справу сповіди у православних. О. Урбан говорив про місію Польщі на Сході. Підчеркнено, що уніоністичну акцію повинна оживляти любов.

Св. Отець приняв недавно на авдієнції велике мадярське паломництво (730 осіб).

Папський Нунцій у Варшаві передав благословенство для польських священиків, що вернули з большевицьких тюрем.

Архіепископом Відня іменував Ап. Престіл о. д-ра Теодора Інніцера.

Службу Божу в наміренню мира між народами відправив один священик зі Шамоні в Альпах, на висоті 2698 метрів. Приявні були прогульковці-альпіністи.

Еспанське правительство забрало Єзуітам 40 колеґій, 8 університетів і інших вищих шкіл, 24 середні школи, 6 новіціятів, 2 астрономічні обсерваторії. З 3 тисяч Єзуїтів більшість остала в Еспанії як „приватні люди“.

Франція це, як відомо, країна де дуже великий вплив мають масони й інші вороги Церкви. Та все йде там тепер до кращого. Нарід шанує більше священиків як перед війною, Кат. Акція дуже діяльна, ремісннча молодь і робітники горнуться до кат. товариств. Часто відбуваються ріжні величаві кат. зїзди.

Колюмбія обіймає 889.177 кв. кільометрів. Католиків є там 7 і пів міліона (4 архіепархії, 12 епархій). Кромі того є ще 12 місійних станиць між Індіянами, яких є пів міліона. Індіяни переважно всі навернулися. В поганстві лишилося їх ще ок. 60 тисяч. Та є надія, що й вони незабаром навернуться.

Американські католики почали акцію в справі зрівнання прав Муринів з білими.

За престіл православного патріярха в Антіохії побиваються два епископи. Справу рішатимуть 3 патріярхи і Франція.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ виїхали до Женеви в інформаційних цілях посли Остап Луцький і Мілена Рудницька. На пограничній стації Зебжидовіце польські митні орґани перевели ревізію паперів, що їх везла пос. М. Рудницька. Хотіли забрати копію петиції до Союза Народів у справі волинської кооперації і ще деякі папери. Та коли п. Рудницька зажадала посвідки на конфіскату тих документів, функціонарі такої посвідки не хотіли дати й самих паперів не забрали. Опісля перепросили посолку, заявляючи, що ревізію переводили з доручення поліції.

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ на Волині вплинула до секретаріяту Союза Народів українська петиція. Предсідник Ради Союзу Народів де Валєра приняв пос. Мілену Рудницьку.

ПОЛЬЩА знов вибрана до Ради Союза Народів на дальших 3 роки. За Польщею голосувало 41 держав на 47 голосуючих. Проти голосували Німеччина, Австрія, Литва і скандинавські держави.

НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ СОЮЗА НАРОДІВ преміер Франції Еріо виголосив промову повну дипльоматичних викрутасів і загальників про „викорінення воєн“, „загальний мир“, що „має право йти перед силою“ і т. п. Заявив також, що Союз Народів осягнув: знесення тайної дипльоматії й зірвання з системою великих передвоєнних союзів. Не знати, чи є ще на світі інтелігентна людина, яка повірилаб у правдивість такої балаканини.

СОЮЗ НАРОДІВ найшовся в критичнім фінансовім положенні, бо досі вплачено лише 60% членських вкладок. Сума залеглих вкладок доходить до 19 міліонів швайц. франків.

ФОН НАЙРАТ, міністр закорд. справ Німеччини, ще раз заявив, що Німеччина не візьме участи в розброєневій конференції, доки не дістане ґарантії, що її домагання в справі рівности зброєнь не будуть ніким квестіоновані і доки розброєневі договори не будуть так сформульовані, що накладатимуть на всі держави однакові права й обовязки.

У ВІДНІ відбувся зїзд гітлерівців. З того приводу прийшло до кривавих сутичок між гітлерівцями та комуністами і Шуцбундом.

ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ДОГОВОРУ ПРО НЕНАПАД між Ромунією й СССР ведуться дальше в Женеві.

ЛЬОРД СЕСІЛЬ, представник Анґлії в Союзі Народів, заявив у Женеві, що колиб розброєнева конференція не вдалася, то це значилоб, що держави хочуть не мира але війни.

ТРИ МІНІСТРИ англійського уряду, ліберали Семюел, Сновден і Сінклер уступили з уряду Мек Доналда тому, що не погоджувалися з митною політикою уряду і з вислідами конференції в Отаві. На їх місце ввійшли консерватисти.

ҐАНДІ заявив, що знов зачне голодівку, коли до 6 місяців не буде стерте з паріів пятно „недоторкаємости“.

РАДЯНСЬКИЙ ПОСОЛ в Токіо заявив японському міністрови загран. справ, що СССР не визнає Манджурії як самостійної держави.

В МАНДЖУРІЇ над большевицькою границею вибух бунт манджурських зелізничих військ. Повстанці заняли граничну стацію, розброїли ґарнізон манджурських військ, знищили казарми й усунули державний герб Манджурії.

ПАРАҐВАЙ дальше веде війну з Болівією. Війська Параґваю взяли до неволі 1000 полонених і 6 армат.

НОВИНКИ

Національний Музей у Львові влаштував у двох нових салях виставу, на поверсі перегляд творів нового мистецтва, на партері виставу давних килимів і подільських вишивок. Вистава зачалася 2 жовтня с. р.

Львівська Кураторія розвязала 7 і 8 клясу стрийської державної утраквістичної ґімназії. Се розвязання стоїть у звязку з вислідами слідства переведоного в тій ґімназії з приводу увязнення 8 Українців учеників сеї ґімназії, запідозрених в участи у рабункових нападах і приналежности до ОУН. Зарядженo нові вписи. Дирекція прийматиме лише тих учеників, яких поведення зовсім поправне і які матимуть відповідну домашню опіку.

Службовики Т-ва „Просвіта“ у Львові просять всіх тих, що мають зужиті, старі і висортовані книжки, надсилати їх на адресу Т-ва „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10. З тих книжок будуть зложені комплєти мандрівних і дарових бібліотек, котрі висилатиметься на наші західні окраїни, загрожені винародовленням.

Випадки пошести діточого паралїжу (Гайне-Медіна) наказала президія Львова зголошувати в міському виділі для поборювання заразливих недуг, при пл. Місіонарській 2, під карою 1000 зол., зглядно вязниці до 3 місяців.

Випадок діточого параліжу занотовано в с. Медиці коло Львова.

До церкви в Бродах вломилися невідомі злодії і вкрали 4 позолочувані чаші й інші предмети вартости кількасот золотих.

Посвячення нового будинку чит. „Просвіти“ відбулося в Угольні (Стрийщина). Службу Божу відправив о. Бабяк.

Слідчі доходження в справі ліквідації „Сель-Робу“ вже скінчено. З 45 увязнених 26 звільнено, прочих полишено в тюдмі. Між ними находяться: редактор „Нових Шляхів“ Антін Крушельницький, ред. „Сили“ Роман Сказинський, ред. „Кооперативних Вістий“ Мирослав Ґнип, д-р Заяць, М. Голінатий й Іван Шах.

У звязку з розвязанням „Сельробу“ поліція опечатала в Добрівлянах: кооперативу „Єдність“, „Районову Молочарню“, домівку „Сільського Господаря“ і кружка „Рідної Школи“, кооперативи „Поступ“ в Нагуєвичах, „Сільського Господаря“ в Ясениці Сільній, читальню „Просвіти“ в Колпці та домівку „Сільського Господаря“ в Раневичах. Перед тим поліція перевела кілька ревізій у приватних осіб.

Власти зліквідували сельробівські комірки в стрийському повіті. Переведено численні ревізії й увязнення.

У Винниках коло Львова відбулося тридневе свято „Сільського Господаря“ полученe з виставою хліборобських плодів винницьких і дооколичних хліборобів. Свято зачалося Богослуженням у місцевій церкві.

В політичнім процесі в Чорткові проти Антонюка і 10 товаришів, засуджено 4 підсудних на 6½—4 літ вязниці. Прочих увільнено. Обжалованим закидувано приналежність до УВО і саботажі.

В Бучачі спенсіонували молодого суддю п. Осипа Мисевича, в Монастириськах суддю п. Андрія Аронця.

Польський корабель „Неман“ пішов на дно Балтійського моря. Катастрофа наступила до 8 мінут в наслідок удару, завданого тому кораблеви в темряві шведським кораблем „Принцеска Марґарета“.

Коло Татарова за Яремчем наступила зелізнича катастрофа. 12 осіб ранених.

Під Руською Равою поїзд вискочив з шин. Жертв у людях не було.

Цукор подешевів. У „Дневнику Законів“ ч. 80 появився розпорядок міністра скарбу про обниження цін цукру. Знижка обовязує від 1-го жовтня і виносить 20 зол. на квінталі. Ціна буде обнижена на 20 сотиків на 1 кг.

Сто літ минає в сім році від смерти батька романтичної повісти Вальтера Скот'а (1771—1832).

50.000-не число видав анґлійський часопис „Морнінґ Пост“, котрий виходить без перерви від 1772 р.

Револьвер Ґорґулова, вбийника французького президента, передала паризька прокуратура до історичного музею префектури поліції в Парижі.

Ураган на Порторіку, острові коло середної Америки, спричинив великі шкоди. Понад 200 людий погибло, сотки ранених, тисячі бездомних. Знищена пристань Сан Жуан і кілька місточок і сіл.

Град величини курячого яйця впав в околицях Хабаровська в СССР. Він ранив кілька осіб, позабивав богато дрібу і птиць, понищив озимину, соломяні стріхи та побив шиби. Верства леду на 5 цм. лежала три дні.

Куденгове-Калєрґі скликав до Базилеї на день 1—4 ц. м. конґрес „паневропейців“. Почесний провід предкладано Еріо, та він не приняв.

Лучше мовчати, ніж говорити в гніві навіть саму правду, бо це немов провадження досконалої річи злими вертепами. (Св. Франц Салєз.).

Біржа

Ґроші: Амер. доляр в прив. оборотах 8.90—8.91 зол.; Канад. доляр 7.85—8; нім. марка 2.10—2.12; 100 фр. франків 34.50—35; 100 чеських корон 25.75—26.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 22.50; жито 14.25; ячмінь 12.75; овес 11.50; біла фасоля до 18; краса фасоля до 20; пільний горох 17; просо 12.50; лен 33; вика чорна 13.50; синій мак 90; пшен. ґрис 7.75; жит. ґрис 6.50, льняні макухи 18 зол.

Набіл: „Маслосоюз“ платив за 1 кґ. екс. і десер. масла 2.80, за 1 л. молока 18—20 сот.; за 1 л. сметани 90 сот.

Яйця: „Центросоюз“ платив за 1 кґ. яєць 1.45 зол. „Маслосоюз“ платив за 1 копу яєць 4.60—4.70.

Мід: Кооп. „Рій“ у Львові продає мід: ґірський 3.20—3.50; липовий 2.50—3; ґречаний 1.10—1.40; з ріжних цвітів 2 зол. за 1 кґ.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 26-50

КІНА

АТЛЯНТІК (давніше ЛЕВ): „Сержант Х“. (Іван Мозжухін).
КАСІНО: „Томі Бой“.
КОПЕРНИК: „Забита людина“.
МАРУСЕНЬКА: „Забита людина“.
МІРАЖ: „Вільні душі“.
ОАЗА: „Ватерльо-Брідж“ і „Присуд моря“.
ПАЛЯС: „Король — це я“. (Власта Буріян).
СТИЛЕВЕ: „Князь Дракуля“.
УТІХА: „Маніст, король цирку“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 77 (575). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, неділя, 9 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чвертьрічно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чвертьрічно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 105.867.

Переслідування Церкви в Мехіку

Нова енцикліка Св. Вітця про переслідування кат. Церкви в Мехіку це великий протест проти нечуваного насильства масонсько - большевицького мехіканського правительства і заохота, щоби католики в Мехіку протиділали всякими правними засобами. Правительство наміряє знищити там Церкву зовсім. Прогнало епископів, позамикало й понищило більшу скількість церков, люто переслідує священиків і вірних. В стейті Міхоакан лишило 1 священика на 33 тисячі вірних, в інших стейтах 1 на 45 тисяч, 1 на 60 тисяч, в стейті Вера Круз 1 на 100 тисяч вірних! Школи в руках безбожників, преса, яку фінансує правительство, веде нагінку на Церкву і ширить неморальність. В Мехіку знов устануть всі публичні богослуження. Епископи, священики й вірні мають робити всьо, що в даних обставинах можна ще робити, щоби ратувати людські душі, особливо душі дітий. Проти насильства протестувати і розвивати конечно кат. Акцію. Енцикліку (з датою 29. IX. 1932 помістив „Оссерваторе Романо" (ч. 229) в лат. мові й італ. перекладі. Латинський текст обіймає майже 6 шпальт. Таке діеться в Мехіку мимо недавно заключеного порозуміння.

Вирок в процесі Центролівиці

Мотиви того вироку займають кілька сот сторін друку.

З Варшави доносять: Суддя Рикачевский виготовив уже мотиви вироку в процесі Центролівиці. Вони займають кілька сот сторін машинового друку. Їх не будуть переписувати в судовій канцелярії, тільки дадуть до друкарні й випечатають як книжку в кільканацяти примірниках та розішлють сторонам, обом прокураторам і всім оборонцям. Оборонці мають тільки сім днів часу для виготовлення апеляції. Вже з того видно, що процедура вимагає зміни, бо деж хто годен за сім днів належито перестудіювати таку книгу тай ще до того збивати наведені в ній аргументи. Такий поспіх на добро не виходить.

Журналістичний курс в Познані

В Познані зорганізовано Висший Журналістичний Курс. Наука тревае один рік. Курс обіймає лише спеціяльні виклади потрібні для журналіста. Виклади відбуваються в вечірних годинах. Оплата 15 золотих місячно. Управа курсу розріжняє два роди слухачів: звичайних з матурою і надзвичайних без матури. По скінченні курсу складаеться іспит і дістається свідоцтво. Викладають професори університету і визначні журналісти та політики польські і заграничні. Наші адепти журналістичного звання повинні звернути увагу на сей курс. Такий журналістичний курс придавсяби дуже у Львові.

Азійський Союз Народів

Японія шахує Европу.

З Лондону доносять: Ґенерал Араки, котрого погляд уважають за голос японського правительства, заявив, що Японія готова співпрацювати з Союзом Народів. Одначе, колиб Союз Народів не признав прав Японії, то повстане азійський Союз Народів. Японія мусить протиставитися такому бражови зрозуміння відносин на Далекому Сході, який проявляє Союз Народів.

В Чілє знов революція

З Сантіяго де Чілє доносять: На цілім просторі північного Чілє вибухла революція. Підперті місцевими властями збунтовані війська утворили під проводом ґен. Віґуалі окреме правительство. Центральне правительство оповістило стан облоги і вислало военні кораблі до північного побережжа Чілє.

Обманці нового рода

Т. зв. „кооперативні" банки, каси і т. п.

Союз Зарібкових і господарських Кооператив в Познані оповістив перестрогу перед обманцями нового рода, котрі виступають під фірмою „кооператив". Коли вже загал пізнався на всякого рода обманцях, котрі „по найнизших цінах" продавали на рати всякі долярівки й інші „цінні папери" (яких потому ніхто не бачив), — появилися нові обманці, що організуються в формі мнимих кредитових „кооператив". Вони обіцяють дуже вигідні, довготермінові позички, тільки — кажуть — треба пів року виждати і за той час правильно платити невеличкі квоти до тих „кооператив". Спрагнені кредиту люди платять. Але по 6 місяцях нема ні кредиту, ні тої „кооперативи". Її „директори" або втікають, забравши гроші, або сидять за кратами. Про сей новий рід обману треба скрізь поучити наш народ.

За конструктивну політику

В сім числі „Нової Зорі" зачинаємо містити працю визначного польського дипльомата ґр. С. Лося, з котрої українська суспільність може довідатися богато поучаючих річей. Погляди, які розвиває ґр. Лось, доперва назрівають на верхах польської суспільности. Чи і коли ті погляди переймуть на стільки польський загал, щоб він змінив своє теперішне становище і щоб та зміна могла стати підставою до зміни відношення до Українців рішаючих у Польщі чинників, — сего не беремося предсказувати. По скінченні печатання сеї праці подамо ряд инших статтей пера визначних чужих політиків з области конструктивної політики. В праці Ст. Лося всі піднаголовки наші.

Др. М. ДЗЕРОВИЧ
СПЕЦ. ВНУТР. НЕДУГ
Львів, ул. Романовича ч. 10.
86 ВЕРНУВ. 1–1

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. 7-х

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ
НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

„Пацифікація" перед Союзом Народів.

Дня 19. вересня 1931 р. Комітет Трьох передав Раді Союза Народів до розгляду і полагодження скаргу Української Парляментарної Репрезентації в польських законодавчих установах проти цілого ряду посунень польських адміністраційних та військових властий на території трьох полуднево-східних воєвідств в осени 1930 р., посунень, котрих цілість стала популярна: у нас під назвою „пацифікації Східної Малопольщі", а на широкім світі під назвою „польських жорстокостий на Західній Україні".

Однодушна радість Українців і Поляків.

Рішення те, як ми могли переконатися з уділених пресі інтервю, було було приняте з однодушною радістю так польською делеґацією в Женеві, як також українськими позовниками, що снуються по кульоарах Палати Народів. Причиною тої радости було се, що Комітет Трьох дав нагоду обом сторонам представити аеропагови земної кулі — яким є Рада Союза — „суцільність української справи в Польщі". Коли всі заінтересовані в тій справі так дуже врадувалися, то Комітетови Трьох належалоби скласти щирі побажання за те, що в сих часах загальних нарікань і невдоволення потрафив всім догодити.

Що значить поява справи пацифікації в Женеві.

Що одначе практично означає се рішення? Означає воно се, що на думку Комітету українська петиция а радше українські скарги під оглядом формальним і мериторичним настільки узасаднені, що звернення на них уваги пленуму Ради Союза Народів здається необхідним. Після того звернення уваги на українську скаргу кождий з членів Ради буде мати нагоду скористати з тих прав, які йому прислугують на підставі обох кінцевих уступів артик. 12 т. зв. Трактату про меншости. Чи і як члени Ради схочуть скористати зі своїх привілеїв, чи і в якім степени справа пацифікації закінчиться тим, що ми популярно привикли називати „польським сукцесом в Женеві", то покаже будучність. Я особисто не вважаю того за річ важну, ні навіть цікаву. Бо те що діеться і буде діятися в Женеві не вважаю суттєвим. Це лише симптоми і то симптоми похідні певного стану річий, витвореного у нас в Польщі, особливо на Червоній Руси.

З ситуацією в Женеві нехай собі порається наша дипльоматія після своїх найлучших сил і можливостий, — наша річ і наше завдання совітно і дбайливо прослідити жерело комплікацій: стан річей на Червоній Руси.

Що мене не спонукує забирати голос в сій справі.

Знов забираючи слово в порушеній справі нашої політики на Червоній Ру-

си, хочу на вступі зазначити, що до того мене не спонукує мало шляхотне бажання скористати з дуже численних блудів так нашої (польської) адміністрації, як навіть дипльоматії, довершених при трактуванню полуднево-східних справ протягом останних кількох років; моїм завданням не є критикувати для самої критики, не є робити опозицію для опозиції, словом — викрикатися.

Що мене спонукує забирати голос в сій справі.

Не пишу для тих, котрі будучи поза межами відповідальности за перебіг справ в державі, заняті вишукуванням знарядів, якими моглиби кидати в правлячих, в той спосіб відвертаючи їх увагу й енергію від державних справ. Навпаки, — я хотівби писати це на пожиток тим, що в сій хвилі несуть практичну відповідальність за перебіг нашої політики і тих, що згуртувалися біля відповідального уряду та можуть на него додатно впливати; я хотівби віддати їм до розпорядимости окремі відомости і висліди, які я працею цілого ряду літ над меншостевим питанням в краю і за границею міг здобути, і до яких я дійшов постійним думанням над тою справою.

Після такого застереження, котре може видаватися зайвим, котре одначе в наших польських відносинах конечне, — хочу перейти до самої справи.

Що діється на Червоній Руси і з яким наслідком.

Що ситуація в полуднево-східних воєвідствах дає не одно до бажання, се загально відоме, а радше стає відомим що якийсь час і на якийсь час... на жаль дуже короткий. Бо що якийсь час на території Червоної Руси діється щось, що „потрясає публичну опінію“, отже якийсь саботаж, якась пацифікація, якесь убийство, послідне в випадку б. п. Т. Голувка навіть дуже трагічне. Вислід кождого такого потрясення, що преса зачинає накликати „міродайні чинники“, щоби супроти витвореної ситуації внаслідок того потрясення заняли якесь становище (звичайно пишеться про становище рішуче). А міродайні чинники ідуть на зустріч бажанням загалу і займають те становище часом в формі „пацифікації“, частіше в формі конференції. Потім преса зачинає писати про щось инше аж до нового „потрясення“.

Головна відемна сторона ситуації полягає на її нерухомости.

Отже я хотівби зазначити і думаю, що се властива точка виходу для роздумувань над „східно-галицькою справою“, що головна відемна сторона положення на території червоно-руських воєвідств зовсім не полягає на змінчивости ситуації але якраз на її нерухости. Ні саботаж, ні пацифікація, ні убийства, навіть одиниць таких благородних як покійний Голувко, не створять на Червоній Руси жадної нової ситуації, не створять її також українські жалоби в Женеві, ні такий чи инший спосіб викручування з немилої дискусії, котрий вкінці наша дипльоматія може видумати і навіть напевно видумає або „вишаржує“. То всьо не створить жадної ситуації, бо то всьо — лише прояв вже давно істнуючої ситуації, яка істнує, можна сказати, постійно з єдино нормальними стадіями альтернативного заострювання або хвилевого притуплювання її.

Ядро цілої справи.

Що є суттю і ядром „східно-галицької справи...“? На це відповідь дуже легка. Ядро справи се істнування на Червоній Руси елементу чисельно сильного, котрий вже скристалізував собі свідомість своєї національної окремішности від елементу польського. Той елемент як маса знаходиться на дуже невиразній і дуже легкій до затерття границі між пасивною льояльністю у відношенню до польської держави та пасивною нельояльністю у відношенню до тоїж держави. Це та справжня дійсність. Імпутування тій масі бажання „згоди і співжиття з братним народом польським“ та приписування вини за все зле, що твориться на Червоній Руси, тільки „малій горстці інтеліґенції“, це нічо інше як малювання собі найфалшивішого в світі образу при помочі найправдивішої в світі обсервації, — обсервації дерев, котрі заслонюють ліс. (Нема ліса, є тільки самі дерева). Бувають такі правди, котрі можуть зводити і шкодити успішніше від найкращої брехні: це правди вчорайшого дня і правди фраґментарні.

Українці як нарід подібніські до решти людства.

Маси на цілім світі все і всюди в щоденнім життю бажають спокою і співжиття і нічого иншого. Також все і всюди на цілім світі тільки зусилля малої горстки витворюють енергію, рух і переміни. Це походить від того, що людські одиниці діляться на нерівні чисельно, що дають лише тягар, і дуже нечисленні, котрі творять думку і рух. Що так є у Русинів, то це лише ціха спільна їм з рештою людства і зовсім не є чимсь особлившим, що виріжнювалоб їх як якийсь вибраний нарід, для котрого треба шукати цілком оригінальних правил і оцінки. Поки отже й оскільки „мала горстка інтеліґенції“ буде впливати на українську (в оригіналі: „руську“) масу, поти мирові інстинкти, — а ще лучше сказати пасивність тої маси, — не принесуть нам великої потіхи.

Що може змінити ситуацію.

Все остане так, як є нині, зміну може спричинити або зворот в иншім напрямі уподобань і змагань „малої горстки“, в котрій зосереджується енергія народу, або опанування пасивної маси через якусь иншу „малу горстку“ зложену з одиниць, котрі не мають українських націоналістичних почувань та ідеалів. Доси не видно, щоби в скорому часі могло заноситися на одно або на друге.

Реальна політика мусить числитися з українським рухом як з дійсністю.

Заки перейдемо до дальших міркувань, хотівби я покінчити з иншою фразою чи також шкідливою правдою, котру часто чуємо з польської сторони. „Національний руський або український рух се рух штучний, викликаний Австрією на злість Полякам“. Не бажаючи тратити богато часу, скажу лише, що коли хтось в кишені принесе жолудь і посадить її в яму, яку передтим дбайливо виконав в огороді, а не в лісі, той безсумніву штучно засадив дерево, одначе те, що з тої жолуді виросте, зовсім не буде штучним але дубом найправдивішим в світі. Так здається є і з українським національним рухом. Які не булиб його початки, реальна політика, коли таку політику хочемо вести на Червоній Руси, повинна числитися з тим рухом як з кождою иншою дійсністю.

А дійсністю в значінню політичнім є не тільки обставини територіяльні й чисельні, є нею також несчислимі імпондерабілії, серед котрих мабуть найважніше місце займають людські почування оскільки вони осягнули певний ступінь напруження й оскільки мають певний характер трівкости, очевидно трівкости зглядної, як все людське. Український націоналізм на наших землях, без огляду на це, що він часто має характер психози, без сумніву належить до категорії почувань, котрі мають всі познаки політичної дійсности.

З дійсности треба витягати практичні консеквенції.

Політичну дійсність треба не лише бачити і реєструвати, з неї належить витягати рівнож і практичні консеквенції, то значить примінитися до неї, оскільки в істнуючім стані річий бажаємо перевести певні зміни в напрямі, який уважаємо бажаним. А зміни можемо викликати, коли наші посунення, які зміряють до викликання тих змін, будуть обчислені на підставі докладного пізнання істнуючого відношення сил чисельних і духових, на підставі доброго зрозуміння психічних людських осередків, котрі є предметом або співпідметом нашого політичного ділання і котрих діяльна або пасивна реакція (бо і така можлива) може вплинути модифікуючо на висліди нашого ділання. Саме перемалювання надписів на публичних будівлях або введення в життя постанов про урядову і шкільну мову не змінить ситуації з нашу користь у полуднево-східних воєвідствах, радше принесе шкоду, бо поставить нам перед очи фасаду, за котрою нема будинку, манить нас чаром потьомкінського села. Зпід наложеного паперовим шляхом мовного покосту мусить безнастинно пробиватися дійсність у формі прикрих несподіванок, котрі щораз частіше множаться на Червоній Руси.

Совіти і Німці аґітують між Українцями.

Тут правдоподібно почую від давна мені відомий і дуже часто в Польщі уживаний закид: „Не можемо нічого порадити на положення в Східній Малопольщі, бо Русини не хочуть згоди, і крім того чужі держави, то є Совіти, а передовсім Німеччина ведуть між Українцями протидержавну аґітацію, супроти котрої ми безрадні. Істнування тої аґітації та її інтензивність доказали без найменших сумнівів хочби останні пресові ревеляції“.

Хто в якім краю має ініціятиву, той у нім провадить політику.

Той закид слушний і ту слушність вповні признаю. На жаль правдою є, що на Червоній Руси, то є на землі, котра від шістьсот літ є інтеґральною частиною нашої держави, де ми є народом суверенним, де ми довершили величезної цивілізаційної праці, котру ще недавно ми оборонили перед большевиками, — не ми маємо політичну ініціятиву, не ми створюємо ситуацію, словом, не ми провадимо політику. Політику на Червоній Руси по части ведуть Русини, а в ще більшім степені большевики і Німці. Вони в своїх руках мають ініціятиву, вони нам творять ситуацію, яка догоджує їх інтересам, а ми лише примінюємось до ситуації створеної чужими, ворогами!!!

(Далі буде). С. Лось.

Знаємо добре від дуже досвідчених людий, що вони часто зле на тім виходили, що говорили, — а все добре, що мовчали. (Смайлс, визначний англійський мислитель).

Паневропейський Конґрес

В Паневропейськім Конґресі в Базилеї взяли участь представники 26 держав. Предсідник Конґресу Куденгове-Калєрґі виголосив промову такого змісту: Европа стоїть перед двома смертельними небезпеками — світової революції та світової війни. Першу приготовляє Сталін, другу Гітлєр. Боротьба з тими небезпеками немислима без тісної співпраці европейських народів. Союз Народів не всилі забезпечити миру. Питання про безпеку і рівність прав можуть бути вирішені лише спільними силами. Приміром для европейської конфедерації, Паневропи, може послужити Швайцарія.

Пресова нарада

3) Д-р Назарук промовляв далі так: Не забуваймо, що в боротьбі з державою, в котрій живемо, мусить щораз більше меншати підстава для висшого типу нашої інтеліґентної преси. Як відомо, перед війною мали ми цілі стани інтеліґентів або півінтеліґентів, котрі передплачувати українську пресу для інтеліґенції, а котрі тепер позникали або зникають. І так у Сх. Галичині четвертина всіх суддів се були Українці. Тепер можна їх вже почислити на пальцях. Зникли зовсім наші жандарми й наші фінанси або т. зв. ревізори від тютюну й пограничної цлової сторожі. Постійно меншає число нашого учительства. Отже нашій пресі усувається ґрунт зпід ніг. Остаточний упадок тої преси можна відсунути тільки при помочи дуже добрих і точних адміністраторів, котрі ще важніші від добрих редакторів. Бо на ніщо не придадуться навіть найлучші редактори, коли адміністратори будуть по давному розсилати пресу посліплатникам або неплатникам. Розсилку ґазет даром або на кредит треба р а з о м і ґуртом припинити, бо інакше преса на очах буде нидіти і вмре скоропостижно. Вправді тепер обсервуємо між українськими пресовими орґанами щось таке як спокійну втечу грабіжних звірюк поруч оленів і сарен в часі землетрусу й вибуху вульканів, та мимо того представники католицької преси не можуть підписати спільної відозви з представниками нпр. радикального орґану. Не можуть з причин ідеольоґічних і орґанізаційних: нпр. у нас визначений від ряду літ січень на місяць пресової пропаґанди. Хоч жовтень очевидно лучший, бо се початок сезону по жнивах, та ми без ухвали не можемо робити зміни на власну руку. В тій цілі мусимо порозумітися навіть з провінцією, нпр. з Жовквою, де виходить найбільше поширене катол. видавництво „Місіонар“, а на се вже перед жовтнем нема часу. Та в справах чисто технічних можемо стояти в контакті, бо такий контакт всім нам потрібний. Це справи, що вимагають навіть постійного контакту. Я радивби запрошувати на дальші евентуальні наради наших найстарших пресових працьовників (промовець наводить імена), щоб використати їх великий досвід в тих справах. Наші адміністрації повинні виготовити докладну статистику поширення пресових орґанів по повітам, бо без того ми радимо на потемки. Без статистики ніколи не будемо знати, куди звернути наступ. Вкінці ще одна важна річ: всі листи, що приходять до редакцій, повинні отвирати адміністрації й подивившися на підпис автора листа, заглянути до книг, чи се не посліплатник або неплатник тай зазначити се на листі. Ніяких дописів від таких людий преса не повинна містити. В той спосіб будуть відтяжені і наші редакції від злишної роботи читання таких дописів, а наша суспільність бодай від одного прояву деморалізації, бо позбудеться публичних виступів людий, які раз на рік напишуть славословіє своїм приятелям або „критику“ на своїх противників, але не сповняють обовязку супроти своєї преси, з котрої користають. Треба застановити також оповіщування таких відозв, де є хочби один підпис посліплатника, бо доходить уже до того, що й посли, котрі побирають дієти, не платять за українську пресу тільки за чужу: імена їх можна вичитати між примірними передплатниками чужих орґанів... Коли все те буде точно переведене, тоді відсунемо на якийсь час день смерти української преси для інтеліґенції. А про пресу для нашого народа требаб окремо поговорити, на спеціяльнім засіданні. Вкінці підчеркну ще раз, що всі ті справи вимагають постійного контакту, а катол. журналісти засадничо не можуть входити в Т-во журналістів і письменників ім. Франка.

Видавець Т и к т о р: Частина порушених тут справ повинна перейти до комітету або Т-ва журналістів і письменників, а частина до орґанізації видавців. — Вид. і ред. Т а р а н ь к о: Союз видавців істнує від 1925 р., але крім кількох видавництв книжок ніхто до нього не приступає. — Вид. Т и к т о р: Власне тому, що це Союз видавців книжок і книгарень. — Ред. П а ш к і в с ь к и й: Справ тілько, що треба їх відложити на дальші засідання. Тепер вирішити справу місяця жовтня. Предкладаю, вибрати кількох людий, щоби приготовити кілька зразків рефератів про пресу. Найкраще люди дають тоді, коли їм щось дати. Преса помагала „Просвіті“, „Рідній Школі“, кооперації, — отже вони повинні помочи поширити пропаґанду за пресою. — Ред. М у д р и й: Т-во письм. і журналістів ім. Франка має тільки репрезентативне завдання, а не фахове. Незабаром будуть загальні збори того т-ва і там можна буде вирішити не одну справу. Місяць жовтень вже є, отже треба його використати. Коли наш чоловік в кождім орґані зустріне в тім місяці статтю про пресу, то побачить, що ситуація поважна.

Відтак вибрано дві комісії, одну для вияснення справ редакційних, другу для адміністраційних і на тім закінчено першу нараду в справах української преси.

Совітське масло в Польщі

по демпінґових цінах.

Останніми часами спроваджено до Польщі велику кількість совітського масла по демпінґових цінах. Мимо страшного голоду в СССР большевики своєю демпінґовою політикою хочуть поглибити кризу в капіталістичних краях. Польська влада рішила ограничити привіз совітського масла. Міністерство скарбу підвисшило цло на закордонне масло з 12 до 200 зол. за 100 кґ.

БАТЬКО, ЯКИЙ ОБЕЗПЕЧУЄ СВОЄ ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38, НА ВИПАДОК СВОЄЇ СМЕРТИ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВІДРАЗУ СВОЇЙ РОДИНІ КАПІТАЛ, ЯКИЙ МІГБИ ЗЛОЖИТИ ЩОЙНО ПО ДОВГИХ ЛІТАХ СВОЙОГО ТРУДЯЩОГО ЖИТТЯ.
69 7—x

Неймовірні ревеляції французького посла

Таємний плян німецького ґенерального штабу зрадив Німець вже в 1904 р.

Паризький журнал „Реві де Де Мондс“ приніс у зошиті за жовтень с. р. статтю б. французького посла на царськім дворі, Маврикія Палеольоґа. Се продовженя його споминів, в котрих він пише таке: Дня 25. IV. 1904 запросив мене до свого бюра шеф франц. ґенерального штабу, ґенерал Пендезек і показував мені на мапі, куди Німці сунутимуть на Францію в разі війни. Притім сказав: зрадник, котрий видав нам німецькі пляни, се здається один з німецьких ґенералів, приділених до ґенер. штабу в Берліні. Хто він, не знаємо, хоч він три рази бачився з нашим офіциром Лямблінґом, раз у Парижі, другий раз у Брукселі, третій раз у Ніцці. Та за кождим разом приходив з завязаною головою й обличчам так, якби щойно перебув хірурґічну операцію. Видно було тільки його вже сивіючі вуси й острі очи. Вже при першій стрічі Лямблінґ мусів зложити присягу, що не ужиє французької поліції для розслідження його „інкоґніто“. — „Коли замічу, що ви казали мене слідити, то вже ніколи не побачите мене і не довідаєтеся, що я ще маю вам сказати“. Кілька разів заявляв, що знає, яке огидне діло робить, але з ним поступили ще більше огидно і тому мститься. За видані пляни і кошти подорожі казав собі виплатити 60.000 франків. Ми без торгу дали ті гроші, бо його ревеляції були безцінні, а ми мали змогу переконатися, що вони правдиві. — Палеольоґ пише, що доперва коли франц. ґенер. штаб, повідомив англійський ґенер. штаб, що Німці хочуть іти через невтральну Бельґію й доказав се, — тоді Анґлія рішилася на війну з Німеччиною. Докумнтів, виданих „местником“, уже нема, бо їх під враженням битви під Шарльроа спалено в серпні 1914 р., щоб не дісталися в німецькі руки. Палеольоґ бачить підтвердження правдивости оповідання ґен. Пендезека м. і. в тім, що німецький цісар Вільгельм II вже в 1904 грозив королеви Бельґії Леопольдови II.

„Вже лише кілька хвиль можу з тобою говорити: Будь чесний і побожний, будь добрий“. (Слова Валтера Скота, висказані кілька хвиль перед смертю до його зятя).

ДВІ ВИСТАВИ
В НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ

Заходом управи Національного Музею у Львові при вул. Мохнацького 42 дня 2. с. м. відкрито дві вистави: давніх килимів України й подільських вишивок та перегляд творів новітнього мистецтва. Остання вистава це завязок української ґалерії картин у Львові. Всі виставлені річи це власність Нац. Музею. З усіх 80.000 предметів культури українського народу, котрі зберігаються в „Н. М.“, виставлено в новому одноповерховому будинку (12—15 м. високому) в великій салі на партері (26 м. довжини і 8,5 м. ширини) 77 давніх килимів з Поділля, Київщини, Полтавщини, Галичини (Поділля й Гуцульщини) та Буковини з XVII—XIX ст. Наддніпрянські килими представляють наглядно всі стилі, котрі переходили через Україну від кінця XVII до кінця XVIII ст. Галицькі килими походять з першої половини XIX ст. На деяких килимах видно перехрещування східних впливів з французькими з часів рококо, другої пол. XVIII ст. Збірка 1000 подільських вишивок з Уманщини та Ямпільщини доставлена з Київа ще в 1910 р. за ціну 400 рублів. Вишивки походять з часів кріпацтва з першої пол. XIX ст., виконані низиною, мережкою і гладю (гафтом). Співробітниця „Н. М.“ п. Ірина Ґурґула працювала 9 місяців, доки не привела їх до такого стану, в якому бачимо їх на виставі. В салі на І пов. виставлено 260 картин 44 українських і 12 чужих мистців з XIX і XX ст. З українських мистців є тут: Анастазіевський — 9 картин, Андрієнко 1, Бала 1, Глущенко 1, Гординський 1, Горняткевич 1, Грищенко 1, Дядинюк 3, Зарицька 1, Іванець 2, Іванюк 9, Івасюк 3, Ковжун 1, Копистинський 3, Красицький 2, Крижанівський 5, Кричевський 1, Кулець 1, Кульчицька 3, Курилас 4, Лешеґа 1, Лісовський 1, Луцик 2, Макушенко 1, Масляників 2, Монастирський 3, Музикова 1, Незвісний 2, Новаківський 19, Панкевич 3, Северин 16, Смольський 2, Сосенко 56, Софійський 1, Струхманчук 1, Танасевич 2, Трутовський 2, Труш 18, Устіянович 3, Федюк 8, Хмелюк 1, Холодний ст. 13, Холодний мол. 1, Т. Шевченко 1, разом 213 картин 44 українських мистців. З чужих мистців виставлені: Александрідес (Грек) 1, Бенеш (Чех) 1, Геримський 1, Дачинський 1, Кохановська 1, Макаревіч 4, Мальчевський 12, Машковський 1, Ріхтер 1, Розвадовський 1, Яблонський 1 (Поляки), Формані (Італієць) 1, Еріхав (Німець) 1, — разом 29 картин 12 мистців. Зі старших картин звертають увагу український краєвид Т. Шевченка з 1840-их років та копія портрету Т. Шевченка з 1864 р., виконана Гаврилом Софійським на підставі картини Крамського, одного з кращих рос. портретистів пол. XIX ст. Модест Сосенко (1875—1920), великий прихильник „Н. М.“, записав все своє майно і весь мистецький дорібок „Нац. Музееві“. З 56 його картин виріжняються: „Хлопці на плоті“ з 1913 р., „Вид Єрусалиму“ і „Перебендя“.

З інших заслугують на увагу: Труш (Захід сонця, Дніпро під Київом, Сфінкс і т. д.), Новаківський (Автопортрет), Холодний (ст.), Кульчицька, Курилас. Велику мистецьку вартість має перший нарис до великої картини Івасюка „Вїзд Хмельницького до Київа“. Вистава дає перегляд праць наших мистців за 80 літ і показує наглядно ступіні розвитку нашого мистецтва XIX і XX ст. Від часів Шевченка заступлені тут мистецькі напрямки в їх історичному розвитку: академісти (Івасюк), імпресіоністи (Труш), експресіоністи (Новаківський) аж до найновіших напрямків, котрі бачимо в працях Андрієнка, Гординського, Іванця та інших. Це перша спроба використання саль нового будинку „Н. М.“, котрий побудовано коштом 160.000 зол. Тільки 10 проц. цеї суми зложило наше громадянство, 145.000 зол. покрито з зелізного фонду „Н. М.“. Наше львівське громадянство, хоч має високі культурні аспірації, не було цікаве явитися на відкриття сеї вистави. Прийшло тільки 19 (девятнацять) осіб, в тому чеський консуль у Львові Д-р Ян Їрасек. З української преси був тільки представник „Н. Зорі“. Ці дві вистави в „Н. М.“ потрівають до кінця жовтня с. р.

Діяльність Гетьмана
Павла Скоропадського
Що про неї пише польська преса?

Польська преса доносить: Б. гетьман України Скоропадський приїхав до Лондону. Тут створив він комітет прихильників відновлення гетьманату на Україні. На чолі сего комітету стоїть б. царський амбасадор в Пекіні Коростовець, котрий з часів своєї дипльоматичної діяльности в Китаю й Персії має широкі знакомства в анґлійських кругах. Ті знакомства використовує п. Коростовець для пропаґанди в користь гетьмана Скоропадського. Група Скоропадського видає (в Лондоні) політичний тижневик, присвячений пропаґанді українського гетьманату. Цікаво, що Скоропадський виступав спочатку в Анґлії за федерацією України з Росією. Одначе ся концепція не викликала зацікавлення в російських кругах, тому гетьман нагло змінив становище і виступив тепер як приклонник повного відділення України від Росії й утворення дідичної української монархії. У своїх плянах гетьман Скоропадський пропаґує думку, що повстання української монархії розвяже також пекуче питання українських земель під Польщею, котрі на його думку увійдуть в склад нової гетьманщини. — Ті і тим подібні вістки польської й еміґрантської російської преси про діяльність гетьмана досить баламутні.

ЗВІТ
в справі манджурського конфлікту

Комісія Союза Народів під проводом Літтона, котра розсліджувала манджурський конфлікт, оповістила звіт для Японії неприхильний. Про нову манджурську державу комісія висказується в тім звіті, що це твір японських військ і японських властий. Тому теперішний устрій не є вислідом спонтанічного і щирого незалежницького руху. Комісія поручає, щоби центральний китайський уряд задержав контролю заграничних справ, мит, почти і податків від соли, право іменування голови правительства 3 східних провінцій і право наказувати голові автономічного уряду виконувати міжнародні зобовязання, заключені центральним урядом. Інші компетенції належалиб автономічному урядови. Голова автономічного уряду покликувавби заграничних дорадників. Два дорадники чужинці контролювалиб жандармерію і скарбову адміністрацію. Японсько-китайський договір запевнювавби Японії участь в економічнім розвитку Манджурії, одначе без права політичної й господарської контролі. Японці малиби право поселюватися в Манджурії. — В Японії приняли сей звіт спокійно. Одначе міністр загран. справ заявив, що предложення комісії в справі Манджурії безцільні, бо визнання Манджурської держави Японією невідкличне. В Женеві припускають, що Рада Союза Народів не затвердить сего звіту, бо це спричинилоби виступлення Японії з Союза Народів.

Чоловік, котрий посідає достоїнство характеру, може вживати тільки чесних способів а не нікчемних — навіть тоді, коли ходить про його життя. (Сарторій).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приняв недавно на авдієнції понад 50 професорів св. Письма в італійських семінаріях.

Архимандрит ЧСВВ Впр. о. Діонізій Ткачук і ґенеральний секретар Чина, о. Йосиф Заячківський відїхали в четвер рано з поворотом до Риму.

Чехословацьке Згром. СС. Неп. Зачаття вислало недавно 6. Сестер на місійну працю до британської Ґуяни (полуд. Америка), де вони мають обняти шпиталь і заложити школу.

Віденські часописи висказують свою радість з приводу іменування о. д-ра Теодора Інніцера віденським архієпископом. О. Інніцер ур. 1875. р. в чесько-німецьких Судетах (Ерцґебірґе). Від 1908 р. викладав св. Письмо на віденськім університеті. В 1928/29 р. був ректором того університету.

В Шенеку (Швайцарія) посвячено нову семінарію для заграничних місій.

В місійнім італійськім Конґресі в Падуї беруть участь кардинал з Венеції, 22 архіеп. і епископів, 1700 делеґатів і понад 3000 слухачів.

В 1931 р. кат. Італія зложила на місійні ціли 10,284.467 лір.

В половині жовтня с. р. відбудеться в Фльоренції зїзд італійських лїкарів, що належать до Кат. Акції.

В Кентербері (Анґлія) перший раз ц. р. по 400 літах несено публично по вулицях міста Найсв. Тайни в процесії.

Більше як 1.000 церков у світі посвячено в честь Патрикія, Покровителя Ірляндії. Катедра в Ню-Йорку має також імя цего святого.

В Аддіс Абеба, столиці Абіссинії, італійські католики будують великий шпиталь.

Мехіканський парлямент ухвалив резолюцію з домаганням від президента Родріґуеза, щоби виселив з краю папського леґата, архиепископа Руізи-фльореса. Він виступив в обороні папської енцикліки, спрямованої проти переслідування католиків (ПАТ).

Церкви в Мехіку будуть замкнені? Президент Мехіка заявив, що не всі католицькі церкви в Мехіку могтимуть вести релїґійні практики, коли теперішне становище Церкви, висказане в папській Енцикліці, не буде змінене. Церкви будуть замінені на школи і склепи та будуть віддані до розпорядимости пролетаріяту (ПАТ).

Американські католики стараються про беатифікацію індіянської дівчини Катерини Текавіти. Процес в Америці майже скінчений.

Представники американських Муринів-католиків зїхалися в вересні с. р. з усіх майже стейтів до Ню Йорку. Було їх ок. 4 тисячі. Майже всі приступили до св. Причастя в катедрі св. Патрикія і молилися на Службі Божій за навернення всіх Муринів та за милосердя Боже над усім людським родом серед сучасної кризи.

В Америці чимало людей навертається на кат. віру слухаючи кат. проповідників через радіо.

Кардинал О'Коннел з Бостону обходив недавно 25-ту річницю свого епископства, а кардинал Гайес з Ню Йорку 40-у річницю священства.

Американці видають другим накладом кат. енцикльопедію (16 томів). Перше видання печатано від 1905. до 1914 р.

Кат. Церква в Японії має 1 архіепископа, 4 епископів, 2 Ап. Вікаріїв, 5 Ап. Префектів і 1 Настоятеля місій. В Токіо перебуває Ап. Делеґат. Місіонарів є там ок. 250, японських священиків 65. Школами займається 450 Сестер і 150 монахів. В Токіо Єзуїти мають університет. Кат. середних шкіл є 39, шпиталів 8, захоронок 38, сиротинців 16. Є один тижневик і 2 журнали.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
3 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 20—х
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою.
Телєфон 57-48.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

38. Довго очікувана відповідь з Риму.

Хоч іще в грудні 1881 р. о. Сарницький вислав лист з Кракова до св. Отця Льва XIII. в справі реформи Чина, то цілими місяцями прийшлося йому чекати на відповідь. Він не знав як Рим прийме проєкт його реформи, чи возьме його під розвагу як субстрат до майбутнього рішення що до віднови Чина, чи може поставить який інший проєкт. Ще більша була непевність, що на се скажуть йому підвладні монахи, чи приймуть вони як слід важне рішення з Риму, чи може будуть опиратися. Знав о. Сарницький, що не всі монахи будуть опиратися розпорядкови Риму в ділі реформи Чина, бо були деякі монахи щиро віддані Апостольській Столиці[195]). Та були й слабші характери, а такі в важних справах у хвилях, коли рішаються річи великої ваги, або не доросли до важности хвилі і неоцінюють її як слід, або будуть дивитися на других, що мають більший вплив. Такі слабші характери не будуть мати відваги станути отверто по стороні правди, по стороні добра Чина і Церкви. А видніші особистости в тодішнім Чині не давали запоруки, що стануть по стороні одиноко можливій, по стороні правди, то є по стороні католицької традиції Чина[196]). Тому довгі місяці очікування збуджували в Протоігумені зрозумілий острах, чи підприняте діло обнови буде переведене як слід, чи противники реформи не піднесуть крик і чи часом діло реформи не піде на небажану і блудну дорогу.

Конференція у намісника по великодних святах в суботу 29 квітня 1882 р. показала, що так Апостольська Столиця як і австрійське правительство думають позитивно про реформу Чина. Сущно діло реформи було вже вирішене в Римі і дотична конституція була вже готова. З австрійським правительством треба було порозумітися лише в формальній справі, що до способу введення реформаторів т. є ОО. Єзуітів і передачі їм Монастиря в Добромилі. О. Сарницькому видалося, що трохи за довго чекав. А знаючи австрійські урядові порядки думав, що по конференції у Львові прийдеться ще довго чекати на оконечне полагодження справ у Відні.

Тимчасом австрійське правительство завдяки заходам св. Отця Льва XIII. і добрій волі цісаря Франц-Йосифа I. і його правительства, особливо центрального, підперло діло реформи рішучо, скоро й основно.

Здаючи звіт з перебігу конференції у намісника з дня 29. 4. 1882 писав о. Сарницький до о. Яцковського в Кракові 1. мая 1882 р. В тім письмі пробивається занепокоєння, що справа мабуть ще довго протягнеться.

Одначе справа, що так дуже лежала йому на серці, мала вже незабаром бути навіть оголошена. Не минули два тижні по згаданій конференції у намісника гр. Потоцького, як у пятницю 12. мая 1882 р. Св. Отець підписав дорогоцінну буллю „Сінґуляре Президіюм“, що в недовгім часі відновила Чин в самій основі. Як лиш наспіла до Риму вістка про відбуту конференцію у намісника Потоцького і про те, що австрійське правительство згодилося на реформу через Єзуїтів, написав секретар св. Конґреґації Пропаґанди два письма того самого дня, підписані кардиналом Префектом Йоаном Сімеоні'ем; одно письмо до австро-угорського амбасадора при Ватикані ґр. Паара, залучивши до того письма три примірники (копії) Апостольського Письма „Сінґуляре Президіюм“, — друге, довше письмо до о. протоігумена Сарницького, долучивши до того листу також примірник Апостольського письма. Письмо кардинала Сімеоні'я до амбасадора ґр. Паара коротке, урядове.

Оба письма писані на білім папері римського формату, дрібним почерком. Письмо до ґр. Паара писане по італійськи латинкою зберігається в цісарськім і державнім архіві у Відні. Мені прислано його у відписі[197]). Натомість лист до о. Сарницького довший, писаний дуже щиро по батьківськи[198]).

Письмо св. Конґреґації до австро-угорського амбасадора при Ватикані ґр. Паара писане в формі приватній зі звичайними реверансами дипльоматії й підписане лише кардиналом Сімеонім.

Я зазначив вже висше, що суть і спосіб розпочаття реформи Чина були вже вирішені Апостольською Столицею і вже приладжено усе для опублікования Папського Декрету. Згода австрійського правительства була лиш формальністю, одначе конечною, для надання справі реформи більшої ваги. Та формальність була ще й тому вказана, що хоч св. Отець порозумівся в справі реформи Василіянського Чина через Єзуітів з цісарем Франц-Йосифом I.[199]), то не можна було поминути конституційної дороги, то є в важній публичній справі, якою була реформа Чина, порозумітися з центральним правительством. Повідомлення правительства про реформу Василіянського Чина було ще й тому вказане, що св. Отець Лев XIII. як прозорливий політик, предвиджував бурю протестів, яку потому піднесе руське населення Галичини якраз перед правительством. Будучність показала, що передвиджування св. Отця мали слушність.

Письма кард. Сімеоні зладжені того самого дня 12. мая 1882 р. з аллеґатами пішли і до амбасадора ґр. Паара курзором Пропаґанди, і до о. Сарницького почтою. Була тоді пятниця. Лист о. Сарницького про реформу Чина висланий був до св. Отця в грудні 1881 р. з Кракова, тому й письмо кард. Сімеоні Префекта Пропаґанди вислано до Кракова. А хоч воно датоване 12. мая 1882 р. — то думаю, що задля свого широкого змісту, скінчене було трохи пізніше і вислане на почту аж 13. мая, — а дійшло до Кракова коло 16 мая. Звідти переслано його о. Сарницькому до Львова 19. мая 1882 р., як се зазначено власноручно о. Сарницьким на відворотній стороні листу. Подаю перше в копії письмо до амбасадора.[200])

Haus Hof- und Staatsarchiv Wien.
Nr. 2.
Dalla Propaganda
12 Magio 1882.

La decadenza dell'Ordine Monastico di S. Basilio di Ruteni in Galizia fu da più parti rappresentata alla Santa Sede, affinchè venisse in suo aiuto, e lo preservasse dall'ultima rovina. Sua Santità nel Apostolico Suo zelo dopo aver preso tutto in considerazione ed esaminato maturamente il gravissimo affare, ha dato le opportune disposizioni, colle quali è provveduto alla riforma dell'Ordine su indicato, gradita anche da Sua Maestà Apostolica e dal suo Governo.

Nel dare a Vostra Eccellenza questa communicazione il sottoscritto cardinale Prefetto della S. Congregazione de Propaganda Fide per gli Affari orientali si pregia acchiuderle tre copie delle relative Lettere Apostoliche; e profitta anche di questa occasione per rassegnarsi con sensi della più alta considerazione e stima.

Di Sua Eccelenza
Servitor vero
Giovanni Card. Simeoni.

A Sua Eccelenza
Sig. Conte Lodovico Paar
Ambasciatore di Austria-Ungheria
preso la S. Sede.

Перевід.

Ч. 1.
З Пропаґанди
12 мая 1882.

Упадок руського монашого Чина св. Василія в Галичині представлено з богатьох сторін Святій Столиці, щоби вона прийшла йому з допомогою й уратовала його перед останньою руїною. Його Святість у своїй Апостольській ревности взявши все під розвагу й обдумавши зріло ту дуже важну справу, *видав відповідні зарядження*, котрих задумано ужити до реформи висше згаданого Чина, виєднавши також ласкаву згоду Його Апостольської Величности і Його Правительства.

Подаючи се до відома Вашої Ексцелєнції, низше підписаний кардинал Префект св. Конґреґації для Розширення віри для Справ східних має честь залучити три копії відносного Апостольського Письма і користаючи при тім з сеї нагоди, пишеться з виразами найвисшої почести і пошани.

Вашої Ексцелєнції
правдивий слуга
Джованні Кард. Сімеоні.

Його Ексцелєнції
Панови Гр. Людвикови Паарови
Амбасадорови Австро-Угорщини
при св. Столиці.

---

195) Таким був о. Василій Будзилович, холмський священик * 1840 р., що перейшов був до Галичини і тут вступив до Чина, відтак прийняв реформу. † 5. 7. 1928 р. І його змушено морально до підписання протесту проти реформи. Гл. Catalogus defunctorum PP. et FF. Ordinis S. Basilii Magni ab anno 1886 р. ст. 10.

196) Прим. о. Іриней Яворський, директор ґімназії в Бучачи, о. Яків Загайський, б. протоігумен.

197) Гл. Архів монастиря св. Онуфрія у Львові, без числа, машинове письмо. Сей документ оголошується вперве.

198) Гл. оригінал в архіві львівського монастиря св. Онуфрія під ч. 57. Папір білий формат римський, тонкий; видно на нім характер секретаря Конґреґації Пропаґанди Кретонія. Сей документ як і попередний оголошується вперве.

199) На се є виразно натяк в письмі кардинала Сімеоні до ґр. Паара і в письмі ґр. Паара до міністра справ заграничних. (Гл. низше обо документи).

200) Копія зберігається в архіві монастиря св. Онуфрія у Львові. Печатається вперве.

Безробітні банковці

Польська преса доносить, що в однім тільки Львові є тепер поверх 200 безробітних банковців. І мимо того число директорів у банках росте! А коли тут отворено відділ ПКО (Польської Каси Ощадности), то замість приняти місцевих безробітних банковців, спроваджено до Львова позамісцевих. Супроти того нужда між банковцями страшна і небувала.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З літературних новин Молодої України

Од сімени Донцова

Чернява Іван: НА СХОДІ — МИ! Фільм прийдешнього. Львів 1932. В-ство „Стрибожич“. Ст. 198. Ціна 3 зол.

Припадково знаю особисто автора. І позволю собі зрадити читачам, що це дуже молода людина. В літературі дебютував уже збіркою віршів „Ступені“. Це так мовляв „лагодячі обставини“ видання книжки „На Сході — Ми“. Як націоналіст автор наликався бридень Донцова про аморальний „енергетичний імперіялізм“ і повірив старому спокусникові. Забув чи взагалі не чув про те, що „дуже моцні“ люди в літературі (Ніцше, Вайнгінгер і т. п.) в житті дуже слабі та що їх творами зачитуються тільки гістеричні дами та слабовільні мущини. Автор не знає того, що один з творців нашого імперіялізму це людина, що х разів змінювала свої погляди, ніколи тих змін прилюдно не аргументуючи... Власною силою чваняться тільки слабі люди, шукаючи так надолуження почуття власної психічної неповновартости.

„Фільм прийдешнього“ Черняви це спроба дати ряд картин про війну майбутньої української держави з Московщиною. При тій нагоді автор хотів „перепачкувати“ любовну історію та „свою“ націоналістичну „фільософію“.

Будова повісти-фільму полягає головно на цікавій акції, живо описаній. Фільм повинен сам себе вияснювати. Давніше на фільмі вживали богато надписів. Новий фільм змагає до того, щоб надписів треба було як найменше, т. зн. щоб акція сама собою була ясна на підставі образів а не надписів. „Фільм“ Черняви замість одної акції має цілий ряд акцій, а описані вони нудно. Прочитати сю книжку до кінця — це саможертва. До тогож кожда дія „фільми“ має величезні на 2—3 сторінки вступи з „розважаннями“ автора на теми націоналізму, жінок і т. п. нестравної мішанини. Крім того автор заосмотрив кождий розділ іще в надпис, що в розділі буде. Цей спосіб взятий з фільму, тільки автор забув, що і в фільмі той спосіб вже перестарілий. Єдність акції піддержує звичайно одноцільний герой тої акції. Тимчасом у фільмі Черняви до кінця не знаємо, хто властиво той головний герой, бо у Черняви є їх трьох: сотник Зорів („негативний“ тип, з котрим автор аж до кінця книжки симпатизує й аж при кінці його ломить), інжинір Крукевич (якого автор видимо не любить і тільки при кінці його офіціяльно „канонізує“ на героя) — і Дора, жінка, що до якої автор не може рішитися (і ми теж), що з нею зробити: осудити чи похвалити. Мізогінізм переважує аж при кінці книжки й автор каже тій жінці згинути.

Українська держава вже є, не маючи видно охоти (як теперішня Польща) розвязувати внутрішно свої завдання, іде по лінії меншого опору: імперіялізму на Схід, наче близька нам „моцарність“ Дмовского. Слабий чоловік, сотник булави, поет Зорів проповідує гасла людяности і культурности; його товариші, „інжинір“ Крукевич — навпаки, проповідує гасла канібальського шовінізму. Між ними крутиться шпиг Дора, потрібна авторові щоб висловити свої „думки“ про жіноцтво. Крукевич винайшов якусь машину (до кінця не знаємо, що за машина!). Тою машиною Україна має перемогти Москалів у війні. Вибухає війна. Її спровокували Українці. Чим? Погромами Москалів. Очевидно війну виграють Українці. Здобувають Каспій, Зелений Клин і т. д. Інж. Крукевич вмирає на сухоти, виголосивши перед тим своє націоналістичне „вірую“ до... фоноґрафу. Зорів, котрий утік з фронту до Москалів за Дорою, кидається під поїзд, щоби „спокутувати“ свій гріх, а Дору привалює стіна... Час до часу виступають ще чотири українці-жовніри, які мають у повісти малопочесну ролю: пописуватися ординарностями висловів, як у Ремарка та рівночасно бути свідками того, що автор слабо володіє діяльоґом. Ті чотири піхотинці, взяті мабуть з Йоганзена, „Чвірка піхотинців“, також показують „вольовість“ — термін Донцова — української армії, яка має навіть цікаву команду „на ноги!“ Видно, що звичаєм автора нормально перебуває в якійсь піврівновазі та на всякий випадок не стоїть на ногах.

Нудьга при читанні цього „фільму“ нестерпна; ратують дещо ситуацію „фільософічні“ міркування автора. Вони спершу дивують, опісля розвеселюють. Та при кінці, коли бачите, що автор говорить їх серіозно, стає вам сумно. Ось примір: „Свинство ніколи не шкодить. Вартість народу є подібна до вартости пса. Він є тоді добрий, як є злий“. До того ілюстрація: Українці „кілька годин демолювали все (московське) і нищили — Москалів виволікають з мешкань на вулицю“ — таких вісток слухав інж. Крукевич через радіо. При тім „його груди хвилювали щастям“ (60 ст.).

Це діялося у вільній, українській державі... Дивуєтеся? Чому? Адже „сила (добрий пястук) це найбільший апостол правди й науки“ (ст. 7.) — впевняє автор. Опісля знов фільософує, себто „підпирає“ сказане (ст. 52) дальшою балачкою-проповіддю націоналістичного канібалізму. Коли йому знудиться, каже просто: „Прошу собі розвинути це дальше, я наразі вриваю“ (ст. 53).

В дискусії, яку ведуть символи побіди й культури, побіда валить культуру „в морду“ (83 ст.). І це власне перемога... Українські війська насилують жінок і вбивають недоліток (81 ст.); автор це виправдує: „Де дрова рубають“ (81 ст.)...

Нащо це все, яка мета того? Навіть такий автор ставить собі таке питання. І відповідає: „Бо так мусить бути! Це певне, що колись впадемо... Раз на все... По нас прийдуть інші, що теж багатітимуть, цвістимуть, аби впасти“. Аж колись „у ржу зайде зацитькане залізо, а на пустинь далеких жовтих ребрах хтось підніме нечуване авізо... І рине дич повялими шляхами... На щовбах Анд вогнів розставить крайки... Під ніж впадуть останні Могікани — культура знов зачнеться від нагайки...“ (ст. 132).

Молодий автор у вільних хвилинах (має їх видно багато) ходить по балях та фліртує. До подушки читає розуміється Літературно-Науковий Вістник, на сон грядучи. І по правилу Фройда обі ті „діяльности“ — то значить дрімання і читання статтий Донцова в ЛНВ — так вбилися в підсвідомість автора, що вона приглушує сумну дійсність свідомости. Бо час, що його автор описує на 132 ст. (гл. цитат), уже наспів і ми тепер у розгарі його жиємо. Комунізм і католицизм — ні і так, оце ті дві сили, котрі змагаються за будучність людства. І на котрусь з тих барикад мусить прийти свідомий своїх засад мущина. Не бачити того, зглядно легко відскочити від тої дійсности в нереальну фантазію „прийдешнього“, це гріх для молоді непростимий. Так робить старець, утомлений життям. І тут саме видно, що автор, вихованець Донцова, не енергетичний імперіяліст, а дезертир від життя в уяву. І такого героя він зображує у своїм фільмі: по прочитанні книжки бачимо, що властиво одиноким, головним її героєм (хоч автор старається це навіть перед собою затаїти) є дезертир з армії й життя — поет Зорів... Роблення героя з Крукевича (тип сухітничого „Донцова діла“) це тільки фраза в устах автора, це проповідь без віри — а віра без діл мертва. Загалом психіка молоді, вихованої на „ідеалах“ Донцова — це типова психіка шляхтича-дворянина з 46—48 років мин. століття. Гарно схоплена вона в народній анекдоті про польського шляхтича-повстанця: як відомо, психіка польської шляхти тих часів не далеко була відбігла від психіки дворян на Україні. Наш дядько сховав польського революціонера перед австрійськими жандармами в грубі. Жандарми не найшли Поляка та пішли з хати шукати дальше. Вийшов за ними наш добродушний дядько на двір, поглянути, чи небезпека вже минула. Вертає в шапці до хати, бо була остра зима, та заглядаючи до пана в грубі, каже: „Вже пішли паноньку!“ На те шляхтич-революціонер з обуренням: „Chłopie, a czapka gdzie!?“

Така нереальна панськість і досі декому прикметна. Така нереальна, повна пустих фраз „вольовість“ і „володарськість“ се прикмети — се одинокі „цінности“, що їх вносить донцовщина в наше життя.

Характеристичне для неї ще й те, що відтягнення від реальної праці для народу заступає вона повстанською романтикою та сензаціоналізмом. Порівняйте пр. твори Б. Полянича з їх ідеалізуванням підпольних організацій, чи хочби геройку „фільму“ Черняви, Дору, яка є... шпиком і повією. А що лишиться з наших проповідників тієї „вольовости“, як не скривлені карикатури людини, що їх цілий ряд автор виїмково удатно вивів у своїм „фільмі“ (ст. 41. і пр.): „Колись його усмішка запалювала всіх, сьогодні його уста наче скривилися“ — чи знов: „Стало пе, мабуть має на сумлінні якусь трагедію“ — чи: „сьогодня це звичайний цинік“ — а вже в найкращім випадку: „Діти (повинно бути: дітей) колише. Вліз під патинок“... Такі наслідки матиме „енергетично-імперіялістичне“, по правді безрелігійне, аморальне, безцільне, виховання а ля Донцов і всіх його наслідників: Черняви, Полянича та інших.

Після представлення того морального багна „фільму“ Черняви — годиться ще згадати про мову та стиль автора. Мова з безліччу польонізмів та варваризмів (ходить як струта, терзались, шамотали, приходив під всякими покришками і т. п.) чи якихось дивних відмін (наплюваєш, 141 ст.). Стиль хоче нагадувати „моцні“ місця з Ремарка (дує мене; ноги, що прошу сідати і т. д.). Назагал авторові це не вдається. Порівнання Черняви смішні: дні стояли на шпильках; хто пізнав суть кохання широкого мав козацькі шаравари й високого мов вежа Айфля, ст 31. І хоч є тим ніби оригінальні, то проте мушу признати більшого ґенія щодо смішности порівнань не в авторі, а в Я. А. Б. Цурковськім...

Брак оригінально подуманої акції заступає автор баченими в кіні чужими образами, прим. сцена відбиття приступу запаленою бензиною на ст. 120. Таксамо радить собі з недостачею психічних переживань: їх знов бере прим. з Ремарка, пор. діяльоґи чвірки жовнірів згл. дневник одного з них, ст. 12. Розуміння військового ремесла в автора зов-

сім примітивне: команда „на ноги“; або чвірка піхотинців, яка знає пляни верховної команди. Так і видно, що при війську автор не був. Автор розуміється дещо хіба на любови; але завзятий мізогінізм робить з неї карикатуру. Дражливі еротичні сцени вставлені хіба для дразнення змислів читача, бо будова „фільму“ зовсім їх не вимагає.

„Критик робить на мені враження хитрого скляря, що в ночі вибиває чужі шиби, а в день ставляє свої“, каже Чернява на 186 ст... Коли я збив йому яку шибу, то тільки на те, щоб автор не дусився сам, а головно не дусив інших молодих людей тим чадом, що в його „фільмі“. Може цей холодний вітер моєї критики рознесе отруйний чад канібальсько-націоналістичної проповіді та остереже людські носи перед „фільмом прийдешнього“. А для того варт наразитися на прізвище дурака, що його автор дає критикові за Тургеневом. Хто не має рації, той лається бридкими словами. Не гніваюся: бачу „лагідні, як піря курячого новородка, очі“ автора, який від недавна „носив вуса“ (ст. 27).

Aramis.

Примітка Редакції „Н. З.“: Містимо цю критику твору молоденького Черняви головно тому, що автор критики добре схопив „ідеольоґічні“ основи, на яких виріс цей повістевий твір. То значить, добре схопив „донцівщину“, котра зробила страшне спустошення в душах і серцях української молоді в Галичині. Те спустошення вже зовсім очевидне, а тяжкі наслідки його ще довго будуть відбиватися на нашій молоді. Аморальність і неморальність, яку пропаґує молодий автор, критик ствердив і осудив зовсім слушно. Одначе критик несправедливо закидає авторові, що його твір нудний. На нашу думку річ мається якраз навпаки. Твір молодого автора місцями навіть дуже цікавий і безперечно доказує, що в тім молодім чоловіці є оригінальний талант, що з нього може бути навіть визначний письменник, коли він не змарнує свого таланту, коли позбудеться пустої „донцівщини“ та викине з душі шовіністичний канібалізм, коли вистудіює солідною працею ряд великих письменників минувшини і головно, коли свій світогляд опре на споконвічній Богом даній моралі. Неслушний також закид критика що до концепції твору, бо авторови вільно представити в повісти не одного головного героя, але навіть десятьох рівнорядних або нерівнорядних героїв. Все залежить від того, як він це робить. Дальше неслушний закид критика, немовби „властивим“ головним героєм був Зорів. Вкінці критик не має слушности й в тім, що закидає авторові брак представлення розвязки внутрішньо-державних проблемів України, — бож пречінь авторові вільно взяти за тему тільки зовнішні проблеми. Що до мови молодого Черняви, то замітки критика назагал слушні: Чернява потребує ще великої праці над собою, щоб опанувати як слід нашу богату мову. Одначе в критикуванні висловів і образів автора добачуємо навіть анімозію, котра оригінальні звороти й картини молодого автора старається неслушно осмішити. Прим. критик осмішує зворот: „Дні стояли на шпильках“. Тимчасом такий зворот дуже добре віддає дрожання неевности всего населення безпосередно перед війною або в часі війни. Взагалі в сім творі молодого Черняви зустрічаємо поруч модних тепер ординарностей оригінальні й гарні порівнання, котрі знаменито представляють людей і ситуації, прим.: „Папі що робила враження сконфіскованої газети“. Чи можна лучше й коротше змалювати „модерну“ гуску, видекольтовану на балі майже до пояса а з порожною головою? Словом, — молодий автор, хоч дав твір морально злий, це чоловік здібний і цікавий та ще можуть бути з нього люди.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс Петра Холодного мол. для письменника Юрія Липи.

НОВІ ВИДАННЯ

Хліборобський Шлях, місячник. Львів, Галицько-Волинська Земля. За жовтень, 1932. — Се число цікаве. Вступна стаття, звернена проти д-ра В. Залозецького й інших гетьманців без Гетьмана. Автор її д-р В. Левицький дуже інтересно насвітлює голосну кризу в гетьманськім таборі. М. ін. пише: Бісмарк, що тому 60 літ створив ідеольоґію Німеччини, бувби себе на віки осмішив, коли покидаючи уряд канцлера по одержаній від свого монарха димісії бувби сказав: „Я створив ідеольоґію нової Німеччини, я її тепер вицофую, а ти, Вільгельме, бався зі своїми поплечниками в державу дальше, але без тих законів, яких я автором, і без моєї ідеольоґії...“ Зелізний канцлер до смерти глибоко шанував свого монарха. Се був Німець, а словянин поступивби інакше... — Не менше інтересні дальші статті як пр.: В. Галицького „Потреба орґанізації української шляхти“ й Ів. Коростовця (б. царського посла в Пекіні) „Переговори в Яссах в 1918 р.“. В Хроніці цікавий відгомін конфлікту між В. Липинським і д-ром Назаруком та заповідження, що від Нового Року „Хліборобський Шлях“ стає тижневиком на 6 ст. великого ґазетного формату. Адреса його: Львів, ул. св. Тереси, 2 ц.

Wschód — ilustrowany kwartalnik poświęcony sprawom Wschodu. Rok III. Warszawa, sierpień-wrzesień 1932 r. Nr. 3—4 (7—8). Organ polskiej młodzieży akademickiej, zgrupowanej w Orjentalistycznych Kołach Młodych, poświęcony sprawie przyjacielskiego zbliżenia i zapoznania się z narodami Bliskiego i Dalekiego Wschodu. — Стор. 142, 5 ілюстрацій і 2 карти, 4°. Сей цікавий і добре редаґований журнал присвячує богато місця українським справам. Є тут статті інформативного характеру: п. Р. Юноші „Справа совітської українізації в 1925—31 р. р.“; інж. Ґ. Сіпка „Український господарський орґанізм і його сусіди“; п. Ст. Ґлясса „З проблемів ґеоґрафічного розміщення промислу СССР“; тут широко обговорюється справу Дніпрельстану. В літературному відділі є польський переклад вступу до „Кавказу“ Т. Шевченка, пера Е. Житомірського. Дальше є статейка И. Л. про Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. У відділі „Рецензії“ В. Бончковський у статті „З українських проблем“ обговорює 3 польські голоси про Україну: Р. Дмовського „Świat Powojenny i Polska“. Warszawa 1932 (стор. 230—265), К. Єзьоранського „Z rozważań nad kwestją ukraińską w Polsce“. „Przełom“ Nr. 1, 2, 3 z 6. і 20. III. і 5. IV. 1932, ґр. Ст. Лося „O konstruktywną politykę na Rusi Czerwonej“. Warszawa 1932. Стор. 44. Відтак Е. М. реферує „Спогади — Wspomnienia — Memoires.“ L. Wasilewski, M. Halyn, St. Stempowski, A. Topczybaszi, Gen. Tabouis. Warszawa, 1932. Prace Ukraińskiego Instytutu Naukowego. T. VIII. Serja Pamiętników, zesz. 2, str. 188, in 8°. В статті п. т. „З молодої української поезії“ Е. Ґутуревич аналізує поетичну творчість Евгена Маланюка, найбільшого поета нашої наддніпрянської еміґрації. У Хроніці зреферовано II український науковий З'їзд у Празі від 20—24. III. 1932 р. Як на одно число то про українські справи дійсно богато. Сей квартальник заслугує на увагу.

*Людський рід жалується неслушно на свою природу, що вона слаба і коротко тревожча та більше кермована сліпим припадком, ніж діяльністю. Бо річ мається навпаки: коли про це подумаємо, то побачимо, що... людям більше бракує пильности ніж сили і тривкости. (Саллюстій, * 1. X. 86 перед Христом, † 13. V. 35 перед Христом).*

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I., пов.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ПОСЛА УСРП М. МАТЧАКА напали в Здолбунові два осібняки і тяжко його побили палицями. Залитого кровю посла занесли залізничники до амбуляторії, де лікар Малецкий дав йому першу поміч. Посол Матчак був передтим на повітовій конференції УСРП в Здолбунові. Напад має правдоподібно політичний характер, бо напасники навіть не пробували щонебудь забрати.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА майже одностайно твердить, що третий з ряду вибір Польщі до Ради Союза Народів се ознака зросту авторитету Польщі на міжнародній арені. Таксамо оцінює сей факт французька, жидівська і навіть частина німецької преси.

РЕЗОЛЮЦІЇ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ в Москві стверджують повну невдачу дотеперішної господарської політики СССР. М. і. підчеркують надмір і негосподарність бюрократичного апарату, безупинні мандрівки робітників ізза браку поживи і помешкань. Висказуються також за частинним поворотом до приватної торговлі.

СПРАВА НІМЕЦЬКИХ ДОМАҐАНЬ щодо рівности зброєнь застрягла на мертвій точці. Причина: неуступчивість обох сторін, Франції та Німеччини. Спроби Анґлії компромісово полагодити сю справу скінчилися покищо невдачею. Німецька преса пише з того приводу, що Союз Народів находиться в стані ліквідації, бо виявив повне безсилля супроти найважніших політичних проблєм. Тому радить шукати розвязки біжучих проблєм поза женевським форумом.

ПРУСЬКИЙ УРЯД виповів службу всім державним урядникам з днем 1-го квітня 1933 р. Сей крок пояснює уряд потребою перебудови й усправнення праці в центральних інституціях.

БАВАРСЬКИЙ СОЮЗ ФРОНТОВИХ ЖОВНІРІВ звернувся до мін. внутр. Справ Ґайля з предложенням, розписати плебісцит у справі відбудови німецької армії на основі загально обовязуючої військової служби. Як відомо, цей обовязок забороняє 5-та частина версайського договору.

КРУЖЛЯЮТЬ ПОҐОЛОСКИ, що Ґітлєр має усунутися від політики з причини сильної нервової й фізичної депресії.

ПАМЯТНИК ЦІСАРЕВОЇ ЄЛИСАВЕТИ, жінки цісаря Франц-Йосифа, відслонено в Будапешті. На відслоненні були представники правительства, члени роду Габсбурґів і великі маси народу (ПАТ).

ПО ВІДЧИТАННІ ПРЕСТОЛЬНОЇ ПРОМОВИ голяндською королевою на парляментарній сесії два комуністичні посли почали викрикувати: „Проч з королевою! Проч з короною!“ По короткім засіданню ціла саля почала співати національний гимн, щоби заглушити вигуки комуністів.

ВАЛЬДЕМАРАСА увільнив від вини й кари Найвищий Трибунал в Ковні. Б. диктаторови Литви зробила публика велику овацію.

В АМЕРИЦІ утворено комітет дослідів над проблємою міждержавних довгів та їх впливу на економічне життя світа. Голова комітету заявив, що ту проблему розглядатимуть зі становища чисто господарського, бо лише з того заложення справа найде підпертя американського народу. Справу ту розглядатимуть під кутом трьох можливостий: 1) повної сплати належитостий, 2) зменшення або 3) цілковитого счеркнення зобовязань.

АМЕРИКАНСЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА дальше остає на Тихому Океані. В політичних японських кругах слідне з того приводу велике занепокоєння.

НОВИНКИ

На перший рік львівської політехніки вписалося 967 студентів, в тім 72% римокатоликів, 10% греко-католиків і 12% жидів. Дипльоми одержало 270 абсольвентів, т. зн. менше ніж половина записаних перед 6 літами.

Львівська Нотаріяльна Палата на підставі рішення львів. воєвідської лікарської комісії рішила по бурливій дискусії, що нотарі: Раставецький, Ґроблєвський, Завадский, Маєр, Шлеский і Голуб зі Львова та Постемпский, Базилевич і Данилович з провінції мають зложити свої урядові функції. Їх місце мають заняти молодші.

В Станиславові відбулася анкета скликана філією „Сільського Господаря“ в ціли обзнакомлення селян з правними полекшами для рільництва. В анкеті взяло участь понад 200 делеґатів з 45 сіл повіту.

В Єзуполі „стшельци“ побили вертаючих з просвітянських свят соколів з Ганусівець, Сільця та Побережжа.

В Сільці коло Єзуполя опечатала поліція читальню „Просвіти“, правдоподібно в звязку з ліквідацією Сельробу.

Емеритальні пенсії, інвалідські ренти і т. п. виплачуватиме Скарбова Палата від жовтня с. р. за посередництвом почтових урядів. Вони доручатимуть гроші управленим в місцях їх осідку на 2-го кождого місяця.

Шумно заповіджена знижка тютюну обмежилася лише до обниження ціни „Плоских“ папіросів з 5.5 ост. на 5 сот., єгипетських передних віднікотинованих з 12.5 на 11 сот., єгипетських віднікотинованих з 7.5 на 7 сот. Крім того обнижено ціну передної махорки з 70 на 60 сот. за пачку і махорки з 60 на 50 сот. за 50 ґрамову пачку. Появиться також у продажі новий рід папіросів „Цєнкі“ по 1½ сот. за штуку. Ціни інших тютюневих виробів не будуть змінені.

У Львові увязнено соліцитатора Сидорчука, котрий позивав о зворот мнимих позичок людий, яким ніколи нічого не позичав і при помочи фальшивих свідків одержував судові вироки.

Надужиття в канцелярії нотара Маєра у Львові сягають 175.000 зол.

В читальні „Просвіти“ в Пархачі (пов. Сокаль) вибив хтось шиби. Також в Сільці белзкім хтось кілька разів вибивав шиби в читальні.

В Польщі запротестовано в серпні с. р. 269.700 векслів на суму 56,700.000 золотих.

Відкриття Дніпрельстану відбудеться 10. ц. м. з приводу 15-их роковин большевицької революції.

Вистава словянського екслібрісу відбулася в чеській Празі. Вона тревала від 11. вересня до 2. жовтня с. р. На виставі був також заступлений український відділ, в котрім взяли участь 23 наші мистці.

Адвокат у Шикаґу Українець Богдан Пелехович подав, що в Злуч. Державах Півн. Америки є 28 адвокатів Українців. Вони живуть у 14 містах.

Ґінденбурґ скінчив 85-ий рік життя.

Бійка за конаючого коня. На ярмарку в Вонґровцу коло Ґнезна купив один господар коня за 500 зол. від цигана. Одначе куплений кінь упав на землю й зачав конати. Господар зажадав від цигана звороту гроший, про що той не хотів навіть чути. Всі ярмаркуючі господарі станули по стороні обманеного. Прийшло до крівавої бійки між господарями й циганами, котра булаби скінчилася трагічно. Поліція перервала бійку та увязнила циганів-обманців.

„Красний Витязь“, совітська підводна лодка, затонула коло Виборґа разом з 35 людьми залоги. На неї наїхав данський пароплав „Петер Метск“. Вона лежить в глибині 56 м. На поверхні моря видно плями нафтової ропи.

„Пацифіст“ Максим Ґоркій іменований почесним жовніром совітської армії на внесення третього полку стрільців і полку Сталіна в Москві. Сю ухвалу затвердила Червона Воєнна Рада. Треба знати, що Ґоркій виступає всюди як завзятий пацифіст. Він був одним з головних орґанізаторів противоєнного конґресу в Амстердамі...

Історичний розвиток летунства можна оглядати в Берліні до 23. с. м. на летунській спортовій виставі.

В Шенбруні у Відні відбувається тепер перша віденська цукорняна виставa.

В Бразилії страшна посуха. Населення покидає північні провінції Бразилії та втікає над море. Урядова допомога значно утруднена через революцію.

Овочеві щепи і корчі найкраще садити осінню! Добірні торговельні відміни, пригожі для нашого підсоння по знижених цінах (нижчі від весняних!), негайно висилає фірма: А. Терпиляк, шкілкове та насінне господарство, в Залукві п. Галич. Від збірних замовлень значний опуст. Жадайте цінників та оферт. 88 1—10

Переписка Редакції. Впр. о. Чорнега. Дякуємо за слушні замітки в справах фінансових і примінимося до них. Звіт з біржі подаємо тому лише в малих числах, бо тепер на біржах нема більших хитань.

Розвиток Маслосоюзу

Управа „Маслосоюзу“ познакомила на пресовій конференції 1 жовтня с. р. представників української незалежної преси зі своїми дотеперішними досягненнями. Журналісти оглянули бюра й молочарські уладження при вул. Косцюшка 2 і велике нове приміщення при вул. Ліщинського, де будуються нові маґазини на европейську міру, сортівні, холодільні і т. п. Про працю і досягнення „Маслосоюзу“ інформували журналістів сен. Павликовський, дир. Палій і дир. Мудрик. Зі звітів виходить, що „Маслосоюз“ стоїть на здорових фінансових й орґанізаційних основах.

5-10 мінутові проповіди о. Т. Галущинського

п. р.

„Недільний Дзвін“

вже на вичерпанню.

Спішіть з замовленнями на адресу Адміністрації „Н. З.“ Ціна з пересилкою 2·30 зол.

КІНА

АТЛЯНТІК (давніше ЛЕВ): „Сержант Х“. (Іван Можухін).
КАСІНО: „Томі Бой“.
КОПЕРНИК: „Забита людина“.
МАРУСЕНЬКА: „Забита людина“.
МІРАЖ: „Вільні душі“.
ОАЗА: „Ватерльо-Бріджа“ і „Присуд моря“.
ПАЛЯС: „Король — це я“. (Власта Буріян).
СТИЛЕВЕ: „Князь Дракуля“.
УТІХА: „Жовтолиций капітан“ і „Скарб на пустині“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 27-50

ЗАКЛАДАЮ САДИ, шкілки, городи після нової садівничої техніки, переводжу їх інспекції та уділяю фахових порад. Письменні зголошення. На відповідь залучити почт. значок. Адресувати: Михайло Вардеґа, технік садівництва і городництва, с. Смереків, п. Жовква. 1—1
87

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосіні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 10 зол. Вилади дротяні по 24 зол. Також переробляє і відчищує (дезинфекціонує) названі предмети 5-40
74
ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.
Телефон 79—99.

Т. БЕТТІНҐ
БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНЕ ПЯНІНО
„ДІМ ШОПЕНА“
Львів. Сикстуська ч. 11
Ціни стисло фабричні. Спеціяльні услівя сплати. Українська обслуга. 1—4
85

ВСЕЧ. ОО. КАТЕХИТИ! Поручайте шкільній молоді „Молитвенник для молодіжи“ за 1.20 зол. Гуртово 25% опусту. Книгарня „Рідної Школи“, Львів, Сикстуська 20. 2—5
80

РІК ОСНОВАННЯ 1878

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! **Вибір великий!**

2 21—?

Добірний товар! **Дешеві ціни!**

Свідомий українець, який курить уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі

бо тим

дає варштат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 3—?
82

Одинока найліпша й своєрідна ПАСТА ДО ВЗУТТЯ

ЕЛЄҐАНТ

КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. Адреса: Львів, Кордецького 51. Тел. 60-04 1 40-х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 78 (576). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 13 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 амдоляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Наші Лемки держаться добре

Пишуть нам: У Злоцькім коло Мушини, де відбулися відомі події з закопуванням схизматицького хреста, москвофіли з Криниці заснували читальню ім. Качковського. До неї з тяжкою бідою притягнено 5 (пять) членів. Читальня та хоче показати якесь життя. Щоб заманити до себе молодь, уряджує що неділі і свята гучні забави з музикою. Та село держиться дуже гарно: ні одна дівчина, ні один хлопець не бере участи в тих забавах. Приходять лише Поляки з Мушини. Хто і з яких фондів оплачує музику, невідомо.

Увязнення Архиепископа

Конфіската всіх церковних дібр.

З Лондону доносять: Губернатор стейту Вера Круз зарядив конфіскату всіх церковних дібр з церквами включно. В місті Мехіку увязнено архиепископа за те, що відправив Богослуження без дозволу цивільної влади.

Селяни вилами заkололи екзекутора

В однім з польських сел на Поморю зявився в екзекуційних цілях екз. контрольор родом з Перемишля, Чеслав Блотніцкий. Селяни кинулися на нього з вилами і так його скололи, що він окрівавлений упав на землю. Незабаром помер у муках, у шпиталі в Дзялдові. Можна собі уявити ,який крик про „гайдамацьку дзіч" піднялаби польська преса, колиб це сталося в нашому селі.

Що треба знати нашим селянам

Рільники, котрі мають залеглости в податках: 1) Ґрунтовім, 2) доходовім 3) маєтковім і 4) спадковім — коли ті залеглости походять зперед 1 жовтня 1931 р., — можуть одержати 50 проц. опусту на підставі розпорядку міністра скарбу з 15. III. 1932 р. Дневник законів ч. 31, позиція 319. Одначе той опуст одержать тільки тоді, коли заплатять ті залеглости до кінця сего року. Скарбова палата перестерігає, що хто тепер спричинює залеглости, той не одержить ні відложення сплати, ні дозволу на ратальні сплати, тільки наразиться на високі екзекуційні кошти. — Сею пригадкою можна нашому народови заощадити богато прикростей. Се треба скрізь пояснити народови.

Повне банкроцтво віденського Ротшільда

З Відня доносять: Барон Людвик Ротшільд притиснений екзекуціями, зложив перед судом присягу, що не посідає жадного майна. В палаті, котра колись була його власністю, займає дві кімнати і кухню. Ні одна цегла зі всіх палат, які посідав, не є вже його власністю. Живе з ласки родини. Зі всіх пятьох галузей великого роду Ротшільдів урятувалися від банкроцтва тільки частинно Ротшільди французькі і цілковито Ротшільди анґлійські.

Европа перед катастрофою

Оправданий песимізм.

На господарській комісії Союза Народів голяндський представник Колійн виголосив дуже песимістичну промову. Він сказав: Кількалітні праці Союза Народів у господарській области не дали ніякого висліду. Всі ухвали остали на папері мертвою буквою. Також льозанська конференція не принесла ніякої зміни. Вся надія тепер на проєктовану світову господарську конференцію. Коли вона не поведеться, тоді наступить госп. катастрофа Европи.

Новий карний кодекс для війська

З днем 1 січня 1933 р. зачне обовязувати новий карний кодекс для війська. Дотеперішний кодекс з 1928 р. спирався на засадах російського кодексу з 1903 р. Тепер з оповіщенням нового загального карного кодексу, котрий обовязує від 1. вересня с. р., треба було до нього примінити кодекс для війська, бо в війську рішається ріжні справи на підставі засад загального карного кодексу, нпр. справи відповідальности, кар, загальних постанов, політичних злочинів і т. д. Відхилення є тільки там, де того вимагає військова дисципліна і вимоги служби. Булоби дуже вказаним, щоб українські адвокати старалися о впис на лісту військових оборонців, бо се в разі війни матиме велике значіння для всего нашого населення. Це знаємо з досвіду минулого.

В Манджурії знов розгорілися бої

З Харбіна доносять: Китайські партизани перервали зелізниче получення між Харбіном та Ціцікаром. По завзятій боротьбі партизани здобули місто і стацію Анда на півн.-захід від Харбіна та обсадили їх 10.000-ним відділом. У здобутих місцевостях оповістили владу китайської республики. Зелізничий рух на захід від Харбіна перервано. В околицях Анантсі йде боротьба між повстанцями і Японцями. Японці укріпляють Ціцікар.

Перші сніги в Европі

В Альпах на 1 м., в Норвеґії на 1 і пів м. висоти.

Зима наближається. В ріжних краях Европи впали перші сніги. В північній Італії панує великий холод. В Доломітах упав перший сніг. В Альпах на деяких верхах лежать сніги на 1 м. високі. Великі сніжні бурі шаліли над Норвеґією в околицях Тронтгайму та знищили незабрані з поля плоди. Автобусова й зелізнича комунікація в ріжних околицях Норвеґії перервана, бо сніг лежить там верствою на півтора м. Кажуть, що сегорічна зима буде остра.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА

Що її жде і чому?

Українську незалежну пресу жде загибіль. Під незалежною пресою розуміємо тільки таку пресу, яку удержує наша суспільність. Не належать до незалежної української преси ті орґани, що удержуються з гадючих фондів чужих держав і чужих орґанізацій, хочби такі орґани мали в наголовках підтитул: „Орґан незалежної думки".

Чому українську незалежну пресу жде загибіль? Головно з недбальства таки наших людий... З них мало хто пренумерує свою ґазету, а ще з тих, що замовляють свою пресу, мало хто точно платить. Наслідки того такі, що українська незалежна преса має великі належитости „на людях", вона постійно задовжується, нидіє і вкінці мусить упасти. Як колись вийдуть на денне світло статистичні студії про те, кілько і яких „передплатників" має під сю пору вся українська незалежна преса, — то слідуючі покоління будуть зі здивуванням питати себе: І як наші батьки могли взагалі думати та говорити про свою державу, коли вони не почувалися до обовязку правильно вдержати хочби таку пресу, яка булаби рівна пресі найслабших племен в Европі, нпр. таких як Словаки або Словінці!

Тут про якийсь патріотизм не може бути й мови. Бож преса не вимагає жертвенности, вона приносить користи: 1) Преса дає інформації про те, що діється в краю і в світі, 2) преса приносить нові закони, 3) преса боронить інтересів не тільки поодиноких орґанізацій але й цілої нації, 4) без своєї преси ніяка нація в сих часах абсолютно неможлива. Преса не вимагає гроший „забездурно".

— „Тепер тяжкі часи", подумає дехто. Певно, що тяжкі. Одначе тяжкі часи гнетуть не тільки Українців, але всі народи і всі племена на цілій кулі земній. Чомуж інші, під кождим оглядом слабші й бідніші племена, можуть мати далеко більшу пресу ніж ми? Власне по тім порівнанню пізнати духову тяжкість й орґанізаційну слабість українського елементу. Преса тільки одна з крапель, у яких пробивається наша загальна слабість, наше загальне недбальство про духові й публичні справи. Рін не в спроможности, тільки в недбальстві, через котре терпить вся наша нація і кождий її член зокрема. Як кому станеться кривда, він біжить або пише до своєї орґанізації чи преси. Але навіть не подумає, який процент свого доходу давав він річно на ту свою орґанізацію чи свою пресу. Розуміється, поки так буде, то шкода й говорити про якусь дійсну силу нашого племени: воно при такім стані справ мусить остати на завше таке як тепер. Бо навіть найкориснішої констеляції не зможе використати племя, яке заздалегідь не підготовило собі варстатів, що витворюють свідомість.

Се що тут пишемо про недбальство нашого загалу, не треба брати легко:

З ч. 79 „Нової Зорі“ розішлемо чеки П. Щ. і просимо ними прислати передплату за IV квартал. П. Т. Післяплатників взиваємо вирівнати всі залеглости і не допускати до стягнення їх судовою дорогою.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

бо незабаром той загал побачить, як навіть з тої нужденної преси, яка ще остала, зачне падати один орґан по другім. А що видавництва книжок уже давно завмерли (навіть найрухливіше з них вид-во „Червоної Калини“ вже не в силі дальше видавати книжки), — отже перед цілою нацією стає перспектива знидіння всякого умового руху. А коли нема книжок, коли нема преси, — то якіж ідеї можна ширити, яку боротьбу можна в сих часах вести, яку свідомість можна будити?

Нехай над сим застановляться посліплатники й неплатники, котрих імена й адреси повинна оповістити перед своєю смертю українська незалежна преса як імена гробокопателів усякого збірного життя свого народу. Бо не Москва і не Польща будуть винні, коли серед нас перестане бити жерело своєї думки і через те звітріє та розсиплеться національний орґанізм. Сему будуть винні наші люди. І навіть не матимуть у своїй совісти того оправдання, що їм — мовляв — „ніхто того не сказав наперед“.

Отже сповніть свій обовязок — поки час, — памятаючи особливо те, що українську католицьку пресу удержує виключно наша суспільність і що становище католицької преси найтяжше, бо вона не може вживати ні демаґоґії, ні сензації для піддержання свого істнування.

Крівава масакра втікачів з „раю“

Від куль погибло 5 втікачів.

Зі Столпців доносять: В районі Долгінова на совітськім пограниччі кількох людий хотіло перейти границю на польську територію. Втікачі доходили вже до дротяних засіків. Тоді совітські стражники вискочили з засідки і почали стріляти до них, освітлюючи їх ракетами. Від куль погибли дві жінки і три мущини. Їх постріляли тоді, коли вони вже були на польській території.

Ліцитують 900 камяниць

Тільки хто їх купить?

Кредитове Т-во м. Варшави виставило на ліцитацію 900 камяниць. Публична продажа їх відбудеться в грудні і січні. Залеглости на тих камяницях виносять 13 міліонів зол., то значить майже 7 проц. їх задовження і 50 проц. більше, ніж виносить біжуча рата Т-ва. Тільки хто тепер купить ті камяниці?

Буде заведений 40-годинний тиждень праці

Адміністраційна Рада Міжнародного Бюра Праці в Женеві ухвалила на внесення італійського уряду скоротити час праці до 40 годин в тижні при задержанні тої самої платні. Це внесення принято 16 голосами проти 6. За ним голосували: Італійці, Німці, Французи, Канадійці та Поляки. Ця ухвала увійде в життя в січні 1933 р.

Чоловік має обовязок опертися фальшови, самолюбству й жорстокости. (Смайлс).

СОРОК ЛІТ

в обороні народнього майна.

Погляд на працю Товариства Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР“.

Ділянка обезпечення будинків від огню дуже важна для охорони народнього майна. А вже дуже великої ваги набирає вона тоді, коли нарід переважно селянський, як у нас, бо це майно тоді дуже наражене на небезпеку вогню. Тому й серед наших провідників вже здавна обговорювано справу основання окремого товариства взаїмних обезпечень від огню. Початок цеї ідеї сягає ще часів, коли Северин Шухевич в часописі „Письмо до Громади“ в 1860-их рр. почав виступати проти чужих обезпечевних товариств, які працювали в Галичині, тягнули з цього заробки, а нічого не давали в заміну нашому народові. Правда, вони удержували по одному-двох урядників Українців, але це була користь більше для тих осіб, ніж для загалу. Бо все майно, яке ті товариства мали, льокували вони у прекрасних будівлях в чужих краях. А преціль воно було в части власністю також наших людей, які обезпечувалися в тих товариствах. Однак треба було аж близько 20 літ часу, щоб гадки горячо дискутовані на шпальтах української преси найшли своє реальне оформлення. Бо щойно в р. 1881. гурт громадян з тодішним галицьким митрополитом Др. Йосифом Сембратовичем на чолі опрацювали і внесли на затвердження статут товариства обезпечень від огню. Підпис на поданню і спеціяльна опіка митрополита, котрий зацікавився цею справою, свідчать про ту велику вагу, яку до тої справи привязувало тоді наше громадянство. Це мав бути новий крок вперід у нашому орґанізованому національному житті, нова спроба орґанізації ще одної ділянки нашого господарства нашими власними силами.

Одначе справа тоді пропала через те, що австрійський уряд почав нагінку на український національний рух, використавши до цього спритно москвофільський процес Ольги Грабар і товаришів. У висліді цеї нагінки відкликано теж головний авторітет, яким справу мали переперти — митрополита Йосифа Сембратовича, якого перенесено до Риму*). Однак ця справа вже не затихла і в р. 1889. передові люде з нашого господарського світу (проф. О. Огоновський, Йосиф Ярембецький, Василь Нагірний, Т. Бережницький, д-р Д. Савчак і д-р С. Федак) внесли до влади статут Товариства Взаїмних Обезпечень „Дністер“, щоби вона його затвердила. Влада вагалася, що робити. Однак тодішний намісник ґр. Бадені був тої гадки, що треба дозволити Українцям на таке товариство, бо вони все одно не потрафлять його вести, не зберуть відповідного капіталу (50.000 ґульденів) і воно не могти-ме вдержатися. Та сталося інакше. Справою зацікавилося передовсім наше духовенство, яке масово закупило листи основного фонду „Дністра“. А вже сам факт, що між основниками найшлися новий галицький митрополит д-р Сильвестер Сембратович і перемиський епископ д-р Юліян Пелеш (у Станиславові епископства ще тоді не було), свідчить про те, як прихильно поставилося наше духовенство до справи „Дністра“. Вскорі почав „Дністер“ працю (вересень 1892 р.) і вже в першому році (1892/93) обезпечив 14.337 господарств з 1532 громад на загальну вартість поверх 20 міліонів корон. Велику прислугу в розвитку цеї праці зробило установі передовсім наше духовенство, яке стало всюди делеґатами Товариства „Дністер“ та вело широку аґітаційну роботу в краю на його користь. Вислідом цього було те, що в р. 1913. було в „Дністрі“ важних поліс близько 270.000 з близько 4.000 сіл, які обезпечили разом будинки вартости поверх 320 міліонів корон. Тоді обезпечення від огню було добровільне.

Одначе згодом змінилися часи, бо в р. 1921. вийшов закон, який обезпечення будинків від огню зробив примусовим, а в приватних товариствах дозволив обезпечувати тільки 1/3 часть вартости будинків і тільки на виразне жадання обезпечуючого. Тепер має „Дністер“ 102.000 важних поліс з 2900 сіл, що обезпечують 1/3 часть з цілої вартости будинків, яка в цілости виносить 140 міліонів золотих. Однак цю справу можна поширити, бо 9/10 наших господарств у Галичині де працює „Дністер“, ще необезпечені на 1/3 в „Дністрі“. А власне до 31. жовтня кождого року можна цю 1/3 часть виповісти в державнім заведенню та перенести до „Дністра“. Вимагає це тільки невеликого труду, а саме звернутися до найближчого аґента „Дністра“, щоби цю справу перевів.

А „Дністер“ вповні заслугує на те, щоби це зробити. Бо поза тим, що „Дністер“ дає удержання поверх 100 урядникам з родинами, що самі аґенти дістали за час праці „Дністра“ пять і пів міліона золотих провізії, роздав „Дністер“ на добродійні цілі поверх 620.000 зол., а то Преосв. Ординаріятам, Товариству св. Петра, на церкви, СС. Служебницям і Василіянкам, Товариству взаїмної помочи Дяків, на бурси, захоронки і школи і т. д. Крім цього дав „Дністер“ для сільських огневих сторожей поверх 212.000 зол. Отже не жалував „Дністер“ грошей, коли їх треба було дати на добрі цілі.

Тепер, коли „Дністер“ обходить сорокліття своєї праці, найкращим доказом признання нашого громадянства для него буде те, коли воно використає існуючий закон і ще перед 31. жовтня виповість 1/3 частину обезпечених будинків в П. З. У. В. (Паньствови Заклад Убезпечень Взаємних) та через найближчого аґента „Дністра“ перенесе її до нашого Товариства. А наше духовенство, яке стільки причинилося до повстання і до розвитку Товариства „Дністер“, яке майже всюди і досі заступає це Товариство з краю як його делеґати і мужі довіря, повинно і тепер прикласти сильніше ружу до того, щоб Товариство „Дністер“ могло знов похвалитися такими успіхами, як це було в довоєнному часі. Отсе буде найкращий дарунок для Товариства Взаїмних Обезпечень „Дністер“ в його ювилейному році.

*) Причини того відкликання представлені в праці о. М. Карівця ЧСВВ п. з. „Велика Реформа Чина 1882 р.“ — Ред.

Чи в 1934 році вибухне війна?

Нова терористична совітська орґанізація.

Один еміґраційний російський часопис в Парижі подає сензаційні подробиці про нову терористичну большевицьку орґанізацію поза границями СССР. Осередок сеї орґанізації міститься в т. зв. „окремій ґрупі“, що є частиною орґанізаційного бюра Комінтерну. На чолі сеї орґанізації стоїть ославлений совітський комісар Пятніцкий. Під її кермою находяться заграничні централі: в Льозанні для середущої Европи й наддунайських країв, в Антверпії для Франції, Анґлії, Бельґії та Голяндії, в Софії для балканських держав і Румунії і централя в Лодзі на Польщу. Ся терористична орґанізація не підлягає розвідчим відділам ГПУ і військової розвідки; навпаки, вона має доповнити працю окремої військової розвідки, котра не вивязалася якслід зі свого завдання. Діяльність сеї терористичної орґанізації реферує Пятніцкий безпосередно самому Сталінови. Ся орґанізація має розвинути повну діяльність щойно в 1934 р., бо в тім році большевики числяться з можливістю вибуху европейської війни.

Маніфест Паневропейської Унії

Основник Паневропейської Унії, ґр. Куденгове-Калерґі, видав маніфест. В нім взиває до створення „европейської партії“. Завдання цеї партії се створення Злучених Держав Европи. Основу цеї ідеї мають творити: взаїмна ґваранція суверенности й безпеки всіх держав Европи, повна рівноправність, европейський суд, військовий союз, спільний ґенеральний штаб і спільна воздушна фльота. Дальше спільна зовнішна політика, знесення всіх воєнних довгів, цлова унія, спільна валюта, спільна боротьба з безробіттям, забезпечення всім мінімум еґзистенції, пляново розбудова господарства, забезпечення особистої, релиґійної та національної свободи при забороні пропаґанди релиґійної, національної та суспільної ненависти. Маніфест кінчиться заповітом знесення боротьби з політикою війни й перегонами зброєнь, з національними переслідуваннями, з міжнародним оклевечуванням, з нуждою й безробіттям, з плютократією й комунізмом.

Вчімся чужих мов

Курс французької мови веде інж. Богдан Мохнацький в Теребовлі безплатно від серпня с. р. в місцевій читальні „Просвіта“. Користає з нього інтеліґентна молодь, наразі в числі 12 осіб. Цей курс викликав зацікавлення також і серед старших, тому число курсантів зросте. Крім цього зимою с. р. відбуватимуться в Теребовлі курси німецької та анґлійської мови. Такі курси повинні повстати зимою по всіх наших містах, містечках і навіть більших селах, де лише є відповідні сили, бо користь з них велика.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

Як виглядає польська „політика“ на 2) Червоній Руси.

Наша політика на Червоній Руси — коли її взагалі можна назвати політикою — се не політика творча, але відрухова, дефензивна, се постійне примінювання себе до несподіванок, до ситуацій творених чужою рукою і чужою ініціятивою!

Ось тут найглибша причина загального стану на Червоній Руси, причина суттєва, за котру ціла відповідальність тільки нас обтяжує, зрештою слава Богу, бо пізнавши її, своїм поступованням можемо ту ситуацію основно змінити в нашу користь.

Наслідки такої „політики“.

Безнастанне підчеркування чужих впливів на Червоній Руси і взагалі серед національних меншин в Польщі для оправдування марних вислідів нашої національної політики, а радше на оправдування нераз повного браку конструктивної польської політики в національній области, се нічо инше як самозатроювання шкідливою правдою.

Вона параліжує нашу творчу енергію, бо нащо маємо трудитися, коли большевики та Німці все витворять таку ситуацію, яка їм буде вигідна? Тому краще ограничитися до нарікань на злі меншости і негідних сусідів, на оповіщуванні документів, на орґанізуванні політичних процесів, котрі справді є милою сензацією для юрби („ґавєдзі“), але котрих висліди по дуже затяжній процедурі є як досі дуже марні, або обмежитися на якімсь десперантським напраснім відрусі, яким, прим., була т. зв. пацифікація. Ця правда шкідлива внутрі, бо параліжує нашу творчість й енергію, але — і з того треба здати собі справу — та правда ще сто разів шкідливіша для Польщі за границею, бо компромітує польську державу і нарід, робить нам опінію правителів, котрі з власними домівниками не можуть собі порадити, бо кождий чужий на наших домівників, на наших співгорожан і наших співплеменників має більше впливу ніж ми — суверенний уряд і суверенний нарід!

Треба дитинячої наївности, щоби думати, що нам вистане показати в Женеві докази, що український націоналістичний рух підпомаганий Німцями, щоб викликати святе обурення в членів Ради Ліґи і кинення до коша справи пацифікації. Зовсім так якби ніколи жадна Анґлія, або жадна Японія не організували саботажів, замішань і повстань в жадній Арабії, в жаднім Афганістані, в жадній Манджурії.

Річ ясна, що Німці хочуть довести до ревізії границь Польщі, тобто до зменшення територіяльного стану посідання Річипосполитої. Вони тої цілі не осягнуть, коли в Польщі все буде діятися так як в якійсь сицилійській ідиллі, отже мусять пробувати чи не дасться в Польщі ятрити і бурити, чи нема яких невдоволень або рухів відосередних, котрі моглиб розсадити суцільність польського бльоку. Зрештою хіба инакше розсаджено на протязі XIX століття Туреччину та на наших очах Австро-Угорщину? Отже Німці поступають згідно з тим, що вважають директивою своєї німецької державної рації, вони у своїй властивій ролі, вони в порядку з собою, можуть числити на зрозуміння свого поведення. А коли їх поведення правильне і доцільне, можуть числити і на признання і тиху симпатію „спеціялістів“, — симпатію, котра дуже виразно буде пробиватися зпід фальшивого обурення.

(Далі буде). С. Лось.

Протест Швайцарців

проти переслідувань релігії та невільництва в СССР.

До президента Швайцарської Конфедерації звернулися 37 кантональних радників та Ліґа Християнства з петицією, заосмотреною 170.000 підписами. В ній протестують вони проти релігійного террору і невільництва в СССР. Текст петиції такий: „Зогляду 1) на переслідування вірних всіх релігій на Радянщині, 2) на боротьбу, яку провадить большевизм проти християнства, основи морального поступу світу, 3) на зріст наслідком сего небезпеки для нашої цивілізації — підписані просять Федеральну Раду, рішучо домагатися інтервенції Союза Народів, щоби на Радянщині шанували свободу совісти як у всіх цивілізованих народів. В імени підписаних під сею петицією просимо Федеральну Раду піднести сего року на зборах Союзу Народів протест швайцарського народу проти невільництва та варварства, що панують на Радянщині“ (Укр. Бюро в Женеві).

Білий крук

„Курєр Віленьскі“ в ч. 217 (2459) помістив в огляді „Ножицамі пшез прасе“ замітку п. т. „Не знами Украіньцуф“. В ній читаємо: „Ґазета Польска“ пише про вже занадто велике незнання справ народу, з котрим живемо під одним дахом. Мур ізоляції, котрий повстав свого часу з нехіті між польською й українською суспільністю, змінився в мур ігноранції, ...„з котрою обі сторони носяться нераз з відтінком гордости. Колиб навіть глядіти на річи під кутом боротьби, як це робить тутешня ендеція, то здавалосяб, що повинно панувати краще знання противника, ніж десь далеко, звідки доходить тільки голосніший відгомін сутичок“. Автор кореспонденції наводить для ілюстрації анекдотичний матеріял з побуту у Львові: „Я пробував питати навіть серед університетських професорів про Івана Франка. Здивування, котре я викликував, в більшости було таке, колиб я предложив вичислення в хронольоґічному порядку всіх вождів племени Сіюксів. І як тут потім дивуватися „Ґазеті Варшавській“ і „Курєрові Львівському“, коли пишуть, що Українці се винахід небіжки Австрії або попросту видумка „санації“? — Так пише „Ґазета Польска“. Такі голоси дуже рідко стрічається в сучасній польській пресі.

Спокій ума то девять десятих частий християнського наставлення душі. (Епископ Вилсон).

Маленький фейлєтон

Короткозорі діти

Короткозорість у дітей це хороба, яка може довести навіть до невилічимої недуги зору, до утрати зору, до кривавлення очної наболони і т. д. Тому ту хоробу треба завчасу лічити. Практика доказує, що коли таким дітям лікар завчасу дасть відповідні окуляри, то се здержує поступ хороби. Притім хто йде з такою дитиною до лікаря, повинен наперед довідатися від родичів або свояків дитини, чи та короткозорість родинна чи ні і сказати це лікареви, бо хорі на дідичну короткозорість повинні носити окуляри постійно, то значить не тільки в часі читання або й на вулиці, або — як се звичайно кажеться — на близьку і на далеку віддаль. Вибору окулярів мусить довершити лікар. До нього ще й потому треба з дитиною прийти, щоб лікар переконався, чи дитина дальше не сидить над книжкою згорблена, бо така привичка доводить ще й до скривлення хребетного стовпа. (З німецького).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Дня 9. с. м. відбулося в Духовній Академії у Львові відкриття нового фільософічного факультету, власного Музею Академії та відслонення памятника її основника Ексц. Митрополита А. Шептицького, роботи мистця Коверка.

Зїзд нунціїв в Римі. Досі прибули до Риму апостольські нунції з Франції, Бельґії, Мадярщини, Туреччини, Югословії, Лотви й апост. делеґат в Болгарії. Св. Отець приняв на приватній авдієнції кождого нунція зокрема.

Новий французький амбасадор при Ватикані. Місце бувшого амбасадора при Ватикані — князя Фонтеней, що повернув до Франції, обняв на поручення Президента Франції д-р Франц Шарль Ру. Св. Отець Пій XI. приняв у приватній бібліотеці на авдієнції новоіменованого амбасадора, що окружений всіми членами амбасади передав св. Отцеві поручаючі листи свойого уряду.

Французькі кардинали в листі до св. Вітця висказали свій глибокий жаль, що націоналістичний часопис „Аксіон Франсез“ чимраз лютіше нападає на св. Вітця й Нунція Маліоне'я.

В Анґлії було 1829 р. 60 тисяч католиків, тепер є понад 2 і пів міліона. Річно навертається там 12—13 тисяч людей. Причиняється до того внутрішна незгода в анґліканській Церкві. Католики не мають там ще своєї політичної партії, але їх вплив на всі партії дуже сильний. Дуже трудно приходиться їм удержувати свої приватні школи, які держава не хоче зрівнати зі своїми. Кат. Акція розвивається гарно. І поодинокі одиниці і кат. орґанізації працюють ревно і з запалом. Тому й успіхи їх очевидні.

Монастирі на горі Атоні у Греції також потерпіли підчас недавного землетрусу. Найбільше знищені: словяносербський монастир Хіляндар з XI. ст., в котрім зберігається 6 частин з дерева Господнього Хреста, грецькі монастирі: Есфіґмен, Ватопед, Іверон, Ксенофонт, Діохарію, Костомоніт і болгарський Зографос. Атонські монахи опустили свої келії та під голим небом молилися за скінчення землетрусу.

Апостольський делеґат в Китаю, архиеп. Константіні, видав відозву до католиків замешкалих в Китаю і до духовенства. В ній взиває до острої боротьби проти вживання опіюму. М. і. заборонив допускати до хрещення і до ин. св. Тайн палячів опіюму. Нанкінський уряд візвав населення Китаю виконувати приписи проти опіюму. Не Японці ані Москалі але опіюм се найстрашніший ворог Китаю.

Американські пастори в Індії мають що 5 літ ферії, мають добру платню і сваряться зі своїми товаришами Індійцями. Їх „богословське вишколення“ це 1—2 річний курс Біблії. Таке оповіли 4 американські професори Єзуїтам в Індії, приїхавши туди шукати за причинами невдачі „місійної“ праці пасторів.

Пасторам з „Черч Мішеенари Сосайти“ вдалося навернути одно мурінське село в Африці. Але як Мурини побачили опісля, що в кат. Церкві є більше св. Тайн як у протестантській, виреклися протестантизму, прогнали пастора й запросили кат. місіонарів.

Американці переклали на анґл. мову катехізм кард. Петра Ґаспаррі.

„Фідес“, кат. місійна міжнародна аґенція має 400 співробітників у світі. Її комунікати містить 1600 часописів.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ вплинула до Секретаріяту Союзу Народів петиція підписана 13 англійськими льордами, послами й політиками, що до автономії українських земель в Польщі. В петиції сказано, що Польща одержала Східну Галичину з тим, що виповнить приняті зобовязаня, яких досі не виповнила. Петиція домагається передання тої справи Міжнародньому Трибуналові на підставі 12 арт. договору з 28. червня 1919 р.

ПРЕДСІДНИК СОЮЗУ НАРОДІВ приняв делеґацію національних меншин. В її складі була також посолка УНДО п. Мілена Рудницька.

ДО РАДИ СОЮЗУ НАРОДІВ входять тепер представники отсих держав: як постійні члени — 5 великодержав, Анґлії, Італії, Німеччини, Франції та Японії й 9 виборних членів: Еспанії, Ґватемалі, Ірляндії, Китаю, Мехіка, Норвегії, Панами, Польщі й Чехословаччини.

КНИЖКУ про берестейський процес видав в Америці по польськи редактор польського щоденника в м. Толедо, п. Париский. В Польщі тій книжці відібрано право дебіту.

В КОВНІ, столиці Литви, відбулися протипольські маніфестації з приводу 12-ліття утрати Вильна.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКОВІ КРУГИ заперечують твердження Палеольоґа про зраду плянів в 1904 році. Ті пляни — пишуть Німці — були відомі лиш кільком особам, а ті особи легко можна було контролювати. Зрештою контракція військ антанти в часі війни доказує, що німецьких плянів неприятель не знав.

В НІМЕЧЧИНІ зачалася передвиборча кампанія. В бійках між гітлерівцями та їх противниками є богато ранених і навіть один убитий.

ДЕМОНСТРАЦІЇ НІМЕЦЬКИХ КОМУНІСТІВ в Кольонії розігнала поліція сальвами. Убито одного комуніста, богатьох ранено. Стрілами комуністів ранені два поліцїянти. Потім вибухла стрілянина між комуністами й гітлерівцями. Ранено богато осіб з обох сторін.

АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД хоче скликати до Лондону конференцію 5 держав. Вона малаби знайти вихід зі сліпої вулиці, в якій опинилася Европа наслідком домагань Німеччини рівности зброєнь (ПАТ).

СІР МОСЛЕЙ, колись консерватист, опісля член партії праці, тепер оповістив, що творить в Анґлії „Британську Унію Фашистів“.

БУДЖЕТ ФРАНЦІЇ виказав страшну цифру 8 міліярдів дефіциту. Ухвалено обнизити платні урядникам від 5 до 10 проц. Через те заощадиться 3 міліярди.

БОЛЬШЕВИЦЬКИХ АМБАСАДОРІВ позмінювали. На місце Сокольнікова прийшов до Лондону Майський, б. посол СССР у Фінляндії, на місце Курського прийшов до Риму Потьомкін, б. посол у Греції.

НА ПІДСТАВІ „ПРОБНОГО ГОЛОСУВАННЯ“ передбачують, що президентом Злучених Держав Півн. Америки буде вибраний Русвелт, кандидат демократичної партії. Ся партія послуґується як відомо одним з дуже популярних виборчих „аргументів“ — знесенням прогібіції.

ҐАНДІ по виздоровленні має приїхати до Лондону на конференцію Округлого Стола, котра відбудеться в листопаді б. р.

В МАНДЖУРІЇ розгорілися знов завзяті бої. Китайці заняли Ціцікар і Тіянов. Комунікація з Мукденом перервана.

НОВИНКИ

В Українськім Академічнім Домі у Львові відбулася 11. с. м. поліційна ревізія. Польська преса доносить, що знайдено богато доказів на те, що мешканці Акад. Дому брали участь в акції ОУН. Мали також знайти богато нелеґальних видань, „Сурму“, „Юнака“ й летючки. Увязнено кількох студентів.

Ґрунтові податки (II рату за 1932 р.) належить вплачувати в речинці від 15. X. до 15. XI. с. р. Недодержання сего речинця наразить платників на кошти екзекуції.

Кошти адміністрації громад мають бути ще в тім році обнижені о 20—25 проц. Так ухвалила рада міністрів.

Підручники для шкіл будуть змінені з огляду на новий систем. Так сказав книгарям мін. Перацкий.

Випозичальня Бібліотеки Т-ва „Просвіта“ у Львові перенесена до книгарні Т-ва при Руській вул. ч. 1 і випозичає книжки на дуже догідних умовах: в будні щодня від $8^{1}/_{2}$ — $6^{1}/_{2}$ год., а для учеників, замешкалих у Львові від $5—6^{1}/_{2}$ год.; в українські свята від 9—12 год. Тамже подаються інформації про умови впису.

На два роки тюрми засуджено у Львові Теодозія Охримовича за діяльність в рядах О. У. Н. Йому почислено 1 рік слідчої вязниці. Другого обвинуваченого, Барана, звільнено.

Інавґурація акад. року в львівськім університеті відбулася 8. с. м. Проф. д-р о. Вишиньский виголосив відчит п. з. „Слушність церковного права“.

До мешкання рим. кат. архиепископа Твардовского дістались в ночи драбиною через балькон злодії і забрали срібну посуду й пасторал. Опісля сполошені втекли, оставивши добичу на місци.

Святотатство в Комарні поповнили невисліджені злочинці. Вони закрались до церкви св. Михайла, забрали 23 зол. готівки, велику срібну чашу вартости 300 зол. і корону з позолочуваною кулею, вартости 45 зол.

Напад на священика. В Долині напали два осібняки вечером на о. С. Шпіцера. Під загрозою револьверів забрали йому 900 зол., котрі він відібрав з почти як місячну платню для священиків.

На два і пів року вязниці засуджено Миколу Еліяшевського з Гумінця пов. Львів, обвинуваченого в приналежності до ОУН та поширювання протизаконних летючок. Двох інших увільнено.

Закриті недавно владою кооперативи в Ясениці Сільній, Нагуевичах і Добрівлянах відпечатано після інтервенції Повітового Союзу Українських Кооператив у Дрогобичі.

Перед судом присяглих в Золочеві відбулася розправа проти ґімназ. учеників, Теодора Курпіти і Петра Цици, та селянських хлопців Вас. Гевка. Вас. Босака й Олекси Курпіти. Вони обвинувачені в розліплюванні протидержавних летючок. Засуджено П. Цицу на $1^{1}/_{2}$ року тюрми. Прочих увільнено.

В польських відділах стрийської ґімназії викрила поліція комуністичну ячейку. Увязнено кількох учеників. Цікаво, чому тепер „Львів. Куріерок“ не счиняє вереску за розвязанням ґімназії, як це робив недавно з приводу увязнень в українських відділах сеї ґімназії?

В Тернополі прийшов секвестратор до молочарні Сари Ґольдберґ і хотів отворити касу. Властителька боронила каси як могла, вкінці дістала серцевий атак і померла нагло, заки прийшов лікар.

В Руді, в Бобреччині, в маєтку кн. Любомірскої, згоріли дві стирти збіжжа. На місци знайшли льонт і фляшку від нафти.

В Чехословакії зацвили другий раз білі бози, яблуні, ґрушки, каштани й акації.

Німці мають 39.185 журналів у своїй мові. Можна собі уявити, якої армії редакторів треба для такої маси журналів.

„Нає Фрає Прессе“, великий віденський щоденник, мав перейти на власність паризької Економічної і Фінансової Аґенції, котра закупила 51 проц. акцій підприємства. Такі поголоски кружляють у Відні.

Ураган на французькій Ревієрі спричинив міліонові шкоди, заливаючи водою великі простори морського побережжа.

Землетрус в Греції на півострові Халькідіке спричинив такі шкоди: 149 убитих осіб, 403 ранених, 3.400 зовсім знищених домів. Без даху над головою залишилося під зиму поверх 20.000 населення.

Овочеві щепи і корчі найкраще садити осіню! Добірні торговельні відміни, пригожі для нашого підсоння по знижених цінах (нижчі від весняних!), негайно висилає фірма: А. Терпиляк, шкілкове та насінне господарство, в Залукві п. Галич. Від збірних замовлень значний опуст. Жадайте цінників та оферт. 88 2—5

Біржа

Гроші: Амер. доляр в прив. оборотах 8.90—8.91; канад. доляр 7.85—8; нім. марка 2.10—2.12; 100 чеських корон 25.75—26; 100 франц. франків 34.50—35 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 21.50; жито 14.25; ячмінь 12.75; овес 13.50; гречка 12.50; кукурудза 22; біла фасоля 18; краса фасоля 20; пільний горох 17; просо 12.50; лен 33; конюшина чер. 115; синий мак 100; ґрис пшен. 7.25; ґрис житн. 6.50; макухи льн. 18 зл.

Набіл: „Маслосоюз“ платив за 1 кґ. масла експортового і десер. 3.40 зол.; за 1 л. молока 19—21 сот., за 1 л. сметани 1.10 зол.

Яйця: „Центросоюз“ платив за 1 кґ. яєць 1.60 зол. „Маслосоюз“ платив за 1 копу яєць 4.90—5.00 зол.

Мід: Кооп. „Рій“ у Львові продає мід: гірський 3.20—3.50; липовий 2.50 до 3; гречаний 1.10—1.40; з ріжних цвітів 2 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 28-50

ЗАКЛАДАЮ САДИ й ОГОРОДИ. Переводжу їх інспекції, даю фахові поради й інструкції по садівництву й огородництву. Доставляю овочеві деревця по зниженій ціні. М. Бардета, Смереків, п. Жовква. На відповідь залучити значок.

КІНА

АТЛЯНТІК (давніше ЛЕВ): „Сержант Х“. (Іван Мозжухін).
КАСІНО: „Томі Бой“.
КОПЕРНИК: „Забита людина“.
МАРУСЕНЬКА: „Забита людина“.
МІРАЖ: „Облава в Парижі“.
ОАЗА: „Ц. к. резервіст“ (Власта Буріян).
ПАЛЯС: „Король — це я“. (Власта Буріян).
СТИЛЕВЕ: „Цитанські пісні“ (Бриґіда Гельм).
УТІХА: „Жовтолиций капітан“ і „Скарб на пустині“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 79 (577). Львів, неділя, 16 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіна ч. S. I. n. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Новий декрет Св. Конґреґації

для Східної Церкви.

Є це „Інструкція" для кат. священиків східних обрядів, що виїзджають поза межі своїх сторін: Заки поїдуть, мають постаратися про „дісцессіт" від свого Ординарія і про „Коммендатіцію" від св. Конґр. для Сх. Ц. (в формі рескрипту) з зазначенням мети подорожі й часу перебування. В часі перебування поза своєю епархією, священик підлягає у всім, що відноситься до карности місцевому Ординарію і має слухати його заряджень, хоч і дальше належить до своєї епархії. Коли на чужині хоче перенестися до другої епархії, має постаратися о дозвіл і від місцевого Епископа і від того, куди хоче удатися та кромі того виконати умовини, які вони можуть евентуально поставити. Як скінчиться речинець перебування за границею, має вертати до власної епархії. — Для виконування своїх священичих функцій має мати завсіди відносний дозвіл місцевого Ординарія. Дальше подає св. Конґреґація деякі подрібні приписи про працю східних священиків на чужині, про відправу Служби Божої, про їх відносини до Ординаріїв і т. п. Накінець взиває, щоби вище подані приписи були точно переведені. Такі точні директиви принесуть хосен.

Домагания Українців на Закарпатті

Делеґація українських культурно-освітних товариств Закарпаття зложила меморіял чеському міністрові освіти. В нім домагається заведення української мови та українських підручників на Закарпатті. Автори меморіялу покликуються на опінію Академії Наук в Петербурзі та преси на доказ, що населення Закарпаття українське. Рівночасно виступають остро проти пропаґанди москвофілів і російських еміґрантів, котрі ширять на Закарпатті російський націоналізм серед місцевого українського населення.

Уступки Ромунії для тамошних Українців

Відповідь ромунського міністра на українські інтерпеляції.

Черновецький „Час" пише: На численні інтерпеляції українських і соціял-демократичних послів у камері міністр освіти відповів: В селах, де більшість українського населення, будуть учити 4 години тижнево української мови і крім того дві години тижнево реліґії. Щоб ученики першої кляси могли мати більше користи з науки, то в першім триместрі викладова мова буде українська. Отже стає культурна й Ромунія, на котру досі слушно нарікали.

Коли скінчиться кріза?

Вже незабаром. — Передумова: поворот до лібералізму. — Пять язв людства.

Відомий польський економіст проф. краківського університету Адам Кжижановский виголосив у Варшаві відчит на тему „Коли скінчиться кріза?" Зміст: Коли через 20 літ не буде воєн, наступить період ще більшого добробуту ніж перед війною. Кріза конюнктурна вже кінчиться, структурна ще трохи потрівае, про що свідчить державний інтервенціонізм. Трівке поліпшення немисляме. без повороту до економічного лібералізму. Поліпшення відносин незабаром захопить також Польщу. В СССР наступить в короткім часі погіршення. Ся держава поробила забогато інвестицій і незабаром не матиме кому продавати свого товару. Прогібіція в Америці це також поважна перепона в боротьбі з крізою. Союз Народів ухвалює вільно-торговельні резолюції, але держави кидають їх до кошa. Крізу заострює також державне законодавство. Брамане слушно говорили, що на світі є пять язв: огонь, вода, буря, розбійники і лихе законодавство. Такі голоси чуємо щораз частіше.

Пшениця й безроги як університетські оплати

З Ню-Йорку доносять: Ректор університету в Ілінойс повідомив студентів, що селянські сини, коли не мають готівки, можуть платити університетські оплати в натурі. На те богато студентів заявило, що платитимуть частинно пшеницею, частинно безрогами. Ректорат згодився на це.

Знайшли дорогоцінний скарб Інків

З Ґваяквілю (Еквадор) доносять: Підчас пошукувань у гробах Інків відкрили дорогоцінні твори мистецтва і коло 140 брил золота, кожда величини пястука. Знайдено також золоті панцирі і нашийники.

Новий „промисл"

„Ґлос Народу" пише: „До ліцитованої маси одної промислової фірми назначено двох синдиків. За те признано їм місячну платню по 2.000 зол. Сю платню побирають вони вже від кількох місяців, коли віритслі не дістали ще ні сотика і богато ще упливе води у Вислі, поки оглядатимуть перші сотики. Тимчасом синдики вже обчисляють, що крім сеї пенсії дістануть ще якусь додаткову винагороду. Про яку суму вони думають, видно з того, що на рахунок сих майбутніх належитостий зажадали виплати по 50.000 золотих.

Купив місто за 100 долярів...

В Злучених Державах Півн. Ам. на Фльориді розпочали свого часу будову фільмового „Міста Сонця". З американським розмахом побудовано кільканацять домів, електрівню за 100.000 долярів, фільмову робітню і т. п. Одначе як нагло розпочато будову, так нагло її перервано. На днях „Місто Сонця" купив на ліцитації за 100 долярів п. Степлетон, бо він мав на ньому найбільшу гіпотеку в сумі 50.000 долярів. Такі куріози можливі хіба в Америці.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20.

Політичне дезорієнтування

З приводу русофільсько-русофобської полеміки в „Ділі".

Часто можна читати і чути в нас нарікання, що українське громадянство політично невироблене. Воно не має ні ясно скристалізованого політичного світогляду, ні твердого політичного переконання, ні розумної політичної тактики. Все те заступають в нього настрої, котрі не випливають з української політичної рації стану, але залежать від хвилевих політичних потягнень посторонних чинників. І тому раз-у-раз змінюються.

Яка причина такого стану?

Політичне вироблення здобуває громадянство передовсім політичною практикою. В нас практики тої тепер нема. Політичний світогляд і політичні переконання се вислід політичної освіти і політичної свідомости. Політичної освіти не мають в нас не тільки широкі маси громадянства, але навіть політичні провідники. Бо своєї політичної літератури так якби не було, а чужої в нас не читають. Політичну свідомість формує в нас наша політична преса.

Як відомо, наша політична преса се орґани поодиноких політичних партій. Є їх у нас кілька, більших і менших. Та найбільша партія в нас се партія УНДО, котра має в своїх руках наш найстарший і найбільший щоденник „Діло". Вона й формує через той щоденник політичний світогляд загалу нашого громадянства.

Пригляньмося тому формуванню ближче.

Вже саме зіставлення двох фактів: 50 літ істнування „Діла" та політичного виховування ним нашого громадянства і... політичний примітивізм громадянства— говорить аж надто вимовно про те „виховання".

І справді. Коли хто загляне до річників „Діла", то не може не замітити одної дуже характеристичної для того часопису риси: постійних противенств і суперечностий у ріжних, навіть найважніших, справах, що формують світогляд читача, справах реліґійно-церковних, національно-політичних, суспільних і т. д.

І так у справах віри і Церкви „Діло" заявлялося: за реліґією і за вільнодумством, за Унією і проти Унії, за Епископатом і проти Епископату і т. д.

А в справах національно-політичних: За Гетьманом і проти Гетьмана, раз навіть рівночасно одно і друге (!) (див. „Діло" 1924 ч. 15), проти большевиків і за большевиками і знов проти большевиків, проти угоди з Польщею то за угодою (голосних 10 статий Кедрина) і знов проти угоди і т. д. і т. д.

Найновіший зразок таких противенств і суперечностий у „Ділі" маємо саме тепер. Це справа нашого відношення до Росії взагалі. Порушував ту справу в „Ділі" його паризький кореспондент д-р В. Панейко вже не раз давніше більше чи менше виразно. Та

З сьогоднішним числом розсилаємо чеки П. Щ. і просимо прислати передплату за IV квартал. Усіх П. Т. Післяплатників взиваємо вирівнати залеглости, бо до двох тижнів справу невідкличнo віддамо на судову дорогу.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ніколи не заняв він такого різко русофільського становища, як у своїх останніх „Листах з Анґлії“.

Русофільський виступ д-ра В. Панейка в „Ділі“ викликав велику відповідь П. Скита у тім самім „Ділі“. У тій відповіди автор дуже рішучо виступає проти орієнтації на Росію. Ціла стаття П. Скита має різкий русофобський характер.

Ота русофільсько-русофобська полеміка в „Ділі“ цікава з двох причин: з огляду на д-ра В. Панейка і з огляду на само „Діло“.

Як відомо нашому старшому громадянству, д-р В. Панейко, котрий тепер як кореспондент „Діла“ пропагує в „Ділі“ орієнтацію на Росію, колись як редактор того самого „Діла“ вів його в зовсім іншім напрямі. Свідчать про се передовсім річники „Діла“ за редакції д-ра В. Панейка. А далі свідчать про се дві книжки, які вийшли тодіж накладом „Діла“. Перша книжка п. з. Руссіка вийшла в 1913 р. в бібліотеці „Діла“, яку редагував також д-р В. Панейко (як зазначено на самій книжці). Се збірка розвідок і статтий, котрі дуже різко виступають проти Росії в ділянці культури. Друга книжка п. з. Сх. Галичина і Росія вийшла в 1914 р. також накладом „Діла“ за редакції д-ра В. Панейка. Се передрук статтий, печатаних перед тим у „Ділі“, які таксамо різко виступають проти Росії в ділянці політики (проти посягань Росії на Сх. Галичину). Словом: „Діло“ за редакції д-ра В. Панейка орієнтувало українське громадянство різко проти Росії.

Згодом д-р В. Панейко змінив свій погляд на Росію. З колишнього противника Росії він став прихильником Росії. Він навіть створив концепцію нової федеративної Росії і виложив докладно в окремій брошурі п. з. Зединені Держави Сх. Европи.

Зміна політичного погляду з русофобського на русофільський се особиста справа д-ра В. Панейка. Він може той свій новий погляд вияснювати, обороняти і пропагувати. Він може критикувати і поборювати противний погляд. Все те булоби зрозуміле, як зрозумілим є перехід одиниць з одного політичного табору до другого.

Та зовсім інша річ, коли ходить не про одиницю але про цілу політичну партію та її орґан. Бо партія й партійний орґан повинні мати вже вироблені погляди.

Не можна говорити: нехай дискутують, а „нарід“ на підставі тої дискусії вже „сам“ виробить собі слушний погляд. Так не можна говорити тому, бо не тільки наш нарід, але навіть німецький, французький і анґлійський „сам“ не виробляє собі ніяких політичних поглядів. Власне на те має кождий нарід спеціяльно призначених людий і спеціяльно призначені орґани, котрі як раз в тій цілі утримує. Ще не устійнені дискусійні теми ніхто не виводить перед широку публику заки ті теми сяк-так не вирішені в цілім ряді устних і писемних дискусій серед еліти. А вже й мови нема про те, аби в якім партійнім політичнім орґані могли бути допускані постійно думки собі суперечні, бо се викликає хаос і розбиває всяку підставу до творення політичної лінії серед якої небудь партії.

Поява в „Ділі“ русофільсько-русофобської полеміки дуже характеристична. Вона свідчить наглядно, що головний орґан головної в нас партії — про одно з найважніших питань української національної політики не має своєї виробленої ясної думки. Бо колиб мав вироблену свою думку, то не містивби на своїх сторінках думок противних. Се таке ясне і самозрозуміле, що в інших партіях та їх орґанах не підлягає ніякій дискусії. Бо чи читав хто коли нпр. в якім лівім орґані дискусію на тему: орієнтуватися на капіталізм чи ні? В ніякім і ніколи! Там у тім питанню ясно скристалізована думка і таксамо ясне становище.

Брак у „Ділі“ ясно скристалізованої думки і становища навіть у найважніших питаннях української національної політики і світогляду дуже шкідливий для національно політичного освідомлення українського громадянства. Бо через те українське громадянство не тільки не виробляє собі ясного національно-політичного світогляду, але — навпаки — дез'орієнтується.

Отсі наші замітки з приводу русофільсько-русофобської полеміки в „Ділі“ написали ми не на те, щоб докучити „Ділови“. Ми зупинилися на тій полеміці тільки тому, щоби звернути увагу нашого громадянства на одну пекучу потребу в нас: на потребу доцільного і плянового національно-політичного освідомлення нашого громадянства. Те освідомлення можнаб осягнути двома шляхами: 1) при помочи друкованого слова і 2) при помочи живого слова. В тій ціли треба: 1) взятися до спеціяльного теоретично-політичного видавництва, присвяченого виключно розроблюванню української національно-політичної ідеольоґії; 2) заснувати як найскорше українську „Школу політичних наук“, в якій наша молодь набиралаб політичної освіти, загальної й національно - української. Зразків одного й другого можна знайти чимало в інших народів. На правильну політичну школу нас під сю пору очевидно не стати. Але кождої хвилі можемо урядити серію відповідних викладів. На те треба тільки доброї волі.

Яку велику вагу має політичне виховання і вишколення, бачимо наглядно на большевиках. Яка в них прецизна політична програма! Скільки в них політичного виховування і вишколювання при помочи друкованого і живого слова! Як рішучо виступають вони проти всяких, навіть найменших, ухилів від усталеного світогляду! Тому не дивно, що большевики не тільки держать у своїх руках 1/6 частину земної кулі, але витягають руки і по прочі 5/6 нашої землі.

Бо вони знають, чого хочуть!

До самої сути справи, яка становить предмет полеміки між д-ром Панейком і П. Скитом, сподіваємося дати спеціяльну статтю у великім святочнім числі „Нової Зорі“.

Римський меч на дні Дніпра

З Риґи доносять: Підчас будови „Дніпрельстану“ і регуляційних робіт на Дніпрових порогах знайдено на дні Дніпра значну скількість предметів з камінної доби та з часів римської кольонізації на побережжі Чорного Моря. М. ін. найдено там римський меч з золотою інкрустацією. Меч походить з часів пунійських (картаґінських) воєн.

АНҐЛІЙСЬКІ ПОСЛИ у справі Східної Галичини.

„Діло“ принесло в ч. 227 отсю петицію послів усіх трох анґлійських партій: консервативної, ліберальної й робітничої:

Петиція до Союза Народів про українську меншину в Польщі і в справі введення автономії на території званій Східною Галичиною.

До Ґенерального Секретаря Союза Народів в Женеві.

ВПановний Пане!

Згідно з постановами договору між Великою Британією, Франциєю, Італією, Японією, Злуч. Державами і Польщею, підписаного у Версалі 28-го червня 1919 р., що стан правосильним 10. січня 1920 і згідно з різними рішеннями прийнятими згодом Радою Ліги Націй щодо поведінки з меншинами і щодо предкладання петицій, ми дозволяємо собі звернутися з такою петицією про положення української меншини у Польщі. — Територію Східної Галичини, рідну землю українців, включили до польської держави виключно наслідком точних зобовязань, які прийняв на себе польський уряд і яких не виконав. — Східної Галичини не можна було включити до Польщі, яка повстала згідно з 13-им пунктом президента Вільсона, а саме „що повинна повстати польська держава, яка повинна містити в собі землі, заселені безсумнівно польським населенням“.

Британська деле ґація на Мировій Конференції в Парижі, відчуваючи сильну конечність, щоби забезпечити свобідний вислів волі українного населення, боронила погляду, що раніше чи пізніше необхідно буде дати Українцям дійсну можливість для самовизначення. — Обставини дали Польщі змогу вийти в посідання Східної Галичини і Союзні та Зєднані Держави станули перед fait accompli польської окупації. — Всупереч гострим протестам британської деле ґації, Найвища Рада дня 25. червня 1919 дозволила Полякам занята Східну Галичину військом, та з тим одночасним застереженям, щоби полишити цій землі право на самовизначення. — Британське предложення, щоб одночасно призначити при Союзних Державах Високого Комісаря для оборони українських інтересів, відкинули. — Рішення Найвищої Ради було ось яке:

„Для охорони громадян і майна мирного населення Східної Галичини проти небезпек, які загрожують їм від більшовицьких ватаг, Найвища Рада Союзних і Зєднаних Держав рішила уповажнити до операції аж по Збруч військові сили Польської Республики. Це уповажнення ніяким робом не передрішує постанови, яку може згодом прийняти Найвища Рада, щоби управильнити політичний стан Галичини“.

Про рішення була повідомлена українська деле ґація дня 11. липня 1919 в такій формі: „Згідно з повідомленням із дня 25 червня в справі Східної Галичини, ґенеральний секретар Мирової Конференції має честь повідомити Голову Української Деле ґації, що Найвища Рада Союзних і Зєднаних Держав прийняла таке рішення: „Польський уряд дістане уповноваження перебрати цивільну владу у Східній Галичині після підписання умови зі Союзними і Зєднаними Державами, на підставі статей, які забезпечуть яко мога автономію згаданої території разом із політичними, релігійними та особистими свободами її мешканців. — „Ця умова буде спиратися на праві самовизначення, яке в остаточній своїй формі дасть змогу мешканцям Східної Галичини висловитися щодо своєї політичної приналежности: час на виконання цього права буде означений Союзними і Зєднаними Державами або орґаном, якому вони передадуть своє уповноваження.

Париж, 11. липня 1919“.

З французького почину Конференція в Парижі дня 25. листопада 1919 приняла статут, зареєстрований 22. грудня 1919, який давав Польщі мандат над Східною Галичиною тільки на 25 літ із широкою автономією і з застереженням, що після цього часу Ліґа Націй розгляне цілу справу наново. — 15-го березня 1925 р. Конференція Амбасадорів в Парижі рішила, що польський кордон на Сході признаний Польському Урядові як лінія Східної Галичини, треба піддати дуже точним обмеженням і забезпекам. Вступ до цього рішення містить у собі таке застереження:

„З усім тим Польща признає, що дотично східної частини Галичини, етноґрафічні умовини домагаються автономічної форми правління“.

Умови, на яких Східну Галичину передали під суверенність Польщі, були підкреслені Бонаром Льо, тогочасним міністром Великої Британії, коли він на запит сера Джона Саймона про подробиці звязані з рішенням Конференції Амбасадорів відповів 20. березня 1923 у британському парляменті:

„Умови є такі, що Польща, яка тримає цю країну під окупацією три чи чотири роки, признала, що з етноґрафічних оглядів автономія для цієї країни конечна“.

Більше як девять літ минуло від рішення Конференції Амбасадорів. У Східній Галичині нема автономії. Польський уряд не зробив нія-

кого зусилля, щоби дотримати підписане ним рішення і виконати зобовязання, що стало умовою, на якій Союзні та Зєднані Держави згодилися включити Східну Галичину до польської держави. — Богато петицій увійшло до Ліги Націй щодо поведінки супроти української меншини в Польщі і вони ставали предметом розгляду. — Перша умовина принята Радою Ліги Націй у резолюції дня 5. вересня 1923 щодо приймання таких петицій стверджувала у статті 1 (а), що петиції мусять мати завсіди на увазі охорону меншин згідно з договорами. — Стверджено, що одним із основних прав для української меншини є право до автономії, зясоване у рішенні Конференції Амбасадорів з 15. березня 1923 р. — Принято, що це рішення є юридичною підставою для галицьких кордонів Польщі. — Але тепер твердять, що рішення Конференції Амбасадорів з 15. березня 1923 не накладає на польський уряд конечности забезпечити для Українців автономію і все юридичне становище Східної Галичини стає дуже двозначне.

Ми дозволяємо собі принятн погляд, що на підставі договорів підписаних святочно відповідними державами, українська меншина у Східній Галичині може законно домагатися, щоби її права до автономії стали предметом розсліду. — Далі висловлюємо думку, що Рада Ліги Націй моглаби розглянути питання, чи цю справу не слідби передати Постійному Міжнародньому Трибуналові Справедливости на підставі 12. статті договору з 28. червня 1919 або поладнати її в іншій формі.

При передачі справи Постійному Міжнародньому Трибуналові Справедливости можнаби її зясувати таким питанням:

„Чи Польський Уряд виконав намір, який находиться у рішенні Конференції Амбасадорів з дня 15. березня 1923 щодо введення автономічного правління на території званій Східною Галичиною?“

Підписані:

James Barr, W. G. Cove, G. Daggar, Rhys J. Davies, Dickinson Charles Duncan, D. R. Grenfell, Tom Griffiths, John W. Hills, Cecil L'Estrange Malone, Fred. Llewellyn Jones, Gordon Macdonald, J. H. Morris Jones, Noel-Buxton, Josiah C. Wedwood.

Пропаґанда... сміху в СССР.

Всі, що приїзджають з СССР, стверджують згідно, що ніде так мало не сміються люди як у тім „раю“. Тільки дуже рідко стрічається усміх на лиці мешканця „раю“. Годі дивуватися тому, бо „райські“ обставини хіба не можуть викликувати веселости. Всі театри, кіна та інші місця розваги наставлені виключно на пропаганду й зовсім не дбають про розвеселення публики. Большевики забули про додатний вплив сміху на здоровля і психіку людини, що впливає на настрої мас. Аж недавно совітська преса на приказ влади зачала велику пропаганду сміху. Про це свідчать такі наголовки статтей: „Організуйте сміх!“ — „Сміх має велике значіння!“ — „Сміх викликує нові думки!“ і т. д. Всі драматичні автори, композитори й автори фільмових сценаріїв дістали наказ, писати веселі річи. Це вперше держава приступила до штучної „продукції“ сміху й веселости. Видно, що така акція потрібна товаришам для піддержання доброго настрою по упадку ославленої пятилітки. Та не легко то сміятися, коли кругом біда лихом свище...

Неграмотність у Польщі

На основі попереднього загального спису стверджено, що неграмотних у Польщі дуже богато, бо аж 32% загалу населення обох полів понад 10 літ. Більше неграмотних є між жінками (35.8%) ніж між мущинами (29.4%). В містах є лише 15.9% неграмотних. Найвиразніше виступає ріжниця в скількости неграмотних, коли візьмемо під увагу віроісповідання. Так пр. католики мають 24.8% неграмотних, евангелики 12.5%, жиди 28.3%. Між греко-католиками є аж 48.8% неграмотних. Найбільше неграмотних між православними, бо аж 72%. Між греко-католиками процент неграмотних підвисшують особливо гірські околиці. Низький процент неграмотних між протестантами пояснюється тим, що вони живуть переважно по містах. Найбільший процент неграмотних виказують православні жінки (84.3%).

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

39. Прихильна відповідь з Риму о. Сарницькому.

Я згадував вже висше, що в справі реформи Василіянського Чина вислано до Риму два листи: перший вислав протоігумен Чина о. Сарницький 25. грудня 1881 р. з предложенням, як би можна успішно перевести реформу при помочи Єзуітів, бо їх Чин маючи ліпшу організацію як інші Чини був найвідповідніший до переведення сього діла[201]). Другий лист вислав Митрополит Йосиф Сембратович. І той признав так само як о. Сарницький, що Чин потрібує основної реформи і що ту реформу треба зачати від новіціяту. В тім писали оба згідно. Розходилися оба цілковито в дальшім пляні. Митрополит ставив внесок до Риму, щоби магістер новіціяту був назначений ним самим по докладнім іспиті, новіціят мавби бути найменше в трох монастирях, відтак домагався, щоби всі монастирі і кождий монах з осібна були залежні більше як досі від епископа. Зовсім противну гадку висказав у своїм письмі о. Сарницький, іменно, щоби реформу Чина поручити ОО. Єзуітам, отже знавцям життя законного, щоби магістер новіціяту був цілковито незалежний від епископів, зглядно від консисторій, і щоби весь Чин був винятий зпід власти епископів. Се було потрібне для відновлення Чина. Вкінці о. Сарницький поставив внесок, щоби Чин мав в Римі свого ґенерала, так як другі Чини і щоби той ґенерал був безпосередним лучником між Апостольською Столицею та Чином.

Проєкт реформи о. Сарницького вповні принято і на нього несповна по пів році наспіла прихильна відповідь. На лист митрополита Сембратовича, оскільки мені відомо, відповіди не було, бо вона була вже злишна тому, що в Римі порішено жадати від нього резиґнації з митрополії. Подаю отже відповідь Апостольської Столиці о. Сарницькому і перевід.

N. 1 (57 архів).

R-me Pater!

Inde a die 25 Decembris elapsi anni P. Tua ad Bmum Patrem supplicem libellum misit, in quo exposita misera conditione, ad quam inclytus Ordo S. Basilii Magni ob varias vicissitudines redactus est, a Sua Sanctitate enixe postulabat, ut eidem labenti Sodalitati opem ferret. Nec omittebas ea media indicare, quae ad optatum finem assequendum opportuniora Tibi videbantur. Tam grave et salebrosum negotium SS-mus Pater huic S. Congregationi ea, qua par erat, maturitate expendendum commisit. Quis instituti examinis exitus fuerit, liquet ex Apostolicis litteris, quas heic adnexas recipies. Gratulor itaque P. Tuae, consilium a Te initum omni ferme ex parte Sanctae Sedis sanctione dignum fuisse habitum. Si Basilianus Ordo ad novam vitam revocatur, id Tibi potissimum merito tribuendum est. Tuum proinde erit nil intentatum relinquere, ut diu expectata reformatio quantocius ad effectum perducatur; Tuum erit PP. Societatis Jesu auxiliatricem manum praestare, ut quae inimicus homo obstacula oppositurus praevidetur, facilius superentur.

Sed meminerimus neque qui plantat neque qui rigat, esse aliquid, sed qui incrementum dat, Deum. Quare apud ipsum fusis precibus instandum, ut qui coepit opus bonum, ipse perficiat, animumque omnibus Basilianae familiae Alumnis addat, et unusquisque pro suo modulo, et divina favente gratia idem opus promovere satagat. Cuius quidem gratiae auspicem ac veluti pignus accipe Apostolicam Benedictionem, quam SS-mus

[201]) Після організації Єзуітів у них неможливий заненад Чина знутра. У них є потрійна проба, острійша дисципліна і всесвітна організація. Одиниці можуть упасти з людської немочи як у всіх інших Чинах, але сам Чин ні. Нерад дістане хтось телєграфічно приказ удатися до йому кажуть. Коли він вибарається за повільно або пробує представляти неможливість використання його на вриказане становище, дістане другу телєграму: Ви звільнені з Чина. Такою дисципліною сильний Чин Єзуітів. Для своєї строгої дисципліни і безумовного послуху для Апостольської Столиці — той Чин це найсильніша підпора папства і тому найбільше нелюблений ворогами катол. Церкви, масонами, ліберялами та всякими безбожниками. Звідти й тисячі байок про Єзуітів, яким безбожники приписують неморальну і некатолицьку засаду: ціль освячує середники. Се очевидна лож виклята католицькою Церквою.

РЯТУНКОВИЙ ЧОВЕН НА МОРЮ ГРАЄ ТУ САМУ РОЛЮ, ЩО ЖИТТЄВІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ В НАШІЙ БУДЕНЩИНІ. ЧИМ БІЛЬШЕ НЕПЕВНОЮ Є ЦЯ БУДЕНЩИНА, ТИМ ПОТРІБНІШИМ Є ЖИТТЄВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ ПЕРЕВОДЯТЬ УСІ УКРАЇНЦІ В СВОЇМ ТОВАРИСТВІ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Pater Tibi, atque universis Monasticae Provinciae, cui praees, Religiosis viris intimo cordis affectu impertitur.

Interim precor Deum O. M. ut Tibi omnigena bona cumulatim largiatur.

Romae ex Aedibus S. C. de Propaganda Fide die 12 Maji 1882.

P. Tuae
Addictissimus
Joannes Card. Simeoni Praefectus.
S. Cretoni
Secrius.

R. P. Clementi Sarnicki
Provinciali Ord. S. Basilii
in Galicia
f Cracoviam.

Переклад:

Впреп. Отче!

Ще дня 25 грудня минувшого року вислала Твоя Преподобність до Святішого Отця меморіял, в котрім зясувавши сумний стан, до якого через всякі невзгодини дійшов славний Чин св. Василія Великого, просив Ти усильно Його Святість, щоби тому упадаючому Чинови прийшов на поміч. Ти старався також вказати на ті середники, котрі видавалися Тобі відповідніші до осягнення бажаної цілі. Ту так важку і повну всяких трудностий справу поручив святіший Отець сій Св. Конгрегації, щоби застановилася над нею з такою як слід розвагою. Який був вислід підпринятого строгого розслідження справи, показується з Апостольського Письма, яке тут залучене Тобі пересилається. Ґратулюю проте Твому Преподобію, що Твоя ініціятива майже в кождій точці стала достойна одобрення Святої Столиці. Коли Василіянський Чин воскресає до нового життя, це слушно належить признати передовсім Тобі. До Тебе в дальшій мірі буде належати, допильнувати всього, щоби довго очікувана віднова була як найскорше переведена в діло; Твоїм обовязком буде подати помічну руку Отцям Ісусового Товариства, щоби лекше перебути всі перешкоди, котрі як предвиджується, підіймуть лихі люди.

Одначе памятаймо, що ні той не значить нічого, котрий насаджує, ні той, що поливає, але Той, що дає зріст, Бог. Тому належить засилати до Нього безустанні молитви, щоби Той, що розпочав добре діло, і довів його до кінця, і додав духа всім вихованкам Василіянської сімї, щоби кождий після своєї сили і при помочи ласки Божої старався поширити те діло обнови.

Як заповіт тої Божої ласки і як завдаток прийми Апостольське Благословення, котре уділяє щирим серцем Святіший Отець Тобі і всім членам Монашої провінції, котрої Ти настоятель.

Тимчасом благаю Всемогучого Бога, щоби зволив наділити Тебе щедро всяким добром.

В Римі, з Палати Св. Конґр. для Поширення віри, дня 12. травня, 1882.

Щиро відданий Твоїй Преподобности

Йоан Кард. Сімеоні, Префект.
С. Кретоні, Секретар[202])

Впреп. О. Климентієви Сарницькому, Протоігуменови Чина Св. Василія в Галичині, ф(ранко) в Кракові.

[202]) На другій стороні сего письма з Риму рукою Протоігумена лописано: praes. 19 Maji 882.

Дух це провідник і володар життя смертельних людий. Коли він змагає до слави стежкою чесноти, то має в собі досить сили — і не треба йому т. зв. „щастя", бо це становлять чесність, пильність і инші добрі прикмети, яких нікому не можна ні дати, ні забрати. (Саллюстій, найбільший мистець слова між істориками старого Риму).

*

Сила не має ані половини тої влади що лагідність. (Л. Гонд).

ДВІ ІДЕОЛЬОҐІЇ

польського студенства й одно порівнання.

Провід „Млодзежи Вшехпольскей" у Львові видав летючку „до всіх Поляків-студентів" на початку сего шк. року. Та летючка віддає вірно настрої польського ендецького студенства. В ній пишеться м. ін. так: „...В часі, в котрім валиться порядок XIX ст. опертий на матеріялізмі та індивідуалізмі..., в котрім за східним кордоном держави лежить большевія, осередок сил упадку, розкладу, східного варварства, — в котрім на заході всі Німці, не лише ті зпід знаку Ґітлера, пруть до війни, грозять заняттям Поморя й Горішного Шлеську, — в котрім внутрі краю застій, апатія, коли шириться безробіття, ростуть сили українських сепаратистів (розстрілення наше — Ред.), — Польщу ущасливлює три міл. 650.000 Жидів.... Маємо боротися: за новий порядок; за панування в Польщі римської католицької цивілізації; за владу польської нації в польській державі; за відповідний доступ до моря — Ґданськ мусить бути польським портом, Мазурські Пруси мусять належати до Польщі; за повне здобуття східних окраїн для польськости; за усунення Жидів поза скобки польського життя. Наша ціль — Велика Польща!

Така ідеольоґія польського ендецького студенства.

Знов санаційна молодь, згуртована в „Леґіоні Молодих — Союзі праці для Держави", видала свою летючку. В ній м. і. читаємо: Леґіон Молодих, єдина незалежна, вільна від вказівок передвоєнних демоліберальів орґанізація молоді, найповніше й безкомпромісово схоплює в основах своєї ідеольоґії творчі думки, щирі пориви й захоплення, наростаючі в умах Молодої Польщі, котрі донедавна використовували й викривлювали перестарілі сторонники назадницького шовінізму й клясовости. ...Леґіон Молодих, протиставляючи опортуністичному поняттю індивідуалістичної держави — усуспільнену Державу, старається виховати знищений неволею тип Поляка-державника, котрийби в інтересах Держави бачив найвищий свій інтерес власний і нації, котрийби традиційну вибуялу польську самоволю вмів підпорядкувати наказові згуртованої праці. Леґіон Молодих... бажає перевести цю засаду в публичному житті шляхом орґанізації суспільности в професійних союзах; створена на тій основі корпораційна Держава змінить теперішні чисто політичні парляменти, оперті на теоретичних фікціях на елітарні професійно-господарські представництва. Леґіон Молодих... перебудує Польщу на Державу зорґанізованої праці, котра велаб велику й незалежну національну господарку на основах пляновости. Новий господарський устрій мусить опертися на контролі Держави над продукцією, на справедливім поділі суспільного доходу ...Леґіон Молодих плекаючи в державному житті ідеї співжиття й співпраці, винищує посіви національної та клясової ненависти без огляду на те, з котроїнебудь сторони вони появлялисяб. Леґіон Молодих признаючи велику вартість релігійного чинника, відноситься з пошаною до релігії, як жерела ідейних елементів людства і протиставиться безоглядно використуванню авторитету релігії для політичних цілий.

Треба знати, що серед польського студенства велику більшість мають студенти, перенятї вшехпольскою ідеольоґією, особливо на двох окраїнах Польщі, т. є. у Львові й у Познані. Католицькі студенти між Поляками мають найсильнішу ґрупу в Познані. Студентів-соціялістів між Поляками тепер розмірно мало. Замітна річ, що ідеольоґічні ґрупи між польським студенством виступають прилюдно в обороні свого світогляду, коли в нас під тим оглядом —тихо й глухо: майже всі уважають себе націоналістами, але навіть сей їх націоналізм ідеольоґічно не обґрунтований і не проявляє ніякого духового життя. Між нашою молодю взагалі не видно нахилу до прилюдного висказування своїх поглядів в рефератах і дискусіях, ба навіть не видно охоти запросити одного чи другого зі старших громадян до свого товариства, як це бувало давніше. Як відомо, світогляд, виробляється в боротьбі зі собою і з другими, а де такої боротьби не видно, там про дійсний світогляд нема що говорити.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець іменував кардинала Маркетті-Сельваджані, Вікарія Риму, Великим Канцлером для правничих студій на університеті св. Аполінарія і в Лятеранській семінарії.

По енцикліці „Ацерба анімі" (про переслідування в Мехіку), одержав св. Отець з Америки, Канади й інших країв чимало телеґрам з протестами проти кривди Церкви і з заявами співчуття та синівської пошани.

В Римі помер о. Бенедикт Оетті Т. І., проф. права на Ґреторіянськім університеті, в 70 р. життя.

14. 7. 1933 р. мине сто літ від часу як в Анґлії розпочався поворот до католицизму. Розпочав той рух проф. Джон Кебль з Оксфорду промовою п. з. „Відступництво нації". Між слухачами був також пізніший кардинал Джон Генрі Нюмен († 1890).

Анґл. катол. школи переповнені, державні підупадають. Обчислено, що в катол. школах видатків два рази менше як у державних, в яких панує за великий бюрократизм.

Орґанізація катол. молоді в Голяндії поступає чимраз краще. Недавно архіеп. Утрехту видав розпорядок, що в кождій парохії утрехтської епархії належить утворити кружки для хлопців від 12 до 17 літ. Клич кружків: „Всі кат. молодці для Христа!" Їх завдання: глибоко релігійне виховання, наслідування Христа.

Загальна капітула ОО. Вербістів в Римі вибрала своїм головним Настоятелем о. Йосифа Ґренделя, а його ґенеральним асистентом о. Вільгельма Ґіра. Належить додати, що ОО. Вербісти дуже прихильно відносяться до укр. народа, а зокрема до ОО. Василіян. Один укр. священик зі Згромадження ОО. Вербістів працює на місії в Китаю.

Переслідування Церкви в Мехіку. Президент Родріґез заповів, що позамикає ті церкви, яких священики приміняться до енцикліки св. Вітця. Власть св. Вітця над мехіканськими католиками назвав „чужинецькою властю", яка взиває Мехіканців до „бунту" і т. п. Тоді Ап. Делеґат видав заяву, в якій каже, що „як довго істнуватимуть в Мехіку католики, так довго Папа посідатиме право мати над ними провід". Проти висказів президента, що навіть не познакомився належно з енцикліков, Ап. Делеґат запротестував і збив закиди президента. На те мехіканський парлямент візвав президента Родріґеза, щоб Ап. Делеґата Леопольда Руіз и Фльореса вигнав з краю. Дня 4. 10. рано Ап. Делеґата арештували, посадили на літак і в товаристві 3 аґентів вивезли на границю до Зл. Держав. Вечером того самого дня був вже Ап. Делеґат в Зл. Державах. Прогнання Ап. Делеґата можна уважати за знак, що мехіканську Церкву чекає ще важкий досвід. Але публичні богослуження будуть там по можности дальше відбуватися.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

3) **Псалом нездарности.**

На те все Польща приходить з плачем і скаргами на негідність своїх національних меншин, до душ котрих не вміє трафити інакше як засобами чисто механічними, — і на негідність сусіда, котрий так успішно розсаджує польську державну будову. До нарікань Польща долучує докази, що сусід вміє керувати рухами її горожан! Польща безумовно слушно нарікає, але чейже трудно мати рацію в спосіб більше компромітуючий. Султанська Туреччина також мала негідних Македонців і злих сусідів і також мала слушність пацифікуючи Македонію, поки її врешті не втратила. Такі думки насуваються достойним членам Ради Союза Народів, коли бачуть перед собою цілий ряд доказів чужого вмішування в польські внутрішні справи. Булоби більше ніж пожадане, щоби по кільканацяти літах істнування польської держави нарешті затих так милий словянській ліричности, від стопятьдесяти літ на кождім міжнароднім зїзді співаний польський Псалом Нездарности.

Дещо з історії компромітації.

Попри це не треба забувати, що Польща не перший раз обжаловує своїх сусідів за ворожі заговори і тайні орґанізації на її власній території, не перший раз говорить про посідання доказів. На загал маємо коротку память і за мало числимося з діланням попередних компромітацій.

Одначе вернімся в минувшину, не так далеку. Пригадаймо собі відому справу Уліца, пригадаймо собі як, ще заки прийшло до процесу, польська преса зробила з тої справи міжнародну, як на сесії Ради Ліґи Націй в м. Люґано п. Залеский вказав на впливи Німеччини, котрі заколочують відносини між німецькою меншиною в Польщі і Державою, як за це п. Штреземан просто публично накричав на представника „великодержавної“ Польщі, а коли вкінці дійшло до процесу, Уліца оправдали таки наші польські суди, бо показалося, що доказовий матеріял, на котрім опиралося ціле обвинувачення, нічого не доказував, а його автентичність була взагалі сумнівна.

Чи се значить, що п. Уліц справді таке невинне і льояльне ягня, як це формально виходить з правосильного судового вироку? Неконечно. Але це значить, що польські посунення, а властиво удари, невідповідно підготовані, що бємо на трівогу ще заки маємо в руках достаточний матеріял.

Наслідки компромітацій.

Річ ясна, що від того часу чужі державні мужі радше осторожні в приниманню тверджень і доказів Польщі. Вони схильні думати, що коли йде про справи меншестеві, Поляки трохи занадто нервові і мають нахил витягати з надто малих познак якнайдальше йдучі внески, а в кождім разі не дуже щасливі коли йде про опанування внутрішної ситуації у власній державі.

Дуже недобре мати репутацію народу, котрого нерви не в порядку.

Що в тім добре для Польщі.

Натомість потішаюче для Польщі те, що наші дотеперішні неповодження зі справою пацифікації завдячуємо — на мою думку — нашим власним помилкам, а не спритови Українців (в орит̈іналі „Русинів“). Ми, маю надію, пани власних помилок і тому все можемо їх направити.

Суть справи звязана з тереном.

Як висше сказано, не на женевському терені треба шукати ядра червоноруської справи. Кожда процедура колись знайде свій кінець, отже також і справу пацифікації невідклично зложать до актів, не приносячи — майже надію — жадної користи тим, що в злій вірі жалуються на власну державу. Суть справи звязана з тереном. З впровадженням справи на нормальні шляхи на терені уступлять небажані симптоми й обяви, котрі ми дотепер хибно брали за саму хоробу.

Застереження.

Отже приступаючи до обговорення в широких рамах того, як собі уявляю конструктивну політику, хочу зробити конечні застереження.

Кілько часу треба на замирення.

Хто твердивби, що винайшов певну рецепту на скоре уздоровлення відносин на Червоній Руси, той бувби чудотворцем, або ще правдоподібніше — шарлятаном. Болячка націоналістичної боротьби внутрі одноцільної червоноруської суспільности, зросла в часі, і тільки з часом може доконатися її реабсорбція.

На полудневім сході маємо до діла з проблемою характеру трівалого, отже там проблема як така вимагає довгої, методичної та повільної терапії. Під оглядом часу приведення до орґанічно згідного співжиття обох народів на полудневім сході займе що найменше кільканацять літ. При політиці добрій, конструктивній, свідомій своїх остаточних цілий і відповідно гнучкій в методах — той вислід лежить у сфері осягаємої можливости, а невдача майже виключена

Чого не розумію під конструктивною політикою.

Також мушу зазначити, що конструктивна політика не рівнозначна з політикою уступок і дарів, особливо дарів без поквітування. Під конструктивною політикою зовсім не розумію горячкового втовкмачування в голови Українцям, що повинні з нами дійти до якоїсь „угоди“ (до недавна це називалося протягуванням руки до братного руського народу. До schake hand'у одначе ніколи не дійшло з причини браку охоти до того по противній стороні). По українській стороні доси нема жадного чинника, котрий мігби взяти на себе відповідальність за заключення і дотримання такої „угоди“. Не знаю, який мавби бути її зміст і хто з польської сторони мігби її заключити.

Що розумію під конструктивною політикою.

Під конструктивною політикою розумію витворювання ситуації, а не продукування текстів, котрі булиб тільки жерелом безнастанних рекримінацій і процесів. У Словян ніколи не забракне адвокатів з партикуляру, неперевисшених майстрів процесовичівської інтерпретації; тексту, котрому не моглиб дати ради, не створимо так скоро.

Потреба контакту.

Очевидно се не значить, щоби ми мали уникати контакту з Українцями, з нотаблями, що працюють над піднесенням рівня свого народу у всіх областях, від господарської почавши, на культурній скінчивши. Контакт з ними, знання українських справ, обєктивне відношення до них пожадане і може на дальшу мету віддати дуже поважні прислуги.

Чому шлях до мас веде через українську інтеліґенцію.

Такий контакт цінний також для того, що всякі помисли, щоби трафити до української (в ориґіналі: „руської“) маси з поминенням української (в ориґіналі: „руської“) інтеліґенції, то річи, яких не можна брати поважно. Українська інтеліґенція має занадто близький контакт з народом, з котрого зрештою вийшла щойно в першім поколінню, щоби було можна числити на те, що вдасться пробити ту ізоляційну верству або обійти її позицію. Часами це вдається на коротку мету, бо старше покоління українського народу ще часто слабо освідомлене національно, але це буде вдаватися що раз рідше, бо освідомлення маси росте з кождим роком, росте тимбільше, що систем нашого шкільництва з кождим роком продукує зростаючі ряди української інтеліґенції з дуже високим напруженням національних почувань, а наш систем рекрутації урядничих рядів виганяє щорічно ті ряди інтеліґентів, що виходять зі шкіл, назад на село, де ці інтеліґенти становлять ядро і штаби української господарської орґанізації.

Треба сповнити обовязок супроти власних горожан.

З тревалістю ролі української інтеліґенції в будучім розвитку народу на Червоній Руси треба отже числитися. Над цим фактом не треба роздирати риз, лише треба сповнити державний обовязок супроти власних горожан, приступити до раціональної, згідної з нашою державною рацією, орґанізації також і руського чи українського народного життя в межах Річипосполитої, зглядно дозволити йому на свобідну орґанізацію в контакті з державними орґанами всюди там, де тому не стоїть на перешкоді виразний імператив нашої державної рації. Заняття іншого становища то безцільне марнування великої дози власної енергії без правдоподібности осягнення якого небудь висліду, крім роздражнювання запального стану.

Поляки не можуть Українцям нічого дати але можуть їм на богато позволити.

Як висше сказано, я противник політики уступок і дарів, бо не уявляю собі, щоби ми могли Українцям взагалі щось дати з нашого стану посідання. Натомість можемо не перешкоджувати їм в розбудові і розвитку їх національного життя, в збільшуванню їх власного стану посідання і добробуту, при чім ми не конечно мусимо поносити якінебудь страти. Теорія, що можна збогатитися лише остільки, оскільки хтось інший зубожіє, правдива тільки в тих муринів, котрі стоять на дуже низькім степені розвитку, котрі ще не вміють самі виплекати корови, отже мусять її комусь украсти. Мурин, котрий уміє вже з теляти виплекати собі корову, може дійти до власного гарного стада без найменшої кривди сусіда.

(Далі буде). С. Лось.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс М. Бутовича для письменниці К. Гриневичевої.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

На шляху ненависти

Степан Семчук. ФАНФАРИ. Видавництво „Вогонь“. Жовква-Шикаґо. Р. Б. 1931. — Вел. 8°, ст. 143+1.

„Оця книжка голосить чин. Присвячена для всіх Українців без виїмку. Ціль її збудити приспаних, збадьорити хитливих, пірвати до чину рішених. Особливо землякам королівського міста Львова...“ пише автор присвяту, якої не доцитую до кінця з цензурних оглядів.

А за тою присвятою йде зміст. Книжка зложена з 17 частин, з яких кожна становить цілість для себе. Більшість тих поезій взиває криком фанфар „рідну владу на власній землі встановити“. Це в Семчука не нове: всі його дотеперішні збірки — чи віршів, чи навіть біблійних оповідань — кличуть до того*).

Як мотто „Фанфар“ слова Ніцшого: „Ja, ich weiss, woher ich stamme, / Unersättlich wie die Flamme/ Glüh' ich und verzehr' ich mich. /Glut wird alles, was ich fasse/, /Asche alles, was ich lasse —/ Feuer bin ich sicherlich!“ — і вирівок зі Шелія „The mask of anarchy“...

З дотеперішних рецензентів творів Семчука два: Бобинський і Сказинський, оба большевизуючі, схарактеризували зміст його творчости як: „анархічний католицизм“... Хоч ті поняття очевидно не годяться, а просто бються з собою, то трудно дивуватися, коли люди — перечитавши такі поезії — зачинають лучити в думці анархічність з католицизмом... Бо хоч Семчук священик, хоч він (в останній збірці) гетьманець, то проте по суті своєї невгамованої вдачі він „огонь“. І як огонь захоплює, запалює, — і як огонь лишає... попіл.

Десь в інших народів люди що старші, то звичайно тверезіші, спокійніші. В нас, Українців, що старша людина, то часто — більше радикальна, от хочби пок. Барвінський або пок. Романчук. Таке й зі Семчуком. В перших своїх книжках був він меншим радикалом, ніж тепер. У перших своїх книжках била в нього огнем любов до рідної нації, любов опромінена Христовим заповітом: Покласти душу за друзі своя. І тоді Семчук був вільніший і як чоловік і як поет. Тоді його вірш плив невимушено: чути було в ньому правдиве чуття, яке гріло й захоплювало. А теперішний Семчук, хоч і скував себе добровільно узами священства й гетьманської присяги, се невільник... ненависти. І ця ненависть головний мотор „Фанфар“. Вона скувала душу його поезії кайданами публіцистики, вона розїдає її зміст анархічністю пристрасти, незгідної ні з духом Христової Церкви ні з патріотизмом гетьманства. Video meliora proboque, deteriora sequor — може собі сказати теперішний Семчук із „Фанфар“.

Не можна вязати поета-католика узами дрібномістечкової захристії, як це часом робить „критика“, котра хоче, щоб уважати її „католицькою“. Поет може писати, що хоче. Але не вільно йому того всього ...печатати. Того вимагає від нього вже не тільки католицтво, але хоч би вже сама приличність, відчуття власної вартости і дрібка самокритики. Коли Семчук розправляється в останній збірці (ст. 36) з червоними комісарами, пише дослівно таке: „Це буде радість! Це буде втіха! / поставити їх рівно в ряд. / Побачити очі притемнені люттю, / побачити їх слизький страх. / Струнко роздати горду команду: / Позір! Вогню! Тар...р....рах... / Це буде радість!“ (розбивка моя). Це ні католицизм, ні гетьманська ідея, ні поезія. Хочеться по такім „таррах“ тарахнути автора таки його книжкою по голові, аби отямився й не осмішував себе бодай як поета, коли вже не бере під увагу того, що він католицький священик!

І коли читаю таке трубіння (а не фанфари), то мимохіть хочу такий „вогонь“ кинути в попіл. І нагадується мені дух ненависти, який стрічав я вже в інших творах: Донцова і його наслідувача Черняви. Це дух поганського націоналізму: Z Bogiem albo mimo Boga! Це дух, що його виховують у нас... польські шовіністи і їх шовіністична література. З того виходить гниле месіянство: мнимий Chrystus narodów... А по правді цеж найбільша хула: переодягнути за Христа — Сатану! Поставити на місце любови — ненависть!

Так витворюється якийсь дикий чоловік, для котрого прим. Шевченко чи Франко можуть доповнити і справити (!) Христовий заповіт. Така зоольогічна поява зрозуміла на смітнику націоналістичної літератури, але не серед католиків! І — думаю — також не серед гетьманців, котрі пречінь як консерватисти повинні серед нашої суспільности представляти чинник розваги, а не сліпої ненависти. Вповні розумію почування горячого Українця, але над ними повинна бути дисципліна католицької моралі і природного розуму. Або — або! Католицтво це не Старий Завіт. Се нагірна проповідь Нового Завіту: проповідь любови, котрою катол. Церква стоїть.

Так і не можна зрозуміти, чому автор, пропаґуючи ненависть і цитуючи анархіста Ніцшого, поклав коло нього прекрасні своєю скромністю і любовю традиції слова нашої старої літописі Нестора: А лѣпо ны было, братье, възряче на Божию помочъ и на молитву святоѣ Богородици, поискати отецъ и дѣдъ своихъ пути и своеи чести... Та сі слова дишуть правдивою поезію, а ненависть взагалі не може виповістися в правдивій поезії. Пригадаймо слова одного з наших критиків: Кілько хто стратив Бога, тілько стратив душі, і кілько стратив душі, тілько стратив поезії. А „Бог любов есть“. Цей закон мститься і на „Фанфарах“. У них добрих три-чверти це не поезія, а націоналістична ґазетна публіцистика. Та публіцистика так розбиває віршеву форму, що просто розливається в журналістичну прозу (пор. „Степ“, ст. 86—89) обему кількох сторінок... Нагадує це новочасну „поезію“ комуністів, писану „по планам пятілеткі“...

І навпаки: де автор зумів погамувати свої фанфари ненависти, там бачимо давного Семчука, на нашу думку: визначного поета. Тоді розпалюється його вірш благородним, Божим полумям і рівночасно захоплює та наче вітка оливна вспокоює.

Примір того в поезії Семчука:

„О, Матінко люба!
Нене Дорога!
Від розмріяних хвиль колискових пісень
Через труд і грижу в сей посивілий день
Ти для мене зоря понад млаки життя,
Ти для мене зоря найяснішая!
Матінко моя!
Скільки зморщок лягло круг добрячих, погідних очий,
скільки бур прогуло, скільки сльоз іспливло,
скільки зітхнень з висохлих грудей!
Твої руки труди,
небіленькі, ніжні,
праця в чорні порізала карби.
Такі карби тонкі,
многочисленні,
кровю чорно закреплою в карби.
Що кождісенький день,
(то вік)
то змагання за хліб.
Що кождісенька ніч,
(то дріб)
то короткий спочин
перетомлених днин
для поколених стернею стіп,
для скровавлених трудом долонь —
бо де жменя стеблин, де завязаний сніп,
там Твій сум і краса оливли осторонь...
Хоч зчорніли уста,
хоч полиняв Твій зір,
але Ти ще й тепер
йдеш з життям вперекір.
Ще й тепер Твої дні
довгі, прикрі в борні
наче кусень тюремної сніті.

Хоч зчорніло лице,
хоч змарніло на все,
Ти найкраща для мене на світі...“
(„Матері“, ст. 103 і пр.).

Яка тут і полумінь і спокій! Якеж тут живе навязання до традиції нашого письменства... І яка тут правдиво християнська любов. Це той давній Семчук, ще з „Метеорів“, з „Льоґос'у“. А знов у „наче елегії“ „Озеро“ який щиро-особистий, людяний уміє бути вірш Семчука. А які гарні можуть бути образи в Семчука нехай посвідчить оцей уривок з „Озера“:

„Білі стіни лиском проти сонця
накидають згагу пліну,
підлітав свобідно
перепел на сонну зміну.
Затягають тужно чорношийки,
кос протяжно свище серед гилля —
фізлі далі й далі все несуться,
сині, сонні, легкістю вдовілля“.

А навіть, не в сором авторови, як уміє він піддатися хвилям чужого ритму, як уміє відбитися від нього й сотворити своє, оригінальне (тамже, ст. 111).

В билині „Восьмигрім“ удається Семчукові знаменито поєднати духа гетьманської проповіди з духом поезії. А все через те, що в „Восьмигромі“ Семчук зрозумів „гадюче насіння“ ненависти і силу Бога-Любови. Тільки така проповідь стане поезією та зуміє пірвати „до бою“, як проповідь Обадії.

І треба ще памятати, що гордість теж сестра ненависти („Горить моє чуття, вогнем палає скрань, / я кинув бунт пісень: Народе встань!... / Моє життя як грань. Даю тобі мій дух. / Народе встань! — „Універсал“ ст. 18.). Це нагадує... Я. А. Б. Цурковського... „Даю тобі мій дух!“... Так має право сказати поет, але який і коли? Такий, що дав уже своїй нації й людям взагалі дійсно великі твори. І має право сказати се не скорше як на склоні віку свого, коли вже нема правдоподібности, що наробить шкоди свому народови і людям взагалі. Таким словом дійсно великий працьовник має право кінчити свою творчість і життя, а не зачинати...

Таксамо з „духа“ Я. А. Б. Цурковського походить велике легковаження чистоти мови і правил віршевої форми, наголосу й риму. In der Beschränkung erst zeigt sich ein Meister. Розхристаність і недбалість — це ще не „свобідна поезія“. Нехай „згине пролетар а нарориться боярин“ форми. І коли до того прийде гармонійний зміст, то справдяться тоді слова католицького критика, що в Семчукові матиме наша нація одного з дійсних поетів. За гаслом „Льоґос'у“ кличу до старого друга словами В. Лімниченка:

„На марево років, що ще прийдуть,
Розкинь барвисту райдугу надій —
І не хилися днем, а володій!“

Орест Петрійчук.

*) Гл. „Метеори“, поезії, 1924, „Льоґос“, „Воскресення“, пісні зриву, 1927. „Вогонь“, „Пророки“, біблійні оповідання, 1927. „Вогонь“.

НОВІ ВИДАННЯ

Антін Кругельський. ТИЛЯВСЬКА СХИЗМА НА ЛЕМКІВЩИНІ. Її історія й теперішний стан. Львів, 1933. Бібліотека Української Католицької Орґанізації ч. 21. Сторін 76, 16°. Ціна 1 зол. — *Ся монографійка мимо свого невеличкого обєму має велике значіння історичне й актуально-пропаґандистичне.* Історичне значіння сеї праці полягає на тім, що написав її очевидець надзвичайно совісний і докладний у представлюванні сучасних нам подій на Лемківщині, дуже важних під оглядом релігійно-моральним, національним і політичним. В сій праці знайдуть читачі точно виложені причини схизматицької апостазії на Лемківщині і вражіння тої апостазії між народом. Дальше змальовані яркі картини террору схизматиків, які відбуваються в католицькій державі і змальовані проводирі й покровителі схизми. Вкінці дуже цікаво представив автор, як схизма на Лемківщині переходить в большевизм і в цілковиту деморалізацію народа. На вигляди боротьби з тим страшним станом дивиться автор зі строго католицького становища і представляє великі трудности такої боротьби. Кождий священик і взагалі кождий думаючий чоловік, котрому дорогі моральне здоровля й будучність нашого народу, повинен уважно перечитати сю невеличку працю й поширити її в тих околицях, де появляються схизматицькі або сектярські аґітатори. Тому що праця та писана дуже ясно, можна її дати також в руки простолюдини, найлучше зі словами: „Як перечитаєте сю книжечку, тоді побачите, що ждалоб вашу громаду, колиб і між вами знайшлися відступники від своєї Католицької Церкви“. — А. Ч.

Дмитро Дорошенко: ІСТОРІЯ УКРАЇНИ 1917—1923 рр. І. Том. Доба Центральної Ради. Ужгород, 1932 р. Сторін 437 + XXI. вел. 8° (з ілюстраціями). Накладом Д-ра Осипа Цюпки. Ціна: 2.25 амер. дол.; в Америці з пересилкою 4 ам. дол. — Треба признати, що наші наддніпрянські брати лучше подбали про забезпечення історії української державности над Дніпром, ніж Галичани, і то подбали лучше мимо того, що вони на еміґрації, а величезна більшість галицьких діячів, що брали участь в будові української державности в Галичині, *живе на своїй рідній* землі. І мимо того досі не знайшовся ніодин галицький історик, котрий написавби бодай коротку історію нашої державности в Галичині, не знайшлося ніодно видавництво, котре замовилоб випрацювання такої історії. Про „Історію України“ проф. Д. Дорошенка сподіємося згодом дати більшу рецензію. — А. Ч.

Інж. Евген Храпливий. ЗА ХЛІБОРОБСЬКУ СПРАВУ. Про те, як основувати кружки та філії „Сільського Господаря“ та як в них працювати. Львів 1932. Накладом краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“. Львів, ул. Зіморовича ч. 20. Вел. 8°, ст. 245. Ціна 2.50 зл. З м і с т: І. Що таке наша хліборобська справа і які завдання наших хліборобів. II. Про те, як основувати кружки „Сільського Господаря“ та як у них працювати. III. Про філії „Сільського Господаря“ і їх працю. IV. Про працю головного Товариства „Сільський Господар“. V. Закінчення. VI. Правильники гуртків (секцій) при кружках і філіях „Сільського Господаря“. VII. Взори. VIII. Відомости про ті установи, які співпрацюють з Т-вом „Сільський Господар“ IX. Оголошення. — Се дуже потрібний і корисний підручник для праці в рільничих організаціях. — Праця написана розумно і в разі її поширення принесе хосен нашому народови. — А. Ч.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПЕТИЦІЯ АНҐЛІЙСЬКИХ ПОСЛІВ викликала великий відгомін в польській пресі. Деякі польські орґани назвали ту петицію „безличною“ і „непочитальною“. Потому наступило певне успокоєння. І так „Ґазета Поранна“ в ч. 10.087 принесла передовицю, в котрій пише, що та петиція не представляє для Польщі політичної небезпеки, а під оглядом правним вона також не є небезпечна, бо самі Українці ніякої автономії не хочуть а до того в документах не означено речинця що до переведення автономії. До тих справ незабаром повернемо.

ОБЄДНАННЯ КОЗАКІВ. В Парижі відбулася недавно нарада представників кубанських, донських, терських, уральських та інших козачих орґанізацій. Рішено скликати зїзд усіх козаків для створення загально-козачої централі. Представники козаків-самостійників висказувалися проти зїзду.

НАЙВИСШИЙ СУД У ВАРШАВІ розглядатиме в жовтні і листопаді с. р. виборчі протести зокругів: Луцьк, округ 55 (Золочів, Зборів, Бібрка, Перемишляни, Бережани), округ 54 (Тернопіль, Скалат, Чортків, Заліщики, окр. 52 (Стрий, Дрогобич, Долина, Калуш).

ПОЛЬСЬКІ ЕНДЕКИ розвели масову вічеву акцію на терені цілої Польщі. Кампанія ендеків використовує опозиційні настрої польського населення. Референтами на вічах бувають найвизначніші ендецькі „риби“: Ґрабский, Ґломбіньский, Строньский, Рибарский і т. п. На вічах часто приходить до авантюр. Декуди віча розвязано.

СОЮЗ НАРОДІВ приняв рапорт у справі охорони національних меншин. В нім переказані погляди ріжних делеґацій. Польська делеґація висунула тезу про рівні права для всіх нац. меншин у всіх державах...

В ДИСКУСІЇ НАД СПРАВОЮ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН у Союзі Народів мін. загран. справ Польщі Залеский, заявив, що договори про національні меншини повинні бути розтягнені на всі ті держави, в котрих істнує меншостеве питання.

У ВІДНІ відбулися великі маніфестації національних соціялістів проти договорів версальського і сен-жерменського. Бесідники виступали остро проти Франції, Чехословаччини й Польщі.

ҐІНДЕНБУРҐ має незабаром уступити й визначити б. кронпрінца на регента. Так пише соціялістичний часопис „Форвертс“.

ДО Б. НІМЕЦЬКОГО КРОНПРІНЦА оголосили гітлерівці отвертий лист. В нім взивають його обняти владу, бо вже надійшла відповідна пора.

ТІТУЛЄСКУ, ромунський посол в Лондоні, став міністром закордонних справ. Він має стати незабаром премієром.

МЕКДОНАЛЬД заявив в Льозанні німецькому міністрові закордонних справ Нойратові, що Анґлія піддержить німецьке становище в справі рівноправности зброєнь. Німецький уряд має на письмі це зобовязання Мекдональда. Таку сензаційну вістку подав лондонський часопис „Ню Кронік“. (ПАТ). Бюро Райтера се заперечує.

В АБІСИНІЇ вибухла революція. Засуджений на смерть син б. цісаря Ґоян, опісля помилуваний, станув на чолі війська і заняв давну резиденцію свого батька. Тепер облягають місто цісарські війська.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА в силі 30.000 людей під командою ґен. Маа по здобуттю Ціцікару йдуть походом на Харбін. Японський міністр війни домагається нової висилки військ до Манджурії, та міністр фінансів спротивився цему з огляду на лихий стан фінансів Японії.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Президія Союзу Рільничих Орґанізацій Польщі домагається від уряду послідовної акції в напрямі обниження цін монополевих і скартелізованих продуктів та примінення їх до рівня цін рільничих продуктів. Ся акція покривається в засаді з поглядами урядових чинників на цю справу.

Золочівський повіт вивіз закордон в III. кварталі с. р.: 54 ваґонів яць, з того 25 до Італії, 12 до ЧСР, 6 до Німеччини, 5 до Австрії, 4 до Анґлії, 1 до Швайцарії та 1 до Франції; 24 ваґонів безрог, з того 23 до Австрії, 1 до Італії; 18.096 штук беконів до Анґлії; 4 ваґони шмат, з того 2 до Австрії та 2 до Франції. (ПАТ).

Польське масло уступило з австрійського ринку перед радянським маслом. Австрія дозволила на привіз сего масла в заміну за замовлення СССР в австрійськім промислі.

Чехословацька біржа визначила отсі засадничі ціни збіжжа на листопад с. р.: пшениця 37,5 зол. за 100 кґ, жито 25 зол., ячмінь 20, овес 20, горох 42,5, фасоля 32,5 зол. Порівнайте ті ціни з цінами в нас.

Ліцитація фірми Мавтнера відбулася недавно у Відні. Це була найбільша австрійська фірма насінь огородовин і цвітів, котра доставляла їх на всі краї середної Европи.

Франція підвисшила мито на масло у висоті 700, зглядно 1.400 франків від 100 кґ. Ставка 700 фр. відноситься до тих держав, що мають торговельний договір з Францією.

Французький Банк має запас золота на 82.400,000.000 фр. Обіг банкнотів зменшився на 2,603.000 фр. і виносить тепер 80.680,000.000 фр. Покриття золотом виносить тепер 76,46 проц. супроти 77.03 проц. в минулому тижні. Статутове покриття виносить 35 проц.

Французькі селяне оповістили податковий страйк, доки ціни збіжжа не вернуть до нормальної висоти.

Анґлійський вуголь здобуває польський ринок, головно Поморя. Його продають по 30 зол. за тону, коли тона польського вугля коштує коло 70 зол.! Промислово Торговельна Палата в Ґдині робить заходи, щоб не допускати дешевого англійського вугля в Польщу.

Скорочують час праці. В ЧСР заведено 40-годинний тиждень праці в бюрах Кас хорих. У Франції внесено в парляменті проект 5-и денного і 40-годинного тижня праці без знижки платень. Німецьке мін-ство праці поручило створити в кождім уряді праці окремі комісії для розгляду справи скорочення часу праці.

В Бразилії вже не кидають кави в море, бо дорого коштує транспорт. Натомість роблять з кави світильний ґаз і кістки до мощення (брукування) вулиць.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ДО ХВАЛЬНОЇ РЕДАКЦІЇ „Н. ЗОРІ“.

Берлін-Стеґліц, 6. жовтня 1932 р.

На доручення П. Климента Чайки маю честь звернутись до Хвальної Редакції з проханням напечатати спростування одної замітки в ґаз. „Діло“ тому, що „Діло“ писаного йому п. Чайкою 14-го вересня ц. р. спростування не надрукувало.

„В ч. 201. „Діла“ з 10. вересня ц. р. напечатано, що я, К. Чайка, упав жертвою „чистки“ в Українському Науковому Інституті в Берліні, при чому редакція „Діла“ добавляє, що всім, що читали замітки в „Ділі“ п. з. „Що діється в Укр. Наук. Інст. в Берліні“ будуть зрозумілі мотиви, які привели до цього. Отже цим заявляю, що 1) я, К. Чайка був не секретарем, а завідуючим канцелярією Укр. Наук. Інст., що 2) звільнення моє не є наслідком „чистки“, а спричинене одиноко тяжким фінансовим станом Укр. Наук. Інст. в Берліні, що мені особисто більше ніж кому іншому відомо“. — К. Чайка.

Приймiть запевнення в моїй правдивій до *Вас пошані* — В. Кужіль, інж.

НОВИНКИ

Ревізія в Українськім Академічнім Домі тривала від понеділка 10. с. м. 9 год. веч. до середи рано безперервно. В тім часі нікого з Акад. Дому не випускали. Зривано підлоги й копано в огороді. Переслухано 140 студентів, увязнено 18. В четвер 13. с. м. дістало завізвання на поліцію ще кільканацять наших студентів до переслухання.

***Замкнено* 7 учительських семінарів** в Галичині: український жіночий семінар „Р. Ш.“ в Коломиї, державний муж. сем. в Руднику і держ. учит. курс у Львові; *приватні*: муж. в Перемишлі, жін. в Тернополі, жін. в Тарнобжегу та коедукаційний в Чесанові. Так рішило мін-во освіти.

„Українське Т-во Допомоги Інвалідам“ у Львові закупило двоповерховий дім у Львові при вул. Потоцького 48. Ціна купна 26.00 долярів. Дім куплений за гроші української американської еміграції.

Відкриття Дніпрельстану відбулося 10. с. м. при участи Калініна, совітського „президента“, ряду совітських достойників і делегацій з цілого СССР.

Обмеження автономії високих шкіл в Польщі. На підставі нового закону про високі школи ректорів затверджуватиме президент Р. П., деканів міністр освіти. Професорів іменуватиме міністр з числа кількох кандидатів, котрих предложать університети. Окремий урядник розглядатиме дисциплінарні справи професорів і студентів.

Окружні союзи Кас для хорих будуть знесені. Управа всіх кас для хорих буде сцентралізована в Варшаві.

Обікрали церкву в Товстолузі, пов. Тернопіль. Невідомі злочинці забрали всі церковні ризи й білля.

Епідемія червінки появилася в с. Ямниця коло Станиславова. Досі занедужало кільканацять осіб. Староство зарядило всі необхідні засоби, як ізоляцію хорих, дезинфекцію помешкань і т. д.

В Жовківщині перевела поліція ревізії в селах: Скварява, Воля, Реклинець і Любель у звязку з розвязанням Сель-Робу. В с. Реклинці опечатано читальню.

Ограбили кооперативу в с. Розвадові пов. Жидачів на суму 300 зол. Нападу доконало 5 узброєних бандитів, котрі потім напали на купця Нойталєра й забрали йому 560 зол.

Ундівський посол д-р Ярослав Олесницький, адвокат в Золочеві, має конципієнта Жида, а мундантка в його канцелярії Полька („Н. Час“).

„Курєр Львовскі“, зреферувавши тенденційно статтю одного з українських часописів про обурення Жидів у віденській „Нае Фрае Прессе“ на мнимий антисемітизм української кооперації, додає: Тон в якім промовляється до Жидів, потверджує наш аргумент про антисемітизм Українців. — Виходить, що „Курєр Львов.“ фільосемітський часопис! Що за єхидність...

Ґраф Ярослав Потоцький, літ 25, пропустив в короткім часі 8 міліонів зол. на забави. Визначений йому на куратора адв. Пасхальский одержав від Союза умових працьовників на сплату довгів ґр. Потоцкого обліґації Банку Кр. Госп. в висоті 2,600.000 зол. в заміну за обліґації Кред. Т-ва у Вильні на така саму суму. Тимчасом останні папери так упали, що Союз умових працьовників утратив на них 2 міл. зол.

Вовки напали на купця Шнайдера під селом Андри на Виленщині. Коли вовки гризли коня, Шнайдер виліз на дерево і так виратувався від страшної смерти. Рано знайдено його непритомного на дереві, звисаючого між гиллям.

В Бельфасті в Ірляндії відбулися кривавi демонстрації 15.000 безробітних. Серед стрілянини з поліцією убито кілька осіб, кількадесять ранено. 2.500 поліціянтів з панцирними автами розганяли безробітних і приступом брали їх барикади. По цілоденній стрілянині настав спокій. Увязнено богато осіб.

Іменем Максима Ґоркого названо його родинне місто Нижній Новгород і Тверську вулицю в Москві.

Овочеві щепи і корчі найкраще садити осінню! Добірні торговельні відміни, пригожі для нашого підсоння по знижених цінах (нижчі від весняних!), негайно висилає фірма: А. Терпиляк, шкілкове та насінне господарство, в Залукві п. Галич. Від збірних замовлень значний опуст. Жадайте цінників та оферт. 88 3—5

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“,** Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 3 1—x

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВИДІЛ МАРІЙСЬКОЇ ДРУЖИНИ СТУДЕНТОК запрошує Товаришок на інавґураційну Службу Божу в неділю, 16. жовтня, год. 8.30 в церкві ОО. Василіян. 94 1—1

КОМІТЕТ БУДОВИ ЦЕРКВИ СС. ВАСИЛІЯНОК у Львові при вул. Потоцького 95. (Комунікат пресової комісії). Дійшло до відома Президії Комітету, що по провінції крутяться якісь ошуканці та збирають жертви на будову згаданої церкви або продають образці та тим подібне мнимо на згадану вище ціль. Президія подає до відома, що покищо нікого не уповажнено на провінції до збирання жертв на будову церкви СС. Василіянок у Львові під якоюнебудь формою. Індивідуа що підшиваються під фірму Комітету, слід на місці придержати. Комітет працює покищо лиш на терені Львова; його представники збирають деклараційї на будову церкви та продають листівки зі світлиною будучої церкви. В короткім часі розпічнеться акція збирання жертв за посередництвом складанок ПКО. ч. 413.341. Цей останній спосіб збирання жертв дає найпевнішу поруку, що жертви дістануться до властивих рук. Члени Комітету, що працюють у Львові мають при собі уповажнення Президії Комітету з підписом голови О. Юліяна Дзеровича та секретаря Антона Павенцького. Побіч підписів мають на повновласти печатку Комітету.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 29-50

КІНА

АТЛЯНТІК (давніше ЛЕВ): „Сєржант Х“. (Івая Мозжухін).
КАСІНО: „Людина серед мали“. (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „Забита людина“.
МАРУСЕНЬКА: „Забита людина“.
МІРАЖ: „Облава в Парижі“.
ОАЗА: „Ц. к. резервіст“ (Власта Буріян).
ПАЛЯС: „Король — це я“. (Власта Буріян).
СТИЛЕВЕ: „Циганські пісні“ (Бриґіда Гельм).
УТІХА: „Їздець з Ріо-Ґранде“ і „Голівуд“.

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також перероблює і відчищує (десинфекціонує) названі предмети 6-40
74
ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.
Телефон 79—99.

Т. БЕТТІНҐ
БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНЕ ПЯНІНО
„ДІМ ШОПЕНА“
Львів, Сикстуська ч. 11
Ціни стисло фабричні. Спеціяльні условія сплати. Українська обслуга.
85 2—4

ВСЕЧ. ОО. КАТЕХИТИ! Поручайте шкільній молоді „Молитвенник для молодіжи“ за 1.20 зол. Гуртово 25% опусту. Книгарня „Рідної Школи“, Львів, Сикстуська 20. 80 4—5

Добірний товар! Дешеві ціни!
Свідомий українець, який курить уживає тільки
ТУТОК і ПАПЕРЦІВ
КАЛИНА
ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА
„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі
бо тим
дає варштат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 82 4—?

НА ЗИМУ

призначили ми зовсім даром 5 велюрових пальт мужеських і 3 жіночі плащі з футрянними коміром для тих, що закуплять у нас до 24 грудня ц. р. один з названих комплєтів товарів. Перечитайте уважно. Хотячи спопуляризувати нашу фірму серед многих верств консументів нашого краю, висилаємо (не оглядаючися на то, що в останнім часі товари значно подорожіли) наші безконкуренційні комплєти першорядних зимових матеріялів, по цінах найнизших в цілім краю, а іменно:

Ч. 6. Лиш за 14 зол.

3. м. найновішого матеріялу на мужеське осіннє убрання і 1 спортовий пульовер з лискавичним замком при шиї, 3 пари грубих скарпиток зимових, 3 ручники білі вафлеві, 3 хустинки до носа, 1 пару рукавичок вовняних подвійних. Оплату зол. 2.50 платить відбираючий. На жадання додаємо повний комплєт підшивки до убрання враз з гузиками за зол. 6.50.

Ч. 7. Лиш за 11.50 зол.

1 пульовер жіночий з тамборацією, 3 пари зимових панчіх „Макко“ з ручники вафлеві, білі, 3 хусточки меріжкованї, 1 хустку турецьку на голову, 1 пару рукавичок вовняних подвійних. Оплату почтову зол. 2 платить відбираючий.

Ч. 5. Лиш за 33 зол.

1 штуку білого полотна в виборовім ґатунку, 1 пару ковдер пікових на ліжка в наймодніші взори і квіти в різних красках, 2 простирала на ліжка з коліровими берегами, 3 ручники білі вафлеві і 1 пару диванів на стіну в гарні взори і образи. Оплату почтову зол. 3.50 платить відбираючий. Без ризика, коли товар не подобається, звертаємо гроші. Замовлення просимо адресувати:

Firma M. SZYFFER ŁÓDŹ, ul. Nowomiejska 5, skrzynka pocztowa 459.

УВАҐА: Дня 30. грудня ц. р. оголосимо листу осіб, котрі одержали премії. Користайте з нагоди, кождий купуючий може зовсім безплатно одержати 1 премію. 92 1—1

Одинока найліпша й своєрідна ПАСТА ДО ВЗУТТЯ
ЕЛЄҐАНТ
КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. Адреса: Львів, Кордецького 51. Тел. 60-04
1 41-x

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 80 (578). Львів, четвер, 20 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чвертьрічно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чвертьрічно 1 зл. долар
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Вязень Ватикану

перший раз виїде з Риму.

Італійські дневники „Секольо", „Сера" й „Амброзіяно" доносять, що з кінцем біжучого місяця Св. Отець виїде з Риму до Медіоляну. Пралати ватиканського двору вже виїхали туди, щоби приготовити там програму візити Папи. Виїзд Папи до Медіоляну стане важною історичною подією, бо се буде перша подорож „вязня Ватикану" від 1870 р. Приїзд Папи до Медіоляну буде великим торжеством. Св. Отець приїде туди в окруженні богатьох кардиналів і достойників ватиканського двора.

Переслідування Церкви в Еспанії

Конфіската дібр усіх Чинів і Згромаджень.

Преса доносить: Еспанський уряд внесе до Кортезів законопроєкт про духовенство. Сей проект передбачує: 1) Конфіскату дібр усіх монаших Чинів і згромаджень. Закони і Згромадження матимуть лише право ужиткування деяких дібр. 2) До року всі закони і Згромадження мають припинити діяльність в области торговлі і рільництва (значить і право ужиткування сильно обмежене. 3) Релігійні орґанізації не матимуть права до наукових викладів поза семинаріями. 4) Управителі і 2/3 членів релігійних орґанізацій мусять мати еспанську державну приналежність. 5) Іменування духовних буде допускаєме лише на підставі дозволу правительства.

Велике львівське воєвідство

має повстати вже від Нового Року.

Польська преса доносить: Запевняють, що незабаром має бути оповіщений декрет президента Р. П. про новий адміністративний поділ держави. Той декрет має обовязувати вже від Нового Року. Мають бути знесені воєвідства: станиславівське, тернопільське, лодзьке, білостоцьке, новоґродзьке і ще три інші. Два перші мають бути прилучені до львівського. — Як відомо, польські ендеки противляться такому проєктови, бо після їх думки, се має бути „автономія" для Східної Галичини.

Кінець Адвокатських Палат

у Самборі й Перемишлі.

У Дневнику Державних Законів появився новий статут для адвокатури. Він обовязує від 1 листопада с. р. На підставі нового статута з днем 1. XI. 1932 р. будуть знесені Адвокатські Палати в Самборі й Перемишлі. Їх аґенди перейме львівська Палата Адвокатів, котра буде одна з найбільших в Польщі.

Поліційні протоколи на плитах

В Польщі мають бути запроваджені в поліційних урядах мікрофони, котрі переносять голос зізнаючого на ґрамофонову плиту. Коли це станеться, то вже підсудні не могтимуть казати, що їх зізнання інакше протоколовано. Та розуміється, що їм прислугує право, в слідстві взагалі нічого не зізнавати.

Жінка суддею у Львові

Президент Р. П. іменував три жінки городськими суддями. Суддею городського суду у Львові іменовано Гелену Лепяжову, суддею для нелітних у Варшаві Ванду Каменьську, суддею городського суду в Сосновці Ірену Вейніконіс. Жінки судді є в ріжних краях. Досвід з ними ще не устійнений.

Проти податкового божевілля

На вулицях Відня демонструвало 15.000 купців і промисловців проти божевільно високих податків, які масово руйнують підприємства. Се перший випадок, що представники того поважного стану вийшли на вулицю немов революціонери. Та у всім є певна доза історичної іронії: між тими демонструючими купцями був не один „ліберальствуючий", що за цісарства нарікав на „велику цивільну лісту цісаря". Тепер показується, що монархічне правління було значно дешевше від республиканського.

Німецький вулкан кипить

Вуличні бої у Відні, Липську і Гамбурґу. — Інспектор поліції вбитий. — Університети замкнені.

В дільниці Відня Сіммерінґ прийшло до вуличних боїв між гітлерівцями й соціялдемократами. Десятки осіб ранених, інспектор поліції убитий. Той інспектор називався Глясек і був соціялдем. Коли бійки вибухли також між студентами, замкнено на кілька днів університет і політехніку. Бійки між студентами гітлерівцями й соц. дем. обернулися відтак у протижидівські виступи. Про кріваві вуличні бої доносять також з Липська і Гамбурґа. Словом, німецький вулкан кипить... На його успокоєння вигляди малі.

1000 годинників анґлійського короля

Анґлійський король виїзджає щорічно до своєї шкотської резиденції в Белморал'і. Тоді у всіх його замках відбувається ґенеральне чищення його тисячі годинників. 24 годинникарі чистять їх два місяці, наоливлюють, накручують і реґулюють. Богато з тих годинників має понад 200 до 300 літ. Деякі це архитвори сучасної годинникарської техніки.

Лише економічно сильні нації є сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоб скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Анґлійські посли

за самоуправу Сх. Галичини.

А колиж зажадають самоуправи українські посли?

В 79 ч. „Нової Зорі" подали ми в перекладі петицію 14 анґлійських послів до Союза Народів в справі Сх. Галичини. Анґлійські посли пригадують, що побідні держави антанти передали в 1923 р. Сх. Галичину Польщі під умовою, що Польща надасть Сх. Галичині самоуправу. Польща ту умову приняла але досі її не виконала. Тому анґлійські посли домагаються від Союза Народів, щоби він ту справу розглянув згл. передав її на вирішення Постійному Міжнародньому Трибуналови Справедливости в Газі.

Отся петиція анґлійських послів звертає на себе увагу з трьох причин: 1) як черговий міжнародній акт у справі Сх. Галичини, 2) як політична лекція для українського громадянства і 3) як пересторога для Польщі.

Як черговий міжнародній акт у справі Сх. Галичини петиція анґлійських послів має своє політичне значіння. Бо вона свідчить наглядно, що питання Сх. Галичини ще не полагоджене остаточно. Не полагоджене не тільки по думці української більшости населення Сх. Галичини. Воно не полагоджене навіть по думці побідних держав, які в 1923 р. признали Сх. Галичині самоуправу, котрої Сх. Галичина не має й досі.

Самоуправу Сх. Галичині признали в 1923 р. 5 великих держав, котрі тоді були суверенами нашого краю, одержавши його від б. Австро-Угорщини. Ті держави: Анґлія, Франція, Італія, Злучені Держави Півн. Америки і Японія. Вони, передаючи Сх. Галичину Польщі, зобовязали її надати Сх. Галичині самоуправу. І коли Польща не надала Сх. Галичині самоуправи по нинішний день, хоч від підписання зобовязання минуло вже 9 літ, то вичислені вище держави згл. їх громадяни мають повне право пригадати Польщі її зобовязання супроти них самих і супроти відступленого їй ними краю. І не тільки мають право пригадати Польщі її зобовязання. Вони мають право витягнути з недодержання навіть відповідні консеквенції.

Ми вповні здаємо собі справу з того, що в теперішних політичних умовах виступ анґлійських послів не матиме негайного практичного наслідку. Та всеж таки той виступ має своє значіння. Бо він вдержує справу Сх. Галичини на міжнародній арені.

І ще з одної причини виступ анґлійських послів у справі самоуправи Сх. Галичини має для нас значіння: як політична лекція для нашого громадянства.

В чім суть тої лекції?

Вже більше як 10 літ великі про-

стори українських земель і великі маси українського населення належать до Польщі: Сх. Галичина і Лемківщина, Холмщина і Підляшша, Волинь і Полісся, що разом становлять 1/3 цілої Польської Річипосполитої та числять ок. 7 міліонів душ. Та не зважаючи на се, українська офіціяльна політика в Польщі й досі не виставила домагання самоуправи для українських земель під Польщею! Не виставила такого домагання, поза групою „Нової Зорі“, ні одна українська партія в Польщі. Не виставила її також українська парляментарна репрезентація ні в польськім Соймі, ні на міжнародній арені. Навпаки. Всі вони досі вважали домагання самоуправи для українських земель під Польщею за однозначне з відреченням від української державности і навіть поборювали те домагання!

Таке становище української офіціяльної політики супроти питання самоуправи українських земель під Польщею було власне причиною, що на недодержання Польщею самоуправного зобовязання відносно Сх. Галичини звернено увагу на міжнародній арені щойно в 10-тім році після передання нашого краю Польщі. Тай тепер зробили се не українські але анґлійські посли. Правда, хтось може замітити, що виступ анґлійських послів має на міжнародній арені більше значіння, ніж мавби виступ українських послів. Та з другого боку не можна не замітити будь-що-будь дивного факту, що про самоуправу української землі більше памятають і побиваються чужі посли ніж свої, українські...

Неґативне становище української офіціяльної політики супроти питання самоуправи українських земель під Польщею взагалі, а зокрема супроти самоуправи Сх. Галичини, польська преса зручно використала проти виступу анґлійських послів. Можна бути певним, що того становища вжие як оправдуючого арґументу також польська офіціяльна політика на міжнародній арені. Бо і пощож має спішитися з самоуправою для української землі Польща, коли тої самоуправи не домагаються самі Українці? І не тільки не домагаються. Вони навіть противлятьсяся самоуправі...

Тому виступ анґлійських послів за самоуправу Сх. Галичини повинен звернути увагу нашого громадянства взагалі й наших парляментарних політиків зокрема на пекучу потребу видвигнути нарешті домагання самоуправи українських земель під Польщею на чоло української політики в Польщі.

Виступ анґлійських послів у справі Сх. Галичини привитала львівська польська преса в першій хвилі обуренням і... лайкою (нпр. „Ґазета Поранна“ першу вістку про той виступ подала під „кріпким“ заголовком: „Безчельне вистомпене послуф анґельскіх“). До становища польської преси достроїлася також і львівська цензура, конфіскуючи в українських часописах короткий зміст анґлійської петиції. Та дуже скоро, бо вже на другий день, становище польської преси і львівської цензури замітно змінилося. Львівська цензура не тільки що дозволила українським часописам надрукувати сконфіскований день перед тим короткий зміст анґлійської петиції, але пустила навіть згадану петицію в повнім її тексті. А вся львівська польська преса присвятила тій справі окремі передовиці.

Нема потреби переповідати докладно зміст статтий львівської польської преси про виступ анґлійських послів у справі Сх. Галичини. Скажемо тільки загально, що становище згаданої преси до того виступу різко неґативне. Та самого домагання самоуправи для Сх. Галичини львівська польська преса не відкидає. Вона тільки вважає його не на часі. Справа самоуправи мусить дозріти знутра — пише „Ґазета Поранна“, забуваючи, що вже 10 літ минає, як сама Польща признала, що етноґрафічні відносини у Сх. Галичині вимагають самоуправи нашого краю. Найперше спокій у краю, а щойно потім самоуправа — пише „Курер Львовскі“, повторяючи майже дослівно голосну колись відповідь Столипіна на домагання реформи в Росії...

Не маємо наміру переконувати львівську польську пресу про користи з самоуправи Сх. Галичини також для польського і жидівського населення нашого краю. Справу самоуправи українських земель під Польщею пропаґуємо вже від кількох літ не длятого, щоб іти на руку якимсь чужим чинникам, тільки тому, що нема іншого способу наладнання можливого і людий достойного життя українського народу в польській державі. Річ ясна, що коли навіть найдальші кольонії одержують самоуправу або й державність, коли навіть парії, від тисячеліт найбільше гноблені і погорджувані, одержують у своїм краю розмірно високий процент державних урядників, — то чейже не дасться в самій середині Европи на віки утримати такий стан, в якім тепер знаходиться українська земля і її нарід під Польщею. Атже ми не маємо взагалі жадного проценту своїх урядників на своїй землі ні в державних урядах, ні в самоурядних.

Анґлія, котра за нашої памяти побідила Бурів, дала їм незабаром повну самоуправу. Та сама Анґлія, маючи в руках Єгипет, дала йому навіть державність. Те саме зробила з Ірляндією, хоч Ірляндія положена під самим боком Анґлії. Канада й Австралія становлять фактично і юридично окремі держави, котрі тільки добровільно остають у звязку з Анґлією. А тепер на наших очах доходить до самоуправи азійська Індія, хоч на її просторах відсоток неграмотних сягає від 50% до 98%. Чи супроти того всего дасться удержати без самоуправи український нарід в Польщі, котрий має свою стару культуру і котрого земля становить третину всіх земель польської держави?

Такий стан приносить Українцям величезну шкоду. Та він криє в собі також не меншу небезпеку і для польської держави. Хоч правдою є, що петиція анґлійських послів не дасть нам самоуправи навіть тоді, колиб по думці тої петиції поступив Міжнародній Трибунал Справедливости в Газі, — то з другої сторони в якім же прикрім положенню знаходиться перед світом польська держава, коли чужі державні мужі займаються перед цілим світом її внутрішними справами. А се прикре положення може прецінь перемінитися в тяжке вже при першій нагоді зміни міжнародньої констеляції в Европі. Отже чи не лучше для самої Польщі як держави задоволити горожан одної третьої части своєї території, задоволити в такий спосіб, щоб вони мали щось до страчення і не тішилися з ослаблення тих, котрі не дають їм самоуправи? Річ ясна, що в такім полагодженню справи не булоб ніякого упокорення для Польщі: бо коли так може поступати зі своїми кольоніями найбільша держава світа, Велика Британія, то який же сором бувби се для розмірно невеликої і свіжо повставшої польської держави?

З цензурних причин не можемо розводитися над тим, які наслідки буде мати уперте відкидання або відкладання „ад календас ґрекас“ введення в життя самоуправи для українських земель при Польщі. Пригадаємо тільки відомий всім Полякам історичний факт, як з цілком подібних причин зачала колись вмішуватися в польські справи стара царська Росія. Чейже нема Поляка, котрий не знавби, що те вмішування страшно скінчилося не тільки для нас Українців, але і для Поляків. Отже в інтересі свого українського народу звертаємося до відповідальних чинників суспільности і держави, в котрій Провидіння Боже судило нам переживати часи найтяжшої світової кризи: виконайте добровільно те, що принесе користь нам і вам, коли сего добровільно довершите!

А до українських послів звертаємося з отсею самозрозумілою увагою: Не на сина Мек Дональда в Льондоні, і не на інших послів лейбур-партії, не на анґлійських ліберялів і не на анґлійських консерватистів голосував наш український нарід. Отже чомуж ті чужинці мають обстоювати самоуправу для української землі і народу, а ви, українські посли, ні пари з уст не пускаєте в тій найбільше життевій справі всеї української нації від Кавказу по Сян! Чи ви думаєте, що се український патріотизм неґувати факт польської державности, котрій ви на вірність присягли і перед народом для демаґоґії говорити, що ви тому не боретеся за самоуправу, бо — самостійність лучша від самоуправи? Сеж куріоз, якому ні рівного ні подібного нема під сю пору на всій кулі земній!

„Консекрація“ о. д-ра Жука на „епископа“...

Американська „Свобода“ доносить: В неділю, 25 вересня, відбулася консекрація о. д-ра Йосифа Жука на „епископа“ Української Православної Церкви Північної Америки. Висвячення, яке відбулося в церкві св. Володимира при 14 вулиці при великім здвизі народа, доконали архиепископ Афтиміос з Бруклина й епископ Софроніос з Лос Енджелес, при участи коло 20 священиків. По висвяченню відбувся в церковній галі святочний обід при участи коло 400 осіб. Підчас обіду промовляли епископи, священики і представники парохій та громадянських установ. В церкві й підчас обіду переведено крім церковних збірок ще й збірку на УВО, яка принесла 100 долярів. Таке доносить американська „Свобода“.

Похід фармерів на Вашинґтон

З Вашинґтону доносять: По зліквідованій недавно акції военних ветеранів загрожує Вашинґтонови марш понад 5 тисяч дрібних фармерів і халупників. Вони заступають інтереси міліона фармерів, яких положення прямо катастрофальне. Фармери жадають мораторії для всіх своїх зобовязань.

19 сотиків літра польського спірту у — Франції

Свого часу спіртовий монополь застановлявся над обниженням ціни спірту і монополевих продуктів. При тій нагоді звернено увагу, що спіртовий монополь має 80 міліонів літрів спірту і не знає, що з ними зробити. Монополь вивозить цей спірт до Франції. Французи платять за літру польського спірту 19 сотиків, або четверту часть того, що платить спіртовий монополь за одну літру.

Коли людина звязана злими жадобами, потоне в лінивстві і змислових уживаннях, та якийсь час віддається пристрастям, котрі її нищать, —коли через бездушність утратить силу, час і талант, — тоді нарікає на слабість натури людської. (Саллюстій, 1-е століття перед Христом).

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

4) **Як поводитися супроти саботажів.**

Ясна річ, що не належить потурати злочинам і проступкам, диктованим націоналістичним фанатизмом. Те потурання повинно бути тим менше, чим більше кождоразове нарушення карного кодексу. Се переступлення якоїсь моральної або етичної загально відомої і зрозумілої заповіди. Тип, котрий розбиває почтовий віз і мордує почтиліона, се опришок і як опришка треба його трактувати; але треба його трактувати індивідуально, виключно з огляду на кваліфікацію вчинку, без огляду на правно байдужні мотиви.

Ходить тільки о це, щоби поборювання і карання злочинних учинків задержати в площині діяльности поліційної і карно-судової. Всяке підтягування її до розмірів політичної акції, до степеня (рівня) боротьби держави з українськими саботажами, всяка пересада, всяка первовість, всякі відзиви „попавшої в роспуку польської суспільности“, взагалі уряджування ловів з гарматою на воробців, — річ шкідлива.

Знаю, що apud Polonos numquam sine clamore et strepitu gaudia fiunt, знаю, що ми становимо суспільність, яка дуже скоро підпадає психозі і що урядові чинники не можуть бути инші ніж суспільність. Не кидаю отже камінням, але висловлюю бажання, щоби на будуче українські підпалячі не мали мило заохочуючої омани, що вони борються з польським народом, з польською державою, ба! — навіть з „самим маршалком Пілсудоким“, котрий „видав наказ здавити саботажі“.

Це справді завелика для них честь. Значно менше будуть певні себе і менше смілі, коли замість тих всіх шляхотних ворогів будуть мати проти себе добре зорґанізовану поліцію, ділаючу безпристрасно, з прецизією добре сконструованого механізму. Боротьбу з саботажами належить утримати в площині поліційно-кримінальній і не дозволити їй переноситися на иншу.

Не треба власним горожанам вщіплювати правил розбійничої чести.

Переношення відповідальности злочинця на широкі маси його співвизнавців, співплемінників і співчленів се помилка, бо се тільки зміцнює почуття їх солідарности зі злочинцем і їх симпатії до него. Не треба власним горожанам вщіплювати правил розбійничої чести.

Чого пацифікація навчила хлопські маси.

Длятого поборювання т. зв. саботажів при помочи т. зв. пацифікаційної акції, було — помимо певних скоро осягнених вислідів — помилкою, хоч розумію, що перший обовязок адміністрації се вдержання зовнішного порядку навіть механічними засобами. Загальна кара, яка впала на „хлопські маси“, навчила ті маси, що очевидно істнує якийсь звязок між ними й „горсткою злочинної інтеліґенції“, якась взаїмна відповідальність, якась спільність інтересів. Власне завдяки тому ця „горстка злочинної інтеліґенції“ буде могти як натуральний оборонець і представник „льояльних, бажаючих співжиття мас“ процесуватися з нами перед форумом Ради Союза Народів.

(Далі буде). С. Лось.

Примітка. До виводів гр. С. Лося будемо мати нагоду заняти становище по випечатанні його праці. — Ред. „Нової Зорі“.

Дисципліну і працю внутрі своєї Батьківщини все ціните висше ніж космополітичні фантазії. (Маршал Гінденбурґ).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Найновіша Енцикліка Св. Отця Пія XI „Ацерба анімі“ в справі переслідувань католиків в Мехіку. „Оссерваторе Романо“ з 1. X. б. р. ч. 229 приніс нову Енцикліку Св. Отця Пія XI. В ній Св. Отець осуджує переслідування католицької Церкви мехіканським урядом, підносить геройський опір так духовних як і світських вірних; вкінці подає норми, яких мають держатися і священики й вірні з огляду на несправедливі закони гонителів. — Ідучи слідами свого великого Попередника Св. Отець від початку свого Понтифікату вжив усіх старань, щоб віддалити небезпеку примінення т. н. „конституціоналій“ у відношенню до Церкви в Мехіку. Ап. Столиця зараз на початку осудила сі приписи як несправедливі і шкідливі для Церкви; та щоб мати вплив на хід політичних подій, звязаних з долею Церкви, бажала завсігди мати в Мехіку свого Деле ґата. — Саме тоді коли інші держави стараються найти дорогу до співпраці Церкви й держави й заключають конкордати з Ап. Престолом, мехіканський уряд не лиш замкнув всяку дорогу до взаїмного порозуміння, але надто своїми драконськими законами нищить св. Церкву, утруднюючи її свобідний розвій і працю. Доказ свідомого й цілковитого легковаження св. Церкви, се нагальне вигнання всіх Апостольських делеґатів. Для утруднення і просто для неуможливлення душпастирської праці уряд вложив у Конституцію § 130, проти котрого ще 1926 р. Св. Отець виступив Енцикліков „Інфліктіс аффліктіскве“. На основі названого параґрафу обмежено число священиків до смішно малої скількости, а за переступство сего „закона“ накладається великі кари. — Та не лиш духовні але й світські вірні не злякалися сих несправедливих законів і загрожених кар, а своєю постійністю і мужністю серед переслідувань виявили високий степень християнської свідомости; численні мучеництва виказали, що мехіканські католики достойні сеї назви, що вони зрозуміли тайну Креста, бо з любови до Спасителя жертвували своє життя. Тому Св. Отець підносить і хвалить сю вірність і постійність та заявляє, що зі своєї сторони зробив все, щоби злагіднити гірке й невідрадне положення католиків у Мехіку. Не лиш Енцикліками і промовами старався вплинути на поліпшення відносин у Мехіку; не лиш сам заносив мольби перед престіл Всевишнього, але завізвав до молитви всіх католиків світа, на що вони, йдучи за зазивом свого батька з радістю відповіли ділом. — Дальше Св. Отець вичисляє всі спроби, змагання і праці, щоб бодай у дипльоматичній дорозі влекшити й управильнити відносини. — Та сі дипльоматичні спроби не вінчалися найменшими успіхами. Уряд не лиш не відкликав вигнаних Епископів, але ще прорідив число тих, котрі лишилися. Вязниці дальше переповнені священиками, дальше утруднюється сповнювання святих Богослужень, дальше переслідується вірних. Що більше, — виробилася явна боротьба проти Церкви, проти Бога! Шкільні закони не дозволяють учити дітей засад св. віри; навпаки, вживають всіх злочинних засобів, щоб серця молоді в зарані зіпсути. Св. Отець звертається з горячим зазивом до Епископів, щоб вони доложили всіх старань і забезпечили молодь, щоб вона не перенялася ложними поглядами безвірків, масонів і комуністів. „Се одно памятайте, — пише Св. Отець — щобез сумніву ваша батьківщина буде в майбутности така, яку ви приготовите через відповідне й достойне поучення молоді“. — (Кінець буде).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ і СЕНАТ будуть скликані на буджетову сесію на день 1 листопада б. р. Крім буджетового прелімінаря сойм і сенат мають ухвалити ряд законів, особливо в справі реформи податків.

450 УВЯЗНЕНЬ НА УКРАЇНІ. В Харкові та Київі переведено ряд ревізій в пошукуванні валют і дорогоцінностий. Увязнено коло 450 осіб.

До КИЇВА прибуло кілька поїздів здемобілізованих солдатів Червоної Армії, що походять з глибокої Росії. Ними має бути кольонізована українська земля здовж польської границі. Таке доносить польська преса.

НАЇВНЕ КРУТІЙСТВО. „Слово Польске“ (ч. 284) вмовляє у своїх читачів, що „українська і польстька ендеція“ уважають Східну Галичину кольонією Польщі і тому домагаються окремих політичних прав для „кольоніяльних гельотів“. Натомість „Слово Польске“ і цілий „обуз паньствови“ не уважають Галичини кольонією а її мешканців експльоатованими гельотами, тому не думають давати населенню сеї країни „безвартісних і пустих політичних привілеїв“. — Чи в „Слові Польскім“ не могли вже видумати якогось зручнішого викруту на брак доброї волі дати населенню Галичини належну йому автономію?...

МОСКВОФІЛИ НА ЗАКАРПАТТІ розпочали шалену кампанію за введенням у школах російської мови як викладової. Вони закидають міністрові освіти в ЧСР п. Дерерові, що він українізує шкільництво на Закарпатті. Мін. Дерер опрокидуючи ті закиди заявив, що на основі статуту для Закарпаття, викладовою мовою у школах Закарпаття може бути лише місцева народня мова. Рівночасно стверджує, що краєва народня мова згідно з дійсністю і з науковими оцінками близча до української ніж до російської.

В ҐДАНСЬКУ виголосив відчит повновласник полк. Коновальця сотник Ярий на тему положення Українців в Польщі і про значіння України для Німеччини і Ґданська. Відчит приняли овацийно члени Союза горожан Ґданська. („Ґаз. Поранна“).

В ЖЕНЕВІ повстав комітет, що слідитиме за діяльністю Союзу Народів у справах національних меншин. Голова комітету Катальонець Естерліх.

ҐЕНЕРАЛЬНИМ СЕКРЕТАРЕМ СОЮЗУ НАРОДІВ став на місци Англійця Ерика Друммонда, Француз Осип Авеноль.

НОВИЙ КОМІСАР СОЮЗУ НАРОДІВ В ДАНЦІҐУ Данець Гельмар Ростінґ. Його призначили тимчасово, тільки до 1. XII. с. р.

В АВСТРІЇ вбито скритовбийчо болгарського еміґранта Димітрова. Слідство виказало, що його вбили на приказ ҐПУ, бо він як аґент Чеки в останніх часах хотів зірвати з цею інституцією і міг зрадити її „зделки“. Є також вісти, що Димітрова вбили гітлєрівці.

НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЄР фон Папен узасаднював конечність признання Німеччині рівности зброень тим, що в безборонній державі ніхто не буде інвестувати капіталів.

ВИБОРЧА БОРОТЬБА в Німеччині доводить до крівавих сутичок між гітлерівцями й комуністами та між гітлерівцями й німецькими націоналістами, мимо заведення доразових судів.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА в Манджурії приступили до рішучого поборювання комуністичної аґітації. Зловлених комуністичних аґітаторів віддають під військовий суд.

НОВА ВІЙНА В АМЕРИЦІ. На границі Еквадору й Перу дійшло до крівавих боїв між відділами тих держав.

НОВИНКИ

4 дні вільні від шк. науки, від 30. X. до 2. XI. с. р. включно. Мін-во освіти видало розпорядок, щоби також і день 31. X. с. р. був вільний від науки.

Наші студенти, що постійно живуть в Академічному Домі, є тепер під поліційним надзором. Що другий день має зголошуватися на поліції 110 наших студентів, щоденно 10 студентів, а один навіть два рази денно! З 21 увязнених 14 випущено на волю, остало у вязниці ще 7 студентів.

Український Кооперативний Банк в Делятині обходив в днях 1. і 2. с. м. 30-літний ювилей своєї корисної діяльности. Свято зачалося Богослуженням, відтак виголошено 2 реферати про історію, розвій і значіння Банку. По численних привітах від ріжних наших товариств, наступили співи, деклямації та виступи театру „Цвіркун“. Свято полишило гарне враження серед його учасників.

В процесі за напад на почтовий амбулянс під Бірчою суд в Перемишлі засудив Василя Цебеняка на 18 літ вязниці.

Частині інвалідів відберуть ренту. В тій справі окрема комісія в мін-ві праці й суспільної опіки розглядає акти, щоби провірити права до ренти. Показалося, що не всі зізнання інтересованих були правдиві. Передбачують, що 16 тисяч осіб стратить право до інвалідських рент на всіх 160.000 інвалідів в Польщі.

Зредуковали суддів в старосамбірськім городськім суді: п. Франца Бабяка, д-ра Ярослава Яцкевича й п. Миколу Стебницького.

У звязку з ліквідацією „Сельробу“ поліція припинила діяльність читалень: у Косові, Старім Косові і в Смодніім; кооператив: у Хімчині, Рожнові, Кобаках і в Рибнім.

В Заболотівщині поліція зліквідувала комуністичні організації в кількох громадах. Увязнили 13 осіб (ПАТ).

Згорів тартак Шецля Бльоха в Лугу к. Делятина. Причина пожежі невідома. Страти виносять коло 80.000 зол.

Німецька письменниця й журналістка п. Ельґа Керн перебувала довший час у Львові. Тут знайомилася з українськими справами й відбула ряд розмов з українськими діячами.

Пекарня „Меркур“ у Львові випікала для війська хліб, котрий замість 1 кґ. важив 94 дкґ. Обманство викрили аж по довшім часі. Увязнили управителя тої пекарні, Павла Колодія.

Другий випадок Гайне-Медіни в Медиці. До шпиталя в Перемишлі привезено з Медики дитину хору на недугу Гайне-Медіна.

На Варшаву випустили 400 екзекуторів, котрі мають залагодити тільки в тім однім місті 5 міліонів екзекуцій!

За недокладности в загальнім списі усунено зі становища ґенерального списового комісаря Раймунда Булавського. На його місце настановлено проф. Юрія Гайнріха.

Фальшиві 10-золотівки появилися в Варшаві. Фальсифікати богато лекші від правдивих, одначе в звуці подібні до них. Зубці на обводі фальсифікатів мають невиразний профіль. Надписи і рисунок жіночої голови мають невиразні контури. Фальсифікати зроблені з цини, цинку й антимону, зверха посріблювані.

Студентка мінського університету Цесьляківна втікла з „раю“, убивши передтим двох чекістів, що її вели до вязниці.

Ернест Мука, визначний лужицький вчений і діяч, помер у Будишині в 79 році життя.

Два італійські літаки зударилися у воздусі над морським заливом у Спечії підчас військових вправ. Погибло 6 осіб, 2 тяжко ранені. Літаки зовсім знищені.

Мілян Мільовановіч, вбийник сербського короля Олександра й королевої Драґи в 1903 р., помер в Білгороді в 67 р. життя. Він був останніми часами начальником ґенерального штабу сербської армії.

Шкільні власти в Гамбурґу дозволили вживати тілесних кар супроти дітий, котрі постійно говорять неправду, супроти лінивих, непослушних і тих, що часто втікають зі школи. Кожда тілесна кара мусить бути записана в окремім дневнику (ПАТ).

70.000 ворожок і ворожбитів „працює“ постійно в Парижі. Вони рекламуються голосно в пресі, летючками і плякатами та платять великі податки за свій „промисл“.

В Еспанії комуністи проголосили страйк в місті Лерана. Страйк мав кровавий перебіг.

6 зол. решти з маєтку вартости 3 міл. зол. видав анґлійській властительці інж. Лярсен. Вона одідичила той маєток на Волині і зробила Лярсена плєніпотентом. А він так „господарив“, що вислав їй нарешті 6 зол. 76 гр. „решти“, сполокавши величезне майно. Його і його спільників увязнено.

Землетрус в Туркестані. В середній Азії був сильний землетрус. Найбільші шкоди мали міста Ташкент і Самарканд в Туркестані. Під руїнами домів погибло богато людей. Населення кочує під голим небом.

Епископ-летун. Недавно висвячений в Римі еп.-помічник бостонського кардинала, Спельмен, це перший в світі епископ, що має кваліфіку на пільота. Дипльом одержав 10. V. ц. р. в Італії.

„Світло Ліндберґа“ це великий рефлектор, уміщений на найвисшому хмародері в Шікаґу. Названий від першого побідника Атлянтику вказує він дорогу летунам в ночи на великім просторі.

За спекуляцію хлібом покарано смертю в Ленінґраді 3 особи, 7 засуджено на довголітню вязницю.

Манджурські бандити розкрутили шини 40 миль на південь від Харбіну. Внаслідок того вискочив з шин поїзд. 100 осіб убитих або ранених. Бандити ограбили живих і мертвих та забрали з собою закладників, між ними 5 Японців.

Маленький фейлетон

Про поживу

Що таке кальорії?

Кальорія се така скількість тепла, якої треба, щоби літра води огрілася від 0° до 4° Цельзія. Наш орґанізм живе тому, що доставляємо йому тепла в формі поживи. І так ґрам білковини дає 4 кальорії, ґрам товщу 9 кальорій, ґрам углеводнів 4 кальорії. Доросла людина потребує денно 2500 до 3000 кальорій, залежно від того як вона працює. Діти потребують розмірно більше кальорій. То значить, коли напр. мала дитина важить 10 разів менше ніж дорослий чоловік, то вона потребує два рази більше кальорій, ніж виказує пропорція ваги, себто: така дитина потребує не одну десяту часть кальорій, яких потребує дорослий, але одну пяту часть. Чому? Бо дитина росте. Таксамо більше кальорій потребують ті, що тяжко працюють, напр. ковалі, земельні робітники і т. п. У них денна потреба кальорій доходить до 5.000. Кромі того вони доконче потребують товщу в поживі, без того слабнуть. (З німецького).

Між Москвою і Владивостоком відкрили постійну летунську комунікацію. Та лінія найдовша в світі, бо має 10.000 км.

Король чистильщиків взуття в Нью-Йорку, Італієць Петро Жерарді, залишив по своїй смерти майно вартости около міліона долярів.

Новий винахід у кінематоґрафії. Чеський винахідник Войтеховски винайшов спосіб висвітлювати фільми в ясний день без шкоди для ясности й читкости картин. Цей винахід усуне темноту з кінових саль, котра влекшувала виконування ріжних проступків в кіні.

Голова б. страшної американської орґанізації „Ку-клюкс-клен“, Едвард Юнґ Клярк, зійшов з ума. Віддано його до нюйорського „Кульпаркова“.

Овочеві щепи і корчі найкраще садити осінню! Добірні торговельні відміни, пригожі для нашого підсоння по знижених цінах (нижчі від весняних!), негайно висилає фірма: А. Терпиляк, шкілкове та насінне господарство, в Залуквї п. Галич. Від збірних замовлень значний опуст. Жадайте цінників та оферт. 88 4-5

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в прив. оборотах 8.90—8.91; канад. доляр 7.85—8; нім. марка 2.10—2.12; 100 чеських корон 25.75—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця 22—26 зол.; жито 14.50—16; ячмінь 11.50—12; овес 14—15.75; гречка 13.25—13.75; кукурудза 20; пільний горох 17; просо 12.50; фасоля біла 20; фасоля краса 21; лен 35; вика чорна 13; конюшина чер. 115; мак синій 105; макухи льн. 18; ґрис пш. 7.25; ґрис ж. 7 зол. — Львів: пшениця 24—28; жито 16.50—18; овес 16.50—18; пшоно 28—30 зол.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла експ. і десер. 3.20 зол.; за 1 л. молока 18—20 сот.; за 1 л. сметани 1.10 зол.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. 1.65 зол. Маслосоюз платив 1 копу яєць 5—5.10 зол.

МІД: Кооп. „Рій“ у Львові продає мід: ґірський 3.20—3.50; липовий 2.50—3; з ріжних цвітів 2; ґречаний 1.10—1.40 зол.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ШУКАЮ ВІД ЗАРАЗ інтеліґентної господині до ведення більшого господарства. Прошу заподати услівя. Зголошення: *о. М. Ґащак, Хміль, п. Любовиска.* 93—1-3

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 30-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Добраніч Відне!“
КАСІНО: „Людина серед мали“. (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „Франкенштайн“.
МАРУСЕНЬКА: „Франкенштайн“.
МІРАЖ: „Бен Гур“ (Рамон Новаро).
ОАЗА: „Непіта — цвіт Гавани“.
ПАЛЯС: „Король — це я“. (Власта Буріян).
СТИЛЕВЕ: „Афера замужньої жінки“ (Джанет Мекдональд).
УТІХА: „Безбожне дівча“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 81 (579). Львів, неділя, 23 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшілка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 дол. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.807.

Людоїдство на Україні

Преса доносить: На правобережній Україні занотовано досі отсі факти людоїдства з голоду: В селі Молодечні в районі Буки селянин Віктор Івасенко зарізав двоє дітей і часть мяса зїв, часть продавав на ринку. Його увязнено, але влада узнала його за невідповідального. В с. Харківка в тім-же районі Марта Захарченко зарізала свого малого сина Бориса і ним кормила решту дітей. В с. Кишинці знайдено 4 літну дитину присмажену на сковороді. Селяни злінчували людоїда. В с. Полянка мати зїла своє двомісячне дитя. В с. Баланівка діти щезають постійно. Селяни догадуються, що їх їдять невисліджені людоїди. Крім цего збільшаються випадки голодової смерти. Що ночи санітети привозять на кладовища в Київі, Харкові та Житоміри кількадесять трупів, жертв голодової смерти, позбираних щоденно на дорогах, що ведуть до тих міст. Це все держать большевики у великій тайні, щоби світ не довідався про справді „райське життя" в Есесерії... А „товариші" далі кажуть, що там „рай".

Литовсько-білорусько-українська федерація

Польська преса доносить: проф. ковенського унів. Біржишка виголосив в м. Понивижі на Литві політичний відчит. В нім підчеркнув, що Литва мусить шукати союзників серед Білорусинів та Українців, коли хоче перенести свою столицю до Вильна. Співпраця Литовців з Українцями й Білорусинами повинна вестися не лише в Польщі, але також на міжнароднім терені. Проф. Біржишка узасаднював у своїм відчиті ідею керманича закордонної гітлер. політики Розенберґа про створення литовсько-білорусько-української федераційної держави. По відчиті проф. Біржишки орхестра відіграла гимни литовський, білоруський та український. Гітлер відновляє ідею Витовта.

Пристань України Одессу дають Совіти Польщі

в аренду на 99 літ.

Польська преса доносить: Сокольніков, котрого большевики уважають своїм найбільшим фінансовим талантом, має взятися до зорґанізування емісійного банку совітів з закладовим капіталом 3 міл. фунтів стер. Гроші на те малиб м. і. походити з відступлення Польщі на 99 літ найбільшої пристані України, Одесси й зелізниць, що ведуть до неї. А знов Польщі малаб на те дати гроші міжнародна консорція банків. (Та вістка виглядає неправдоподібною навіть коли взяти під увагу, що у большевиків все можливе).

Анґлія виповіла торговельний договір Совітам

Міністр Томас заявив в Палаті Послів, що згідно з постановою умови з Канадою в Оттаві стало необхідне виповідження тимчасового торговельного договору з Совітами, заключеного в 1930 р. У звязку з тим вислано ноту до совітського шарж д'афер в Лондоні. В ній повідомляється про виповідження того договору з півричним речинцем. (ПАТ).

20.000 козаків воює в Америці

20.000 козаків еміґрантів зголосило свою охоту воювати з Болівією по стороні Параґваю. Як відомо, Параґвай се держава значно менша ніж Болівія. Козаки мають свій власний виряд і свою команду. Вони по війні будуть домагатися від параґвайського уряду безплатного наділу землі на пограниччі з Болівією. Там утворять свої станиці хліборобсько-военного характеру. Те зголошення підписав полковник Двойченко, як видно з назвиська, родом Українець. Параґвайський ґенеральний штаб вирішить ту справу незабаром.

Революція в Тибеті

З Калькути доносять: Даляй Ляма, духовний і світський володар Тибету, втік зі свого монастиря. В Тибеті почалася горожанська війна. Населення невдоволене строгими розпорядками уряду, котрий заборонив торговлю з Індією, розпочало революцію. Даляй Ляма зїхав з гір на мулі, потім сів на приготований для нього літак і відлетів в невідомім напрямі. Є вже й вістки, що він повернув до монастира. Отже революція дійшла вже і в ту пустиню.

Найбогатше місто світа

не має грошей на виплату платні урядникам.

З Ню-Йорку доносять: Дня 1 листопада місто Ню-Йорк не зможе виплатити платень своїм урядникам. Ню-Йорські банкирі відкинули просьбу маґістрату о кредити. Положення міста тим тяжше, що в зимі треба буде виплачувати допомогу величезним масам безробітних.

Зліцитують ціле місточко Блонє

Недалеко Варшави є місточко Блонє. Його річний буджет виносить 150 тисяч золотих, а воно вспіло зробити пів міліона зл. довгів, котрих — розуміється — не може сплатити. Тому все майно місточка піде на ліцитацію.

Смерть „фотоґрафа неба"

Проф. Макс Вольф, знаменитий астроном й астрофізик, довголітний директор баденської обсерваторії, помер в Гайдельберґу в 70 р. життя. Се був один з перших учених, що фотоґрафували зоряне небо. Перед ним лише Варен де ля Рю сфотоґрафував місяць. Вольф відкрив тисячі незнаних плянетоїдів та уложив першу мапу „молочного шляху", величезного скупчення звізд і мряковин. Вольф при помочи фотоґрафування відкрив у безвістях всесвіта т. зв. „мряковинну Америку", скупчення космічної матерії, подібні формою до Півн. Америки. Вольф належить до найславніших астрономів.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности
в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Міжусобиці серед гетьманців

З приводу „Збірника Хліборобської України".*)

Поняття: консерватизм і консерватист звичайно ототожнюють з поняттями: розвага і солідність. Такими консерватизм і консерватисти дійсно були колись і є ще нині нпр. в Анґлії. Та на европейськім континенті консерватизм і консерватисти вже не завсіди покриваються зі згаданими вище поняттями. Часто, в останніх часах чим раз частіше, консерватисти в ріжних краях Европи своїм поступованням не ріжняться нічим навіть від найкрайнішої анархії. Доказує се передовсім стара, консервативна, царська Росія. Хто більше, як не російський консерватизм, підготовив в Росії нинішний большевизм? Підготовив не тільки посередно, своїм поступованням, але навіть безпосередно, доставляючи руїнникам нпр. матеріяльних засобів. На се є цілий ряд доказів.

Подібно виглядала консервативна, королівська Еспанія. Хто не памятає, як підчас останніх виборів у ній до конституанти, коли рішалася доля еспанської монархії а з нею й еспанського консерватизму, навіть консервативне еспанське духовенство остентаційно віддавало свої голоси на противників консерватизму й монархії, котрі й побідили. Про се писала у свій час також „Нова Зоря".

Найсвіжіший зразок самовбийчого поступования сучасного консерватизму запродуковала Німеччина. Маю на думці останнє голосування німецького католицького Центру в німецькім парляменті за внесенням німецьких комуністів проти німецького консервативного правительства Папена.

Булоб навіть дивно, колиб у ґалерії зразків звироднення европейського консерватизму бракувало подібних проявів консерватизму українського. Булоб дивно тому, бо саме Україна й Українці вже від найдавніших часів мають опінію краю і народу суто анархічного. І дійсно. У процесі розкладу европейського консерватизму видне місце заняв також консерватизм український. Ствердже се понад усякий сумнів ряд ярких фактів. На деякі з них хочу звернути увагу.

Аж до 1918 р. український консерватизм не був оформлений орґанізаційно. Та самі українські консервативні елементи істнували передовсім в особах представників великої земельної власности, великих капіталістів і великих промисловців на Україні. Вони переважно входили в склад загально-російських консервативних орґанізацій і жили загальноросійським життям: культурним, економічним, політичним. І вже

*) Від одного з наших громадян, котрий не бажає собі виявлення свого імени, одержали ми до оповіщення три цікаві статті про кризу в гетьманськім таборі, представлену на широкім тлі кризи европейського консерватизму взагалі. Містимо сі поучаючі статті з тим, що наше становище зазначимо по вичерпанні порушених тут справ. — Ред. „Н. Зорі".

тоді серед згаданих елементів проявляються факти, у найвищім степені противні самому поняттю консерватизму. Ті факти се підготовлювання згаданими консервативними елементами разом з російськими революціонерами — революції в Росії... Підготовлювання революції консерватистами через її фінансування. Хто мавби які сумніви щодо правдивости сего факту, того відсилаємо до споминів нпр. п. В. Леонтовича, печатаних в парижськім „Тризубі“. В них автор оповідає, як великий український промисловець і міліонер В. Семиренко фінансував... замах російських революціонерів на російського президента міністрів Плеве. Подібних куріозів можна навести більше, нпр. зі споминів великого земельного власника пок. Е. Чикаленка, що вийшли накладом „Діла“ у Львові. З них можна довідатися; як Чикаленко помагав матеріяльно революції на Україні — революції не тільки національно-політичній але й соціяльній. Фінансував — і то грубо — російську революцію також відомий український міліонер Терещенко.

Підчеркую, що не говорю про тих людий аристократичного походження, котрі змінили свої погляди на революційні, як нпр. князь П. Кропоткін, що жив і працював як революціонер. Се було поведення послідовне. Та ми говоримо про тих аристократів, котрі, не змінивши ні свого способу думання ні свого способу життя, мимо того скріпляли революційні елементи, одні просто з нудьги і фанфаронади, другі з „оригінальничання“, а треті тому, бо думали, що вони найхитріші, отже з фальшивого рахунку.

Підготовлювана від давна, між ін. українськими консервативними елементами, революція в Росії й на Україні нарешті прийшла зі всіми її страхіттями. Побачивши її наочно, консервативні елементи на Україні задрожали. В обличчі грізної небезпеки большевизму ті елементи здобулися на рішучий і розумний крок: зробили на Україні політичний переворот і взяли владу в краю в свої руки. Вони створили в 1918 р. Українську Державу з Гетьманом П. Скоропадським на чолі.

Одначе Українська Держава не вдержалася довго. Вже після ½ року повалили її — при помочи несвідомих справи молодих Галичан — українські революційні елементи, ті самі (Винниченко!), котрим пособляв колись український консерватизм (Чикаленко!). У висліді українські консервативні елементи мусіли втікати з України й шукати захисту на чужині, на еміґрації.

Здавалосяб, що українські консервативні елементи, побачивши наглядно, що таке анархія і навіть відчувши її болюче на своїх особах, витягнуть бодай на еміґрації відповідну науку. Здавалося, що вони стануть засадничими противниками в с я к о ї анархії і зразком правопорядку. Стануть такими передовсім самі. А далі, що вони зачнуть виховувати в тім напрямі загал українського громадянства. Словом: здавалося, що український консерватизм, після чергового історичного досвіду, стане тим здоровим зерном, з якого виросте колись визволення України.

І в першім десятиліттю еміґрації українські консервативні елементи подавали в тім напрямі як найкращі надії. Вони передовсім стали орґанізуватися. Осередком, коло якого українські консерватисти почали обєднуватися, став Гетьман Павло Скоропадський. Відти й їх назва: гетьманці. Одночасно вони стали творити й розробляти українську консервативну ідеольоґію. В сій праці осередком став пок. Вячеслав Липинський. У висліді повстав „Український Союз хліборобів-державників“, котрий під проводом Липинського почав видавати свій орґан „Хліборобську Україну“. В тім орґані В. Липинський оповістив м. і. свої знамениті „Листи до братів-хліборобів“, які вийшли відтак окремо з широкою передмовою.

„Листи до братів-хліборобів“ В. Липинського се ціла система ідеольоґії українського консерватизму взагалі і програма хліборобів-гетьманців зокрема. В них автор найперше піддав безпощадній критиці дотеперішну демократичну ідеольоґію українського громадянства. А далі він докладно розробив нову ідеольоґію. В її основу поклав: релігію, клясократичний устрій і монархізм. Монархізм у формі гетьманства, навязуючи його до історичного гетьманства на Україні та персоніфікуючи Родом Скоропадських взагалі й особою Гетьмана П. Скоропадського зокрема.

„Український Союз хліборобів-державників“ відразу звернув на себе увагу українського громадянства. Не зважаючи на певне противоріччя в заложенню: навязування новочасного українського монархізму до підвладного колись чужим монархам і републиканського гетьманства, а не до дійсного українського монархізму з часів повної державної самостійности України за Київської і Галицько-Волинської Держав X—XIV ст. — Союз скоро здобув сторонників і симпатиків серед української еміґрації, наддніпрянської і галицької, як також у краю, де до його розпорядимости став ряд часописий. На платформу Союза стали також робітничі „Січи“ в Злучених Державах Північної Америки й Канаді та їх орґан двотижневик „Січ“: ще одно і ще більше противоріччя: монархізм в орґанізаціях і в часописі, що своїми назвами навязують до комуністично-республиканської Запорожської Січи. Але се останне могло свідчити тільки про величезну силу українського монархізму, котрий навіть орґанізації з такими назвами потрафив так скоро переняти своїм духом.

Та ледви минув 1 десяток літ — і в „Союзі“ українських консерватистів показалися риси. Найперше незамітні на зверх. Далі чим раз більші. Вкінці такі, що розкололи „Союз“.

Почалося від конфлікту з пок. проф. Ст. Томашівським, одним із найвизначніших наших істориків і публіцистів, переконаним консерватистом і сторонником „Союза“ та співробітником його орґану „Хліборобська Україна“. Той конфлікт, зразу незначний і малозамітний на зверх, розвинувся скоро та став дуже голосний. Спірітус мозенс того конфлікту був пок. В. Липинський, котрий переніс його на публичну арену, виступивши дуже різко проти проф. Ст. Томашівського в „Ділі“. У відповідь проф. Ст. Томашівський оголосив „Відкритий лист“ до В. Липинського у „Н. Зорі“. Конфлікт закінчився остаточним і повним розривом між пок. проф. Ст. Томашівським а Гетьманською орґанізацією та пок. В. Липинським[1]).

Подібна історія відбулася незабаром з д-ром О. Назаруком. Ще у Відні, як член Галицького Уряду, він поміг пок. В. Липинському, котрий знайшовся тоді в тяжкім матеріяльнім положенню. Помагав він гетьманцям також з Америки, куди виїхав і де перебував 5 літ. Зокрема в Америці д-р Н. приєднав для гетьманської ідеольоґії й орґанізації тамошні „Січи“ та їх орґан „Січ“, якого став редактором. А вернувши до краю та обнявши провід в католицьких видавництвах, він заняв у них до гетьманського консервативного руху прихильне становище. За заслуги для гетьманського руху іменовано його навіть членом центральної управи гетьманської орґанізації.

Та не зважаючи на все те, між гетьманським „Союзом“ і д-ром О. Назаруком виринув конфлікт. Також тут спірітус мовенс конфлікту був пок. В. Липинський. І сим разом витягнув Липинський той зразу внутрішний конфлікт на публичну арену, знова в „Ділі“ і в „Бюлетені Гетьманської Управи“. Перебіг сего конфлікту відомий. І сей конфлікт довів до розриву і то дуже характеристичного, бо др. Назарук не одержав навіть сформулювання закидів і переслухання, якого домагався. Зате діждався потому публичного відкликання виступів проти нього зі сторони Гетьманської Управи як і перепросин зі сторони деяких молодих гетьманців, що виступили проти нього в „Ділі“.

Міжусобиці, які почалися серед гетьманців, тими конфліктами не обмежилися на ті дві особи. Як лявіна, яка, почавшися з малої грудки, чим дальше котиться, тим стає більша і небезпечніша, так і міжусобиці, чим далі, ставали все більші і небезпечніші для гетьманської орґанізації. Вони ставали чим раз глибші й чим раз остріші. Вкінці ті міжусобиці викликали надзвичайно прикру крізу в орґанізації гетьманців. Про неї в слідуючих двох статтях.

[1]) С. Томашівський: Про ідеї і політику. Відкритий Лист до В. Липинського. У Львові, 1929. Се одна з наших найбільше поучаючих політичних брошур, на котрій наша молодіж повинна вчитися політично думати, як зрештою на всім, що в політичних справах походить зпід пера такого високо освіченого чоловіка, яким був пок. Томашівський.

ПРАВДА

про Дівочий Інститут в Перемишлі.

„Болить мене головонька від самого рана
Бо не бачив я грошей ні нині ні вчора“.

Першим рядком цитованого вірша починається народна пісня, яку я парафразував. А має чого боліти голова; грошей треба як землі дощу, а взідки їх взяти? Маю троє дітей у школах, з того двоє в Дівочім Інституті в Перемишлі. З останніх сил виснажуюся, бо кінців не можу склеїти. Удержання коштує по 80 зл.; в нинішнім часі, де всім урядникам зредукували побори о 25 проц., а богатьох відправили, батько в Інституті мусить платити таку суму, як і минувшого шкільного року. Господарські продукти за безцінь, кріза нечувана, на лучше не заноситься, а наш Дівочий Інститут каже собі платити такі ціни! Удержання в школах дитини в порівнанні з передвоєнним часом не видержує ніякої пропорції. Давніше священик легко удержав 3—4 дітей, нині тяжко йому й одну дитину утримати. А прецінь ніхто інший тільки священики здвигнули цей дім для дівчат, не на це, щоб інституція була місцем визиску тоді, як на них біда. Дівочий Інститут в Перемишлі не сміє бути торговельно-зарібковим заведенням, але місцем, де наші дівчата моглиби вчитися. А тут не можуть, бо наука й удержання коштують рішучо за богато. А відки набрати грошей?! Ті пані і директори, що управляють Інститутом, повинні також поступитися і вдоволитися меншим доходом. Чейже як православні не схотять танше служити, то найдуться католики, що зможуть управляти нашим Інститутом.

Коли зійтися з яким батьком, що має дитину в Дівочім Інституті в Перемишлі, то кождий нарікає і каже: Деінде танше беруть; от, в Яворові оголошували по 30—40 зол. І чи ви думаєте, що в Перемишлі за 80 зл. дають лучше удержання, ніж Сестри в Яворові за 40? Інші бурси також знижили оплати, хлопячий інститут замінили на бурсу, а Дівочий Інститут не хоче поступитися. Я дивуюся тільки одному, що нема кому заложити якої бурси для дівчат в Перемишлі по конкуренційній ціні; тоді показалосяб, на які уступки пішовби Інститут. Нині як нема конкуренції, то монополісти роблять, що хочуть. Десь там є якийсь Виділ і мають в нім засідати навіть розумні люде, але певно такі, що або дітей в школах не мають, або самі богаті. Якби вони були убогі і не мали грошей, то зрозумілиб голодного й або спричинилиби знижку оплат, або виступилиби з такої інституції, що невиносимий тягар кладе на батьків. Час скінчити з тою кривдою!

Священик-батько.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

5)

Подібно як було в часі релігійної боротьби.

В знанім і почитнім варшавськім місячнику „Дрога" (липень, 1931 р. чч. 7—8) пробував я означити характер національної боротьби на терені Червоної Руси, вбачаючи в ній вдаряючу аналогію з релігійними боротьбами XVI і XVII ст.

Ціль конструктивної політики.

За ціль нашої конструктивної політики на полудневім сході я вважав порушення та переведення на національно мішаній території *ретельної спроби запевнення двом народам живучим в стані змішання на території одноцільній історично, географічно і господарсько рівнобіжного, згідного і взаїмно незалежного від себе співжиття, при чім не може бути мови про більшости і меншости, тільки про рівнорядність.*

Як ту ціль осягнути?

Отже можливо далеко посунена свобода рухів для кождої національности, можливо далеко йдуче зменшення поверхні тертя через усунення контактів всюди там, де контакти ведуть до конфліктів і можливо найдальшої та найконсеквентніше переведеної засади національного парітету.

Які будуть наслідки?

Ця засада уможливить кождій одиниці, передовсім інтеліґенції, зробити нормальну і легальну життеву карієру без входження в конфлікт з істнуючою державністю; примінення її створить українській національности певний фактичний і яко такий признаний стан посідання, за котрим в слід мусить іти певний природний консерватизм і почуття відповідальности передовсім перед власним народом. Це незвичайно важне, бо прецінь ходить про те, щоб на нельояльности супроти Польщі, Українці могли щось стратити, щоб мусіли побоюватися за свій стан посідання і втрату можливости його збільшення в будучности, — коли вони тепер властиво не мають нічого до страчення, навпаки, серед своїх можуть робити яку таку життеву карієру виключно тільки завдяки свому нельояльному відношенню до держави.

А коли осягнеться той стан річей, тоді польсько-українська угода зробиться сама, без умов та інтерпретацій, бо не буде мертвим текстом але компромісом реальних інтересів. Інтереси, коли вони дійсні та важні, все настроєні згідливо. До боротьби пруть тільки почування несконкретизовані в програму.

II.

Причини занепокоєння Поляків.

Як це виказано в попереднім розділі, головної причини невдоволяючого стану річей на Червоній Руси належить дошукуватися в браку польської конструктивної політики на цій території, політики, котра істнуючий стан річей бере за вихідний пункт. Вислідом такого браку конструктивної політики з польської сторони є це, що політична ініціятива на Червоній Руси вихопилася з наших рук і перейшла частинно дійсно, частинно позірно до рук Русинів, а радше їх українського відлому, котрий з меншою або більшою дозою злої віри дає себе уживати як знаряддя радянської, а передовсім берлінської політики. Супроти такого стану річей зрозуміло, що коли тільки в ситуації на Червоній Руси наступали які небудь зміни, то ініціяторами тих змін все були Русини або їх заграничні дорадники, а польська сторона ограничувалася тільки до того, що займала — менше або більше щасливе — становище до ситуації витвореної кимсь іншим, звичайно ворогом. Тому що річ раз докonана не все дається відробити, нічого дивного, що місцеве польське громадянство і ті не дуже численні позамісцеві чинники, котрі з яким таким зрозумінням річи слідять за розвитком подій на полудневім сході, зачинають відчувати певний неспокій і бажалиб, щоби польська сторона вже раз взяла активну і конструктивну участь в переміні status quo на Червоній Руси.

Хибні і шкідливі погляди.

В моїх давніших працях з тої ділянки я висловив погляд, що українського руху на наших полуднево-східних землях при його сучасній силі й напруженню не можна уважати за рух штучний, котрий не видержить контакту з життям. Я твердив також, що теорія, котра каже, що коли йде про український рух, то треба відріжняти між народною, пасивною й угодово настроєною масою та малою горсткою націоналістично сфанатизованої інтеліґенції, що ця теорія не видержує проби життя і що вона навіть шкідлива фрагментаричною правдою вчорайшого дня.

Чому Поляки програють боротьбу з українською інтеліґенцією?

Інтеліґенції й народу при сучаснім стані нашого шкільництва не можна вже розділити у Русинів таксамо як і в Поляків. Інтеліґенція виходить щоденно безпосередно з народу. А наслідком теперішних відносин, які панують на Червоній Руси, інтеліґенція має всі дані ціле життя бути в найтіснішім безпосереднім контакті з народом. Інтеліґенція що раз більше стає о д и н о к и м фільтром, — через котрий в щоденнім житті можуть проникати в руські маси зовнішні впливи (поважні виїмки се тільки контакт з військом і контакт з двором). Стає фільтром, або коли хто волить, що раз більше згущуваною і що раз менше пропускаємою ізоляційною верствою. Боротьбу з українською інтеліґенцією за душу хлопа уряд і нарід польський програють так, як анальоґічну боротьбу за душу польського хлопа програли уряд і нарід пруський. А прецінь пруський уряд довершив чудес, коли ходить про культурне й господарське піднесення польського села!

З Українців не зробиться Поляків.

Врешті третім засадничим і дуже небезпечним блудом, який часто поповнюється з польської сторони відносно національних справ, то переконання, що на протязі часу праця державного апарату передовсім в ділянці шкільництва доведе до того, що наступить коли не національна то в кождім разі державна асиміляція руського елементу. Після тої теорії наші Русини з бігом часу стали би Поляками, котрі говорять по руськи. Подібно колись в найліпшій вірі твердили Прусаки, що Великополяне то нічо інше як Прусаки, котрі говорять по польськи.

Чому асиміляція не вдається?

Таке переконання очевидно найфальшивіше в світі. Передовсім тому, що асиміляція то не є чинність доконувана асимілюючим, чинність подібна до чинности їдження (споживання). Асиміляція то процес, який переходить а с и м і л ь о в а н и й. Процес, який мігби нормально завершитися, вимагає н е с в і д о м о с т и по стороні так асимілюючого як і асимільованого; звернення уваги асимільованого на ту переміну, котрій підлягає, звичайно перериває її безповоротно. Отже повторяю: асиміляція то процес не за чинність, а коли за чинність, то — horribile dictu — чинність сторони пасивної!*)

Духова суть асимілятора.

Тому кожда політика, котра на своїм прапорі явно виписала клич асиміляції, ще н і к о л и на протязі історії не увінчалася успіхом. Асимілятор може бути лише кусителем. І то чим він мудріший, тим більше буде старатися скритися за покусою. Він ніколи не може бути різьбарем. А коли упреться, щоби ним бути, буває рубачем-дроворубом і то звичайно дуже незручним.

Школа в вихованні не рішає.

Те, що сказано висше, відноситься також і навіть передовсім до шкільництва. Школа, особливо державна, може дати знання, але вона не виховує. В ділянці виховання може бути в найкращім випадку лиш одним з дуже численних і то зовсім не найважніших засобів виховання. Вплив школи може бути з природи річи лише фрагментарний.

(Далі буде). С. Л о с ь.

*) На це глибоке місце в сій праці звертаємо особливішу увагу наших песпмістів. Розуміється, песпмістами не можна уважати між нами тих, котрі мають слушний погляд на наше дуже тяжке положення в Польщі. — Ред. „Н. Зорі".

Взаїмне довіря між горожанами держави може бути збудоване тільки на справедливім розділі тягарів. (Маршал Гінденбурґ).

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

40. Признання о. Сарницькому. Реформа — не легке діло. Сотвори державу мищцею своєю Сильний.

Кожде письмо Апостольської Столиці завсіди передтим глибоко обдумане так під оглядом церковно-релігійним, як і історичним і фільософічним. Читаючи якийнебудь документ з Риму — чи то виданий безпосередно св. Отцем, як у цій нашій справі буллю св. Отця Сінґуляре Президіюм, — чи якийсь інший документ, виданий в Його імени котроюсь Конґреґацією, мусимо подивляти основне знання справи як також правдиво батьківську печаливість про духовне добро своїх духовних дітий. А передовсім видиться наглядно високу, справді Апостольську ціль тих письм — якою є: слава Божа і добро людських душ.

Те все бачимо і в письмі до о. Сарницького.

Коли читати нашу пресу з того часу, то ні ліберальне „Дѣло“, ні схизмофільське „Слово“ і „Проломъ“, ні навіть орґан нашого духовенства „Галицкій Сіонъ“[203]) не написали про Чин ні одного теплого слова. Навіть пишучи про упадок Чина не знайшли одного слова оправдання, не піднесли того, що упадок зачався від розбиття Чина між три держави; про духа йосифінського, ворожого Чинам, ані не згадали. І не дивно. Тим йосифінським духом була пересякла більша часть духовенства. До йосифінського духа прилучився ще схизмофільський і націоналістичний. Митрополита Йосифа підносила преса („Дѣло“ і „Галицкій Сіонъ“) більше як самого Папу, бо Папа посмів сказати нам правду в очи, а се не подобалося нашому духовенству і воно — як та розпещена дитина, коли на неї насварить батько, криється за маму, кидаючи в сторону батька гнівні погляди. Не дивно, що тодішна наша суспільність не вміла оцінити діла реформи, ні не відчула потреби і ваги монашого Чина для Церкви і народу.

Інакше дивилася на наш Василіянський Чин Апостольська Столиця. Видимо се з письма до о. Сарницького. Признаючи правдивість погляду о. Сарницького про упадок Чина і про його жалюгідний стан, знайшла Апостольська Столиця слово похвали для Чина в минулім, називає той Чин славним („інклітус“) і в правдиво вітцівськім почуванні до його колишніх заслуг для Церкви — має для нього слово вирозумілости, кажучи, що теперішний жалюгідний стан наступив задля ріжних невзгодин. З признанням підносить св. Конґреґація, що о. Сарницький звернувся до св. Отця з усильною просьбою, щоби тому упадаючому Чинови дав поміч. Не менше підносить св. Конґреґація з признанням, що о. Сарницький піддав від разу спосіб, як можна прийти на поміч тому упадаючому Чинови.

Апостольська Столиця добре оцінювала трудности для діла реформи так зі сторони самого Чина, як і нашої суспільности. Тому що в греко-католицькій Церкві не було в тім часі другого Чина — а самі Василіяне не могли себе реформувати, — треба було взяти до переведення сего діла монахів з іншого Чина[204]). Інші чини в католицькій Церкві були іншого, латинського обряду й іншої народности. І то були якраз дві важні перешкоди до переведення реформи. Тому, що тодішні Василіяне так само як уся наша суспільність не мали щиро католицького зрозуміння що то є обряд в відношенні до самої віри і духа віри, ставили вони обряд на першім місци. — І за обряд боялися більше як за саму віру а з нею всі інші річи ставили на другім, підряднім місци як бачимо з протестів так самих Василіян як і всього майже духовенства. Послух і пошана для Церкви і для Голови Церкви кудись поділися. Голова Церкви, Христовий Намісник, мав у них менший авторітет і право як митрополит... Митрополит мав у них повне довіря, йому хотіли повірити віднову Чина, а Папа після їх думок немав до того права. Митрополита обожається — а проти зарядження Папи вноситься протест до намісництва[205]) а потім до міністерства. Одинокий тоді о. Сарницький в цілім Чині — а мабуть не помилюся — коли скажу, що може і в цілім духовенстві мав про митрополита і для св. Отця властиві поняття. Папа, Намісник Христа, Учитель Церкви і її Пастир, з повним правом як непомильний в справах віри заступник Бога в царстві Божім на землі то є в Церкві — отже і в Чині, має право навчати, управляти, лічити все те, що в тілі Церкви Христової нездорове, потрібує лічення. Що так було — то є що о. Сарницький був правий у своїм відношенні до Апостольської Столиці — і мав здорове і розумне, згідне з догмами католицької Церкви поняття і правдиве бажання добра свому Чинови — свідчить се письмо Апостольської Столиці. Більшої похвали і признання за його почування до Чина і до Церкви не міг дати йому ніхто інший. А що серед тодішних обставин діло реформи було дуже тяжке і рапаве, як пише кардинал, префект Пропаґанди, тому св. Отець поручив се важке діло до зрілого і всесторонного передумання Св. Конґреґації. Овочем тої глибокої надуми і кількамісячних нарад був декрет або Апостольська Конституція — або булля про віднову Чина. Ту буллю переслала св. Конґреґація о. Сарницькому. Ся отже Конституція це вислід кількамісячних праць, нарад і дискусій таких учених і розважних людей як кардинали, секретарі і конзультори Конґреґацій — а вкінци й самого Папи. А яка цінна та праця під оглядом історичним, під оглядом аскетичним і правничим, побачимо низше з тексту самої буллі і з аналізи того так важного для історії нашого Чина документу.

Віднову нашого Чина — приписує св. Апостольська Столиця слушно передівсім — то є в першій мірі о. Сарницькому. І тому в тім письмі признає йому префект Пропаґанди іменем святішого Отця, що його ініціятива реформи майже в кождій точці одобрена Апостольською Столицею. І з тої причини кардинал Префект іменем св. Конґреґації складає о. Сарницькому свої високі признання і ґратуляції.

Присилаючи о. Сарницькому ті признання за розпочате діло, поручає Кардинал приложити всього старання, щоби так довго очікувана реформа чимскорше перейшла в діло — і щоби він був все до помочи Отцям Єзуітам, особливо в трудних як усе початках і коли людські пристрасти піднесуть тяжкі перешкоди для переведення діла реформи. І о. Сарницький, загрітий і піднесений на дусі тим признанням, поборював всі можливі перешкоди так від своїх Василіян, як і від цілої української суспільности, так в часописях як і приватно, словом і письмом. Маючи на те Апостольське благословення, зносив о. Сарницький зі спокоєм стоїка всі найнегідніші напасти. І ні на хвилю не дався захитати в своїм зачатім ділі, хоч шалена буря напастий, очернень і наклепів гуділа довгий час, бо цілих кілька літ, буря найчорніших підозрівань і т. д., як побачимо з голосів нашої преси про реформу і з протестів по вічах і соборчиках. До переведення великих діл в історії Церкви і людства уживає Бог людей таких, якими вони є, навіть з їх людськими немочами, щоби тим способом показати, що Він сам своєю силою творить важні діла. Вчинив силу своїм раменем... Сильний і святе імя Його[206]).

---

[203]) В перших двох роках видавав „Гал. Сіонъ“ Д-р Юліян Пелеш при співпраці о. Д-ра Кл. Сарницького, о. Торонського і др. За нього стояв „Гал. Сіонъ“ високо так що до змісту як і що до форми, редаґований правдиво по католицьки і більше чистою народньою мовою. В 1882 р. видавав „Г. Сіонъ“ о. Д-р Теофіль Сембратович при співучасти о. Д-ра Мільницького, о. М. Малиновського і др. Нова редакція не стояла вже на тій висоті, що перша під кождим оглядом. Видно се передовсім зі становища до реформи Чина — і взагалі до Чина: ні слівцем не згадується про минуле Чина. До папського декрету про реформу — ставиться „Галицкій Сіонъ“ холодно; про протести духовенства не згадує так — якби їх не було. Становище його в тій цілій справі — некоректне. А зате в ч. 13 з 1 (13) липня помістив „Г. Сіонъ“ у вступній статті: Адресъ благодарности къ Его Превосходительству Митрополитѣ Киръ Іосифу Сембратовичу отъ деканата Кудринецкого душпастырей за листъ пастырскій зъ 2 червня 1882 р. ч. 104/орд. Була се очевидна демонстрація проти Папи...

[204]) Бучацькі Василіяне написали були в протесті проти реформи, що хоч признають потребу реформи — то бажають собі, щоби ту реформу переводив „тѣлько рускій митрополитъ разомъ зъ нами“ — але се є як раз доказом — що вони не мали поняття про реформу.

[205]) Гл. протест старих Василіян в „Дѣлѣ“ з 22 мая (3 червня) 1882 р. ч. 39 і вступну статтю „Дѣла“ в ч. 35 з 8 (20) мая 1882 р. З самої назви папської конституції роблять собі насмішку і ставлять те слово все в лапках, іронізуючи

[206]) Лук. 1. 51. і 49.

Воєнна бібліотека ім. Гувера в Америці

Український Відділ.

Управа „Воєнної Бібліотеки ім. Гувера“ при університеті в Стенфорді в Каліфорнії звернулася до Українського Наукового Інституту в Берліні з проханням, надіслати їй повну збірку української воєнної літератури та всіх матеріялів, що відносяться до України з воєнних і повоєнних часів. Український Науковий Інститут просить наші бібліотеки, установи та всіх, хто має відповідний матеріял (книжки, ілюстрації і т. п.), негайно його надіслати на адресу: Ukr. Wiss. Institut, Berlin, W. 56, Französischestr. 29. Не сумніваємося, що українські бібліотеки, видавництва, установи й поодинокі люди не відмовлять своєї допомоги та зроблять все, щоб український відділ поважної американської наукової інституції виглядав як слід.

ПАМЯТАЙТЕ ПРО ВІДНОВУ ПЕРЕДПЛАТИ НА КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ.

ПОДЯКА

Як виконавець послідної волі бл. п. Івана Стромецького почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“ у Львові за виплачення без зайвих трудностів обезпеченої суми 500 амер. долярів за обезпечення бл. п. Івана Стромецького, який заключив обезпечення у згаданому Товаристві щойно півтора року тому.

Кулянтне виплачення обезпечення уповажняє мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“ найширшим кругам української суспільности.

Березів Нижний, дня 10 жовтня 1932.

Михайло Ґеник с. Івана.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою.
Телефон 57-48.
3 21—х

Електричне серце України

вже є, та воно безробітне...

Нема сумніву, що найбільше економічно-фінансове діло на українських землях це т. зв. Дніпрельстан, Дніпрова електрична стація, котру відкрито 10. X. с. р. В яких цілях і з яким успіхом її побудовано, оповімо тут по можности коротко. Та найбільша в Европі гідроелектрична стація побудована нище Дніпрових порогів, коло історичного острова Хортиці й села Кічкасу, має вже свою історію. Вже на довго перед війною „Вольное Економическое Общество“ в Петербурзі опрацювало плян упромисловлення Росії. В нім намічено також будову тами й електричної стації нище Дніпрових порогів. Тимчасом стара Росія завалилася. Та большевики, знані зі свого замилування до ґіґантичних плянів, приступили до опрацьовування плянів будови Дніпрельстану. В 1925 р. вже був готовий плян проф. Олександрова в Політбюрі в Москві. Одначе цілі три роки йшла в Політбюрі завзята боротьба між правицею з Бухаріном і Риковом на чолі та лівицею про доцільність будови Дніпрельстану взагалі. Права опозиція висувала арґумент про недоцільність будови такої величезної й дорогої електрівні, для котрої брак консумента електричної енергії. Лівиця висувала на перший плян політичні арґументи: створення великого робітничого центру, твердині комунізму серед селянської України. Українські делеґати в Політбюрі домагалися будови Дніпрельстану з господарських мотивів, бо думали, що удасться при його помочи зелектрифікувати цілу Україну, зробити Дніпро сплавним, наводнювати степову Україну і т. д. По розгромі правої опозиції Сталін прихилився до лівиці та вирішив справу будови Дніпрельстану. До цего рішення спонукала його немало постава всеї совітської України. Совіти й преса УССР кликали до будови Дніпрельстану на власну руку, колиб Москва дальше вагалася з відповідним рішенням. І так весною 1927 р. серед великого ентузіязму на совітській Україні приступлено до будови Дніпрельстану під керовництвом американського інжиніра Вінтера з наміром скінчити роботу за 5 літ. Справа йшла доволі пиняво й нескладно, бо не було ні відповідних матеріялів до будови, ні кваліфікованих робітників, ні мешкань для них, ні харчів і т. д. Хоч праву опозицію розгромлено, та її господарські річеві арґументи про недоцільність Дніпрельстану з поступами його будови зачали поважно непокоїти урядові большевицькі круги. Вкінці в 1930 р. розвязано цю справу в такий „простий спосіб“: ухвалено „добудувати“ довкола Дніпрельстану т. зв. Дніпрокомбінат, себто ряд великих промислових заведень, котрі булиб консументами електричної енергії. Отже загалом плян ґіґантичних будов над Дніпром представлявся так: 1) Дніпрельстан з силою 450.000 кінських сил (зразу плянували на 800.000) вибудовано коштом 220 міл. руб. Тама довга на 760 м. піднесла позем води Дніпра на 37 м. Сила води порушає 5 аґреґатів по 90.000 кінських сил кождий. 2) Дніпровий водний шлях від Орші аж до Херсону мав повстати при помочі системи там і шлюзів, котрі коштували 20 міл. руб. Дві перші части того пляну вже виконані. 3) Дніпрокомбінат, великі коксівні, хемічні, металюрґійні („Запоріжсталь“), алюмінієві та інші фабрики, на котрі призначено 580 міл. руб. Тепер будують ті фабрики з великим поспіхом. Отже разом коштуватимуть ті всі будови над Дніпром 820 міл. руб. Треба знати, що вуголь і зелізо мусять туди довозити з Донбасу й Кривого Рогу, що з господарської точки погляду зовсім нераціональне. Остають тільки політичні та престіжові моменти. Большевики опинилися тепер у глупій ситуації, бо вибудували коштом соток міліонів електрівню, а для більшої частини її електричної енергії нема наразі консумента. Вправді енергію Дніпрельстану можна передавати на віддаль 300—400 км. довкруги, одначе будова проводів на дальшу віддаль така коштовна, що не оплачується. Досі збудовано такі проводи до Дніпропетровська (Катеринослава), але це не розвязує справи, бо для того міста вистарчилаби невелика електрівня. Будова Дніпрокомбінату йде помалу. Начальний директор тих робіт, інж. Вінтер, нарікає на брак кваліфікованих робітників, на лиху апровізацію, на невідповідні будівельні матеріяли. Він заявив, що „основний консумент електричної струї Дніпрельстану — промисловий комплекс — представляється невдоволяюче“. До того ще большевики звернули головну увагу на розбудову уральсько-кузнецького промислового комплексу (Магнітогорськ). Так отже справдилися побоювання правої опозиції. Існує вже оспіване большевицькими поетами „електричне серце“ України, та воно тепер слабо бється й буде безробітне так довго, доки не добудують до нього Дніпрокомбінату, на що тепер слабі вигляди. Виходить таке, що і Дніпрельстан і Дніпрокомбінат з господарської точки погляду тепер недоцільні. Виходить, що мабуть лучше булоб за ті суми збудувати ряд менших електрівень на Україні в тих місцевостях, де є консументи електрики. А вийшло таке: 1) Збудували величезним коштом найбільшу в Европі електрівню в такім місци, де нема консументів електрики. 2) Отже добудовують там фабрики, щоби було кому брати електрику. 3) Та тепер показується, що в тім місци нема сирівців, яких потребують фабрики. 4) Отже зачинають будувати зелізниці, щоби довозити сирівці. 5) Заки збудують ті фабрики й ті зелізниці, то Дніпрельстан по перше стоятиме без ужитку, по друге буде нищитися, як кожда неуживана річ, по трете, коли вже будуть нові фабрики й нові зелізниці, — тоді очевидно покажеться, що все те не оплачується, бо довіз сирівців зробить надмірно дорогими товари, продуковані в фабриках коло Дніпрельстану. — І. Д.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс Л. Хижинського для С. Титаренка.

НЕ ТВЕРДІТЬ, ЩО ВАМ НЕ ТРЕБА ЖИТТЄВОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ. ТАК ГОВОРИЛО ВЖЕ БОГАТО ЛЮДЕЙ І ТОМУ МІЛІОНИ ВДІВ І СИРІТ ЖИВЕ В НУЖДІ. ПАМЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ І ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЮ РОДИНУ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.
69 9-х

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Найновіша Енцикліка Св. Отця. (Далі). — Дальше подає Енцикліка цілу низку фактів, які вказують на свідому злу волю уряду. Уряд прикриває переслідування Церкви т. зв. „Модус вівенді“, предвидженим у конституції. Та на ділі сей „Модус вівенді“ представляється так: У противенстві до приписів конституції, яка виразно признає горожанам свободу слова й вірування, уряд самовільно обмежує число священиків так, що вони фізично не в силі відповісти своїому завданню. І так у провінції Міхоакана має право існувати лиш один священик на 33 тисячі вірних; у провінції Хігуагуанна один на 45 тисячів; у Хіяпасені один на 40 тисяч; вкінци в провінції „Вере Кручіс“ один на сто тисяч! До того додати масове замкнення семинарів, тоді очевидне, що за кілька літ навіть і се мале число кандидатів дух. стану не буде мати спромоги перевести свої студії. Надто уряд дозволяє священикам справувати їх функції лиш у тих церквах, які на се призначені урядом. Відправлення Богослужень в таких церквах, де нема виразного дозволу, стягає на священиків і вірних дуже діймаючі кари. — Св. Отець зазначує, що не дає подрібних приписів та директив, яких малиб держатися Епископи і священики. Се й неможливе, бо примінення т. зв. „конституціоналій“ неоднакове у кождій провінції та переслідування в ріжних місцевостях Республики прибирає ріжні форми. Нехай отже кождий Епископ і кождий священик поступає відповідно до місцевих обставин з великою розвагою і застановою, щоб не погіршувати справи, а принести славу Богу. Та взявши під увагу місцеві умовини, священики обовязані як найостріше протестувати проти атеістичних заряджень і рівночасно л е ґ а л ь н о ю дорогою доходити своїх прав. Коли Епископ або священик хоче правити Сл. Божу в якійсь „забороненій“ церкві, щоб усунути більше лихо, нехай просить уряд о дозвіл. Та се ніяк не можна вважати якимсь компромісом між Церквою та безбожним урядом; се ще не буде узнання світської влади над Церквою, бо св. Церква многократно такі блуди осудила. Се лиш матеріяльне піддання себе під кривдячий і несправедливий закон, щоб осягнути вищу ціль: добро душ. — Вкінці Св. Отець взиває вірних до солідарности і єдности, до посіщування церков, до молитви й послуху своїм духовним. Молодь закликає горячо, щоб гуртувалася під стягом „католицької акції“ й уділяє всім Апостольське Благословення. — Коли читається цю Енцикліку Св. Отця, мимоволі приходить на думку, як се можливо, щоб у XX ст., столітті так крикливо реклямованої „свободи“, було можливе насильство й нарушення, таке брутальне, таке довге, таке очевидне й цинічне, найважнішої й основної свободи: свободи душі в її найшляхотніших і найвисших реліґійних почуваннях, в її обовязках зглядом Бога! І це насильство діється не на одній чи другій одиниці, але на цілім народі, який уміє бути вірний своїм реліґійним переконанням аж до крови, до мучеництва! — (Докінчення буде).

Зі всіх річий на світі найбільше цікава для людини істота се людина. (Смайлс).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Г. ДОМНИЦЬКИЙ.

ПРОГРАМА ПАРТІЇ ЦЕНТРА

з провідними лініями до революції 1918 р.

Програму партії Центра становила програма фракції Центра в парляменті з девізою „Iustitia fundamentum regnorum“. стисло сформульована в трьох засадах, про які вже була мова. На основі тих засад партія Центра й будувала свою політику. Перед виборами або в деяких інших випадках вона переказувала їх, іноді розяснювала, а то й доповнювала відповідними виборчими *закликами та поясненнями, які* примінювалися до часу й відносин німецького життя. Таким чином програма партії Центра не тратила свого значіння, бо самим життям обновлялася та приноровлювалася до життя. Все це видно з коротенького переказу й наведення головніших місць тих виборчих закликів, які партія Центра робила перед виборами, та з вияснень, які вона в важних питаннях політики подавала до прилюдного відома.

Заклик з 24. VI. 1873 до парляментарних виборів 10. I. 1874. Провідники партії Центру — передовсім Малінкродт, Райхенспергер, Савіні й Віндгорст — повідомляють, що вони з іншими своїми товаришами обєдналися в фракції Центра або, инакше кажучи, створили партію Центра, з девізою на прапорі: „Iustitia fundamentum regnorum — справедливість це підвалина держав“. Як провідні зорі свого ділання вони означують: „1. Збереження конституційного основного характеру німецької держави як союзної держави, лише в необхідному єдність, у всьому іншому вільне самовизначення поодиноких держав. — 2. Сприяння моральному й матеріяльному добру всіх кляс народу, осягнення конституційних гарантій для горожанської й релігійної свободи всіх приналежних до держави“ і т. д. —

Ці засади подають провідники під розгляд виборців. Останні мають вибирати до парляменту таких кандидатів, які зі всею силою будуть *боротися „за горожанську й церковну свободу*, за правдивий і дійсний поступ на християнській основі, за обмеження публичних тягарів, як особистих, так і матеріяльних“ (T. VII. c. 439—40).

Заклик з грудня 1876 до парляментарних виборів на 10. I. 1877. Тіж чолові провідники партії Центра, без Малінкродта й Савіні. Залишаються вірними своїй програмі. Проти фальшивого лібералізму, що загрожує основному характерові держави, як союзної держави. Проти державного законодавства, що ушкодило Церкву й нарушило внутрішній мир! За свободу й право Церкви! За обмеження державних видатків на військову справу. За реформу господарського й робітничого законодавства. „Справедливість основа держави. — З Богом за правду, право й свободу!“ (c. 440—41).

Заклик з червня 1878 до парляментарних виборів на 30. VII. 1878. Чолові провідники ті самі. Вірні програмі. Проти замахів культуркампфу, проти фальшивого лібералізму. За свободу Церкви, за економічно-соціяльні реформи й т. д. (c. 442—43).

Все це, але іншими реченнями та з новими домаганнями, передають також заклики до парляментарних виборів з червня 1881 на 27. 10. 1881, з вересня 1884 на 28. X. 1884 (також проти „Staatssozialismus“ і „Staatskirchentum“), з січня 1887 на 21. II. 1887, з січня 1890 на 20. II. 1890 (c. 443—50).

Заклик з травня 1893 до парляментарних виборів на 15. VI. 1893. Чоловий провідник м. і. Ернст Лібер. Побіч необхідних домагань провідники заявляють свою вірність засадам програми, якої нема потреби поновлювати. „Найвищий закон — *устрій. Його передовсім треба зміцнювати* в пошані й звичаю нації“. За оживлення релігійного християнського переконання „для поборення блудних наук лібералізму й соціялізму“. „Вперед з Богом за правду, свободу й право!“ (c. 450—54).

Заклик з травня 1898 до парляментарних виборів на 16. VI. 1898. „Партія Центра заснована як політична партія для оборони прав Церкви, для береження політичних свобід і для плекання господарських інтересів німецького народу, особливо німецьких католиків“. „Ми тримаємося міцно устрою німецької держави. Ми бережемо вірно прав цісаря, союзних князів і поодиноких держав. Також непорушно бережемо прав німецького народу й його заступників“. За скасування решти законодавства культуркампфу. За ощадности в бюджеті і т. д. „Більше ніж передтим мусимо підкреслити стару засаду, що фракція Центра сприяє по силам своїм моральному й матеріяльному добру всіх кляс народу. Лише ця точка погляду забезпечує на всі боки право і справедливість. Як гордістю нашої партії є, що вона у всіх станах має численних прихильників, так є її честю, що вона з тим самим відданням і примирувочою справедливістю вступається безсторонно за підняття господарського положення всіх станів. Коли ми при цьому вділяємо потребам убогих станів особлившої опіки, то в цему лежить лише підтвердження нашої найвищої засади“. „Боротьба проти віроненависти і блудних ідей соціял-демократів, проти ворожого Церкві лібералізму і проти того консерватизму, який не відмовляється, від однобічної заінтересованої політики, а своєї цілі шукає в обмеженні свобід і прав народу, — ця боротьба вимагає тривкости фракції Центру“ (c. 454—57).

Заклик з травня 1903 до парляментарних виборів на 16. VI. 1903. Вірність засадам програми. „Тяжкі господарські відносини наших днів принесли велике многократно небезпечне загострення противенств між ріжними станами і клясами. Постійно старалися ми сприяти чесній праці у всіх станах звання та винаходити справедливе вирівнання противних інтересів“. „*Супроти стремлінь соціял-демократії та проникання великого капіталу добиваємося* збереження і зміцнення середних станів, особливо в ремеслі й промислі“. — „Центр не був і не сміє бути партією одного стану або одної кляси. Нашою гордістю повинно остати, бути правдивою народною партією, яка обхоплює всі стани і всі кляси. Засади християнства означують нашу загальну політичну діяльність. Тому всім колам *народу без ріжниці приспічена праця Центра*“. — „Збереження центра дуже необхідне для охорони християнської основи нашого державного єства, як і для дальшого розвитку нашого політичного й господарського життя. Збереження Центра особливо необхідне для німецьких католиків“. (c. 457—460).

Заклики до парляментарних виборів з грудня 1906 на 25. I. 1907 і з грудня 1911 на 12. I. 1912 нічим не відріжняються від попередних (c. 460—63).

Вияснення з 28. XI. 1909. „Партія Центра це партія засадничо політична і неконфесійна. *Вона стоїть на основі устрою німецької держави*, який вимагає від послів дивитися на себе як на заступників цілого німецького народу. Тому партія Центра добивається охорони й повної рівноправности всіх горожан держави. Інтереси їх вона старається заступати завжди з уваги на добробут цілого народу та розквіт всіх кляс“. Про це каже в 2 пункті й програма фракції Центра в парляменті. Цему засадничому характерови партії Центра в жадному разі не заперечує її оборонна боротьба в часі „культуркампфу“ за свободу й право німецьких католиків. „Також в виконанню цего обовязку партія Центра ніколи не зрікалася характеру політичної партії, яка покликана діяти на правових основах конфесійно мішаної держави“. — „Партія Центра ніколи не узалежнювала належности до партії від приналежности до католицького віроісповідання, *а фракція Центра в парляменті також фактично* мала між своїми членами аж до нині людий неприналежних до католицького віроісповідання, які були також присутні при всіх її найінтимніщих нарадах. При цему треба узгляднити, як само собою зрозуміле, що в тих питаннях, які торкаються релігійного обсягу, кожний посол кермується засадами свого віроісповідання“*).

Оповіщення з 8. II. 1909. „Партія полягає по заснованню й історії на ґрунті німецьких устроїв. Цим виявляється її патріотичний і державно консервативний, її монархічний та федералістичний характер. Збереження незалежности релігійних спільнот, особливо католицької Церкви, повне здійснення конституційної рівноправности всіх приналежних до держави, оборону християнських основ держави й суспільства, як рівнож береження горожанської свободи й соціяльної справедливости уважаємо ми — в згоді з вияснення обєднаних управ обох фракцій Центра, в парляменті і в пруському соймі з дня 28 листопада 1909 р. — За великі завдання партії. Співпраця католицьких і некатолицьких мужів серед партії Центра служить збереженню мира між християнськими віроісповіданнями та плеканню спільних інтересів. Центр се засадничо політична неконфесійна партія. Відхиляючи кожду дальшу дефініцію, заявляємо, що Центр повинен остати таким, яким він був і є. — З політичної точки погляду партія мусить класти постійну вагу на те, щоби її прихильники співпрацювали активно в соціяльних і економічно-господарських організіях, щоби також їх участю сприяти економічно-господарському й соціяльному піднесенні (мас). Це важне для християнських селянських союзів, для діяльних організацій — на християнському й патріотичному ґрунті — ремісників, середного стану купців, служачих і урядовців, також для численних кругів промислових робітників, які в християнсько-національному робітничому русі добиваються економічно-господарського й духового добра свого стану на основі існуючого суспільного порядку й патріотичного духа.

Як згадане „вияснення“, так і „оповіщення“ були відповідю на злобу дня. Це в історії Центра зветься також „теоретичним спором“. Той цікавий спір *посідає досить значну літературу*. Спір тревав кілька років (1906—1914). Був це спір за характер партії Центра. Здавалося, що той спір загрожував єдности німецьких католиків. Противна сторона, до якої належали так зв. „інтеґральні католики“, як зве їх К. Бахем, *намагалася впливати* на перетворення неконфесійного характеру партії центра в конфесійний, щоби відтак партія заступала інтереси цілого народу на всіх просторах публичного життя лише в згоді з засадами католицького світогляду, що зрештою передає відповідно сформульована дефініція. Проти сего виступили зі всею рішучістю провідники партії Центра та боронили як партію, так і себе від безпідставних підозрінь в якому-будь нарушенню доґми свого католицького віроісповідання, що їм закидали „інтеґральні католики“, які немов хотіли відновити середновіччя. Через „Ubi arcano Dei“ Папи Бенедикта XV з дня 1 листопада 1914 року „інтеґралізм“ німецьких католиків *був покінчений* як морально, так і авторітетно. Папа сказав, що віруючого мусілоб задовольняти визнання: християнин моє призвіще, а католик імя*).

На передодні революції 1918 р. німецька партія Центра оповістила заклик *до своїх членів з залученням* „Richtlinien für die Parteiarbeit“ (30. червня 1918 року). — „Що здобула й осягла німецька партія Центра — каже той заклик — від свого заснования в тяжких роках політично-церковної боротьби та в поважних працях для державно-горожанської свободи, для господарського забезпечення й соціяльного підняття нашого народу, — те повинно довго оберігатися в надходячих важких роках по війні й провадити далі до розбудови на незміненій основі християнської справедливости“.

Щодо провідних ліній, то вони були, як пише К.Бахем, вислідом фактичного розвитку політики Центра від її початку в 1870 р. Способом кодифікації вони обхоплюють ті засади й погляди, які доси виробилися як спільна опінія партії. Вони претендують на значіння загального звіту про спосіб, як сповняли доси свій уряд провідники партії Центра й католицького народу в Німеччині.

Ці провідні лінії „скодифіковані“ в трьох розділах: I. Устрій, 1—3 п. II. Зовнішна політика, 4—7 п. Ввутрішня політика. а) Релігійно-моральні домагання, 8—14 п. б) Соціяльні й господарські домагання, 15—19 п. ц) Фінансові й податкові питання, 20—21 п., д) Становище до наслідків війни.

*) З того ясно, що некатолики могли в партії Центра співрішати тільки в справах чисто політичних, а не релігійних. — Ред.

*) Річ ясна, що всі справи партії Центра можна зрозуміти тільки беручи під увагу специфічно німецькі відносини. — Ред.

Люди високо обдаровані і благородної натури складають блуди других не на характер, а на обставини та досконало памятають навіть найменший опір слабих і блукаючих проти покус і гріхів. (Смайлс, „Характер“, розділ VI.: „Про панування над собою).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВІ ЗАМОВЛЕННЯ СОВІТІВ у польських промисловців одержали державну гарантію до висоти 5 міл. зол.

„ЧИСТКА“ В КОМПАРТІЇ. Тасс доносить: На підставі присуду контрольної комісії комуністичної партії СССР викинено з партії 20 членів, що належали до контрреволюційної групи Тютіна. Ся група намагалася створити організацію кулаків, яка поставила собі за ціль привернути капіталістичний устрій в Росії. Між виключеними находяться Галкін, Слєпков і Марецкій. Зіновєва й Каменєва викинено з партії, потім назад принято. Тепер знов їх усунено й увязнено. Крім того викинено ще 4 старих партійців.

РОМУНСЬКИЙ МІНІСТР ЗАГР. СПРАВ Тітулеску заявив у Парижі, що він горячий прихильник ромунсько-радянського договору про ненапад.

ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАКІЇ Масарик заявив, що ні фашизм ні большевизм не мають будучности перед собою. Се лиш ефемериди. Домагання Німеччини рівности зброєнь оправдані. Хоч ся справа дотикає цілої Европи, то Німеччина і Франція мусять зліквідувати її приязно між собою.

СЕРБСЬКА ВЛАДА перевела численні ревізії серед чільних Хорватів. „Дейли Телеґраф“ називаючи Хорватію „Ірляндією Югославії“ пише, що в Хорватії приготовляли збройне повстання проти сербської влади. В Босній та Дальматії йдуть завзяті партизанські бої між хорватськими повстанцями і сербськими жандармами.

ФОН ПАПЕН відвідав у Монахові б. баварського наслідника престола Рупрехта.

ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ в Німеччині в повному розгарі. Німецька і загранична преса предсказує Гітлєрови погром у виборах та зріст мандатів німецьких націоналів (гуґенберґівців), котрі підпирають уряд фон Папена. Взагалі щораз більше появляється голосів, що звізда Гітлєра меркне.

ГІТЛЄР розпочав подорож літаком по Німеччині. Підчас тої обїздки буде промовляти на 60 передвиборчих зборах.

СКЛИКАННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ ВЕЛИКОДЕРЖАВ у справі німецьких домагань стрічає непоборимі труднощі. Покищо Мек Доналд переговорює в тій справі з Еріо-том, відтак говоритиме з фон Папеном і фон Найратом. Сама конференція буде скликана мабуть не в Лондоні але в Женеві.

КАНЦЛЄР СКАРБУ АНҐЛІЇ Чемберлєн заповів, що по закінченні редукції буджету наступить зменшення податків. Біржа зареаґувала на се звишкою акцій і державних паперів.

ПРЕДСТАВНИК ІТАЛІЇ в Женеві Альоїзі заявився за ревізією версайського договору і за зрівнанням Німеччини в области зброєнь. Союз Народів не повинен робити ріжниці між малими і великими державами та між побідниками і побідженими.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ ГУВЕР заявився у передвиборчій промові проти счеркнення военних довґів і проти обниження митних тариф, якого домагаються амер. демократи.

БЕДУЇНИ напали на французьку станицю Абукемаль в Сирії та вбили одного старшину й кількох вояків.

ЯПОНІЯ веде переговори з Португалією в справі купна половини острова Тімору. Цей остров лежить 700 км. на північ від Австралії. Колиб Японія його набула, малаби вихідну точку до експанзії в напрямі Австралії та моглаби її опанувати. Австралія зі своїми 6 і пів мілионами населення не встоялаби перед 70 мілионами войовничих Японців.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Хліборобський тиждень в цілій Польщі відбудеться в днях від 6 до 13 листопада с. р. В перших пятьох днях будуть окружні зібрання хліборобів в повітових містах, шестого дня воєвідські зібрання повітових делеґатів. Дня 13. XI. с. р. відбудеться краєвий зїзд хліборобів у Варшаві при участи окружних і воєвідських делеґатів з цілої Польщі.

Ціни збіжжа мимо інтервенції держави не поправляються. Супроти того правительство рішило обнизити о 15% оплату за перевіз збіжжа призначеного на вивіз за границю.

Білянс Польського Банку виказав деякий зріст запасу золота і значне зменшення грошевого обігу. Обіг банкнотів зменшився о 30,200.000 зол. Обіг більону збільшився о 1,300.000 зол.

Зменшений оборот векслів і векслевих протестів. Коли в липні с. р. запротестували у Львові 30.000 векслів на суму 8,000.000 зол., то в серпні с. р. запротестували „тільки“ 25.000 векслів на суму 5,500.000 зол. В серпні с. р. запротестовано векслів: у Львові 7.609 штук на суму коло 2,400.000 зол., у львів. воєвідстві 15.030 штук на суму 3,850.000 зол.; в Станиславові 1.530 штук на суму коло 360.000 зол., у станислав. воєв. 5.327 штук на суму коло 83.000 зол.; в Тернополі 898 штук на суму коло 176 тис. зол., в тернопіль. воєв. 4.616 штук на суму коло 755.000 зол.

Наглий спадок фунта стер. На лондонській біржі вартість фунта стер. у відношенні до доляра впала з 3,45 на 3,41, потім на 3,36; вкінці піднеслася на 3,39 і 1/8. Цей несподіваний спадок фунта стер. пояснюють значним запотребуванням чужих валют для довершення платностей за ріжні сирівці, особливо за збіжжа й бавовну. Зате ціни золота підскочили о 2 шилінґи й 2 пенси та дійшли до 122 мил. і 2 пенсів за унцію. За золотого фунта стер. платять 28 шил. і 6 пенсів.

Палять перли. Японські годівельники перел рішили спалити 140.000 перел вартости 50.000 долярів, щоби в той спосіб запобігти знижці цін. Знищення перел відбудеться під контролею Торговельної Палати в Токіо.

Маленький фейлетон

Що таке „Тус Курімоно“?

Овочевий садок в кімнаті.

В Японії вже від століть плекають породи карловатих дерев. Спосіб плекання таких дерев називається по японськи „Тус Курімоно“. Наперед виплекали Японці карловаті сосни і смереки, потому й карловаті яблоні, груші й інші овочеві дерева, котрі держать у більших вазонках, в кімнатах. Метода плекання таких карловатих дерев виглядає так: Треба постійно обтинати коріння і гилля. Найлучше зачинати се в осени. Щіпити можна їх в рік опісля, весною. Доперва в третім році можна такі деревця перенести з успіхом з саду до вазонків у кімнаті. Тоді треба їх плекати при помочи т. зв. странґуляційної методи. Вона полягає на тім, що корінь в його насаді перевязується деліkatним дротом. А саме в тій ціли, щоб не допускати до такого деревця за великого допливу соків. Се власне стає причиною карловатого росту. Рівночасно треба обтинати надто обильне листя, бо воно зуживає за богато соків. Ціла штука плекання таких дерев полягає власне на тім, щоб їм не давати більше соків, як лише тілько, кілько вони доконче потребують до життя. Так можна виплекати собі овочевий садок в кімнаті з мініятурних дерев. (З німецького).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

НОВИНКИ

Двацять літ минає 6 листопада с. р. від смерти нашого славного композитора Миколи Лисенка.

Звільнення „Рідної Школи“ від стемплевих оплат. Станиславівське Воєвідство звільнило „Р. Ш.“ від стемплевих оплат на всякі письма до Воєвідства і Староств рескриптом з дня 30. VII. 1932. ч. Б. П. 66/37. Кружки „Р. Ш.“ можуть вносити подання о дозвіл на театральні вистави, концерти та інші імпрези без стемплів. Натомість читальні „Просвіти“ мусять платити стемплі по 11 зол. на кожде подання о дозвіл на свої імпрези.

Анґлійський сенатор Ловік перебував кілька днів у Львові, де познайомився з кооперацією краю.

Недоля рідношкільного учительства. При віднові концесії на приватні школи „Р. Ш.“ вимагають від прив. учителів т. зв. свідоцтва льояльности. Повітові староства відмовили видачі свідоцтва льояльности: в Бережанах дир. школи П. Будзови та учит. П. Гошовському; в Коломиї учит. М. Грамякови; в Печеніжині дир. школи Новакови та учителькам А. Пнівчуківній і М. Бровчуківній; в Пядиках учит. П. Смеречинській. Отже тільки в 4 школах „Р. Ш.“ на всіх 15 учителів відмовила влада свідоцтва льояльности 7 учителям(-кам), через що вони стратили посаду. В такім положенні опинилося наше приватне учительство.

В Теребовлі утворено Відчитову Комісію при філії т-ва „Просвіта“. Завдання її: уладжувати постійно відчити в читальнях в Теребовлі та по селах повіту. В склад Комісії увійшли: проф. П. Чайківський, голова, о. З. Кузьма від Сіль. Господаря, м-р Г. Ракоча від Союзу Українок, д-р А. Заплітний від філії „Просвіти“, д-р Т. Воробець від Ґіґієн. Т-ва, д-р Ст. Годований та інж. В. Пасіка.

В Бобреччині поліція перевела ревізії в с. Виспа в Дмитра Лютого і в с. Стрілиска Нові в Осипа Лабяка. Хоч нічого в них не знайшли, відставили їх скованих до повітового суду в Бібрці.

При ліквідації Сельроба в Рожневі-Слобідці знайдено летючки і відозви КПЗУ а в Кобаках сконфісковано цикльостиль і вказівки на случай зриву. В Кобаках, Рожневі, Слобідці і Рибні арештовано по кількох сельробів.

В Теребовельщині шаліла недавно велика буря з громами. Внаслідок хмародому вода зірвала міст в Залавю; в Могильниці вода забрала навіть стіжки й пасіки та змила місцями урожайну землю.

Аґітація за знесенням Судів присяглих. Мимо того, що трибунали державних судів мають право систувати вердикти суддів присяглих, в польській пресі зачинає ширитися аґітація за знесенням судів присяглих.

До Варшави приїхав комісар нюйорської поліції Рудольф Ваґнер. Він шукає Самуіла Інзула, котрий здефравдував 2 міл. дол. і втік мабуть до Польщі, бо він родом з Варшави.

Нещастя само не ходить. Купцеви Лейбі Боймальґріневи у Зволені захорували на тиф 3 дочки і жінка. Коли одна з дочок померла, віддав жінку і 2 другі дочки до шпиталю в Козеніцах. Незабаром наспіла відтам вістка, що померла друга дочка. Коли нещасний батько їхав на похорон в тягаровім авті, наступила катастрофа, в котрій його тяжко ранено.

В новосибірській тюрмі помер о. Йосиф Сенвайтіс, парох Челябінська, в 65. р. життя.

Російська публика не цікавиться большевицькими часописами й літературою, а радо читає дореволюційну літературу. Молодь починає шанувати родичів, військові ходять на богослуження. Чимало є молодих священиків,

добрих проповідників. ҐПУ нагадує царську жандармерію, однак вона 20 разів численніша. Большевиків нарід не любить, але й царату не бажає. — Таке оповідає одна професорка педаґоґії в Лондоні, що вернула з „полудневої Росії“.

Перша протирелігійна бібліотека в Ленінґраді буде міститися в б. соборі св. Володимира. Державна бібліотека в Ленінґраді взялася вже до її зорґанізування.

Мешканевий голод в Москві дійшов до небувалих розмірів. Навіть державні установи скупчують тепер, щоб оселити в них бездомних мешканців Москви.

В Чехословаччині один телєфонічний апарат припадає на 100 мешканців.

3.000 урядників зредукують в Австрії в жовтні та листопаді с. р.

Не спав 16 літ мадяр Корнель Чекелі, ранений в голову в часі війни в Карпатах. На успокоєння давали йому все сильніші давки наркотиків. Вкінці він не видержав і помер з перевтоми.

Німецький маляр Роберт Ріхтер виконав за 2 роки мозаїкову репродукцію „Тайної Вечері“ Леонарда да Вінчі. Розмір образу 7.19 м. × 3.65 м. (понад 300.000 камінчиків). Твір чекає на купця в музею в м. Перґамо в Італії.

Цінні рукописи з часів Ґетого знайшли в Бремі в приватній збірці. М. ін. було там 140 досі незнаних листів Ґетого.

У Вроцлаві було 37 випадків пошести діточого параліжу.

Новий театр під голим небом має повстати в м. Берхтесґабен, в Баварії. Він буде суперничати з видовищами під голим небом в Оберамморґав, славними на весь світ зі своїх „Страстий Христа“.

Крівава ліцитація селянського господарства відбулася в Каллінґгавзені на Шлєзвіґ-Гольштайні. 2000 селян стануло в обороні ліцитованого селянина, обкидуючи поліцію камінням. Поліція розігнала товпу сальвами та ранила богато селян. Союз німецьких хліборобів вислав до німецького міністра хліборобства Бравна телеґрафічний протест, в котрім домагається здержання всіх примусових ліцитацій сільських господарств до часу, коли піднесеться їх дохідність.

Жан Каррер, славний французький катол. письменник, поет і публіцист, помер в рідній місцевости Нерак в 67 р. життя.

У Франції велику сензацію викликав лет 100-літньої старушки де Рілльо. Вона летіла літаком в товаристві дітий і внуків, не проявляючи жадного страху ні зденервування.

Муссоліні признав архіепископам Люкки в Італії титул ґрафів.

В Маредсу (Бельґія) помер визначний бенедиктинський історик о. Берліер в 71. р. життя.

Американський дослідник д-р Уіллієм Біб спустився в море на 670 м. глибини. Осягнув рекорд.

Мозковий екстракт застрикують людям берлінські професори Кронфельд і Фройґт. Осягають тим скріплення здібностий і працездатности приблизно на 20%.

Рекордову висоту 15.000 м., границю стратосфери, осягнув літаком анґлійський капітан Овинс.

Великий метеорит упав на землю коло Пскова в СССР.

Випозичальня Бібліотеки Т-ва „Просвіта“ у Львові перенесена до книгарні Т-ва при Руській вул. ч. 1 і випозичає книжки на дуже догідних умовах: в будні щодня від 8½ — 6½ год., а для учеників, замешкалих у Львові від 5—6½ год.; в українські свята від 9—12 год. Тамже подаються інформації про умови впису.

Овочеві щепи і корчі найкраще садити осінню! Добірні торговельні відміни, пригожі для нашого підсоння по знижених цінах (нижчі від весняних!), негайно висилає фірма: А. Терпиляк, шкілкове та пасінне господарство, в Залукві п. Галич. Від збірних замовлень значний опуст. Жадайте цінників та оферт. 88 5-5

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“,** Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 2-х

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Карло Бардин,** дійсний радник Митроп. Консисторії, декан і парох Братковець к. Стрия, помер 10. X. 1932 року в 69. р. життя та 44 священства. Похорони відбулися 12. X. у Братківцях в супроводі 17 священиків та численно зібраного народу. В. Й. П.!

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УНЕВАЖНЮЮ вкрадену книжку Каси Хорих видану на ім'я: Олександер Мох. Львів, вул. Содова 4. 1—1

ШУКАЮ ВІД ЗАРАЗ інтеліґентної господині до ведення більшого господарства. Прошу заподати услівя. Зголошення: *о. М. Гащак. Хміль, п. Любовиска.* 93 2-3

Т. БЕТТІНҐ
БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНЕ ПЯНІНО
„ДІМ ШОПЕНА“
Львів, Сикстуська ч. 11
Ціни стисло фабричні. Спеціяльні услівя сплати. Українська обслуга.
85 3—4

Добірний товар!! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі

бо тим

дає варштат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 82 5—?

ВСЕЧ. ОО. КАТЕХИТИ! Поручайте шкільній молоді „Молитвенник для молоджи“ за 1.20 зол. Гуртово 25% опусту. Книгарня „Рідної Школи“, Львів, Сикстуська 20. 80 5—5

КІНА

АТЛЯНТІК: „Добраніч Відне!“
КАСІНО: „Людина серед малп“. (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „Франкенштайн“.
МАРУСЕНЬКА: „Франкенштайн“.
МІРАЖ: „Вен Гур“ (Рамон Новаро).
ОАЗА: „Неніта — дніт Гаванни“.
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець“.
СТИЛЕВЕ: „Жінко, не гріши“ й „Особиста секретарка“.
УТІХА: „Безбожне дівча“.

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і відчищує (десинфекціонує) названі предмети 7-40 74

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 81-50

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На літний і осінний сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

2 22—?

НА ЗИМУ

призначили ми зовсім даром 5 велюрових пальт мужеських і 3 жіночі плащі з футрянними коннірами для тих, що закуплять у нас до 24 грудня ц. р. один з названих комплєтів товарів. Перечитайте уважно. Хотячи спопулярізувати нашу фірму серед многих верств консументів нашого краю, висилаємо (не оглядаючися на то, що в останнім часі товари значно подорожіли) наші безконкуренційні комплєти першорядних зимових матеріялів, по цінах найнижших в цілім краю, а іменно:

Ч. 6. Лиш за 14 зол.

3. м. наймоднішого матеріялу на мужеське осіннє убрання і 1 спортовий пульовер з лискавичним замком при шиї, 3 пари грубих скарпеток зимових, 3 ручники білі вафлеві, 3 хустники до носа, 1 пару рукавичок вовняних подвійних. Оплату зол. 2.50 платить відбираючий. На жадання додаємо повний комплєт підшивки до убрання враз з гузиками за зол. 6.50.

Ч. 7. Лиш за 11.50 зол.

1 пульовер жіночий з тамборацією, 3 пари зимових панчіх „Макко“ 3 ручники вафлеві, білі, 3 хусточки меріжконані, 1 хустку турецьку на голову, 1 пару рукавичок вовняних подвійних. Оплату почтову зол. 2 платить відбираючий.

Ч. 5. Лиш за 33 зол.

1 штуку білого полотна в виборовім гатунку, 1 пару ковдер пікових на ліжка в наймоднішні взори і квіти в ріжних красках, 2 простирала на ліжка з коліровими берегами, 3 ручники білі вафлеві і 1 пару диванів на стіну в гарні взори і образи. Оплату почтову зол. 3.50 платить відбираючий. Без ризика, коли товар не подобається, звертаємо гроші. Замовлення просимо адресувати:

Firma M. SZYFFER ŁÓDŹ, ul. Nowomiejska 5, skrzynka pocztowa 459.

УВАГА: Дня 30. грудня ц. р. оголосимо листу осіб, котрі одержали премії. Користайте з нагоди, кождий купуючий може зовсім безплатно одержати 1 премію. 94 1—1

Одинока найліпша й своєрідна ПАСТА ДО ВЗУТТЯ

ЕЛЄҐАНТ

КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. Адреса: Львів, Кордецького 51. Тел. 60-04 1 42-х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 82 (580). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 27 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ставіщанська ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чвертьрічно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чвертьрічно 1 дол. 50 сент.
Ціна числа 25 сот.
Конто О. Щ. Краків 405.867.

Українці в Манджурії

З Москви доносять: Політична акція українських орґанізацій на Далекім Сході викликує занепокоєння большевиків. В Харбіні Український Національний Комітет приступив до видавання часопису „Манджурський Вістник" в трьох мовах: українській, російській та англійській. У вступній статті „М. В." заявляє, що Українці стремлять до скинення російської окупації й до самостійности. Українське населення на совітськім Далекім Сході становить поважний відсоток. Вкінці висловлюється певність, що нова держава, Манджурія, сконсолідується під японським протекторатом і буде жити в згоді з Українцями на Далекім Сході „М. В." вважає Манджурію чинником ладу на Сході.

Хмари над польсько-французькими взаєминами

ПАТ доносить: „Ер Нувель" оповістив передовицю, в котрій пише, що над польсько-французькими взаєминами зависли хмари з двох причин: 1) Франція доставила Польщі воєнного матеріялу за міліярд франків, а польські власти кажуть, що той матеріял не до ужитку. 2) Будову залізниці Шлеськ-Ґдиня віддала Польща французькій фірмі, котра не постаралася, щоб одержати на час умовлену позичку. Отже праці перервано. Обі ті справи можуть мати поважні наслідки. Такі вістки в пресі щораз частіші.

Господарський оптимізм в Америці

Хоч в останніх днях зазначилася деяка знижка курсів на ню-йоркській біржі, то в Америці всетаки панує оптимістичний настрій. Американська преса оповістила відповіди на анкету понад 100 банків, промислових і торговельних підприємств: „Які вигляди на розвиток економічних відносин в найблищім часі?" З фірм, що взяли участь в анкеті, 77% стверджує, що вже тепер істнує деяке оживлення в торговельних оборотах і що найнищий пункт депресії вже переступлено. На сю тему гл. передовицю п. з. „Чи йде до лучшого?"

Бороніть нарід перед лихвою

Найвисший процент 12 від ста.

ДДЗ (Дневник Державних Законів) в ч. 90 поз. 759 приніс новий розпорядок мін. скарбу з дати 20. X. 1932. В § 1 сказано: В грошевих кредитових взаєминах не вільно вимовляти собі й побирати в готівці або в інших вартостях в формі проценту або в якійнебудь іншій формі маєткових користей, котрі перевисшають 12% від ста в річнім стосунку. — Сей розпорядок обовязує від 21. X. 1932 р. — В § 2 сказано, що умови, заключені перед 21. X. 1932, в котрих умовлено висший процент, мають бути виконані, але з двома застереженнями: 1) Коли умовлено процент, дозволений дотеперішними приписами, 2) навіть той дозволений процент вільно брати найдальше за час до 31. XII. 1932, а потому вільно брати не більше як 12%, хоч умовлено більший процент. Про се треба скрізь повідомити наш нарід, котрий тяжко терпить від лихви.

Влекшено оборот землею

Уряд розіслав обіжник про улекшення обороту землею. Сей обіжник поручає скарбовим урядам, щоби не робили труднощів у продажі землі, обтяженої гіпотечним довгом з титулу залеглих податків. Уряди мають дозволяти на парцеляцію таких маєтностий з тим, що гіпотечний довг буде задержаний на непарцельованій частині маєтности. Причиною, котра спонукала уряд, видати сей обіжник, є надія, що селяни перестануть тезаврувати гроші вдома і зачнуть купувати поле. Та сей обіжник виходить трохи за пізно.

Податкові пільги для рільників

Міністерство скарбу розіслало обіжник до скарбових палат у справі пільг для рільників, діткнених ржою на збіжжі. В обіжнику сказано, що ржа на збіжжі це елементарне нещастя й узаконює признання пільг так в области податків ґрунтових як і доходового. Про се треба скрізь поучити наш нарід, щоби старався о ті пільги, які не одному можуть помогти в труднощах.

Ще оден податок — „обивательський"

„Вечур Варшавскі" доносить: Правительство постановило наложити ще один податок т. з. обивательський. Сей податок платитимуть горожани, що скінчили 21 рік життя і платять доходовий податок, згл. ті, що самостійно удержуються, хоч доходового податку не платять. Ставка нового податку має виносити від 4 до 60 зол. річно, залежно від висоти плаченого доходового податку. Цікаво, кілько ще нових податків діждемося за свого життя?

240.000 зл. річної платні

„Ґлос Народу" пише: Начальний директор нафтяного картелю має 120 тис. зол. річної платні. Крім того дістає він річно 120.000 зол. тантіем. Перший заступник начального директора дістає 8.000 зол. місячно, другий 6.000 зол. Крім того дістають вони „відповідні" тантіеми і по 150 зол. денних діет в разі виїзду. І такі річи діються в часах економічної скрути!

За чистий таріль, вилки і ложку

Совітська „Красная Газєта" принесла отсю новинку: „Дім санітарної культури на спілку з Союзом працівників публичних харчівень скличуть в найблищім часі зїзд помивальниць під кличем „За чистий таріль, вилки і ложку". Посудина, ложки і вилки подавані в радянських харчівнях, такі брудні, що викликують слушне обурення. Підчас зїзду буде зорґанізована вистава раціонального миття посудини". І такі люди хочуть весь світ „реформувати"!...

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Чи йде до лучшого?

На великих світових біржах запанував від кількох літ невиданий звишковий рух й оптимістичний настрій. Оживилися великі грошеві і сирівцеві біржі. В декотрих великих і важних галузях промислу припинився постійний досі упадок продукції, декуди зазначився навіть невеличкий зріст. Від трьох місяців не занотовано ні одного більшого занепокоєння на біржах ні поважнішого заломання курсів. Правда, що якийсь час наступає деяка знижка курсів, та на кождім такім обниженню все щось залишається з попередної звишки. У висліді повстає филяста але постійно вгору зміряюча лінія. Се явище типове для світових бірж в першій покрізовій фазі господарської конюнктури.

Зпочатку економісти сего явища не вміли пояснити. Бракувало статистичних даних, які узасаднювалиб сю звишку цін сирівців і курсів паперів. Щойно тепер виявилося, що біржі як завсігди так і тепер п р о ч у л и такі факти, яких жаден інститут для дослідів конюнктур, ні жадна статистика не могли завважити. Оживлення на біржах наступило рівночасно з такими проявами економічного життя, яких статистика не могла завважити, бо вона не може йти рівнобіжно з господарськими явищами, лише позаду них, не може бути при їх народинах, може лише реєструвати вже народжені факти.

Як початки світової крізи появилися наперед в Америці, так і тепер перші филі оптимізму приплили до західної Европи і частинно до нас з Америки. Заобсервований на світових біржах спочатку позірно неузасаднений оптимізм потвердили опісля факти, зареєстровані статистикою.

До того рода проявів треба зачислити зріст замовлень в американськім сталевім тресті та зріст скількости заладувань ваґонів. Щоправда, сей зріст невеликий. Він виносив усього 4000 тон більше дня 31 серпня ц. р. в порівнанні зі станом з 31 липня ц. р. Та важна тут не скількість тон, але те, що перший раз від березня 1931 р. припинився постійний упадок замовлень. Про розміри того зменшування замовлень нехай посвідчать цифри: Від березня 1931 р. до серпня ц. р. стан замовлень впав з 3,950.000 на 1,970.000 тон!

Таксамо річ мається зі зростом скількости заладовань ваґонів на американських залізницях. В серпні ц. р. перший раз по кільканацяти місяцях постійного упадку заладувань наступило їх збільшення. Се свідчить не лише про задержання дальшого зменшування оборотів, але й про їх незначне збільшення.

Крім того від довшого часу нотують поправу в продукції та збуті американського текстильного промислу і штучного шовку. Те саме видно в самоходовім промислі.

Останні інформації з Німеччини також свідчать про зріст оптимістич-

них настроїв в економічних кругах мимо того, що внутрішньо-політичне положення Німеччини непевне. Зріст замовлень на штучні погної свідчить про поправу настроїв у рільництві. Скількість безробітних змаліла в Німеччині в серпні ц. р. о 158.000. Також в інших галузях промислу слідне збільшення занять і поправа в продажі.

В Анґлії та Франції постійно росте довіря до публичних фінансів. Наслідком того і тут видно перші прояви поправи економічної конюнктури.

У всіх тих краях чинники відповідальні за розвиток економічних справ пильно роздмухують ті перші іскорки загальної поправи конюнктури. Передовсім зменшують державні видатки, примінюючи їх до платничої спроможности суспільности. Це не якісь дорівочні, безплянові ощадности й компресії, але широко закроєні і сміло подумані реформи на довшу мету.

Одначе мимо тих познак поправи світової конюнктури булоб передчасно говорити про незбиті докази заломання кризи і початок нової ери. Про кінець кризи неможливо говорити тому, що се не лиш криза економічна, але в першу чергу моральна, відтак і хронічна політична криза. А в тих областях людських взаємин покищо не видно поважної поправи. Навпаки, хмари непевности над політичним горизонтом згущуються щораз більше.

Інтервенція

в справі емеритованих і звільнених суддів-Українців.

В справі переношення на емеритуру і звільнювання суддів Українців інтервеніювали в мін-ві справедливости сенатор д-р А. Горбачевський і пос. д-р Я. Олесницький. Делеґація представила статистику в тій справі. Лише в 6 окр. судах Східної Галичини перенесено досі на емеритуру 44 суддів-Українців (8 з них не дістало ніякої емеритальної платні). Українців-суддів у Сх. Галичині було досі 20%. Тепер цей процент зменшився більше як на половину. Віцеміністр справедливости Сечковский обіцяв ще раз розглянути справу перенесень на емеритуру і звільнень суддів-Українців. Що вийде з тої обіцянки, побачимо незабаром.

Бандитизм в СССР.

Рабують, щоб мати за що втечи до буржуазних країв.

В останніх часах на тлі нужди в СССР застрашаючо поширюється бандитизм. На передмістях Харкова рабують в білий день. Недавно відбувся в Харкові процес проти 30 членів комсомолу (Союз комун. молоді). Обвинувачені комсомольці зорґанізували рабункові банди і в одностроях урядників ДПУ переводили ревізії. Погрозами і знущаннями змушували людей віддавати гроші і споживчі продукти. На запит прокуратора, чому вони рабували, відповів один комсомолець, що вони хотіли в той спосіб здобути більшу суму грошей та втікти до капіталістичних держав, бо там життя лекше ніж в СССР. 7 обвинувачених засуджено на смерть, прочих на тюрму від 5—8 літ.

За крадіж чобіт в Совітах

6 присудів смерти.

В Ленінґраді суд засудив на кару смерти через розстріл шість службовців фабрики взуття „Скороход“ за крадіж 1000 пар чобіт. Суд зазначив в мотивах присуду, що совітський уряд не може толерувати крадіжи державного добра.

Кождий звалює свою власну вину зі себе на обставини. (Саллюстій).

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

6)

Церква, родина й життя сильніші ніж школа.

Сили впливу школи ніколи не належить переціновати, хочби в тій справі говорено не знати що на учительських і ювилейних поматуральних зїздах. Се річ зовсім певна, що школа навіть мріяти не може про це, щоби могла побідно боротися з іншими чинниками, котрі впливають на виховання людини, отже з Церквою, родинним домом, оточенням, життям.

Школа програє боротьбу навіть з самим домом.

Передовсім боротьби з родинним домом школа, особливо державна, мусить вистерігатися як огню там, де до такої боротьби приходить, бо таку боротьбу школа вже програла ще заки її розпочала. Зрештою добре, що так є: чоловік то не деревляна колода, котру можна стругати в ріжні форми.

Докази на це на всім світі.

Над тим не треба довго розводитися, ні доказувати. Якби школа могла кого небудь „виховати“, то нині Індія булаб замешкана Анґлійцями, Великопольща Німцями, б. Конґресівка Москалями, а т. зв. Східна Малопольща Поляками, бо прецінь перше покоління Українців „виховалося“ в польській школі і щойно під його напором покликано до життя першу українську ґімназію. Якби ми менше читали щоденну пресу і ліпше знали історію, лекше булоб нам знаходити дуже прості способи виходу з ситуації, котра нам видається замотаною тільки длятого, що дивимося на неї через паперові окуляри.

Дві цікаві й подібні розмови.

Пригадую собі одно інтервю в справі шкільництва на Галицькій Руси. Представникам заграничної преси в 1930 р. уділив його один з польських державних мужів, чоловік знаний з інших справ як праведний, розумний, що знав край і людей, оскільки їх можна пізнати з рапортів підчинених урядів, статистик, лектури і тайної розвідки. Він сказав своїм заморським співбесідникам, що Польща нікого не польонізує, але „в польській державі кождий горожанин мусить уміти по польськи“. Цей висказ застановив мене, бо я чув його другий раз в життю. Перед богато роками я мав змогу говорити про шкільництво в тодішній познанській реґенції з високим пруським урядником, чоловіком зовсім не дурним і напевно чесним. Коли я піддав критиці систему примінювану в пруських школах у відношенні до польських дітей, мій товариш сказав мені дослівно таке: — „Ми нікого не ґерманізуемо, але кождий німецький горожанин мусить говорити по німецьки“. Тямлю також мою відповідь: — „Се мабуть на те, щоби було можна користати з богатої скарбниці німецьких проклонів для проклинання Німців“.

(Далі буде). С. Лось.

Рекляма се двигун торговлі

В однім провінціональнім французькім часописі в Піренеях було недавно таке оголошення: „З глибоким жалем повідомляю всіх моїх клієнтів про смерть моеї горячо улюбленої жінки, що працювала в моїм кориннім склепі. Це тяжкий удар для мене і для моеї крамниці. Одначе запевняю всіх моїх клієнтів, що якість моїх товарів остала незмінна“. Розуміється, цей помисловий купець мав збільшену клієнтелю, бо кождий приходив його потішати. Та наші купці зовсім не дбають про рекляму в пресі.

ПРО НАШІ СВЯЩЕНИЧІ ОРҐАНІЗАЦІЇ

(Дискусійна стаття).

В 70. ч. „Нової Зорі“ появилася вступна стаття п. з. „Два зїзди“, підписана криптонімом А. О. Там висказані думки про станову орґанізацію духовенства. Автор висказує погляди, які не беруть під увагу особливших прикмет духовного, священичого стану й через те цілу справу священичих орґанізацій ставлять у невластивім світлі.

Між іншими шан. Автор закидає духовенству, що „воно не має своеї загальної станової орґанізації, котра обеднувалаб у собі священиків бодай у такій мірі, як се має місце в нашого учительства, якого „Власна Поміч“ обеднує поверх 2000 учителів-Українців у Польщі“.

На се відповімо так: Духовний священичий стан під оглядом станових орґанізацій не можна ставити на рівні зі світськими званнями. Вже сама Церква священичому станови надала орґанізацію таку докладну, випробувану віками й усталену канонічними приписами, що всяка інша чисто станова орґанізація або злишна або навіть шкідлива. У всіх справах, які вяжуться з завданнями священиків, з їх душпастирською працею, їх обовязками, їх матеріяльним вивінуванням; всякі трудности, які випливають з відносин часу, всякі сумніви в методах душпастирської праці, примінювання нових способів та середників у боротьбі з ворогами Бога й Церкви, — все те вирішує Церковна власть: Ап. Столиця в загально церковних справах або місцеві Ординаріяти, коли ходить про місцеві відносини. Засобами в тім Синоди провінціональні й епархіяльні, Конференції Епископів, Зїзди краєві й Епархіяльні під проводом Ординаріїв, деканальні Собори й парохіяльні конференції з точно определеним кругом ділання й компетенції. Ще докладніше і всесторонніше зорґанізоване монаше духовество так, що й мови не може бути про якісь орґанізації монаших осіб поза їх законною орґанізацією.

Тим одначе не виключається священичих Товариств й Орґанізацій взагалі. Істнують области, де священичі орґанізації поза церковною можливі, хосенні, потрібні й навіть поручені Церковною властю. Такі области се наукові, духовно-аскетичні для піддержання і поступу у внутреннім духовнім життю, апостольсько-місійні й суспільно-добродійні. Перша має на меті зорґанізувати і скоординувати наукові сили духовенства одної нації, краю чи Епархії в ціли розвою богословської й католицької науки. Друга має служити для внутренного життя священиків. Питомець в семинарі з зарядження Церкви дістає велику поміч і духовну опіку, щоб він міг дійсно духовно жити, поступати й не лиш виробити собі всесторонні засади духовного внутрішного життя, але також набути основні й солідні чесноти, без яких неможливе ні священиче життя ні ділання. По виході з семинара, священик полишений власним силам серед життевих бур та невзгодин, серед напружуючої та відповідальної праці. Коли монаше духовенство жие по монастирях спільно і все тішиться духовним проводом та наглядом, світське духовенство жие серед далеко тяжших умовин. Серед тих його умовин треба великого напруження ревности й сили духа, щоб не лиш удержатися на достойнім рівни християнської досконалости але й щораз вище поступати. Саме тут великою помічю е духовні Орґанізації, які мають на меті скріплення і поступ духовного внутрішного життя світського духовенства.

Такі Орґанізації чи Товариства, одобрені Церковною Властю, дуже помічні й потрібні. Тому Церква підпирає їх, поручає й надає їм всякі привілеї. Тут належать такі як: Товариство „Персеверанціє сацердоталіс“, всякі Священичі Евхаристійні Союзи, Священичі Апостольські й Місійні Тов. і пр.

Третя категорія Товариств і Орґанізацій дає моральну й матеріяльну поміч апостольським Завданням Церкви, головно на місійному полі. Четверта має подати духовенству забезпеку на час недуги, старости, економічної скрути і смерти. Така суспільно-добродійна Орґанізація малаб подбати про священичі санаторії або принайменше про грошеві запомоги на час довшого й коштовнішого лічення, про забезпечення на час неспосібности до праці, на час старости; поміч у виїмкових скрутних положеннях священика (огонь, неурожай, задовження і пр.); запевнення собі відповідного похорону на випадок смерти й відправлення певної скількости Сл. Божих за свою душу. Тут належить також забезпечення священичих родин жонатого духовенства.

Коли вже бесіда про сю дійсно болючу й упокоряючу справу, признаю, що під тим оглядом вдирається якась безнадійність. Наше духовенство в безпорівнання лучших часах на протягу соток літ, як іще загал духовенства був жонатий, не спромоглося на відповідне й достойне духовному станови забезпечення своїх родин. Отже як се зробити нині, коли кріза доходить до крайности й число жонатого духовенства постійно маліє? Я також тої думки, що безженні священики не повинні тут відсуватися з помічю, но солідарно помагати жонатому духовенству.

Нічо не перешкоджає, щоби дві або три ціли т. є духовно-аскетичні, апостольські й добродійні лучити в одній Орґанізації, як се маємо в „Товаристві Безженних священиків ім. св. СВЩ. Йосафата“ в Станиславові та в „Епархіяльній Помочи“ в Перемишлі. Те саме треба сказати й про священичі журнали. Не перечимо, що під тим оглядом є ще богато недомагань. Все таки, як на наші обставини, справи не стоять так невідрадно, як думає шан. Автор. Маємо строго наукові богословські журнали й видавництва як: „Записки Чина св. Вас. Вел.“ і „Богословія“.

„Нива“ все ще виступає як становий орґан, хотяй вона дотепер не має ясної програми.

Дуже щаслива була думка видавати „Добрий Пастир“, популярно-науковий журнал, присвячений душпастирським справам. Вправді се видавництво ще дуже молоде, бо виходить ледви другий рік, та коли воно дальше так буде розвиватися, колись стане у нас тим, чим у німецькій журналістиці „Теольоґіш-практіше Квартальшріфт“.

Зовсім інша справа, коли ходить про священичі Орґанізації стисло фінансові й економічні. Під тим оглядом Церква поручає як найдальше йдучу обережність. І зовсім слушно. Чисто матеріяльні й купецькі справи такі далекі від звання та обовязків священика, що лучше не брати в них безпосередної участи, а лиш по можности посередну. Се одначе не виключає, але навпаки супонує існування фінансових та економічних установ під впливом та надзором Церкви. Такі установи повинні находитися в руках світських свідомих католиків та під виключним зарядом католицьких світських Орґанізацій.

Ось цих кілька думок уважав я вказаним подати під дискусію. Маю переконання, що під оглядом праці богословсько-наукової, орґанізаційної й душпастирської зовсім не стоїмо позаду, але з кождим роком ідемо вперід. —

Священик.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Найновіша Енцикліка Св. Отця. (Кінець). — Для католицької Церкви се нова сторінка в її мартирольоґії; а для теперішної суспільности й цивілізації се жахливе оскарження в повнім сервілізмі й повнім забутті на найвисші ідеали людства. Світова журналістика така перечулена, коли карають злочинців; до пересади істерична, коли схоплено одну дитину славному пільотови; не має ні одного слова осудження над насильством цілого народу, над невинними жертвами кровавого реліґійного переслідування, ні одного слова признання для геройських жертв! Світські державні уряди такі дражливі, коли ходить о мниме нарушення політичних чи господарських взаємин, стало іґнорують події, які на очах світа діються у Мехіку чи в Большевії.. — Зате в якім прегарнім світлі являється виступ Батька всіх християн з Петрової Столиці. Він підносить свій могучий голос в обороні справедливости, права і святої свободи. Св. Отець піднимаючись цеї шляхотної оборони людини в її найвисших та найсвятіших почуваннях і обовязках, вступив у сліди своїх великих Попередників, зділав велику прислугу для свободи і справедливости законів, а підносячи геройську постійність і мужність переслідування народа, проголосив, що існують ідеї, дійсно великі й безсмертні цінности, за які годиться терпіти й умирати. — Ся нова Енцикліка, „Ацерба анімі“, прозора й неможлива до опрокинення в її історичній части, великодушна й повна мудрости в порученнях і директивах, зворушуюча й безпристрасна в заохоті до витревання, дійсно достойна Христового Намісника, повинна стати предметом студій і роздуми для тих, що мають ще чутку душу й широке благородне серце, що не скошлявіли ще під студеним подувом зматеріялізованого світа. — В сій Енцикліці підчеркнені знов вага і значіння „католицької акції“, сеї дитини Св. Отця. Це місце таке важне й характеристичне подаємо в дослівнім переводі, бо воно не без значіння і для наших церковних відносин:

„Длятого не можемо здержатися, щоби апов не поручити справи, сеї вінці нашого ока, т. є „католицької акції“ після тих норм, які ми передали через нашого Апостольського Делеґата. Треба всюда її відновити і з дня на день поширяти. Ми свідомі, що се діло, передовсім у початках і серед таких умовин найтяжше; ми свідомі, що воно не зараз принесе бажані овочі; та знаємо, що се діло конечне й найуспішніше з усіх інших засобів, як се виказав досвід у тих народів, що вже видобулися з подібних переслідувань. Крім того щераз і щераз напоминаємо в Бозі улюблених синів Мехіканського народу, щоб держали найтіснішу звязь з Матірю Церквою та її Єрархією; нехай отже по силам своїм піддаються поданим нормам і приписам. Нехай не залишають принимати св. Тайни, сі жерела Божої ласки і християнських чеснот; нехай пильно вчаться правд християнської реліґії; нехай у Отця милосердя вимолять мир і добробут для своєї знущаної батьківщини; вкінці нехай уважають собі за честь і обовязок в рядах „Кат. Акції“ давати поміч участю в священичім апостольстві.“

Енцикліка викликала в католицькім світі велике вражіння. З Канади, Америки й Голяндії наспіли вже на адресу Св. Отця вискази співчуття і протестів проти переслідувань кат. Церкви в Мехіку. Лиш тирани лютують, бо знають, що світ політичний і культурний знов лиш мовчати буде. Тому президент Родріґуез проголосив, що замкне всі ті церкви, де священики підуть за вказівками Енцикліки. „Та ворота пекла не переможуть Церкви“. — Кастель Ґандольфо 10. X. 1932. — о. Т. Галущинський ЧСВВ.

У львівськім монастирі ОО. Василіян дня 20. X. с. р. зложив торжественні чернечі обіти богослов Ярема Брода. Він студіював богословію в Інсбруці. По висвяченні на священика виїде він закордон на скінчення студій.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові назви мір і ваг. Головний Уряд Мір у Варшаві видав приписи в справі нових основ правопису чисел і знаків мір і ваг. І так: Одиниці довжини: головна одиниця = метр, м; міріяметр, мрм. = 10.000 м.; кільометр, км. = 1.000 м.; гектометр, гм. = 100 м. — Одиниці поверхні: головна одиниця = центар (м. кв.); міріяметр квадр., мрм² = 100,000.000 центарів, ца або м²; кільометр квадр., км² = 1,000.000 м²; гектар або гектометр квадр., га або гм² = 10.000 м²; ар, а = 100 м²; центар або метр квадр., ца або м²; дециметр квадр., дцм² = $^1/_{100}$ м²; центиметр квадр., цм² = $^1/_{10000}$ м².—Одиниці маси: головна одиниця = кільоґрам, кґ. Тонна, т = 1000 кґ.: квінталь, квн або q = 100 кґ.; міріяґрам, мрґ = 10 кг. — Одиниці обєму: 1. Головна одиниця = стер, с або м³ (метр кубічний або шестистінний). Міріяметр куб., мрм³ = 1,000.000.000.000 стерів; кільометр куб., км³ = 1,000.000.000 с; гектометр куб., гм³ = 1.000.000 с; стер або метр куб. = с або м³; децистер, дцс = $^1/_{10}$ с; дециметр куб., дцм³ = $^1/_{1000}$ с; центиметр куб., цм³ = $^1/_{1000000}$ с; міліметр куб., мм³ = $^1/_{1000000000}$ с. 2. Головна одиниця = літр, л. Кільолітр, кл = 1000 л або 1 стер; гектолітр, гл = 100 л або $^1/_{10}$ с; декалітр, дкл = 10 л або $^1/_{100}$ с; ґарнець, ґрн = 4 л або $^1/_{250}$ с; літр або кварта, л = $^1/_{1000}$ с; кватирка, ква = $^1/_4$ л або $^1/_{4000}$ стера. — Одиниці кутів: головна одиниця = прямий кут, Д. Повний кут або оборот, П = 4 прямі кути; півповний кут, — = 2 прямі кути; прямий кут. Д = 1 прямий кут. Се число „Н. Зорі“ радимо зберегти особливо тим, що мають дітей у школах, бо відтепер обовязують нові назви мір і ваг.

Дефіцит польського буджету на 1933 р. предвиджують на 361 міл. зол. Польський уряд хоче перевести ряд законопроектів у звязку з реформою суспільного законодавства в ціли зменшення дефіциту. Також предбачується нова знижка урядничих платень. Ті проекти вже ухвалив клюб ББ. Так пише орґан польських промисловців в Лодзі „Ґлос Польскі“.

„Банк Польський“ обнизив дисконтову стопу з $7^1/_2$ на $6^0/_0$ і стопу для заставів та отворених кредитів з $8^1/_2$ на $7^0/_0$. Нема сумніву, що за Банком Польським обнижать процентову стопу приватні, комунальні банки та кооперативи. Практично се матиме велике значіння. Досі було так, що менші кредитові інституції брали нераз дуже високі проценти, які доходили до 18, 20 і $24^0/_0$!

Нові срібні двозолотівки, відмінні від теперішних, появляться в Польщі з початком грудня с. р.

Ґубернатор Англійського Банку Норман заявив, що в теперішних обставинах не можна сподіватися радикальної поправи господарського положення. Істнуючі труднощі ще не переборені. Можливо, що слідуючий рік принесе вияснення положення.

Маленький фейлєтон

Свіжі квіти в зимі

Хто на Різдво хоче мати дешевим коштом свіжі квіти в своїм домі, нехай в перших днях грудня відітне довгі на лікоть галузки слив, вишень, груші, тернини, еспанського бозу, ясмину, дикої рожі й інших дерев та корчів, котрі вчасно цвитуть, нехай вложить їх в посудину наповнену водою й держить у теплій кімнаті. Треба уважати, щоби ті галузки мали богато світла і повний спокій, то значить, не вільно їх рухати. Воду зміняти два рази на тиждень. Під впливом світла, тепла і води пучечки зачнуть розвиватися і в чотири тижні пізніше зацвитуть. Галузки треба на кінцях стинати поздовжно і час до часу скроплювати водою.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ЗВЯЗКУ З ПЕТИЦІЄЮ АНГЛІЙСЬКИХ ПОСЛІВ до Союза Народів у справі автономії для Східної Галичини пригадує „Ню Стейтсмен енд Нейшен“ в передовиці з 15. X. с. р., що в рішенню Ради Амбасадорів з 15. III. 1923 в справі признання Польщі суверенітету над Сх. Галичиною находиться на вступі такий висказ: „Польща визнає, що відносно східної части Галичини етнографічне становище вимагає надання їй автономії“.

В СПРАВІ РЕНТ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ Української Галицької Армії інтервеніював у міністра скарбу пос. Дм. Великанович. Міністр відповів, що по узгідненню становищ мін-ва скарбу з мін-вом суспільної опіки появиться розпорядок в тій справі. Той сам посол інтервеніював також у справі признання емеритури зльокавтованим Українцям урядникам б. австро-угорської монархії. Міністр порадив у тій справі внести інтерпеляцію на найближчій сесії сойму.

ПРОУРЯДОВА Й ОПОЗИЦІЙНА ПРЕСА висловлюється про новий буджетовий прелімінар польського мін-ва скарбу, що він за високий і нереальний. З проурядових орґанів преси пише так крак. „Час“, „Дзень Польскі“ й ін.

МАСОВІ РЕВІЗІЇ перевела поліція серед ендецьких й „обвепольських“ діячів Поморя і Познанщини. Кількасот вшехполяків увязнено під закидом приналежности до таємної орґанізації.

ПОЛЬСЬКЕ СТРОННІЦТВО ЛЮДОВЕ почало в Галичині аґітацію за господарським бойкотом міст. В канцелярії адвоката д-ра Мадея в Тарнобжегу скопфісковано валізу з летючками, котрі взивають селян не привозити сільських продуктів до міст, щоби тим способом довести до подорожіння цих продуктів. В Перемищині переведено ревізії й увязнено кількох членів людової партії за поширювання тих летючок.

МОСКОВСЬКА РАДІОСТАЦІЯ доносить: Центр контрреволюційної ґрупи в Москві розбито. Залишається тільки „викурити“ опозиційні гнізда в сільських округах України. — Як таке „викурювання“ виглядає в практиці, свідчать наглядно Соловки.

„ІЗВЄСТІЯ“ пишуть, що іменування Тітулеску міністром загран. справ Ромунії се побіда чинників ворожих совітсько-ромунському договорови про ненапад. Тітулеску, кажуть „Івестія“, буде в переговорах саботувати справу сего договору.

НОВИЙ УРЯД РОМУНІЇ представляється так: премієр мін. Маню, віцепремієр Мінореску, внутр. справи Міхаляке, закорд. справи Тітулеску, фінанси Маджеару, справедливість Поповічі, освіта Ґусті, комунікація Місто, праця Іданіцесці, хліборобство Аніцеску, промисл Люґозіяну, народня оборона ґен. Самсоновічі. Державні секретарі: для Буковини Савеану, для Бесарабії Галіп, для Семигороду Крікан.

ДО НІМЕЦЬКИХ ВИБОРІВ зголошено 32 виборчі ліста. Ліста монархістів називається „Дойтше Кайзерпартай“.

В БЕЛЬҐІЇ повстало нове правительство з католицькою більшістю членів уряду. Премієром став сенатор католицької партії Броквіль.

РЕСПУБЛИКАНЦІ Й ДЕМОКРАТИ в Злучених Державах П. А. стараються зеднати собі католиків для вибору президента. Одначе обі головні американські партії викликують певні застереження з католицького становища.

ЯПОНІЯ підвисшила свій буджет сухопутної армії до 860 міл. єн і буджет фльоти з 200 на 320 міл. єн.

НОВИНКИ

Польська молитва для українських дітей. Доходять до нас з ріжних сторін краю вісти, що польські учителі наказують українським дітям відмовляти в школі молитву по польськи. Шкільні власти на місцях не зважають на протести духовних кругів. Львівська Кураторія повинна видати в тій справі відповідне зарядження, бо се дуже невказана річ, допускати до вибуху боротьби ще на тлі релігійнім. Подаємо се до відома Шкільній Кураторії.

Римо - католицький митрополит кард. Каковский вписав на листу заборонених Церквою книжок брошуру ґр. Лубєньского „Droga na Wschód Rzymu“. Автор, хоч католик і консерватист, різко виступив у тій брошурі проти унійної акції в Польщі, мотивуючи се інтересами польської державної рації. Проти сеї заборони виступила майже вся польська преса, признаючи по суті слушність авторові брошури. Справа ся зачинає прибирати чимраз більше сензаційний характер, бо навіть ті орґани преси, що звуть себе католицькими, виступають проти кардинала.

В Академічному Домі у Львові дня 20. X. с. р. поліція перевела другий з черги цілоденний трус в запечатаних по першій ревізії домівках всіх студентських товариств („Основа“, „Медична Громада“, „Ватра“ та ін.). При тому позабирали деякі книжки з бібліотек тих товариств. І так з бібліотеки Гуртка Студентів Українців забрали м. ін. таку „небезпечну“ книжку, як І. Пулюя „Нові неперемінні звізди“ та інші подібні. Від того дня домівки студ. товариств відчинені і в них розпочалася знов діяльність. Всі мешканці Акад. Дому відбувають дальше свої часті „проходи“ на поліцію, щоби зголошуватися. І коли це скінчиться?

Український ресторан і кавярня у Львові будуть відчинені на днях в „Народній Гостинниці“ при вул. Костюшка 1 а.

„Україна“, львівське спортове т-во, перемогла 25. с. м. польську ліґову дружину „Чорних“ в копаному мячі з вислідом 5 : 3 (2 : 1). Це друга велика перемога „України“, котра в 1929 р. побідила найсильнішу польську дружину у Львові „Погонь“ з вислідом 6 : 2.

За приналежність до ОУН засудив львівський суд Павла Ладиґу, Романа Гука й Володимира Явнича на 6 місяців тюрми.

Гайне-Медіна шириться дальше у львівськім воєвідстві. Досі занотовано 8 випадків, з того 3 в Медиці к. Перемишля, 1 в Перемишлі, 1 в Селиських к. Бібрки.

З Косівщини пишуть нам: При ліквідації Сельробу-єдности опечатано читальні „Просвіти“: в Хімчині, Старім Косові, в Рожнові, Рибні, Слобідці і читальню-Райфайзенку в Кобаках, в якій мали знайти летючки „КПЗУ“ й інструкції СРС (Союзу революційних стрільців). Також опечатано кооперативи в Рожнові, в Кобаках і в Рибні, які вже відчинили. Притім арештовано 5 сельробів з Кобак, 3 з Слобідки, 1 з Рибна, 3 з Рожнова.

На Бойківщині шириться застрашаючо червінка. Досі забрала вона вже богато людий, особливо дітий.

Українець доцентом в Шікаґу. Д-р Олександер Сушко іменований доцентом на катедрі передісторичного та словянського мистецтва на університеті в Шікаґу. Коли це станеться у Львові в столиці українських земель в Польщі?

Видатки Комінтерну за 1932 р. виносять 1,295.316 долярів. З того Комінтерн виплатив в 1932 р. 756.900 долярів на закордонну комуністичну пресу й 53.000 дол. своїм закордонним аґентам.

Мармуровий часопис. В Остії коло Риму знайшли цікавий напис на мармурі. На 56 стрічках описані там події в Римі з часів цісаря Траяна. Вчені думають, що це свого рода офіціяльний часопис з тих часів.

Червоношкірих Індіян в Злучених Державах Півн. Америки є тепер около 350.000. С. р. прибуло їх 3.610 осіб.

Посмертна згадка

† о. **Володимир Малащук,** парох Беремян, заліщицького деканату, помер 15 жовтня 1932 р. Покійний родився 1874 р., рукоположений 1901 р. Парохом був від 1924 р. В. Й. П.!

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89 і пів зол.; канад. доляр 8—8.20; нім. марка 2.10—2.12; 100 чеських корон 25.75—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 21.75—24.75; пшениця селянська 21.50—23.25; жито 14.75; ячмінь 12.75; овес двір. 15.75—16.25; овес сел. 14.50; ґречка 13.75; кукурудза 22; фасоля біла 20; фасоля краса 20; горох зелений 22—26; горох пільний 17; просо 12.50; лен 35; сімя конопляне 25; вика чорна 13; любін синий 9.25; конюшина чер. 115; мак синий 112; макухи льн. 18; ґрис пш. 7.25; ґрис ж. 6.50; бараболя промислова 3—3.25 зол. — Львів: пшениця двір. 23.75—26.75; пшениця сел. 23.50—25.25. Інші курси незмінені. Пшениця пошукувана.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла експ. і десер. 3 зол.; за 1 л. молока 18—20 сот.; за 1 л. сметани 90 сот.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. яець 1.70 зол. Маслосоюз платив за копу яець 5.10—5.20 зол.

МІД: Кооп. „Рій“ у Львові продає мід: ґірський 3.20—3.50; липовий 2.50—3; з ріжних цвітів 2; ґречаний 1.10—1.40 зол. за 1 кґ.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ШУКАЮ ВІД ЗАРАЗ інтеліґентної господині до ведення більшого господарства. Прошу заподати условія. Зголошення: *о. М. Ґащак, Хміль, п. Лютовиска.* 93 3-3

ВСЯКИХ ІНФОРМАЦІЙ за надісланням 2 зл. в почтових значках уділяє і всі поручення полагоджує в місці й на провінції „Інформатор“. Львів, Оссолінських ч. 6. 96 1-1

ЗРЕДУКОВАНИЙ УЧИТЕЛЬ по дволітній службі пошукує лекції на провінції з а м а л и м винагородженням. Зголошення до Адм. „Нової Зорі“ під „Солідний“. 95 1-2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кожлому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 32-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Люди за решіткою (за кратами)“.
КАСІНО: „Людина серед малп“. (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „Франкенштайн“.
МАРУСЕНЬКА: „Франкенштайн“.
МІРАЖ: „Бен Гур“ (Рамон Новаро).
ОАЗА: „Неніта — цвіт Гаваннн“.
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець“.
СТИЛЕВЕ: „Жінко, не ґріши“ й „Особиста секретарка“.
УТІХА: „Безбожне дівча“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 83 (581). Львів, неділя, 30 жовтня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіця ч. S. I. n. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Переслідування Церкви в Мехіку

Голоси преси.

Славний франц. письменник Г. Гоайо пише на сторінках „Фігара“ м. ін. таке: „(По договорі з 23. VI. 1927 р.) можна було на хвилину сподіватися, що не побачиться вже там того сумного стану, що в 1927 р. вирвав з грудей Пія XI оклик болю: „Мехіканські католики терплять нині найбільші переслідування, які коли небудь знає історія. Але ті сподівання розвіялися...“ „Кетолік Таймс“ пише: „(Папська енцикліка) це зворушаючий документ, в якім Св. Отець представляє коротко положення Церкви в Мехіку по нарушенню „модус-у вівенді“ з Ап. Престолом і по відказанню всякого змагання до взаїмного порозуміння“. „Кельніше Цайтунг“ пише: „Мильним є казати, що конфлікт між державою й Церквою в Мехіку це „Культуркампф“. Культуркампф бувби неможливий вже й тому, що 95% населення це добрі католики. Розходиться тут радше про конфлікт компетенції“. Останні слова справляє „Оссерваторе Романо“, кажучи, що це справдішний „Культуркампф“, в якім розходиться для кат. релігії: „Бути або не бути“. Та „Врата адові не одоліють її“!

В Еспанії знов горять церкви

В м. Маркена якісь людці підложили вогонь під церкву св. Севастіяна, в котрій находилися цінні памятки мистецтва. Церква згоріла до тла, хоч усі мешканці й огнева сторожа старалися вогонь погасити. Населення домагалося від міського уряду покарання злочинців. Крім того підложено вогонь під церкву й монастир Босих Кармелітанок, одначе пожежу опанували. Здогадуються, що це діло ватаги, яка їздить самоходами по Еспанії та систематично нищить церкви (ПАТ). Ліберальна влада видно толерує ті вибрики.

Ліські події перед судом

12 селян на лаві обвинуваченых.

Перед трибуналом у Сяноці відбулася розправа проти 12 селян, обвинуваченых в участи у відомих ліських подіях, що відбулися в червні б. р. По переведеній розправі трибунал присудив підсудним Ф. Ковалеві і Юстині Яцинич по 8 місяців за побиття аґронома Земби, орґанізатора т. зв. „сьвента праци“, і по 6 місяців за напад на шолу. Ф. Ковалеві стягнено кару на 12 місяців, Юстині Яцинич на 10 місяців з зачисленням слідчого арешту. Підсудних М. Бандрівського, В. Козака, М. Фенцика, К. Шибінську і Ф. Мищишина засуджено по 6 місяців вязниці з завішенням кари на 5 літ. Прочих звільнено від вини і кари. Сеї зими відбудеться дальша серія тих процесів.

Амнестія в Польщі

Дотичить лише кар до 6 місяців.

Появився декрет президента Р. П. про амнестію. Вона обіймає переступства адміністраційні й підлягаючі загальним судам і дотичить лише кар до 6 місяців тюрми. Не підлягають амнестії переступства військові, проти державного устрою, проти приписів про зброю й амуніцію, проти скарбових приписів, фальшування грошей і кредитових паперів, раяння розпусти і тягнення зисків з того та переступства з обвинувачення приватного, з уповаженнення або на зарядження. Вкінці не підлягають амнестії дисциплінарні кари за скарбові провини. З того ясно, що ся амнестія дуже невеличка.

Львівські лікарі продають ґазети

80% між ними майже голодують.

„Хвіля“ доносить: З ініціятиви львівського округа „Союза лікарів РП.“ відбулися наради в справі тяжкого матеріяльного положення лікарів. Др. Венґжиновский заявив, що у Львові лучаються випадки, що лікарі продають... ґазети, бо богато між ними взагалі нічого не заробляють у своїм фаху. Референт др. Ексельбірт оповідав про велику нужду між лікарями. З них 80% майже голодують, хоч у Польщі лікарів властиво замало. В дискусії підносили, що деякі лікарі мають і по 4 платні посади та ще до того ординують вдома. Друга язва се фактори, котрі витягають пацієнтів навіть з почекалень лікарів і ведуть до інших. Ухвалено домагатися заборони кумуляції посад. На се рада: нехай злишні у Львові лікарі їдуть на провінцію.

Розполітикували навіть дітей

В Альтоні дійшло до крівавої бійки між 100 хлопцями, з котрих частина походила з комуністичних родин, частина з гітлерівських. Хлопці поробили навіть барикади. Щойно сильні поліційні відділи розігнали молодих „політиків“. Се свідчить про ненормальні відносини, але карами їх не поправиться.

Капіталізм доведено до абсурду

Мільонові відшкодування картелів за... безчинність.

Варшавський часопис „Новіни Щодзенне“ доносить: Картель для продукції дріжджей платить кільком фабрикам дріжджей в Польщі величезні суми за те, що вони припинили продукцію. І так Західно-Польське Спіртове Т-во брало від 1929 р. річно по 600.000 зол. Досі дістало се товариство за те, що перестало продукувати дріжджі 1 міл. 675 тис. зол. Такі самі відшкодування діставала дріжджівня в Бержанові під Краковом. За кождий невипродукований кільоґрам дріжджей діставала ся фабрика 1.15 зол. Також фабрика дріжджей барона Ґетца в Окоцімі дістає „відшкодування“ по 600.000 зол. річно. Таких випадків преміювання безчинности фабрик можна навести богато також в інших родах скартелізованого промислу.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ
— а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

В ЛИСТОПАДОВІ ДНІ

За пару днів припадає 14-а річниця памятного для нас дня 1 листопада 1918 р.

Та річниця памятна для нас як відблиск і відгомін ідеалу нашої державности. Отже в листопадові дні на спомин того ідеалу заворушиться думка цілої нації від її верхів аж до найглибших основ. І всім нам повинно залежати на тім, щоб та думка поплила в напрямі добрім і позитивнім, а не в напрямі пустого крику й ненависти, яка спалює передовсім силу тих, що ту ненависть продукують.

А який же той добрий і позитивний напрям національної думки? Тільки той напрям національної думки може бути добрий і позитивний, котрий наперед думає про обовязки а відтак про права. Бо нема жадних прав без сознісно сповнених обовязків. А обовязки є двоякого рода: моральні й матеріяльні. До перших належить передовсім відповідне внутрішне відношення до Бога і Церкви своєї, котре становить підвалину й основу моральної сили не тільки одиниць, але й цілих народів. Отже застановімся в ті дні листопадові передовсім над тим, чи ми чисті в совісти своїй перед Богом, котрий рішає про держави, і чи ми сповняємо як слід обовязки свої супроти Його Церкви та заповідей її, без чого неможливий ні характер людей, ні достойні людей взаємини між ними, ні жадна трівка і поважна співпраця та змагання до спільної цілі.

Одначе сама моральна чистота людей не вистарчить до скріпленя нації під кождим оглядом. Бо сильна нація се великий збір одиниць + суцільність правильно функціонуючих орґанізацій. Де того нема, там нема нації, тільки є етноґрафічний матеріял з менше або більше гарними вишивками на сорочках, запасках і киптариках.

Орґанізації вимагають для свого життя і розвитку двох річей: 1) живого заінтересування ними, 2) правильної жертвенности. Коли того нема, орґанізації стають мертві, а з тим мертвіє й нація. Вона паде в очах своїх і чужих.

Отже в ті дні листопадові нехай кождий зробить собі обрахунок, чи він правильно сповняв свої обовязки супроти орґанізацій, які повинен підпирати. Конкретно кажучи: Чи сповняв правильно обовязки супроти тих орґанізацій, яких пресу читав або повинен читати? Чи платив хоч мінімальну але правильну вкладку на Українську Католицьку Орґанізацію? Чи поміг чим небудь Українській Народній Обнові? Чи купив якусь добру українську книжку, щоб не дати заглохнути своїй культурі? Чи памятав, що ми маємо спадок по своїй війні, спадок в тисячах українських інвалідів, якими треба занятися. Чи памятав про поміч для свого католицького шкільництва? Чи може займався тільки ухвалюванням ріжних „резолюцій“ і нарікання на Польщу й Росію, Ромунію й Чехословаччину, антанту й большевиків та на президента

В. ЛИПИНСЬКИЙ І ЙОГО „БРАТЧИКИ“

Міжусобиці серед гетьманців.*)

Гетьманську ідеольоґію й гетьманську орґанізацію створив головно Вячеслав Липинський. Зокрема — культ гетьманського Роду Скоропадських. В своїх „Листах до братів-хліборобів“ Липинський пише:

„Нема Гетьманства без законного Гетьмана. Такого Гетьмана, якого право на Гетьманство ані з його власного диктаторського бажання, ані з виборчих махінацій „суверенного народа“, — а тільки з його Гетьманської Родової традиції — репрезентуючої державну минувшину нашу — випливає.

„Що під цим Родом, біля якого мають об'єднуватись і орґанізуватись українські Гетьманці, я розумію і розумію Рід Скоропадських — це ясно для кожного, хто мої праці читав і хто моєю політичною діяльністю цікавився. Від нашої козацької державности XVII—XVIII в. тільки цей один Гетьманський Рід удержався до сьогоднішнього дня на відповідній висоті; тільки йому одному Бог дав стільки мужности і сили, щоб в 1918 р. нашу державну, і свою Родову, гетьманську традицію відновити.[1]) Отже тільки цей один Рід може персоніфікувати українську монархічну традиційну Гетьманську Ідею. Тільки він один може бути точкою опори і орґанізаційним центром для всіх українських Гетьманців легітимістів, тоб-то для таких Гетьманців, які не хочуть, щоб під словесною маскою „гетьманства“ розпочалась нова українська різня за „найкращих кандидатів“ і бушувала далі, тепер вже під різними „гетьманськими“ прапорами, наша споконвічна руїна.

„Один єсть тільки сьогодня Рід Гетьманський, що вже в XVIII ст. гетьманував, що відновив в році 1918 своє Гетьманство, що виріс з нашої традиції державної, що минувшиною своєю репрезентує державну минувшину Української Землі і що має тому законне право до Гетьманства — це Рід Гетьманський Скоропадських. До послуху і вірности йому кличе всіх українських хліборобів і всіх Українців инших класів оця книга.[2])

„Не вірте — каже вона — „гетьманам“, які будуть намовляти Вас до зради законному Гетьманові, бо основою Гетьманства єсть перш за все вірність, а не зрада. Не вірте їм, коли в глупоті своїй вони принижуватимуть цей Рід, бо тим самим принижують вони самі себе і своїх предків...“

Взиваючи інших до вірности Гетьманови, В. Липинський відкидав рішуче навіть думку про те, щоб він сам колинебудь міг спроневіритися Гетьманови. В тій ціли наводить у своїх „Листах“ спеціяльний діяльоґ на ту тему з противниками Гетьмана. Коли противники говорили Липинському:

„Облиште свої немодерні мрії про рицарську вірність родовому Гетьману-Монарху. Покиньте свій шляхетський стан і свого Гетьмана. Хто зна, може ще й Вас отаманом або князем колись зробимо. У всякому разі, як будете добре лаяти Гетьмана і своїх братів-хліборобів, дістанете почесний у нас титул „носія української державної ідеї!“ — Липинський відповідає їм коротко і різко: „Не діждали і не діждете! Зрадником і ренеґатом — не був я і не буду!“[3])

Таке писав В. Липинський про Гетьмана П. Скоропадського в своїх „Листах“ в 1926 р. А в 1930 р. той сам В. Липинський оповістив у „Ділі“ отсю заяву:

„Є гетьманський рух, від нині під персональним проводом п. Павла Скоропадського... І є гетьманський рух, ідея якого сформульована в Заприсяженні, в моїх „Листах до Братів-Хліборобів“ та інших моїх однодумців писаннях, — рух, який оцим комунікатом заявляє, що від нині він свого кандидата на український Гетьманський Престол не має та, доки ми не в українській столиці, не буде мати; що питання Династії він оставляє згідно зі старим Заприсяженням до вирішення „по збудованню суверенної і незалежної Української Держави“, і що далі буде він вести свою працю з твердою вірою, що ублагороднюючої і дисциплінуючої ідеї гетьманства в формах Української Трудової Монархії, не удасться злякити ані ворогам, ані гіршим ніж вороги, „гетьманським“ цієї ідеї фальсифікаторам.“

Вкінці В. Липинський прилюдно візвав Гетьмана П. Скоропадського, щоб Гетьман раз на завжди відрікся від всяких посягань на Гетьманство![4])

Щож таке сталося? — запитає здивований читач. Яка причина такої різкої зміни у відношенні В. Липинського до Гетьмана П. Скоропадського, коло якого Роду й Особи сам Липинський творив і створив авреолю української династії й українського монарха?

Про це В. Липинський пише в згаданій вище своїй заяві так:

„Від осени 1927 р. почалась боротьба між п. Скоропадським і мною за долю гетьманського руху“. — І далі Липинський описує ту боротьбу. Описує з різкими випадами проти Гетьмана і всіх тих гетьманців, що остали вірні Гетьманови.

Головна причина тої боротьби була та, що Гетьман, перебравши ізза недуги В. Липинського і за йогож згодою керму в гетьманській орґанізації, став кермувати нею сам і по свойому розумінню...[5])

Не будемо входити в подробиці того конфлікту. Бо не се завдання цеї статті. Ми стверджуємо тільки, що такий конфлікт повстав та що він потягнув за собою прикрі наслідки: розбиття гетьманської орґанізації на дві взаїмно поборюючі себе ґрупи.

Одна ґрупа це сам Гетьман і ті гетьманці, що остали при нім. Вона існує далі під дотеперішньою фірмою та видає давний „Бюлетень Гетьманської Управи“. У Львові та ґрупа видає орґан „Хліборобський Шлях“.

Друга ґрупа се ті, що пішли за Липинським. Вона приняла нову назву: „Брацтво Українських Клясократів-Монархістів Гетьманців“. Вона видає неперіодичний орґан „Збірник Хліборобської України“, якого том І вийшов недавно в Празі.

Вже по розколі гетьманської орґанізації на дві ворожі собі ґрупи наступили факти дуже характеристичні для обох ґруп.

І так ґрупа Гетьмана зревідувала своє відношення до д-ра О. Назарука та анулювала колишню свою ухвалу про нього. Про се принесло офіціяльний комунікат найновіше ч. 16 (за вересень 1932 р.) „Бюлетеню Гетьманської Управи“. А львівський орґан ґрупи „Хліборобський Шлях“ у ч. V (за май, 1932 р.) приніс замітку свого редактора на видану „Новою Зорею“ книжечку про Ст. Томашівського. В тій замітці особа й діяльність Томашівського оцінені позитивно. Одно й друге свідчить про те, що в гетьманській орґанізації бере верх розвага, яка й повинна ціхувати консерватизм і консерватистів.

Зате в другій ґрупі, в т. зв. „Брацтві Українських Клясократів-Монархістів Гетьманців“ річ мається зовсім противно. Та ґрупа не тільки не завертає з дотеперішньої дороги міжусобиць, але — навпаки — ще глибше грязне в них. Свідчить про се наглядно том І орґану тої ґрупи, „Збірника Хліборобської України“, зредагований іще пок. Липинським. В тім „Збірнику“ не тільки перепечатано відому вже з „Діла“ різку статтю Липинського проти Гетьмана Скоропадського, але ще „підкріплено“ її напечатанням в нотці до тої статті високо секретного листа Гетьмана до Липинського в справі тайних переговорів Гетьмана в Будапешті, — очевидно напечатано без дозволу Гетьмана... Сей нечуваний серед культурних людей факт характеризує ту ґрупу, як не можна „краще“...

Річ ясна, що „братчики“ оповістили згаданий документ в ціли дискредитування гнізда, з котрого вийшли і самого Гетьмана. Видно, не припускали, що Гетьманський Центр має цікавий лист В. Липинського з дати 20. III. 1929 р., в котрім Липинський найсердечніше дякує Гетьманови власне за те, чим „братчики“ хотілиби Гетьмана скомпромітувати, покликаючись на тогож Липинського[6]). В якім вони світлі тепер представляються, не треба говорити. Особливо прикре в тім це, що більшість серед того „брацтва“ руїни становлять Галичани і що між тими руїнниками є й люди, котрі мають претенсії, вчити дисципліни всю суспільність.

---

*) Гл. 81 ч. „Н. Зорі“.

[1]) Підчеркнення В. Липинського.

[2]) Себто „Листи до братів-хліборобів“. Підчеркнення наше.

[3]) В. Липинський: „Листи до братів-хліборобів. Ст. XXIX, XXXIV—XXXV, 520.

[4]) „Діло“, 1930, чч. 216—224.

[5]) Див. „Збірник Хліборобської України“. Т. І. Ст. 28—29.

[6]) Гл. Ідея та дійсність (Збірка матеріялів та статтей). Львів, 1932. Ст. 28—29: Факсиміле листа В. Липинського.

Вилсона. — Так виглядають конкретні справи, які можуть скріпити націю, котра в своїм державнім змаганню впала тому, бо мала тільки один бік свого орґанізму, „лівий“, а не було кому і не було чим добудовати їй також „правого“ боку.

Ось ті думки, які ми повинні передумати в листопадові дні. Ось ті дрібні але важні діла, які ми повинні сповнити — в імя Боже і для скріплення своєї нації.

Клич автономії Галичини

страшенно лютить польських ендеків.

На нашу статтю п. з. „Англійські посли за самоуправу Сх. Галичини“, поміщену в 80 ч. „Н. Зорі“, страшенно обрушився орган східногалицьких шкеполяків „Курєр Львовскі“ в ч. 295 у статті п. з. „Провокаційні (!) аргументи Нової Зорі“. Хоч в ріжних нещастях сего краю і держави, до котрої він належить, є те щастя, що вшехполяки не мають тепер голосу, — то відзив „К. Л.“ настільки цікавий, що варт його зазначити. І так редакція „К. Л.“ приступаючи до нападу на „Н. Зорю“, наперед сфальшувала у двох місцях цитат з „Н. Зорі“. Довершивши сего „благородного“ діла, „К. Л.“ обурюється на „Н. Зорю“ як слідує:

...Żaden z undowskich nawet organów nie pozwolił sobie na tego rodzaju argumenty, jakich użył organ biskupa Chomyszyna, wygłaszającego w Polskiem Radjo kazania „ugodowe“.

Передовсім стверджуємо, що Преосв. Григорій Хомишин ніколи в жадним радію не виголосив жадної „угодової“ проповіди, тільки виголосив проповідь чисто релігійну. А наші аґументи в справі автономії для Галичини (й інших українських земель) при Польщі зовсім не є провокаційні, бо вони виглядають так: 1) Польська держава зобовязалася дати автономію Сх. Галичині. 2) Навіть найбільші держави світа дають автономію своїм кольоніям. 3) Се історичний факт, що з цілком подібних причин зачала колись вмішуватися в польські справи стара царська Росія. — Сей останній аґумент особливо обурює ендецьку редакцію, що свідчить про неуцтво автора того обурення. Все, що пишемо про політику в „Н. Зорі“, має на меті наладнання відносин в сім краю, а не провокацію. Зате ледви чи знайдеться десь в Европі більше провокаційна преса, ніж та, що вдає патріотизм, а провокує ненависть між народами і переймає злобою власну суспільність буквально до всего, що не приносить зиску її партії.

Перед скликанням сойму

Незабаром має бути скликаний сойм у Варшаву на нову сесію. Називають її в опозиційних ґазетах „сесією без матеріялу“, бо — пишуть — окрім справ буджету й новелі до закона про висші школи та сесія не вспіє занятися иншими справами. Часть опозиційної преси лянсує думку про сецесію опозиціоністів з сойму.

Шкільні приписи для урядників

На підставі останніх урядничих декретів деякі уряди зачали укладати кваліфікаційні оцінки праці урядників і то від 1929 р. Подібно як у школі є чотири степені оцінки: дуже добрий, добрий, достаточний і недостаточний. Урядників оцінюється після здібности, совісности, карности в праці й т. п. Коли за три роки урядник дістане дві „двійки“, втратить посаду.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

7)

Наслідки недобровільного вивчення чужої мови.

Знання чужої мови справді улекшує присвоєння собі здобутків культури іншого народу. Те знання звязане з потенціональною користю для того, хто володіє чужою мовою. Одначе навчити когось чужої мови се ще не запорука, що та людина іншого племени полюбить народ, якого мови навчилася: зовсім і зовсім ні! Напевно можна твердити, що коли людину іншого племени навчити чужої мови проти її волі, то вона присвоїть собі все, з чого може мати якусь користь, але напевно за науку не буде вдячна. Навпаки — буде ненавидіти й учителів, котрим тілько завдячує, і нарід, з котрого ті учителі вийшли. Один з найважніших заповітів політичного розуму звучить: — „Не роби ніколи непрошених добродійств".

Зрештою чи перше покоління українських націоналістів, котре ненавиділо Польщу, не складалося виключно з людей, котрі польською мовою володіли досконало, — навіть більше, — котрі в домашнім життю іншої мови крім польської не вживали?!...

Що захоплює в чужій культурі?

Щоби бути захопленим культурою якогось народу, не вистане знати його мову. Та культура мусить промовляти до якихось настроїв нашої душі, торкати в ній якісь її струни і викликати відгомін, заспокоювати якісь потреби і то не тільки виключно матеріяльної натури. Чоловік не жиє самим хлібом — і це чи не найбільша похвала людської природи. Інакше ми самі вже давно булиб Німцями або Росіянами, бо винародовлення чейже давало нам безконкуренційно лучшу нагоду до життевої карієри ніж придержування свого власного народу, призначеного на стравлення через чужих.

„La nationalité est comme un clou — сказав Наполеон — plus on tape dessus plus elle s'enfonce."*)

Чому висшість культури не притягає мас чужого народа?

Оманою булоби припускати, що т. зв. висшість якоїсь культури може впливати притягаючо на чужоплемінні маси. Це омана длятого, що маси у великім відсотку складаються з одиниць на культуру невразливих, просто з варварів (а варваром можна остати навіть по скінченні чотирох факультетів). Коли такі люди зіткнуться з культурою висшою від власної, то це робить їм прикрість і навіть будить почуття ненависти до всего, що висше або гарніше.

Як асимілювали старий Рим і стара Польща.

В історії був один нарід, котрий довершив діла асиміляції в розмірах, що перевисшують найсміливіші мрії минулих і будучих асимілянтів. Річ особлива, що той нарід ніколи нікому не накидував ні своїх законів, ні обрядів, ні мови. Навпаки, той нарід — так дуже шанував окремішність своїх підвладних, що наразився на дуже тяжку війну з завойованими народами, котрі притьмом хотіли засимілюватися і хопили за зброю, щоби метрополію змусити до проковтнення їх! Читач легко догадається, що маю на думці Римлян і bellum sociale. В тій війні союзники зі зброєю в руках примусили Рим зроманізувати їх. Стара Річпосполита Польська засимілювала великі маси Русинів не тільки не розвиваючи в тім напрямі жадної діяльности, але навіть не знаючи про се. Процес асиміляції, як висше сказано, ограничений виключно до того, хто сам асимілюється. Асимілятор найлучше зробить коли буде триматися осторонь. Нехай, Боже борони, не помагає природі*).

*) Національність це немов цвях. Чим більше бити по ньому, тим більше він входить вглиб.

Про польську мову на Руси.

Отже оскільки ходить про шкільництво на Червоній Руси, я не є прихильником надмірної ревности в уможливлюванні молодим горожанам Річипосполитої не-Полякам опановування таємниць польської мови. В тім я волівби залишити ініціятиву масам родичів, нехай вони зачнуть спонтанічно виконувати натиск на польські власти в напрямі навчання, чи то в польській мові, чи також польської мови як предмету. Підчеркую з притиском: спонтанічно тобто не під безпосереднім чи посереднім натиском влади. Польська мова мусить бути уважана за цінне добро, котрого посідання родинний дім бажає запевнити своїй дитині. Коли для посідання того скарбу буде треба потрудитися і навіть троха поборотися, не будемо потрібувати побоюватися, що його будуть уживати до зневаги держави в державній мові. А будьмо переконані, що польська мова, накинена якою небудь пресією проти волі родинного дому, головно для тої ціли буде учеником уживана.

Про утраквізм у школах.

З таких заложень виходячи, щиро скажу, що я вдоволений, що спроба утраквізації шкіл на терені Червоної Руси заломилася вже на порозі середньої школи і то заломилася головно завдяки опорови польського громадянства. В тім випадку інстинкт народу був здоровий. Утраквізм можна толерувати в певній мірі, коли ходить про школу народну або загальну. Повторяю: толерувати, а не форсувати. Утраквізм узасаднений там, де фактично відповідає істнуючим і легким до ствердження потребам сільського населення, тобто там, — а таких місцевостий дуже богато, — де населення фактично, тобто в щоденнім життю двомовне. В тих випадках діти, котрі ходять до загальної школи, будуть у великім відсотку продуктом мішаних, польсько-руських супружеств. Отже навчання в двох мовах узасаднене хочби тим, що кількалітній дитині не накидується національности, і дозволяється їй колись, значно пізніше, застановитися над тим, до котрої національної спільноти вона воліти-ме належати. Форсування утраквізму всюди там, де населення фактично вже не є двомовне, се помилка, бо не приносить бажаного висліду, а населення — все одно чи самочинно, чи під впливом аґітації зі сторони рідної інтеліґенції — відчує це як кривду. В тих місцевостях зачнеться боротьба родинного дому з державною школою, а до того все розумніше не допускати. Націоналізм подібний до вогню, який криється в кременю або в сірнику: щойно при зударенню або тертю вибухає полумям. Отже на тих землях, де населення вражливе на націоналістичні кличі, обережність наказує не множити можливостей зудару або тертя. Длятого також школа утраквістична — хоч благородно подумана — життєво не зовсім практична. Як висше сказано, вона дасться узасаднити там, де населення фактично двомовне і тілько в школі загальній, бо до того типу школи ходять діти переважно такі молоді, що про сильне напруження їх національних почувань в нормальних умовинах не може бути мови. Натомість засаду утраквізації в середних школах належить відразу і то рішучо відкинути. У молоді середних шкіл напруження національних почувань все найсильнійше. В часі між пятнацятим і двацятим роком життя націоналізм прибирає найяскравіші форми; не все проявляється розсудливо, а в руських ґімназистів часто огидно (атже власне ученики середних шкіл української народности постачають найвисший відсоток політичних підпалячів й убийників).

(Далі буде). С. Лось.

*) ВП. автор знаменито підмітив поведення старого Риму. Одначе не можна сказати, що давна Польща все поводилася таксамо. Численні історичні документи свідчать, що були періоди, коли вона поводилася з нами інакше, що м. і. й довело до її упадку. — Ред. „Н. Зорі".

Обмежування уродин і супружжа

Американський учений Альфред Коген, професор університету в Колюмбії, пробував недавно усталити вплив обмежування уродин на розводи. Ось цифри подані тим професором: 63% розводів припадає на бездітні супружжа, 20% на супружжа з одною дитиною, 9% на супружжа, що мають 2 дітий, 3% на супружжа з 3 дітьми і 1% на супружжа, що мають понад 4 дітий. З того зіставлення виходить, що діти се не лише лучник між родичами, але й запорука супружої згоди. В дальшій частині своєї праці виказує проф. Коген, що більшість розводів припадає на 3-ий рік супружжа.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

41. Що робить протоігумен о. Сарницький зараз по одержанню буллі.

Ми бачили як префект св. Конгрегації Пропаганди з конституцією Св. Отця „Сінґуляре Президіюм“ вислав о. Сарницькому сердечний лист з признанням для нього за плян віднови приупавшого Чина і як поручав йому той його плян перевести в діло[207]). Одержавши 19 мая 1882 р. папську конституцію і лист кард. Сімеонія, повідомляє о. Сарницький про ту радісну вістку провінціяла о. Яцковского в Кракові. Йдучи за директивою кард. Сімеонія, старається о. Сарницький те своє діло обнови Чина розпочати якнайскорше. Щасливий, що його намір обнови Чина принято в Римі з таким признанням, бо сама Апостольська Столиця потвердила се намірене діло, береться о. Сарницький з усею ревністю до переведення в життя папської буллі після вказівок кардинала. Протоігумен з найбільшою пошаною поцілував се Апостольське Письмо і ще того самого дня печатані копії його вислав до кількох більших монастирів в латинськім тексті, приказуючи, щоби це Письмо як дорогоцінну памятку прочитано по монастирях отцям і братам а відтак збережено в архівах[208]). З того видно, яку велику пошану мав о. Сарницький для Апостольського Престола і для слів Св. Отця.

Не таку пошану показали для того Апостольського Письма (яке пророчим духом заповідало великі духовні користи так для Чина як для цілої нашої Церкви) в більшій части монахи і передівсім світське духовенство, навіть вище. Не знаходимо довгими літами прихильної оцінки слів Св. Отця, висказаних в тім Апостольськім Письмі, ні оцінки такої щирої прихильности Христового Намісника так для минувшини нашого Чина і Церкви як і для цілого нашого народу. І в тім саме велич ума і серця о. Сарницького, що він тоді один одинокий зумів оцінити вагу великої вітцівської прихильности Св. Отця для нашого Чина, Церкви і народу, яка пробивається в цілім тім Апостольськім Письмі. В словах о. Сарницького, які низше наводжу, видно правдиву синівську любов до Св. Отця і пошану для Апостольської Столиці, що є великим доказом його щиро католицького духа. Ні тодішне наше світське духовенство, ні навіть епископат не піднеслися так високо, щоби як слід оцінити сю велику папську буллю. Коли більшість духовенства підносила протести проти того Апостольського Письма, епископи не здобулися на належне становище супроти того Апостольського Письма. І треба було аж упімнення нунція і намісника Потоцького для самих Ординаріїв, щоб вони по кількох місяцях обізвалися в обороні авторитету Апостольської Столиці.

Як цінив се Апостольське Письмо то є конституцію Св. Отця о. Сарницький, видимо з його листа до о. Яцковского, який тут в цілости наводжу:

Лист о. Сарницького до о. Яцковского про одержання Папської буллі[209]).

56. Lwów, dnia 19. Maja 1882.

L. I. Ch.

Przewielebny Ojcze Prowincyale Dobrodzieju!

Na dniu dzisiejszym otrzymałem list od Jego Eminencyi Kardynała Simeoniego, prefekta propagandy, w którym między innemi miłemi rzeczami wkłada na mnie obowiązek, dzieło reformy naszego Zakonu przyspieszać.

Z urzędu prowincyalskiego posłałem już do kilku monasterów liczniej przez bracią zamieszkałych tekst łaciński Konstytucyi Ojca świętego z nakazem, by ją Ojcom i braciom przeczytano i jako drogocenną pamiątkę w archiwach schowane. Najgłówniejszą jednakowoż rzeczą jest oddanie monasteru Dobromilskiego pod zarząd tych Wielebnych Ojców, których Przewielebny Ksiądz Prowincyał, jako regeneratorów naszego Zakonu przyzna. Zdaje mi się, że takiemu oddaniu nie stoi teraz nic na przeszkodzie. Chciałbym więc we wtorek po Zielonych świętach (jeżeli to przewielebny ksiądz prowincyał sądzi być odpowiednym) do Dobromila pojechać i wszystko w należytym porządku przedać[210]) Wielebnym Ojcom. Chciałbym także o tem zawiadomić Jego Eminencyę ks. prefekta propagandy w odpowiedzi na list Jego, lecz nie prędzej, aż dokąd nie otrzymam zawiadomienia od Przewielebnego ks. Prowincyała Dobrodzieja.

W nadzieji, że wkrótce nastąpi, mam zaszczyt polecając się dalszej łasce, oświadczyć moje głębokie uszanowanie Przewielebnemu Ojcu Prowincyałowi zostając Jego szczerym sługą w Chrystusie

Dr. Kl. Sarnicki.

Низше подам дослівний текст і переклад буллі Папи Льва XIII., бо це найважніший документ в цілій справі реформи.

---

[207]) Гл. документ ч. 57 в архіві монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові. Папір тонкий, формат римський, письмо дрібне, на цілім аркуші.

[208]) Паперед відійшло се письмо до монастиря в Бучачи, бо там було тоді найбільше число монахів і головна школа та гімназія. Відтам зачалася й опозиція проти реформи.

[209]) Формат вісімки, папір білий, міцний, зігнений втрое до вузької коверти. Письмо дрібне, чорнило вже полиняле. Лист зазначений числом 56 в Архіві монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові. Документ сей печатається вперве.

[210]) Рутеніам, згляднo українім: передати правильніше булоб: oddać.

ВИ ПОМИЛЯЄТЕСЯ КОЛИ КАЖЕТЕ, ЩО ЖИТТЄВІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ЗАЙВИЙ ВИДАТОК. ЖИТТЄВА ПОЛІСА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДЛЯ ВАШОЇ РОДИНИ НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ ГРОШЕВІ ЗАСОБИ, ЯКІ ДАЮТЬ ЇЙ СПРОМОГУ УЛАШТУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ. ТОМУ ПОСТАРАЙТЕСЯ НЕГАЙНО ПРО ЖИТТЄВУ ПОЛІСУ ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38. 69 10-х

Посмертна згадка

† **о. Володимир Держирука,** парох у Майнерсвилі в Злуч. Державах Півн. А., помер 27. IX. с. р. в 50 р. життя. Похорон відбувся 1. X. с. р. Покійний ур. 1882 р. в Ігровиці, п. Тернопіль. Займався літературою й музикою, був добрим бесідником та активним діячем. Переложив твір ірляндського письменника Шігана „Мій новий сотрудник“, був редактором популярного часопису „Народне Слово“ у Львові. В 1910 р. виїхав до Америки. Тут став парохом у Філядельфії та редактором тижневика „Заокеанська Русь“. Відтак був парохом у Скрентоні, в Честері та вкінці в Майнерсвилі. Свої проповіди печатав в „Америці“. Перекладав твори Марка Твейна („Тома Соєр“) та інших письменників. Написав слова й музику до оперети „В тіни Різдвяної Ночі“. Крім того писав вірші, оповідання („Під шум млинських коліс“), укладав музику до віршів, коляд („Прийшли ангели“) і т. д. Брав живу участь в церковнім та громадянськім житті, працював в Т-ві „Провидіння“. Надмірна праця підірвала Його здоровля. Помер в санаторії для нервово хорих. В. Й. П.!

Дійсно жити значить енергійно діяти. (Смайлс).

ПРЕСА І РЕКЛЯМА

Їх значіння в торговлі і промислі.

На сю тему п. інж. М. Творидло виголосив 23. X. 1932 р. пресовий відчит в домівці „Союзу Українських Купців“ у Львові. Відчиту вислухало 26 наших купців і промисловців. Переважала молодь. Перед уділенням голосу п. інж. Творидлові голова т-ва „Союзу Українських Купців“ п. Гануляк сказав: Сей відчит се один із циклю відчитів з приводу місяця української незалежної преси. Наша преса має мало передплатників й анонсів. Коли так дальше буде, то вона впаде. Ми купці і промисловці нарікаємо, що українське громадянство в нас не купує. Ми нераз стверджували, що клич „свій до свого“ се зачароване коло та що він буде здійснений тоді, коли переробиться психіку нашого громадянства. Се перероблювання коштувалоб нас купців і промисловців дуже богато, і хто зна, чи воно булоби здійсниме, колиб нам не прийшла в підмогу наша незалежна преса. Тому ми повинні не лиш передплачувати нашу незалежну пресу, але й давати їй платні оголошення навіть тоді, колиб ми не мали наглядних користей з тих оголошень. Ми не здаємо собі справи з того, як наша преса нагаяє нам покупців, коли вона пише статті на тему: „Підпирайте наш промисл і торговлю“ та вияснює значіння клича „свій до свого“. Не кажіть: „Мені не треба реклями“, бо нема на світі ні одного купця і промисловця, котрий не потрібувавби доброї реклями. Віддаю голос п. інж. Творидлові.

Інж. Творидло: Часто їзджу по провінції й бачу дуже відрадне явище: небувалий патріотичний підйом у нашого селянства. Недавно був я у Глинянах і там на зборах прямо поразило мене зрозуміння у селянських промовців клича „свій до свого“. Треба було бачити їх запал і зрозуміння, з яким вони аргументували конечність, підпирати лише своїх. В житю й історії народів рішаючу ролю грають великі пориви. Фріден сказав: Не відкриття Америки, винайдення друкарської штуки, відкриття дороги до Індії й т. п. створили нові часи і спричинили переворот в господарськім та культурнім житю Европи, але навпаки, великі пориви та відчуття нових потреб довели до відкриття нових світів і до нових винаходів. І в нас великий Гетьман Хмельницький збудив великий підйом мас до нового життя, одначе ми не встояли, бо не було в нас сильного третого стану, не було міст. Воєнний порив мас підчас останньої світової війни спричинив нові винаходи, посунув наперед м. ін. й медичні науки. Тоді також розрослася преса. Преса антанти зробила се, що Німеччина програла, бо та преса переконала публичну світову опінію, що Німеччина винна. А тепер по війні, коли Франція побачила, що загрожує получення Австрії з Німеччиною, щоби не допустити до „Аншлюсу“, купила найбільший в Австрії часопис „Нае Фрае Прессе“. Преса це могуче оруддя. Наведу тут слова одного визначного американського купця Батума: „Завдячую часописам те, що мене світ знає. Я не розумію підприємства, котре жалує на часописну рекляму. Пресі завдячую се, що я є тим, чим є“. Сей купець видав на анонси міліон долярів. Але возьмім пр. французького фабриканта перфум Коті. Він не вдоволився самою реклямою в пресі, але опанував її, почав сам видавати часописи. Також Кріґер міг ошукувати на таку велику скалю лише тому, що засуґерував пресу. Не вірю, що він зідразу пустився на ошуканства. Його повалили большевики. Форд у своїй 2-томовій книжці „Моє життя“ також пише, що свій успіх завдячує передовсім реклямі у пресі. (Далі буде).

Фотографія Батьківщини

І-ша виставка світлин міста Львова.

Коли ще недавно фотографію вважали за привід до насміхів і часом зрештою не злих карикатур, то сьогодня ніхто не має сумніву, що фотографія виборола собі вже визначне місце в творчости людини. І це головно в двох ділянках: у ділянці промислу і в ділянці мистецтва. Фотографія стала сьогодня одним з найбільш характеристичних здобутків новочасної суспільности. Виходячи зі становища суспільних явищ треба признати, що фотографування це сьогодня одна з найконечніших потреб цивілізованої людини і то в її щоденнім житті.

Фотографія ввійшла до всіх ділянок людського життя. Т.зв. фотографіка заспокоює мистецькі вподоби. Мікрофотографія грає поважну ролю в науці й техніці. Фотографія дала почин кінематографії. Фотомонтаж удосконалив пропаганду й рекляму. Фотомонтаж се складання одного образу з більшої кількости знимок. Фоторепортаж творить сьогодня підвалини новочасної преси. Словом: фотографія сьогодня загальна. Се один з лучників, котрий щораз то сильніше вяже людину зі середовищем, учить глядіти на нього й у ньому жити. Фотографія це сьогодня навіть образ думок. Попри мову вона заспокоює жагу людини, виповісти себе краще при всякій нагоді будня й свята.

Одна з ділянок сучасної фотографії се фотографія батьківщини (Heimatphotographie). Мета її двояка: наукове пізнання й опис батьківщини та мистецьке виповідження своїх вражінь і зображінь про свою батьківщину. Отже на фотографію батьківщини складаються: наукова й описова (документарна) фотографія та мистецька фотографія або фотографіка. Одні світливці виповідаються обєктивно про свою батьківщину; другі передають її субєктивно, пережиту й відчуту. Для пізнання й полюблення батьківщини фотографія дуже важний чинник. Вона вчить пізнавати і любити. „Was ich nicht weiss, das macht mich nicht heiss“. А має фотографія ще й те до себе, що як майже на 100 проц. реалістична штука найлекше входить у пересвідчення звичайної людини. Коли до пізнання сучасного малярства треба доброї естетичної підготовки і навіть деякої перверсії, нпр. при всяких дадаізмах, то фотографію батьківщини кождий найпростіший чоловік приймає як пережите і тому розуміє. Пригадка переживань у батьківщині та наново торкнена струна любови до батьківщини — се могучий чинник патріотичної пропаганди.

Ці думки руководили нашим Українським Фотографічним Товариством, коли воно сього року приступило до зорганізування вистави.

Виставка обійматиме около 400 світлин всякого роду, яких тема дотичить Львова. Отже входять там мистецько виконані світлини, які показують красу львівського краєвиду та питоменности населення Львова, життя Львова, його научні установи і школи, стару й нову архітектуру в образі Львова, львівське промислове й торговельне життя, гуртівні й подрібні крамниці з виставовими вікнами включно, особливіші, питомі Львову обходи, імпрези, розривки й т. п., спортове життя і спортові грища Львова і т. п. Виставка міститься в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка при вул. Чарнецького 24, І. поверх. Вступ 50 грошів, для молоді й студентів 30 гр., для збірних прогульок по 15 гр. Прегарно виданий катальог, багато ілюстрований, коштує 50 грошів. Що 25-тий власник катальогу виграє один з виставлених образів. Ширший звіт про цю виставку подамо незабаром. Відкриття виставки відбудеться 30 жовтня, год. 12.30. Всі патріоти повинні цю виставку відвідати.

Молодіж і криза інтеліґенції

Що про се каже Масарик.

В часі 11-го міжнародного студентського конґресу відчитано письмо президента ЧСР Масарика. Він взивав студентів насамперед до солідної праці на обраній фаховій ниві. „Так звана криза інтеліґенції, пише Масарик, полягає на тім, що многі академічно образовані фахівці не вдоволяють своїми осягами і через те не можуть здобути довіря загалу. Се спричинене обставиною, що люди академічно образовані не лише не використали інтензивно і розумно свій час на університеті, але також у виконуванні свого фаху, як лікарі, правники, урядники, інжиніри, не йдуть з поступом науки.“ В справі участи академічно образованих людей в політиці висловився Масарик в той спосіб: „Академічна інтеліґенція не здобула собі також узнання в области політики, бо вона досить часто і легко підпадає під вплив політичного ділетантизму і політичного аматорства. Політика вимагає також з н а н н я а політична практика вимагає таксамо фахового знання як кождий инший фах. В політиці легко послуговатися кличами і програмами, але тяжко порадити, як треба практично справи провадити, як належить програми зручно і властиво здійснювати. Я не кажу, щоб інтеліґенція не мала ніякого політичного одушевлення і захоплення, але я кажу молодіжи, щоб вона навчилася політично думати. Знання, правдиве знання, не убиває правдивого почування і потрібного одушевлення. Та не кожде почування і не кожде одушевлення оправдане і правдиве. Молоді академіки, стережіться все і всюди перед фразами!“ Масарик скінчив своє письмо зазивом: „Майте розум і будьте чесні“. В останнім уступі письма є ще таке місце: „Будьте осторожні! Молодий чоловік легко робить дурниці і ослячости, особливо, коли має такі численні приміри батьків!“

Інакшими словами кажучи, суть письма Масарика така: Молоді люди часто надармо тратять свій час на університеті на політикування. Тому коли кінчать університет, не знають ні свого фаху, ні політики, бо не студіювали солідно ні першого, ні другої. На такім ґрунті трудно вирости чесности. Відси й зазив старого, досвідченого діяча: Майте розум, то значить, не марнуйте даром свого часу, і будьте чесні, бо інакше суспільність слушно не матиме довіря до вас!

Відкрили велике підземне озеро

З Адельсберґу (Постойна) доносять, що там по кількалітних пошукуваннях відкрили в підземній печері бічний підземний коридор, величезних розмірів. В нім находиться озеро довжини півтора кільометра. Склепіння сего коридора доходить до 100 метрів висоти (ПАТ).

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс Л. Хижинського для Ю. Меженка.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилейне свято віднови Чина СВВ в Погоні. Погоня — сільце мало знане, хіба лише в товмацькому повіті, недалеко Станиславова. Є тут монастирок ОО. Василіян, а при нім церковця з чудотворним образом Божої Матери. В днях від 10—14. X. відбулося і тут ювилейне торжество віднови Василіянського Чина. Саме свято ювилею, яке обходжено 14. X. в день Покрови Божої Матери, попередили тридневні місійні науки. Прегарно виголосив їх префект бучацького Місійного Інституту о. М. Марків ЧСВВ. Нарід мимо пекучих осінних робіт сходився численно і з сусідних сіл, завдяки Всч. Отцям парохам, що в своїх парохіях належно обучили людей про ювилейне свято і самі прибули, деякі навіть з процесією, щоби помагати в слуханню св. сповідий. Ціла Погінська парохія приступила до св. Тайн. В сам день торжества приняло св. Причастє около 500 душ. Ювилейну проповідь в часі Сл. Божої, про значіння чернечого життя і про працю ОО. Василіян головно в цім 50-літтю реформи, виголосив о. Марків. Свято закінчилося обходом з великим ювилейним хрестом довкола церковці та горячою і сердечною наукою під хрестом, що зробило на весь присутній люд глибоке враженя. Зі слезами в очах пращав люд це святе місце і дякував отцю місіонареви за щирі слова науки.

В Ковлі на Волині посвячено 16. X. с. р. греко-католицьку церкву. Потім тім посвячено новий будинок під монастир ОО. Редемптористів. На ті торжества приїхав наш епископ Преосв. о. д-р М. Чарнецький, відправив Службу Божу та виголосив українською мовою гарну проповідь, котра зробила велике враженя. Мимо аґітації православного духовенства уніятська церква була повна народу й навіть православної інтеліґенції.

Св. Місії відбули в Рожнові ОО. Редемптористи, в Тюдові ОО. Василіяни.

Українська гр.-католицька громада в Скрентоні, Па. будує коштом 60.000 дол. нову церкву св. Володимира.

Терезу Нойман з Кеннерсройт, знану стиґматичку, мають віддати до одної з університетських клінік для точного її дослідження. Так вирішила конференція баварських епископів (ПАТ).

Внук австрійського цісаря Франца Йосифа І. син найстаршої його доньки Ґізелі, Юрій, є тепер каноніком при церкві Св. Петра в Римі.

Лікарське бюро в Люрді оголосить за рік, чи справді чудесно виздоровіли там: Бернадетта Вінь, літ 32 (туберкульоза); С. Марія Льосса (туберкульоза); Берта Буржуа, літ 27 (сраро-коксальґія з цілковитою безвладністю); Берта Бертрон (орґанічне нарушення черепу з еміпляґією); Аґата Перріко, літ 35 (хороба Потта, параліж). Всі вони виздоровіли, але лікарська комісія мусить ще цілий рік упевнитися про це.

До монастирів вступили у Франції: проф. унів. в Нансі Жорж Ренар до ОО. Домініканів і драматичний артист в Парижі Анрі Вермей до ОО. Картузів.

В Голяндії жие ще 125 колишних папських жуавів, що боронили папської держави перед піемонтсько-ґарібальдійськими військами. Тепер вони 80—90 літні старці. Св. Отець відіслав, на просьбу голяндських католиків їх військовий прапор з 1868 р., що переховувався дотепер в захристії Сикстинської каплиці, до епископського музею в Гаарлемі.

Протестантський часопис. „Даґенс Нигетер“ з Копенгаґи назвав пок. кардинала Ван Россума „одним з найбільших Князів Церкви модерних часів“. Висказується про нього дуже прихильно і з великою пошаною.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВАЛЬТЕР СКОТ

В 100-літну річницю його смерти (1771—1832).

Значіння історичної повісти.

Цього року святкує Анґлія й цілий культурний світ соту річницю смерти великого анґлійського письменника-романтика Вальтера Скота. З того приводу присвячено йому безліч наукових розправ, більших праць, ґазетних статтей в ріжних мовах. Освітлюють з усіх сторін життя і творчість того знаменитого письменника. Одні стараються винести його на педестал, осіяти авреолею слави. Інші хочуть його „відбронзувати“: стараються переконати світ, що значіння Скота тепер вже не таке велике та що його переціннилося. Очевидно, коли будемо дивитися на творчість Скота очима сьогоднішних вимог повістевої техніки, коли будемо порівнувати його твори з творами сьогоднішних знаменитих повістярів (Ундсет, Ман), то вартість творів його упаде. Та коли глянемо на Скота очима його епохи, тоді прийдемо до переконання, що постать Скота дійсно епохальна. Були вправді ріжні повісти перед Скотом, але техніка їх не могла рівнатися з технікою Скота. Це були повісти авантурничі, які репрезентує пр. Данило Дефо „Робінзоном“ і Генрі Фільдінґ „Томом Джоном“, далі психольоґічні повісти Самійла Річардсона („Памеля“) з закраскою сентименталізму, врешті повісти Олівера Ґольдсміта і Лаврентія Стерна, котрі зуміли получити авантурничу акцію з гумором і сентименталізмом.

І коли тепер здамо собі справу, що Скот зумів побороти труднощі в досліджуванні історичних джерел, які тоді не були ще так розроблені як сьогодні і в опануванні стилю (він був правником), тоді ясно зарисується перед нами його значіння. Ще одну річ треба підкреслити: сьогоднішня історична повість булаб не дійшла до тої висоти, котру осягнула тепер, якби не започаткував її так удатно В. Скот. Отже переломовий виступ анґлійського повістяра дав можність розвою сучасній історичній повісти.

Варт іще застановитися над значінням історичної повісти взагалі, бо це вияснить також вартість і значіння Скота. Історична повість має потрійне значіння: по перше вчить людей цікавитися книжкою й лектурою взагалі, по друге знайомить широкі маси читачів з історією Рідного Народу та з історією всесвітною, по третє вчить розумного патріотизму передовсім молодь, яка на прикладах славного минулого вчиться любити Рідний Край і плекати рідну традицію. Історична повість сповняє отже велику культурну й патріотично-виховну місію. Історія сама собою належить до найтрудніших наук взагалі. Не тільки для написання доброї історії але навіть для належного зрозуміння того, що в ній написане, треба мати велике знання та здібности інтуїтивні, аналітичні й синтетичні, розуміється крім значної сили уяви. Супроти того не дивота, що навіть серед найкультурніших народів є тільки дуже мало таких людей, котрі знають і розуміють історію Рідного Краю, не кажучи вже про історію всесвітну.

Щойно на сім тлі можна зрозуміти велике культурне та виховуюче значіння добрих історичних повістей. Такі повісти це властиво одинокий спосіб, щоби широким масам народу тай навіть його інтеліґенції дати знання й розуміння історії. Та в міру великого значіння історичних повістей її автори мають без порівнання труднішу працю, ніж автори повістей із сучасного життя. А то з тої причини, що автори історичних повістей мусять мати в собі все те, що мають автори повістей з сучасного життя і ще кромі того велике історичне знання, яке можна здобути тільки надзвичайною робучістю. Історичних повістей не можна писати в такім скорім темпі, як повісти з сучасного життя, бо: в історичній повісти вимагає студій кожда подробиця не тільки що до характеру представлених в ній осіб, подій і фактів та їх взаємин, але також найпростіші річи як одяги, хатна посудина, харчі, напитки, зброя, будівництво святинь, помешкань, мостів, доріг, вулиць, міст, кріпостей і т. д. без кінця. Хто береться до писання історичних повістей й оповідань, не вистудіювавши докладно часу, про котрий пише, той договориться до таких річей, як прим. що козаки в XVI ст. обдаровували себе взаїмно кешонковими годинниками, або що Володимир Великий їв на вечеру кукурудзяну мамалиґу, хоч кукурудзу привезено з Америки більше ніж в пів тисячеліття по смерти Володимира і т. д. Таке виписують деякі наші автори „історичних“ повістей.

Власне на поспіху в писанні історичних повістей заломалися навіть великий талант і велика пильність Вальтера Скота. Про причину того згадуємо дальше.

Властивий ґрунт для історичної повісти становить консерватизм. Тому племена й народи позбавлені свідомого консерватизму або майже зовсім не мають історичної повісти або мають слабу й нечисленну.

Консерватизм, яким відзначаються Анґлійці, причинився до цього, що їх література розвинулася в історичнім напрямі. Властиво нова історична повість повстала не в самій Анґлії, лише в Скотії, звідки походив Вальтер Скот.

Він уродився 1771 р. в Единбурзі як син богатого правника. Вже змалку мав замилування до пісень і переказів простолюддя, любив робити прогульки до історичних місць і руїн замків, захоплюючися їх романтичним положенням і красою природи. Перший збір пісень, виданий Скотом, пройшов незамітно; увагу звернув на себе щойно перекладами „Лєнори“ Бюрґера, „Ґеца“ Ґетого та ін.

Згодом Скот став цей сирий матеріял опрацьовувати артистично й так повстали перші його поеми на історичному тлі: „Пісні останнього Мінстреля“, „Пані озера“, „Володар островів“ і ін. Всі вони вносили новість до тодішної літератури, іменно акція їх розвивалася в дійсній місцевости, а не видуманій автором. Читач міг сконтролювати, що тло акції, описане в поемі, відповідає дійсно топоґрафії місцевости, яку автор описує. Автор так уміло змальовував топоґрафію Скотії, що туди виїздили численні прогульки туристів. Ці перші твори Скота не були повісти, тільки поеми, які в літературі мають назву „поетичної повісти“, або „романтичної поеми“. Бачимо отже, що Скот се творець не тільки історичної повісти, але також т. зв. „романтичної поеми“, яку до верхів досконалости довів льорд Байрон. Виступ і поводження Байрона, котрий у 1812 р. оголосив перші свої поетичні повісти „Джавр“, „Ляра“, „Морський розбишака“, переконали Скота, що він не всилі конкурувати з новим талантом. Тому покинув цей літературний рід, а свої історичні замилування і студії використав в історичній повісти. Скот як правник мав змогу жерельно пізнати минувшину, вжитися в ріжні її епохи, докладно дослідити приватне життя шляхотських родів, їх спори, процеси і т. д. і т. д. Він зумів покликати знову до життя ті завмерлі епохи, те кладовище минулих поколінь. Не забув також використати вірувань і переказів простолюддя, які цікавили його ще в молодости.

Перша його історична повість се „Веверлей“ у 5 томах. В ній описав авантурничу виправу останнього Стуарта до Скотії. „Веверлей“ вийшов друком у 1814 р. Автор видав цю повість під псевдонімом „Незнайомий“, бо боявся, чи перший його крок на зовсім новому й незнаному полі буде щасливий. Повість викликала величезне вражіння; всі читали її з захопленням і подивляли автора, що так по-мистецьки змалював минуле. Цей успіх додав авторові охоти до праці. Він працює тепер невпинно й рік-річно видає кількатомові романи, які сповняють свою місію серед незлічимих читачів. Важніші з цих творів: „Айвенго“[1]), „Роб-Рой“[2]), „Талізман“[3]), „Ришард Львине Серце“[4]), „Ігумен“, „Тюрма в Единбурґу“, „Наречена з Ляммермуру“ й інші.

Скот мав свою спеціяльну техніку писання повістей. Поминаючи вже форму, яка була наскрізь оригінальна, Скот попереджував кожний розділ моттом із якогось анґлійського письменника, яке давало зміст цілого розділу. Трохи нудили читача всі перші томи його повістей, бо в них автор знайомив з цілою ґалерію типів. Одначе коли вже Скот з цим упорався, вмів тримати увагу читача в постійному напруженні. Помагала йому в цьому „вальтерскотівська техніка“, яка полягала на тім, що між особи повісти вводив одну загадкову постать, вкриту тайною й розшифровував її щойно при кінці. Особи його не відповідали засадничо історичним постатям; вони були або менше знані в історії, або зовсім видумані, а історичности набирали тільки завдяки геніяльному відтворенню епохи. Скот взагалі клав величезний натиск на декоративну сторону. В тій ціли громадив зброю, одяги та інші предмети з епохи середновіччя. Взагалі він шукав натхнення у середновіччі та всі його повісти оперті на ньому. Повісти його барвні, часом навіть переяскравлені і відзначаються живим описом. Вони тим цікаві, що автор звертає увагу на психольоґічну сторону діевих осіб. Богато місця Скот присвячує природі.

Виступ В. Скота був переломовий у світовій літературі. Його творчість була реакцією проти клясицизму й рівночасно започатковувала новий літературний напрям, який згодом перейшов у романтизм.

Скот мав богато наслідувачів, які довели історичну повість до такої досконалости, якою вона відзначається тепер. Вплив В. Скота відбився в першій мірі на німецькій і французькій літературі. Варта звернути увагу на характеристичну обставину, що навіть оригінальні німецькі й французькі романи в стилі В. Скота, нпр. „Валлядмор“ і „Замок Авальйон“ Віллібальда Алексіса печатано як „переклади Вальтера Скота“... „Вальтерскотизм“ залишив також сліди в українській літературі, головно в історичних повістях Куліша. Перша історична повість Куліша „Михайло

---

[1]) Український переклад Ан. Волковича, Київ 1929, вид. „Час“.

[2]) Український переклад Л. Скрипника і С. Гавсського. Д. В. У. Харків 1930.

[3]) Український переклад Н. Ткаченко-Ходкевичевої, Харків 1930, вид. „Рух“.

[4]) Український переклад, Львів 1893, накад. „Діла“.

Чернишенко“, що появилася 1843 р., написана під великим впливом В. Скота. Також і „Чорна Рада“ (написана 1845 р. печатана 1857) повстала підчас горячого захоплення Куліша В. Скотом. Цей вплив видно і на стилі Кулішевої повісти, хоч головним чином пробивається в композиції. В богатьох романах В. Скота герой лагодиться в дорогу, або перебуває в дорозі; він приїздить кудись на бенкет і знайомиться з красунею (Петро Шраменко). Сама дія відбувається звичайно серед заколотів в державі. Герой зазнає ріжних пригод, перебуває у вязниці, в таємному лісі, в ворожому таборі, бере участь у лицарських герцях, красуня лічить йому рани і т. п. Все це нагадує типові риси творчости В. Скота.

Може властиве імя Скота булоб остало на все тайною, якби не банкроцтво його видавця, яке захитало матеріяльним положенням письменника і примусило його виявити своє правдиве імя. Цей факт не зменшив популярности Скота, одначе відбився відємно на його дальшій творчости, бо автор, хотячи поправити свої захитані фінанси, писав від того часу за скоро. Ті пізніші його твори менше знані й менше вартісні. Найліпшим його твором з того часу є „Життя Наполеона“ в 9 томах.

Вальтер Скот помер 21. IX. 1832 р., переживши перед тим кілька прикрих хвиль: рух 1830 р. у Франції, який започаткував демократизацію суспільних відносин і державного ладу, незрозумілу для Скота як традиціоналіста, й еволюцію історичного роману в „ліберальному“ напрямі, який започаткував Віктор Гюго „Собором Паризької Богоматері“, що вийшов у 1830 р. В. Б.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

(Ціни в зл.):

Ч. 1. **Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3. **Спіритизм**	2.—
Ч. 4. **Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5. **Я. Л. Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7. **Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса**	3.40
Ч. 9. **Борці за Церкву Часть І. св. Павло**	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13. **Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добр. даток).	
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15. **Борці за Церкву Ч. II.**	2.—
Ч. 16. **Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. **Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі**	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20. О. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.30
Ч. 21. А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.00

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер: **Релиґія й політика**	1.80

Скоро минається гарна постать людини, велике богацтво і сила тіла її та все інше того рода. Зате знамениті твори духа такі несмертельні як і душа. (Салюстій, 1-е століття перед Христом).

НОВІ ВИДАННЯ

Добрий пастир. Рік II. 1932. Число 3. Станиславів-Перемишль. Зміст: о. О. Орський: Капіталізм і марксизм у світлі Енцикліки Пія XI. „Квадрагезімо анно“; о. Теодозій Галущинський ЧСВВ: Апостольські покликання в евангеліях; о. Ізидор Луб ЧСВВ.: Значіння Замойського Собору в історії Унії; В. Г.: Статистика католицького Сходу; На вибрані теми: Релиґія і політика. — Основи большевизму та методи його боротьби з релиґією; Церковний огляд; З нашого церковного і релиґійного життя; Вісти з католицького світа; Нові книжки й видання; Книжки і часописи надіслані до Редакції. Сторін 165—224, вел 8°. — Сей орґан удержується постійно на висоті великої річевости й актуальности. Хто його складатиме в оправлені річники, матиме колись дуже цінну збірку.

Дещо про церкви та Чудотворну Ікону Матері Божої в Камінці Струмиловій. Зладив о. д-р Ігнатій Цегельський. Накладом греко-катол. церкви в Камінці Струмиловій. Львів — вересень 1932 р. Стор. 75, ілюстрацій 7. 16°. — На зміст сеї цікавої книжочки складаються: історичний вступ про заложення й важніші події Камінки Струмилової, опис давних церков і монастирів у К. С., історія брацтв і місій, Чудотворна Ікона Богоматери та спис ласк, одержаних за її заступництвом, пісня до Струмило-Камінецької Матери Божої, порядок Богослужень в часі відпусту в храмовий празник Різдва Пр. Богородиці в К. С., нова церква Пр. Богородиці та закінчення, в котрім оповідається про релиґійне життя в Камінці Ст. Таких пожиточних книжочок релиґійно-історичного характеру в нас дуже мало. Наші священики та історики повинні в такий легкий і приступний спосіб описати всі наші міста й місточка тай навіть села, де є славні відпустові церкви та чудотворні ікони. В цей спосіб збільшується слава Божа і повстає така потрібна нам будуюча література, котру треба ширити масово між народом для скріплення релиґійного життя. Авторови цеї книжочки, котра є частиною готової вже більшої праці про Камінку Струмілову, належиться признання за цінний вклад в нашу релиґ.-історичну популярну літературу.

Календар місіонаря на рік 1933. Трицятий річник. Зладив о. Маркіян Марисюк ЧСВВ. Ст. 128. Ціна 1,50 зол. Статті: Христос Цар; Більше відваги; Різдвяне оповідання; Любов у вихованню; М. К. Видубицький: Забутий хрестик; о. І. Луб ЧСВВ.: Як прийшло до роздору Церков?; В. Оркан: Месть трупа; о. І. Луб ЧСВВ.: Церкви дальшого Сходу; Блудний син; о. І. Назарко ЧСВВ.: Католицька Церква і сучасна кріза; о. Р. Криницький ЧСВВ.: Серед Індіян-Ботокудів; Орґанізація; С. Тарнавський: Що найтяжше?; Мати священика місіонаря; Як думали Жиди про життя по смерти за часів Ісуса Христа?; Що таке характер і як він твориться?; Божий садівник; Дещо про совість; Як жити відповідно до своїх матеріяльних засобів; Папська тіяра з терновим вінцем; о. Р. Криницький ЧСВВ.: † Ісая Пападопульос (1852—1932). — Колірова вінета, 4 образи, 20 світлин. — Календар сей богатий змістом і цікаво уложений.

Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 92. **Ілюстрований Господарський календар „Сільський Господар“**, календар краєвого господарського т-ва „Сільський Господар“, у Львові на рік 1933. Річник V. Вінета й заставки роботи арт. мал. д-ра І. Іванця. Львів — 1932. Коштом і заходом краєвого господарського товариства „Сільський Господар“ у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. Друкарня ОО. Василіян в Жовкві. Сторін 208 + 24 вел. 8° з ілюстраціями. Ціна не подана. Зміст сего календаря богатий і практичний. Тому він вповні заслугує на поширення.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЗНАНСЬКИЙ ВОЄВОДА розвязав ендецьку орґанізацію „Обуз Вєлькей Польскі“ (Обвеполь). В узасадненні зарядження кажеться про конспіративну і протизаконну діяльність „Обвеполю“.

НОВОІМЕНОВАНИЙ ІТАЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР в Варшаві д-р Джіосеппо Бастіяніні се наймолодший амбасадор у світі. Він має всего 33 роки.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ польського комуніста б. посла до польського сойму Воєвудзкого. ДПУ мало доказати йому провокаторську роботу, в наслідок котрої особливо ромунські власти увязнили богато совітських розвідчиків.

В МОСКВІ Й ПЕТРОҐРАДІ переведено цілий ряд ревізій й увязнень. В Петербурзі увязнено м. ін. кількох етноґрафів, етнольоґів й антропольоґів. ДПУ закидає їм „шкідництво“.

ЦЕНТРАЛЯ ЗАҐРАНИЧНОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАҐАНДИ буде перенесена з Берліна до Стокгольму. Вістку сю приніс шведський часопис „Свенска Дагблядет“.

В КОНСТИТУЦІЙНІМ СПОРІ між центральним правительством Німеччини та союзними правительствами Прусії, Баварії й Баденії Державний Трибунал в Липську ствердив, що розпорядок Гінденбурґа з липня б. р. в справі іменування комісарського правительства згідний з конституцією. Зате признав б. пруському правительству право заступати Прусію перед усіма іншими правительствами союзних держав Німеччини, перед її соймами і перед райхстаґом. З того виходить весела річ: що пруське правительство може робити все інше, тільки не може правити...

КАНЦЛЄР НІМЕЧЧИНИ фон Папен заповів, що незабаром розпічнуться в Німеччині на велику скалю фінансові роботи коштом 3/4 міліярда марок. Заперечив також поголоски, начеб у Німеччині мав бути привернений монархічний устрій.

Б. КАНЦЛЄР БРІНІНҐ веде живу виборчу кампанію, критикуючи остро останні виступи фон Папена.

ВИБОРЧА АҐІТАЦІЯ Гітлєра в Сх. Прусії скінчилася слабо. Скількість присутних на гітлєрівських вічах зменшила на 50%. Так пише соціялістична преса.

В ДОРТМУНДІ, де мав промовляти канцлєр Папен, прийшло до бійки між гітлєрівцями й комуністами. Поліція розганяла сальвами товпу. Убито одного гітлєрівця й одну жінку. 12 осіб ранено, в тім одного поліціянта.

В СПРАВІ ПРОЄКТУ РОЗБРОЄННЯ повстав конфлікт між французьким міністром війни Полем Бонкуром та ґенеральним інспектором французької армії Вайґандом.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС“ взиває анґлійське правительство до спільної співпраці з Америкою в справі розброєння. Ся співпраця буде можлива тоді, коли обі держави виступлять в обороні моральних німецьких прав у тій области.

ПРЕМІЄР УЛЬСТЕРУ (в Північній Ірляндії) заявив журналістам, що Ульстер ніколи не ввійде в склад ірляндської держави. Там перевагу мають Анґлійці.

ФАШИСТІВСЬКА ПАРТІЯ оповістила новий орґанізаційний статут. Статут сей передбачує збільшення членів партії. Одначе повні права матимуть лише старі члени партії й ті, що вийшли з орґанізацій молоді. Муссоліні стоїть поза і понад партією.

ФОРД у промові через радіо заявився за кандидатурою Гувера.

НОВИНКИ

На верхах Чорногори і Говерлі впали сніги. Гуцули кажуть, що вчасний сніг на верхах Чорногори ворожить довгу і погідну осінь в горах.

Загальні Збори Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові відбудуться 20 листопада 1932 р. На дневнім порядку м. і.: Вибір нового Виділу й Контрольної Комісії та справа фінансової санації Т-ва.

Українським студентам, мешканцям Академічного Дому, влада заборонила виїздити зі Львова на малі ферії, що трівають від 29. X. до 3. XI. с. р. включно. На тім потерплять наші незаможні студенти, котрі в свобіднім від викладів часі їздять по харчі до дому.

Хотіли обікрасти „Маслосоюз“ у Львові незнанні вломники. Вони влізли вікном до дирекції „М-а“ при вул. Косцюшка 1 а й порозбивали бюрка, але каси не розбили, бо хтось їх сполошив.

Між головним двірцем і Підзамчем невідомі злочинці дістались до поїзду в часі їзди, розбили один ваґон, викинули з нього звій сукна ваги 35 кґ, вискочили з поїзду, забрали сукно і щезли.

В Сяноці відбулася розправа проти М. Коханського, обвинуваченого в поширюванні вісток у селі Затварниці, начебто пани на знак введення панщини викопають панщизняні хрести і закопають нові. Підсудного засуджено на 8 місяців тюрми з завішенням кари на 5 літ. В зимовій каденції відбудеться в Сяноці ще ціла низка карних процесів у звязку з ліськими подіями.

В Теребовельщині шириться шкарлятина. В Теребовлі та в поблизьких селах занедужало богато дітей і кілька навіть померло на шкарлятину. Шкільна влада в Т. замкнула всі школи в місті та в кількох селах повіту.

В Плавчі Малій (Бережанщина) посвячено нову польську плебанію. У святі взяв участь староста д-р Ґальчевский.

Державному сільному монополеві робили конкуренцію Ілія і Йоель Реднері та Угрман Залєр. Їх увязнено у звязку з викриттям тайної продукції та продажі соли в Делятині. Вони продавали сіль 14 зол. дешевше на 100 кґ від монополевої соли.

Над Бориславом шалів катастрофальний ураґан. Сильний вітер поперевертав богато коминів, ушкодив електричні проводи, понищив верхи в богатьох нафтових шибах. Під напором вихру завалилася віздова брама одної з копалень і придавила робітника Фр. Саевича. Зі зломаним хребтом перевезено його до шпиталя.

На Гайне-Медіну занедужало четверо дітей в Луцьку на Волині.

Малолітних проступників увязнено в Вильні. Вони нападали на самітних жінок та на шкільну молодь, забираючи їм торбинки з грішми та книжки. В часі слідства зізнали, що читають кримінально-сензаційний часопис „Тайний Детектив“. Сей часопис видає „Ілюстровани Курєр Цодзєнни“.

Міжнародний Конґрес Журналістів відбувся в Лондоні. Президентом Федерації Журналістів вибрано Бельґійця Донса.

Безробітних в Німеччині було в половині жовтня б. р. 5,150.000.

Гайне-Медіна шириться в Німеччині щораз більше. Останними днями занедужало в Липську 10 осіб, з того дві померли. Від серпня с. р. занедужали в Липську 62 особи, з чого 28 малих дітей, 19 старших дітей а 8 дорослих осіб. Померло 6 осіб.

Російський кат. священик Діодор Колпінський помер в Тієн-Тсіні, в Китаю.

Большевицькі самоходи з фабрики ім. Горкого мають ту хибу, що... не хотять їздити. На 1200 випущених самоходів аж 826 „саботувало“ пятилітку. З того приводу увязнено кілька осіб з управи сеї фабрики.

Тристаліття смерти провідника протестантів у 30-літній війні з католиками, шведського короля Ґустава Адольфа, обходитимуть протестанти 6. XI. 1932 р. Того дня перед трьома століттями погиб Ґустав Адольф в битві з католицьким ґенералом Валленштайном під м. Ліцен.

III. Панбалканські Ігрища відбулися недавно в Атенах. Перше місце заняла Греція, відтак Югославія, Ромунія, Болгарія й Туреччина.

„Рекс“ переплив Атлянтик в рекордовім часі 5 днів і 7 годин. Це новий італійський трансокеанський пароплав.

Одно кіно припадає в Чехословаччині на 7.500 мешканців, в Німеччині на 9.000, а в Італії на 15.00.

Шавкі Бей, найбільший сучасний арабський поет в Египті, помер в Каїрі в 64 р. життя. Його вважають відновителем нової арабської поезії й літератури.

Дивний припадок. В Шікаґу поліціянт Гувер увязнив злодія Рузвелта. У звязку з острою передвиборчою кампанією на президента між Гувером і Рузвелтом ся подія викликала загальну веселість в Америці.

„Динасфер“, останній винахід техніки, це велике коло, порушуване малим нафтовим мотором. Внутрі сего кола (радше бочки без дна та накривки) є місця для людей, що мають охоту в нім подорожувати.

500 робітників працюватиме над розібранням „небезпечних“ для теперішнього еспанського уряду стаєн б. короля Альфонса XIII.

Легкопад-фотель винайдено й удосконалено недавно в Німеччині. В разі потреби чи небезпеки подорожний випадає з літака разом з фотелем, полученим з легкопадом.

Фільм про Бріяна, помершого с. р. великого французького політика, приготовляється у Франції. Сценарій до сего фільму пише Жорж Боннамур, автор двох монографій про життя й працю Аристида Бріяна. До сего фільму ввійде ряд автентичних епізодів з живим ще Бріяном, котрі в своїм часі висвітлювали кіна як тижневі хроніки чи як додатки.

Китайські бандити напали на два поїзди під Шуентґеппу й Ушіке в Манджурії. В першім убили і зранили коло 100 подорожних, в другім 7. Коло 600 осіб ограбили до чиста.

По статистичним даним Союза Народів на еміґрації находиться 1,010.000 Росіян.

У відповідь на численні запити ВП. Передплатників УЗЕ у звязку з дещо повільнішою розсилкою II тому повідомляємо, що її спричинила переплетня недоставивши нам на час замовлених окладинок. Дальша розсилка томів піде скорше. Всі ВП. Передплатники, котрим належиться II том УЗЕ, дістануть його незабаром. Просимо його висилки не уґрунтувати. При цій нагоді просимо в останнє тих ВП. Передплатників, котрі замовили УЗЕ і мимо численних закликів, пригадок та упімнень не вирівняли досі належности В-ву УЗЕ, щоб вирівняли її без судових скарг і процесів. Доброзичливим В-ву УЗЕ Передплатникам пригадуємо, що знижену передплату на III том — 60 зл. приймаємо до кінця ц. р. (1932). — Адміністрація УЗЕ, Коломия, Народний Дім.

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“,** Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 3-х

КІНА

АТЛЯНТІК: „Люди за решіткою (за кратами)“.
КАСІНО: „Людина серед малп“. (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „Франкенштайн“.
МАРУСЕНЬКА: „Франкенштайн“.
МІРАЖ: „Бен Гур“ (Рамон Новаро).
ОАЗА: „Ночіна — цвіт Ґаванни“
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець“.
СТИЛЕВЕ: „Натхнінння“ (Ґрета Ґарбо).
УТІХА: „Залога смерти“ і „Мрія“ (Ґаррі Лідтке).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗРЕДУКОВАНИЙ УЧИТЕЛЬ по дволітній службі пошукує лекції на провінції за малим винагородженням. Зголошення до Адм. „Нової Зорі“ під „Солідний“. 95 2-2

Т. БЕТТІНҐ
БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНЕ ПЯНІНО
„ДІМ ШОПЕНА“
Львів. Сикстуська ч. 11
Ціни стисло фабричні. Спеціяльні условія сплати. Українська обслуга. 85 4—4

Добірний товар! Дешеві ціни!
Свідомий українець, який курить уживає тільки
ТУТОК і ПАПЕРЦІВ
КАЛИНА
ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА
„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі
бо тим
дає варштат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 82 6—?

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ
враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Бішалка стоячі по 70 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і відчищує (десинфекціонує) названі предмети 8-40
ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.
Телефон 79—99. 74

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 33-50

Одинока найліпша й своєрідна ПАСТА ДО ВЗУТТЯ
ЕЛЄҐАНТ
КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. Адреса: Львів, Кордецького 51. Тел. 60-04 43-х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 84 (582). Львів, четвер, 3 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 амер. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

В справі молитви в школах

Станиславівський Епископський Ординаріят оповістив таке письмо: Ч. 8101/IV. До Всч. Урядів парохіяльних і Всч. ОО. Катехитів станиславівської Епархії. В справі молитви шкільних дітей обряду греко-католицького. Кураторія Шкільного Округа у Львові видала недавно розпорядок у справі відмовлювання молитов перед і по науці. Епископський Ординаріят на підставі автентичних інформацій, засягнених у Шкільній Кураторії, повідомляє отсим Всч. Духовенство, що згадана молитва не обовязує шкільну дітвору греко-католицького обряду. Діти шкільні обряду греко-католицького мають відмовляти перед і по шкільній науці 1 раз „Отче наш" і „Богородице Діво". Де учитель у школі силувавби дітей шкільних греко-католицького обряду відмовляти молитви заряджені Кураторією, місцевий священик обовязаний про це повідомити Епископський Ординаріят. — Від Епископського Ординаріяту. — Станиславів, 20 жовтня 1932 р.

† Григорій, Епископ.

Що буде в соймі?

Наглі внески й інтерпеляції.

Польська преса доносить: Опозиційні партії мають внести на першім засіданні польського сойму ряд наглих внесків й інтерпеляцій. Вшехпольський клюб інтерпелюватиме в справі розвязання „Обвеполю" і в справі проекту обмеження автономії університетів. Ліві партії виступлять у справі селянських страйків. Українці поставлять внески в справі переношення й усування учителів і суддів Українців. Радикальносоціялістичний клюб зголосить внесок у справі подій на Волині. Кажуть, що сесія треватиме лише день-два.

Львів у світлині

Третю виставу Українського Фотографічного Т-ва „Львів у світлині" відкрив у неділю 30. X. 1932. п. радник Степан Дмоховський в Музеї Наук. Т-ва ім. Шевченка. У виставі взяли участь 22 наші світливці, котрі виставили 365 експонатів мистецької світлини. Вистава має артистичний і документарний характер. Переважають оригінально зняті львівські будівлі та їх фраґменти, історичної й мистецької вартости. Хто хоче переконатися, що фотографіка се новий рід мистецтва і налюбуватися оригінальними помислами наших світливців, нехай прийде оглянути сю дійсно небуденну виставу. Вона триватиме до 21. XI. Д-р Крипякевич матиме відчит про Львів 13. XI.

Безмірна нужда в Москві

Голова московського Совіту І. Угланов сказав недавно на його засіданні: „Чим займається московський комітет ком. партії в останніх часах? Чим займається московський Совіт? Вичислю тільки деякі справи: збір бараболь, транспорт, приготування складів, переховування; капуста, огірки, помідори, квашення, гриби, яблока, перерібка овочів і мяса, крілики, хліб, всенародне прохарчування, харчівні, молоко, направа взуття, одягу та меблів, дрова, уголь, ремонт помешкань, скло, мащення, бараки, касарні". Угланов хотів тим виказати, як московські комуністи ревно дбають про добро населення. Одначе з його слів виходить, яка безмірна нужда панує тепер в Москві. Самі Москвичі не можуть собі ніяк порадити, тому партійні та урядові чинники мусять займатися такими справами, якими влада ніде крім СССР не інтересується, полишаючи ті справи кождому горожанинови до свобідного вирішення. Бюрократія доходить там часто до комізму.

Де складати ощадности

Безперечно зле роблять ті люди, що ховають ощадности вдома замість дати їх до свого банку. Чому зле? Бо в разі катастрофи банкноти представляють не більшу вартість як образки, а т. зв. більон (вимінна металева монета) представляє тільки малу частинку тої вартости, яка написана на грошах. Колиж суспільність складає ощадности в своїх банках, тоді власне причиняється до того, що господарське життя кріпшає і про катастрофу нема мови.

Новий прокуратор Найвищого Суду

Польська преса доносить: Іменований прокуратором Найвисшого Суду в Варшаві п. Арон Міллер, зять надрабіна Шора, має літ 33. Ще тому 5 літ був він судовим аплікантом. Від тоді зредаґував ряд голосних декретів, як декрет пресовий, новелю до декрету про устрій адвокатури та ин.

Перед поворотом монархії в Німеччині

З Парижа доносять: Мимо урядового заперечення вісток, що в Німеччині буде привернена монархія, французька опінія переконана, що ті поголоски незабаром здійсняться. Нема вже способу, щоб аліянти при теперішнім стані Европи могли сему перешкодити. „Журналь де Деба" пише: Привернення монархії в Німеччині вже річ певна, хоч дата сеї зміни ще не усталена. В кождому разі вона недалека. Се радше питання місяців ніж літ.

Премієр Франції в Еспанії

Премієр Франції Еріо переїхавши границю, висів з поїзду, вступив у товпу еспанських селян і зачав роздавати мужчинам глиняні файки. Еспанки обдаровували його китицями квітів. Гумор премієра Франції викликає захоплення в Еспанії. Його подорож до Мадрита виглядає — по донесенням преси — як один великий тріюмф. До сеї подорожі премієра Франції привязують велику політичну вагу. Особливо цікавляться нею в Німеччині.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку
„ДНІСТЕР" 4 83-х
у Львові, вул. Руська ч. 20.

†

ОЛЕКСІЙ САЛЯК

Перший Голова Української Народної Обнови (УКНП).

Ми понесли нову діймаючу втрату. Перший голова Укр. Народної Обнови (УКНП), ем. радник Окружного Суду, член Виділу Інституту Непорочного Зачаття Пресв. Діви Марії в Станиславові, член Надзірної Ради й Контрольної Комісії Земельного Банку Гіпотечного у Львові, член Виділу Шкільної Повітової Ради в Бібрці, голова Комітету будови церкви в Ходорові, голова Надзірної Ради кооп. „Наша Торговля" в Ходорові, член всіх українських культурно-освітних і гуманітарних установ й орґанізацій в Ходорові, — упокоївся в Бозі по короткій недузі в Ходорові, в пятницю, 28 жовтня 1932 р., в 62 році свого трудолюбивого життя. — Покійний уродився 29 березня 1871 р. в хліборобській семї в місточку Ходорові, бобрецького повіта, де й скінчив народну школу. Ґімназійні студії відбув в українській академічній ґімназії у Львові та в ґімназії у Стриї, в рр. 1884 до 1892. Матуру здав у Стриї 4 липня 1892. Права студіював в університетах львівськім (1892—1895), віденськім (1895 до 1896) і краківськім (1896—1897). Дня 28 липня 1897 зачав судову практику в Ходорові. Як суддя працював в Золотім Потоці й Бурштині до 1911 р., а від 1911 до 1928 як радник Окружного Суду у Станиславові. В червні 1928 р. на власне бажання перейшов на емеритуру й осів у своїм рідним місточку, де розвинув запопадливу діяльність для добра нашої Церкви й українського народу. Притім ревно займався добродійними ділами і помагав всім, що до нього зверталися по допомогу, без огляду на народність і віроісповідання. На те видавав майже всю свою платню, а сам жив дуже скромно. Покійний займався будовою величавої мурованої церкви в своїм рідним місті в такій мірі, що відмовляв собі навіть вакаційного відпочинку, щоб пильнувати робіт. Притім все знаходив час на виїзди в справах публичної натури також до Львова і до Станиславова, хоч мав тих справ досить і в Ходорові, бо належав до всіх товариств. Про велику точність Покійного може свідчити факт, що за кілька літ свого головства в Орґанізаційнім Комітеті Української Народної Обнови (УКНП) ні разу не тільки не опустив жадного її засідання у Львові але навіть ні разу не спізнився, хоч здоровля не мав від довшого часу. Той правдивий християнин-католик був взірцевим головою нашої орґанізації. Майже за кождим своїм побутом у Львові ходив ще своїми хорими ногами і зі своїм слабим серцем за ріжними приватними справами наших потребуючих опіки людей а час до часу диктував в нашій редакції статті про тяжке економічне положення нашого народу, котре знав знаменито. При всій Його живій діяльности на областях церковній, гумані-

тарній, орґанізаційній, культурно-освітній, шкільній і політичній до нас ні разу не дійшла жадна вістка про якенебудь непорозуміння Покійного з ким би то не було. Був дуже скромної й тихої вдачі. — Похорон мав величавий. Коли в неділю 31. X. 1932 р. о год. 1 в полудне тлінні останки Покійного в чорній домовині поклали на возі замаєнім зеленою сосниною й запряженім у дві пари волів і коли востанне виїздив зі своєї гарної загороди, в супроводі 12 поважних священиків зі Львова, Станиславова й Ходорівщини, — йшов за домовиною весь Ходорів, буквально все українське населення від старців до дітей включно, значна часть Жидів і навіть Поляки. Похоронна процесія була дуже велика. Здовж дороги читано евангелія і прекрасно співав місцевий хор. З трибуни уставленої перед Народним Домом виголосив пращальну промову Впр. о. декан Винницький. Перед новою церквою, яку будував Покійний, виголосив дійсно знамениту проповідь Всч. о. Сайкевич, котру доповнив місцевий парох Всч. о. Довгий. Нарід ревно плакав. Плакали навіть чужі люди. Відправа відбулася в старій деревляній церковці, біля котрої стоїть уже нова, величава, котра незабаром має бути посвячена. На кладовищі вже сумерк наставав, коли серед великого натовпу народа зачався ряд пращальних промов. Тут промовляли: Впр. о. Лободич, парох Станиславова і Впр. о. Прийма, дальше др. Стронціцкий з Ходорова, др. Назарук (від Головної Управи Української Народної Обнови — УКНП) зі Львова, др. Волянський зі Станиславова і сен. др. Троян з Ходорова. На похорон приїхали мимо тяжких часів численні товариші Покійного, судові радники зі Львова, Станиславова, Коломиї й Бережан, між ними й деякі зредуковані, шкільні товариші Жиди і взагалі богато було інтеліґенції з ріжних міст. — Тільки ранком того дня падав дощ, а весь день погода була дуже гарна. — Так відійшов від нас чоловік великої жертвенности і праці для добра загалу, котрого память тревatиме в народі дуже довго.

За українську школу!

Виховувати й навчати свою дітвору й молодь рідною мовою — це безперечне і природне право кожного народу. Український нарід мусить використати всякі можливости, щоб забезпечити своєму молодому поколінню українську школу й українське виховання. Во в чиїх руках школа, в того руках будучність нації. Це писане й неписане право.

Конституція Польщі та зокрема закон з 26 вересня 1932 р. дають українському народові засадниче право на українську школу й українське виховання учителями української народности. Всупереч тим законам український стан посідання зменшився. Українці стратили поверх 3.000 українських шкіл, які перемінено на польські й утраквістичні. З тим станом український нарід не погодився і не може погодитися.

Закон з 31 липня 1924 р. дає право українському народові жадати навчання в школах рідною мовою. Саме тепер минуло 7 літ від часу першого шкільного плебісциту в 1925 р. Надійшла пора на ново повести всенародню акцію, щоби легальним шляхом відзискати утрачені школи і здобути нові всюди, де є до того законні умовини. Тому мусимо в цьому році перевести загальний шкільний плебісцит за українською школою по всіх українських громадах, де її нема. Мусимо подбати, щоби для українських дітей здобути українську школу. Зорганізованим масовим вношенням шкільних деклярацій за українською школою зазначім, що український нарід ніколи не зречеться свого права за українську школу.

В боротьбі за душу української дитини не сміє бути ніяких хитань ані ріжниці думок, бож це боротьба за життя Нації!

Тому всі за українську школу!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“
Ілля Кокорудз, голова. Д-р М. Коновалець, секр.

ЧЛЕНИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ „РІДНОЇ ШКОЛИ“: о. Базюк Олекса, Великанович Дмитро, Д-р Кордюк Юліян, Кузьмович Володимир, Д-р Левицький Кость, Малицька Константина, Мороз Микола, о. Попель Теодор, Струтинський Михайло, Д-р Федів Ігор, Хруцкий Сергій.

З заслуг (других), які цінимо, маємо в собі насіння. (Ґете).

Орґанізація плєбісциту

за українською мовою в школі.

I. Правна Оборона при Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10.

I. Головна Управа „Рідної Школи“ орґанізує у себе Правну Оборону яка: 1) Подає інформації й поучення як найуспішніше використати закон з 31 липня 1924 р., що обнимає деякі постанови про орґанізацію шкільництва (Д. З. Р. П. ч. 79. поз. 766). — 2) Уділює правних порад та інтервенює перед властями. — 3) Веде евіденцію всіх відбутих шкільних плебісцитів за українською школою.

II. Повітовий Плєбісцитовий Комітет.

1) В кожному політичному, по змозі й судовому повіті має заснуватися найдальше до 15 листопада 1932 р. Повітовий Плєбісцитовий Комітет з представників українських батьків (матерей) даного політичного чи судового повіту із захованням приписів про збори. — 2) Завданя Повітового Плєбісцитового Комітету: а) у відповідний спосіб інформувати заінтересованих у шкільному плебісциті за українською школою батьків та їх заступників про законні постанови та найкращі способи леґального переведення шкільного плебісциту; б) в кожній громаді (місцевости), в якій треба переводити шкільний плебісцит, заснувати найдальше до 1. грудня 1932. Місцевий Плєбісцитовий Комітет з батьків (матерей чи опікунів) дітей української народности; в) порозумітися з громадами своєї области, кілько штук треба шкільних деклярацій за українською мовою навчання на цілу область; г) купити в книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська, ч. 20 або прямо в канцелярії Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10, потрібну скількість шкільних деклярацій по ціні 3 сотики за штуку та розділити їх враз з інструкціями і блянкетами на звіт про переведений шкільний плебісцит по тим громадам своєї области, де буде переводитися шкільний плебісцит в цілі доручення батькам, зглядно їхнім заступникам, за зворотом 3 сот. від 1 шк. деклярації. — 3) В часі переводження шкільного плебісциту на місцях подавати правні поради в поодиноких випадках та інтервенювати у властей. — 4) Після скінчення шкільного плебісциту Повітовий Плебісцитовий Комітет збере виповнені звіти з кожної громади, де був переведений плебісцит (колиб ті звіти були непевні, то подбає про їх доповнення) і з власним подрібним зіставленням за цілу свою область та заввагами перешле до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10.

III. Місцевий Плебісцитовий Комітет.

1) В кожній українській місцевости, де є польська або утраквістична школа мають батьки українських дітей зглядно їх заступники заснувати Місцевий Плебісцитовий Комітет в цілі переведення шкільного плебісциту за введення у тих школах української мови навчання по думці закону з 31 липня 1924 р. — 2) Закон з 31 липня 1924 р. постановляє, що українську мову навчання в існуючій або майбутній школі вводиться ввести тоді: а) коли в громаді є що найменше 25% українського населення; б) коли батьки української народности, зглядно їх заступники внесуть деклярації що найменше за 40 дітей у шкільному віці (від 7 до 14 літ життя без огляду на те, чи ті діти ходять до школи чи ні) з домаганням ввести українську мову навчання. Заввага: Хоча закон вимагає внесення шкільних деклярацій з домаганням української мови навчання в школі тільки за 40 дітей української народности, одначе порадно подбати, щоби такі деклярації внесли по змозі всі українські батьки зглядно їх заступники, бо буває, що кілька деклярацій уневажнять і тоді не сталоб решти до повного числа 40, а також тому, бо тоді відпаде твердження — мовляв за решту дітей внесено деклярації з домаганням польської мови навчання, чого нема змоги провірити. — 3) Місцевий Плебісцитовий Комітет закупить потрібну скількість шкільних деклярацій з домаганням української мови навчання і розділить їх між всіх батьків дітей української народности в шкільному віці (за зворотом коштів друку по 3 сот. від 1 деклярації) та поучить, як їх виповнити. Виповнені шкільні деклярації мають батьки або їх заступники попідписувати в громадськім уряді (у ґміні), який обовязаний безплатно потвердити власноручність підпису. В разі якоїнебудь перепони в громадськім уряді, внести проти начальника громади (війта, солтиса) зажалення до староства, як також до воєвідства і міністерства внутрішних справ. Коли це не помоглоби, то підписи підтверджувати у нотаря, в суді, або в старості. — ЗАВВАГА: При виповнюванні шкільних деклярацій не вичеркувати польських слів: „рускей русінскей“, „повшехней“ та „руска, русіньска“, щоби не давати притоки до евентуального уневажнення тих деклярацій. — 4) Щоби мати контролю над цілою плебісцитовою акцією й унеможливити надужиття, треба шкільні деклярації вносити збірно та до них можна долучити супровідне письмо і доручити повітовому шкільному інспекторові за потвердженням відбору на написі (рубрум). Коли який шкільний інспектор не схоче потвердити напису, то внести проти нього зажалення до приналежної шкільної Кураторії й до міністерства освіти, а шкільні деклярації вислати порученим листом і рецепіс старанно переховати. Все це треба доручити чи післати почтою так, щоби вилинуло до повітової шкільної ради найдальше до 31 грудня 1932 р. — 5) Комітет зробить для себе відпис осіб, хто і за котрих дітей вніс шкільні деклярації та взагалі з кожного письма, яке висилається кудинебудь, треба зробити докладний відпис з усіми підписами і старанно переховати у себе. — 6) Після скінчення шкільного плебісциту Місцевий Плебісцитовий Комітет виповнить „Звіт“ з переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання в даній місцевости і перешле його найдальше до 5 січня 1933 р. приналежному Повітовому Шкільному Комітетові. — 7) Кожний Місцевий Плебісцитовий Комітет повинен купити собі брошурки: Володимира Целевича „Про нові польські шкільні закони“ — ціна 50 сот. та Івана Герасимовича: „На тривогу! Основи української нації загрожені“ — ціна 1 зол. — Набути можна в книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20.

Дальші поучення як поступати після 31-го грудня 1932 р. подамо у своєму часі.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Дипльоматична подорож

преміера Франції до Еспанії.

Часописи принесли сензаційну вістку, що французький президент міністрів, Еріо, вибрався з відвідинами до Еспанії, щоби президентові Заморі вручити великий хрест гонорової французької леґії та зажріпити приязнь між обома республиками.

В політичних колах ся подорож викликала велике вражіння і цілу низку поголосок. Одні кажуть, що мета подорожі французького преміера се заміна французької посілости в Танджері з еспанською територією над рікою Ріо де Оро. Американська аґенція подає, що тут ходить о заключення особлившого договору між Франціею й Еспанією, головно в тім, щоби Франція могла на случай війни з Німеччиною або іншою державою (здається з Італією?) обсадити Балеарі.

Орґан національних німецьких соціялістів „Дер Анґріф“ подорож Ерія до Еспанії лучить з французьким предложенням в Союзі Народів, створити в Еспанії базу міжнародного складу зброї й амуніції з відповідними французькими потягненнями на Середземнім Морі. Орґан національних соціялістів кінчить: „Не лиш Італія але й Німеччина має всякі причини обсервувати з великою увагою розвій нової дипльоматичної французької акції. Німеччина мусить енерґійно опертися новим мілітарним замірам, хоч прийшлобися виступити з Ліґи Націй. Уступленням з Ліґи Націй Німеччина осягне повну свободу рухів“.

Розуміється, французькі дневники заявляють, що всі ті вісти виссані з пальця та що подорож Ерія має „куртуазійний характер“.

Тимчасом Бальбольтін Зулюета, еспанський міністер закордонних справ, заявив в парляменті що слідує: „Ціла Еспанія вважає відвідини славного державного мужа для себе великою честю. Він тішиться симпатією всіх ліберальних і поступових кругів не лише в Еспанії але в цілому світі. Французька й еспанська республики можуть і повинні явно й публично згодитися на розвязання проблемів, що дотичать справ мира, який дасться розвязати лиш під егідою Союза Народів“. З сеї заяви еспанського міністра закордонних справ виходить, що подорож французького преміера має більше значіння як звичайної куртуазії. Вона очевидно вимірена проти Німеччини й Італії. Треба ще й те пригадати, що еспанська революція й усунення короля се була кара за те, що Альфонс не дався втягнути антанті до війни проти Німеччини й Австрії; які круги ту революцію викликали й приготовили, легко додуматися.

Шукаючи щастя для иншихъ знаходимо своє власне щастя. (Плятон).

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

8)

Не провокуймо боротьби!

Проби поборювання українського націоналізму примусовим навчанням певної скількости предметів в польській мові це дитинство. Таке навчання будуть уважати (все одно що неслушно) за кривду. Воно доводить до постійного тертя, котре тільки скріплює розюшеність націоналізму і ненависть до польщини. Красою нашої культури і чарами нашого письменства в таких умовинах не притягнено нікого, але навпаки, тільки виховаємо собі ворогів, котрі вмітимуть говорити польською мовою. На що нам того? Инша річ змушувати молодь середних шкіл до того, щоби вчилася по польськи, а навіть польської мови, що може і мусить принести тільки відемні наслідки, — а знов инша річ дати їй всякі нагоди і полекші, коли ходить про вивчення нашої історії, літератури й культури. Для охочих двері повинні бути відчинені, але рядів тих охочих не належить штучно збільшувати. Нехай прийдуть з власної волі або під впливом родичів чи оточення ті, котрим знайомство з „польськістю“ справлятиме приємність або котрі те знання будуть уважати за придбання цінне для будучої карієри. Тоді в певної частини тої еліти буде можна числити на симпатії до польського народу, але ніколи в маси загнаної примусом до польської книжки. Ще раз повторяю з притиском: Не провокуймо боротьби між родинним домом і школою!

Гумористичні висліди утраквізації.

Не претендуймо на краще розуміння інтересу дітей ніж мають його їх власні родичі, бо в тім випадку нам нінащо не придасться мати за собою обективну рацію. Коли ходить про середне шкільництво, то утраквізм допускаємий і узасаднений тільки в учительських семинарах і то там, де ходить про приготування учителів для утраквістичних і навіть для неутраквістичних загальних шкіл. Його можна узасаднити тим, що абсольвент утраквістичного семинара має кваліфікації до навчання так у школі польській як українській, як врешті й утраквістичній. Отже він в конкуренційній боротьбі стоїть висше від учителя кваліфікованого лише до навчання в одномовній школі. Але й тут не належить накидати добродійств, за котрі ніхто нам не є вдячний, а за котрі мусимо платити зовсім непотрібно дуже високий гарач. Життєві послідовности утраквізації семинарів гумористичні і скандальні. Що українські абсольвенти утраквістичних семинарів не полюбили польського народу і його культури, про це шкільна влада добре знає. І наслідком того вважає, що їх у великій части не можна вживати на території з українським населенням, бо впливалиб на нього в небажаним напрямі.

Отже висновок такий, що: 1) утраквізм подуманий і держимося його в цілі зближення обох народів, 2) з утраквістичних семинарів виходить українське учительство настроене в такім антипольськім дусі, що його не можна вживати на території з українським населенням, 3) і мимо того належить триматися утраквізму, бо він впливає на зближення обох народів! Потішаймо себе надією, що грядучі покоління абсольвентів утраквістичних семинарів будуть інакше реаґувати на науку й виховання ніж дотеперішні, лише не знаю, на чім маємо сперти ту надію. — С. Лось.

При помочи брехні не можна правити родиною а тим менше народом. — (Смайлс).

*

Терпеливість це найрідший зі всіх духових дарів. (Ю. Вервуд).

„Magister illi“

Міжнародна Унія Католицьких Жіночих Союзів.

Для здійснення ідей католицького виховання, висказаних Св. Отцем в Енцикліці „Магістер іллі“, буде скликаний великий конґрес Міжнародної Унії Католицьких Жіночих Союзів. З кінцем вересня і початком жовтня с. р. відбувся в Люцерні зїзд орґанізацій тої Унії в цілях підготування згаданого конґресу. В тім зїзді взяли участь делеґатки катол. орґанізацій жіноцтва навіть з таких далеких країв як Арґентина, Бразилія, Мехіко, Канада і ин. З Польщі були на тім зїзді ґр. Владислава Замойска, Софія Янковска і п. Ростворовска.

В часі зїзду працювали такі комісії: 1) поширення віри, 2) виховання в родині, 3) інтелектуальної праці, 4) шкільництва, 5) праці у промислі, 6) праці на ріллі, 7) гігієни й фізичного виховання, 8) жінки в публичнім житті. Реферати були підготовані наперед оповіщеними анкетами в поодиноких краях. Дискусії над тими рефератами були дуже цікаві і принесли богато цінних інформацій та висновків. І так присутні довідалися, що католики в Голяндії урядили радіеву стацію для передавання Богослужень і проповідей; та стація має 160.000 абонентів, між ними богато протестантів. В Бельґії та Швайцарії католики мають спеціяльних пропаґандисток і парохіяльних інструкторок, що скінчили спеціяльні катол. суспільні школи. Вони займаються м. ін. реліґ. вихованням упосліджених дітей. В акції охорони родини перше місце займають Французи: у Франції за останних 10 літ обезпечення і премії для родин осягнули великанську суму 6 міліярдів франків. Там уряджують спеціяльні школи для родичів (орґанізація, котра тим займається, має 20.000 членів) і спеціяльні реколекції для молодих обох полів, котрі мають вступати в супружі звязки. Великанські розміри прибрала видавнича і пресова діяльність, котра пропаґує засади катол. родинного життя; тою діяльністю кермує о. Віолет. В Бельґії катол. робітничі орґанізації заложили спеціяльні кружки студій для батьків катол. родин. Делеґатки промислової Бельґії звернули увагу на те, що материнські почування заникають у жінок, котрі в 2 і 3-м поколінні працюють у фабриках. Реферат в комісії ч. 6 (праця на ріллі) мав на цілі означити вплив 5 виховуючих чинників: 1) родини, 2) Церкви, 3) школи, 4) орґанізації молоді і 5) вплив природи на формування душі хлібороба. Дискусія над тим рефератом була надзвичайно оживлена. Головно звертали увагу на потребу розбудження привязання до рільничого звання і привязання до землі на підставі основного хліборобського знання. За ціль рільничої комісії поставлено дослід моральних проблемів, звязаних з моральним рівнем цілої хліборобської верстви, протиділання вилюдненню села на користь міста і звернення уваги на вплив природи на душу рільника в напрямі її наближення до Творця. Зазначено також домагання, щоби в підручниках природничих наук була християнська ідеольоґія а не матеріялістичний світогляд.

Таким чином католицьке жіноцтво цілої земної кулі підготовляє виконання великого і благодатного пляну Апостольської Столиці в справі виховання будучих поколінь.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ковалівка коло Монастириск. Дня 9 жовтня с. р. відбулося в нас благословлення нової церкви. Стара наша церква згоріла ще в 1926 р. і ми до нині були без церкви. Мимо економічної кризи, що і в нашому селі дається тяжко відчувати, бо нарід сильно збіднів, ми при Божій помочі здвигнули величавий дім Божий, мурований, що побіч латинського костела гордо знимається вгору своєю вежею серед нашого розгяглого села. Гіркі хвилі при будові церкви ми відчували, бо не ставало гроша, а добути його було важко. Розуміється, що в тому тяжкому положенні самі вірні нічого не вдіяливби, якби не наш люблений всіми Всч. о. парох Николай Красицький, чоловік хоч старенький, але небуденної енергії, що своєю влучною радою щирою, походячою з батьківського серця а попри те все при доброму гуморі, нас заедно загрівав до праці і до виконання святого діла та додавав охоти не падати на дусі. Лиш нашому неструдженому Отцеви парохови завдячуємо успішне докінчення Божого дому, на благословлення котрого зійшлося зі всіх усюдів множество вірних, своїх і чужих. Зволили до нас прибути і Впр. о. декан Нестайко з Бучача, що при слабому здоровлю і при поважному віці служили Сл. Божу при ласкавій участи Впр. о. Совітника Білинського з Монастириск і о. Монастирського з Григорова. Несподіванку всім зробив і о. Гіль, що аж з далекого Яргорова прибув на свято до нас, щоби своїм могучим, а теплим словом загріти серця всіх приявних, витревати в св. католицькій вірі на трівкій та непохитній скалі св. Петра серед бурливих хвиль життя. Вражіння торжества було чудове. Місцеві вірні плакали з радости, що діждалися такої важної хвилі, плакали й чужі з радости, що росте у важких часах життєвих Божа слава. Честь Вам, дорогий нам отче Совітнику, що в літах людської немочі Ви забули про себе й віддали себе великому святому ділу, честь і вам, місцеві односельчане, що слухали свого душпастиря і серед послуху й карности поставили Святу Твердиню, о яку будуть розбиватися напади диявола на людські душі, а з того вийде слава Божа і добро вічне й дочасне нашого українського народа. — Учасник свята.

Св. Отець видав зарядження, які італійським священикам забороняють навчання реліґії в німецьких школах в дієцезіях в Триденті та в Бріксені. Так отже завдяки інтервенції Св. Отця в південному Тиролю, прилученому по війні до Італії, німецькі священики будуть вчити реліґії німецьких дітей.

Літаки для місійних потреб. Повідомляють, що Св. Отець оповістить незабаром відозву до всіх християн в справі збирання жертв на закупно 50 літаків для місійних потреб. Їх вживатимуть до несення помочи околицям навіщеним епідеміями, голодом та іншими нещастями.

На східнім березі Анґлії місто Денвич мало 52 церкви. В 19. в. затопило се місто море. Анґл. католики відвідують беріг затопленого міста і моляться за потопленних Денвичан.

В Зл. Державах Півн. Америки є тепер 7.920 народних катол. шкіл, 2.254 середних, 47 „нормальних“, 167 колеґій і університетів, 118 семінарій. Разом є там 10.576 катол. шкіл і інститутів. В тих школах вчить 89.865 учителів, що мають разом 2,679.000 учеників.

В Китаю мусіли дотепер спроваджувати літурґічні вина з інших держав і платили 3—4 доляри за літру (високе ціло). Тепер Лазаристи й Маристи навчилися і з китайської, дуже лихої винної лози приготовляти літурґічне вино.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

П. Д-Р БАКЕР ВАН БОССЕ, визначна голяндська політична діячка, спеціялістка від меншинних справ, гостила мин. тижня у Львові. Тут відбула ряд конференцій з нашими церковними й політичними діячами. Також познайомилася з нашим жіночим рухом.

ЗЇЗД ГОЛОВНОЇ РАДИ РНО (Рос. нар. обединання) відбувся недавно у Львові. На нім були делеґати Галичини, Волині, посол ББ Пімонов, б. посол Штенґель та інші.

„ВСЕЛЕМКОВСКІЙ РУССКІЙ СЪЇЗД" відбувся в Горлицях, скликаний лемківськими проводирами РСО. Взяли в нім участь делеґати з повітів. Новий Санч, Грибів, Горлиці, Ясло і Кросно. Зїзд радив, як каже „Русскій Голос", над шкільними, економічними й освітними справами. У зїзді взяв участь м. і. о. К. Чайковський. Кілько було делеґатів, „Русскій Голос" не подає.

НАЧАЛЬНИЙ РЕДАКТОР „СЛОВА ПОЛЬСКОГО" п. В. Мейбавм, відомий „спец" від українських справ у тім орґані, уступив. На його місце має прийти один з редакторів „Ґазети Львовскої", Войтіх Барановский. Крім того мають наступити основні зміни у складі членів редакції „Слова Польского".

ЕНДЕЦЬКА ПРЕСА пише, що в Познані відбулися масові маніфестації проти розвязання „Обвєполю".

ҐДАНСЬКИЙ СЕНАТ відібрав дебіт „Кур. Поранному", „Ілл. Кур. Щоденному" та урядовій „Ґазеті Польскій".

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА святкувала 28 жовтня ц. р. 14-ліття відбудови чеської державности. При тій нагоді преса підчеркує, що Чехи так знаменито підготовилися до відбудови своєї державности, що перебрання власти з рук Австрії відбулося без проливу крови.

НОВИЙ РОМУНСЬКИЙ УРЯД під проводом премієра Маніва хоче погодити короля Карла з його жінкою Оленою. В тій справі ведуться переговори. у звязку з тим до Букарешту має приїхати югословянський король Олександер, шваґер короля Карла.

ТРЕТА БАЛКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ закінчила свої праці в Букарешті. Болґарська делеґація опустила конференцію з причини невиконання постанов другої балк. конференції про охорону нац. меншин. Конференція ухвалила балканський пакт.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА близька до уряду припускає, що назначені на 6. листопада б. р. вибори до парляменту не дадуть потрібної урядови парляментарної більшости. Тоді парлямент знов бувби розвязаний. Нові вибори відбулисяб на підставі нової виборчої ординації.

МІНІСТР ЗАҐРАН. СПРАВ АНҐЛІЇ заявив, що льокарненський договір не обовязує Анґлію до оборони Чехословакії й Польщі перед нападом їх ворогів.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА передбачує, що президентом Злучених Держав Півн. Америки буде вибраний кандидат демократів Рузвелт.

В ЛЬОНДОНІ відбулися демонстрації безробітних, які уладили „марш голодних". Поліція піша і кінна довший час не могла розігнати безробітних. В натовпі потратовано кільканацять жінок.

ФРАНКЛІН РУЗВЕЛТ, кандидат на президента Злуч. Дер. Півн. Ам. від демократів, заявив на відчиті в Детройті, що енцикліка „Квадраґезімо анно" се один з найважніших документів сучасности та що вона походить від одної з найбільших світових сил.

НОВИНКИ

Різдвяне число „Нової Зорі" вийде як що року в збільшенім обемі, на 16 ст. друку. Хто з наших ВП. Читачів мавби охоту, помочи редакції в зложенні того числа, буде ласкав прислати коротку статейку найдальше до дня 25 листопада. Пізніше прислані матеряли не можуть увійти в те число, котре ми все заздалегідь приготовляємо.

Посвячення площі під будову церкви на Знесінню відбудеться в неділю 6. XI. Площу ту подарувала одна знесінська громадянка.

„Нове Слово", новий український безпартійний тижневик появився у Львові з датою 30. X. с. р. Редактор його М. Голубець пише, що той тижневик призначений для української інтеліґенції та міщанства.

Українознавство на берлінськім університеті. В Орієнтальному Інституті при берлінськім університеті проф. З. Кузеля вестиме в зимовому семестрі курси української мови для початкуючих 3 год. тижнево і висший курс 2 год. тижнево. Крім того будуть виклади з українського краєзнавства.

Фонд Безробіття у Львові ухвалив виплатити в листопаді с. р. 1 міл. 702.200 зол. львівським безробітним в числі 35.000 осіб.

Напад на сторожа Академічного Дому у Львові. Польська преса доносить: В ночи з неділі на понеділок задзвонив хтось до Акад. Дому. Коли сторож Костюк відчинив браму, невідомий мужчина вдарив його два рази ножем в лице та втік в напрямі вул. Мохнацького. Раненого Костюка в грізному стані відвезли до шпиталю.

Філія Муз. Інституту ім. Лисенка в Самборі відновила свою діяльність від 1. с. м. при вул. Шопена 3. Предмети навчання: теорія музики, гра на фортепяні та скрипці. Управитель філії знаний пяніст проф. Р. Савицький.

Обікрадено церкви: в Старих Кутах і в Слобідці (Косівщина).

Нові українські адвокати відкрили свої канцелярії: д-р Евстахій Дашинич-Кульчицький в Городенці, д-р Осип Боднар в Надвірній, д-р Сидір Сірко в Бродах, Северин Краснопера в Сіняві к. Ярослава, д-р Григорій Ничка у Фриштаку к. Ясла, д-р Олекса Гарасимів в Дубецьку. („Життя і Право" ч. 3 (22).

В Сокальщині в с. Потуриця хтось вистрілом з карабіну через вікно убив війта Івана Жолтока. Кажуть, що вбийство має політичний підклад.

На Золотій Липі к. Бережан вибудувала повітова дорогова управа зелізно-бетонний міст коштом 90.000 зол.

Державного орла усунуть зі всіх шильдів на крамницях з тютюном і з папіросів та з пачок тютюну.

Слідчий суддя д-р Марян Петер помер нагло в часі ловів на удар серця. Покійний належав до людей добрих з природи і по змозі старався влекшити долю вязнів без огляду на їх народність. Осиротив жінку й дві малі донечки. Помер в 38 р. життя.

В Чехословаччині невиправлена шкіра найдорожша в Европі, а черевики найдешевші. В тій державі виробляють річно поверх 25 міл. пар черевиків.

В часі дальматинського евхаристійного конґресу сербські жандарми схизматики застрілили трьох католицьких хлопців. Вони несли старі релиґійні прапорці хорватської національної краски. З того приводу серед католицького населення Хорватії панує велике обурення.

На будапештанськім університеті були протижидівські виступи студентів. Шість жидівських студентів побито до крови. Такі самі заворушення були на віденськім університеті.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Збір бараболь в Польщі с. р. обчислює Головний Статистичний Уряд на около 270 міл. квінталів, т. зн. на 13% менше, ніж в мин. році.

Срібні двозолотівки тратять силу правного платничого засобу з днем 31. I. 1933 р. на підставі розпорядку мін. скарбу з 27. X. 1932. Їх можна буде виміняти в скарбових урядах і в Банку Польськім до 31. I. 1935 р.

Як велике досягнення записує польська преса, що до державної каси вплинуло в вересні б. р. з безпосередних податків 1,761.000 зол. більше ніж передбачено. Промисловий податок дав у вересні 1,205.000 зол. більше ніж преліміновано. Зате є й такі податки, які „не дописали".

Вивіз грибів за кордон. В Промислово-Торговельній Палаті у Львові (кімната ч. 8) можна переглянути докладний звіт про можливости й умовини вивозу грибів до Арґентини.

Безробітних в Польщі разом з їх родинами є тепер около 1,200.000 осіб.

Ржа на пшениці нанесла найбільше шкід в тернопільськім воєвідстві, бо аж 64.2%, у львівськім воєв. 59.1%, у станиславівськім воєв. 47.6%.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр 8.88—8.90; канад. дол. 7.90—8.10; нім. марка 2.10—2.12; 100 чесь. корон 25.75—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 25.50—26; пшениця селянська 21.50—23.25; жито 14.75; ячмінь на мливо 11.50—12.75; ячмінь броварний 15.50—16; овес двір. 16.50—17; овес сел. 15.75—16.25; кукурудза 22; фасоля біла 20; фасоля краса 21; горох пільний 15—17; горох зелений 28—32; горох Вікторія 22—24; просо 12.50; лен 36—38; сімя конопляне 25—26; ріпак озимий 45—50; вика чорна 13; лубін синий 9.25; конюшина чер. 115; мак синий 117; макухи льн. 19—20; ґрис пшен. 7.25; ґрис жит. 6.75 зол.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла експ. і десер. 2.80 зол., за 1 л. молока 18—20 сот., за 1 л. сметани 90 сот.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. яець 1.70 зол. Маслосоюз платив за 1 копу яець 5.50 зол.

МІД: Кооп. „Рій" у Львові продає мід: ґірський 3.20—3.50; липовий 2.50—3; з ріжних цвітів 2; ґречаний 1.10—1.40 зол. за 1 кґ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ШКОЛА ВПРАВ ПРИ УЧИТЕЛЬСЬКІЙ СЕМІНАРІЇ СС. ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ влаштовує дня 5. XI. б. р. о год. 4.30 по полудні у власній салі при вул. Потоцького 95 „ДІТОЧИЙ ВЕЧІР". Дохід призначений на будову церкви СС. Василіянок у Львові. 96 1-1

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 34-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Блакитна Рапсодія".
КАСІНО: „Голос пустині".
КОПЕРНИК: „Русява Венера" (Марлена Дітріх).
МАРУСЕНЬКА: „Русява Венера" (Марлена Дітріх).
МІРАЖ: „Бен Гур" (Рамон Новаро).
ОАЗА: „Веселий поручник" (Моріс Шевальє).
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець".
СТИЛЕВЕ: „Любов Магараджі".
УТІХА: „Мараду".

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 85 (583). Львів, неділя, 6 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Нагле уступлення мін. Залєского

Чому він уступив?

З Варшави доносять: Перед самим отворенням сойму міністр закордонних справ Залеский зголосив свою димісію, котру принято. За причину уступлення подав перевтому. Теперішна система ведення закордонної політики вимагає постійної їзди і численних конференцій, що як відомо вичерпує фізично.

Йосиф Бек став міністром закордонних справ.

Місце Залеского заняв віцеміністр, підполковник Йосиф Бек. Він уродився 4. X. 1894 р. Батько його був директором департаменту внутрішних справ в Австрії. Мати його Броніслава з Лучковских. Середну школу скінчив в Кракові, політехніку у Львові, експортову академію у Відні. Належить до найбільш довірених осіб марш. Пілсудского. Опозиція виступає проти Бека дуже остро.

Зносять університет у Чернівцях

Ромунські унів. професори, котрі викладають на черновецькім унів., доїзджаючи туди з Букарешту, збирають підписи, щоби перенести черновецький університет до Крайової. Буковинська преса остро протестує проти сего намірy упослідження Буковини. Як відомо на університеті в Чернівцях за Австрії викладали в німецькій мові. Крім сего було там 6 українських катедр. Тепер сей університет зромунізований. Українці жадають привернення укр. катедр.

Диспозиційні фонди польських міністрів

Диспозиційний фонд мін-ва внутрішних справ прелімінований в будженті на 6 мілионів зол. Диспозиційний фонд мін-ва військових справ на 8 міл., мін-ва загран. справ на 4,700.000 зол. і фонд для пропаґанди на 4,260.000 зол. Як відомо, з диспозиційних фондів покривають усякі таємні видатки, пр. на гадючу пресу і т. п. Видатків на ті фонди розуміється не зменшено.

Втеча з сіл до міст в СССР.

Переведений в жовтні б. р. пробний спис населення в більших містах СССР виявив нагальний зріст населення Москви, Ленінграду, Харкова й інших міст. Стверджено при тім, що приріст міського населення припадає головно на останній рік по переведенню колективізації рільництва. Людність Ленінграду зросла в останнім році о 35% і виносить тепер 2,850.300. Статистика виказала, що населення масово покидає села і переноситься до міст.

Полуднева Америка проти комунізму

Українське Бюро в Женеві доносить: „Народна Комісія проти комунізму", котра недавно повстала в м. Буенос Айрес, оповістила таку програму: 1) Візвати уряд Аргентини видати закон проти комунізму. 2) Створити співробітництво всіх держав Полудневої Америки. Комісія вислала обіжник до визначних осіб в Чіле, Болівії, Бразилії, Перу, Уруґваю, Параґваю, Колюмбії, Еквадорі й Венецуелі, щоби зорґанізувати протикомуністичну акцію в тих краях. 3) Зорґанізувати співробітництво молоді. 4) Приступити до рішучого поборювання безробіття, бо тоді комунізм стратить на силі.

Володар Манджурії і Китай

Пу-Ї засяде на китайськім престолі.

Приватний секретар б. китайського цісаря і теперішного володаря Манджурії Пу-Ї в дорозі до Женеви прибув до Токія. Тут заявив представникам преси, що створення манджурської держави се лише вступ до привернення монархії в цілім Китаю. Він запевняв, що до Чан-Чуну приїзджають численні делеґації й визначні особистости з ріжних китайських провінцій, які предкладають прилучення сих провінцій до нової манджурської держави. Видно, мають уже досить „поступу". Ясно, що подіями в Китаю кермують чужі.

Чоловік якого переслідує радіо

З Лодзі доносять: В лодзькій радіостації зявився робітник Роман К. і зажадав, щоби замкнути лодзьку радіостацію. Своє жадання узасаднював тим, що він весь час радієвих авдицій не має хвилини спокою, бо деб він не находився, чує безперервно цілий відбір. Переслідують його також всі телефонічні розмови, на котрі його мозок таксамо реаґує, як на радієві филі. Лікарі заявили, що він недужий на неврастенію. Є люди дуже чуткі на радієві хвилі. Їх мозок се наче радіовідбірник. Причин сего явища досі не усталено.

Новий землетрус у Греції

Півостров Халькідіке помалу западається в море.

Величезну паніку викликали на півострові Халькідіке нові підземні потрясення. Богато домів лягло в руїнах. Також в Солуні великі шкоди. Взагалі в часі останніх трьох тижнів півострів Халькідіке постійно западається в море. Щоденно убуває 30 цм. суші. Побоюються, що цілий сей півострів западеться зовсім в море і зникне з лиця землі.

Ураган над каналом Ляманш

Над цілою Анґлією і каналом Ляманш шаліла страшна буря. Вона розбила богато кораблів. На грищі, збудованім над морським побережжам, ураган кинув кількома грачами об землю. Дехто з них зімлів. Почтовий німецький літак, що курсує між Кольонією та Лондоном, знищений. Людей удалося вратувати. Шкоди, які наніс ураган, дуже великі.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. + 84-х

Новий виступ Муссолінія

Від власного кореспондента.

Дня 23. X. б. р. Муссоліні вибрався до столиці Піємонту, Торіно (Турин). Сей приїзд фашистівського „Дуче" спричинив великанську маніфестацію, а Муссоліньому дав притоку до нового виступу, який має велике загальнополітичне значіння.

Того дня о год. 10 перед пол. на великій площі „Кастелльо" зібралася 50-тисячна товпа, привитати свого „Дуче" й почути його промову. Муссоліні появився одягнений у чорну фашистівську сорочку, з одинокою памятковою медалю „маршу на Рим". Коли втихли оклики привитання, Муссоліні забрав голос. — Висловив своє признання сему запалові, завдяки якому Піємонт став на чолі фашистівської Італії та заявив, що на будуче буде старатися стояти в більше тісній звязи з Торіном, дорогим не лиш його серцю, але й цілій відродженій Італії. — Відтак перейшов на міжнародні проблеми. „Вже минає рік від хвилі, коли в Неаполі я визначив напрямні державної фашистівської політики*). Від того часу в історії Европи зайшли визначні події. Я заговорив про траґічні рахунки всесвітної війни у двох статтях у „Пополь д' Італія" і зазначив послідовно, що прийшов час, перечеркнути ті рахунки і стерти їх сліди. Конференція в Льозанні се одна з тих не богатьох, що сяк-так закінчилася. Човно воєнних відшкодовань і довгів, кермоване енерґійно анґлійським премієром, причалило до Льозанської пристані. Та чи великий нарід *Звіздяної Республики* (т. з. Америки) не схоче відбити се човно, у якому скривається надія так многих народів, знов на повне море? — Юрба закричала: „Ні". — Муссоліні продовжає: „Я бажавби, щоб се „ні", яке ви заявили, громовим голосом покотилося за Атлянтик і дійшло до шляхотного серця того великого народа. — Друга Конференція, яка зацікавила всі народи, се Конференція для розброєння. Дехто думав, що наші практичні й конкретні предложення подиктовані махіявелістичними спекуляціями. Нема нічого більше фальшивого! Се був лиш дуже примітивний засіб, виявити нашу щирість. Люди доброї волі тепер отворять свої уши; а люди злої волі нехай розявлять свої уста. З границь сього міста, яке ніколи не боялося війни, заявляю, що політика Італії се політика миру, дійсного миру, якого не можна відділити від справедливости; такого миру, що має привернути Европі рівновагу, а людям надію і віру. Та поза границями Італії ще й досі є такі, що не можуть простити фашистівській Італії, що вона стоїть на ногах і жиє...!

На жаль, у питанні мира нема згоди, а радше існує боротьба і то боротьба протилежних засад, бо нема гіршого ворога мира від сього, котрий за свою професію вибирає пустословне миротворство".

*) „Нова Зоря" принесла про це спеціяльний допис.

Дальше промовляв Муссоліні про дуже важну справу, а саме: про істнування або неістнування Союзу Народів. „У нашій політиці ставили вже актуальне питання: Чи оставати дальше в Союзі Народів, чи ні? Я вам заявляю, що ми ще лишимося в Союзі Народів. Головно тепер, коли той Союз тяжко хорий, годі витягати йому зпід голови подушку. Союзови Народів трапилося, що його рішення тратять силу, особливо чим дальша віддаль (як Японія і Китай). І коли сей Союз має мати ще який-такий вплив на европейські відносини, то тим, що ми там є, бо в справі далекого Сходу й полудневої Америки слова Союзу се лиш пусті слова без змислу і значіння. Вже були спроби відтягнути Европу від сеї політичної конструкції, занадто універзалістичної. Та я думаю, колиб завтра на основі справедливости і признання наших святих прав, освячених кровю богатьох італійських поколінь, здійснилися передумови конечні й заразом вистарчаючі для уможливлення співпраці чотирох західних великодержав, тоді Европа моглаб бути спокійна під політичним оглядом; а може й кріза, так сильно злучена з політичними умовинами Европи, знайшлаби свою розвязку.

Друга справа дотичить німецького домагання рівности. І в сій справі фашизм поставив ясно свої погляди і напрямні. Німецьке домагання рівности слушне й справедливе. Його треба признати і то чим скорше, тим лучше... Ми не хочемо геґемонії в Европі. Ми все будемо проти всякої геґемонії — передовсім коли вона стремить до закріплення якогось положення на явній несправедливости“.

При кінці Муссоліні звернув промову на тему внутрішної політики Італії й начеркнув плян праці у другому десятиліттю. Кличем другого десятиліття фашизму має бути: „Йти вперід, будувати, а коли буде конечно, то боротися і побідити“... Сі кінцеві слова Муссолінія викликали величезну бурю оплесків і невиданий майже ентузіязм кількадесятьтисячної товпи. — Н.

Нові оплати від скарг

вношених до Найвисшого Адміністраційного Трибуналу.

Вийшов розпорядок президента Р. П. про нові оплати від скарг, вношених до Найв. Адм. Трибуналу. Ті оплати виносять при вартости предмету спору до 1000 зл. — 40 зл., до 10.000 зл. — 60 зл., від решти 0.4%. Розпочата тисячка рахується за цілу. Від скарги з неозначеною вартістю предмету спору визначає оплату трибунал. Коли неузгляднена в цілости або в части як також в разі уморення поступування з причини цофнення адм. владою заскарженого до Адм. Трибуналу оречення — Найв. Трибунал зарядить звернення оплати. Те саме наступить тоді, коли Трибунал не буде розглядати скарги або коли наступить уморення поступування з причини цофнення скарги перед одержанням повідомлення про визначений термін. — Всякі письма вношені до Трибуналу в звязку зі скаргою підлягають оплаті 5 зл. від першого примірника і 50 ґр. від кождого залучника. Коли письмо належно неоплачене, трибунал не буде його розглядати.

Ромунія касує секретаріят

для національних меншин.

З Букарешту доносять: Новий ромунський уряд оповістив ліквідацію секретаріяту для національних меншин, котрий істнував там від повстання великої Ромунії. Ся постанова викликала горячий протест меншин, особливо німецької. Коли уряд не візьме назад свого розпорядку, національні меншини грозять скаргою до Союза Народів.

Похорон Голови УНО, Радника Олексія Саляка

ПРАЩАЛЬНА ПРОМОВА

над гробом Пок. Радника Олексія Саляка.

Представник Головної Управи УНО (Української Народної Обнови), Д-р Осип Назарук, виголосив над гробом першого Голови УНО, Покійного Радника Олексія Саляка, отсю коротку промову:

...І вже ніколи більше не побачимо тут між нами делікатної постаті Радника Саляка! І вже ніколи більше не завважимо Його тихих кроків! І вже ніколи більше не почуємо Його ніжного голосу на засіданнях!...

Радник Саляк, голова і член богатьох українських товариств, відійшов на завсіди з сего світа. Яке тут було Його життя, яка була Його діяльність і яку память оставив Він по Собі, про се найлучше свідчить Його похорон і велика, масова участь в нім не тільки українського народу, але й Жидів та Поляків. Побожно і працьовито перейшов життя покійний радник Саляк, невспинно працюючи для загального добра й тихо жертвуючи на потреби убогих і потребуючих без ріжниці народности й вірп. Аж дивно стає на думку, відки Він такий у нас взявся, — і то в часах, коли глум і насміх робили з кождого, хто мав відвагу сказати, що вірить в Бога і шанує католицьку Церкву Його! А та віра в Бога і та пошана Церкви стали основою життя і праці того невеличкого тілом та великого духом чоловіка. Одначе хоч яка потрібна була Його освітно-культурна праця над нашим народом, то не вона становить верх Його діяльности! І хоч яка гарна була Його добродійна діяльність, то й не вона становить найвизначніше діло в Його житті! І хоч яка висока та повна самовідречення була Його праця при будові величавого храму в отсім Його родиннім місті, то й вона не становить того, що було найзамітніше в Його житті. Отже що се було? Се було у Покійного зрозуміння, що треба відважитися внести світогляд і засади католицизму також в найвисшу і найтяжшу область публичної праці цілого народа: в область політичну, що треба перенятп політичну боротьбу християнсько-католицькою орґанізацією і християнсько-католицьким духом, з ясною цілею, з ясною програмою, з ясною тактикою!

А серед суспільности, котра мала тільки лїву часть орґанізму, серед суспільности, котра від довгого часу наскрізь перенята з малими виїмками лібералізмом і радикалізмом найріжнішого рода, треба було дійсної відваги, щоби дати своє імя і свою працю в жертву такій непопулярній і такій незрозумілій у нас католицькій політичній орґанізації! І сего власне відважного діла довершив покійний радник Саляк. І це те найбільше замітне діло Його життя! Ваги того діла — поза малими виїмками — не розуміє, не може розуміти і не скоро зрозуміє наша суспільність, бо її довго розаґітовувано в зовсім інакшім напрямі. І тому я звертаюся до вас, українські діточки, до вас, що як свіжі квіти обступили тут гріб опікуна свого. Працюючи Його в останнє від Головної Управи Української Народної Обнови (УКНП), котрої головою Він був, кличу до вас: Коли підростете й доля зачне вас так розганяти з вашого родинного міста, як осіння буря розкидає на всі боки зірване з дерева кленове листя, то перед виходом у світ прийдіть на се кладовище, прийдіть до сего гробу опікуна свого й помоліться над ним до Бога, щоб дав вам за Його прикладом добре й чесно перейти життя — для добра власного, своєї Церкви й свого народу, з любовю до свого і без сліпої ненависти до чужого, в тяжкій боротьбі за істнування й розвиток українського народу, котрий ваш опікун так розумно й горячо любив!

Шопен і польський селянин

В Желязовій Волі недалеко Сохачева істнує двірок, в котрім уродився славний польський композитор Шопен. Двірок сей відбудовано. Одначе ніхто в нім не буде мешкати. Буде в нім лише музей памяток по Шопені. Фільварок і двірок були до недавна власністю селянина Шимоняка. Польське „Товариство Приятелів Дому Шопена“ викупило в Шимоняка в 1929 р. 6 морґів городу з двірком і заплатило йому 40.000 зол. Тепер се товариство хоче викупити від Шимоняка останніх 5 морґів. Знаючи про це, Шимоняк виставив господарські будинки так, щоби вони замикали вид на двірок з західної сторони і з мосту на ріці Утраті. Крім того почав він вирубувати вільшину над рікою. До згоди з Шимоняком мабуть не дійде, бо він жадає за тих 6 морґів 100.000 зол., коли вони разом з будинками варті 20.000 зол. По викупі решти від Шимоняка на 11 морґах Желязової Волі повставби там парк і приют для старих і хорих музиків.

Страшні останки війни

У Франції упорядковують поля боїв, на котрих лягли сотки тисячів вояків. Під Раймсом є поле бою коло узгіря Льоретто, де погибло 400.000 Німців і Французів. Трупи їх невідповідно поховані, порозкидані скрізь по узгірях Льоретта. Тепер по 14 літах мають їх зложити у братській могилі як під Верденом та у Фляндрії. Одначе годі найти відповідних робітників, бо поле бою представляє таку жахливу картину смерти, затроєну випарами трупів, що до праці там треба мати сталеві нерви й велику відвагу. Мимо безробіття й високої нагороди праця йде помалу з браку робітників, котрі перемоглиб у собі жах перед страхіттями минулої війни. — Ще не затерлися сліди останньої кривавої різні народів, а вже загрожує світові нова війна, котра буде очевидно страшніша від попередної.

Правда це дійсна основа суспільної будови. Без правди суспільність вталаби в анархію й хаос. (Смайлс).

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

9)

Поважна сторона забавної справи: Польща годує мучеників українського націоналізму.

Є й поважна відємна сторона забавного стану річей. Українських учителів дуже часто не можемо вживати на терені українського населення, бо вони нельояльні, але зате продукуємо їх безнастанно й не хочемо виречися їх уживання, ані їх дальшої продукції; в наслідках того вживаємо їх... на теренах етнографічно польських на сто відсотків, або, як знаю випадки, до навчання жидівської релігії... Над Вислою є повіти, де відсоток учителів, галицьких Українців, перевисшував 50 проц.! Переносимо „нельояльних“ виховавців в „центральні провінції“, польській молоді даємо „виховавців“ з іншого племени — „нельояльних“. Чейже за це не можемо позискати вдячности Русинів ані ульояльнити пересаджених над Вислу Українців. Ясна річ, що такий перенесений учитель чи учителька свою посаду над Вислою мусять уважати за певного рода депортацію, за вотум недовіря, за capitis deminutionem, за репресію у відношенні до національних почувань. До того ще приходить примусове відірвання від їх осередка, від родини, від краєвиду, навіть від релігійних обрядів, бо над Вислою нема церкви. Не нарікати і не попадати в гореч можуть в таких відносинах лише слабі характери. У всіх инших мусить доходити до небажаної реакції. Польща оплачує й годує мучеників українського націоналізму. Не знаю чи вони причиняються до піднесення горожанських і виховавчих вартостей польської загальної школи. А преціь все чуємо, що школа повинна виховувати!!!

Як поступати з українським учительством.

Треба здобутися на більше рішуче, на більше консеквентне, але й більше справедливе поведення з українським учительством. Передовсім треба прияти як засаду, відому загально всім заінтересованим, що учитель, котрого нельояльність доказана, має бути усунений зі служби, а не перенесений в центральні провінції для виховування дітей польського народу. Приняття і примінювання тої засади в дуже короткому часі уздоровить відносини серед українського учительства, одначе примінювання безсторонне і розумне. Нельояльність в кождім індивідуальнім випадку мусить бути доказана, мусить проявитися на зовні в наглядній формі; мусить істнувати остро викристалізована дефініція нельояльности; натомість не можна толерувати апріорних підозрінь в нельояльности, таврувати згори ще перед приняттям до служби як підозрілих в нельояльности цілу категорію девятнацять чи двацятьлітних абсольвентів хоч приватних але державою концесіонованих українських учительських семинарів. Тимчасом консеквенцією такого підозріння не є щонайменше неприняття до служби, що булоби ще зрозуміле, але власне приняття до служби, тільки з приділом в „опатівське“. Це вже направду більше ніж ум звичайного смертельника може зрозуміти.

Суспільна квестія в Польщі це головно справа інтеліґентного пролетаріяту.

В справі шкільництва порушили ми одну з найважніших болячок воскресшої Польщі, властиво єдину суспільну квестію яку Польща посідає. Бо не хлоп і не робітник становлять у Польщі суспільну квестію. Суспільна квестія в Польщі то квестія інтеліґенції, а радше інтеліґентного, неекономічно вихованого пролетаріяту, котрий не може постачати чого иншого як лиш кандидатів на урядників в найширшім значінні слова „урядник“. З опануванням квестії інтеліґентного пролетаріяту опанується в трьох четвертих справи національні: бо тоді з одної сторони буде можна подумати про сяк-так справедливий поділ посад, платних з публичного гроша, між окремими національностями, котрі замешкують Річепосполиту, — а з другої сторони національна боротьба, котра у своїх практичних проявах часто не є нічим іншим як видиранням собі посад, платних з публичного гроша, через ріжні групи ріжномовного пролетаріяту, стратилаб на силі та напруженні. Сам хлоп не створить національної боротьби, коли його національних почувань — звичайно не дуже сильних — не буде роздмухуватися і дражнити. Національна боротьба являється природним виступом істнуючих умовин і коли її хочеться закінчити, треба стреміти до відповідної зміни тих умовин. Самою пропаґандою не можна національної боротьби ні штучно викликати, ні втихомирити. Справа інтеліґентного пролетаріяту така важна і така дражлива, що вимагає окремої праці. Може бути, що колись зможу таку працю оповістити, тут скажу лиш коротко: наша шкільна система в цілій державі отже й на Червоній Руси продукує забогато інтеліґентного пролетаріяту, забогато кандидатів на те, що в звичайній мові називаємо урядником. Таких кандидатів маємо забогато і серед Поляків і серед Русинів. Неможливість дати їм заняття в державнім і самоврядним апараті спричинює те, що ми обтяжені вже надмірною і постійно зростаючою скількістю незадоволених людий, вибитих з природних торів життя („виколеєньцуф“). Ті мальконтенти української народности незадоволені подвійно, бо підозрівають, все одно чи справедливо, що їх приналежність до руської язикової ґрупи становить одно утруднення більше, отже що вони упосліджені в порівнанні з вибитими з тору людьми польської мови.

Механічні редукції не поможуть.

Для основного й орґанічного уздоровлення нездорових відносин пануючих в тій ділянці потрібна мудро обдумана і глибоко сягаюча реформа нашого шкільництва всіх степенів. Вислідом тої реформи повинно бути чисельне примінення продукції інтеліґенції, отже подачі кандидатів на урядників, до попиту або до спроможности громадянства заняти їх й оплатити, до дійсного запотрібування. Механічними редукціями, введенням „нумерус клявзус“ і т. п. тої справи не розвяжеться. Тут треба, повторюю з притиском, дуже мудрої і дуже делікатної терапії, бо сей чирак наболілий і застарілий та сягає глибоко.

Невиконування обовязків супроти Українців не приносить користи Польщі.

Натомість для мене нема сумніву, що держава, — оскільки вже продукує інтеліґентний пролетаріят, — має супроти него моральний обовязок запевнити йому без ріжниці національности про рата парте менше більше нормальну життеву кареру як її ця суспільна верства розуміє. Не маю враження, щоб ми до тепер той обовязок супроти Українців виконували в спосіб задоволяючий; також не маю враження, щоби з того невиконування обовязку були користи для держави і польського народу.

Шкідливий привілей польської інтеліґенції.

Так як тепер укладаються відносини на Червоній Руси, завважуємо — не знаю свідоме, чи несвідоме — змагання до того, щоби для польської інтеліґенції утримати певного рода упривілеєння, оскільки ходить про доступ до урядів і платних посад з публичних фондів, а майже монополь, оскільки ходить про становища відповідальні, провідні та зглядно ліпше платні. Такого стану річей не можу вважати відповідним для інтересів держави, польського народу, місцевого на Червоній Руси польського громадянства, врешті самої польської інтеліґенції, котра лише позірно упривілеєна.

Небезпека перерости урядничої верстви.

Урядничий стан се кістяк і основа кождої державности; він є, а що найменше повинен бути елітою середного стану. Що до того чейже не буде жадної дискусії. Припускаю також, що богато моїх читачів погодиться і з тим твердженням, що се не добре, коли якась держава зачне хорувати на переріст урядничого апарату, на надмірний етатизм, словом на змандаризування середної верстви. Дискусія може відбуватися лише над питанням, коли й де переступається небезпечний Рубікон, від якої хвили та від якої точки зачинає держава хорувати на надмірну розбудову державної машини й суспільство на переріст урядничого елементу? Тої дискусії не хотівби я тут переводити.

С. Лось.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

42. Тільки 14 днів задержали тайну тай ту перекрутили.

Коли між Римом, Віднем, Львовом і Краковом велася жива переписка та виміна думок і всі найвисші чинники, то є: Апостольська Столиця, австрійське цісарське правительство, наш епископат і настоятельство Чина, обміркували й уложили вже плян реформи, згодившися у всіх точках і коли з Риму вийшла вже в тій справі підписана Св. Отцем булля, — в краю ніхто крім інтересованих не знав про приготованя такої важної річи. Учасники конференції в президії намісництва з 29 квітня 1882 р. додержували 14 днів тайни, до котрої зобовязав їх намісник Потоцкий. Одначе по 14 днях хтось з них таки мусів безпосередно або посередно донести „Дѣлу“ про конференцію та її учасників, щоб очевидно фальшиво поінформувати нашу суспільність про перебіг конференції (як це видно зі статті „Дѣла“, котру тут подаю). І перше відізвалося про неї „Дѣло“ та виступило зі вступною статтею 13 мая 1882 р.[211]) Подаю її в цілости.

Вступна стаття „Дѣла“ ч. 33 з 1. (13.) мая 1882 р.

Упадокъ Чина св. Василія.

Передъ кôлькома днями рознесли львôвскй часописи о анкетѣ для реорганизаціи Чина св. Василія вѣсти, котрй о скôлько нашй информаціи сягають, не вповнѣ годять ся съ правдою. Передôвсѣмъ блудно представлено, будьтобы гадка реорганизаціи чина св. Василія выйшла ôтъ о. Сарницкого. О. Сарницкій есть справдѣ провинціяломъ чина св. Василія, однакожь доси звѣстна его дѣяльнôсть тôлько зъ надто частого перебуваня въ Рясноӥ, а не зъ якихъ небудь подвигôвъ и заходôвъ около реорганизаціи пôдъупавшого чину св. Василія. Доперва Є. Е. Митрополитъ Іосифъ, якъ всюда старанный о добро церкви и священства, такъ и тутъ звернувъ свою увагу на сожалѣнія достойный станъ пôдъ провинціяльствомъ о. Сарницкого[212]) и звѣдавъ минувшого року всѣ монастырѣ, мѣжь иншими такожь и львôвскій монастырь[213]), где якъ носять ся вѣсти, мавъ наткнути ся на певного рода неохоту въ предложеню и поясненю правдивого стану монастыря. Чи ся послѣдна вѣсть въ бôльшихъ чи меншихъ розмѣрахъ правдива, въ кождôмъ случаю дѣйстный станъ перейшовъ навѣть самӥ песимистичнӥ обавы, а Є. Е. Митрополитъ въ своӗй ôтцѣвскôй дбалости о добро чина починивъ скоро потôмъ ôтповѣднӥ представленя до Риму взглядомъ необходимои реорганизаціи Чина св. Василія, котрои успѣшности такъ довго не можна надѣяти ся, якъ довго чинъ св. Василія остане ся въ своӗй дотеперѣшнôй безконтрольнôй организаціи, а радше дезорганизаціи, и не буде пôдклоненый пôдъ надзôръ Митрополита. Доперва гостина Є. Е. Митрополита выдвигнула о. провинціяла зъ пасивности. Можна було надѣяти ся, що о. провинціялъ зъ цѣлою радостею прихилится до тыхъ ôтцѣвскихъ старань Є. Е. Митрополита зреорганизувати единый чинъ нашого обряду. Однакожь о. Сарницкій пôйшовъ иншою дорогою и удавъ ся насамперед до оо. Змартвыхвстанцѣвъ[214]) а по одержанôмъ ôтказѣ до оо. Єзуитôвъ о опѣку и руководство надъ новиціятомъ чина св. Василія и предложивъ дотычащій свôй проектъ до Риму. Не входимо въ тое, чи о. Сарницкій хотѣвъ тымъ способомъ себе покрыти а обезсилити заходы Є. Е. Митрополита, чи хотѣвъ тымъ приподобати ся оо. Єзуитамъ, взглядно Змартвыхвстанцямъ — чи може мавъ яку иншу цѣль. Се тôлько певно, що така „реформа“ не дасть ся погодити анѣ съ добромъ самого чину св. Василія (!) анѣ съ добромъ нашого обряду(!) а може бути сумнымъ закôнченьемъ (!) того упадку, въ якôмъ вже доси чинъ св. Василія находится. Цѣла та справа дôстала ся черезъ вѣденьску нунціятуру до ц. к. намѣсництва во Львовѣ, почѣмъ скликано анкету, въ котрои складъ входили: Є. Е. Митрополитъ Іосифъ, Впреосв. еп. Ступницкій, лат. еписк. Моравскій и провинціялъ о. Сарницкій. Тутъ не тôлько Є. Е. Митрополитъ и Впреосв. еп. Ступницкій высказали ся противъ проєкту „реформы“ о. Сарницкого, але и самъ лат. епископъ Моравскій зовсѣмъ не одобрив сеи дивогляднои „реформы“ и звернувъ увагу, що предсѣ Русины мають всего на всего лишь той единый чинъ, а скоро ôтдадуть его въ руки Єзуитôвъ, то будуть мати Єзуитôвъ а не ОО. Василіянъ[215]). Блуднымъ есть отже донесенье львôвскихъ часописей, будьтобы Є. Е. Митрополитъ одобрывъ плянъ „реформы“ о. Сарницкого[216]) а радôсть польскихъ дневникôвъ тымъ бôльше не на мѣстци, що по перше о. Сарницкій есть Полякомъ а не Русиномъ, отже се дѣло ихъ „родака“ а не Русинôвъ[217]); по друге що тою радостею найлучше доказують, якбы були радӥ згладити зъ лица землѣ навѣть той единый вже не тôлько не „руссофильствуючій“ але навѣть Поляками управляный (!) чинъ св. Василія! Отъ якжежь не вѣрити словамъ тыхъ самыхъ дневникôвъ голошеныхъ якъ каже: „Sztandar polski“ пôдъ „gorzałczanym sopuchem“. „Nie chcemy niszczyć Rusi ale chcemy rozwoju jej indywidualności narodowej, ochrony unickiego obrządku“.

---

[211]) Перший написав коротку звістку про буллю „Проломъ“. Він того самого дня то є 13 мая 1882 р., коли „Дѣло“ писало щойно про упадок Чина, подав вістку про реформу. Сю вістку подав „Проломъ“ у хроніці п. н. „По дѣлу реформы оо. Василіянъ“. Гл. „Проломъ“ ч. 8 з 1. (13.) мая 1882.

[212]) До сего слід зауважити: Чин зачав хилитися до упадку ще за протоігумена Теофана Голдаєвича, котрий був два рази протоігуменом; вибраний перший раз на капітулі в монастирі св. Юра у Львові дня 9 жовтня 1810 р., другий раз на капітулі в Крехові 18 вересня 1814 р. Управляв провінцією до 1 жовтня 1818 р. Умер 1822 р. Сильний удар Чинови завдано в Австрії ще за Йосифа II, коли заборонено зноситися з протоархімандритами. Вже 1816 р. писав о. Голдаєвич, що не всилі двигнути монастирів з упадку. Гл. Рукопис історії крехівського монастиря, ст. 101. Архів монастиря св. Онуфрія у Львові.

[213]) Як доказують документи, митроп. Сембратович Йосиф перевів візитацію на припорученя з Риму, а не з власної ініціятиви.

[214]) В документах з тих часів, які я досі перечитав, нема про се ніякої згадки. А маю я, крім документів, які я досі згадував і инших, які буду згадувати, ще й переписку о. Калінки, відомого історика, настоятеля оо. Змартвихвстанців, з провінціялом оо. Єзуітів, о. Яцковским і о. Яцковского з о. Малиновським і ин. Коли щось знайду на сю тему, розуміється оповіщу. Я розвідувався у ОО. Змартвихвстанців у Львові про сі мнимі заходи о. Сарницького у них, але ніхто нічого про се не міг сказати і записок про се нема.

[215]) Ся „льоґіка“ характеристична для нашої ліберальної й радикальної преси цілий час кампанії проти реформи. На підставі такої „льоґіки“ можна твердити, що коли австрійські або німецькі офіцири реорганізували армію турецьку, японську і китайську, то Турки, Японці й Китайці не мають дотепер своєї армії а німецьку або австрійську.

[216]) Документи виразно говорять, що одобрив. Гл. пр. Звіт намісника до Відня.

[217]) В архіві монастиря св. Онуфрія ЧСВВ у Львові, в фасцикулі протоігумена Сарницького, зберігся оригінал його метрики і її дуплікат. З тих документів видно, що о. Сарницький ЧСВВ був латинником з уродження. Уродився він 31. X. 1832 р. у Львові, в домі під ч. 273¹/₄ (вулиці не подано, бо Львів був тоді ще невеликий). Охрестив його 3. XI. 1832 р. р.-кат. сотрудник при церкві св. Николая о. Мих. Мерніцкий. Батько о. Сарницького Валентин, мати Катерина з Печарських. Куми: Йоан Рогальський і Маріянна Сікорська. В згаданім фасцикулі є також ріжні свідоцтва о. Сарницького, почавши від його 11-го року життя. Свідоцтва знамениті. На теольоґію вступив у Відні вже як Василіянин.

Нарада у Львові

в справі Світової Вистави в Шікаґу в 1933 р.

Дня 28. X. с. р. відбулася в бібліотеці Головного Т-ва „Просвіта“ у Львові нарада українських центральних установ в справі участи Українців у Світовій Виставці в Шікаґу в 1933 р. Присутних було 39 осіб, котрі заступали 37 установ. Голова „Р. Ш.“ п. рад. Ілля Кокорудз відкрив нараду о год. 18.15 короткою промовою. В ній зазнайомив присутних з підготовкою Світової Вистави в Шікаґу. Досі 26 державних народів зголосило в ній участь. Також шікаґівські Українці дістали запрошення. Українців в Шікаґу є коло 30.000. Український Виставовий Комітет це добродійне т-во. Дохід з вистави призначив він на „Р. Школу“ в краю. На чолі нашого американського комітету стоїть Д-р Мирослав Сіменович лікар в Шікаґу, секретар п. Белеґай. Українці повинні взяти участь у виставі м. і. тому, що тим зроблять імя України широко знане. Світ познакомиться з нашим культурним дорібком. Головна Управа „Р. Ш.“ постановила взяти участь у виставі при помочи всіх українських установ. Ініціятивний Комітет при „Р. Ш.“ у Львові постановив розширити себе, запрошуючи всі краєві інституції. На порядку нарад: 1) Уконституованя Комітету, 2) Створення секцій, котрі занялисяб вишукуванням експонатів та їх оцінкою, 3) Справа конкурсу на плян українського павільону. Даю голос референтові п. Л. Ясінчукові.

П. Лев Ясінчук: Голова „Р. Ш.“ вже сказав, як дійшло до нашої участи в Шікаґівській виставі. Постараюся доповнити, що треба. Велике чотирьохмільйонове місто Шікаґо лежить на тім місци, де тому 100 літ жило 18 індіянських родин. За 100 літ розвинулося воно з неймовірною скорістю. Тому Американці гордяться Шікаґом. Воно таке широке, що треба через нього їхати автом 3 годині. Мимо кріза відбудеться в Шікаґу від 1. VI. 1933 до 1. XI. 1933 р. Світова Вистава 100 ліття поступу (A Century of Progress Exposition). Вона має показати поступ за 100 літ, всі здобутки науки, мистецтва, промислу, винаходи у всіх ділянках праці й техніки. Досі 26 держав зголосило в ній участь. Українці в Шікаґу заложили виставовий комітет з 40 осіб ще 1928 р. Головою його був Д-р М. Сіменович, м.-головою п. Конрад Савяк. В р. 1932 створено добродійне т-во „Українське Т-во Шікаґівської Вистави (не для зиску)“, [Ukrainian Chicago World's Fair Association (a corporation not for profit)].

Члени т-ва складають вкладки й одержують членські цертифікати. Звичайні члени платять 1 доляр, спомагаючі 2 дол., основники 5 дол., і 10 дол. т. зв. „тростес“, господарі, виділові. В статуті зазначено на яку ціль має піти дохід, іменно на „Р. Ш.“ в старім краю. Українці дістануть даром таку площу на виставі, якої будуть потребувати. Тепер йде велика дебата в тій справі в українській американській пресі. Українське Т-во Світової Вистави видало комунікат, в якім взиває до праці. В нашій пресі в Америці появилася відозва, в якій пишеться: „Не кричіть, а робіть. Покажіть, що вмієте!“ — „Р. Ш.“ запросила кількох людей до Ініціятивного Комітету. Ми не мали зразу формальної повновласти. Українське Т-во в Шікаґу не мало спершу піддержки всеї нашої преси в Америці. Я переконував американських Українців, що то справа всіх Українців. — На одним з пленарних засідань Загального Виставового Комітету французький консуль запротестував проти участи Українців як недержавного народу. На щастя, у Вашінґтоні вирішили справу на користь Українців. На це вирішення ждали амер. Українці, тому трохи спізнилися з приготуванням. Все залежить від капіталу, який треба зібрати як найскорше. Члени Ініціятивного Комітету вирішили запросити й Українців в Галичині до участи в виставі. Ми вислали лист до Укр. Комітету в Шікаґу з запитом, як він собі уявляє нашу участь у виставі. Укр. Комітет в Ш. відповів що вистава має показати наш культурний дорібок. Треба оголосити конкурс на український павільон в нашому стилі (за 50—75 дол.) і на внутрішнє уладження (за 25 дол.). Український павільон має бути в оригінальному стилі. Внутрі крім виставових саль має бути буфет і ресторан з українськими національними стравами. Що ми маємо зробити?

Українцям так скоро не трапиться така нагода виступати на світовій виставі. Америка має не зле поняття про нас. Маємо нагоду показати нашу освіту й виховання, науку, мистецтво, економію, техніку, промисл, торговлю і спорт. Мусить повстати Широкий Комітет з кругів всіх заінтересованих. Комітет повинен ділитися на: 1) репрезентаційний і 2) діловий, котрий знов розпадеться на ряд секцій. Повинні повстати секції: 1) Виховна („Р. Ш.“, Укр. Захоронка, Т-во Опіки над молодю, Взаїмна Поміч

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

Укр. Вчительства, Учит. Громада),*) 2 Церковна (Митрополича Консисторія, Т-во ім. св. Андрея). 3) Наукова (Наук. Т-но ім. Шевченка, Богословська Академія). 4) Мистецька (АНУМ, Т-во Прих. Мистецтва, Укр. Нар. Мистецтво, Музичне Т-во ім. Лисенка, УФОТО), 5) Музейна (Музей НТШ., Нац. Музей, Т-во „Бойківщина“). 6) Освітно-організаційна („Просвіта“, У. Технічне Т-во, Союз Українок, Зоря, Міщ. Брацтво, Орг. Українців м. Львова). 7) Економічна (Рев. Союз Укр. Кооп., Центросоюз, Центробанк, Зем. Банк, Маслосоюз, Сіль. Господар, Нар. Торговля, Дністер). 8) Купці і промисловці (Союз Купців, Союз Видавців і Книгарів, Достава). 9) Інформаційно-пропаґандивна (Т-во Журналістів і Письменників, Т-во Адвокатів, Лікар. Т-во, Гігієнічне Т-во, „Відродження“, з преси: „Діло“, „Н. Час“, „Н. Зоря“, „Мета“, „Свобода“ і т. д.), 10) Спортово-рухавкова („Сокіл“, „Луг“. Укр. Спорт. Союз), 11) Адміністраційна секція має складатися з покликаних осіб, котрі занялисяб формальностями, звязаними з висилкою експонатів до Шікаґа і т. п. — Коли Галичина не поможе, то самі амер. Українці не могліб урядити нашу виставу в такій мірі.

В дискусії перший забрав голос співробітник „Діла“ д-р Мих. Рудницький: Дискусія може тривати і кілька місяців. Треба здати собі справу, що це таке світова вистава! Ми ту виставу вже програвали. Інші нації приготовляються до неї не жалуючи великих коштів. Маємо всього 4 місяці часу. Коли 1 березня 1933 р. не вишлемо експонатів, то вже шкода їх взагалі висилати. Хто бачив колинебудь світові вистави, то знає, що їх не можна мірити міркою наших провінціональних вистав. В українськім павільоні мають Українці показати свої річи. Коли маємо конпромітуватися, то ліпше не показувати нічого. Головне: що можемо показати і як се покажемо. Я уявляю собі, що український павільон це мусить бути оригінальний твір. Найкращі наші мистці та інжинірн мусілиб його зробити. Тепер розписувати конкурса вже виключене. Нема що скликувати надармо богато людей до Комітету й до секцій. Комітет повинен складатися з 8—10 людей. Вони повинні сказати, що з української культури можна показати світові. Наші земляки хочуть поєднати дві річи: 1) виставу і 2) заробіток. Інші народи не рахуються з видатками на вистави. З 52 світових вистав майже всі дали дефіцит. А Український Комітет хоче заробити гроші на виставі! Можемо показати наші зразки народнього мистецтва, але вартісні. Треба притягнути до праці 20—30 наших мистців, розсіяних по центрах світа. Вони повинні побудувати українське село, церкву, хату з окруженням і т. д. На місці в Шікаґу мусять бути мистці, а не звичайні теслі й столярі. Книжками і діяґрамами не заімпонуємо нікому. Вкінці треба наладнати фінансову справу.

Д-р Л. Макарушка: Треба створити Репрезентаційний Комітет і видати відозву. Я також проти творення секцій. Я за тим, щоби працю вели фахівці. „Р. Ш.“ і РСУК (Ревізійний Союз Українських Кооператив) повинні створити комітет фахівців. З „Р. Ш.“ найкраще увійде до нього п. Ясінчук. Треба окремих людей до цеї праці. Що виставляти? Це дуже важна справа. Думаю, що треба побудувати гуцульський павільон, внутрі килими, вишивки, діяґрами і ин. Що є з РСУК? — Голова: РСУК вислав до нас письмо, в якім повідомляє, що він вже перед одержанням нашого письма скликав нараду всіх коопер. центрів на 31. X. с. р. Перед цією нарадою РСУК не може заявитися в тій справі. — Рад. А. Рак: Світ зацікавився нами. Ми недержавна нація повинні подати статистику нашого розвитку, „Р. Ш.“, кооперативи і т. д. Ми не могли так розвинутися, як інші державні народи. При мінімальних фондах ми маємо всеж таки певні осяги. Треба вибрати Екзекутивний Комітет для праці і Ширший Комітет для опертя в суспільности. Гроші треба добути від господарських установ. Мусимо зібрати найкращі зразки народнього мистецтва. Наші мистці повинні працювати даром. *(Окліки: Ого! А то чому? А ви даром працюєте? А відки матеріял брати?)* Але хтось мусить відповідати за те все. Оскільки Д-р Сіменович дає запоруку, то це вистарчить, бо він богатий чоловік.

П. Ірина Павликовська: Від двох літ думаю про ту виставу. Пані Чижович від Укр. Нар. Мистецтва вже є в Шікаґу і перевезла деякі річи. Треба створити якесь тіло, центр, котрий кермуваби й відповідавби за все. Америка дала ініціятиву, місце й павільон, решту має дати край. Поважний Комітет заґварантує серіозність справи. Як буде виглядати допомога наших установ? Наперед треба грошей! Поляки використовують нашу безділність і збирають на Гуцульщині експонати з великими фондами. Наш Краєвий Комітет повинен повстати при „Р. Ш.“ Я проти того, щоб РСУК він справу окремо. Екзекутива має перевести технічні справи.

*) П. Ясінчук подав тільки прикладово, котрі т-ва повинні входити в склад тих секцій.

ПРЕСА І РЕКЛЯМА

Їх значіння в торговлі і промислі.*)

Наша кооперація також завдячує свій розвиток пресі, яка постійно пропаґує засади кооперації. Про нашу кооперацію знають вже й чужинці. Пр. у „Нае Фрає Прессе“ була стаття ворожа нашій кооперації. Але навіть того рода неґативна рекляма також корисна для нас, бо вона вказує чужинцям, що ми ростемо в силу. Таксамо ділають ворожі нашій кооперації статті в „Курєрі Львовскім“, який твердить, що українська кооперація загрожує навіть цілости держави. Отже нас за границею вже знають. Нам робить опінію масло зі значками „М. С.“, висилані нами яйця, наші мистецькі килими, які найшли вже в Америці масовий збут. Хто зна, чи не більшу пропаґанду роблять вони ніж найліпші політичні статті та наша заграничпа політична пропаґанда. Ще раз стверджую, що наше село переживає небувалий у нас патріотичний підйом, який потрясає своєю натугою. Я радію і не довіряю сему, що бачу. Давніше в нас цего не було. Це все зробила наша незалежна преса. Того підйому нема ще по наших містах і місточках. Нема його у наших купців, ремісників і промисловців. Возьмім н. пр. село Мокротин. Там є кільканацять кравців, шевців, 9 купців, 1 римар, 1 мельник. Таких сіл є більше. А де місточка? Чи про них хтось знає? Ні. Чому? Бо про них не пише наша преса. А не пише тому, бо сама про них не знає. Не знає тому, що вони не вміють у пресі говорити про себе. Колиби преса писала, що в нас є тілько то купців, ремісників, промисловців і т. п., то булоб почуття сили, бувби підйом. А це дуже важне.

Розуміється, коли хтось реклямується, то мусить мати добрий товар. Це ясне. Коли злий товар, то й рекляма не поможе.

Які є роди реклями? Є їх богато. В Німеччині виходить на сю тему богато книжок, часописів, є навіть окремі школи реклями. В нас часто чуємо: мені рекляма не оплачується. Часом воно й так. Особливо тоді, коли вона нефахова. На загал розріжняють три роди реклями: 1) Внутрішну рекляму, 2) Поведення з купцями, 3) Зовнішну рекляму. Внутрішна рекляма се вміле уладження виставових вікон, лад й естетика внутрі склепу і т. п. Поведення з покупцями це дуже важна справа. Треба бути психольоґом, знати потреби покупців і звички. Зовнішна рекляма се оголошення в книжках та часописах. Вона надзвичайно важна. Коли хтось зареклямував у ґазеті свій товар, то так як селянин, що засіяв збіжжа і чекає на збір. Подібно й купець. Він може й відпочивае, може бавиться, а за него рекляма робить. Бо сотки, тисячі людей читають його реклямy. І коли їм треба щось купити, пригадають собі реклямований товар і купця та йдуть до нього купувати. Ми читаємо часопис з переду. Мовляв: Що нового чувати в політиці? Жиди починають читати часопис ззаду, від оголошень.

Мусимо викресати по містах творче завзяття таке як по наших селах. Коли цілий світ паде економічно, убожіє та зрівнюється в бідноті з нами, то се якраз найкраща для нас нагода дігнати і перегнати тих, що нас випередили. В тім нам поможе преса. Вона створює нове життя. Тільки треба з нею бути в як найтіснішім контакті. Я скінчив.

Дискусія: п. Н.: Наша клієнтеля не старається впливати на своїх і чужих купців, щоби вони реклямувалися в українській пресі. При купні треба казати: Я тому купую у Вас, бо Ви реклямуєтеся в наших часописах. Я реклямуюся в наших часописах і маю з того користь. Преса повинна жадати від публики, щоби вона при купні покликувалася на реклями в наших часописах. В одній фірмі, що реклямувалася в „Ділі“, купив я візок для дитини. Я покликався на те, що тому у Вас купую, бо Ви реклямуєтеся в „Ділі“. Від того часу ся фірма постійно там реклямується. Я свій товар реклямую також в „Курєрі Львовскім“. Мої польські клієнти постійно заявляють, що лише тому в мене купують, що я реклямуюся в „Курієрі“, хоч знають, що я Українець; — п. Гануляк: Наша публика купує богато кави, цикорії, чаю. Тому повинна жадати, щоби сі продукти анонсовано в нашій пресі; — п. М. Пасіка: Наші купці, промисловці й інституції трактують рекляму й оголошення в часописах виключно як допомогу тим часописам. В успішність сеї реклями для їх підприємства вони не вірять. Тому лиш дехто з них оголошується в часописах перед святами „з патріотичного обовязку“. Щоб мати зрозуміння для реклями, треба набрати переконання в її корисність. Успіх має лише рекляма фахова, оперта на наукових підставах. Наші підприємці її не знають. Тому добре булоб, щоби ті, котрі розуміються на тій справі, навчили наших підприємців, на чім полягає добра рекляма. На сю тему повинен бути цілий ряд відчитів. Крім приватних підприємців істнує в нас кооперація. Часто витворюється між ними конкуренція. Тепер може ще не так, але згодом площа тертя між нашими приватними фірмами та кооперацією збільшиться. Сю справу треба вияснити. Мусить наступити поділ праці. В нас приватні фірми й кооперація повинні себе доповняти а не поборювати. — Інж. Творидло: Це дуже важне, щоби наша публика покликувалася на оголошення в нашій пресі і жадала при купні, щоби чужі фірми анонсувалися у нас. Що до способів доцільної реклями, то можу служити Панам інформаціями, підручниками, можу також виголосити ряд відчитів на сю тему. Часописам можу дати відповідний матеріял. — Др. Федів: Питання реклями дуже важне. Та в нас нема для неї зрозуміння. Ми й тут тягнемося яких 50—100 літ позаду. Наша рекляма дуже примітивна. В нашім „Технічнім Товаристві“ виникла думка, дати окремий курс фахової реклями з відповідними ілюстраціями. До того є в нас уже фахівці. — п. Конюх: Скористаймо, п. Голово, з предложення пп. інж. Творидла та д-ра Федіва і вже нині усталім дату першого відчиту на сю тему. — п. Гануляк: Просимо загостити до нас з першим відчитом на 6. XI. 1932. Про це оповістимо в пресі. — (Кінець).

*) Гл. „Н. Зоря“ ч. 83.

Ширший Комітет мавби висловлювати свою опінію. Погляд ред. М. Рудницького в дечім доцільний. Повинен повстати комітет мистців і фінансовий комітет. Вкінці — справа секцій не внутрішна річ. Треба поділити працю на поодинокі ділянки. Треба конечно загально-інформаційного перегляду нашого життя. Цікаві будуть експонати з нашого життя. Прим. справа мови дитини дуже цікава для педаґоґів в цілім світі. Треба зібрати зразки нашої продукції в краю. Мусить бути попертя авторітету. Коли не дістанемо грошей в Америки, тоді трудно буде що зробити. Я за тим, щоби 1) створити Комітет, 2) вибрати Екзекутиву, 3) щоб господарські установи вплинули на РСУК, щоб він не вів окремої акції, 4) щоб Комітет роздобув фонди.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Якою літературою кормлять наш нарід

Помічення і думки чоловіка з провінції про межі „гешефту".

Сидить чоловік на провінції та помалу заснічується... Щоб не дійти до повної сніті, замовляю собі час до часу якусь книжку чи ґазету. Та часто по прочитанні бачу, що моя провінціональна сніть таки краща від львівського „„поступу"... От недавно дістав я з одної львівської книгарні „Катальоґ драматичних творів" (Львів, 1932). Як опісля я довідався, друкували цей катальоґ спільно всі книгарні у Львові: Наук. Т-ва ім. Шевч., „Рідної Школи", „Просвіти" й „Укр. Книгарні й Антикварні", щоб оминути великі кошти. Не булоб нічого злого в тім катальозі для ліберала, але що я маю себе за „клерикала", то прикро вразило мене поручування в катальозі таких авторів як Андреєв, Винниченко, Гюго, Ібзен, Метерлінк, Мюгзам, Роллян, Шов, — знаних з виступів проти Церкви і Її науки. Крім тих загально знаних ворогів християнської моралі повно ще в тім катальозі всякої дрібноти того самого або подібного сорта як „приписовий" радник Р. Дмоховський, А. Крушельницький з „Нових Шляхів", комуністка А. Матулівна і їм под. А тим „репертуаром" живуть наші драматичні гуртки по селах і тим хламом живиться й виховується нове покоління...

Спокусив мене лихий — і я, у Львові бувши, купив дещо з того для „просвітлення". Купив я м. і. „Збірку пєс" (вип. II-ий) Робітниче-селянського Театру, видану 1927 в Харкові Держвидавом. Читав, читав, та вкінці не видержав: мусів узятися за перо, щоби познайомити Хвальну Редакцію з тими „п'єсами", що їх видають комуністи та поручають всі наші національні книгарні! Ось у тій збірці пєс на 167—187. ст. поміщена „драма-етюд" якогось А. Бедзика. Драма називається „Під крилами церкви". Зміст її такий: Дієві особи: пан-отець, місцевий священик, сидить у своїй кімнаті. „На стіні — розпяття й мати божа (малі букви), збоку — портрет Т. Шевченка. За стіною репетиція хору „Ой Дніпре". Входить Добродій обережно оглядаючися та передає лист пан-отцеві. З розмови панотця з Добродієм довідуємося з дивом, що пан-отець шпіонує своїх парохіян у користь польської держави за добрі гроші. З ріжних дальших подій показується, що учитель (теж український патріот) скінчений туман і трус. Про комуністів пан учитель каже: В дефензиві „о, там мучать... але коли він комуніст, то він заслугував на те" (ст. 183). Входить Незнакомець. З розмови з комуністом Антоном (тільки що випущеним з дефензиви на поручення пан-отця, для провокації) видно, що саме той Незнакомець мучив і рвав нігті Антонові, коли той сидів у дефензиві. Жандарі арештують селян, Антін хоче втікати, але Незнайомець добуває револьвера та хоче стримати й арештувати комуніста. Антін при дужанні спрямовує дуло до Незнайомця, револьвер вистрілює і член дефензиви паде, конаючи. На його тіло кидається пан-отець з криком: „Сину мій, сину!" Показується, що Незнайомець, кат з дефензиви, це рівночасно український медик, син священика!... — Отже батько, наш священик — аґент-провокатор, син-студент медицини — кат дефензиви, учитель-патріот — дурак і садист. Одинокий позитивний тип сухітник-комуніст Антін.

Треба бути до краю спідленим сином чрезвичайки, щоб написати таке плюгавство. Кто яда флякі, мисьлі, же кажди такі — кажуть Поляки. Знаючи трохи ненависть більшовиків до релігії й Церкви, я зовсім не дивуюся, що аґенти Чеки пишуть такі пєси для отуманювання селян. Більше вже дивуюся польській цензурі, яка такий хлам пускає, а зате конфіскує леда дурницю. Та вже найбільше дивуюся нашим націоналістам(!) книгарям, які не завагалися взяти таку погань у свій катальоґ та поручити се нашим людям!... Що таке робить комуніст, можна зрозуміти. Та ні Книг. Н. Т-ва ім. Шевченка, ні инші наші книгарні, які той катальоґ висилали, до комуністів не належать. Навпаки, рішаючі в них люди теоретично комунізм поборюють („Просвіта", „Рідна Школа"). Як жеж уявляють вонні собі оправдання такого вчинку? Передовсім той учинок страшенно дурний і нельоґічний, бо як можна підтинати галузь, на котрій сидиться і з котрої соків жиється? По друге той учинок до краю неетичний. Звичайно оправдуються ті люди тим, що мовляв „не можуть" дивитися на мораль книжки, хочуть тільки на ній заробити книгарський рабат; не можуть тратити клієнтів і т. п. Книжка се не перець, ні блаватний товар, щоб до неї так аморально ставитися; особливо годі це робити інституціям, які покликані берегти освіту, науку та рідну школу. Клієнтів-комуністів теж не стратять, бо комуністи в тих установах книжок не купують. На те мають вони свою комуністичну книгарню „Книжка", котра й має заступництво „Держвидаву". А рабату не хочете стратити? Рабат на тій книжці можете мати 20—30 проц., то є 0.70—1.— зол. Чи для того одного золотого годиться так плювати на своїх священиків та учителів (до речі: двох директорів згаданих книгарень це сини священиків, третій директор учитель) і представляти українських студентів катами дефензиви?! Можна богато виправдати, але такий „інтерес" — рішучо ні. А як його назвати?... Нехай кождий сам скаже.

Наука для „клєрикалів" така: закладати свої книгарні, коли не дасться усунути того лиха, що серед істнуючих обставин розрослося. А лихо те спомагає апатія католиків. Та сама фатальна апатія, що допустила до випадків у Мехіку й Еспанії, та погана прикмета літеплого католицтва, яку так добре зхарактеризував де Местр, кажучи: „Католики спізнюються все о одну революцію". Таке спізнення загрожує нам якраз на фронті парохіяльних бібліотек, бо вже три роки лежить у Варшаві проєкт примусових бібліотек для громад. І коли до часу не постараємося заложити в кождій громаді добру, християнську бібліотеку, то будьмо певні, що зроблять це якраз отсі ліберали, або добродії, про котрих згадує Бедзик...

Ще одно: редакції католицьких часописів звертають за малу увагу на рецензування книжок не тільки виходячих тепер, але і таких, котрі вже давніше вийшли. Годі нам на селі знати про все; в культурних народів світа, прим. Німців, католики видають щорічно т. зв. „розумовані" списи книжок поручених до христ. бібліотек (щось подібного видавала в нас „Добра Книжка", та чогось перестала). Коли отже таких катальоґів нема, то треба заступити їх поручуванням добрих книжок бодай у христ. ґазетах. Се важніше для нас, аніж якась там новинка про маловажну подію. — В. М.

Відповідь Редакції: „Нова Зоря" перша завела в нас постійний відділ про Літературу, науку й мистецтво тай неде його вже пятий рік. В тім відділі обговорено немало книжок, між ними й виданих в українській мові. Тим більшу підставу маємо до відповіди на заміти в цій справі. Отже стверджуємо, що ми маємо передовсім за мало сил, щоб читати все, що появляється в друку і писати критики. На те треба значно сильніше обсаджених редакцій. А в тій ціли треба мати значно більше точних передплатників. По друге: Напр. німецькі редакції, хоч обсаджені куди сильніше ніж наші, одержують від видавців книжок готові змісти і навіть рецензії. А в нас того ніхто не робить. Всього очікують від редактора, котрий має і всі листи до редакції читати і на всі відписувати і весь скрипт справляти, який надійде, і статті писати і ґазети та журнали читати і в засіданнях участь брати і ще книжки читати, щоби писати критики!... Тільки робіт очевидно не під силу редакціям, слабо обсадженим. Тому в усій нашій публіцистиці оцінка книжок дійсно слабо заступлена, бо нема кому те все зробити: сил нема!..

ВИ НЕ ПОВИННІ ВІДКЛАДАТИ ЗАКЛЮЧЕННЯ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, БО НЕ ЗНАЄТЕ, ЩО ЖДЕ ВАС ЗАВТРА. АЛЕ ЗНАЄТЕ, ЯКА ДОЛЯ ПОСТИГНЕ ВАШУ РОДИНУ НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ, КОЛИ ВИ НЕ ПОСТАРАЄТЕСЯ ЗАВЧАСУ ПРО ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ" У ЛЬВОВІ РИНОК Ч. 38. 69 11-х

НОВІ ВИДАННЯ

Аскетична Бібліотека Видавництва ОО. Василіян в Ужгороді. Книга I. СПОСІБ РОЗВАЖАННЯ. З італійського переклав о. М. Н. ЧСВВ. — Ужгород. Печатня ОО. Василіян 1932. Сторін 78, 16°.

Аскетична Бібліотека Видавництва ОО. Василіян в Ужгороді. Книга II. НАСЛІДУВАННЯ МАРІЇ. Переклав о. М. Н. ЧСВВ. — Ужгород. Печатня ОО. Василіян 1932. Сторін 128, 16°. — Оба вище згадані видання мають з релігійної точки погляду велику вартість.

Д-р Іван Німчук: ЗА СЯНОМ. З поїздки по Лежайському деканаті. Львів, 1932. Сторін 39, 16°. — Ся солідно опрацьована книжочка про наші західні окраїни виказує наглядно, яке велике значіння для нашої народности має наша Церква. Коли занепадає церковно-релігійне життя, наступає винародовлення. Ціла та книжечка дуже поучаюча. Такі праці повинні появитися про всі деканати.

ХЛІБОРОБСЬКИЙ ШЛЯХ. Місячник. ч. XI. Листопад 1932. Львів. Галицько-Волинська Земля. — Зміст: Львів, 1. Листопада 1932. — К. Іван Гладилович: Ідея Трудової Монархії (Хто такі й чого хочуть гетьманці-монархісти?). — Д. Дорошенко: Дещо про „евразійство". — Т. Коструба: Гетьман Іван Скоропадський (1708—1722). — Д-р інж. Томашевський Евген: Про хліборобські кружки молоді в Литві. — Лист з Канади. Нові книжки. Сторін 265—288, 8°.

Теофіль Коструба: ГЕТЬМАН ІВАН СКОРОПАДСЬКИЙ (1708—1722). Накладом „Хліборобського Шляху". Львів 1932, 8°, ст. 32. Ціна 80 сот. — Доба Гетьманщини XVIII-го століття се одна з найменше висвітлених сторінок нашої історії. Хоч є нечисленні праці про поодинокі періоди сеї доби чи про деяких її діячів, то вони походять здебільша зпід пера істориків народовецького чи марксівського напрямку, т. зн. таких, котрі часто не виказували належного зрозуміння для самостійницьких змагань Гетьманів й інших діячів того часу. Щойно в останніх двох десятиліттях почали появлятися матеріяли і праці наших істориків державницького напрямку, які справляють хибні погляди своїх попередників. До того рода праць треба зачислити також невеличку працю п. Т. Коструби про гетьмана Івана Скоропадського. Праця п. Коструби це-

спроба розвіяти поширену сучасниками й опісля народовецькими істориками леґенду про „нездарність“ і „податливість“ гетьмана Івана Скоропадського супроти Москви й доказати, що в обставинах, в яких найшлася Україна по полтавськім погромі, політика гетьмана Скоропадського була правильна і єдино можлива. На загал авторові це вдається, хоч сама особистість Гетьмана виходить в автора досить блідо. Це здається тому, що праця написана досить несистематично. Про те, що автор хоче в ній сказати, пише щойно на кінці книжки, жерела й опрацювання, з яких автор користав, не схарактеризовані окремо. Автор не використав всіх матеріялів (про що й сам згадує на ст. 31). Стиль, як на публікацію обчислену на ширшу публику, занадто академічний, богато зайвих відсилачів і цитатів, які не підносять „науковости“ праці, зате перешкоджують в читанню. Та мимо сих недотягнень праця п. Коструби вияснює політичне тло й обставини, серед яких доводилося держати булаву одному з розумніших гетьманів. Та основно висвітлити ті часи може лише повна моноґрафія, оперта на всіх доступних жерелах, яка узгляднювалаби крім політичних також релиґійні й економічні відносини в Гетьманщині. Вкінці годі не згадати, що претенсіональна рецензія д-ра М. Андрусяка на сю працю („Діло“ ч. 175) небогато має спільного з науковою обективністю, в імени якої п. рецензент виступає. — М. П.

Судовий процес ізза духа

Такої справи ще жаден суд не рішав.

Особливо від часу війни спіритизм в Анґлії розвинувся до небувалих розмірів. Т. зв. медії або „сензитиви“, котрі буцімто посередничать між живучими людьми й духами померших, заробляють на тім не злі гроші. На тім тлі виринула в Лондоні така справа: Пані Естеля Робертс, одна з найголосніших „сензитивів“, вже десять літ „посередничить“ між людьми й духом Індіянина, котрий за життя називався „Червона Туча“. Недавно пані Робертс довідалася, що також молодий спіритист Джон Маєр визиває на сеансах духа „Червоної Тучі“. Отже вона оповістила протест у спіритистичних орґанах проти такого поведення Маєра й загрозила йому, що коли він не перестане викликати духа „Червоної Тучі“, то виступить проти нього з судовим процесом. Такої справи що до нарушення посідання права на викликування якогось духа ще жаден суд не рішав. Отже в Анґлії з великим зацікавленням очікують дальшого розвитку конфлікту.

Де найбільше лікарів

Міжнародний Союз Лікарів оголосив статистику лікарів в поодиноких державах. І так в Австрії 1 лікар припадає на 857 мешканців, в Еспанії на 1.000, в Канаді на 1.066, в Анґлії на 1.069, на Мадярщині на 1.100, в Швайцарії на 1.140, у Греції на 1.166, в Німеччині на 1.237, в Злучених Державах П. А. на 1.326, в Палестині на 1.333, в Данії на 1.346, в Голяндії на 1.417, в Бельґії на 1.460, в Норвеґії на 1.555, у Франції на 1.596, в Чехословаччині на 1.666, в Португалії на 2.333, у Швеції на 2.600, в Бразилії на 2.666, в Ромунії на 2.879, в Болгарії на 2.900, в Польщі на 3.100 і в Югославії на 3.450 мешканців. Цікаво булоби знати, на скільки мешканців припадає 1 лікар на українських землях.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювілейні торжества Реформи Чина св. ВВ. в Кристинополі к. Сокаля тревали повних 4 дні (від 13 до 16. X. ц. р. включно). Взяло в них участь таке велике число вірних, якого Кристинопіль давно не бачив. Деякі люди з дальших сторін перебули тут увесь час ювілейного обходу, слухаючи 3 дні з запертим віддихом прегарних місійних проповідей о. Рафаїла Криницького ЧСВВ, довголітнього бразилійського місіонара, які він виголошував двічи в день, переплітаючи їх картинами з життя бразилійських переселенців. Вишколений хор тутейших василіянських молодих богословів співав всі церковні богослуження, що відправлялися в церкві. До сповіди й св. Причастя приступило майже 4 тисячі вірних. Головне свято відбулося 16. X., в неділю. З далекої Лемківщини прибув сюди Преосв. Йосафат, перемиський Єпископ, в товаристві о. канцлера Грицеляка. На архиєрейській Службі Божій був такий здвиг народу, якого навіть старі люди не памятають. Була це правдива релиґійна маніфестація вірних Сокальщини й Белзщини, серед яких довголітня праця ОО. Василіян видала чи не найкращі плоди, бо саме тут нарід найбільше освідомлений в цілій Галичині так під оглядом релиґійним як і національним. Найбільше покликань до монашого життя походить саме з Сокальщини, найвизначніші члени ЧСВВ походять переважно з Сокальщини. Сокальщина це колиска цвитучого Згромадження СС. Служебниць, що стільки добра зробило вже між нашим народом. Тому й Преосв. Йосафат радо загостив сюди, хоч був перетомлений візитацією загрожених областей своєї епархії. В часі своєї архиєрейської Служби Божої висвятив трьох василіянських клириків на діяконів (В. Мельник, Р. Лотоцький, І. Майка). По Сл. Божій уділяючи Папського благословення виголосив Преосвящений проповідь підносячи заслуги ЧСВВ для укр. Церкви й народа та висказуючи бажання, щоби між нашим народом поширилося скоро не лише почитання св. Йосафата, але прямо Його культ, бо Він один з найбільших людей, яких видала укр. земля. Йому саме належить завдячити збереження нашої обрядової й національної окремішности. Укр.-кат. Церква булаби не вдержалася без св. Йосафата. Церковні торжества закінчено гимном „Тебе Бога хвалим“ і папським гимном А. Росаті-я. Нарід розходився одушевлений. Вечером того дня дали василіянські богослови в мурах монастира святочну академію: „Під покровом Богоматери“. Її програма: Бортнянський: Надежда й предстательство (хор); Переднє слово; Небес Цариці (хор); св. І. Дамаскин: Із похвал Пресв. Богородиці (рецит. по укр.); О. Кошиць: Кант. „Заступниці“ (хор); Значіння реформи васил. Чина (відчит); Бортнянський: Воспойте Господеви (хор); І. Недільський ЧСВВ: Василій у віщій задумі (деклямація); М. Ф. ЧСВВ: Се что добро (хор); Кінцеве слово; Бортнянський: „Тебе Бога хвалим“ (хор). — Академія випала дуже гарно, що й підніс Впр. о. Гела, декан белзський. Найкраще випала деклямація І. Недільського. — Присутний.

Зїзд гр.-кат. Епископату в Римі відбудеться в половині листопада с. р. В нім візьмуть участь гр. кат. Епископи з Галичини, з Закарпаття, Югославії, Злучених Держав П. А. та Канади. Прибуде також ґен. вікарій для гр. кат. парохій на Буковині й Сигітщині.

Ватиканська радіостація (фототелеґрафія) вислала трансмісію знимок, образів, часописів і документів до берлінської радіостації.

В Китаю мають Китайці в своїх руках 10 вікаріятів і 7 Префектур з 400 тис. вірних (майже 1/6 всіх китайських католиків).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

VIII. МІЖНАРОДНИЙ КОНҐРЕС ХРИСТІЯНСЬКО-СУСПІЛЬНИХ ПАРТІЙ відбувся від 7—9. X. с. р. в Кольонії при участи представників Австрії, Бельґії, Голяндії, Люксембурґа, Німеччини, Польщі та Франції. Вирішено, що христ.-суспільні партії мають працювати над міжнародним замиренням через ширення ідеї морального розброєння. Слідуючий конґрес відбудется в 1933 р. в Кракові. (КАП).

ПРОЦЕС ППС-ЛІВИЦІ почався 2. с. м. в Лодзі. 43 оборонців боронить 35 членів ППС- лівиці, обвинуваченых за протидержавну діяльність.

ЖИДІВСЬКИЙ ПОСОЛ Вісьліцкий, член клюбу ББ, виступив з острою критикою останніх скарбових декретів про полекші у сплатах задовжених рільників. Сі декрети, каже Вісьліцкий, руйнують купецтво.

ҐЕНЕРАЛЬНИМ ПІДСЕКРЕТАРЕМ СОЮЗА НАРОДІВ став Німець Тренделенбурґ.

МОНАРХІСТИЧНА АҐІТАЦІЯ в Німеччині мимо всіх заперечувань ділає дальше. Преса доносить, що Віттельсбахи малиби вернути на свій престол в Баварії й одержати ще до того всі престоли полудневої Німеччини разом з австрійським, а Гогенцолєрни північну Німеччину.

НІМЕЧЧИНА приступила до будови панцирника „Ц“, третього з нової серії панцирників.

У ФРАНЦУЗЬКІЙ ПАЛАТІ ДЕПУТОВАНИХ (послів) відбулася велика дебата про розброєння. Посол Шасень критикував союз Франції з Польщею й Ромунією, називаючи їх мілітарними державами. Посол Блюм заявив, що соціялісти мають такі самі розброєневі пляни як Анґлія й Америка, тому не погоджуються з французьким проєктом, який поставив на першім пляні справу безпеки а не рівности зброєнь. Німці предкладають розброєння через зрівнання у правах. Франція не хоче приняти сего предложення.

Б. МІНІСТР ЗАҐРАН. СПРАВ ІТАЛІЇ Ґранді оповістив з приводу свята 10-ліття фашизму статтю, в котрій рішучо домагається кольоній для перелюдненої Італії.

АНҐЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ зорґанізували марш 5.000 безробітних на парлямент. Поліція їх розігнала й увязнила ряд комуністів, між ними провідника безробітних Геннінґтона.

НЕЗАЛЕЖНІ АНҐЛІЙСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ також грозять походом на парлямент, коли палата не прийме депутації безробітних. Підчас маніфестацій безробітних у Гайд Парку ранено 19 поліціянтів і 58 маніфестантів.

В АНҐЛІЇ проголошено страйк 200.000 робітників текстильного промислу у відповідь на намагання фабрикантів обнизити платні.

НОВИЙ СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Анґлії Майський прибув до Лондону. Його уважають за найліпшого большевицького знатока міжнародної політики, про котру написав ряд праць. Він спеціяліст від тихоокеанських справ. (ПАТ).

В БЕОҐРАДІ відбулася конференція б. парляментарних провідників Югославії з виїмком Хорватів. Б. голова Словенської Нар. Партії д-р Корошец предложив проект поділу Югославії на 4 автономічні краї з осідками в Беоґраді, Загребі, Сараєві та Любляні. Найбільші труднощі є тут з кордонами між Старою Сербією й Хорватією, бо розходиться тут о 200 км спірної території.

ЯПОНСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила заговір на життя членів уряду. Заговірники думали, що в цей спосіб вплинуть на зміну внутрішної політики Японії.

НОВИНКИ

1-й день Листопада у Львові. У всіх 14 львівських церквах відбулися в дні 1 с. м. святочні Богослуження в наміренні українського народу при численній участи вірних. Вечером того дня відбулися у Львові святочні сходини по всіх українських товариствах та організаціях з промовами, рефератами, споминами, деклямаціями та виступами хорів.

Станиславівське воєвідство дозволило на своїй території на збірку в натураліях для „Рідної Школи" в днях 6, 7, 8, 13, 21, 22 і 23 листопада с. р. По містах сеї збірки в тих днях не можна переводити, бо там будуть відбуватися збірки на польські цілі.

На будову бурси „Р. Ш." в Снятині Епископський Ординаріят в Станиславові подарував півморґову площу майже в осередку міста. Місцевий Кружок „Р. Ш." під проводом невсипучого о. Йосифа Проця зібрав коло 1.500 долярів та приступає тепер до будови бурси.

Перенесення адвокатських канцелярій зголосили: Микола Малицький з Мельниці до Підгаєць, д-р Олександер Маркевич з Підбужа до Підгаєць, д-р Осип Суховерський з Винник до Львова, д-р Нестор Савчак зі Станиславова до Львова, Теодор Матейків з Городенки до Снятина. („Життя і Право" ч. 3 (22).

Кари за проволоку у сплаті безпосередних податків, невідрочених і нерозложених на рати та стемплевих оплат обнижено від 1 листопада б. р. з 18 проц. на 15 проц.

Шкільні ферії в Польщі мають бути дещо змінені. Великі літні ферії мають тривати від 15 червня до 15 серпня. Різдвяні ферії продовжать до 3 тижнів, зате Великодні ферії скоротять до одного тижня. Так пише польська преса але се тільки неофіціяльні вістки.

Свято „Р. Ш." у Львові в читальні „Просвіти" на Личакові, вул. Крупярська 15, відбудеться 6 с. м. о год. 6 веч. Програма свята: сольоспів п. С. Стадникової, цитровий дует, діточі хори й деклямації.

Нові українські кооперативи. РСУК приняв в свої члени 11 нових кооператив, з того 7 споживчих і 4 кредитові. Споживчі кооп. заложено в селах: Гавриляки, Делешева й Колінка (п. Городенка); Митулин (п. Золочів); Нетерпинці (п. Зборів); Похівка (п. Станиславів) і на Волині в с. Корнин (п. Рівне). Кредитові кооп. повстали в с.: Ріпчиці (п. Дрогобич), Колачківці (п. Коломия), Улично (п. Дрогобич) і на Волині в с. Дубечно (п. Ковель).

Заборона збірки на „Р. Ш.". Староста в Бережанах заборонив осінну збірку на „Р. Ш." в місті й повіті. Кружок „Р. Ш." вніс відклик до воєвідства в Тернополі. Збірка мала бути призначена на приватну вселюдну школу „Р. Ш." в Бережанах.

Українські євангелики вступили до польського євангельського костела. У Варшаві в євангельсько-реформованім костелі „висвячено" двох Українців п. п. М. Жураківського і П. Яремка на пасторів. Спочатку євангельський рух в Галичині, котрий датується від 1925 р., був дуже націоналістичний, а тепер злився з польським і перейшов під його команду.

Троє дітей удусилося від диму в с. Рокітно. Родичі лишили тих дітей (6, 3 і 1½ року) в хаті, а самі вийшли на довший час. Котресь з дітей бавилося сірниками і запалило солому на постелі. Від диму подусилися всі діти, хоч хата не згоріла. Це пересторога для всіх родичів: добре ховати сірники перед дітьми та не лишати їх самих на довше без опіки.

Кріза польської преси. „Газета Львовска" і „Слово Польске" виходять з тим самим змістом. Вони створили спільну редакцію. „Ґазета Вечорна" перестала виходити.

Знижку трамваєвих білетів ухвалив львівський магістрат. Відтепер білети з пересідкою будуть коштувати таксамо 25 сот. як звичайні. Відтак мають знижити ціни перевозу пакунків.

Польські студенти поширювали у Львові летючки з зазивом до бойкоту жидівських склепів. Поліція придержала кількох студентів і списала з ними протокол.

„Шопенівські Дні" відбуваються тепер в цілій Польщі. Підготовляють перенесення тлінних останків Шопена на Вавель.

Польські інжиніри їдуть на тритижневу прогульку до СССР. Організацію прогульки веде Польське Т-во Інжинірів у Варшаві.

Найбільший корабель для пасажирів має тепер Франція. Він називається „Нормандія", має 75.000 тон поемности, 313 м. довжини й 40 м. ширини. До Америки пливе 4 і пів дня.

Велика зелізнича катастрофа лучилася недавно коло Москви. Біля 100 осіб погибло, понад 300 ранених. Начальника стації розстріляно.

Сірка — средство проти збіжевої ржі. Так твердять два італійські вчені, котрі на підставі дослідів осягнули бажані висліди.

„Король пшениці" в Америці Прайс збанкротував. Він мав 22.000 акрів землі та продукував річно 31,500.000 бушлів пшениці. Сьогорічні жнива знищені вчасними приморозками.

Нагороду Нобля в ділянці медицини одержали Карло Шерінґтон з Оксфорду і проф. Адріян з Кембріджу за праці про неврони.

Норвежське видавництво Ґільдендаля приступило до збірного видання творів Кнута Гамсуна в накладі 180.000 примірників. А в кілько тисячах видають у нас збірні твори наших письменників? Навіть на В. Україні Держ. Вид. видає твори по 2 до 5.000 прим.

„Дон Кіхот" на фільмі. Німецький режисер Пабст накручує тепер великий звуковий фільм „Дон Кіхот". Головну ролю відіграє світової слави російський співак, бас Шаляпін.

Тайфун спричинив на побережах Аннаму в Індо-Китаю величезні шкоди. Села знищені, мости позривані, комунікація перервана. Погибло 300 осіб.

Сто літ минає с. р. від „винайдення" папіроса. Підчас домашної війни в Египті в 1832 р., один египетський жовнір, котрому збилася глиняна файка, завинув тютюн в індійську бібулку, закурив — і так повстав папірос. З Єгипту перейшов звичай курення папіросів до Турків. Відтак переняли це Греки та перенесли до Росії. Перший склеп з папіросами в Англії отворив Грек, демісіонований капітан російської армії Теодоріді.

В Індії було в 1931 р. 200 жертв терору. У звязку з тими актами увязнено понад 100 осіб.

30-каратовий рубін знайшли в копальнях в Могоку в Бірмі. Вартість його оцінюють на 7.000 фунтів стер.

Міжнародні асфальтові дороги для самоходів побудують з Парижа через Берлін, Відень, Будапешт, Букарешт до Царгороду та з Будапешту через Кошиці, Ужгород, Мукачів, Львів до Варшави.

В Европі є тепер 5.000 хорих на проказу, найбільше в Еспанії.

ПОЗІР! Памятайте, що найдешевше і найгарнійші товарі споживчі і кольоніяльні закупите в **українській фірмі „ІРА"** при вул. Кохановського 7., тель.: 77-92. Замовлення на провінцію висилається **відворотно і солідно.**
97 1—10

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета"**, Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 4-11

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 35-50

Добірний товар!! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить, уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ" в Тернополі

бо тим

дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи" і других установ. 7—?
82

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци з подушки 20 зол. Матераци волосінні з подушки 50 зол. Вішала стоячі по 70 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-
74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 9-40

ФАБРИКА „ЗАКС" у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 2 23—? **Вибір великий!**

КІНА

АТЛЯНТІК: „Блакитна Рапсодія".
КАСІНО: „Голос пустині".
КОПЕРНИК: „Русява Венера" (Марлєна Дітріх).
МАРУСЕНЬКА: „Русява Венера" (Марлєна Дітріх).
МІРАЖ: „Бен Гур" (Рамон Новаро).
ОАЗА: „Веселий поручник" (Моріс Шевальє).
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець".
СТИЛЕВЕ: „Любов Магараджі".
УТІХА: „Мараду".

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 44—х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 86 (584). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 10 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Львів матиме нову церкву

На Новому Знесінні під Львовом відбулося торжественне посвячення площі під будову церкви і памяткового хреста. Акту посвячення довершив Преосв. Никита в сослуженні 5 священиків, процесій з церков св. Пятниць і старознесінської та великої маси народу. Проповідь виголосив о. пралат Л. Куницький. Площу під будову церкви подарувала п. Анна Марцінкова.

Вислід виборів у Німеччині

Комуністи зросли на 25%. — Гітлерівці стратили 10% (35 мандатів). — Катол. Центр утратив 7 мандатів.

Участь голосуючих у виборах була сим разом значно менша ніж попередним разом, в липні. Причинилися до того: перевтома частими виборами, дощ і трамваєвий страйк. В клямрах зазначено вислід попередних виборів.

	Голоси:	Мандати:	Процент:
Гітлерівці	11,712.983	195 (230)	33.2 (37.3)
Соціялдемократи	7,233.534	121 (133)	20.7 (21.6)
Комуністи	5,972.702	100 (89)	17.0 (14.3)
Центр	4,228.364	69 (76)	11.9 (12.5)
Нім. націонали	3,061.839	51 (40)	8.0 (5.9)
Баварська Нар. Партія	1,080.124	19 (22)	3.1 (3.2)
Німецька Нар. Партія	665.931	11 (7)	1.8 (1.2)
Нім. державна партія	336.805	2 (4)	0.9 (1.0)
Христ.-сусп. партія	412.803	5 (3)	1.1 (1.0)
Господарська партія	110.830	2 (2)	0.3 (0.4)
Нім. Хлопський Союз	144.884	2 (2)	0.4 (0.2)
„Ляндфольк“	46.000	1 (1)	0.2 (0.2)
Віртемберський Хлоп. Союз	111.000	2 (2)	0.3 (0.2)

Всіх голосів віддано 35,308.000. В парляменті буде отже 582 послів замість попередних 608. Зріст комуністичних голосів на 25% вражає тим більше, що число всіх голосуючих сильно змаліло. Се доказ, яка велика небезпека загрожує Німеччині. Катол. Центр має заслужену кару за те, що в попереднім парляменті виступив разом з комуністами проти правительства консервативного католика фон Папена. Такі річи все мстяться.

Українсько-литовська акція

Польська преса доносить: З приводу річниці проголошення незалежности Західної України відбулася в Ковні торжественна академія. Відповідні промови виголосили на академії проф. Біржишка і голова литовсько-українського товариства Українець Бартович. Промовці підчеркнули необхідність литовсько-української акції проти Польщі, яка на їх думку доведе до відібрання від Польщі Вильна і Львова. Тоді повсталиби дві могутні держави.

Від політики до монастиря

„Газета Польска“ доносить: Періер, голова державної ради французького кантону в Швайцарії, заступник голови швайцарської національної ради (парляменту) і представник Швайцарії на розброеневій конференції, зрікся всіх дотеперішних становищ і рішився вступити до монастиря Бернардинів у Франції. Періер був визначним швайцарським політиком і головою консервативно-католицької партії. В Женеві грав визначну ролю в працях розброеневої конференції особливо тоді, коли був предсідником комітету для морального розброєння. Причина вступлення до монастиря розчарування в політиці.

Небувалий влом у Львові

З каси Апеляційного Суду вкрали 9.000 зол.

До каси Апеляційного Суду у Львові при вул. Баторія, котра знаходиться в бюрі стар. секр. А. Левандовского, вломилися невідомі справці й забрали 9.000 зол. Влом наступив в білий день, коло год. 3 по пол., а зауважили його аж вечером. Поліція перевела численні увязнення між вломниками.

Велика амнестія в Італії

Рада міністрів ухвалила декрет про амнестію, предложений шефом правительства і міністром справедливости. Декрет обіймає також амнестію за проступки проти устрою держави, виключає лише рецидивістів. Се найширша з амнестій від часу проголошення італійського королівства (ПАТ).

Війна літаків зі струсами

В Австралії сильно розмножилися струси. Вони великими громадами по кількадесять тисяч штук нищать лани пшениці. В околицях Камберри струси знищили 80.000 гектарів пшениці вартости коло міліона фунтів стер. До боротьби зі шкідниками струсами вислали літаки. Вони мають слізними бомбами прогнати струсів з управних піль. Подібна історія була з кріликами.

Вовки на передмістю столиці Сербії

Зима буде дуже остра.

ТР доносить: Сербська преса пише, що на передмістю Білгороду появилися вовки. Вони вскочили до одної загороди й розірвали на місци 14 овець. Поява вовків у такій порі в великім місті віщує дуже остру зиму.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

ВЕЛИКА ДЕМОРАЛІЗАЦІЯ

Міжусобиці серед гетьманців.*)

Міжусобиці се наша національна недуга. Їх повна вся наша історія: княжа, козацька, нова і найновіша. Вони нанесли нашому народови величезні шкоди. Через них ми стратили свої держави в XIII—XIV, XVII і XX вв. Їм головно маємо „завдячувати“ теперішне наше положення на цілім просторі наших земель.

Не богато в нас було й є свідомих того, що сказано вище. Навіть наша історіографія, з виїмком найстарших наших літописей, аж до XX-го ст. не звертала уваги на ту недугу. А коли звертала, то виправдувала її і навіть похваляла (Лазаревський, Антонович, М. Грушевський). Тільки оден Куліш, а в найновіших часах Ст. Томашівський і В. Липинський та ще дехто вказали отверто на ту недугу та на її сумні наслідки. Зокрема дуже різко напятнував міжусобиці в нас Вячеслав Липинський.

Головно під впливом писань В. Липинського повстала в нас на еміґрації ґрупа, котра в основу своєї ідеольогії поставила між ін. правопорядок і дисципліну. Та ґрупа се гетьманці. Провід у тій ґрупі обняв Липинський. Він обєднував її коло Гетьмана України П. Скоропадського, оточуючи його Рід авреолею української державности та творячи культ того Роду. Липинський прямо зідентифікував українську державність в сих часах з Родом Скоропадських. До послуху і вірности тому Родови кличе він Українців у своїх „Листах“, головнім — побіч „України на переломі“ — творі свого життя.

І чи міг хто, читаючи „Листи“ Липинського та інші публікації його та ґрупи гетьманців, припустити, що і в тій ґрупі зачнуться незабаром найпоганіші міжусобиці? Зокрема, чи міг хто припустити, що „спірітус мовенс“ тих міжусобиць серед гетьманців буде, побіч інших, головно В. Липинський! А вже прямо непочитальним булиб уважали того, хто відважившсяб сказати, що прийде час, коли той сам Вячеслав Липинський виступить проти Особи Гетьмана та проти Його Роду...

А всеж таки — все те сталося...

І в ґрупі гетьманців повстали міжусобиці і то такі, яких не повстидаласяб навіть найбільш анархічна ґрупа. І в тих міжусобицях Вячеслав Липинський відіграв головну ролю. І найважніше: Липинський — творець і горячий пропаґатор культу Гетьмана та Гетьманського Роду Скоропадських — виступив проти Гетьмана та його Роду з такою різкістю, яка може рівнатися хіба з різкістю тих, що в 1918 р. підняли проти тогож Гетьмана повстання.

Одначі ті Українці, що в 1918 р. зруйнували гетьманську державу на Великій Україні, мають деяке оправдання: Се були люди, що походили з низів суспільности, з родин без ніякої державної традиції, часто неграмотних. До то-

*) Гл. чч. 81 і 83 „Н. Зорі“.

го були се люди особисто переняті ріжними космополітичними утопіями, або дуже молоді й дуже недосвідчені. Ні одного з тих оправдань не має Вячеслав Липинський.

З якою різкістю виступив Липинський проти Гетьмана, свідчить наглядно факт, що він, щоби здискредитувати Гетьмана, не завагався оповістити прилюдно й без дозволу Гетьмана навіть високо довірочний лист Гетьмана! Лист той такий довірочний, що Гетьман переслав його Липинському навіть не почтою але через окрему довірену людину. Той лист оповідає про політичні переговори Гетьмана в Будапешті в 1929 р., зовсім подібні до переговорів і договору УНР у Варшаві в 1920 р. Тільки у Варшаві ходило о Галичину, а в Будапешті о Закарпаття. І договір в Будапешті н е б у в заключений. Тут головна річ: о п о в і щ е н н я п р и в а т н о г о т а й щ е д о т о г о д о в і р о ч н о г о л и с т а не тільки б е з з г о д и і д о з в о л у на се живого ще автора листа, але в ціли його здискредитування! Чи с е к р е т и, які хтось довірив другому підчас своєї з ним дружби, вже не обовязують того другого, коли та дружба скінчиться? Кожда культурна людина знає, що обовязують! Та тут треба ствердити, що чужий лист оповістив без дозволу живучого автора не тільки Липинський. Ще перед тим поступила подібно також Гетьманська Управа з проф. Ст. Томашівським, коли була з ним в конфлікті. Якже скоро наступила відплата, наступила з тої сторони, з якої певно ніхто в тій Управі не сподівався того. Се, що зробив Липинський разом зі своїми „братчиками“, з довірочним листом Гетьмана, не має й не може мати ніякого оправдання. Та знов з другої сторони й Гетьманська Управа не має морального права, обурюватися на способи, яких вона перша ужила. Подібно як не має морального права до обурення той, кого осудять без його вислухання, — коли він сам так поступав з другими людьми, все одно, чи ті люди були невинні, чи винні.

Міжусобиці серед гетьманців се велика деморалізація нашої суспільности. Та деморалізація тим гірша, що викликала її серед українського громадянства його права, консервативна частина. Деморалізація тим більша, що якраз консервативні елементи скрізь і все повинні бути протиставленням анархії, яку плекають ліві елементи. Бо коли анархію будуть плекати поруч лівих також і праві елементи серед нашого громадянства, тоді деж властиво шукати в нас тих позитивних елементів, з якими можнаби вязати надії на уздоровлення нашого народу з його історичної, національної недуги?

Зокрема величезне морально-політичне спустошення серед нашого громадянства викликав виступ Вячеслава Липинського проти Гетьмана та його Роду. Бож се Липинський був тим, котрий з як найбільшим завзяттям виступав з а Гетьманом та його Родом. І коли той сам Липинський виступив опісля з таким самим завзяттям п р о т и Гетьмана та Його Роду, то кождий Українець має право поставити питання: А деж запорука, що Липинський також у в с і м і н ш і м, що проповідував, н е п о м и л я в с я так само, як він каже, що „помилився“ у справі Гетьмана? А деж запорука, що колиб Липинський був пожив довше, то не знищивби власними руками, подібно як хотів знищити Гетьмана, також у с ю г е т ь м а н с ь к о - х л і б о р о б с ь к у і д е о л ь о ґ і ю, котру він створив подібно як створив культ Гетьмана? І яка вкінці вартість його с л о в е с н и х громів на українську анархію й українських „хамів“, коли той пан своїми д і л а м и дав видовище зовсім не краще від того, яке дали ті, котрих громив, але далеко погаиіше! Та не треба забувати, що Липинський був тяжко хорий в часі, коли взявся руйнувати діло свого життя. Він був хорий і всі, що його знали, уважали його хорим. Всі — з виїмком пятьох „братчиків“ - кочубеїв, котрі пустили між українську суспільність страшну отрую, яка випливала з мозку конаючого ґенія, затроєного невлічимою хоробою. Пустили — зі своїми повними підписами...

Чи не могло те „Брацтво“ заощадити українському громадянству п р о д о в ж е н н я незвичайно прикрого видовища, якого то громадянство було свідком на склоні життя Липинського?

Се булоби з великою користю для всіх: для українського громадянства, для памяти пок. В. Липинського і для самого „Брацтва“*).

*) В справі думок висказаних у трьох статтях про міжусобиці серед гетьманців дамо місце евентуальним дискутантам. — Ред. „Н. Зорі“.

СЕСІЯ СОЙМУ

Перше засідання бюджетової сесії польського сойму, очікуване з напруженням, пройшло без більших інцидентів. Сесію отворив марш. сойму Сьвітальский при майже повнім комплеті послів і членів уряду, крім марш. Пілсудского і мін. Бека.

Жалібні опаски людовців.

В кілька мінут по відкриттю сесії увійшли ґреміяльно посли Людового Клюбу. На раменах мали вони жалібні опаски з написами: „Лапануф, Домашице, Ядуф, Любля“. Пос. Вітос дану йому опаску сховав до кишені. В згаданих місцевостях були сутички сільського населення з поліцією, котра ужила зброї. По полагоджені вступних формальностей міністр скарбу проф. Завадзкий виголосив бюджетове експозе.

Експозе міністра скарбу.

З м і с т: Бюджети майже всіх держав зменшено, одначе мимо того вони дефіцитові. Польща перша зменшила свої видатки. Доходи не є преліміновані за високо, як се закидається. До осіб, що в неплаченню податків проявляють злу волю, будуть примінені найостріші способи. Біжучі платности мусять бути точно сплачувані. Ся засада буде переведена невмолимо. Нових податків наразі не передбачується. Навпаки, має бути зліквідована одноразова данина. Її заступить періодичний маєтковий податок. Всі зусилля спрямуємо на побільшення доходів з дотеперішних жерел і на піднесення господарського життя. В богатьох державах уже в 1931 р. можна було зауважити початки поправи конюнктури. Положення Польщі корисніше від інших, бо вона незалежна від зовнішнього кредиту. Правительство категорично протиставиться явній чи тайній інфляції. Воно шукатиме іншого виходу: Стремітиме до обниження і вирівнання цін та обниження процентової стопи. Се потягне за собою звільнення певної скількости грошевих знаків і це заступить інфляцію. Се дасться осягнути через обниження коштів продукції й улекшення обороту. Мусимо числитися з меншим або більшим дефіцитом. Коли буде невеликий то його покриється з резерв скарбу. Коли дефіцит буде великий, тоді можливі дві евентуальности. Колиб господарське положення не поліпшилося, тоді мусітимемо поробити дальші, може прикрі, але необхідні, ощадности. Колиб наступила поправа конюнктури, тоді можнаби послужитися кредитовими операціями. Їх форма булаб залежна від положення на грошевім ринку. Правительство, замикаючи бюджет з таким великим дефіцитом, вповні здає собі справу з труднощів виконання сего бюджету.

Дискусія над експозе.

В ґенеральній дискусії над бюджетом перший промовляв проф. Р и б а р с к и й (ендек). Він сказав: Всупереч урядовій статистиці депресія поглиблюється. В урядових звідомленнях скількість безробітних маліє, в дійсности постійно росте. Торговельний білянс активний. Одначе надвишка вивозу над привозом виносить не 187 міліонів, але яких 68 міл. Міністр говорив про злосливих податників, одначе таксамо добре міґби сказати про злосливі державні підприємства, котрі можуть платити, а не хочуть. Богато говорилося про боротьбу з картелями. Чейже уряд сам брав участь у їх творенні. Наперед ворога виховується, а потім поборюється. Пощо це? Декрет про товариства має тенденцію унеможливити творення товариств. Рибарский заповідає, що ендецький клюб поставить внесення, щоби посол і сенатор не мав права діставати концесій монопольного характеру та одержувати платне становище в самоврядних інституціях, коли воно походить з іменування а не з вибору. — П о с. Р у ґ (Стронніцтво Людове): В Польщі не всім діється зле. Терплять міліони, але сотки і тисячі вживають життя щораз інтензивніше. Платні достойників по державних банках і монополях величезні! Диспозиційних фондів не зменшено. Не можуть також нарікати синдики збанкротованих підприємств і директори скартелізованих промислів. Коли селянин за корець картофель дістає 70 сотиків, то вироби скартелізованого промислу постійно дорожіють. При податкових екзекуціях на селі асистує поліція. Робиться виправи подібні до татарських нападів. Коли поліція з екзекуторами вїзджає в село, діти розбігаються з криком: „Ховайтеся, бо їде санація“. В бюджеті можна також поробити ощадности через обниження такси при купованню членів опозиційних партій. Пос. Бойко дістав здається 5.000 зол., котрі видав на обіди і почастунки для діячів. — Н е д з я л к о в с к и й (ПІІС): На диспозиційні фонди проєктується 23 міліони, на поміч для безробітних 31 міліонів. В санаційнім таборі роздор. Т. зв. радикальний відлом санації управляє найшкідливішу демаґоґію. В суспільности заникає почуття права. У влоцлавськім повіті „пшодовнік“ поліції розвязав збори, бо люфтик був отворений, отже на його думку збори відбувалися під голим небом. З поліських подій робиться таємницю. Це нонсенс!

За автономію українських земель у Польщі.

П о с. д-р Д. Л е в и ц ь к и й (УНДО): Низка анґлійських послів і політиків, представників трьох партій, внесла до Союза Народів петицію в справі автономії для Схід. Галичини. В польській пресі підкреслювано, немов би українські посли заявилися проти автономії українських земель у границях польської держави і немов наш нарід не хоче автономії. Супроти того заявляємо: Ми домагаємося від польської держави, щоби згідно з ухвалою Ради Амбасадорів виконала свої зобовязання міжнародного характеру в виді територіяльної автономії. Автономія повинна бути поширена на всі українські землі в межах Польщі. Висуваючи домагання автономії, український нарід не резиґнує з гасла „самоозначення народів“. Відтак пос. д-р Д. Левицький відпирав закид польської сторони, що Українці дають себе вживати як оруддя чужої політики, говорив про події ліськи і на Поліссі, про політичні процеси і присуди. М. ін. заявив, що український клюб і УНДО вважають індивідуальний терор і саботажі шкідливими для розвитку українського народу.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

10)

Проблєма редукцій урядництва.

Покличуся тільки на факт загально й болісно всім знаний, що тепер живемо під кличем коли ще не редукції польського державного апарату, то в кождім разі під кличем редукції урядничого перзоналу. Ті редукції накинені господарськими конечностями. Нема виглядів, щоби господарські условини скоро змінилися. Навпаки, належить числитися з тим, що за чисто механічною редукцією урядничого перзоналу піде т. зв. „упрощення адміністрації" та може навіть просто звинення як зайвих деяких частин державного механізму.

Здеклясування урядничого стану.

Не досить того. Ту частину урядничого перзоналу, котрої не зредукують в її особах, редукують діймаючо в її доходах. Вона паде до що раз низших маєткових кляс та підпадає далекойдучому ограниченню в життевій стопі, в можливости заспокоєння потреб, не коштовних або люксусових, але просто щоденних.

Привілей змандаризування се небезпечний привілей.

Ясна річ, що катастрофа, котра паде на урядничий стан, а в будучности навістить його ще сильніше, паде передовсім на ті верстви серед мешканців держави, з котрих рекрутується урядничий стан, т. зн. на інтеліґенцію польської мови, котра в той спосіб мусить платити нуждою й поневіркою за мнимий привілей доступу до урядів. Привілей змандаризування се небезпечний привілей.

Загал української інтеліґенції не боїться редукцій і може навіть сміятися з них.

Українська інтеліґенція у величезнім відсотку може байдужно дивитися на редукцію урядничого перзоналу, ба навіть злобно з того радіти; у величезній масі вона не жила з державного жолоба. Польська політика охоронила її від змандаризування. На жаль, Українці не хочуть бути вдячні нам за те незмірне добродійство, котре ми їм зробили йдучи по лінії найменшого опору.*)

Наївність штучного скріплювання польськости по містах.

Ми мандаринізували польську інтеліґенцію на Червоній Руси, бо думали в найліпшій віри, але дуже наївно, що в сей спосіб зміцниться польський елемент по червонороуських містах і місточках. Дійсно, статистика виказувала такий то відсоток польського населення по містах, урядничих осідках. Ми забули одну річ, іменно, що урядниче населення це не постійне населення, бо воно не має коріння: номінаційний декрет це лиш папір; стало вкорінене лише те населення, котре звязане з господарським використовуванням даної території й котре хочби хотіло відплисти, не може, бо його держить земля, чи врешті якась численна місцева кліентеля.

На Поляках мститься осягання штучних статистичних ефектів.

Наша уряднича політика, політика удержування польського елементу по містах при помочи номінаційних декретів, осягання статистичних ефектів — правдивих але шкідливих — тепер фатально мститься на польській інтеліґенції тай на польській державі.

С. Лось.

*) Вдячність належиться тільки тим, котрі зроблять комусь добро без злої волі. Інакше се припадок, а не заслуга. — Ред. „Н. З."

Присилайте передплату!

Що каже братанок Івана Франка

Про „рай" в СССР. — Мами тішаться, коли їх діти вмирають. — Корова коштує 2.000 рублів.

До Дрогобича вернув з „раю" братанок Івана Франка, тесля Василь Франко. Він оповідає таке: Я виїхав до Київа ще за стараннем конзуля Лапчинського і його заступника Григоріева. Був я там 2 роки. Мене приділили до „Радгоспу" (Радянського Господарства). Працював я там по 10 годин денно й заробляв по 3 і пів рубля. Жінці давав я 23 руб., за двоє малих дітей платив я 20 руб., поки моя 4-літна донечка не вмерла з голоду. Нужда й дорожнеча страшна. 1 кґ. солонини коштує 45 рублів тай нема де дістати її, бохонець хліба 18 рублів, корова 2.000 рублів. В селі нема більше як 10 коров. Селяни кормляться гарбузами і квашеними огірками. Мешкав я в деревлянім бараку. В зимі не мав топлива. Одяг мав я з бавовни. Дав я за нього 300 рублів, то є мою поверх 3-місячну платню. Всім селянам забирають хліб. Хто противиться, йде до тюрми. Скрізь панують епідемії. Кас для хорих нема. Мами тішаться, коли їх діти вмирають, бо не мають їх чим кормити. Коли вмерла з голоду й моя дитина, я постановив ратувати жінку і другу дитину тай пішов до польського конзуляту в Київі. Він дав мені пашпорт і білет задармо. І я міг виїхати до дому. На границі большевики забрали в мене останних 130 рублів. — Так поступали „товариші" навіть з членом родини Франка, котрого твори вони так захвалюють! А щож доперва роблять з іншими! Нема сумніву що „товариші" будуть тут говорити, що Василя Франка „перекупила буржуазія", аби так говорив, хоч там таки „настоящий рай". Але ми радимо всім цікавим, відвідати Василя Франка й докладніше розпитати. А як колись вернуть з „раю" й увязнені тут радянофіли, котрих — такі слухи ходять — мають виміняти, то і з ними буде тоді цікаво поговорити. Вимінa тих, котрі так довго захвалювали „рай", належалаб до найлучших дотепів, які моглиби зробити польські й совітські дипльомати.

Що треба пояснити народови

про податкові пільги для рільників!

Міністерство скарбу розіслало Скарбовим Палатам обіжники ч. 4/32 з 16. IX. 1932 (ч. Lw. II. 101611/1/32) і ч. 5/32 (Lw. II. 109898/1/32), в яких признає пільги в сплачуванні податків тим рільникам, котрих збіжжа навістила ржа. Міністерство вияснює, що ржа належить до стихійних нещасть. Про ржу мусів кождий повідомити найдальше до 8 днів від дня її появи. Одначе тому, що вийти збірно доносили про це до староств, то податкові уряди не повинні вимагати донесень до 8 днів, але мають узгляднювати ті збірні донесення громадських урядів до староств і на тій основі признавати пільги рільникам. Одначе деякі уряди скарбові ще мали сумніви в тій справі: тому м-ство скарбу видало ще один обіжник LD V 39872/32. В сім обіжнику вияснює, що при розгляданні просьб о признання пільг скарбові уряди мають кермуватися розпорядком м-ства скарбу з 29. IX. 1923 (Дневник законів Р. П. ч. 101 поз. 797) і мають засягати при тім опінії фінансово-рільничих комітетів. В поданнях треба покликуватися на числа наведених тут обіжників міністерства!

По розумнім говоренню мовчанка це найбільша сила на світі. (Лякордер).

*

Добрий естетичний смак у звязку з чемністю, співчуттям й інтеліґенцією може піднести і прикрасити навіть найсумнішу долю. (Смайлс).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на осібній авдієнції понад 250 убогих старців, якими заопікувалися Сестри для убогих в Римі (пяцца С. Петро ін Вінколі). Папа виголосив до них сердечну промову.

„Рома льокута, кавза фініта". Ап. Престіл дозволив в місійних краях зі старинною культурою (особливо в Китаю) послугуватися тамошньою християнською штукою. В той спосіб китайські церкви наберуть своєрідного китайського характеру і скорше потягатимуть поган.

В Німеччині виходить тепер аж 575 катол. часописів. Німців католиків є коло 4 рази більше ніж Українців катол.

В зїзді кат. лікарів у Фльоренції взяло участь понад 200 осіб. Св. Отець надіслав їм окремий лист.

Соціяльно-етичні домагання катол. лікарів. В Будапешті відбувся міжнародний зїзд католицьких лікарів, на якім обговорено кілька пекучих соціяльно-моральних справ. В зїзді взяли участь лікарі з Голяндії, Франції, Еспанії, Німеччини, Австрії та інших країв. Назвиска такі як: Пумеллю, Пасто, ван Ромунде, Жемеллі, бувший лікар, тепер ректор катол. університету у францісканській рясі, Рорбек і инші, з почестю нотують новітні хроніки. Провідною думкою зїзду було, яку дорогу вказати і яких середників ужити проти венеричних недуг та як розвязати проблему гомосексуалізму. Вислідом нарад є спокійний, одноголосний внесок, як вотум міжнароднього зїзду католицьких лікарів для добра одиниць і загалу. Ось головне: „Кожда людина має право до життя, здоровля й культури та в означених границях до утревалення й розгалуження своєї раси. Має заразом право до людського щастя. Темнота, недостаток, алькоголь, неморальність і пошести нищать одиниці і родини. Талізман полового життя це скромність, почуття обовязку, панування над собою, чистота життя й фамілійна вірність, освячена Церквою. Ми католицькі лікарі домагаємося від суспільности, щоби вона своїм землякам, добрим, моральним особам вчасно уможливила заложити родину і в тій ціли усувала матеріяльні перепони. Всі повинні перенятися тою думкою, що супружество це Тайна, що родина — се найсущніша підстава держави. Супружа звязь безмірно важна, бо нею вяжеться чоловік на завсіди і від сеї хвилі залежить щастя його потомства. Кождий чоловік повинен уважати се за свій обовязок, ще й инших заохочувати до сего, щоб жити в такий спосіб. Обовязком кождого стати до боротьби зі шкідливим наркуванням, порнографією, неморальністю, пиянством, з неморальними книжками й театрами, стати з усіми злими силами до боротьби за чисте життя. — Отсі ясні слова католицьких лікарів повинні знайти всюди признання і спонукати як найширші круги до глибокої застанови.

Вступила до монастиря Ч. Св. Вінкентія в Бальтиморі п. Марґарета Керті. Вона одержала 1931 р. адвокатський дипльом і мала великі успіхи в своїй правничій праці.

Архіеп. Сальотті відбув конференцію про кат. місії у великій авлі Григор. університету в Римі, на якій було м. ін. 4 кардиналів та много инших визначних церковних достойників.

Мадярські католики відбули недавно свій щорічний зїзд в Будапешті. В процесії з Найсв. Тайнами взяло участь около 100 тисяч осіб.

В 1934 р. мине 300 літ від часу як в м. Обераммерґав перший раз розпочалося представлення Христових терпінь (звичайно що 10 літ). В 1934 р. буде також представлення.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПІДЧАС СОЙМОВОЇ СЕСІЇ зголошено 52 внески, з того 4 наглі і 18 інтерпеляцій.

ПРЕЗИДЕНТ Р. П. відрочив сесію сойму і сенату на 30 днів.

ОСТАННЮ ПРОМОВУ д-ра Д. Левицького в соймі обговорює річево у вступній статті „Ґазета Поранна“ (ч. 10111) та заосмотрює її отсею кінцевою заввагою: „Заява провідного українського політика має цілий ряд моментів, котрі при остаточнім наладнуванні відносин треба буде розважити й узгляднити“. Подібно поставилися до цеї промови „Слово Польске“ і „Ґазета Львовска“.

СВЯТО ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА відсвяткувала численна українська кольонія у Варшаві панихидою в грекокатолицькій Церкві і „стрілецьким вечером“ в Українській Секції Словянського Т-ва Мистецтва і Культури.

В ЛИТОВСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ в Ковні з приводу свята 1-го листопада взяли участь представники литовського ґенерального штабу і союзу шавлісів. Радянське представництво інтервенювало, щоби на академії не порушувано справи Радянської України (АТЕ).

Б. УКРАЇНСЬКИЙ ПОСОЛ П. О. ВИСЛОЦЬКИЙ, берестейський вязень, вийшов на волю по двох роках і двох місяцях вязниці.

ПРЕЗИДЕНТ Р. П. іменував п. Едварда Рачинського постійним делеґатом Польщі в Союзі Народів, п. Владислава Пачовского шефом Правного Бюра Голови Ради Міністрів, п. Яна Шембека, б. посла в Букарешті, підсекретарем стану мін. закорд. справ (ПАТ).

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ буде радити 21. с. м. над рапортом Лейтона в справі Манджурії.

ПРОТИ КОНОВАЛЬЦЯ. Польська преса доносить, що в Празі появилася брошура проф. Петришина: „Руйнують чи будують“. В ній виступається остро проти терористичної акції ґрупи Коновальця. Методи террору шкідливі передовсім для українського громадянства. Погубні наслідки террору виявилися яскраво в останніх часах.

МІЖ ПОЛЬСЬКИМИ КОМУНІСТАМИ наступив роскол на троцкістів і сталінівців. Обидві ґрупи стараються видерти собі взаїмно профсоюзи. В жидівській дільниці часто доходить навіть до боротьби на ножі. Перевагу мають сталінівці, бо мають грошеві „пособія“ („Глос Народу“).

РОСІЙСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ відсвяткувала у всіх краях Европи 6. XI. б. р. т. зв. „День Непримиримости“ в боротьбі з большевиками.

БОЛЬШЕВИКИ будують великий памятник помершому начальникови чрезвичайки Дзержинському. Памятник той стане на Білій Руси.

КАНЦЛЄР ФОН ПАПЕН заявив, що найгорячіше його бажання навязати поважні і щирі та позбавлені недовіря переговори між Францією й Німеччиною. В конструктивнім пляні Франції є підстави до дискусії.

В БЕРЛІНІ ВИБУХ СТРАЙК трамваярів й автобусової обслуги. Товпа страйкуючих заатакувала камінними трамваєві й автобусові вози, ведені тими, що зломили страйк. На вулицях Берліна уставлено барикади з перевернених возів. Поліція вжила пальної зброї. В часі виборів страйкуючі заливали шини ґіпсом так, що рух трамваїв мусів устати.

УРЯД БОЛІВІЇ предложив німецькому ґен. Кундтови обняти начальну команду болівійської армії, на що він згодився.

НОВИНКИ

Пригадка. Пригадується членам Союзу Українських Адвокатів, що загальні збори львівської Палати Адвокатів відбудуться в суботу, 12 листопада 1932 р. о годині 3 пополудні, у великій салі „Сокола“ у Львові при вул. Зіморовича 8, та що участь всіх товаришів адвокатів в цих зборах обовязкова. — Президія Союзу Українських Адвокатів.

Президію Українського Комітету у Львові для обіслання Світової Вистави в Шікаґу вибрано у Львові 2. с. м. на другій нараді представників українських центральних установ. До неї входять: радн. Ілля Кокорудз, голова, пос. О. Луцький і п. Л. Ясінчук як заступники, п. І. Павликовська, д-р Я. Пастернак і п. М. Осінчук. Президія покличе діловий комітет та створить відповідні секції. До Репрезентаційного Комітету ввійшли представники около 50 наших краєвих установ.

200 суддів у Польщі перенесено до 31. м. м. на емеритуру. У львівській апеляції перенесені м. ін.: О. Сивуляк, Львів; І. Золотенький, Бережани; С. Рубчак і Ю. Білинський, Станиславів; Л. Калинич і О. Колодій, Перемишль; К. Чекалюк, Болехів; С. Мукович, Отинія; В. Левкевич, Козова.

Навчання греко-католицької релігії в держ. учит. семінарі в Сокалі відновлено щойно по двох літах. Релігії вчитиме о. дек. Ничай.

До греко-катол. Церкви в Мельничу (Жидачівщина) вломилися невідомі справники і вкрали зі скарбонки 5 векслів на 300 зол. та кілька зол.

До церкви в Лютинці вломилися злодії і забрали зі скарбони 30 зол.

Свято книжки відбулося в читальні „Просвіти“ в Станиславові на Бельведері.

Каварню й ресторан „Уніон“ відкрили на днях в льокалі „Народної Гостинниці“ у Львові.

Понад 32.000 підписів зібрала у Львові орґанізація льокаторів під меморіялом у справі обниження комірного.

Дирекція трамваїв у Львові проектує введення нічних трамваїв на головних лініях.

Попис дітей захоронки СС. Служебниць в Сокалі пройшов з повним успіхом. Праця сестер Служебниць найшла у родичів повне признання. Тепер у захоронці є вже 40 дітей.

Протиалькогольна акція в Радехівщині увінчалася повним успіхом. В с. Куликові на 110 господарів лиш кілька не підписало заяв, що в день празника не купуватимуть алькогольних напитків. В селі Немилів на 136 господарів 106 підписало вже заяви, що не братимуть напоїв на празник. За частину заощаджених грошей с. Куликів рішило за радою о. О. Сенечука вмурувати в церкві пропамятну таблицю в честь полеглих у визвольній боротьбі стрільців з села Куликова.

В жовківській Філії „Сільського Господаря“ відбулася повітова анкета в господарських справах. Зацікавлення анкетою було невелике. Присутних було всего 50 селян.

За участь у відомих ліських подіях окружний суд у Сяноці засудив 12 селян з Угерець, пов. Ліско, на кару вязниці від 1½—3 літ. Трьом з засуджених завішено кару на 3 роки. Дня 10. листопада б. р. почалася чергова розправа проти 12 селян з Бібрки.

В Ліску увязнили інж. аґронома Дмитра Мачая, урядника філії т-ва „Сільський Господар“. Причина увязнення незнана.

В Станиславові поліція перевела ревізію у студ. Богдана Литвиновича й ученика торг. школи Маріяна Лебіновича. Обох увязнено.

В Коломиї поліція перевела ряд ревізій серед молоді української ґімназії в звязку з комуністичною пропаґандою. Увязнено трьох ґімназистів.

Навіть в урядовій статистиці скількість безробітних зросла. При кінці жовтня с. р. було в Польщі 146.782 безробітних, т. зн. о 1014 осіб більше ніж минулого тижня. До 6. XI. 1932 скількість безробітних маліла.

Православний Синод у Варшаві не зняв анатеми з Гетьмана І. Мазепи, котру наложила на нього православна церква на приказ царя Петра. Синод заявив, що він „некомпетентний“ рішати в тій справі, тільки — царгородський патріярх. Дозволено тільки відправляти молитви за розгрішення гетьмана Мазепи. Отже поминальні Богослуження й панахиди дальше заборонено правити.

Винахідникови першої нафтової лямпи і творцеви нафтового промислу І. Лукасевичови поставили в Кросні памятник.

„Офінор“ доносить з Київа й Харва, що ҐПУ зробило там ревізію за чужою валютою. Арештовано притім 450 осіб, яких позамикано в так маленьких вязничних келіях, що всі мусять стояти. Їх харч незвичайно нужденний.

Видавничий рух в Італії. В 1931 р. видано в Італії 17.716 книжок, з того 15.982 італійських авторів і 1.734 перекладів. Найбільше перекладів з мови французької, потім англійської і з німецької. А як у нас?

В Еспанії палять дальше церкви. І так спалено церкви в Більбао, Мархені, Етії й Кадиксі. В останнім році в Еспанії згоріло 54 церков, 77 ограблено.

Висохли всі жерела на півострові Халькідіке внаслідок недавного землетрусу. Населення звернулося до властей, щоби достарчили води до пиття.

Славний Коті, фабрикант перфум і пресовий потентат, опинився перед банкроцтвом.

З Німеччини доносять, що товмач міністерства загр. справ Шультгайс знає 140 мов. В XIX в. кардинал Меццофанті знав добре 58 мов.

В Ірляндії померла 112 літня баронесса Кат. Пленкет. В 1825 р. як 5-літна дівчина сиділа на колінах Вальтера Скотта.

Скількість жінок студіюючих на німецьких університетах постійно меншає.

Дочка Распутіна, чорного духа останнього російського царя, виступає в паризькім цирку з тресурою коней.

Маґазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 1-20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 36-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Блакитна Рапсодія“.
КАСІНО: „Голос пустині“.
КОПЕРНИК: „Русява Венера“ (Марлена Дітріх).
МАРУСЕНЬКА: „Русява Венера“ (Марлена Дітріх).
МІРАЖ: „Бен Гур“ (Рамон Новаро).
ОАЗА: „Вулиця осуджених душ“ (Поля Неґрі).
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець“.
СТИЛЕВЕ: „Любов Магараджі“.
УТІХА: „Мараду“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 87 (585). Львів, неділя, 13 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. S. I. o. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто О. Щ. Краків 405.867.

Новий президент Америки

Вибраний кандидат партії демократів Русвелт.

З Ню-Йорку доносять: Президентом Америки вибраний великою більшістю голосів кандидат партії демократів Франклін Русвелт, з родини славного свого часу президента Теодора Русвелта. Рівночасно демократи здобули більшість при виборах до палати послів і до сенату.

Особистість нового президента.

Новий президент Злучених Держав Північної Америки вибраний під кличем: „Хочемо живого чоловіка!" Він спараліжований від 40-го року свого життя. Може ходити тільки при помочи двох палиць. Ноги підносить лиш на пару центиметрів. Сідає з трудом, бо на колінах має постійні бандажі. Рухається помалу, але енергійно. Мимо свого каліцтва пливає знаменито, все має гумор і дуже любить жарти й дотепи. Працює найрадше аж по другій годині в ночи. До вибору чоловіка дуже живої вдачі привязують великі надії на зміни у внутрішнім положенні Америки та в її загр. політиці.

Початки Салезіянського Чина у нас

„Бескид" доносить: Дня 31. X. 1932, о год. 10.17 передпол. виїхало з Перемишля десять учнів Українців, укінчивши тут 7-ми клясову вселюдну школу або IV гімназійну, на дальшу науку до ОО. Салезіян в Турині (Італія). По скінченні гімназії мають вони вступити до Згромадження ОО. Салезіян, вернути до Галичини або на Волинь і заложити Згромадження ОО. Салезіян нашого обряду. Вагу сего факту належно оцінить кождий, хто знає, що ціль ОО. Салезіян — виховування опущеної, хлопячої молоді по своїх приютах, даванням їй хліба в руки через ремесло чи науку. А ся молодь так у нас на жаль занедбана! Вона предмет наших журб і побоювань. Виїхали до Турину слідуючі учні: Микола Форись, Василь Тиндало і Роман Самотий з Мервич, жовк. повіту, Теодор Кудла й Августин Породко з Куликова, Стефан Чміль зі Судової Вишні, Юрій Байдала з Мостиськ, Маріян Гліб (2 ім.) Толятинський з Бухович, мост. пов., Ів. Саба з Корманич, перем. пов. і Адам Шведа з Якимчиць, рудецького повіту. Всі кандидати перед виїздом приступили до св. Тайн. О год. 9. веч. в день перед виїздом в каплиці Перем. Дух. Семин. відправлено в їх намірі молебен, покроплено св. водою і виголошено науку. Проповідник оповів кандидатам історію Салезіянського Згромадження, відтак перейшов історію первопочинів східної галузи Сал. Згром., пояснив ціль Згромадження, значіння сего Згромадження під теперішню хвилю для нашої Церкви і народу та заохотив до жертв і витревання в покликанні.

До 10 літ Европа буде фашистівська

З приводу 10-ліття фашизму Муссоліні виголосив у Медіоляні велику промову. Він сказав: „Ще ніколи ми не відчували так як тепер, що наша доля в наших руках. Народи старої культури тратять провід і йдуть на непевне завтра. Ми йдемо відважно вперед. Ми можемс вразі потреби перемінити італійський нарід в один великий військовий табор. Біжуче століття стане ерою фашизму. На протязі 10 літ Европа буде мати правительства фашистівські, зглядно зближені до фашистівських. Пропасть між Москвою та Ню-Йорком може бути засипана лише при помочі римської доктрини."

Ірляндія монархією?

Нюйорський католицький тижневик „Те Коммонвел" приніс інтересну статтю про форму правління Ірляндії на випадок колиб вона відлучилася від Анґлії. Зміст: Історичний досвід вчить, що республики з правила виступали проти Церкви і проти католицизму. Отже бувби в тім особливий трагізм, якби й католицька Ірляндія пішла протицерковним шляхом. Одначе чому на чолі Ірляндії не мавби стати католицький монарх? Річ ясна, що правний наслідник старих князів „Зеленого Острова" викресавби з ірляндського народа далеко глибші сили, ніж вибираний президент. Хто знає історію, той знає й се, як думка про монархію глибоко вкорінена в народі. Отже нема причини думати, немовби справа незалежности Ірляндії мусіла бути монополем республиканців. Цікаво тільки, кого Ірляндія покликалаб на свій престіл.

Мандрівна гора

В швайцарськім кантоні Ґлярусі недалеко Кільхенштоку „мандрівна гора" загрожує поважно дооколичним селам. В ночи з неділі на понеділок мешканців села Сінталю збудив голосний гук спадаючих скельних відломів. При світлі рефлекторів і при звуках алярмових сирен населення в переполосі втікло з села. Ранком показалося, що урвався вершок гори та около 30 тисяч кубічних метрів землі усунулося вділ. Великі маси землі знищили ліси, що були під вершком „мандрівної гори". Причина сего явища незнана.

Монахиня погибла в полуміни пожежі

В монастирі СС. Служебниць в Станентках коло Неполомиць вибухла пожежа. Пожежа вибухла на піддашу, де були приміщення для учениць господарського курсу і магазини поживи. В одній хвилині полумя обняло ціле піддаше. Підчас виношування загрожених річей одна з монахинь стратила серед диму притомність і впала. Її брак спостережено щойно по якімсь часі. Дим і жар, що видобувалися вікнами і дверми, утруднювали доступ до місця, де лежала непритомна монахиня. Мимо того два хлопці кинулися в полумя і викинули з нього сестру Йоахіму Козлецку. Та вона по кількох хвилинах умерла. З загроженої каплиці виніс Найсвятіші Тайни місцевий священик Лабендзь.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПЕРЕЛІМ
в українській політиці

Українська Парляментарна Репрезентація за автономію українських земель.

Становище „Нової Зорі" побідило!

Голова Української Парляментарної Репрезентації й голова Українського Національно-Демократичного Об'єднання посол д-р Дмитро Левицький виголосив велику промову в польськім соймі дня 3. листопада 1932 р. підчас загальної буджетової дискусії. Говорив про становище і положення українського народу в границях польської держави. На початку тої промови бесідник, згадавши про петицію анґлійських послів до Союза Народів в справі автономії для Східної Галичини, зложив іменем Українського Клюбу слідуючу заяву:

„Ми все стояли і стоїмо далі на становищі, що польська держава має обовязок виконати свої міжнародні зобовязання супроти українського народу. Зокрема Рада Амбасадорів у своїй постанові з дня 15 березня 1923 р. признала Польщі Східну Галичину під умовою надання цій країні автономічного устрою. Ми домагаємося від польської держави, щоби згідно з ухвалою Ради Амбасадорів виконала свої зобовязання міжнароднього характеру в виді територіяльної автономії. Вимагаємо тільки, щоб автономія була поширена на всі українські землі в межах польської держави. Від цього домагання не можемо відступити, хоч знаємо, яке важке це домагання до здійснення в часі, коли польський уряд ліквідує навіть решткі автономічних уладжень, що остали з австрійських часів, щоби таким чином перекреслити постанову Ради Амбасадорів. — Це становище Українського Клюбу цілковито не стоїть у суперечности з правно-державною заявою Українського Клюбу, яку я мав честь зложити на засіданні сойму дня 29 березня 1928 р. Висуваючи домагання автономії, український нарід не зрікається гасла про самоозначення народів, яке завдяки президентови Вилсонови здобуло собі право горожанства в цілім світі".

Отся заява д-ра Д. Левицького в імени Української Парляментарної Репрезентації се важний історичний акт. Бо вона становить п е р е л і м в дотеперішній офіціяльній українській політиці в Польщі.

Як загально відомо, дотеперішня офіціяльна українська політика в Польщі стояла під знаком максималізму. Вона замикала очи на істнуючий фактичний стан, а буяла в сфері мрій. Вона не признавала ні еволюції, ні етапів, а хотіла „негайного" здійснення наших найвищих ідеалів. Словом, стояла на становищі: все — або... ніщо...

Вислідом такого становища було негативне відношення дотеперішньої української офіціяльної політики до клича самоуправи українських земель у польській державі. Українська офіціяльна політика не тільки не видвигнула досі того клича сама, але вона навіть б е з о г л я д н о п о б о р ю в а л а т о й

клич, коли його підняла була „Нова Зоря“.

Клич національно-територіяльної самоуправи підняла „Нова Зоря“ ще пять літ тому, на початку 1928 р. В ч. 22 (124) з 25. березня 1928 р. в передовиці п. з. „За автономію українських земель при Польщі“ з приводу відкриття нового сойму „Нова Зоря“ писала між ін.:

„Який конституційний принцип мусять заступати українські посли? Для Українця не може бути ні двох думок, ні дискусії, що всякий конституційний централізм мусить бути згори виключений. Сучасна Польща ні під оглядом географічним, ні етнографічним і культурним, ні господарським, не є одностайною територією і не може бути зорганізована як одноцільна сцентралізована держава. Зокрема південно-східна полоса між Прип'ятю і Карпатами творить безсумнівну географічну, історичну, племінну, господарську і культурну окремішність і єдність, яка не може увійти у політичну схему, придумману для інших частин Польщі. Отся галицько-волинська область мусить одержати свій окремий політичний статут, по якому як найширший обсяг законодавства, політичної й господарської адміністрації, судівництва, справ віроісповідних та освітних належати має до місцевого сойму, уряду й установ, обмежуючи тим самим компетенцію центральних польських властий законодатних і виконавчих до докладно означених спільних справ. Зразків такої територіяльної автономії і розмежування компетенцій дає минула і сучасна політична практика в різних державах на вибір.

„Не сумніваємося, що нова українська репрезентація в найблизшім уже часі виробить і внесе до сойму відповідний проект закону в сьому напрямі та зробить усе можливе, щоб приєднати для нього не лиш урядові сфери, а й іншомовних репрезентантів українських земель у соймі та сенаті. Звичайно, можна і треба сподіватися, що справа основної зміни конституції затягнеться на довший час і що спершу прийде до частинної реформи її, тому українська репрезентація, незалежно від своєї головної акції в напрямі повної автономії всіх українських земель при Польщі, зараз з самого початку своєї діяльности з цілою рішучістю буде домагатися *негайного виконання закону з 26. IX. 1922 про* автономію теперішніх воєвідств: львівського, тернопільського і станиславівського... У сій справі українські посли будуть мати за собою не лише неоспориму повагу формального польського закону, а й увесь авторитет міжнародного права й тих установ, що стоять на сторожі його. Бо, як знаємо, виконання названого закону було політичною передумовою ухвали конференції амбасадорів з 15. III. 1923.“

В тім самім числі „Нової Зорі“, безпосередно після цитованої вище статті, напечатані „Головні постанови закону з 26-го вересня 1922 про основи загальної воєвідської самоуправи, зокрема воєвідств: львівського, тернопільського і станиславівського“ — на основі Денника Законів Польської Річипосполитої з 1922 ч. 90.

А в ч. 24 (126) з 1. квітня 1928 р. „Нова Зоря“ принесла знова вступну статтю п. з. „Найважніша політична задача нашого сучасного покоління“. Та стаття починається так:

„Яка вона, ся задача? Вибороти політичну, культурну і господарську автономію українських — під історичним й етнографічним оглядом — земель при Польщі. Наше сучасне покоління не має іншої важнішої місії. Від висліду чи і як воно сю місію виповнить, залежатиме його історичне значіння — його слава або його ганьба.“

Далі йде огляд української території при Польщі. Для лекшої орієнтації читачів до згаданої статті додана спеціяльна мапка тої території.

Автором обох наведених вище статтей був пок. проф. Ст. Томашівський.

Та на тих двох статтях „Нова Зоря“ не обмежилася. Вона раз-у-раз підносила свій голос за самоуправою українських земель при Польщі і взивала українських офіціяльних політиків поставити клич національно-територіяльної автономії на чоло української офіціяльної політики в Польщі.

Та як зареаґували на се українські офіціяльні політики, а зокрема українська преса УНДО? Вони поставилися до клича, видвигненого „Новою Зорею“, крайно негативно. Що більше! Вони заатакували дуже різко, навіть особисто, автора згаданих статтей. І не перестали атакувати його аж до його смерти...

Тверда дійсність і життя не остали одначе без впливу на українську політику в Польщі. Вони помалу стали робити в ній виломи. Таким виломом було нпр. становище української політики до справи самоуправи громад, коли стали актуальні вибори до громадських рад. Тоді, як відомо, українська офіціяльна політика поставилася до громадської самоуправи позитивно і навіть розвела живу аґітацію за тою самоуправою та взяла чинну участь у виборах до громадських рад.

У висліді ми були свідками високо ориґінального видовища, яке дала нам українська офіціяльна політика: з одного боку вона вела остру боротьбу за самоуправу громад, отже за самоуправу найнижчого степеня, а з другого вона вела далі боротьбу проти самоуправи краю і цілої української території при Польщі, отже проти самоуправи найвищого степеня, який можливо осягнути в чужій державі...

Таке становище української офіціяльної політики супроти самоуправи українських земель при Польщі було причиною, що українська офіціяльна політика не звертала досі уваги на міжнародню умову, під якою держави Антанти передали Східну Галичину Польщі, а в якій є мова про автономію Сх. Галичини. І тому не домагалася виконання тої умови. Виручили в тій справі українських політиків політики — анґлійські, котрі в біжучім році внесли до Союза Народів петицію в справі автономії Сх. Галичини. Про се писали ми ширше в ч. 80 „Нової Зорі“ за б. р. в статті п. з. „Анґлійські посли за самоуправу Сх. Галичини — а колиж зажадають самоуправи українські посли?“

І українські посли нарешті зажадали самоуправи для українських земель при Польщі. Зробили се покищо формально, в виді заяви в польськім соймі. Та наше змагання до національно-територіяльної автономії не може обмежитися тільки заявою. Тепер українська офіціяльна політика мусить послідовно приступити до вироблення відповідного законопроєкту та як найскорше внести його до сойму. І не тільки внести до сойму. Українська офіціяльна політика повинна також як найширше спопуляризувати той законопроєкт серед українського громадянства в Польщі і так відробити те велике занедбання в політичнім освідомленні нашого громадянства, яке повстало з причини дотеперішнього негативного становища нашої політики до справи самоуправи наших земель при Польщі.

Заповідають чистку в ББ.

Польська преса доносить: Голова клюбу ББ полк. Валери Славек розіслав до голов і секретарів повітових і воєвідських рад обіжник. В нім стверджує, що від самого початку й опісля старалися вкрутитися до ББ люди, котрі за свою прихильність домагаються ріжних привілеїв і протекцій. Богато діячів з ББ не вміє протиставитися жаданням сих людий й інтервеніює у властей в їх користь. Коли ББ піде дальше дорогою протекцій, каже Славек, то ся організація стане осередком деправації суспільности, хочби навіть ББ складався в більшости з чесних людей. Тому Славек зажадав переведення „чистки“ в ББ й усунення всіх тих, що вступили до ББ задля протекцій і попертя.

Ні світло, ні окуляри не поможуть тому, хто сам себе не хоче пізнати, ні собі помочи. (Надпис на т. зв. „окулярних талярах“, котрі казав вибити німецький герцог Юлій фон Бравншвайг. Ті таляри вибито в старім цісарськім місті Госляр 1588 р.).

Нарада у Львові

в справі Світової Вистави в Шікаґу в 1933 р.

2)

Д-р Назарук: З промови п. Мих. Рудницького виходить таке, що не мала баба клопоту тай дісталася на виставу державних народів, хоч не має держави. Та мимо того я не поділяю побоювань п. Рудницького, що Українці можуть скомпромітуватися на світовій виставі в Шікаґу, хіба що самі подбають за компромітацію. Передовсім треба собі уявити, хто буде оглядати виставу в Шікаґу. Річ ясна, що там, таксамо як на кождій виставі, буде духова еліта, яка розуміється на мистецтві, будівництві і т. д., — і буде велика маса звичайних людей, які на тім всім не розуміються. Ні одних, ні других не маємо причини боятися. Бо духовій елітї можемо показати дійсно гарні докази нашої старої культури, нпр. мистецькі видання д-ра Овенціцького, які видержать конкуренцію з іншими того рода европейськими виданнями. Тай наша сучасна народня творчість, нпр. ґуцульська різьба, се річ гарна, біля якої з признанням задержиться кождий знавець. А що до широких мас відвідувачів вистави, то ті маси будуть думати про те, що бачать так, як їм напише преса. Отже тут головна річ полягає на вчаснім приготуванні відповідної пропаганди. В тій ціли треба видати малесеньку але добре уложену брошурку, не більшу як на 8 сторінок друку, і ту брошурочку перекласти на чотири світові мови: анґлійську, французьку, німецьку й еспанську. Такі невеличкі брошурки, кешонкового формату, найрадше читають також репортери всяких ґазет, котрі не мають часу на читання великих інформативних брошур а особливо не мають часу в часі вистави, коли кождая людина, що оглядає виставу, перетомлена навалою вражінь. Дальше треба, щоб наші економічні організації уложили відповідні діяґрами, розуміється з цілої України, не лише з Галичини. В тих інформативних даних не можна поминути жадної більшої річи на всій нашій території, нпр. не можна поминути найбільшої в Европі електрівні на Дніпрі. На самім вступі до нашого павільону або й знадвору його треба помістити по можности впадаючу в очи мапу всеї України, то значить яскраво виконану, з виразними надписами міст. Особливо виразно підчеркнути Одессу, як торговельну пристань, знану в Америці кождій шкільній дитині. Головна маса відвідувачів вистави буде очевидно американська. Американці — нарід дуже симпатичний і з природи захоплюється тай тішиться навіть такими річами, які наші люди критикували би на останній ґузик. Отже боятися компромітації рішучо нема причини, як тільки трохи попрацюємо над тою справою. Річ ясна, що ми не можемо заімпонувати Американцям ні нашим промислом, ні нашою торговлею, ні величністю будівель, не можемо тим більше, що там будуть виставлені зразки найкращих будівель з цілої земної кулі. Нпр. вже тепер сидить там славний шведський подорожник Свен Гедін, котрий особисто доглядає будови мініятури найкрасшої паґоди Азії. Та на всякий випадок можемо звернути на себе увагу ориґінальністю нашого павільону, наших виробів, нашого побуту, співу, танцю і т. д. Всю ту роботу мусимо виконати в секціях. Тому не годжуся також з другою думкою п. Рудницького, що секцій, які пропонує п. Ясінчук, не треба. Представивши хто буде оглядати виставу і що ми маємо виставити та хто се має в нас зробити, треба застановитися над тим, хто має тут давати фірму тій роботі. Отже на мою думку вся та праця має бути фірмована великим числом наших організацій, бо се поважніше виглядає, ніж якби фірму дала одна „Рідна Школа“. Але що „Р. Школа“ має одержати евентуальний дохід з тої вистави, отже в її канцеляріях повинен бути центр тої роботи. Тепер що до фінансування тої роботи. Слушно сказала п. Павликовська, що без грошей тої великої роботи не можна довершити. Вже на сам плян павільону 75 дол. смішно мало й наші мистці за такі ґроші не можуть виконати такої роботи. В тій справі як найскорше треба написати до комітету в Шікаґу. Дальше виринає питання, хто буде відповідальний за ті дорогоцінні річи, які можемо відси вислати на виставу. Думаю, що на се є два способи: 1) ті річи треба обезпечити і 2) треба, щоб їх там на місци пильнували наші люди, які на письмі зобовяжуться пильнувати. (Оклик: Запізно! Митні перешкоди потревають до 2 тижнів!) Так зле не є. Ще всьо можна зробити. Митні перешкоди при перевозі будуть, але на те є два способи: 1) з річами поїде оборотний чоловік, 2) в разі перешкод нехай звернеться до американського конзуляту, евентуально й до амбасади. Вони напевно будуть інтервеніювати і думаю, що з успіхом. Головна річ в тім, щоб ми не опізнилися з виконанням. Американці своє зроблять.

Д-р Ілляріон Свєнціцький: Національний Музей веде переписку від 1929 р. в справі цеї вистави. Тут треба 50.000 долярів на закупно вартісних річей. Це повинен бути товар мистецької вартости, щоб амер. комітет міг його продати. Вистава поставлена на принціпах бізнесу. Летючка шікаґівського Товариства уложена невідповідно. При чому тут конкуренція з Поляками? Коли будемо мати добрий павільон,

це буде моральний бізнес шікаґівського Комітету й взагалі еміґрації. Треба наперед подумати про технічні й митні перешкоди. Треба виспла-ти 500—1.000 кґ. а це не так легко. Ми не можемо брати на себе відповідальности за удачу вистави. Бізнес буде моральний. Який же може бути дохід? (п. Ясінчук: „Є український тиждень в липні, дохід з цілої вистави на нашу ціль“). Митрополичий Ординаріят звернувся до мене, щоб я зреферував ту справу й відповідь на летючку. Як видно, то шікаґівський Комітет звернувся і до „Р. Школи“ і до Митроп. Ординаріяту, і до РСУК і до УФОТО і до Т-ва Прих. Мистецтва. Щоби вислати деякі церковні річи, треба 2.500 зол. на пересилку. На виставу я не можу нічого вислати. Ми не можемо нічо іншого зробити. Нехай з Америки пришлють 35.000 долярів до „Р. Ш.“. Вона зберe відповідні експонати і вишле.

Д-р Ігор Федів: Зимний дощ слів ред. М. Рудницького та Д-ра І. Свенціцького не повинен нас знеохотити. Їх думки неправильні. Домагання до виставй будуть не такі великі; сказав нам се Д-р Назарук. Вишивки, діятрами і т. д. зроблять своє. Це буде великий здобуток для нас. На малих виставах Українці поконували конкуренцію мимо браку грошей. Не буде сорому, коли не зможемо порівнувати себе з Анґлійцями, але хіба з Альбанцями. Для чужинців буде цікаво побачити Українців і їх культуру. Коли міліон чужинців отляне наш павільон, то це буде великий успіх. Та ми маємо рутенську вдачу. Поляки й Чехи представляють нас карикатурно. Великої критики не слід боятися. До того богато поможуть нам Авраменко й Кошиць. Пропаганда буде йти при помочи імпрез. Ми Галичане боїмося чужої критики. А Наддніпрянці Авраменко й Кошиць зєднали собі чужинців. Нас бачуть далеко гірше, ніж ми є. Треба взяти участь у виставі в Шікаґу. — П. М. Кривецький, голова Міщ. Брацтва: Ми вибрали п. Ілліо Яремy до Комітету і просимо нам сказати, чи артистичне ремісництво може виступати на виставі індивідуально. Від ряду тижнів Польський Комітет Виставовий хотів зєднати собі нас. Коли Поляки закуплять наші вироби, тоді ми не матимемо що післати. Наші ремісники не мають фондів ані наш комітет не має. Нам ходить про можливість перевозу й безплатної площі. Жадна політика нас не обходить. Нам треба порозумітися з нашими ремісниками. Нам ходить о признання, о дипльоми для тих наших ремісників, що возьмуть участь в тій світовій виставі. — Дир. С. Маґаляс: Справа вже пересуджена. Ставлю внесення на замкнення дискусії й вибір комітету. — Голова ставить це внесення. Більшість за замкненням дискусії. — П. Л. Ясінчук: Тут богато говорили про справу фондів, про доходи, бізнес і т. д. Підставовий капітал, 50.000 долярів, має припасти в користь т-ва. В українському тижні в липні 1933 р. виступлять на стадіоні, де є місце на 150.000 осіб, хор Кошиця і балет Авраменка. Успіх запевнений, бо українські хори все дуже подобаються Американцям. Ходить о те, щоби показати не тільки наше життя, але й умовини, серед яких живемо. Українське мистецтво, народне й ґрафіку, можемо сміло показати світові. Українські ремісники могливи брати участь індивідуально. Поодинокі секції зроблять все, що в їх силі. Заопікуймося бодай тепер нашою еміґрацією! — Голова: Хто за тим, щоби наше громадянство допомогло Українському Комітетові в Шікаґу уладити виставу? (Всі за тим). Тепер справа вибору Комітету. — П. І. Павликовська: Чи представники установ всі умандатовані? Треба відложити справу по засіданні РСУК на другий тиждень. — П. А. Березовський: Уважаю, що Ініціятивний Комітет сам підбере відповідні особи до секцій. Треба створити сталу екзекутиву при „Р. Ш.“. — П. Л. Ясінчук: Крім Загального Комітету буде Діловий Комітет, бюро при „Р. Ш.“ і 11 секцій, про котрі згадав я на початку та вичислив їх приблизний склад. З огляду на те, що РСУК скликав нараду коопер. установ на 31. X. с. р., треба відложити вибір Краєвого Виставового Комітету до середи, 2. XI. с. р. — Голова: Прошу пп. представників прийти на слідуючу нараду в середу 2. XI. с. р. Дякую всім за участь і замикаю нараду. — (Год. 20.10).

Заговір террористів в Токію

В Токіо увязнено кільканацять осіб, які хотіли знищити електрівню, щоб опісля в темноті підчас замішання вимордувати висших урядників. Між увязненими знаходиться 6 членів орґанізації незалежної молоді. Поліція твердить, що їй удалося унешкідливити цілий заговір (ПАТ).

Буде ще й кавовий монополь?

ПАТ доносить: На зборах імпортерів кави в Варшаві ухвалено оснувати спілку під назвою „Польська Централя Імпорту Кави А. Сп.“. Ціль її має бути сконцентрування імпорту кави. Коли се буде переведене, то кава подорожіє і стане гірша.

Господарське життя Теребовельщини

Кооперація.

Зараз по війні приступила наша Теребовельщина до відновлювання старих і засновування нових кооператив. Тепер в Теребовельщині є 36 кооператив. В 1931 р. побудовано великий *одноповерховий будинок Союзу Українських* Кооператив в Теребовлі. В нім містяться: канцелярія Союзу, товаровий склад, роздільня товарів, магазини яєць, збіжжа і т. д.

Від 1928 р. Союз Укр. Кооп. в Т. розпочав зорґанізований вивіз яєць за кордон, головно до Австрії (Відня) Чехословаччини, Швайцарії та Італії. В 1928 р. вивезено за кордон 7 ваґонів яєць, в 1929 р. 18, в 1930 р. 23, в 1931 р. 26, до 15. X. с. р. 26 ваґонів яєць. Вивіз яєць дає працю 7 людям. Тепер СУК диктує ціни на яйці в повіті та платить селянам можливо найвищі ціни. Треба підчеркнути, що СУК в Теребовлі зачав самостійний вивіз яєць за кордон перший в Галичині. Тепер в порівнанні з іншими нашими повітами Теребовельщина пропорціонально стоїть на першім місці. Яку користь мають наші селяни з кооперативного збуту яєць, видно з того, що в 1931 р. СУК виплатив сільським кооперативам 18.000 зл. самої провізії за яйці. Попит на наші яйці закордоном постійний, навіть серед найгіршої конюнктури. Закордонні фірми вповні задоволені з наших яєць і відносяться до СУК дуже прихильно. Треба знати, що вивіз яєць за кордон вимагає окремого дозволу, фахових сил і відповідних магазинів. Як ведеться збут яєць в теребовельськім СУК, видно хочби з того, що інспектор Державної Контролі від Мін-ва Торговлі та Промислу написав в протоколі дня 21. IX. 1932 р.: „Праця вибітне старанна“.

Від 1929 р. веде СУК також скуп збіжжа від селян. Пересічно скуповує річно коло 20 ваґонів збіжжа всіх родів. В цей спосіб реґулює ціни збіжжа в повіті й не дає чужим торговцям обнижувати й так дуже низькі ціни збіжжа. Головним директором СУК є інж. Ст. Мацькевич, котрий започаткував і веде вивіз яєць і скуп збіжжа.

Орґанізаційний і фінансовий стан кооператив в повіті як на теперішні часи назагал вдоволяючий. „Манка“ лучаються дуже рідко. Що місяця відбуваються анкети кооперативних діячів з цілого повіта, на котрих вирішується всі кооперативні справи. Селяни радо співпрацюють з Союзом. На останній кооперативній анкеті вирішено приступити до рішучого стягання боргів в повіті і продавання лише за готівку. Сільські кооперативи винні Союзові коло 50.000 зол., селяни кооперативам коло 80.000 зол. Головна праця Союзу й кооператив спрямована тепер на стягання боргів. Селяни віддають свої борги переважно збіжжам. Тільки рідко треба йти на судову дорогу. Назагал самі селяни віддають свої борги, треба тільки вміти відповідно до них підійти.

„Сільський Господар“,

До війни „Сільський Господар“ в Теребовлі вів збут худоби й безрог, мав склад господарських машин, уладжував господарські курси для хлопців і дівчат та взагалі гарно розвивався. По війні зачалася знов орґанізаційна праця в повіті. Тепер є кружки „Сільського Господаря“ в 24 селах Теребовельщини з 1049 членами. Від 1929 р. працює тут інж. аґроном Володимир Радловський. Філія „С. Г.“ працює в тіснім звязку з СУК. При філії є шкілка овочевих дерев (коло 1000 деревець) і морви, ведуться досліди над збільшенням збіжевої продукції, переведено 15 аналіз ґрунту і 41 дослідів зі штучними погноями і т. д. Крім цего інж. Радловський працює над господарською монографією Теребовельщини. В 1931 р. філія „С. Г.“ в Т. зачала перша в Галичині (по війні) кооперативний збут безрог до Львова. Розводиться англійську расу безрог „Йоркшірів“. Вводиться нові раси курей: Плімутроки, Кармазини й Род-Айлєндери з добрим успіхом. На жаль, т. зв. „дробова холєра“ в 1931 і 1932 рр. знищила богато дробу в повіті.

Що місяця в торговий день у второк відбуваються в Теребовлі господарські анкети з рефератами й порадами для господарів. При філії „С. Г.“ є також пасічнича секція, котра продає мід „Маслосоюзови“ і кооп. „Рій“ у Львові та виробляє вощину для своїх членів. Мимо заходів не всі ще кружки „С. Г.“ передплачують тижневик „Сільський Господар“ і не всі мають свої бібліотечки видань „С. Г.“. В 1931 р. виголосив інж. Р. 34 рефератів по селах про сільсько-господарські справи. Спільно з СУК і філією „Просвіти“ вела філія „С. Г.“ від 15. X. 1931 р. до 11. IV. 1932 р. Сільсько-Господарський Кооперативно-Просвітянський Курс, котрий тревав 6 місяців. Ціль курсу виховання й підготовка піонірів-провідників в кождій ділянці сільського життя. На той курс записалося 31 хлопців і 24 дівчат у віці від 14—30 літ, скінчило його 21 хлопців і 13 дівчат. Слідуючі прелеґенти викладали безплатно отсі предмети: о. дек. Ст. Мохнацький—релігія; о. З. Кузьма — кооперація та політична економія; інж. В. Радловський — аґрономія: рослинна і тваринна продукція, садівництво, огородництво, молочарство, яйчарство, меліорація й комасація; дир. Барабаш — пасічництво; д-р А. Заплітний — кооперативний закон; інж. Ст. Мацькевич — книговодство; проф. П. Чайківський — купецькі рахунки, театрольоґія (аматорський театр, режисерія і т. д.), спів і знання нот, каліґрафія; дир. П. Яцків — товарознавство і крамарство; д-р Т. Воробець — ґіґієна села; д-р А. Базар — ветеринарія; д-р Ст. Годований — історія та орґанізація *просвітянського життя*, література, історія й ґеоґрафія; п. Ст. Яцкова — наука крою й шиття; п. О. Яремчуківна — теоретичне та практичне куховарство. За цей 6 місячний курс платили учасники по 10 зол. на світло, опал, шкільне приладдя і т. д. При невеликих коштах такого курсу (всі прелеґенти викладали безплатно) приносить він неоцінимі користи, бо виховує та вчить будучих свідомих провідників наших сіл. З днем 1, XI. с. р. розпочався в Теребовлі знов такий курс з такою самою програмою. Цей завязок нашого зимового Народнього Університету в Теребовлі повинен постійно вести свою незвичайно корисну працю над господарським, культурним і національним піднесенням Теребовельщини, прастарої української землі князя Василька.

І. Д.

З МІЛІОНА ЛЮДЕЙ УРОДЖЕНИХ В ОДНОМУ РОЦІ ПОЛОВИНА ЇХ ВМИРАЄ в 45-ІМ РОЦІ ЖИТТЯ А ОДНА ТРЕТИНА ДОЖИВАЄ 60-ГО РОКУ ЖИТТЯ. ВИ НЕ ЗНАЄТЕ ДО КОТРОЇ КАТЕҐОРІЇ НАЛЕЖИТЕ. ВИ МОЖЕТЕ ВМЕРТИ І ПЕРЕД 45-ИМ РОКОМ ЖИТТЯ, ВМЕРТИ НАВІТЬ НЕГАЙНО А ТОМУ ТРЕБА ВАМ ЗАЗДАЛЕГІДЬ ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ. НАЙКРАЩЕ МОЖЕТЕ ЦЕ ЗРОБИТИ ЧЕРЕЗ ТОВАРИСТВО „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

69 12-х

Напрям неодної промови впливає нераз на число богатьох приязний і оскільки знаю навіть на долю неодного царства. (Бентгем).

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

11)

До чого доводить паперова польськість на „кресах“.

Редукуємо урядників, або польськість оперту тільки на паперовім декреті, редукуємо життєву стопу урядників, що остали при бюрках і стверджуємо з жахом, що господарське життя краю — внаслідок того, що польська інтеліґенція мала надмірну легкість мандаринізуватися і покрити край паперовою верствою польськости — в величезнім відсотку находиться в непольських руках.

Що звязує з масами українську інтеліґенцію.

Що нежидівське переходить в руки українських кооператив, кермованих українською інтеліґенцією, котрій не даємо мандаринізуватися. Отже вона мусить запускати коріння в терен, орґанізуючи величезні маси мужицької клієнтелі. Це правдива дійсність!

Хотіли польонізації, викликали українізацію.

Ми старалися зміцнити польський елемент на полудневім сході. Робили це найлучше як вміли всі польські режіми та уряди перед і по травні 1926 р. Закиди, які під тим оглядом проти них підносилося і все ще підноситься, неслушні. Не доброї охоти й дбайливости бракло пануючим, вони робили і роблять що можуть, а коли висліди якраз противні замірам, то це походить не звідти, що ті чинники не хотіли зміцняти польськости на Червоній Руси, тільки звідси, що не розуміли, на чім полягає суть того зміцнення.

Не помогли ні посади ні субвенції.

Що уряд взагалі може зробити, те робив, т. зн. іменував урядників, давав субвенції й позички, бувби може навіть радо кольонізував, якби не те, що не міг знайти кандидатів на кольоністів. „Дранґ нах Остен“ се річ польському хлопови тепер незнана. В зміцнюванні польського елементу на полудневому сході пішов уряд так далеко як тільки міг, по лінії найменшого опору виконував всі на коротку мету обчислені домагання місцевого (польського) громадянства, іменував урядників, давав субвенції і кредити. Зрештою що більше може уряд зробити як іменувати урядників і давати кредити?

Як перегодовувано грішми східногалицьких Поляків.

Кредити й субвенції мали на меті фінансування польських кооператив і товариств в першу чергу, і відтак допомогу для хлібороботва до відбудови й ведення варстатів. Попит за готовим грошем зі сторони заінтересованих все був великий, часами докучливий, а польські правительства з більшим або меншим поспіхом прихилялися до вимог місцевого польського громадянства й або самі уділяли бажаних кредитів, або ґварантували чи в якийсь інший спосіб посередничили в винаході кредитів.

Як легкодушно задовжувалися східногалицькі Поляки.

Польське громадянство на Червоній Руси мало тоді великі можливости задовжуватися під патронатом офіціяльних чинників на високі відсотки й короткі речинці, бо дешевими й низькопроцентовими кредитами польський уряд не розпоряджає. З можливости тих кредитів користали не дуже критично і внаслідок того вигідно котилися по похилій площі, поки — в міру зросту світової кризи — досить неприємно опинилися на твердім дні в стані невиплатности.

До чого догосподарилося польське хлібороботво в Сх. Галичині.

Наслідок такий, що польський стан посідання в области хлібороботва або мусітиме підпасти ліквідації, що сягатиме правдоподібно до 25% посіданого простору, або польська держава мусітиме взяти на себе тягар, котрий переростає спроможність платности довгів місцевого польського громадянства. Tertium non datur.

Висліди протилежні польським намірам.

А треба памятати, що рільничий відлом польського громадянства це одинока частина того громадянства, що вкоріннилася в терені. З її обслугування в ріжній формі жиє горстка польського міщанства, незанята в публичній службі. Що так воно є, як висше написано, це факт такий очевидний, що не думаю, щоби я міг стрінутися зі спротивом з чиєїнебудь сторони. Наміри були найлучші, але висліди фатальні, бігуново протилежні тим, які хотілося осягнути.

Де причина лиха?

Де причина зла? Причина зла в тім, що ми посувалися по лінії найменшого опору під впливом кличів, котрим підпорядковувалися всі, а проти котрих ніхто не смів виступити з хулою зі страху перед нараженням публичній опінії. Не обжаловую при тім нікого, бо знаю як трудно в Польщі боротися з патріотичною фразою, як легко польське громадянство дає себе опанувати всяким психозам.

Українці майже не користають з державного гроша.

Українське населення, чи як окремі громадяни, чи в формі орґанізацій, що мають ціли так господарські як і культурні, лише в слабій мірі користали з помочи правительственного гроша. Українські посли й нотаблі бачили в тім покривдження українського народу і з точки погляду абстрактної справедливости мали без сумніву слушність.

Українські установи мають здоровіші основи ніж польські.

Висліди такі, що саме тій кривді українські господарські орґанізації та українські культурні інституції завдячують те, що в сій хвилі стоять на значно здоровіших підставах ніж подібні інституції й орґанізації польські, бо стоять власними силами, коли анальоґічні польські установи були на удержанню держави. За свої успіхи чи неуспіхи українські інституції та орґанізації самі несуть відповідальність. Коли терплять, то внаслідок загальної кризи або також внаслідок нездарности чи нечесности своїх провідників. Сеї останної не брак, але господарська основа їх істнування здорова.

Чому Українці лекше видержують кризу ніж Поляки?

Коли на польську державу прийшли тяжкі часи, заломлюється субвенціонований польський елемент, підчас коли український елемент, котрий користав з убийчих державних кредитів лише в слабій мірі і радше формально (ut aliquid fecisse videatur), майже зовсім не відчув браку готівки в державній калитці. Українське господарське життя видержує кризу значно лекше ніж польське, не лише завдяки свому примітивному рівневи, але також власне длятого, що його штучно не ґальванізував державний гріш. Сумнівні висліди кредитової господарки веденої під фільольоґічним кутом.

Як дійшло до залежности Українців від посторонних чинників?

Одначе часом і найздоровіші інституції потребують кредиту. Це досить часто лучалося й українським інституціям. В Польщі того кредиту не можна було найти, отже се природна річ, що українські орґанізації шукали кредиту там, де могли його дістати, т. зн. за границею. Се річ загально знана, що довжник мусить приймати услівя вірителя особливо там, де віритель має мало що не монополь кредиту в своїх руках і що довжник залежний від свого вірителя. Отже задовжування українських орґанізацій поза нашими кордонами мусіло вести фатально до узалежнення від посторонніх чинників самих орґанізацій і тих безчисленних мас українських інтеліґентів, котрі живуть з ведення або обслугування тих орґанізацій.

Поляки обурюються на наслідки своєї власної політики супроти Українців.

Це ясне як сонце, а одначе викликало в Польщі здивування. Повстав крик, обурення, clamor et strepitus, що на українській землі виріс плід, що правда засіяний чужою рукою, але завдяки тим услівям, котрі ми самі створили. Трохи подумання в пору, трохи менше фільольоґії в політиці, булоби перешкодило значному відломови наших горожан попасти в чужу залежність.

С. Лось.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

43. Найважніший документ реформи.

Sanctissimi Domini Nostri LEONIS
Divina Providentia Papae XIII.
Apostolicae Litterae
De Ordine S. Basilii M. Ruthenae nationis in Galicia reformando.

Singulare praesidium et decus semper Ecclesia catholica sibi sensit accedere eorum hominum opera, qui christianam sanctitatis officiique perfectionem expetentes, humanis rebus generosa quadam alacritate dimissis, sese Iesu Christo dicavissent. Qui etsi principio quidem semota a civitatibus loca liberius Deo vacaturi incolerent, rationemque aetatis degendae clericalium munerum expertem mallent, postea tamen, proximorum caritate et quandoque Episcoporum etiam auctoritate compulsi, in urbes concedere et sacerdotalium munerum officia suscipere non recusarunt. — Mirifice inter hos vel a primis Ecclesiae saeculis effulsit magnus ille Basilius Caesareae in Cappadocia Episcopus, theologus idemque orator cum paucis comparandus, qui non modo ad omnem virtutis laudem ipse contendit, sed ad imitationem sui vocavit plurimos: quos sapientissimis praeceptis institutos ad communem religiosae vitae disciplinam in coenobia congregavit. Ii vero poenis voluntariis et labore assuefacti in divinas laudes sacrarumque doctrinarum studia dispertiebant utiliter tempora; atque his artibus cum alia multa assecuti fuerant, tum illud praecipue, ut rem christianam valerent et virtute sua illustrare et, ubi opus esset, data opera defendere. Quamobrem quo tempore praeclarus ille virorum religiosorum Ordo Photiana clade interiit, fons utilitatum non exiguus una secum exaruit. Verum ubi primum, receptis denuo in Ecclesiam catholicam Ruthenis, ille revixit, et in dignitatem pristinam revocatus est adnitente Sancto Iosaphato Archiepiscopo Polocensi, martyre invicto, eodemque eius Ordinis alumno, tunc Rutheni revirescentis sodalitii celeriter sensere operam. Eius enim sodalibus id maxime erat propositum, conservare Ruthenorum cum Ecclesia Romana coniunctionem, plebem erudire, in iuventute instituenda elaborare, parochialia munera gerere, cunctis demum officiis, quae ad excolendos animos pertinent, perfungi, praesertim si Cleri saecularis aut numerus aut industria temporibus impar extitisset, Quibus illi de caussis tantum sibi apud omnes benevolentiae conciliarant, tantum opinionis et gratiae, ut nonnisi ex Basilianis legerentur, qui vel Episcopi vel Archimandritae fierent[1]). In Zamoscena synodo Ruthenorum provinciali, cuius Apostolica Sedes decreta confirmavit, cautum fuerat, ut nemo esse Episcopus posset, quin institutum Basilianum professus esset, nemo autem profiteri, quin intra monasterii septa annum *probationis regularis* et sex hebdomadas ad leges et consuetudines sancti Basilii exegisset[2]). Itaque non solum Episcopi Ruthenorum, sed etiam Pontifices Romani, Decessores Nostri, sodalitatem Basilianam magno in honore habuerunt, meritisque laudibus prosecuti et praecipua cura complexi sunt: eam quippe probe noverant, Ecclesiae catholicae maxime apud Ruthenos et antea plurimum profuisse et in posterum non minus profuturam, De Clemente VIII[3]) et Gregorio XIII[4]) satis constat, quantum in ornandis Basilianis operae studiique collocarint: quos ipse Benedictus XIV[5]) et recentiore memoria Pius VII[6]) singularibus verbis commendarunt. His vero luculentum postremo tempore accessit testimonium f. r. Pii IX[7]) iis consignatum literis Apostolicis, in quibus B. Iosaphato sanctorum caelitum solemnes honores decernebantur.

[1]) Breve Bened. XIV diei 12 Aprilis 1753 inc. *Inclytum quidem.*
[2]) Syn. Zamosc. Tit. VI de Episcopis.
[3]) Clem. VIII, *Altissimi dispositione* 23 Sept. 1603.
[4]) Greg. XIII, *Benedictus Deus* 1 Nov. 1579.
[5]) Bened. XIV. *Inter plures* 2 Maii 1741. *Inclytum* 12 Apr. 1753. *Super familiam* 30 Mart. 1756.
[6]) Pius VII, *Ea sunt Ordinis* 30 Iulii 1822.
[7]) Pius IX, *Splendidissimum Orientalis Ecclesiae* 29 Iun. 1867.

Святішого Отця нашого ЛЬВА
Божим Провидінням Папи XIII.
Апостольське Письмо
про реформу Чина св. Василія В. української нації в Галичині.

Особливою охороною й оздобою уважала завсіди католицька Церква труди тих людей, котрі дбаючи про досконалість християнської святости й діяльности, покинувши в благороднім одушевленні світові справи, посвятили себе Ісусу Христу. І хоч вони в перших віках поселялися у відлюдних місцях, щоби могти свобідніше віддатися Богу та воліли вести спосіб життя вільний від священичих обовязків, одначе пізніше наклонені любовю ближніх і деколи також повагою епископів, не відтягалися йти в міста і підіймати обовязків священичого звання. — Між тими мужами вже в перших віках Церкви дивно зарясніе великий Василій, епископ Кезарії в Каппадокії, богослов і бесідник, з котрим мало кого можна порівнати і котрий не лише сам добивався вершка всяких чеснот, але й покликав до наслідування себе дуже богатьох і впоївши в них дуже мудрі приписи, зібрав їх в монастирях для спільної карности законного життя. Вони привикши до добровільних умертвлень і трудів, хосенно ділили свій час на хвалу Божу та на студії святих наук і тими способами осягнули богато, а передовсім те, що могли християнську справу своєю чеснотою прославити і де було треба ділом її боронити. Тому відколи той славний Чин законних мужів упав внаслідок нещасного роздору Фотія, висхло разом з ним обильне жерело благодатий. Одначе як тільки по приняттю Русинів наново до католицької Церкви він віджив і повернув до первісної гідности за стараннем святого Йосафата, Архієпископа Полоцького, непобідимого мученика і вихованка тогож Чина, тоді Русини швидко відчули поміч оживаючого Чина. Бо головним завданням його членів було удержати звязь Русинів з Римською Церквою, виховувати народ, працювати над освітою молоді, виконувати парохіяльні чинности, вкінці сповняти всі обовязки, що дотичать культивування душі, передовсім тоді, колиб або число світського духовенства або його праця не відповідали потребам часу. З тих причин зеднали вони собі таку прихильність у всіх, таку високу пошану і любов, що лиш виключно з Василіян вибирано Епископів і Архімандритів[1]). На Руськім провінціональнім Синоді в Замостю, котрого декрети затвердила Апостольська Столиця, застережено, щоби ніхто не міг бути Епископом, хто не зложивби великого обіту в Василіянськім Чині, а ніхто не міг зложити обітів, хто не перебув в монастирі рік і шість тижнів законної проби після правил і звичаїв святого Василія[2]). Тому не лише руські Епископи, але також самі Римські Папи, Наші Попередники, мали Василіянський Чин у високій пошані, віддавали йому заслужені похвали й обіймали його особлившою опікою, бо добре знали, що той Чин для католицької Церкви особливо серед Русинів і давніше робив великі прислуги і не менше буде їх робити і в будучности. Достаточно відомо, кілько трудів і старань для піднесення Василіян понесли Климентій VIII[3]) і Григорій XIII[4]); як і сам Бенедикт XIV[5]) та в новіших часах Пій VII[6]) особлившими похвалами поручали. До того прилучилося очевидне свідоцтво з останних часів бл. п. Пія IX[7]), що виражене в Апостольськім Письмі, котрим блаженному Йосафатови віддано торжественну честь небесних Святих. (Далі буде.)

[1]) Бреве Бенедикта XIV. з дня 12 квітня, 1753., що зачинається словами: „Inclytum quidem“.
[2]) Синод Замойський, тит. VI. про Епископів.
[3]) Климентій VIII., Altissimi dispositione, 23 серпня 1603.
[4]) Григорій XIII., Benedictus Deus, 1 листопада 1759.
[5]) Бенедикт XIV., Inter plures, 2 мая 1741.; Inclytum, 12 квітня 1753.; Super familiam 30 марта 1756.
[6]) Пій VII., Ea sunt Ordinis, 30 липня 1822.
[7]) Пій IX, Splendidissimum Orientalis Ecclesiae, 29 червня 1867.

Враження з Америки

Консерватизм тамошнього робітництва

У французькій часописі „Ексельсіор“ кореспондент Поль Рейно так описує свої незвичайно цікаві враження з Америки:

За два місяці буде тут 13 міліонів безробітних, запаси вичерпаються, добродійність *змаліє*. Лише в однім Нью-Йорку є тепер 180.000 родин без праці. Навіть половина з них не має жадної допомоги. Яка буде зима з її морозними вітрами?! Терпіння продовжуються вже три роки. Богато надій завело, богато досади наросло. Чи те все звертається проти капіталістичного устрою? Щоби відповісти на це питання, погляньмо, що діється в однім містечку Північної Кароліни. Тут страйк робітників. Та страйкарі відмовляються йти на збори. Ми лучше підемо до церкви молитися, — кажуть вони. І вони звертаються до начальника поліції так: „Ми вам негайно зателефонуємо, коли завважимо серед нас чужинців, подібних на революціонерів, бо їх треба буде безпроволочно вислати з міста!“ В Шікаґу робітничі союзи *такі консервативні, що не допускають* на свої збори навіть сторонників помірковано-соціялістичного кандидата на президента, Нормана Томаса. Недаром комуністична партія в Америці потерпіла повну невдачу. Її кандидат на президента навіть не сміє показатися. Йому прийшлося стрінутись віч на віч з американським патріотизмом та з почуттям раси. Американські робітники дуже *скоро запримітили, що* комуністичних бесідників, котрі добре говорять по англійськи, тілько, кілько „курок, котрі мають зуби“. Комуністи кінець кінців могли числити лише на 14 міліонів Муринів, та це підбурило проти них всіх американських робітників. Чим можна пояснити цей подиву гідний консерватизм американського робітника? Відповідь така, що Американець *зберігає непохитно свою стару* формулу, згідно з котрою в житті важні лише шанси індивідуального успіху, *рівні для всіх*. Американські робітники читають інформаційні часописи а не революційні листки, котрими европейський робітник піддержує свою ненависть і завись. Навіть тепер, в самім розгарі біди, Американець дальше дбає про особистий добробут. Отже можна думати, що комуністична пропаґанда не матиме успіху в Америці, мимо всіх героїчних способів, котрих *вона уживає*.

В часі коли все вигасає...

Декан адвокатської ради в Варшаві Ян Новодворский відобрав в апеляційнім суді присягу від 18 нових адвокатів, б. суддів, звільнених зі становищ на підставі декрету президента Р. П. По присязі декан Новодворский сказав у промові: Шановні Товариші! Витаємо вас дуже сердечно. Це належиться вам за вашу судову службу. Приходите до нас у часі, коли все вигасає. Вигасає адвокатська присяга, котру заступить у листопаді приречення, вигасає статут палєстри, я вигасаю як декан і ви пановє вигасли як судді.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИН ЧУЖИХ ЛІТЕРАТУР

Католицькі видання.

Artur Vermaersch, S. J., професор Ґреґоріянського Університету: KATECHIZM MAŁŻEŃSTWA CHRZEŚCJAŃSKIEGO według encykliki „Casti connubii“. Św. Wojciech, Poznań. — Ця незвичайно практична й актуальна книжка вийшла як 15 том „Książnicy Akcji Katolickiej“. Катехизмовою методою, на основі найновішої папської інструкції — ця книжка дає пояснення на всі сумніви в справах подружжа. Річ надзвичайно актуальна для всіх католиків.

Ks. Józef Pastuszka: „KRYZYS KULTURY A RELIGJA. — Szkice filozoficzno-religijne. — Warszawa, 1932. Gebethner i Wolff. — Сторін 155. 8⁰ — Незвичайно глибокі фейлетони о. Пастушки печаталися в „Przegląd'i Katolicki'м“ перед зібранням їх у тій книжці. Хто хоче зрозуміти кризу сучасної культури і звязані з тим небезпеки, повинен конечно прочитати цю книжку. Вона незвичайно поширює духовий горизонт і справді гідна того, щоб її прочитати, мимо деякої трудности стилю. Але цю трудність можна виправдати, бо зміст книжки просто не дає змоги легкого писання.

TĘCZA, ilustrowane pismo miesięczne. Poznań. Św. Wojciech. — Сього року перемінило видавництво св. Войтіха в Познані свій двотижневик „Тенча“ на місячник. При тім дало йому вигляд і зміст осібного рода журналів, званих „магазинами“. Такі магазини задля своєї легкости і многосторонности тепер на світі дуже поширені. Через них головно проходить у людські душі деправація порнографією та криміналістикою. Тим більша заслуга Вид. св. Войтіха, що воно зважилося подавати в формі магазину добрі християнські ідеї. Тут іще раз видно, як дуже християнство дається приноровлювати до форми всяких часів і мод. І при тім остає воно заєдно собою. Магазин містить в першу чергу якнайбільше ілюстрацій. Їх виконання в „Тенчі“ взірцеве й може безпечно конкурувати з заграничними анґлійськими виданнями. Дальше йдуть новелі, розвідки, огляд реліґійного, політичного й суспільного життя, радіо, спорт, театр, кіно, книжки, мода, філятелістика, фотографія і пр. і пр. Все те подано дуже приступно, коротко й цікаво. Річна передплата 22 зол., піврічна 12 зол., квартальна 6.50 зол. Хто зобовяжеться передплачувати той магазин цілий рік (платити може в ратах), дістає ще даром в добавок книжок за около 20 зол. до вибору. „Тенчу“ можна безпечно поручити нашим родинам, а й священик найде в ній любу розривку та підйом.

François Mauriac: LE NOEUD DES VIPÈRES. Paris, B. Grasset, 1932. — Ст. 311 + 9 нпґ. — Нова повість модного католицького письменника „Клубовище змій“ описує життя старого адвоката. „Клубовищем змій“ се його серце, повне їді й недовіря до себе й окруження. Головний ґріх того серця — жажда золота. Сумне життя грішника й його навернення до Бога на старости літ — дальший зміст повісти. Повість суто психольоґічна: боротьба душі людини зі самим собою й окруженням. Боротьба в непевності темряви, бо душа атеїста не має християнської провідної зорі. Моріяк дає як мотто своїй повісті слова св. Тереси з Авілі: „Господи, вглянь у це, що не чуємо себе самих, не знаємо, чого хочемо й відсуваємося у далину безконечну від того, чого хочемо“. Все життя йде герой Моріяка напомацки і тільки перед смертю дає йому Бог ласку навернення. Клубовище змій у серці втихає, його місце займають християнський спокій і покора. Критики ставлять роман „Клубовище змій“ в однім ряді з повістями Бальзака і Пруста. Повість Моріяка вийшла недавно також у польськім перекладі у видавництві Гебетнера й Вольфа (ціна 6.50 зол.).

R. Knox: CZYJA RĘKA? Wydawnictwo Św. Wojciecha. — Poznań. — Прецікавий кримінальний роман. Написав його... католицький священик, о. Нокс. Книжку з приємністю прочитає кождий, а конечно повинен це зробити дехто з наших загумінковців, які й досі не можуть зрозуміти того, що католики можуть і повинні брати участь і в тому відділі белетристики, розуміється, освітлюючи ґріх з католицького становища.

S. Jeleński: HALLELU JAH! — Opowieść ewangeliczna. Cena 3.50 zł. — Nakład księgarni św. Wojciecha, Poznań. Це нова повість з циклю книжок, основаних на оповіданню евангелій. Повість ставить читача в обличчі найвищих питань життя: жертви і спасення, смерти й воскресення, віри й невіри в Христове Божество. Як відбивалися ті проблеми в душах Жидів? Як ділали слова й діла Вчителя з Назарету на неупереджені уми? Чи конечно треба було вірити, що Христос це Бог? Останне питання рішено позитивно. Тільки зла воля могла відкинути віру. Тільки ганебна ненависна заздрість могла довести до соромного присуду. Та всі людські пристрасти ніщо супроти сили й величі Воскресення. Пристрасти як дим розвіються, а світло християнства засвітить іще величніше. Звідси радість і сила — аллилуя — найголосніше гремить у літурґії й душі християн.

З вистави української ґрафіки у Львові.

Екслібріс п. О. Кульчицької для Я. Стешенка.

Зза червоного кордону.

Ґенії епілептики. — „Раби з кокардою на лобі“: музики, письменники, театральні режисери. — Російський оранґутан з перещіпленим семітським мізком. — Що живе в серці поета-чекіста. — Критикують Достоєвського. — Нелад у Ґосіздаті. — Саботаж чи злодійство?

ҐЕНІЇ — ЕПІЛЄПТИКИ. Московський психіятр Євлахов написав розвідку, в котрій доказує, що Толстой був епілептиком. Як відомо і Достоєвський був епілептиком. Отже на творах тих обох великих російських письменників-епілептиків — виховувалася добільшевицька психіка російської інтеліґенції. Не диво, що висліДом такого виховання були масові, просто епілептичні, дурниці тої інтеліґенції. І її моральне безладдя супроти большевизму.

РАБИ З КОКАРДОЮ НА ЛОБІ. XII симфонія московського композитора Мясковського має заголовок „Колхозная...“. Її завдання: „причинитися до підйому продукції колхозів“ (колєктивних господарств). А знов композитор Крейн пише для звеличання 15 ліття жовтневої революції симфонічну кантату в трьох частинах. У першій частині Крейн возьме словний текст з Маркса, в другій з Леніна, в третій зі Сталіна. — Большевицький писака Леонов видав повість п. з. „Скутаревскій“. Герой повісти російський учений, котрий „навертається“ до большевизму. — В московському театрі Вахтанґова дають Шекспірівського „Гамлета“, але поданого в комсосі: як протимонархістична й безбожницька „геца“. Навіть комуністи сміються з того ідіотизму. Ось Радек-Собельзон пише в „Ізвестіях“, що суть такої перерібки не доходить зовсім до свідомости ґлядача. Видець оплескує тільки інсценізацію: „Велике вдовілля викликують циркові коники, що ґерцюють на сцені наче по вулиці, ну й біґотня Гамлета в сорочці зі сковородою на голові“. — Вийшла повість большевика Сельвінського - Вальдмана п. з. „Пао-Пао“. Герой повісти — оранґутан, якому перещеплено людський мізок. Оранґутан здобуває завдяки спекуляції велике майно та стає головою важного німецького концерну. Оранґутан „Пао-Пао“, подуманий як сатира на капіталізм. Це одначе прекрасний символ психіки теперішної духової еліти большевизму: в дуже тіло російської малпи перещіплений семітський мозок. А на лобі кокарда рабів Сатани: пятикутна зірка. „На кашкеті в мене зірка пятикутна, а у серці — тьма“, пише „український“ поет (давніше чекіст) Сосюра. А все те: „за шмат ґнилої ковбаси“, зґлядно „страха ради юдейська“.

КРИТИКУЮТЬ ДОСТОЄВСЬКОГО. Ґріґорій Ляндав помістив у російському журналі „Числа“, що виходить у Парижі, статтю п. з. „Тези проти Достоєвського“. Два ґріхи закидає Достоєвському: легковаження творчости людини і максималізм. Достоєвського цікавить тільки доля людини страдаючої і ґрішної; він забуває, що є ще людина радісна і творча. Для людини діла нема місця в творах Достоєвського. Длятого він такий далекий для західної Европи, країни активних людей. Достоєвський бачить терпіння й зломайже тільки в обиженій ґордости й ураженій пустоті, а не достерігає інших його причин. Максималізм Достоєвського неґує культуру й цивілізацію. — Стаття жида Ляндава в журналі російських еміґрантів цікава й тим, що майже сходиться з подібним їй наставленням до творчости Достоєвського у... большевицькій критиці. Обі критики підчеркують деякі хиби творчости Достоєвського; але найбільше разить їх, матеріялістів, признання у Достоєвського примату духа над матеріею.

НЕЛАД У „ҐОСІЗДАТТІ“. 1928 р. в архіві князя Ґорчакова, шкільного товариша Пушкіна, відкрили три валізи цікавих документів про життя Пушкіна. Большевики призначили осібну комісію до обробітки тих рукописів. Заходами тої комісії повстав твір п. з. „Пушкін у світлі невиданих документів архіву Ґорчакова“. Цей твір у рукописі дістав до видання „Ґосіздат“ (державне видавництво). Тимчасом у „Ґосіздаті“ рукопис „затратився“. Нове його відтворення неможливе, бо з чотирох членів комісії три вже померли... „Ґосіздат“ загубив також твори Лідіна та ще двацятьох(!) інших письменників. Саботаж чи злодійство? Ні одно, ні друге. Просто чисто русске „наплевать“... Зрештою воно не чуже й іншим Словянам...

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Нова „Пінакотека“. Св. Отець отворив недавно дуже торжественно нову Ватиканську ґалерію образів („Пінакотеку“) в новім будинку, що має 15 саль. Прибуло майже 200 нових образів.

Президентом Папської Біблійної Комісії іменував Св. Отець кардинала Бісле́ттія (на місце бл. п. Ван Россума). Кардинала Пачеллія іменував її членом.

Католицький університет „Грегоріянум“ в Римі розвивається чимраз краще. В 1930 р. посвячено нові університетські будинки, котрі мають 18 саль, з них одна на 2.000 осіб. Бібліотека має поверх 130.000 томів. В тім університеті викладає 60 професорів, студіює 1.700 студентів. В 1924 р. повстав там „Інститут вищої релігійної культури Католицької Акції“.

Перший католицький університет в Бразилії відкрито в м. Ріо де Жанейро заходом кардинала Дон Себастіяна Леме.

Новий будинок мілянського катол. університету посвятив кард. Бісле́тті як відпоручник Св. Вітця.

В Римі помер катол. маляр Аристид Сарторіо, віцепрезидент італійської Академії Мистецтв, в 73 р. життя.

Торжественне заупокійне богослуження в прияві Папського Двора за бл. п. кард. Ван Россума відправив в церкві св. Андрея делля Валле архіеп. Паліка, заступник кардинала Сельваджані.

Кард. Сінчеро відправив торж. заупокійне богослуження за бл. п. Піфля й Ван Россума в Сикстинській каплиці в прияві Св. Вітця й усіх римських кардиналів.

Чудесне уздоровлення. Президент лікарського Бюра стверджень в Люрді, д-р Валле, помістив в „Журналь де ля Ґротт“ заяву, що Ангела Рімпо з Фужер'у дня 26 червня 1913 р. вийшла зовсім уздоровлена з хороби Потта в чудесний спосіб, бо природно не дається це ніяк пояснити.

Мехіканський парлямент ухвалив закон, на підставі котрого на 25.000 населення може припадати лиш 1 душпастир. На основі того закону скількість духовенства в Мехіку буде сильно зменшена. Священики, котрі не дістануть парохії, будуть видалені з краю.

Нова церква східнього обряду в Римі. Ще 467 р. побудовано недалеко теперішньої базиліки С. Марія Маджоре церкву св. Антонія В., що переходила з рук до рук. В 1870 р. Італійці забрали її від Кармелітанок і замінили на маґазин. По Лятеранськім договорі звернули її Ап. Престолові. Св. Отець казав її відновити коштом Ап. Престола і віддав її недавно до вжитку католиків сх. обряду, що підлягають Папській Комісії про Руссія. Завідуватиме нею ректор російської Папської Колеґії. Недавно відбулося торжественне посвячення сеї церкви в прияві Кардинала Сінчера, Еп. Д'Ербіні'я та иншиx високих церковних достойників. Св. Отець видав з того приводу лист „Моту пропріо“, в якім приходить також два рази слово „Українці“ (Рутені). Кождої пятниці правитимуть в тій церкві богослуження за народи Росії й перепрошуватимуть Бога за зневаги зі сторони воюючого комунізму. Церква має вигляд російський. Дотеперішню російську церкву на ринку Траяна розібрано, бо має вести туди широка дорога з венецької площі до Кольосею. „Оссерваторе Романо“ помістив про церкву св. Антонія В. кілька більших статтей. Та церква се великий доказ любови св. Вітця для кат. Сходу, якого доля лежить Йому незвичайно на серці. — Подав о. І з. Л у б ЧСВВ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР заграничних справ Бек заявив, що дотеперішна засаднича лінія заграничної політики Польщі не буде змінена.

Б. ЛЬВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА Наконечніков-Клюковський, за котрого була в Галичині „пацифікація“, уступив зі становища віцеміністра внутрішних справ й обняв державний підсекретаріят в президії ради міністрів.

БУВШИЙ МІНІСТР РІЛЬНИХ РЕФОРМ у Польщі, посол ББ проф. Станевич, зрікся посольського мандату, мотивуючи цей крок науковою і педаґоґічною працею на становищі професора виленського університету. В парляментарних кругах пояснюють сей крок тим, що Станевич розійшовся з санаційним табором.

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ не погодився з жінкою. Вона виїхала до Медіоляну.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЮГОСЛАВІЇ створив Мілян Срскіч. Воно повстало в порозумінні з головами сойму й сенату.

В ГРЕЦІЇ сталася дивна подія: на нараді провідників всіх грецьких партій під проводом президента республики Заініса ухвалено, щоб нове правительство створив провідник монархістичної партії Тсальдаріс.

ФОН ПАПЕН висловив надію, що тепер прийде до правдивого національного концентраційного табору. Проти Ґітлерівців фон Папен приміняв по виборах острі репресії.

ОСТАННІ НІМЕЦЬКІ ВИБОРИ освітлює німецька преса ріжноманітно, залежно від політичного забарвлення. Часописи німецьких націоналів кинули клич національної концентрації від ґітлерівців через німецьких націоналів й німецьку народну партію до Центра. Ґітлерівська преса і сам Ґітлер рішучо відкидають компроміс з Папеном. Преса Центра в тій справі ще не заявилася.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА оцінює вислід німецьких виборів як побіду теперішного режіму Папена і програну Ґітлера.

ФАНЦУЗЬКІ ВІЙСЬКОВІ КРУҐИ з шефом штабу ґен. Вейґандом на чолі остро виступають проти політики французько-радянського зближення.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ Б. МІНІСТР ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ заявив, що нова світова війна зачнеться нападом Німців на Польщу. Небезпека світової війни тепер ще грізніша, каже він, ніж була в 1914 р.

В ДАНІЇ відбудуться 16. с. м. нові вибори до парляменту.

СУБСКРИБЦІЯ 300-МІЛІОНОВОЇ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЗИЧКИ відбулася з Анґлії з надзвичайним успіхом. Її покрито в кількох годинах. Се свідчить про велике довіря Анґлійців до своїх державних фінансів і про велику скількість вільних капіталів в Анґлії.

ПАЛЕСТИНСЬКІ АРАБИ виступають остро проти христіян. Вони домагаються допущення своїх людей до всіх урядів нарівні з христіянами.

ҐАНДІ знов загрозив голодівкою, коли ґіндуські касти не виконають договору заключеного в м. Поона.

В МАНДЖУРІЇ знов ідуть бої між Японцями і китайськими партизанами. До Китайців перейшло кілька тисяч манджурського війська. Японцям вдалося вкінці розбити повстанців, котрі стратили в боротьбі 1.400 людей.

НА ВОЛОДАРЯ МАНДЖУРІЇ китайські студентки урядили замах. Одну увязнено. Замах не вдався.

ПРАВИТЕЛЬСТВО МЕХІКУ оповістило декрет про націоналізацію копалень золота, міди, антимону, алюмінія, фосфатів, угля, плятини й зеліза. Концесії, дані чужинцям, задержують свою силу.

НОВИНКИ

Докладна контроля дуже трудного перекладу буллі Папи Льва XIII, котру зачинаємо печатати в сім числі „Нової Зорі“, заняла редакції 6 днів пополудні. Мимо того в перекладі очевидно можливі недокладности. Тому просимо кождого, хто запримітивби якунебудь недокладність у перекладі того документу, або мав на його думку лучший переклад хочби одного речення чи висказу, щоби був ласкав повідомити про це редакцію „Нової Зорі“.

Виставу „Львів у світлині“ в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка при вул. Чарнецького ч. 24, І. п., відвідало досі всього 300 осіб. А Українців у великому Львові має бути 60 тисяч! Цікаво отже, що 59,700 Українців зовсім не цікавляться своїм Львовом, хоч вступ на виставу коштує всього 49 ґр., для молоді тільки 30 ґр. Спішіть направити це занедбання! Вистава отворена від 10—7 вечером що дня до 20. с. м.

В Ужгороді відбулися 23. X. с. р. перші загальні збори Т-ва українських письменників і журналістів. Головою т-ва стала п. Ірена Новицька, виділові: Ґренджа-Донський, Ол. Полянський, Довґаль і д-р В. Бірчак; заступники: д-р М. Бращайко, Юл. Ревай. Контр. Комісія: А. Волошин, О. Бойчук і Мартинович; заступники: Зореслав і А. Ворон. Ціль т-ва: моральна й матеріяльна допомога своїм членам.

Вже появився проспект на науково-популярний місячник „Рідна Мова“, присвячений вивченню української мови. Журнал видає і редаґує проф. д-р Іван Огієнко. Перше число появиться на початку січня 1933 р. Передплата в краю виносить на рік 6 зол., на пів року 3 зол., на квартал 1.50 зол., за границею 1 ам. доляр. Адреса редакції й адміністрації: Варшава, вул. Стальова 25, м. 10. Чекове конто П. К. О. 27.110.

В справі туристики в Карпатах відбулася конференція в Станиславівськім воєвідстві. В ній взяли участь представники влади та запрошені особи.

В церкві в Пинянах згорів вівтар з церковними книгами. Пожежу спричинили свічки, які паламар забув загасити.

Пожежа вибухла в Пинянах (Самбірщина). Згоріли хати і 6 стоділ повних збіжжа.

Пожежа в с. Опинцях пов. Долина знищила 15 господарств зі збіжжам. Шкоди сягають до 32.000 зол.

В Снятині замкнули на 10 днів народні школи, бо санітарна влада стверднла кілька випадків шкарлятини й плятнистого тифу.

На конкурс на урядника філії „Просвіти“ в Бучачи зголосилося богато абсольвентів фільософії, учителів і студентів університету.

Вибух ґазу у Львові наступив при вул. Жовківській ч. 73. Молодий монтер К. Чиж засвітив необережно свічку, від чого занявся ґаз. Повстав огонь, в котрім попарилися сам монтер, п. Шпріцерова і двоє дітей. Від вибуху потріскали стіни, повилітали всі вікна, а внутрішне уладження знищене. Шпріцера не було тоді вдома. На вістку про нещастя, 40-літний Ш. за одну годину майже зовсім посивів.

По виставі драми „Маруся Богуславка“ в Тернополі поліційний аґент зажадав тексту сеї драми, щоби порівнати, чи є в нім ті фрази, які він чув зі сцени...

Поліція увязнила у Вільхівці к. Бібрки з невідомих причин студ. Вол. Габрусевича та відставила до вязниці в Бібрці.

Поліція перевела в Тернополі ряд ревізій, м. і. в о. кан. Громницького. Ревізії стоять у звязку з увязненнями в Акад. Домі у Львові.

В Варшаві є 2000 безробітних інжинірів.

Екзекутор застрілив селянина. Йосиф Дзямский переводив екзекуцію в гр.-кат. священика о. Михайла Дольного в Русові, пов. Снятин. Наймит о. Д., Андрій Мельник мав перешкаджати Дзямскому в виконуванні екзекуції й навіть мав кинутися на нього з вилами. Тоді Дзямский, котрий переводив екзекуцію без асисти, стрілив до Мельника з револьвера й поцілив його в околицю серця. Мельник помер у шпиталі в Снятині. Дзямский сам зголосився на поліції в Снятині, де його увязнено аж до переведення слідства. (ПАТ).

Вистава овочів в Заліщиках відбулася заходом державної рільничої школи і союзу власників садів. Ся вистава осінних овочів заліщицького повіту виказала їх добірну якість. Наші овочі з Заліщиччини зовсім не уступають угорським, ромунським і каліфорнійським.

Комуністичні демонстрації, котрі мали відбутися 7. с. м., в 15-ту річницю большевицької революції, не вдалися в Польщі. Поліція скрізь порозганяла нечисленні ґрупки переважно молодих Жидиків. У Варшаві підчас промови комуністичного посла Розенберґа, сторонника Сталіна, кинулися на нього троцкісти й побили до непритомности. В звязку з тими демонстраціями увязнено 15 осіб у Варшаві, 3 у Львові.

На підставі амнестійного декрету випущено з варшавських тюрем 350 вязнів. Між ними відповідальних редакторів „Газети Варшавскої“, „Роботніка“ і „Фольксцайтунґу“.

Торгові оплати в містах і місточках кількох повітів Конґресівки зменшено на половину. До сеї знижки оплат приневолили селяни солідарним бойкотом міст.

В Польщі вмирає що осьме немовля. В першім кварталі вмерло 29.476 немовлят, т. зн. 12.2 проц. В тім самім часі вмерло: в Анґлії 8.7 проц., в Чехословаччині 12.3 проц., Франції 8.7 проц., Голяндії 5.8 проц., Німеччині 8.4 проц., на Угорщині 15 проц.

Під редакцією Й. Навманна вийшла цікава збірка: „Die Presse u. der Katholik. Anklage u. Rechtfertigung. Handbuch für Vortrag u. Unterricht — Haas u. Grabher, Augsburg 1932. ст. 330. R. M 12“. Дуже практична й цікава для кат. публіцистів і для передплатників кат. часописів.

Памятник Христа, величезних розмірів, стане на найвисшій горі Европи, на Монт-Блянку.

Норвеґія приготовляється до великих торжеств у століття уродин загально знаного норвежського письменника Бернштерна Бернзона, приятеля українського народу. Головні торжества відбудуться 8 грудня с. р., в річницю його уродин.

Ураган, котрий шалів над північною Норвеґією, затопив анґлійський рибацький корабель. З 30 людей залоги врятовано лише капітана і трьох рибаків.

Підчас земних робіт в копальні брунатного вугля в м. Цітав (Саксонія) найдено скаменілий кипарис з третичної ери. Його вік обчисляють на 5 міліонів літ.

Новий рід турбіни до літаків заступить місце дотеперішнього пропеллера. Турбіна витворює значно сильнішу струю воздуха ніж пропеллер.

Канал між Білим Морем і Балтиком довжини 226 км. на днях укінчено. З пристані Сорока над Білим Морем йде він рікою Виґа, озером Виґа, рікою Телексінка, озером Омеґа, рікою Свір, озером Ладоґа та рікою Невою до Балтику. Сей канал побудовано за 300 днів.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Остання урядова табеля вильосуваних обліґацій 4% Премійованої Інвестиційної позички 1928 р. (Д. З. Р. П. з 1928 р. ч. 14 поз. 99, ч. 21 поз. 190 і ч. 64 поз. 587) Тягнення IX. (Подається виграні від 10.000 зол.). Ч. серій 1328, ч. обліґацій 50, висота премій 10.000 зл.; ч. сер. 2300, ч. обл. 6, в. п. 25.000 зол.; ч. с. 2686, ч. о. 50, в. п. 25.000 зл.; ч. с. 3565, ч. о. 43, в. п. 10.000 зол. ч. с. 5510, ч. о. 26, в. м. 10.000 зол., ч. с. 5953, ч. о. 12, в. п. 50.000 зол.; ч. с. 6666, ч. о. 35, в. п. 50.000 зол.; ч. с. 7381, ч. о. 35, в. п. 50.000 зол.; ч. с. 7576, ч. о. 22, в. п. 10.000 зол.; ч. с. 8911, ч. о. 13, в. п. 10 тис. зол.

Одинацяте тягнення 4% долярової позички: Премії впали на отсі числа (подаємо виграні від 1000 дол. вгору). 195.515 — 1000 дол., 389.943 — 1000 дол., 510.703 — 1000 дол., 585.824 — 3000 дол., 723.630 — 3000 дол., 733.094 — 1000 дол., 795.149 — 1000 дол., 1,046.546 — 1000 дол., 1,083.514 — 12.000 дол., 1,385.899 — 1000 дол.

Обниження дисконта. В дневнику законів мін-ва скарбу і справедливости появився розпорядок про обниження дисконта в кредитових інституціях на 9.5% в річнім відношенні. Кредитові кооперативи і комунальні каси у воєвідствах: тернопільськім, волинськім, поліськім і станиславівськім з виїмком Станиславова мають право побирати 10% в річнім відношенні.

У вересні с. р. вивезено з Польщі товарів за 87,391.000 зол., а привезено за 64,502.000 зол. Отже додатне сальдо виносить 22,889.000 зол.

Білянс польської закордонної торговлі за 9 місяців с. р. замкнено додатним сальдом у висоті 158,800.000 зол.

„Ліґа Молока“ у Львові. У Львові повстала орґанізація під назвою „Ліґа Молока“. Вона поставила собі за ціль пропаґанду за збільшенням спожиття молока і за раціональним добором поживи серед широких верств населення. Діяльність Ліґи має також причинитися до збільшення збуту молока і виробів з нього. Ся Ліґа обіймає своєю діяльністю воєвідства: львівське, краківське, тернопільське, станиславівське і шлеське. Членом сеї орґанізації може стати кожда правна і фізична особа, що займається продукцією, перерібкою або торговлею молока та його перерібок.

Ромунські банкноти по 5000 і 100 левів будуть виміняні на нові. Остаточний речинець для виміни 5000-левових банкнотів назначений на 1. грудня, для 100-левових на 15. грудня 1932 р. Хто має сі банкноти, повинен вислати їх до виміни до Національного Банку Ромунії в Букарешті.

Кукурудза замість вугля. Ціни на кукурудзу в Америці такі низькі, що фармери рішили не продавати її тільки уживати як топлива. Фармери сподіються, що по зменшенні запасів кукурудзи ціни її піднесуться.

Пшениця дешевша від... трачиння. В Арґентині бушель пшениці коштує тепер 40 центів. Се найнижша ціна пшениці від 70 літ. В Канаді пшениця дешевша в сім році від трачиння. Тона пшениці коштує 9 долярів, тона трачиння 10 долярів.

Совіти заключили з Японією договір на доставу 20.000 тон пшениці.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.89.75 зол., кан. доляр 7.60—7.80; нім. марка 2.10—2.12; 100 чеських корон 25.50—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 26—26.50; пшениця сел. 23—23.50; жито двір. 15.50—16; жито сел. 14.25—14.50; ячмінь броварний 15—16; ячмінь на мливо 11.50—12; ячмінь двір. 13.50—14; овес двір. 16.25; овес сел. 14.25—14.75; гречка 14; кукурудза 15; фасоля біла і краса 20; горох пільний 17; просо 12.50; лен 38; сімя конопляне 25; вика, чорна 13; конюшина чер. 115; мак синий 117; макухи льн. 20; ґрис пш. 7.25; ґрис жит. 6.75 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОЗІР! Памятайте, що найдешевше і найгарнійші товарі споживчі і кольоніяльні закупите в **українській фірмі „І Р А“** при вул. Кохановського 7., тель.: 77-92. Замовлення на провінцію висилається **відворотно і солідно.**
97 2-10

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“,** Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 5-11

Добірний товар!! Дешеві ціни!
Свідомий українець, який курить, уживає тільки
ТУТОК і ПАПЕРЦІВ
КАЛИНА
ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА
„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі
бо тим
дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 82 8—?

ҐІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ
враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосіні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вкладі дротяні по 24 зол. Також переробляє і відчищує (десинфекціонує) названі предмети 10-40 74
ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.
Телефон 79—99.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 35-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Блакитна Рапсодія“.
КАСІНО: „Голос пустині“.
КОПЕРНИК: „Руслява Венера“ (Марлена Дітріх).
МАРУСЕНЬКА: „Руслява Венера“ (Марлена Дітріх).
МІРАЖ: „Трейдер Горн“ (Реж. Ван Дайк).
ОАЗА: „Вулиця осуджених душ“ (Поля Негрі).
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець“.
СТИЛЕВЕ: „Рік 1905. — Вигнанці“.
УТІХА: „Кво вадіс“ (Еміль Яннінґс).

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 **Телефон ч. 60-04.** 45—x

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 88 (586). Львів, четвер, 17 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Релігійне мистецтво

Що про нього каже Св. Отець Пій XI.

При відкритті нової ватиканської пінакотеки (ґалерії образів) виголосив Св. Отець промову, в котрій остро осудив новітні напрями релігійного мистецтва. Богато творів сучасного т. зв. релігійного мистецтва трактує святі річи в карикатуральний спосіб і часто їх профанує. Можна похваляти новини, коли вони гарні. Одначе найновіші твори свідчать часто про брак культури та знання. Церква се дім Божий і місце молитви. Думка про це повинна бути жерелом натхнення для релігійного мистецтва. Мистці повинні приміновати ся до канонічного права, котре має ясні приписи в тій справі. Вкінці св. Отець підчеркує, що хоче, щоби це мниме „мистецтво" не допускати до церков і не звертатися до нього в справі віднови або украшування церков. Бо через те гальмується розвиток гарних традицій, котрі нераз дали докази здібности до розвитку, коли ними кермували ґеній і віра. Св. Отець висловив признання тим епископам, котрі видали відповідні зарядження в тій справі.

Криваві розрухи в Женеві

Викликали їх комуністи і соціялісти.

Велике вражіння в політичних кругах викликали криваві розрухи у швайцарській Женеві, в осідку Союза Народів. Розрухи спричинили соціялістичні проводирі на вістку про дозвіл Державної Ради Швайцарії на збори національної партії. Організатори демонстрацій змобілізували місцевих соціялістів і комуністів, казали їм заняти дільницю, в котрій мали відбутися збори національної партії та недопустити до зборів хоч-би й силою. Поліція супроти великої маси демонстрантів візвала на поміч військо. Товпа кинулася на військо і почала його розброювати. Тоді командант компанії піхоти приказав стріляти в товпу з машинових крісів. Товпа розбіглася, лишаючи 11 вбитих і 64 ранених. Розрухи трівали в місті цілу ніч. У звязку з ними увязнено проводиря соціялістів Л. Ніколея. Комуністичні проводирі втікли.

Протижидівські демонстрації у Львові

По антисемітських розрухах у Варшаві, Познані і Кракові прийшла черга на протижидівські демонстрації польських студентів у Львові. Демонстрації уладжено у звязку з річницею смерти студ. Вацлавского, вбитого підчас антисемітських виступів у Вильні. Зорґанізувавши похід головними вулицями Львова польські студенти з корпорантами на чолі почали бити виставові шиби в жидівських крамницях і каварнях при вулицях: Ленартовича, Льва Сапіги, Ягайлонській, Пілсудского, 3 Мая, при площі Смольки, Векслярській, при вул. Баторія, Пекарській, Личаківській і Фредри. В каварні „Лювр" крім шиб розбито три зеркала і 12 скляних столів. Поліція розганяла демонстрантів прикладами крісів, ґумовими палицями і пожежною сикавкою. Під ред. „Хвилі" увязнено студ. Мечислава Фліґля, котрий намагався колом вибити вікно. Підчас демонстрацій о. ректор Ґерстман старався успокоїти студентів і просив поліцію о такт у розпорошуванні демонстрантів. Поліція увязнила 23 студентів, двох поранених відломками скла заосмотрило ратункове поготівля. До демонструючих студентів хотіли прилучитися комуністи. Вуличне шумовиння намагалося рабувати обуву зза розбитих шиб, одначе поліція не допустила до того. 4 увязнених віддано прокураторії. Інших покарало староство.

Новий уклад міжнародних сил

Твориться японсько-радянсько-німецько-італійський союз.

З Токіо доносять: На конференції японського уряду рішено заключити японсько-радянський союз. В склад сего нового союзу увійдуть також Німеччина й Італія. Повстає отже нова міжнародна концепція, яка має на цілі протиставитися плянам Франції, поширити круг держав ворогуючих з Францією. Рівночасно доносять з Токія, що радян. уряд згодився відступити Японії східно-китайську зелізницю під умовиною, що японський уряд візьме на себе ризико на випадок евентуальних протестів і виступів других держав. Рівночасно московський уряд згодився на утворення в Москві ґенерального консуляту манджурської держави. На підтвердження сих вістей треба виждати.

Коли Русвелт обійме владу

Нововибраний президент Злуч. Держав Півн. Америки Русвелт обійме владу щойно в березні слідуючого року. До того часу згідно з конституцією залишиться при владі Гувер. Одначе Гувер ніяких далекосяглих політичних кроків не буде робити. Це розуміється відібється також на світовій політиці. Всі справи, що залежать від співвирішення Америки будуть відложені до часу, коли Русвелт обійме владу. До сих справ належать м. ін.: справа розброєння, міжсоюзних довгів і посередно справа німецьких военних відшкодувань.

1000 нових коморників

Новий закон про судові екзекуції, котрий входить в життя 1 січня 1933 р., впроваджує в б. австрійській і пруській займанщинах уряд коморників. Досі судові вироки в тих дільницях виконував суд безпосередно. Обчисляють, що у звязку з тим дістане працю коло 1000 осіб. Орґанізація коморників поробила перед мін-вом справедливости заходи, щоби воно підвисшило оплати за екзекуційні чинности на 100%. Таким чином впадуть на населення нові значні тягарі, получені з удержанням 1000 нових урядників.

Лише економічно сильні нації є сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоб скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Наукове Т-во ім. Шевченка

Перед його загальними зборами.

Дня 20 листопада б. р. відбудуться Загальні Збори Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. В нормальних відносинах внутрішним життям наукових інституцій цікавляться близше звичайно лише ті люди, які мають таке чи інше відношення до науки. Одначе теперішна кріза, матеріяльна і духова, захопила також наукові інституції. Не пощадила вона й нашого Наук. Т-ва ім. Шевченка. Наслідком того наша наукова інституція у Львові опинилася в такім загрозливім стані, що нею мусять зацікавитися також ширші круги нашого громадянства.

В першій мірі треба ствердити, що наше Наукове Т-во ім. Шевченка це одинока тепер незалежна наукова інституція не лише на західних українських землях, але взагалі на цілій Україні. Всеукраїнська Академія Наук у Києві, покликана до життя Гетьманською владою 1918 р., перестала бути представницею незалежної української науки, відколи Велика Україна опинилася під большевицькою окупацією. Большевики або позвивали в ній усі відділи, що працювали над розвитком української історії, мови, літератури і взагалі дійсно української науки, або віддали їх у руки своїх „академиків", які до наукових дослідів підходять з казьонним „ленінсько-марксівським методом". Наших заслужених, часто европейської слави вчених або поусували від наукової праці або окружили зоркою „опікою" своїх „академиків" в роді Затонських, Скрипників, Шліхтерів і т. п. чекістів. Нашого славного історика М. Грушевського, котрий навіть за царських часів міг у Київі працювати і видавати науковий журнал „Україну", усунено з Києва до Москви, потворені ним видавництва й інститути поліквідовано. В останніх часах на Вел. Україні з українознавства майже нічо не появляється.

В таких обставинах огнище і репрезентація української незалежної науки силою обставин знов, як перед війною, опинилися на західно-українських землях, в руках нашого Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Тимбільше ми повинні ним дорожити і цікавитися, як те одиноке огнище нашої науки жевріє, як воно її репрезентує.

На жаль сему огнищу загрожує погаснення. Наук. Т-во ім. Шевченка, як стверджує остання його хроніка ч. 71, опинилося над берегом руїни.

Що сталося? З прикрістю треба ствердити, що НТШ за кількалітнього правління людей настроених по радянофільськи стратило було в значній мірі також свою наукову і фінансову незалежність. Радянський уряд, добре розуміючи вагу наукових інституцій для своїх цілей, рішив поширити свій вплив і на НТШ. І це йому в значній мірі було вдалося. І над одинокою досі незалеж-

ною науковою інституцією замаячів був дух „марксо-ленінізму“... Се тягнулося довший час. А наші незалежні наукові і громадянсько-політичні круги дивилися на це і — мовчали. І хто зна як довго тягнулосяб та ідилля, колиб не історія зі знимкою п. Віталія Юрченка, автора „Пекла на Соловках“. Ся історія „зліквідувала“ попереднього голову НТШ і його правління в тім Товаристві. Провід обняв містоголова д-р В. Левицький. НТШ відзискало свою незалежність. Та матеріяльні наслідки старої господарки остали. Товариство найшлося в великих фінансових труднощах. Та за цей стан Товариства несправедливо булоби складати в сю вину виключно на уступившого голову. Крім нього були ще й Виділи Т-ва і Контрольні Комісії. У Виділах, як свідчить „Хроніка“ НТШ, були майже все ті самі люди через усі три каденції головування д-ра Студинського, т. зн. від 2. XI. 1923 р. до 1. III. 1932 р. Отже ті члени Виділу і Контрольної Комісії також відповідальні за це, що в тім часі сталося з НТШ.

Люстрація урядуючого тепер голови і Контрольної Комісі виказала, що в дні 1. III. б. р. довги НТШ виносили понад 66.000 зол., недобір друкарні НТШ з кінцем 1931 р. виносив 9.000 зол., довжні претенсії друкарні до клієнтів виносили понад 20.000 зол. Також у перших місяцях 1932 р. друкарня виказувала по 2.500 зол. місячного дефіциту. Маєток Т-ва Белелуя також виказував дефіцит і т. д.

Частинну санацію фінансів і підприємств НТШ перевів уже урядуючий голова д-р В. Левицький. Одначе остаточне висвітлення фінансових труднощів НТШ, причину того стану і реальний плян уздоровлення НТШ, повинні принести надходячі Загальні Збори Т-ва. Громадянство і загал жде на їх вислід з тривожним зацікавленням.

Та як зачуваємо, справа санації не піде так легко, бо радянофільські елементи мобілізують свої сили, щоби привернути свої давні впливи в НТШ. Чи допустять до цего наші незалежні чинники?... М. П.

Новий лявреат Нобля

Анґл. письменник Ґелсворті.

Нагороду Нобля в области літератури за рік 1933 дістав анґлійський письменник Джон Ґелсворті. Ґелсворті се один з найбільше знаних письменників сучасної Анґлії. Він уродився 1867 р. як син адвоката. Правничу освіту здобув на університеті в Оксфорді. Відбув подорожі по Европі, Америці, Африці й Австралії. Рішаючий вплив на нього мала його стріча з другим славним анґлійським письменником, Йосифом Конрадом, котрий походив з Волині. Вернувши з подорожі Ґелсворті посвятився журналістиці. В р. 1896 почав писати повісти, котрі з початку не знайшли признання. Перша повість, що дала йому розголос, се „Ді мен оф проперти“. За нею пішла епопея „Форсайт Сага“. Ґелсвортія цікавлять передовсім соціольоґічні питання. Його твори повні співчуття для слабих економічно. В них критикує автор теперішний суспільний лад. Ґелсворті се 5-ий анґлійський письменник, що дістав нагороду Нобля (Кіплінґ, Їтс, Гарді і Шов).

Джемс Бриндлей (1716—1772), творець анґлійської системи каналів й один з найславніших інжинірів водних будов взагалі, походив з убогої родини денного заробника. (Смайлс у творі „Шлях до успіху“).

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

10-ліття фашизму

Від власного кореспондента.

Дня 16. X. с. р. минуло 10 літ від хвилі, коли в Медіоляні ухвалено похід на Рим. Се дало повну побіду фашизмові й зломило анархістичний рух, що вже був загрозив „большевицьким раєм“ цілій Італії. Фашистівський Рим ушанував величаво память сеї переломової хвилі в історії Італії; також і католики поділяли ту радість з огляду на се, що італійський фашизм умів дійти до згоди з Апостольською Столицею і тепер дає повну свободу Церкві.

Кульмінаційною точкою торжества був т. зв. „Великий звіт“ (Ґран Рапорто), який відбувся на Венетській Площі в приявї 25 тисяч делеґатів з цілої Італії. На осібно приладженій трибуні заняли місце президенти сенату й сойму, міністри й члени „Великої Ради“ фашистівської Управи. По обох сторонах трибуни уставилися родини упавших в поході на Рим, інваліди, представники цивільних і військових властей і велике число заграничних кореспондентів. Точно о год. 12 в полудне вийшов з палати Муссоліні, супроводжений ґенеральним секретарем фашистівської партії, конте Стараче, й „квадрумвірами“ походу на Рим. Величезна юрба з запалом привитала свого „Дуче“. Відтак Муссоліні мав промову, яку меґафони рознесли виразно по цілій великій площі. Муссоліні представив вагу тої хвилі, коли непевні ще своїх успіхів „чорні сорочки“ рушили на Рим. Та „волєре е потере“, сильна воля, підперта великими жертвами, докончала сього, чого вони бажали. Та революція тепер дорога Італійцям, бо вона коштувала їх так богато жертв, як ні оден інший політичний переворот в Італії. З радістю глядять на велике діло, доконане в останнім десятиліттю, відповідальність за майбутню долю сього діла кладу на цілий нарід, особливо на молодь. Ціха молоді це сила духа і праця. „Найбільше немічний старець се той, хто в безділлі перевів молодість“. В сій промові Муссоліні порушив також справу сучасної кріви. Він сказав: „Всі ті, що думають розвязати кризу штучними способами, находяться поза властивою дорогою. Бо або кріза лежить у „системі“, тоді дасться розвязати; або ні, — тоді се кріза самої системи й тоді вона переходова на передодні зовсім нової доби“. По промові юрба довгий час окликами пращала свого „Дуче“, котрому Італія дійсно завдячує тепер свою силу, порядок і могутній розвій.

Маленький фейлетон

Як повстав титул князя Валії

Як відомо, престолонаслідник Анґлії має титут „князя Валії“. Той титул повстав ще в часах, коли Валія не хотіла признати над собою влади короля Анґлії Едварда I й казала, що її король повинен родитися на її землі. Отже Едвард I ужив хитрости. Коли його жінка Елєонора Кастилійська була при надії, післав її до Валії, де вона й породила сина, Едварда II. Се так поділало на Валійців, що вони признали його своїм королем під умовою, що кождий престолонаслідник Анґлії матиме титул „князя Валії“. — Країна Валія („Уелс“) це гористий і мочаристий півострів Анґлії від сторони Ірляндії, дуже промисловий, бо там є великі поклади вугля, заліза, міди і цинку. Простір 19.371 км², населення 2,210.000 душ, переважно Кельти.

Жадна війна і жадна революція не освободить звязаної німецької нації. Для тої цілі треба довгої, спокійної, мирної праці. (Маршал Ґінденбурґ).

ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА

філій „Сільського Господаря“ у Львові.

У звязку з тяжким положенням нашого села т-во „Сільський Господар“ приступило до скликування господарських нарад в цілому краю. Кожда філія „С. Г.“ мала скликати повітову нараду. Всі повітові наради відбулися при величезній участи та зацікавленні наших селян. Приходило по кілька сот людий і навіть до тисячки. Ухвалювано резолюції „С. Г.“ з ріжними місцевими додатками. Наради „С. Г.“ відбувалися незалежно від т. зв. „Тиґодня рольничого“. В Стрию влада заборонила нашу нараду, бо тогож дня була польська нарада. Господарська нарада „С. Г.“ з цілого тернопільського воєв. відбулася в Тернополі 10. с. м., станиславівського воєв. в Станиславові 11. с. м. Зїзд представників філій „С. Г.“ львівського воєвідства відбувся у Львові 12. с. м. при участи 57 осіб. Заступлені були такі філії: Львів, Стрий, Лісько, Миколаїв, Перемишль, Перемишляни, Золочів, Сокаль, Судова Вишня, Сянік, Комарно. Турка, Дрогобич, Яворів, Рава Руська, Жовква, Бібрка, Бужськ і Рогатин. Своїх представників вислали наші центральні господарські установи та преса. На 57 присутних було 18 інжинірів, головно аґрономів, повітових організаторів філій „С. Г.“, 9 представників преси, 6 послів з Укр. Соймового Клюбу, 6 селян, 5 приватних урядників, 4 священики, 3 адвокати, 2 нар. учителі, 2 жінки, 1 землевласник і 1 промисловець. Зїзд відкрито о 12 год. До президії вибрано: о. Йосифа Раковського, дир. П. Ковальського та на секретаря інж. Гр. Йовика. Відтак пос. О. Луцький виголосив довший реферат „Про кризу, наше положення й наші домагання“. Зміст: Про теперішню кризу тілько говорили й писали. що нема потреби тут про це говорити. Цілий світ так сильно потрясений світовою війною, що наслідків того потрясення не можна скоро усунути. І нас не могла не оминути кріза. Цей великий перелім по світовій війні має 2 сторони: 1) політичну і 2) господарську. З розгромом великих держав знищено політичні й господарські основи, на котрих вони стояли. Повстали нові держави на національних основах. Вже ця *велика політична переміна вилляла на те, що* господарська політика, яка перед війною була ведена на основах широкої міжнародної торговлі, основно змінена. Тепер видвигнено клич „господарського націоналізму“. Йде боротьба двох поглядів: 1) Чи шукати ратунку на міжнародних основах 2) чи в національнім господарстві. Розбиття великих господарських організмів, упромисловлення хліборобських країв, велике зубожіння мас по війні та упадок їх купної сили довели *до світової кріви. У нас вона має ще ту* прикмету, що ми не в підметом, але предметом подій. Нація без держави не може кермувати своїм господарством. Державний апарат обіймає чимраз більше господарських справ. Сама держава стає продуцентом, консументом, експортером і т. д., бере одну господарську ділянку за другою в свої руки. Ми, що вийшли з війни без своєї держави, переживаємо кризу інакше ніж інші народи, бо не маємо нїякого впливу за державу, в котрій живемо. Серед нормальних відносин держава йде на стрічу домаганням свого хліборобства. Українські землі в Польщі се територія, з котрої держава тягне *прибутки а не* вкладає інвестицій. Тепер скрізь у світі держава охопила в свої руки весь імпорт, експорт і т. д. Тому мусимо апелювати до держави, в якій живемо, без огляду на вислід. Ми не відходимо від нашої лінії: все, що будемо мати, залежить від нас самих. Самодіяльність, ініціятива тут найбільше зроблять. Переживаємо такі часи, що декому здається, немовби деякі закордонні чинники були заінтересовані в наших справах і могли вплинути на поправу нашої справи. Опінії світа не можна легковажити. Одначе ніколи не треба забувати, що наше значіння в світі залежить тільки від того, що ми самі зуміємо здобути і зорґанізувати. Коли світ знає щось про наші справи та цікавиться ними, то це відноситься лише до тих справ, котрі ми здобули своєю позитивною, конструктивною працею. Ми дальше мусимо йти цею старою і випробованою стежкою. Нема таких відносин, щоби збірна воля народу не могла їх перемогти. Ми здавна висловили погляд, що в часі кріви мусить лунати в нашім народі клич ощадности. Всі ми мусимо зжитися з тим. В особистому житю і в праці наших господарських установ мусимо все числитися тільки з тим, що маємо. Не запозичуватися в нікого і не кредитувати нікому. Пітучна розбудова життя, піддержувана кредитами. мусіла довести до катастрофи. Навіть така конечна річ, як кущо землі, може нині легко довести до катастрофи, коли набувається її за позичений гріш. Отже якнайбільша ощадність — це наш шлях! Цілий світ за Америкою станув був на протилежнім становищі. Америка розбудовувала все своє господарське життя кредитами. Торговля фінансувала консумцію. Америка накинула цей свій погляд Европі. Американські „опікуни“, дорадники в ріжних европейських державах, хотіли завести і в Европі „просперіти“, щоби купувати й купувати, удержувати великий рух, а все буде добре. Навіть стара анґлійська кооперація відступила на цілій лінії від своїх засад (все за готівку!) і зачала бортувати і кредитувати. Шойно в Німеччині повстав спро-

тив проти такої американської кредитової політики. В Польщі зачалася „радісна творчість“, котра вихіснювувала пригожий момент. Розбудовано державні і комунальні бюджети до великих розмірів. Одначе життя не виправдало того. І в нас люди пішли на досить легкодушні інвестиції, на поважне закредитування. Для Українців замкнено державні банки та всі інші, що стояли близько державних, тому державний кредит доходив до нас тільки в малій скількости. Тимчасом наша територія, знищена війною, вимагала негайної відбудови. Для українського народу не було державних кредитів. Тому український селянин опинився по короткім часі в руках лихварів. Це наша дійсність. Наші домагання до уряду такі: По перше ми мусимо протестувати проти того, що досі ціле наше господарське життя було переслідуване урядом, що державні банки для нас були зачинені. Конечні інвестиції роблено з оборотового капіталу або з лихварського кредиту. Тому ми приєднуємося до кличів всего хліборобства в Польщі, щоб уряд зладив і перевів план віддовження селянських господарств. В часі дефляції гріш має велику ціпу, в часі інфляції всі втікають від гроша. Люди тепер радше позбуваються нерухомостей. В Польщі тепер гроші дорощі ніж деінде. Тому слушне є, щоби занизити відсотки, які платять віритслям. Уряд не має ясної лінії в тій справі. Він з одного боку переводить пониження відсотків, а на інших ділянках відбиває собі те. Тому повстає хаос. Стопа відсоткова знижена до 10%. Найгірше це лихва у приватних людей. Ми домагаємося, щоби від 1933 р. обовязувало скрізь 10%. Нині платять наші люди по 2 і 3% місячно. Дотеперішні високі відсотки повинні бути почислені на сплату капіталу. Будемо боротися, щоби відсоткову стопу обнизити ще дальше. Велика болячка нашого селянського життя це задовження на купно землі. Ми властиво вже не маємо свого хліборобського стану, бо 80% наших селян не має відповідних варстатів праці. Серед таких обставин у нас великий голод на землю. Ми все протестували проти польської кольонізації на наших землях. Особливо тепер, коли устала еміґрація до Америки та до інших країв. До того наше населення зростає скорше ніж на інших землях Польщі або деінде в Европі. Поляки кинули гасло, що земля польського ділича має перейти в руки польського селянина. Мається осушувати Полісся для поль. кольонізації. Наш селянин набуває землю за всяку ціну, бо боїться її на віки втратити. Ірраціональний гін селянина до землі бере верх над льогікою. Заможніші наші селяни закуповували землю по цінах неможливо високих, небувалих у світі. Ми переживаємо часи, коли найсильніший селянський елемент увійшов ще перед кризою у великі зобовязання і нині винен такі суми, що ніяк не може їх сплатити. Коли недавно морґ поля коштував 400 дол. і більше, то нині тільки 100 дол. або й ще менше. Тому селянство не годно сплатити землі в тих цінах. Коли держава інґерує в ріжні справи, то ми підкреслюємо, що та справа одна з найважніших. Ми за тим, щоби та земля остала в руках селян і щоби її сплачували в межах можливости. В Польщі є тепер велика боротьба за владу. Є тільки одна людина, котра може протиставитися людині, що кермує тепер Польщею. Це Вітос*). Він почав дуже жваву акцію в цілій Польщі серед селянства. Починаються перші тверді кроки польського мужицтва по владу. Зростають сили зрадикалізованого польського села. Поміркувані гасла „Листа“ йдуть в кут. Коли польське мужицтво розгойдається, то дійде до того, що панська земля вся буде мужицька і що мужики не заплатять за неї навіть по 1 зол. за морґ. Нині ми ще пробуємо ставити такі резолюції, котрі не мають радикалізму. Хочемо, щоби набута вже земля стала власністю селян на дотеперішніх умовинах сплати. Неполагодження сеї справи може довести до якнайбільшого зрадикалізування. — Дальша справа це залеглі податки, котрі давно перейшли вже 1,500.000.000 зол. В справі податків маємо дуже богато домагань. Уряд і все населення здає собі добре справу, що село лежить тепер на обох лопатках, що купча сила села тепер жадна. Якаж політика податкова уряду? Коли український селянин мусить платити всі податки, то польський селянин не платить податкових залеглостей. Коли наш запопадливий селянин хоче допомогти собі ремеслом, тоді влада накладає нечувано високі промислові податки. Це страшне нищення наших найбільше працьовитих селян, котрі закладають собі ріжні варстати: шевські, кравецькі, олійні та інші верстати праці. Це нечувано нищення працюючої людини. Ми довго думали, чи можливо боротися за зниження податків. Ми боялися, що будемо працювати не для себе. Наше село попало у великі податкові залеглости. Повстав якийсь шал у вимірах податків. Рекурсування від несправедливих податків в Польщі дійшло до небувалих куріозів. Тому ми долучаємося до домагань польського хліборобства, щоби ті податкові залеглости впорядкувати. Серед наших умовин село не може зрівноважити своїх видатків.

(Далі буде).

*) Думаємо, що сей погляд промовця хибний: бо радикалізувати село вміють інші далеко „лучше“ ніж Вітос, а се велике питання, чи се можна назвати „протиставленням“ існуючому режимови чи безпамятним гнанням у пропасть. — Ред. „Нової Зорі“.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

12)

Нездарність польської політики на Руси по 600 літній практиці!

А що ми до того допустили се для нас без сумніву і більше шкідливе і більше упокорююче, ніж якенебудь почування, яке Українці можуть зглядом нас мати. В тім лежить найтяжший закид, який можна поставити польській політиці в дільниці, котра від шістьсот літ входить в склад Річипосполитої. А розголошування того, що властиві господарі в тій дільниці чужі, а не ми, обтяжує в очах заграничних обсерваторів не так Українців як Поляків. Українців можуть уважати за нельояльних, але Поляки в поняттю заграничних обсерваторів виглядають як наївні нездари, котрі не розуміють наслідків власних починів.

Викривлення суспільної структури Українців і Поляків в Галичині.

Отже вислід нашої дотеперішної політики на Червоній Руси се хибна суспільна структура обох етнічних відломів населення тої дільниці. Польський відлом хорує на переріст бюрократичного елементу — те, що називаю змандаризуванням інтеліґенції. А український відлом хорує на переріст інтеліґентного пролетаріяту, котрий вправді під господарським оглядом частинно знайшов здорове заняття в організації господарського життя на селі, але дрожить за власне істнування й мусить тепер заздрісно і ненависно боронити свій народ перед польськими впливами.

Отже ми з великою власною шкодою викривили соціяльну структуру обох народів на Червоній Руси й польська держава мусить тепер нести консеквенції випливаючі з їх неправильного розвитку.

То Поляки викривили суспільний і господарський розвиток обидвох народів.

Друга відємна консеквенція се господарське пересичення працюючого відлому польського населення кредитами. Тих кредитів удїлювала в останній лінії держава в розмірах, які переступають кредитову поємність польського елєменту на Червоній Руси. А рівночасно господарсько працюючий український відлом населення тої дільниці незалежний від польського кредиту. За те він попав в залежність від заграничних кредитів. За тою господарською залежністю, річ ясна, мусить іти залежність політична. Отже то ми (Поляки) викривили не тільки суспільний але й господарський розвиток обох народностей найбільшої та найкрасшої нашої дільниці.

Що діється, коли фільольоґія возьме верх над табличкою множення.

Сей стан річей в значній мірі ми самі витворили, а щонайменше ми значно причинилися до його витворення а то длятого, що політику на Червоній Руси, оскільки ми взагалі її вели, вели ми завсіди на коротку мету, кермуючись при тім відрухом або сентиментом, або що ще гірше — фраґментарними правдами вчорашнього дня, а не обсерваціею того, що діється в нашій найкрасшій дільниці, докладним рахунком господарських, політичних і психольоґічних правдоподібностей. Фільольоґія взяла верх над табличкою множення. А це мститься.

С. Лось.

Любов розважна, покірна і прямодушна. Вона не млява, не легковажна і не женеться за марними річами. Вона уміркована, чиста, стала, спокійна й уважно пильнує своїх змислів. (Тома Кемпійський, III, 5).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В катедральній церкві у Станиславові відбулася дня 10. с. м. інсталяція О. Діонизія Нестайка, декана бучацького, і О. Д-ра Юстина Гірняка, пароха в Ямниці, на почетних Крилошан Єпископської Капітули. Акту інсталяції довершив Преосвящений Кир Йоан, почім у своїй промові подав історію повстання капітул та підніс заслуги обох промованих Крилошан. Перебіг цілого торжества зробив гарне й будуюче враження на всіх приявних.

Віденський архіеп. Інніцер в першім своїм пастирськім листі взиває вірних займитися убогими, заряджує збірки, займається катол. вихованням молоді й працею над поворотом тих, що відпали від катол. Церкви. Гроші призначені на приняття при вступленні на престіл, призначив для убогих.

Незвичайно велику діяльність розвинуло в останніх роках харитативне нім. товариство „Карітас“. Живности розділило 510.713 квінталів (вартости понад 2 міл. марок). Крім того улаштувало 982 курсів для 20 тис. безробітньої молоді мужеської й 391 курсів для 10 т. женської молоді, 310 днів реколекцій для 25 тис. учасників, понад 4 тис. конференцій і т. д. До великої акції приготовляється се товариство в зимі ц. р.

„Шенере Цукунфт“ нарікає, що катол. часописи пишуть за богато про політику. Краще булоби писати радше зміст визначніших проповідей, про здобутки науки, про катол. літературу, про геройство христіян у шпиталях, на місіях і по селах та фабриках. Виховуючи нарід в катол. дусі моглиби тимсамим мати вплив і на політику.

В часі нац. конґресу мадярських католиків порушено також справу навернення відлучених східних Церков. Прелат Семон кладе за основу до повороту енцикліку „Морталіюм анімос“. За наших часів унія це не політичне, лиш чисто релігійне питання. Мадяри повинні взяти живу участь в унїоністичній праці.

„Ап. хрестоносний похід сліпих“, що повстав 3 роки тому в Франції, має вже 3.000 членів в ріжних краях. З приводу 10-ліття Понтифікату Пія XI. сліпі зложили Йому в жертву духовий дар: 10.210 Служб Божих і св. Причастій, 143.283 молитов і інших добрих діл, 47.341 ріжних терпінь і жертв. Все те пожертвували вони в наміренню Св. Отця.

Стала Комісія фр. кардиналів і архіепископів вислала в імени катол. Франції своє щире співчуття переслідуваним мехіканським епископам, священикам і вірним.

У м. Ванн (Франція) відбувся VIII. національний конґрес священичих покликань. Ті покликання зростають у Франції щораз більше.

Катол. Церква в Шотляндії робить значні поступи. В 4 головних містах (Ґлезґов, Едінбурґ, Данді й Ебердін) живе 25% католиків.

Ще від 17. XII. 1931 р. тримають китайські бандити в неволі еспанського Єзуіта Естебана і знущаються над ним. В марті ц. р. жадали 100 тисяч пястрів окупу. Від липня вже не чути пр нього. Мабуть замучили його.

О. Карло Куґлен, парох церкви св. Тереси біля Детройту виголошує свої недільні проповіди через усі американські радія. За годину платить ок. 6.400 ф. стерлінґів. Досі видав ок. 172.800 ф. ст. Одержав замовлення на 2 міл. 500 т. примірників своїх проповідей. Мусів приняти 118 осіб до полагоджування переписки й 63 писарок на машині. Видатки покриває з добровільних жертв, які одержує з усіх сторін Америки.

Архіеп. з Буенос Айресу Боттаро уступив зі свого становища.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ крак. „Часу“ твердить, що справа автономії Схід. Галичини увійшла в стадію постійної актуальности. Рівночасно твердить кореспондент, що польський стан посідання у Схід. Галичині постійно маліє, польським кооперативам загрожує упадок, коли Українці економічно кріпшають.

ПОЛЬЩА перемінила своє посольство в Токіо на амбасаду. На це становище перенесено дотеперішного амбасадора в Вашинґтоні Філіповіча. Розуміється, амбасада значно коштовніша ніж посольство.

НОВИЙ РАЙХСТАҐ збереться на перше засідання 6. грудня. Відкриє його найстарший віком гітлерівський посол ґен. Ліцман, що має 82 роки.

КРІМ ФРАНЦІЇ Й АНҐЛІЇ також Італія й Польща просять американський уряд о мораторію воєнних довгів.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК виступить у Женеві з предложенням знести воєнне летунство.

ЛЬОРД РОТЕРМІР, анґлійський пресовий потентат, виступив у своїй пресі з тезою, що Поморя треба відобрати від Польщі і прилучити до Німеччини. За те Франція, Анґлія й Німеччина заґарантувалаб Польщі її границі з СССР.

В СТОЛИЦІ ІРЛЯНДІЇ ДЕБЛІНІ були сильні протианґлійські розрухи. Товпа здирала анґлійські прапори. Демонстранти кричали: „Хай живе ірляндська республика! Проч з британською імперією!“ Підчас розрухів богато осіб ранено.

ПО ВИБОРІ НОВОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА на грошевім і акційнім американськім ринку зазначилася сильно звишкова тенденція. В банках постійно росте настрій довіря. Фінансові й економічні круги сподіються, що Русвелт зірве з політикою економічної ізоляції, знесе пригібіційні мита та скасує прогібіцію. Все те на думку тих кругів причиниться до збільшення торговельних оборотів з заграницею і тимсамим до зменшення економічної скрути.

СВІТОВА ГОСПОДАРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ відбудеться в лютім 1933 р. в Лондоні. Ґенеральний секретаріят Союзу Народів вислав запрошення до всіх цивілізованих держав. На 67 запрошених 10 держав не належить до Союзу Народів. Головою комітету експертів, котрий має приготовити сю конференцію, вибрано президента голяндського Нац. Банку проф. Тріпа.

РАДЯНСЬКО-ЯПОНСЬКІ ВЗАЄМИНИ поліпшилися. Доказом того іменування в Москві нового японського амбасадора Ота, прихильника японсько-радянського порозуміння.

НАСЛІДКОМ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИДАТКІВ міністерства війни і мореплавства Японії бюджетовий дефіцит тої держави осягнув 905 міл. єн. Такого великого дефіциту не мала Японія від часів японсько-російської війни.

НОВА ДОМАШНЯ ВІЙНА В КИТАЮ. В Китаю вибухла нова домашня війна. Ґубернатор провінції Шантунґу Хан-Фу-Шу з 80 тисячною армією почав боротьбу з Лін-Чен-Ніеном, ґубернатором провінції Че-Фу. Мешканці теренів, обнятих воєнними операціями втікають в переполосі. Японські консулярні власти поробили заходи для забезпечення життя і майна тисячів японських горожан.

ВІЦЕКОРОЛЬ ІНДІЇ відмовив просьбі провідника магометан в Індії Шавката, випустити Ґандія з вязниці тому, що Ґанді не зрікся цивільного непослуху. Через те Ґанді не візьме участи ні в конференції магометан ні в конференції Округлого Стола.

НОВИНКИ

Надзвичайні Загальні Збори Т-ва Прихильників Освіти у Львові відбудуться 19. с. м. о год. 6 веч. в салі „Української Бесіди“, вул. Рутовського 22, Народний Дім. Порядок нарад: 1) Вибір голови, 2) Обниження вкладки, 3) Евентуалія.

На директора філії української ґімназії у Львові напали у брамі тої ґімназії два невідомі молоді люди і тяжко його побили зелізним предметом по голові. Опісля скоро втікли. Тло цього нападу покищо невідоме. Та якеб воно не було, напад молодих людей на відомого педаґоґа заслугує на повний осуд. Дир. Бабій загально знаний як чоловік тактовний і тому напад на нього тим більше дивний, незрозумілий й обурюючий.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні виголосив д-р Д. Олянчин відчит: „До історії торговельних взаемин між Україною і Балтиком“.

В бібліотеці київського університету вибухла пожежа. В ній мали згоріти цінні бібліотечні збірки з XVI, XVII і XVIII віків. Докладних даних про шкоди ще нема.

Помер голова синдикату львівських денникарів відомий журналіст Мих. Ролле. Він був також автором знаменитих історичних творів. Дожив 67 р. життя.

Знак часу. В однім українськім часописі находимо отсе оголошення: „Панна інтеліґентна пошукує посади в канцелярії або в бюрі, навіть за 20 зол. місячно. Ласкаві зголошення прошу слати під „20 зол.“.“

В Тернополі увязнено кільканацять осіб за комуністичну пропаґанду у звязку з 15-літтям большевицького устрою в СССР.

В Тернопільщині, в Конопниці, присілку с. Сороцка, поліція увязнила чотирьох старших господарів: Івана Валиґаня, Андрія Чорного, Андрія Курного, Мих. Процика й парубка І. Котика.

В Самбірщині поліція увязнила студ. А. Ґординського й абсольвента семинарії Струбицького в Ґордині та Василя Вольського і студ. Галайду в Пинянах.

Трамваєва лінія у Львові з ул. св. Софії буде продовжена до зелізничої стації на Перзенківці.

В Сихові к. Львова посвячено „Дом Людови“. Ґроші на будову дому складаються в більшій части зі складок львівського військового ґарнізону.

Учителька Полька п. Ґалушкевичева в Підгородді (к. Галича) силувала дітей молитися по польськи. Непослушних дітей била. Наші діти вперто мовчали і не хотіли молитися по польськи. („Новий Час“ ч. 252).

Великі протижидівські демонстрації польських студентів відбулися в Кракові і Варшаві. Демонстрації зааранжовано з приводу річниці смерти студента виленського університету Вацлавского, котрого убив каменем Жид підчас демонстрацій у Вильні.

У Варшаві завалилася у броварі стіна і впала на малий деревляний будинок, в котрім було 33 льокаторів. Досі витягнено зпід румовища 19 трупів і 12 ранених. У хвилі катастрофи майже всі льокатори спали.

В чеськім Тешині поліція викрила друкарню і центральну складницю порноґрафічної літератури. Сконфісковано коло міліона книжок. Книжками з тої централі заспувано також Польщу.

Число безробітних у Австрії, котрі дістають підмоги, виносило в жовтні с. р. 291.791 осіб. На Відень припадає 112.415 осіб. В цілій Австрії число безробітних зросло на 12.500 осіб.

В Німеччині було 31. X. с. р. 5 міл. 109 тис. безробітних.

В Анґлії було в жовтні с. р. 2,747.008 безробітних, на 111.005 менше ніж у вересні с. р.

Жиди лявреати Нобля. Досі 10 Жидів дістало нагороду Нобля.

Великий ураган на Кубі спричинив міліонові шкоди. Під румовищами домів погибло около 2.500 осіб.

Маґазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 2-20

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в прив. оборотах 8.89,75 зол.; канад. доляр 7.60—7.80; нім. марка 2.10—2.12; 100 чесь. корон 25.50—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 24.25—26.25; пшениця сел. 22.75—23.25; жито двір. 15.25—15.75; жито сел. 14.50; ячмін 12; овес двір. 16.25—16.75; овес сел. 14—14.50; гречка 13.50; кукурудза 13.25—13.75; фасоля краса 17.50—18.50; пільний горох 15—17; просо 12.50; лен 38; сімя коноп. 27; вика чорна 13; лубін синий 9.25; конюшина чер. 115; мак синий 122; мажухи льн. 20; ґрис пш. 7; ґрис жит. 6.50 зол. — Львів: пшениця двір. 26.25—28.25; пшениця сел. 24.75—25.25; жито двір. 17.25—17.75; жито сел. 16.25—16.50; овес двір. 18.75—19.25; овес двір. замоклий 17.50—18; овес сел. 16.50—17 зол. Інші курси незмінені.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла експ. і десер. 3 зол.; за 1 л. молока 21—23 сот.; за 1 л. сметани 90 сот.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. яєць 2.25 зол.; Маслосоюз за 1 копу яєць 7 зол.

Посмертна згадка

† **о. Омелян Гавришко,** парох Дрищева пов. Бережани, б. поморянський декан, помер 28 жовтня 1932 р. в 66 році життя і 38 році священства. В. Й. П.

Жертви

Гр.-кат. Уряд парох. в Мельниці н/Дністр. зл. 11.50 на укр. інвалідів. 1-1

Впр. о. Іван Кучма з Надвірної зл. 5 на укр. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 1-5

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 38-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КАСІНО: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КОПЕРНИК: „Русява Венера“ (Марлєна Дітріх).
МАРУСЕНЬКА: „Русява Венера“ (Марлєна Дітріх).
МІРАЖ: „Трейдер Горн“ (Реж. Ван Дайк).
ОАЗА: „Вулиця осуджених душ“ (Поля Негрі).
ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець“.
СТИЛЕВЕ: „Під курателею“ (Вляста Буріян).
УТІХА: „Кво вадіс“ (Еміль Яннінґс).

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 89 (587). Львів, неділя, 20 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

Наш Епископат у Св. Отця

З Риму доносять: Тут відбулася інавґурація Української Колеґії. Тогож дня по полудні св. Отець приняв гр.-катол. Епископів і представника Української Колеґії на приватній авдієнції. В промові висказав св. Отець радість з причини інавґурації, відбутої під патронатом великого апостола й мученика св. Йосафата. Інтенцією св. Отця при закладанню Української Колеґії було, щоб Українці в Римі були не тільки гістьми, а посідали свій власний дім. Св. Отець висказав бажання, щоби той дім приніс хосен українському народови, котрого побожність залежить від ревности духовенства. По авдієнції св. Отець цілував Епископів, а Епископови Бучкови поручив, зложити Його іменем Ексц. Митрополитови бажання повороту до здоровля.

Змушують українських дітей

молитися по польськи.

Мимо розпорядку Шкільної Кураторії, що польський текст молитов мають відмовляти лише діти римо-катол. обряду, управитель школи в Янківцях, пов. Тернопіль, п. Володислав Нах далі змушує українських дітей молитися по польськи. Таксамо в Колоколині, пов. Рогатин. Тамошні учительки Софія Куліньска і Е. Томашевска лишають дітей по науці у школі за кару, що вони не хочуть молитися по польськи. Управитель сеї школи, п. Ст. Куліньский, не лиш не забороняє цего згаданим учителькам, але й сам каже дітям молитися по польськи, хоч у клясах є лише по двоє дітей латинського обряду.

Знов виринає справа України

ПАТ доносить з Москви: Лондонський кореспондент совітської „Правди“ остро нападає на Анґлію у звязку з відчитом Керенського і появою в Лондоні першого числа „Інвестіґейтора“, котрий має бути орґаном Гетьмана Сокропадського. „Правда“ пише з обуренням про новий проєкт льорда Ротермера в справі протисовітської інтервенції Анґлії, Франції, Німеччини й Польщі. Остання малаб одержати частину України в заміну за Поморя. (Річ ясна, що ціле те донесення крайно баламутне й мішає ріжні справи. — Ред.).

Гостина Українського Театру у Львові

Найкращий наш театр в Польщі, Український Театр ім. І. Тобілевича, котрий має свій осідок у Станиславові, загостив на кілька виступів до Львова. Українська львівська публика затужила вже за своїм театром, тому на кождій виставі наповняла салю Народнього Дому майже по береги. Театр ім. Тобілевича ставив: „Грішницю на острові Паґо-Паґо“, пєса Моґена і Кольтона, „Сорочинський ярмарок“, нар. оперетка по Гоголю і „Бродвей“, пєса Денінґа й Дебота. Про ті вистави напишемо окремо. Особливо про „Грішницю“, котра викликала обурення духовних, що опустили салю. Театральна трупа має 32 особи, з них знані загально пані: Совачева, Кривіцька, Ленська, Бенцалева та ін., панове: Бенцаль, Блавацький, Паздрій, Нікітін, Яковлів та ін. Гра артисток і артистів дійсно знаменита. Вони моглиби грати з поводженням і на найбільших сценах. Словом, прекрасні сили. А про репертуар поговоримо.

Мехіканський революціонер проти безбожників

На конґресі правників в Мехіку знаний революціонер Антоніо Діяз Сото и Ґама виголосив промову, в котрій остро виступив проти боротьби з релігією: „Бороню нашу революцію — сказав він — перед большевизмом, котрий для нас чужий і ворожий. Численні ворохобники намагаються знищити давні традиції дому, родини й релігії. Вони атакують суспільну мораль, заперечують істнування Бога! Одначе щож нам лишиться, коли відкинемо Бога? Матерія й лиш матерія! Хто убиває поняття Бога, нищить рівночасно всяку мораль. Комунізм відкидає всяку традицію, родину вважає за перестарілий забобон, нищить всяку дисципліну. Замість мира й засад дає непевність і скептицизм. Суспільність не може істнувати без моральних засад. Мусимо відбудувати релігію й родину“. Ту знаменну промову горячо оплескувано. Публика урядила Діязови овацію, якої ще не бачили в Мехіку.

Малий Параґвай бє Болівію

500 убитих, 2400 полонених Болівійців.

З великих пущ у Ґран Шаку наспіли вісти, що військо малої держави Перу цілковито розбило армію далеко більшої Болівії. Болівійці втекли в хаотичній розсипці, оставивши 500 убитих і 2.400 полонених, в тім 100 офіцирів. — Болівійська преса закидає свому ґенеральному штабови нездарність, лінивство й обріхування власного народу. Та є вже вісти і про побіду Болівії.

Властива причина кризи в Америці

Відомий американський сенатор Бораг заявив, що кризу в Америці спричинили головно самі її мешканці, бо замість пустити гроші в обіг, поховали їх „до панчіх“. Бораг обчислює, що Американці сховали 3.5 міліярда долярів.

Заповідається остра зима

Північні птиці масами летять на полудне.

Німецька й бельґійська преса доносить: Над Фризією, Надренією, Вестфалією і Бельґією летять великі маси північних птиць на полудне. Між ними є й такі птиці, які дуже рідко опускають підбігунові околиці. На полудне втікають такі маси птиць, що виглядає, якби вся північ мала бути позбавлена птиць. Деякі стада птиць летять крайно втомлені. З того предсказують надзвичайно остру зиму. Учені кажуть, що інстинкт тих птиць певний.

ПОГРОМ

УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ НА В. УКРАЇНІ.

Завдання Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові під сучасну пору.

Коли російський царський уряд в 2-ій пол. XIX ст. заборонив на Вел. Україні українську науку, тоді огнищем української науки для всеї України стало Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, засноване спільними силами Галичан і Наддніпрянців. Той загальноукраїнський характер мало НТШ від хвилі свого заснування аж по 1905 р., коли впали заборони української науки на Вел. Україні і коли повстало Українське Наукове Товариство в Київі.

Пізніші події в Росії й на Вел. Україні мали для української науки ще більші наслідки. У висліді тих подій повстала в 1918 р. Українська Держава над Дніпром, яка й створила огнище української науки у своїй столиці. Тим огнищем була Українська Академія Наук у Київі.

Та дуже скоро наступили на Вел. Україні зміни некорисні для української науки. Українська Держава над Дніпром перестала істнувати а Вел. Україна знов стала складовою частиною Росії — СССР. Разом з тим стало гаснути також огнище української науки в Київі.

„Нова Зоря“ вже нераз писала про те, як большевики нищили українську науку на Вел. Україні, а зокрема Українську Академію Наук у Київі.[1]) Головне вістря звернули большевики проти науки з ділянки у к р а ї н о з н а в с т в а. Українська історія, історія української літератури, українська фільольоґія, українська культура взагалі — все те нині на Вел. Україні майже зовсім здавлене і не розробляється. А Українська Академія Наук у Київі замість студій в ділянці українознавства орґанізує... дитячі ясла...

Настали отже знова часи, коли українознавство мусить знайти особливий захист в Науковім Товаристві ім. Шевченка у Львові, подібно як се було перед 1905 р. Тепер навіть більше, ніж за царських часів. Бо за царських часів вправді було заборонено розробляти українознавство в у к р а ї н с ь к і й мові, але кождий міг печатати праці з української історії, історії української літератури, фільольоґії, етноґрафії, взагалі з історії української культури — в мові російській, що й робили українські учені на Вел. Україні і в Росії. Для сеї цілі істнував на Вел. Україні перед 1905 р. навіть ряд спеціяльних видавництв, як „Кіевская Старина“, „Чтенія въ Историческомъ Обществѣ Нестора-лѣтописца“, „Кіевскія Универ-

[1]) Див. Українська Академія Наук 1918—1928 („Н. З.“ 1928 ч. 89); Як виглядає наука на Україні („Н. З.“ 1928 ч. 99); Боротьба з релігією під фірмою Української Академії Наук („Н. З.“ 1929 ч. 91); Діячі української культури суджені тепер у Харкові („Н. З.“ 1930 чч. 24, 26, 28); Українська наука в УСРР („Н. З.“ 1930 ч. 36); Похід проти української науки в СССР („Н. З.“ 1931 ч. 49); Українська Академія Наук у Київі та її траґедія („Н. З.“ 1932 ч. 7).

ситетскія Извѣстія“, „Труды Кіевской Духовной Академіи“, „Архивъ Юго-Западной Россіи“, „Памятники“ Археографічної Комісії й ін., а по 1905 р. ще й українські: „Записки Українського Наукового Товариства“, „Україна“, „Літ.-Науковий Вістник“, „Нова Громада“ — се в однім тільки Київі, а крім того ще в Харкові, Одесі, Чернигові і т. д. Печатали українські вчені свої праці з ділянки українознавства і в російських виданнях поза Вел. Україною, як у виданнях російської Академії Наук у Петербурзі, в виданнях ріжних російських наукових інституцій, в російських журналах і т. д. І ще важніше: українські вчені за царських часів могли розробляти українознавство відповідно до своїх переконань, отже також в українськім національнім дусі. І свідомі національно українські вчені так і робили.

Нині становище українознавства на Вел. Україні без порівнання гірше. Бо всі тамошні видання, присвячені українознавству, припинені, між ін. всі українознавчі видання Української Академії Наук: Записки і Збірники Історично-Фільольоґічного і Соціяльно-Економічного Відділів УАН, Україна, Український Архів, За сто літ, Праці з історії українського права, Памятки української мови і письменства, Вісник української наукової мови, Бібліологічні Вісти й ін. І не тільки припинені видання. Покасовані також орґанізації, що займалися студіями в ділянці українознавства нпр. Історично-Фільольоґічний Відділ УАН, Історична Секція і всі комісії, які створив був проф. М. Грушевський. І не тільки покасовані ті орґанізації. Також українські учені, що розробляли українознавство, розігнані нині по всьому СССР: М. Грушевський, С. Єфремов і ін. А коли хто й живе на волі і розроблює українські дисципліни, то не може розробляти їх в українськім національнім дусі. Бо не тільки що не знайде приміщення для своєї наукової праці на Вел. Україні, але наразиться ще на нагінку і переслідування.

Отже завдання, яке стає перед Науковим Товариством ім. Шевченка під теперішню пору, двояке: 1) орґанізувати студії передовсім в ділянці українознавства і 2) розробляти українознавство в українськім національнім дусі.

Що торкається орґанізації студій в ділянці українознавства, то тут треба передовсім виробити плян тих студій і згуртувати в Науковім Товаристві ім. Шевченка всіх, хто займається тими студіями. Досі під одним і другим оглядом не все було як слід. Свідчить про се нпр. факт, що тоді, коли Наук. Т-во ім. Шевченка випускало між ін. цілий ряд дрібних наукових статтей, то цілий ряд початих уже великих і цінних видань від ряду літ не закінчені. Так нпр. в 1930 р. НТШ видало на честь свого голови проф. К. Студинського 2 великі томи (50 аркушів друку = 800 сторін) ювилейного збірника („Записки“ гг. 99 і 100), в яких напечатано 38 більших і менших наукових статтей (в тім 4 статті на 126 сторін про особу ювилята)[2]), тоді як ждуть на своє закінчення: „Історія українського друкарства“ проф. І. Огієнка, „Українська бібліоґрафія“ І. Е. Левицького, „Коломийки“ В. Гнатюка, „Ватиканські матеріяли до історії України“ проф. С. Томашівського й ін.

Зокрема слід присвятити особливу увагу розробленню місцевого українознавства. Бо воно в останніх десятиліттях дуже занедбане. Хоч Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові як Наукове Товариство істнує вже ок. 40 літ, то ми й досі не маємо ні „Історії Галичини“, ні „Історії галицької літератури“, ні „Геоґрафії галицької землі“.

Те саме треба сказати і про гуртування коло Наукового Товариства ім. Шевченка тих, що працюють в ділянці українознавства. Богато старших і молодших наукових робітників не належить до НТШ і не бере у його виданнях участи. Навпаки. Ряд наших молодих наукових робітників, навіть у Львові, працює в польських наукових орґанізаціях і видавництвах. Бо Поляки притягають їх, заохочують, помагають і друкують їх праці, деколи навіть по українськи...

Ще важніше се напрям, в якім повинні йти студії в ділянці українознавства. Не може бути двох думок, що напрям українознавства повинен бути національно-український. І такий напрям повинен панувати в Науковім Товаристві ім. Шевченка. Се дуже важне особливо під теперішню пору, коли український національний характер українознавства на Вел. Україні прямо проскрибований. І не тільки проскрибований. Його намагаються там розробляти в ворожім до українства дусі! Свідчать про се наглядно ті різкі напади, якими зустрічають казьонні критики на Вел. Україні не тільки праці з українознавства, видані в Галичині й на еміґрації, але також праці, видані в УСРР, коли вони не написані в ленінсько-марксівськім дусі нпр. дуже різкі напади на „Історію України-Руси“ М. Грушевського й ін. Свідчать про се ще наглядніше ті на щастя нечисленні праці з ділянки українознавства, написані в ленінсько-марксівськім дусі, що появлялися дотепер на Вел. Україні.

Все сказане вище створює для української науки особливе положення, в якім вона досі не знаходилася. Тому і завдання Наукового Товариства ім. Шевченка під теперішню пору особливо важне.

Погром української науки на Вел. Україні робить неможливим між ін. появу дальших томів (X-го і слідуючих) монументальної „Історії України-Руси“ М. Грушевського, якої тт. I—VIII видало перед війною НТШ.[3]) Тому в інтересі української науки взагалі й української історіоґрафії зокрема треба висловити бажання, щоби Наукове Товариство ім. Шевченка уможливило авторови докінчити його „Історію“ та видало її кінець своїм накладом у Львові.

[2]) В 1922 р. НТШ також видало ювилейний том „Записок“ (т. 133), присвячений своєму б. довголітному високо заслуженому голові проф. М. Грушевському в двайцятьпятиліття його наукової й культурної діяльности для Галицької України; той том має одначе тільки 14 аркушів друку = 224 сторін, а в нім тільки 9 статтей, в тім одна стаття про ювілята на 26 сторін.

[3]) Т. IX-й вийшов недавно на Вел. Україні, але на нього появилися в большевицькій пресі такі напади, що про вихід дальших томів тої великої праці за Збручем нема мови.

Думки про виставу УФОТО

Місто диктує сьогодня напрям і вигляд цілій країні. Чуже місто, чужа культура це фальшиве рядно, що закриває сьогодня наші краєві вартости не тільки перед заграницею, але й перед нами самими. Отже зацікавлення містом, пізнання його, це перший крок у напрямі здобуття його для нас, в напрямі зроблення його рідним, нашим.

Остання імпреза УФОТО, вистава „Львів у світлині“*) старається зацікавити нас Львовом у цілости. 365 картин на ріжні теми займають повні три салі. Образи розміщено за їх змістом: жанри, походи, архітектура, латинські святині, всякі дільниці Львова, нічні знимки, студії і т. п. Тільки гарний катальоґ вистави дає змогу довідатися, хто автор даної знимки. Не можна сказати, щоб ця вистава вповні сповнила своє завдання: дати „Львів у світлині“. Змістово на виставі ще богато недотягнень. Бракує прим. спроби дати старинний Львів, очевидно так, як він тепер виглядає; не заступлений майже зовсім Львів ренесансу. Мало-мало образів нового, промислового Львова. Взагалі, здається мені, що автори ставилися до Львова-міста по сільській своїй вдачі.. Богато тих недотягнень оправдую: світливці, між ними навіть безробітні, не мали ні часу, ні грошей, щоб цю першу виставу Львова поставити совершенно. Але всяка перша дитина тим люба нашому серцю, що вона перша. І для того богато їй вибачимо.

Розглядати треба виставу під знаком фотоґрафії, а не фотоґрафіки („Львів у світлині“, а не „в мистецькій світлині“); тому вважаю за несправедливі заміти, що на виставу допущено картини слабші композиційно й технічно. У виставі бере участь 22 авторів, дехто з них дав усього кілька, дехто кількадесять образів. Світлини виконані досить скромно, переважно в бромовій техніці. Денеде стрічаємо бромолій (Ю. Дорош, Р. Совяковський) і передрук (Р. Совяковський). Бромова техніка виставців не надзвичайна. Старанністю виконання вражають приємно тільки нечисленні автори: С. Войтович, Л. Подляшецький, Р. Совяковський і Д. Фіґоль. Деяким асам нашого світлиства зашкодив „масовизм“. Через масову продукцію вони дали на виставу навіть недбало виконані речі, аби багато... З особливою любовю потрактовані нічні знимки; майстри: Подляшецький, Савка, Совяковський. Оригінально, як завсіди, трактує свої речі Д. Фіґоль: „Крізь шибу Гандзі“, „Калабаня“. Цікаві діяпозитиви, розміщені в формі хреста, дав д-р Ст. Дмоховський; се його спеціяльність. Змістово й композиційно цікаві речі дав Р. Совяковський: „Під опікою святині“ — на мою гадку найкращий образ з усеї виставки, до того технічно бездоганний. Таксамо Степан Щурат: „В Успенській церкві“. Цікаві памятки й види передмість дали В. Тарнавський: його гарне „У місячному світлі“, дальше І. Юріїв: Замарстинів та Я. Савка: Знесіння. З точки погляду архитекта-історика виконав світлини св. Юра інж. В. Січинський з Праги. Добрі жанри дали д-р Н. Нижанківський, Я. Савка, Д. Фіґоль, Ю. Дорош („Направляють дорогу“). Спортове життя ілюструють: Б. Борщ, М. Ганицька, М. Грушкевич, д-р Н. Нижанківський та інші. „Виставка львівських світлин — се іспит з цього, чи ми знаємо наше місто з усіх сторін, чи розуміємо його душу, чи справді маємо право називати місто нашим“, — слушно каже д-р І. Крипякевич у вступі до катальоґу. Цей іспит на загал здали наші світливці, та не здало його наше громадянство Львова. Досі відвідало виставу всього шістьсот громадян, у тім числі вже Поляки й Жиди... А нас має бути у Львові 60 тисяч!

„По львівській виставці повинні піти провінціональні. Село і серце одпочине — але в місті є нерв і мізок нації“. Добру й цікаву думку подав д-р І. Крипякевич у своїм відчиті „Львів у минулому й сучасному“: Українські установи згл. меценати повинні закупити всі світлини з тої виставки та дати так початок сталій виставі нашого Львова Треба на це тільки мінімальних фондів, яких 200 долярів. Чи не знайдеться такий меценат? — М. З.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Як довідуємося, жюрі виставки — в особах пп. д-ра М. Гнатишака, д-ра Степана Дмоховського, інж. д-ра Ю. Пастернака, інж. О. Пежанського і п. Б. Скрентовича — признало 13. с. м. три почесні дипльоми панам: Ол. Мохови, Ст. Щуратови і В. Тарнавському. Дальших 10 премій признано панам: Р. Совяковському, Я. Савці, Ю. Дорошеви, Д. Фіґолеви, Е. Храпливому, Н. Нижанківському, В. Січинському, М. Ганицькій, Б. Борщеви й С. Войтовичеви.

*) Відчинена до 20. с. м. від 10—21 год.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

13)

Недуга польської Річипосполитої викликана Поляками.

Існування чужоплемінного етнічного елементу, котрий має кілька мілліонів голов, або ігноровано, або — оскільки його бралося в рахунок — то лише з тій ціли, щоби йому влекшити пізнання польської культури. Вислід того такий, що той елемент розвивався всупереч державі й польському народови, але розвивався під натиском, ненависно примінюючись до істнуючих обставин, прибираючи викривлені нераз потворні форми. Викривлення форм національного життя й унеможливлення українському елементови викристалізування нормальної суспільної структури се недуга, на котру терпить тепер Польська Річпосполита.

Справа Східної Галичини в 1923 р.

В 1923 р. польська заграничпа політика, кермована вправною рукою бл. п. Олександра гр. Скшиньского, перевела в головних союзних і зєднаних великодержав передання в користь Польщі суверенности над т. зв. (!) Східною Галичиною, котру Австрія в Сан Жермені відступила великодержавам. Таким чином справа Українців на Червоній Руси перестала бути справою міжнародною і стала внутрішною справою Польщі.

Президент Петрушевич несвідомо сповняє волю Варшави.

Це був поважний успіх підготований менше-більше півторарічною працею міністерства заграничних справ. В тій добі польська політика супроти Червоної Руси була конструктивна, уміла створити ситуацію, з котрої мусіло повстати признання Польщі суверенности над спірною дільницею. А створила вона ту ситуацію длятого, що не відступала перед ініціятивою і сама кермувала не тільки власними потягненнями, але також і потягненнями українських сепаратистів, репрезентованих т. зв. (!) Правительством Західно-Української Республики з д-ром Петрушевичем на чолі. Сей останний — очевидно несвідомо — з прецизією пруського ґренадіера виконував всі накази Варшави. Це видається неправдоподібне, та се найправдивіше в світі.

Чи Польща зобовязалася дати автономію Східній Галичині?

Польська політика у відношенні до українських сепаратистів спиралася тоді на доскóналім знанні їх психольогії, — вела їх мов на поводі. А вислідом того було се, що Польща одержала Східну Галичину від великодержав без жадних зобовязань щодо самоврядування сеї дільниці. Це останне хотівби я якнайсильніше підчеркнути; про це не хочуть тямити німецька й українська пропаґанда. Це зрозуміле, одначе трудніше вияснити, чому про це готові забути польські компетентні чинники.

Поляки панами положення в Галичині і в Союзі Народів.

Ми тоді були панами положення. Ми могли національні справи на полудневім сході уладжувати після нашої вподоби, кермуючись лише вимогами нашої державної рації. Проти рішення Конференції Амбасадорів було кілька необхідних протестів, потім було кілька українських меморіялів до Секретаріяту Союза Народів. Ті документи зложено до актів. Кілька літ світ не знав і не хотів знати, що в кількох польських воєвідствах мешкають незадоволені Українці.

Ревматики

і ті, що терплять на нервові болі

повинні у власнім інтересі випробувати таблєтки Тогаль. Тогаль усмирює болі. Є нешкідливий для серця, жолудка й інших орґанів. Спробуйте і переконайтеся самі, а жадайте у власнім інтересі лиш оригінальних таблєток Тогаль.

До набуття у всіх аптиках. 1—5

Українські справи в Союзі Народів в 1932 р. і їх відгомін у світі.

Щойно у вересні 1931 р. ми діждалися передачі українських жалоб референтови Ради Союзу Народів, а передтим близько рік ми були свідками дискусії на сторінках світової преси на тему, що Польща не може собі порадити з дільницею, котра від шістьсот літ входить у склад Річипосполитої.

Ініціятива вихоплюється з польських рук.

Причина тої зміни та, що Польща — коли ходить про Червону Русь — позволила вирвати собі з рук політичну ініціятиву, перестала створювати ситуацію, тільки примінювалася до ситуації, створеної іншими, переважно ворогами, а в своїм реаґуванні на ситуації, створювані чужими, не числилася з дальшими послідовностями своїх відрухів.

Польська політика на німецькім шнурку в дослівнім значінні.

З прикрістю приходиться мені це стверджувати, але мені трудно знайти більше клясичний примір роботи pour le roi de Prusse в дослівнім значінні, як польські починання на Червоній Руси в останнім трьохлітті. Ми дали себе вести як на ланцюху, весь час думаючи, що здивуємо світ своєю силою. Постараємося це близше вияснити.

Світ вже забував про східно-галицьких Українців.

Як я вже вище сказав, світ занятий иншими клопотами мав найліпшу волю забути, що колинебудь істнувала східно-галицька справа і що взагалі істнують якісь Українці. Щоби його увагу звернути на полуднево-східні воєвідства, треба було справді чогось незвичайного. Як відомо, щасливі народи не мають історії: дипльоматам не трудно відвертати максими і твердити прим., що народи, котрі не мають історії, щасливі. Поки отже в Східній Галичині було тихо, радо вірили в щастя Українців.

Коли Польща стратила нерви.

Отже хто бажав звернути увагу світа на Червону Русь, мусів постаратися про викликання там чогось, що голосним відгомоном відбилосяб у світі. Чим голосніше на Червоній Руси, тим лучше для Українців і їх заграничних опікунів. Одначе Українці були майже безсильні. Одинока річ, на яку могли здобутися, було урядити саботаж, переважно в формі підпалів. Це дуже слабий спосіб викликування галасу. На те Польща стратила нерви і відповіла пацифікацією.

Не втікай туди, куди тебе будуть гонити.

Українці та їх протектори мали нарешті бажану сензацію. Пан Заґлоба кермувався дуже мудрою засадою: „Не втікай туди, куди тебе будуть гонити“. Шкода, що наша політика забула про сю засаду й дала себе звести на терен, де нас хотів мати противник.

З саботажів зробила політичну справу — Польща.

Кидатися на червоне сукно се не тільки доказ відваги і сили. Се ще доказує неспосібність до обчислення наслідків того кроку і передбачення, що за червоним сукном криється ще щось иншого. Польща стратила нерви і стратила ініціятиву: кинулася на червоне сукно і з саботажу, котрий з природи річи повинен бути справою поліційною і карно-судовою, зовсім не пригожою до зацікавлення світа, зробилася справа політична з великим міжнародним відгомоном.

Кому корисна пацифікація?

Ми працювали з дбайливістю гідною лучшої справи pour le roi de Prusse: він один на пацифікації може щось скористати, бо з неї напевно не скористає ні Польща, ні Українці.

Польська дипльоматія, пацифікація і Женева.

Не хочу довше над тим розводитися. Щиро бажаю й вірю, що наша дипльоматія зуміє собі порадити зі справою пацифікації в Женеві. Радше треба дивуватися, що досі того довершити не зуміла.

Треба усунути причини недуги а не лічити її прояви.

Що нас повинно цікавити, то думаю, що те, в який спосіб уздоровити відносини на полудневім сході. Ми повинні над тим поважно застановитися, як лише справу пацифікації зложуть до актів і вона перестане бути по дневникарськи актуальна. Не лічення проявів недуги, але усунення її причин дасть нам гарантію, що не повторяться шкоди й компромітації, викликані ситуацією на Червоній Руси.

Що треба зробити з польського становища.

Найважніші причини нездорових відносин і блуди поповнені при їх пізнанні та ліченні ми старалися вище схарактеризувати. Що нам лишається зробити, то сформулувати коротко кілька тез, котрі на нашу думку повинні бути напрямні для польської політики на полудневім сході:

1-а теза: Національна окремішність Українців се факт довершений і трівкий.

І. Польська політика на терені Червоної Руси повинна брати за вихідний пункт, фактичний стан, який полягає на тім, що на тій території мешкає чисельно сильний елемент, котрий до того степеня усвідомив собі свою національну окремішність від польського елементу, що всі мрії про його скору абсорбцію се утопія. Отже тому треба числитися з поділом словянської суспільности, що замешкує Червону Русь, на дві національности як з фактом довершеним, який має всі познаки трівалости.

С. Лось.

Воюй як добрий воїн. Колиж упадеш через свою слабість, схопися з тим більшою силою, ще більше довіряючи ласці Божій. (Тома Кемпійський).

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

43. Найважніший документ реформи.

11. Sed pristina monasteriorum coniunctione dirempta, Ordinem iampridem florentissimum variis debilitatum casibus humanae infirmitatis incommoda non parum afflixere: idque maxime per hanc aetatem, cum in tanta opinionum insania et corruptela morum passim doctrina catholica in invidiam vocetur. Abductis praeterea rerum novarum cupiditate ad profana studia animis, multorum caritas deferbuit, ac pauci inveniuntur, qui mortalibus abdicatis rebus proxime ingredi Iesu Christi vestigiis instituant. — Nobis interim Ordinis Basiliani dolentibus vicem, et qua ratione relevari casum eius oporteret, in animo considerantibus, illud commode accidit, ut de rerum statu non modo Nos Episcopi, sed etiam ex eodem Ordine sodales diligenter docuerint. Immo quod olim in Orientalium Ecclesiarum discrimine Basilius magnus, idem illi sibi faciendum opportune censuerunt, ut opem Apostolicae Sedis imploraverint, propositis etiam inter alia remediis, quae sanctus Iosaphat in caussa simili sapienter et utiliter adhibuit. Perplacuit Nobis communis Episcoporum et Monachorum voluntas: et leniri coeptus est animi Nostri dolor Ruthenorum caussa susceptus, de quibus quoties cogitamus, toties angimur: non enim possumus vell illatas fidei catholicae iacturas non deplorare vel praesentia pericula non extimescere. Sed recte sperandum in posterum iudicamus, si Deo adiutore et auspice magnus ille Monachorum Ordo ex integro floruerit, quo vigente, Ruthenorum viguit Ecclesia. Habendus enim ille est annosae instar arboris, cuius radix sancta; unde novorum insitione palmitum fructus expectare licet laetos et uberes: idque eo magis quod cultores expetuntur, quorum alias est in opere eodem industria spectata, scilicet sodales e Societate Iesu, quos ipse sanctus Iosaphat et Velaminus Rutski Metropolita adiutores optimos experti sunt. — Igitur de gravi huiusmodi negotio, quod singulares curas Nostras sibi iure vindicat, mature deliberare iussimus aliquot Venerabiles Fratres Nostros S. R. E. Cardinales e sacro Consilio christianae fidei propagandae Orientalibus negotiis praeposito. Quorum cum probaverimus sententias, ad ordinandam sodalitatem Basilianam in monasteriis Galliciae ea quae sequuntur auctoritate Nostra Apostolica decernimus, religioseque servari praecipimus.

Inclytum Ordinem S. Basilii magni in Ruthenis sic restitui volumus, ut sodales eius ad sacerdotalia munera probe exculti in curanda proximorum salute sempiterna strenue versentur. Atque in hoc genere nihil optamus magis, quam ut studeant ipsum S. Iosaphatum ferme alterum parentem suum imitari, et ad excellentem eius caritatem proxime accedere. Huius rei gratia Collegium tirociniorum, seu *Novitiatum*, uti vocant, iure legitimo constitui volumus in Monasterio Dobromilensi intra fines Dioeceseos Premisliensis: cuius monasterii templum et continentes aedes una cum omni re familiari, iuribus, redditibus Collegio tirociniorum seu *Novitiatui* cedant.

Monachos Ordinis Basiliani in Gallicia futuros tirocinium in Monasterio Dobromilensi ponere rato tempore iubemus: si secus posuerint, professio religiosa irrita infectaque esto.

Quo tutius et firmius fatiscentis Ordinis necessitatibus consulatur, pluresque adolescentes ad profitendum tam salutare vitae institutum excitentur, privilegium eamdem ob caussam a Pio VII Decessore Nostro renovatum vel concessum per Apostolicas Litteras die 30 Iulii an. 1822 datas, quarum initium *Ea sunt ordinis*, ita confirmamus, ut etiam Latinos, nondum tamen sacris ordinibus initiatos, cooptari liceat. Iis fas esto ad Ruthenorum ritum sese in omnibus conformare ante solemnem professionem: qua peracta, non tamen antea, ad ritum Ruthenum, vetito ad Latinum regressu, vere et penitus transiisse intelligantur. Далі буде.

Та по перерванні первісної звязи монастирів сей колись найбільше цвитучий Чин, ослаблений ріжними випадками людської немочи чимало був потрясений; а то найбільше в теперішнім часі, коли в такім шалі думок і зіпсутю обичаїв католицька наука тут і там виставлена на ненависть. Коли до того уми зведені жадобою новостей звернулися до світових справ, остигла любов многих і мало тепер таких, котрі зрікшися марних світових справ, хотілиби вступати в сліди самого Ісуса Христа. Коли ми так боліли над долею Василіянського Чина і в душі над тим роздумували, в який би то спосіб можна булоби двигнути його з упадку, якраз впору лучилося, що про стан річей дали нам докладні відомости не лише Епископи, але також самі члени тогож Чина. Надто те, що колись в небезпечних часах для Східної Церкви уважав за відповідне зробити Василій Великий, уважали і вони за відповідне, просячи помочи в Апостольської Столиці і піддаючи також між іншими способи, яких розумно і з успіхом в подібній справі ужив святий Йосафат. Дуже нам сподобалося згідне бажання Епископів і Монахів тай зачав лагіднїти біль нашого серця, що зродився в Нас з причини Русинів, про котрих кілько разів думаємо, тілько разів тривогою наповняється серце наше; бо не можемо не оплакувати і вже вірі католицькій завданих страт і не жахатися грозячих їй небезпек. Та думаємо, що на будуче слушно належить сподіватися ліпшого, коли при Божій помочи і за Божим Провидінням зацвите наново той великий Чин Монахів, котрий доки був сильний, то розвивалася й руська Церква. Бо належить його уважати за вікове дерево, котрого корінь святий: з него, через защіплення нових віток можна надіятися гарних і рясних овочів і то тим більше, що просять на робітників мужів, котрих заходи в тім самім ділі випробовані вже давніше, то є монахів Ісусового Товариства, котрих сам святий Йосафат і Митрополит Велямин Рутський на основі досвіду признали за найліпших помічників. Проте поручили ми, щоб сю так важну справу, котра слушно вимагає наших особливших старань, зріло розважило кількох Всечесних Наших Братів Кардиналів С. Р. Ц. зі Святої Конґреґації для поширення християнської віри, призначеної для Справ Східних. Одобривши їх ухвали що до упорядкування Василіянського Чина в монастирях Галичини, повагою Нашою Апостольською постановляємо те що слідує і свято зберігати наказуємо.

Приказуємо, щоби будучі монахи Василіянського Чина в Галичині відбували новіціят в Монастирі Добромильськім через належний час; а якби зробили інакше, то торжественні монаші обіти мають бути неважні і недійсні.

Щоби тим певніше і сильніше зарадити потребам знемагаючого Чина і більше молодіжи побудити до вступлення в таку спасенну життеву установу, затверджуємо привілей відновлений для тої самої цілі Нашим Попередником Піем VII а наданий Апостольським Письмом з 30 липня 1822 року, котрий зачинається словами: Ea сунт ордініс; затверджуємо в той спосіб, щоби можна було приймати також тих латинників, котрі ще одначе не приняли ніяких свячень. Їм нехай буде вільно ще перед торжественними обітами у всім приміпитися до обряду Русинів; а по зложенню обітів, одначе передтим мається їх уважати за таких, що правдиво і цілковито перейшли на обряд руський, при забороні вертати до латинського.

ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА

філій „Сільського Господаря“ у Львові.

2) Годі легковажити політику уряду що до промислового виробництва. Методи цеї політики не мають ясного шляху. Ми чуємо, що державна політика йде проти картелів. Але ніколи не поставилиби нові картелі, колиб тепер уряд їх поборював. Нема закона про контролю над картелями. Картелі стоять на сторожі цін своїх виробів. Вільна конкуренція в промислі звужується, картелі мають монополь.

Ціни стають сталі. Картелеві ціни поднизчлися значно менше ніж нескартелізовані. Знаємо, які міліони платять споживачі за протекційну політику для промисловців. Няні ножиці (розбіжність цін) між хліборобськими продуктами та промисловими скартелізованими виробами широко розтворені. І тому хліборобський світ чує, що буцімто воюється з картелями, але він мусить виступити і проти картелів і проти політики уряду. Радикальне протикартелеве становище се й наше становище. Уряд натискає на те, щоби ціни на промислові вироби обнизити. Одначе де уряд має в своїх руках монополь, там не бачимо радикальної зміни і справедливого примінення цін для сільського споживача. Деякі монополі подешевіли незначно: найгіршого сорта тютюн і горілка. Рівночасно піднесено шкільні оплати до таких розмірів, що се утруднить селянству витворити свій інтеліґентний провід. Це вимовний знак часу: освіта дорожіє — горілка дешевіє. Ми не заінтересовані в подешевінні горілки. Ми хочемо, щоби знизити ціни соли, нафти, вугля і т. д., предмети першої потреби. На всіх селянських парадах протестуємо і будемо протестувати проти високих оплат у школах. Держава може дуже легко перевести зниженку цін на нафту, вуголь і т. д. Не бачимо сего і тому домагаємося. Самоврядування, яке ми мали за Австрії, знищено зовсім. Комунальні установи під управою комісарів позадовжувалися без міри. У нас в Галичині, де все таки 2 + 2 = 4, не було таких легкодушних інвестицій. Зате на Волині і в Конґресівці „радісна творчість“ загнала тамошні комунальні установи в безвісти кредитів. І самоврядування почало ратуватися коштом села. Село призначено на те, щоб ратувати фінанси міста. Язва високих оплат за їзд до міста, за постій на торговиці зависла над селом. Воєвідства легкодушно затверджували ті позиції в бюджетах міст. До 1928 р. не було в нас віча, деб ми не протестували проти високих оплат за їзд до міст. Вправді ті оплати дещо зниженo, але вони ще й досі за високі. Коли ті оплати порівнаємо з цінами за сільські продукти, тоді побачимо, що се абсурд. Є околиці, де селяни не можуть рушитися до міста! Прим. коло Стрия в пором на ріці. Перевіз за фіру коштує 50 сот. і за їзд до міста платиться ще 50 сот. Отже кожда фіра платить 1.50 зол. за побут у Стрії (бо ще треба вертаючи заплатити за пором). Отже що селянин мусівби продати, щоби йому оплатилася їзда до міста? Ті оплати це одностороннє нищення селян, проти чого мусимо протестувати. Це побіч піднесення шкільних оплат дуже болюче для всего нашого селянства. — Тепер справа примусового обезпечення від огню! Держава все монополізує. Ми за примусовим обезпеченням. В нас навіть вже й не треба примусу. Ми мусимо протестувати, що введено як монополь ПЗВУ („Повшехни Звйонзек Взаємних Убезпечень)“. Домагаємося, щоб наш „Дністер“ відзискав свої права, які мав перед війною. Від довшого часу приїздять до нас в гості ріжні представники чужих парляментів. Я майже з кождим з них стрічався. Коли я їх питав, що вони цікавого в нас побачили, то для чужинців одним з найбільш ентузіястичних проявів у нас було те, що наше селянство, маючи примус обезпечення в ПЗВУ, мимо всіх трудів обезпечує 1/3 свого майна в українськім т-ві „Дністер“. (Прим. Ред.: Тепер „Дністер“ має понад 150.000 обезпеченців, переважно селян). Це їх найкраще переконує, що ми варті. Чужинцям ходить о те, чи Українці дійсно варті самі собою правити. Коли нас бють, то чужинці питають передовсім: чи ми ледарі, чи заслужили на те, чи ні? Тому наше діло: показати позитивну, творчу працю на всіх ділянках життя. Це єдино переконує Европу. У богатьох чужинців дала нам добре імя: свідомість в ділах а не в словах. То значить дрібне і постійне лицарство праці. Воно імпонує Европейцям. Тому йдім тою стежкою дальше! Ми не можемо допустити до того, щоби „Дністер“ упав. Ми протестуємо проти монополю ПЗВУ в ділянці обезпечень. Ми не хочемо бути лише предметом, але також і підметом наших справ. — Висота фрахтів, оплат за перевіз на зелізницях се дуже важна річ. Ті високі оплати підбирають можливість вивозу продукції українського селянства на внутрішні ринки Польщі і за границю. Ми не можемо збувати своїх товарів на Схід, тільки на Захід. Коли ми висилаємо наші яйця прим. з Заліщиччини, то вони відбувають найдальшу зелізничу дорогу. Наші землі найбільше терплять від тарифової політики. Навіть на внутрішні, краєві ринки не маємо доступу через високі тарифи. Домагання зниження зелізничих тариф ставимо разом з польським хліборобством. — Новина для нас — це інституція коморників. Давніше були в нас судові екзекутори. Тепер уводять на наші землі

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою.
Телєфон 57-48.

податкових коморників. Таке було колись в Росії. Коморники це підприємці, що беруть в найми стягання податків. Вони мають дуже високу тарифу. Вони не урядники а приватні підприємці. При уніфікації законодавства „ущасливлено“ і нас коморниками. Ми мусимо протестувати проти такої строгости в стяганні податків. Кешонкові ревізії руйнують достоїнство людини. Погіршення екзекуційної справи через введення коморників таке разяче і то тепер в найгіршім часі, що мусимо протестувати й домагатися усунення тих коморників. (Пиши: пропало!). Це наші домагання до уряду. В останніх днях відбулися масові господарські наради по повітах, котрі ухвалили ряд резолюцій. Рада „С. Г.“ збере ті всі резолюції, сформулює їх та зложить відповідний меморіял до президії Ради Міністрів. Коли держава стала кермувати господарським життям, то мусимо з тим числитися. Найбільше залежить від нас самих. Тому нема чого попадати в зневіру. Хліборобська продукція стала тепер непоплатна. Скількість телят у нас зменшилася до небувалих розмірів, бо не оплачується плекати худобу. Одначе віра в здоровий інстинкт хліборобської нації, що ніколи не здається на чужу ласку ані не попадає в зневіру та не опускає рук, поможе нам перенести кризу. Я особисто глибоко переконаний, що події на Поліссі довели селян до того, що остає їм або жебрацтво або виходити в ліс. Мусимо все пам'ятати, що підстава нації се хліборобський стан. Нема жадної реальнішої України ніж та земля, що її має український селянин. Все інше це лише надбудова. Наше селянство здає собі дуже добре справу з того, чим воно для нації. І тому дальше будемо організувати наше селянство з вірою у власні сили. (Д. б.).

Немала це мудрість: мовчати в годину лютy й до мене серцем звертатися, не хвилюючись людськими вирокамі. (Тома Кемпійський, III, 28).

З ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ

Перші загальні збори „Ватри“, Т-ва Українських Ветеринарних Медиків.*)

Дня 6. с. м. відбулися в Академії Ветеринарної Медицини у Львові перші загальні збори Т-ва Українських Ветеринарних Медиків „Ватра“ в присутности 52 членів та представників українських студентських товариств. Збори відкрив студ. Ю. Чайковський, витаючи куратора „Ватри“, проф. д-ра Вячеслава Морачевського та всіх присутних гостей і членів. Відтак представив історію Т-ва від передвоєнних часів. Хоч „Ватра“, т-во українських ветеринарних медиків істнувало вже перед війною, то брак всяких книг унеможливлює усталити навіть рік його заснування. Також в часі війни нема ніяких даних про життя „Ватри“. Коли по війні в 1920 р. проголошено бойкот всіх високих шкіл в Польщі, тоді сенат Високої Ветеринарної Школи у Львові (така була попередна назва теперішної Академії Ветеринарної Медицини) розвязав „Ватру“. Бойкот польських високих шкіл не увінчався ніде повним успіхом. В 1920-25 рр. студіювали деякі наші студенти на Акад. Вет. Мед. у Львові. Та вони не подбали про заснування нового т-ва. Щойно по знесенні бойкоту в 1925 р. вписалося на львівську Академію Вет. Мед. більше число наших ідейних студентів. Вони зачали старання в напрямі заснування нового, згл. відновлення старого т-ва „Ватри“. Ті старання мали великі перепони зі сторони акад. влади. Академічна влада стояла на тому, що істнує „Братняк“, т-во польських студ. Акад. Вет. Мед., до якого належала перед знесенням бойкоту і частина студентів-українців. Тому нема потреби засновувати українське т-во допомогове, бо мігби зрости національний антаґонізм між Українцями та Поляками. В 1926 р. повстав орґанізаційний комітет, до якого належали майже всі студенти-Українці. Головою його був т. П. Яців. Орґ. Комітет вніс до Ради Професорів Акад. Ветер. Мед. подання та статут т-ва „Ватра“ до затвердження. Тимчасом орґ. комітет заложив кооперативу „Ватра“, щоби мати якусь правну форму істнування. Перші заг. збори кооп. „Ватра“ відбулися 25. XI. 1926 р. при участи 15 членів (на всіх 60 студ.). Головою вибрали т. Е. Теслю. Т-во уладжувало сходини з рефератами, вибивало скрипти, підпомагало своїх членів і т. д. Невелику бібліотеку не було де примістити, бо т-во не мало на початку домівки. На других заг. зборах став головою т. В. Бялий. Зі зростом числа членів зростає діяльність т-ва, збільшається бібліотека. В 1928 р. головою т-ва стає т. І. Білоскурський, котрого за заслуги для товариства вибрано головою і на 1929 р. В 1930 р. головою „Ватри“ вибрано т. М. Хромовського, в 1931 р. т. Ю. Чайковського. З кождим роком зростало число членів, поширювалася та поглиблювалася праця в т-ві. Врешті 21. VI. 1932 р. Рада Професорів Акад. Вет. Мед. ухвалила затвердити статут студ. т-ва „Ватра“, внесений ще в 1926 р., з незначними змінами. Предложений статут, два рази поправлюваний, затверджено остаточно 2. VI. 1932 р.

Відтак забрав голос проф. В. Морачевський, куратор т-ва. Він привитав збори, подякував за довіря і за те, що його бажали мати куратором т-ва, заявив, що він все брав і буде брати в оборону справи „Ватри“ і взагалі українських студентів. Студенти-Українці Акад. Вет. Мед. добре прислужаться свому народови тільки тоді, коли працюватимуть передовсім на полі науки і для добра всіх людей.

Статут т-ва референував студ. Р. Лехицький. В дискусії над статутом забирали голос тт.: Ю. Цегельський, І. Сосенко, Голіян, Мельник, Е. Богачевський, Білозор, Заяць, Михайлович, головно абсольвенти А. В. М. В статуті зазначено, що внутрішною мовою т-ва є українська мова, супроти властей польська мова. Членом т-ва може бути тільки студент української національности. На внесення студ. І. Сосенка ухвалено змінити затверджену назву т-ва, яка звучить: Т-во Студентів Акад. Вет. Мед. „Ватра“ на: Т-во Українських Ветеринарних Медиків „Ватра“. До виділу увійшли: Ю. Чайковський, голова, Р. Лехицький, м.-голова, Ст. Сявавко, секретар, М. Заяць, скарбник, Р. Білозор, бібліотекар, Т. Корецький, господар, І. Сосенко і Р. Терлецький, члени виділу, Я. Мицко, заступник. Контрольна Комісія: Н. Давидович, Ф. Наумик, В. Совяк. „Ватра“ числить 55 членів. Всіх Українців записаних с. р. на Акад. Вет. Мед. у Львові є 64. По вписових картах греко-католиків записаних 96; з них 28 вписало свою національність як „руську“. Подібно діється і на инших високих школах у Львові. Тепер т-во „Ватра“ матиме матеріяльні підстави для свого розвитку, бо одержить підмогу від Академії, зворот 20 зол. за кождого свого члена, вплачуваних з таксах на фонд „помочи молоді“. — Повстання студ. т-ва „Ватра“ на терені Академії Вет. Мед. треба повитати як гарний успіх українського студентства у Львові. Тим більше, що у Львові істнували досі тільки два студентські т-ва: „Основа“ на техніці і „Мед. Громада“ на університеті. Правники і філософи (студенти гуманістичного і математично-природничого виділів) досі ще не мають своїх товариств на львівськім університеті, бо не стараються про це. Їх т-ва істнують як секції при Т-ві Прих. Освіти. Варт підчеркнути, що наші ветеринарні медики цілих шість літ вперто і консеквентно стреміли до ціли, котру тепер таки осягнули завдяки розумній і витревалій акції своїх виділів. Вкінці годиться зазначити, що для нашої хліборобської нації звання ветеринаря має велике, досі належно недоцінене значіння. Розвиток нашого сільського господарства і кооперації буде у великій мірі залежати від молодого покоління українських ветеринарних лікарів. Тому наші господарські і кооперативні установи в повітових осередках повинні конечно постаратися, щоби в них працював хоч один український ветеринарний лікар. — І. Д.

*) Статті про нашу молодь гл. в „Новій Зорі“ чч. 411, 442, 444, 445, 446, 450, 459, 462, 473, 482, 498, 499, 528, 530, 537, 538, 539, 542, 544, 545, 547, 555, 559, 571, 574, 575, 577 і 581.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Домініканський Папський унів. „Анджелікум“ в Римі переніссся до нового будинку св. Домініка й Сикста на „Манянаполі“.

Кат. Акція в Польщі розпочала боротьбу з порнографією.

Покликань на священиків в ЧСР щораз то більше. В Оломунці є тепер 118 питомців.

Чехословацький Епископат на конференції в Оломунці рішив скликати в 1934 р. національний кат. конґрес на лад німецьких кат. конґресів.

Грецький еп. Варухас з Царгороду був недавно на авдієнції в Св. Вітця. В каплиці на римськім цвинтарі Кампо Верано відправив Службу Божу за душу бл. п. Еп. Пападопульоса в асисті питомців грецької колеґії св. Атанасія.

Згромадження ОО. Вербістів, що повстало 1875 р., розвивається незвичайно гарно. Дуже богато має покликань, розвинуло велику видавничу діяльність і наукову працю. ОО. Божого Слова працюють не лише в Европі, але також в Китаю, Японії, Новій Ґвінеї, голяндській Індії, на Філіпінах, в анґл. Індії, в Монголії та в Америці. Св. Отець висказав для Згромадження своє признання і зложив побажання.

В Торіні (Італія) помер у 78 р. життя еп. Николай Чічері, що 50 літ працював на місіях в Китаю.

Монс. Пій Паскіні видав недавно по італійськи дуже цінні „Лекції церковної історії“ аж до наших часів в 3 томах, що коштують 42 ліри. Одержати можна: Едітріче Інтернаціонале, Торіно, Корсо Реджіна Маргеріта.

Конвікт-ґімназія ОО. Єзуітів в Травніку в Босні обходив недавно 50 річницю свойого істнування. Св. Отець надіслав осібний лист.

Кардинал Доґерті з Філядельфії посвятив в НЮ-Орлеані першу кат. колеґію для Муринів. Колеґія й університет коштуватимуть 3—5 міліонів долярів.

200 адвокатів в Нію-Йорку вислухало Служби Божої, яку відправив для них о. Роберт Ґвайт, проф. кат. унів. у Вашинґтоні, що сам був колись адвокатом.

Катол. робітничі товариства в Перу злучилися в один великий союз.

В Індії приймило кат. віру 414 членів одного розбійничого гірського племени.

Японський кат. еп. Гаясакі має дуже мало священиків. Коли м. р. опорожнилася одна парохія (1300 вірних), епископ мусів сам занятися нею й тепер обслугує її з подиву гідною ревністю.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПО УКРАЇНІ ЧАСІВ МАЗЕПИ

Подорожні записки данського посла Юста фон Юля з 1711 р.

Тут містимо першу частину надзвичайно цікавого щоденника подорожи данського посла по В. Україні й Галичині в короткий час по смерти гетьмана Мазепи. Той щоденник цікавий не тільки під оглядом історичним і побутовим. Він особливо поучаючий під оглядом політичним, бо представляє, як іще в дуже недавних часах Татари доходили в великій силі аж під сам Київ і брали в ясир наших людей та грабили також по цілім Поділлю, а ні наше ще тоді істнуюче Запоріжжа, ні Польща не мали сили опертися тому. Діла того довершила Росія. І якраз в тракті того її ділання бачить й описує нашу землю данський посол. Другий цікавий політичний факт, се повний розклад польської державности, серед якого російські війська господарили на польській території, як у себе вдома, а російський цар доїздив собі з військом аж до Сяну без ніякого опору. Читаючи той щоденник, треба памятати, що були се часи, в котрих ще продовжалася війна України з Росією, розпочата ще пок. гетьманом Мазепою. Отже Татари йшли в козаками під проводом Орлика як союзники Українців (хоч брали ясир на наших землях). Подібно грабили Поляків Москалі, хоч ішли в Польщу як союзники одної з польських партій. Словом, були се часи, в яких життя не належало до приємности. Подібні часи можуть незабаром повторитися в цілій Европі.

Юст фон Юль (Just von Juel) був в рр. 1709—1711 послом Данії в Росії. В 1711 р. вибрався він з Москви до царя Петра I, котрий тоді вів війну з Туреччиною і перебував зі своїм військом на Україні. Підчас своєї подорожі Юль вів подорожний щоденник. В тім щоденнику, котрий нині зберігається в державнім архіві в Копенгазі, описує він між ін. тогочасну Україну, через яку переїздив і яку бачив власними очима. А переїздив він через Чернигівщину, Київщину, Поділля і Галичину. Свій подорожний щоденник писав Ю. ф. Юль для данського короля Фридриха IV. Та прочитають його з цікавістю також Українці, особливо опис України. Тому подаємо нижче той опис в українськім перекладі. Опис той злаґжений в два роки по смерти нашого гетьмана Мазепи.

На самім вступі на Україну зустріла Юля неприємна пригода, яку він описує так:

21 червня 1711 р. Мої жовніри разом з бурмистром міста Борзни[1]) були вислані в його околиці, щоби знайти коней потрібних для мене до дальшої дороги. В однім селі, що є власністю козака-дідича Кочубея, парох казав вдарити в дзвони і візвав селян на поміч. Хоч жовніри перед значно переважаючими силами мусіли уступити, то одначе пароха задержали і привели до мене, щоб я міг віддати його в руки влади. Вкінці пополудни, після богатьох криків і сварок, доставили мені коней і я негайно пустився в дальшу дорогу. Перед самим відїздом явилося в мене все духовенство м. Борзни і вставилося за увязненим парохом, котрого постановив я вести до Київа, щоб там віддати його місцевому губернаторови для покарання за зроблення бунту. Бажаючи викупити свого товариша, простаки-попи принесли кождий по кільканацять копійок, завинених у папірці. Побавившись їх глупотою, вислухав я їх просьби і випустив вязня.

По дорозі збирали мої люди дикі шпараґи, котрі нічим не ріжняться від огородових.

22 червня. Ніжин[2]), велике торговельне місто, укріплене дуже добрим валом. На передмістю стоять дві величаві, великі осмикутні церкви, прекрасної архітектури, таксамо окружені валом. В Ніжині перебуває російський командант з російським гарнізоном, зложеним з 600 людий, надто квартирує в місті цілий полк. До теперішньої турецької війни вся тутешня торговля зосереджувалася в руках Греків. Колиж одначе по виповіджению війни цар предложив їм вибір між поворотом до своїх і залишенням на місци, значна їх більшість в хвилі мого переїзду вимандрувала вже до батьківщини.

Переїздити через Дніпро до Київа може кождий, одначе назад перепускають тільки того, хто має пашпорт від місцевого губернатора Дмитра Михайловича Ґоліцина. Роблять се тому, щоб перешкодити жовнірам царської армії втікати до Росії. Тому з доручення Ґоліцина поставлено коло переправи сторожу під командою офіцира. Я вислав наперед пристава з товмачем, щоб вони попередили губернатора про мій приїзд та просили його визначити для мене відповідне помешкання. Дали в моє розпоряджения дім на Подолі.[3])

27 червня. Рано послав я секретаря посольства Петра Фалька з товмачем, щоб повідомив губернатора про моє прибуття. У відповіди губернатор прислав одного поручника, щоб той оправдав його передо мною, що сам особисто з причини хороби не може мати чести скласти мені візиту й заразом запросив мене на завтрішний обід. Я приняв запрошення, призвичаєний уже в Росії до таких дражливостий. Ґоліцин був князем, а відколи руські князі набили собі голови переконанням, що вони князі і мають право до титулу Дурхляйтіґлед і Альтессе, бояться, що візитуючи перші заграничного посла, до чого в дійсности обовязані, понижать своє достоїнство. Колиб я домагався того, то ризикувавби, що не дістану коней, потрібних до дальшої подорожі, що ковалям заборонилиби приладити мої екіпажі, що з великим трудом булоб получене вишукання помешкання і т. д.

28 червня. Я обідав у губернатора. Він мешкає в частині київської твердині, що називається Печерськ. Це сильні укріплення, над якими все ще працюють.

30 червня. Я написав листи до Данії і до російської армії на Волощині й оба передав губернаторови, щоби ізза браку почти вислав їх окремими післанцями. Листи до Данії пішли на Москву.

1 липня. Більша частина моїх екіпажів поломалася а упряж пірвалася. Направа їх задержувала мене в Київі а поступала вона дуже повільно, бо значніша частина ремісників померла минулого року на джуму. Губернатор пішов мені на стілки на зустріч, що казав ремісникам кинути всі інші роботи і працювати для мене одного.

2 липня. Я дістав від губернатора дозвіл оглянути твердиню і могили святих. Передовсім поїхав я до митрополита, добродушного і шановного старика, котрий добре говорить по латині. Він казав показати мені катедру. Відтак пішов я до команданта твердині Печерськ, старого чесного Німця, котрому губернатор приказав показати мені печери з тілами святих як також самому фортецю.

Входиться до печер з невеликої церковці, всуненої в вузьку долину між двома високими горами. Ту церкву удержує своїм коштом оден козацький полковник. Провідниками визначили мені двох монахів, що знали латинську мову.*) Коли ввійшли до печери, почали співати. Підземний коридор, широкий на півтора, високий три алени[4]), зґрубша перекопаний внутрі горба і невиложений каменем. В ріжних місцях у заглибинах стін показали мені 50 нетлінних тіл святих з виписаними їх іменами. На їх честь уладжено в печерах три каплиці. Тіла дійсно зберіглися в цілости. Я оглядав їх почорнілі і висохлі руки і ноги. Життєписи святих видруковано в славянській книзі ін фоліо, якої оден примірник набув я в Київі й по нинішній день зберігаю в себе. Показували мені також корінь дерева, що, пробивши землю, дістався до печери. Черці вневняють, що воно хоронить від лихої хороби; в тій цілі хорий повинен надгризти кавалок того коріня. Він вже у богатьох місцях потятий. Гроби святих у значній части обтягнені позолоченою шкірою, окрашеною новішими голяндськими рисунками. Тепер не хоронять в печерах нікого. Три роки тому помер у Київі оден монах, про котрого простий народ думав, що він визначався особливою святістю життя. То був прусак, банкрот Мікель, що якийсь час виконував обовязки капельмайстра в Кеніґсберґу, мусів одначе — в наслідок ріжних шахрайств — втікати звідтам. Прибувши з Голяндії до Київа, приняв православя й удавав, що веде аскетичне життя, а нарід набрав переконання, що він дійсно вибранець Божий і по його смерти зложив тлінні останки в печерах в однім ряді з тілами святих. Одначе вони зараз стали розкладатися, треба було їх отже якнайскорше забрати і похоронити на цвинтарі.

Коло печер, недалеко церкви, уладжена невелика лазня, де замикають божевільних; здається, що вони пересидівши там без поживи два дні, вертають до здоровля. На питання, чи того роду курація завсіди кінчиться добрим успіхом, мені відповіли: Кому Бог схоче помогти, тому поможе.

Фортифікації, що окружають монастир, покладені в далекій старині для його оборони, такі сильні, що ціла армія не змоглаб їх здобути. Останньої весни Татари підходили на віддаль милі під Київ, одначе переконавшись, що Росіяни слідять за ними і мають намір навіть вирушити в поле, завернули назад.

14 липня. Князь Ґоліцин і командант кріпости приїздили до мене прощатися.

15 липня. Недалеко старої Мельниці побачив я в полі кількасот нор, вритих у землі, котрі минулого року служили за мешкання для тих, що втікали перед джумою.

По полудни я прибув до Василькова, оборонного не стільки штучно, скільки з природи — горами. Два місяці тому Татари спалили значну частину його домів, примушуючи більшість мешканців втікати або забираючи в ясир.

17 липня. Я прибув до Білої Церкви і поставив шатра в полі. Місцевий командант, козак, бригадіер Юрій Іванович Ангелков, прислав мені дари принятим звичаєм. Ще раньше чув я, що останньої весни Біла Церква відбила атаку 65.000 кримських Татар і козаків. З задоволенням оглядав я ту твердиню. З того приводу удався я конем до командата. Місто Татари спалили; окружене невисоким частоколом, через котрий вдалося їм пробити. Перед твердинею знаходиться невеликий шанець, окруженний сухим ровом. Веде він до властивої фортеці. Остання творить коло, 150 кроків у промірі, окружена дуже високим муром, у деяких місцях іще невикінченим, має надто пять бастіонів. Татарів начислили 40.000, всі на конях, привів їх син кримського хана, хан будяцької орди. Товаришило їм 20.000 пішних людий, запорозьких козаків під командою гетьмана Орлика, котрого шведський король іменував на місце Мазепи і 5.000 гарного польського війська, під командою одного зі сторонників Станислава, київського воєводи Потоцького. При Поляках було 40 шведських офіцирів інструкторами. Ціла та орда атакувала Білу Церкву від сторони Польщі. З твердині відстрілювалися з 36 гаківниць, всеж таки ворожа піхота підсунулася під сам вал і почала спинати шанець. В ночи командант вислав против неї два відділи, кождий по 200 людий, з загальною резервою 100 людий. Користаючи з темноти, ті відділи повинні були окружити шанець і заатакувати неприятеля. Узброєно їх ручними ґранатами. Напавши на противника в хвилі, коли він був занятий роботою, з початку дали в його сторону сальву, відтак стали кидати на него ґранатами. Серед неприятелів відразу зробилося велике замішання, наступив ручний бій. По словах командата, в шанци забили 1000 людий. Коли татарська кінота прибула своїм з помічю, почали до неї стріляти з армат твердині. Відтак усі три вислані з міста відділи обєднялися, напастуючи і змушуючи вкінці ворога до загальної втечі. Ангелков оповідав мені, що неприятельське військо полишило на поли 4.000 вбитих, 8 прапорів, величезну скількість стріл, луків і пальної зброї, надто 14 четверобічних татарських знаків з чорної матерії (камки). Ті трофеї післано до Київа.

З повищого прикладу легко переконатися, що то за народ ті Татари: численні їх тисячі розігнало 500 людий, що не буде дивним, коли візьмемо під увагу, що Татари в значній части узброєні тільки коніями і шаблями; в деяких, правда, знайдете лук і стріли, натомість пальну зброю мають тільки нечисленні виїмки.

Під Білою Церквою пливе річка Бог[5]), по котрої обох берегах є значна скількість скал. Коло Білої Церкви копає народ певного роду жовту ростину, що покриває всі поля; при її коріні видно кільканацять маленьких, завбільшки звичайного шроту, обтягнених шкірою міхурчиків, що мають у собі барвлячий первень, котрого місцева людність уживає до фарбування новіяних матерій на червоний кольор. Я помастив тим краскілом картки книжки, яка була в мене. і щоб вона скорше висохла, поклав на землю, де сонце найкраще гріло. Та певного роду овади, звані коваликами, повигризали з карток більші кавалки і напевно зїлиб цілу книжку, колиб я не забрав її скоро.

18 липня. Командант Білої Церкви обдарував мене 18 свіжими кіньми, визначив асисту з 50 жовнірів під командою офіцира, надто додав 5 козаків як провідників, бо через Татар дорога була надто небезпечна.

19 липня. Скількість страшних літаючих насікомів, які тут називають саранчею, почала зменшуватися. 15 липня в полудне, коли, переїхавши Київ, став я, щоб відпочати, появилася їх така величезна скількість на землі, що ніхто, хто не бачив чогось подібного власними очима, не дасть віри описови. Земля була засипана ними так густо, що долоня, деб її не покласти, прикривала відразу 3—4 штуки а часом і цілу півсотню; в богатьох місцях саранча сиділа одна на другій такою грубою верствою, що можна було згортати її лопатами. На просторі від Старої Мельниці, віддаленої 10 миль від Білої Церкви, і ще півтора милі дальше, саранча зовсім зїла засіви, зерно, солому і пільні трави, не лишаючи на поли ні одного стебла. Тому мої коні довгий час терпіли страшний голод, живлячись тільки гірким хабаззям, що росте по полях, котрого саранча не торкнула. А треба памятати, що власних коней, не числячи селянських, мав я 64. Саранча пожирає також одна другу. Коли котрій із них зіпсується крило, що не може літати, то інші негайно обідають їй крила і перегризають задню частину, не торкаючи решти тіла. На перший погляд земля виглядає неначеб засипана пшеницею і житом; се зародки сара-

---

[1]) На Чернигівщині.

[2]) На Чернигівщині.

[3]) Поділ се дільниця Київа.

*) Ще в перших десятилітях XIX ст. інтеліґенція всіх народів Европи вживала для порозуміння латинської мови. В Галичині ще в 30-х рр. XIX ст. писано по латинськи судові акти. Відтоді латинську мову як міжнародну щораз більше витискають з очевидною шкодою, бо тепер замість одної мови треба знати болай кілька чужих мов.

[4]) Данські локті.

[5]) Має бути: Рось.

чі, котрі остали по ній в такій скількости, що можна їх згортати.

22 *липня*. Я розложився над берегом невеликого ставу, де мої драгони негайно взялися до роботи: добувши сіти, стали вплав ловити риби. Пливали, роблячи ногами й одною рукою, бо другою тягнули сіти. Вміння Росіян радити собі в дорозі в найріжнороднішних обставинах викликує немалий подив.

В польській Україні, між Київом і Немировом, в кождім селі без виїмку є шанці. *В дорозі від Київа по Немирів і далі*, через Поділля, ставлячи шатра, кождого разу скріплював я табор 30 возами, на котрих мав я ріжні запаси живности і напитків, бо в тім пустім краю нічого не дістанеш, навіть за найбільші гроші. Щоб отже з людьми не згинути з голоду, мусів я мимоволі все конечне возити з *собою*. Подібну твердиню з возів робив я для оборони перед Татарами, котрі кождої хвилі могли на мене напасти.

23 *липня*. Немирів[6]), невелике, майже зовсім пусте місто. Мало хто мешкає в осаді, між зовнішніми фортифікаціями й самим городом. Коло міських мурів якраз працюють. В середині міста стоїть маленький замочок, не більший від тих, які будують діти, котрі вчаться інжинерії. 20 гармат становлять цілу кріпостну артилерію; гарнізон складається ледви з двох полків, оба драгонські: смоленський і карґопольський. Комендантом Немирова є Іван Василевич Болкій.

По моїм приїзді зявилося на вулиці, під вікнами мого мешкання, десять танцюючих жінок; старі баби вели іншим перед. Подібні вуличні танці є тут у звичаю. На переді йшли два музикати. Один з них грав на бандурі (Гакбрет), другий на скрипках, інструментах, котрих уживають в цілій козацькій країні. Тутешні жінки пють богато більше від мужчин, часто також до пізна пересиджують у їх товаристві по шинках, котрі стрічаються в тих сторонах у великій скількости. Дівчата ходять з відкритими головами, волосси сплітають у дві коси, що спадають на плечі.

Немирів — сумне, пусте місто, з розваленими в значній частині домами. Одначе і найбідніший його домок чистіший ніж найпорядніші російські палати. Недалеко плине невелика ріка Городниця. Місто є власністю київського воєводи, незмінного сторонника Станислава а противника короля Августа.

28 *липня*. Дорога до російської армії в Яссах, при переправі через Дністер у Сороках, дуже небезпечна. Сильні партії запорозьких козаків беруть подорожних до неволі й не так давно відбили в Росіян 700 підвод з хлібом і мукою. Щоб уникнути зустрічі з ними, прийшлося мені зробити велике коло. Немирівський комендант, котрий наперед дістав поручення дати мені збройну ескорту, дав 50 драгонів під командою майора і 4 козаків-провідників. В їх товаристві пустився я з Божою помічю в дальшу дорогу.

29 *липня*. Я задержався в полі над берегом Бога. Заки перейшов я ріку, казав направити ушкоджений міст на ній. За мостом лежить місто Винниця, тепер дуже занедбане. Велика її святиня, гарної архітектури, стоїть пусткою, майже зовсім розвалена. Під самою Винницею знаходиться старовинний монастир, обведений муром. Тут мало місце страшне затемнення, підчас котрого скрився цілий місяць.

31 *липня*. Я вислав з Бару драгона з листом до ґенерал-майора Єжова, котрий стоїть у Жванци, вже на Волощині, за Камянцем Подільським. Єжов на чолі 2.000 драгонів приготовив для армії запаси зерна і хліба. Канцлер ґр. Ґоловкін радив мені злучитися з тим ґенералом і разом з ним іти далі до російських військ. У згаданім листі повідомив я Єжова про своє наближання, просячи його разом з тим, щоби ождав на мене оден день у Жванци.

Бар, місто велике, широко розкинене, але знищене й опустіле. Досі є в нім богато мурованих святинь і домів котрі в значній части розсипуються. Мешкають у нім переважно Жиди. Колись Бар був сильною твердинею; тепер з його мурів зберіглося одно крило. В місті зберігся одначе невеликий замочок, з низьким, хоч грубим, камінним муром. Його гарнізон становить 70 польських драгонів. Тут мешкає комендант, полковник Снек, родом Німець. Виявив мені велику вічливість.

2 *серпня*. Я прибув до Зінкова. Місто значне, оборонне мурами, збудованими з каменя, тепер знищене. В однім його кінці знаходиться трикутний замок, окружений муром з трьома високими баштами. Зброї в нім небогато, гарнізон складають з 30 польських жовнірів. Зінків належить до польського коронного гетьмана Сєнявского. Переїзджаючий посланець сказав мені, що між царем і Турками був довший бій, по закінченню котрого заключено мир. Коли той посланець вертав, вислав я за його посередництвом лист до великого канцлера Головкіна з просьбою о докладніші вісти. (Д. б.).

[6]) На Поділлі.

Сину! Покладайся серцем своїм на Господа певно й людського суду не бійся, коли чисте сумління каже тобі, що ти невинний. (Тома Кемпійський, III, 36, 1).

НОВІ ВИДАННЯ

ЛЬВІВ У СВІТЛИНІ. Трета Виставка *УФОТО. Листопад* 1932. Українське Фотоґрафічне Товариство у Львові. Катальоґ вистави з 20 ілюстраціями. Ст. 76, 16⁰. Виконання світлин гарне й на добрім папері.

ІДЕЯ ТА ДІЙСНІСТЬ. (Збірка матеріялів та статтей). Бібліотека „Хліборобського Шляху“ ч. 4. Львів, 1932. Накладом видавництва „Хліборобський Шлях“. Сторін 48, 8⁰. Зміст: Вступне слово, Д-р К. І. Гладилович. — Від гетьманської Управи. — До Хв. Ред. „Діла“ у Львові. — „Братчики“ при роботі, О. Скоропис-Йолтуховський. — Ся брошура приносить розмірно богато матеріялу, освітлює цікаво кризу в гетьманськім таборі, котра повстала на тлі руїнницької роботи „братчиків-клясократів“. В брошурі є також остра критика поведення редакції „Діла“ за те, що вона на шпальтах „Діла“ давала місце напіть на найтяжші напади на Гетьмана і вірних йому людей а відмовлялася містити спростування *і вияснення*. — А. Ч.

THE INVESTIGATOR, Published Monthly. Nro I. Price One Shilling November 1932. London, S. W. 1. St. Stephen's House, Westminster.

Сей місячник призначений для поширення ідеї укр. державности в англосаськім світі, зредагований дуже живо й інтересно. Напрям його *остро протибольшевицький*. *В першім числі* є також цікава стаття про Галичину, а саме про большевицькі затії в ній. На окладинці впадаюча в очі мапа України в порівнанні з СССР, буфорними державами й цілою Европою та Азією. Сторін 28, 4⁰. Ціна 1 числа 1 шілінґ. — А. Ч.

Beiträge zur Ukrainekunde. Herausgegeben vom Ukrainischen Wissenschaftlichen Institut. — I. Heft. — Karl H. Meyr: DIE UKRAINE IN DER POLNISCHEN ROMANTIK. Berlin, 1932. Im *Verlage des Vereins zur Förderung der ukrainischen* Wissenschaft und Kultur E. V. Ст. 30, 8⁰.

Українська наука, позбавлена можности розвою в краю, мусить шукати собі пристановища на еміґрації. Вивязується вона добре зі свойого завдання, закладаючи цілий ряд наукових інституцій заграницею, які тішаться пошаною чужинців і кладуть великі заслуги над популяризацією української науки. Одною з таких наукових станиць є Український Науковий Інститут в Берліні, який видає між іншим „Причинки до українознавства“ в німецькій мові. Як перший зшиток появилася вище згадана праця Карла Маєра. Значіння її лежить у тому, що знайомить чужинців із культурно-літературними впливами України на своїх сусідів, в першу чергу на Польщу й її романтичну літературу. Автор відноситься до предмету з теплою симпатією й обєктивно признає Україні ці заслуги, які вона положила для Заходу Европи. Брошурка дає коротенький нарис культурних українських впливів перед розцвітом польської романтики: „духові надбання ідуть з українського ґрунту у двох напрямах, попереше в Росію: Москва й Петербурґ; подруге в Польщу і тимсамим Европу“ (стр. 6). Росія *взяла християнську культуру від* Українців, завдяки їм европеїзувалася, а ніхто інший тільки Українець Ґоголь впровадив російську літературу у світовий круг. Знання церковно-словянської мови завдячує Европа Мелетієві Смотрицькому, який видав у 1618 р. першу церк.-слов. ґраматику, що стала підставою *ґраматики Добровського й всіх інших пізніших* ґраматик. — По тім короткім вступі переходить автор до впливу України на літературу передромантичної Польщі, вичислюючи таких авторів, як: Микола Рей, Михайло Суп-Шажинський, Шимон Шимонович, Вартоломей Зіморович, Яків Ґаватович, Станислав Трембецький, яких твори се *вияв зжиття з українським* середовищем і культурою. Відтак найбільше місця присвячує „українській школі“ в польській літературі зазначуючи, що український елемент відограв у польській романтиці таку саму ролю, як шкотський в англійській літературі. Якби не було України, не булоб польського романтизму в тій мірі, яку він осягнув. Автор підкреслює всі ті чинники, які заставили польську трійку поетів, передовсім Б. Залеского, занятися Україною, її віруваннями, обрядами, піснями, природою й історією, як також взаєминами між Українцями й Поляками. Згадує теж інших поетів і письменників Поляків, які у своїх творах торкаються України, хоч до „української школи“ не належать: Юлій Словацький, Михайло Ґрабовський, Олізаровський і інші. Вплив України на творчість Словацького автор не доцінив. Праця Маєра сповнить безсумнівну свою ролю й переконає чужинців, що Україна не тільки черпала із Заходу, але також промінювала культурно й літературно на нього. Побажатиб У. Н. І., щоб видавав таких праць як найбільше. — Б. В.

ПЕРЕВЕСТИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ СВОЙОГО ЖИТТЯ ЗНАЧИТЬ СПОВНИТИ МОРАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ СВОЄЇ РІДНІ, СУСПІЛЬНОСТИ Й САМОГО СЕБЕ. ЗРОБІТЬ ЦЕ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛІТИЧНІ Й СУСПІЛЬНІ СТРЕМЛІННЯ УКРАЇНЦІВ у Схід. Галичині та українські політичні уґрупування характеризує в спокійнім тоні вшехпольський „Курер Варшавскі“ (ч. 315). Про УНО (УКНП). „К. В.“ пише м. і. так: „Католицько-національна партія, якій патронує Преосв. Епископ Хомишин, вносить до української політики нові, цінні елементи: більший спокій в оцінці положення, поміркованість у тактиці і західно-европейський тон в уникманні питань. Це партія, котра щойно почала свою працю, одначе її вплив уже видно“.

НАЙВИСШИЙ СУД розглядатиме протести проти виборів в золочівськім окрузі 9. січня 1933 р., в тернопільськім 16. січня 1933 р.

Д-РА ОСИПА КОҐУТА засуджено у Львові за одну з його промов у Богородчанах на 5 місяців тюрми з завішенням кари на 5 літ.

„ҐАЗЕТА ПОЛЬСЬКА“, центральний орґан санації, впровадила постійний огляд української преси. Редакція „Ґ. П.“ заявляє, що такий огляд даватиме кілька разів на місяць. Це перший пресовий орґан у Варшаві, що завів такий огляд. В першім огляді є короткі цитати з „Діла“, „Нового Часу“, „Нової Зорі“ і „Мети“ та редакційні коментарі.

ЗАМІТНИЙ ФАКТ, що безпосередні розмови на теми заграничної політики Польщі веде в Берліні, Парижі і Лондоні не міністр Бек, але віцеміністр Шембек.

В НІМЕЧЧИНІ уступило правительство фон Папена. Причиною була відмова Ґітлера взяти участь у переговорах. В перспективі тяжке замішання.

ПІДКОМІТЕТ буджетової комісії Союза Народів усталив нові платні для членів ґенерального секретаріяту Союза. Ґенеральний секретар Союза Народів діставатиме 140 тисяч швайц. франків річно, заступник ґенер. секретаря 85 тисяч, оба секретарі по 70.000 швайц. франків річно. Нові платні обнижено на 20%. Тим способом здобуті фонди *потрібні для ще одного заступника* ґенерального секретаря. — Не можна сказати, що женевські миротворці скромні у своїх життєвих вимогах...

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ Карло сказав у парляменті, що його правительство дальше буде опікуватися національними меншинами.

В СТОЛИЦІ РОМУНІЇ Букарешті відбулися протиугорські демонстрації. Знищено урядження кількох льокалів, де заходять Угри.

АНҐЛІЯ не стабілізує свого фунта тому, щоби вказуючи на хитість його курсу, вимогти на Америці уступки в справі военних довгів. Такі вісти походять з кругів Банку Міжнародних Виплат.

ТРОЦЬКИЙ виїхав з родиною до Данії. Посольство Данії дало йому візу, впевнившися передтим, що матиме право знов вернути в Туреччину.

ҐУВЕР, теперішний президент Америки, запросив нового президента Русвелта на спільну нараду в справі нот анґлійської і французької про відрочення платности рат военного довгу. Русвелт дав виминаючу відповідь, відсуваючи стрічу з Ґувером на пізніше.

ПОХІД безробітних на Вашинґтон. Ріжні орґанізації в Америці приготовляють на початок надходячої зими похід безробітних на Вашинґтон. Перша, комуністична ґрупа має прийти до Вашинґтону 5 грудня с. р. Ґрупа фармерів має прийти 7 грудня. Також безробітні моряки погрожують походом на Вашинґтон коли їх положення не поліпшиться (ПАТ).

ЖІНКА ПЕРШИМ МІНІСТРОМ в Америці. Стане нею міс Перкінс, котра стоїть на чолі державного уряду праці в Ню-Йорку.

НОВИНКИ

Перший сніг у Львові впав 17. с. м. рано та зараз зачав таяти.

Іспити зрілости екстерністів на терені львівської кураторії відбудуться в березні і квітні 1933 р. Подання треба вносити до Кураторії найдальше до 31. грудня 1931 р. До вимаганих документів треба долучити доказ вплати 60 зол. як іспитову таксу.

На Знесінні к. Львова відбулося свято книжки в чит. „Просвіти“ при битком набитій салі. Знесіння це найрухливіше тепер передмістя українського Львова.

Ґрупа 16 українських малярів у Парижі уладила там під егідою Українського Національного Музею у Львові виставу своїх творів. У виставі взяли участь також 23 чужинці малярі. Всі учасники вистави зачисляють себе до „Парижської Школи“. Ця вистава буде повторена у Львові в салях Українського Національного Музею.

Молодих Українців у Шикаґу зорґанізував, як повідомляє тамошній гетьманський орґан „Січ“, о. Андрей Трух ЧСВВ. Повстало там т-во „Молода Україна“, якої духовним провідником став о. Трух. Се т-во має на цілі зорґанізувати всю тамошну українську молодь.

Розправа проти третьої 12-ки селян обвинувачених за участь у ліських подіях відбулася в Сяноці. Обвинувачених Яна Задорожного і Дмитра Бучковського засуджено по 1½ року вязниці, Ст. Бучковського на 15 місяців, Мих. Дудяка, Т. Дашкевича, Мих. Мадею й Анастазію Куш по 1 році вязниці. Прочих увільнено від вини й кари. Засудженим завішено кару на 5 літ. З початком грудня с. р. відбудуться ще дві розправи у звязку з ліськими подіями.

Великі сніги впали на Виленщині. І в нас останними днями значно похолодніло.

Вилетів з шин паровіз на лінії Мушина—Криниця. Машиніст тяжко попарився.

З совітського „раю“ хотіла видістатися ґрупа 15 селян через граничний відтинок Радошковиці на Виленщині. Радянська сторожа відкрила крісовий вогонь і вбила 8 селян.

Податок від обрізування (ритуальної жидівської чинности) задумав наложити скарбовий урядник в Перемишлі на тамошнього моеля (Жид, що займається обрізуванням). В тій ціли прикликав його до податкового уряду, щоби зложив зізнання про свої доходи. Моель, не знаючи чого його кличуть, забрав зі собою інструмент до обрізування. „Хвіля“ додає до сеї новинки дотеп, що цей податок се замах на розродчість Жидів...

Нагороду Нобля з области хемії й фізики дістав с. р. Американець проф. Ірвінґ Лянґмуір.

Ґергардт Гавптман, ґолосний німецький драматурґ, скінчив тими днями 70 літ життя. З того приводу в Німеччині й Австрії відбуваютьстя в його честь ювилейні обходи і вистави. З його творів грали на нашій сцені „Затоплений Дзвін“ і „Візник Геншель“. Останній його твір зветься „Перед заходом сонця“.

В Італії було 30. IX. ц. р. 710.027 безробітних мущин і 239.472 безр. женщин.

На Сибірі відкрили радянські ґеольоґи великі поклади вугля. Ті поклади оцінюють на 3 міліярди тон. Чи це правда, не знати. Большевики дуже часто „відкривають“ то золото, то платину, то інші скарби, а все, щоби заінтриґувати капіталістичних снобів й одержати позичку від буржуїв.

Т. зв. „Бібліотека ночи“ (для сліпих) у Лондоні має вже 180.000 томів.

Нагальний тайфун навістив Японію. 30.000 домів стоїть під водою. Втрати міліонові.

Небувалий цикльон, котрий навістив Кубу, нагнав великі маси води на сей остров. З водою дісталися в устя рік і рекіни, котрі досі пожерли 165 осіб.

Магазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 3-20

5000 зл. заощадить кожда Пані купуючи споживчі й кольоніяльні товарі в **укр. фірмі „ІРА“** при вул. Кохановського 7, тел. 77-92. — Замовлення полагоджується сейчас. 97 3-10

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“,** Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 6-11

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Український Театр ім. І. Тобілевича

виступить у Львові на Знесінні в Народнім Домі з отсими виставами:

Пятниця, 18. XI. год. 7.30 веч.: „Весела вдова“, оперетка Лєґара.

Субота, 19. X. год. 7.30 веч.: „Сорочинський ярмарок“, оперетка за Ґоголем.

Неділя, 20. XI. год. 7.30 веч.: „Гетьман Дорошенко“, історична драма Старицької-Черняхівської.

Понеділок, 21. XI. год. 7.30 веч.: „Пурґа“, драма Щеґлова.

Второк, 22. XI. год. 7.30 веч.: „Ревія“. Відтак їде театр до Городка й Перемишля.

УДІЛЯЮ ЛЕКЦІЙ З ПОЛЬСЬКОГО, вчу також до матури. Зголошення до Адм. „Н. З.“ під „Польоніст“.

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 2-5

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі таніцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 39-50

Добірний товар!! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить, уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі

бо тим

дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 9—? 82

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по .0 зол. Вкладі дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-74 чищує (десинфекціонує) названі предмети 11-40

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

ДАРОМ

зовсім призначили ми 5 мужеських плащів велюрових і 3 жіночі плащі з футряними комірами для тих, які закуплять у нас до 24 грудня б. р. 1 з нище поданих комплетів товарів. Прочитайте уважно! — Хотячи спопуляризувати нашу фірму серед великих мас консументів нашого краю, висилаємо (не зважаючи на те, що товарі в останніх часах здорожіли) наші безконкуренційні комплети первсрядних матеріялів зимових по найнищих цінах в цілім краю, а саме:

ч. 3 — лишень за 20.50 зл.

3 м. наймоднішого чисто-вовняного матеріялу на мужеське убрання, осінне, 1 вовняний пульовер в наймоднішні взори і десені з останнього року з американським замком при шиї, 1 велика сорочка з білого доброго трикоту, 1 пара вовняних скарпиток, 3 білі рушники вафлеві і 3 білі хусточки до носа. Почтову оплату 3 зл. платить відбираючий.

ч. 4 — лишень за 24 зл.

4 м. вовняного рипсу, 1 жіночий пульовер вовняний в наймоднішні жакатові взори, вшитий після останніх заграничних моделів, 1 жіноча сорочка з білого трикоту, 1 пара панчіх „Массо“ і 3 білі хусточки мережковані до носа. Почтову оплату 3 зл. платить відбираючий.

ч. 5 — лишень за 33 зл.

1 шт. (17 м.) білого полотна з вибраного ґатунку, 1 пара пікових ковдер на ліжка в наймоднішні взори і цвіти в ріжних красках, 2 простирала на ліжка з кольоровими берегами, 3 білі рушники вафлені і 1 пара диванів на стіну в гарні взори і образи. Почтову оплату 3.50 зл. платить відбираючий.

Повищі товари висилаємо кождому за почтовою післяплатою, по одержанню листовного замовлення. Платиться при відборі. Без ризика, якщо товар не подобається звертаємо гроші.

Firma M. SZYFFER Łódź

ul. Nowomiejska 5. Skrz. poczt. 459.

УВАҐА: В день 30 грудня б. р. оголосимо листу осіб, які одержали премії. Користайте з нагоди, кождий з купуючих може зовсім безплатно одержати і премію. 100 1-1

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 2 24—? Вибір великий!

КІНА

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КАСІНО: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КОПЕРНИК: „Русява Венера“ (Марлена Дітріх).
МАРУСЕНЬКА: „Русява Венера“ (Марлена Дітріх).
МІРАЖ: „Трейдер Горн“ (Реж. Ван Дайк).
ОАЗА: „Мексиканка“ й ревія.
ПАЛЯС: „Мусиш бути моєю“.
СТИЛЕВЕ: „Під курателею“ (Вляста Буріян).
УТІХА: „Твірка піхотинців“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 46—х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 90 (588). Львів, четвер, 24 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцька ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Великі католицькі торжества у Львові

На честь св. Альберта В., творця нової християнської фільософії.

В неділю закінчилися у Львові великі торжества, уряджені ОО. Домініканами в 1-шу річницю канонізації св. Альберта В., Доктора Церкви й Чина Домініканів (1198—1280). Торжественну Службу Божу й вечірню відправив архієпископ Твардовский. Участь у Богослуженнях взяли представники цивільних і військових властей, великі маси народу й численні процесії з околиць. Знамениті проповіди про св. Альберта виголосили кс. д-р Бомбас і суперіор ОО. Домініканів. Вечером по год. 6 відбулася в університеті Академія, в котрій взяло участь богато польського студентства. Вступне слово виголосив Домініканин кс. д-р З. Огурек, а головний реферат архієпископ Твардовский, котрий представив, як св. Альберт оперся на експериментальних методах Аристотеля й дійшов до синтези великої мудрости в справі відшукання Бога в сотворінню. Св. Альберт створив підставу для нової церковної фільософії, котру відтак розробив його геніяльний ученик св. Тома з Аквіну.

Нові сензаційні вісти про Гетьмана

Павла Скоропадського і його діяльність в Лондоні.

Польській пресі доносять з Парижа: Серед російської еміграції в Парижі викликала велике вражіння вістка, що Гетьман України Павло Скоропадський вислав до Лондону аґента української пропаґанди Коростовця, котрий має там вести акцію в справі відірвання України від СССР й утворення з неї самостійної держави. Ініціятором сего проєкту є сам Коростовець, котрий для тої ціли зумів уже зєднати поважні банкові круги Лондону з банком Льойдса на чолі. В тім проєкті розходиться про таку акцію проти СССР, котра довелаб до відірвання від нього урожайних і богатих в природні руди теренів України, Кавказу і Криму та створення з цих земель незалежної української держави. В дійсности булаб це експльоатаційна кольонія Анґлії, Франції й Америки, в котрій для західних великодержав добувалиб природні богацтва і рівночасно бувби це ринок збуту для західно-европейського промислу. Проча частина б. Росії булаб переважно азійською державою і під владою большевиків. В російських еміграційних кругах викликала ця вістка велике занепокоєння. Підчеркують там, що сіти закинені п. Коростовцем такі густі, що загрожують розбиттям російської еміграції. — Порушені тут справи освітлимо в окремих статтях.

Новий курс Польщі в заграничній політиці

Польський міністр загран. справ полк. Бек стрінувся в Берліні з віцеміністром Шембеком. Віцеміністр Шембек відбув конференцію з німецьким мін. загран. справ Нойратом, на котрій обговорено справу розброєння. Німецькі часописи підкреслюють, що це перший випадок, що таку актуальну і важну справу Польща й Німеччина обговорювали безпосередно („Курер Львовскі").

Гінденбурґ повірив Гітлєрови

місію утворення правительства Німеччини.

З Берліна доносять: На авдієнції Гітлера, котра тревала 20 мінут, Гінденбурґ повірив Гітлерови місію утворення правительства Німеччини під трьома умовами: 1) що Гітлер викажеться більшістю в парляменті, 2) що оставить на становищах міністрів „Райхсвери" і загран. справ Шляйхера і Найрата, 3) що не знесе господарських декретів правительства Папена. Гітлер прирік дати відповідь на письмі. Преса доносить, що на випадок неповодження Гітлера Гінденбурґ поручить його місію пралатови Касови, голові катол. Центра, а коли і йому не поведеться, то сам заіменує кабінет.

Взяли на ціль Швайцарію

З Льозанни доносять: В ночи підложено тут бомбу під льозанський ратуш. Бомба вибухла. Пять людей ранених. Будинок ушкоджений. Преса доносить: Панує загальне переконання, що замах на ратуш в Льозанні таксамо діло комуністів як і криваві розрухи в Женеві.

Протибольшевицький переворот в Монґолії

СССР відрізаний від Китаю.

Преса доносить: Монгольські націоналісти повалили радянське монгольське правительство в Зовнішній Монголії. Столиця Урґа опинилася в руках націоналістів. Члени радянського монгольського правительства частинно увязнені, частинно втекли до СССР. Штаб радянської армії орґанізує карну експедицію, котра вирушить з Чити до Урґи. Повалення радянського правління в Монголії се для Москви болючий удар, бо таким чином радянська Росія цілком відтята від Китаю. Через те СССР стратить в тім краю впливи. Т. зв. Зовнішна Монголія має 2,800.000 км² і 1,200.000 населення. (Польща має 388.000 км²).

Полювання на медведя в центрі міста

З Ціріху доносять: З тутейшого Зоольоґічного Огороду втікли два медведі. Оден з них добіг до ліса й тому повелося гірше, бо його скоро застрілив мисливий. Другий медвідь уважав за безпечніше схоронитися таки в центрі великого міста й вибрав собі в тій ціли невеличкий парк. Там кілька днів пробували зловити його — надармо. Вигнаний з парку втікав улицями Ціріху, викликаючи зрозумілу паніку. Одного горожанина, котрий хотів йому перешкодити в утечі, вкусив в руку. Вкінці медвідь скочив до якоїсь пивниці, де його обезвладнили і зловили та відвезли назад до зоольоґічного городу.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ — а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЗАНЕПАД МОРАЛІ НА СЕЛІ

Світова війна, її безпосередні наслідки й теперішна господарська криза змінили фізіономію нашого села не до пізнання. На перший погляд це може й не впадає кождому в очі, особливо тому, хто живе постійно на селі, або часто з ним стикається; одначе хто живе в місті, або далеко від рідних сторін, та лише час до часу до них звідується, той відразу бачить сі зміни як на долоні.

Якіж ті зміни? Щоби належно визнатися в них та влучно їх оцінити, треба розріжнити світла і тіни в области релігійно-морального і національного, суспільного та господарського життя нашого села, треба також пізнати їх розвоєві тенденції. Та це не так легко. Всі ті области так тісно з собою звязані, так взаїмно впливають на себе та підпадають таким ріжнородним впливам, що треба глибокої вдумчивости і знання душі нашого народу, щоби поставити влучну діяґнозу. Нераз даний прояв життя нашого села може видаватися на перший погляд додатний, як доказ зросту національної чи економічної свідомости, а тимчасом, коли блище йому приглянутися, то це прояв шкідливий. І навпаки, що в даним моменті видається шкідливе, що позірно гальмує розвиток села, — се в дальшій перспективі приносить благородні наслідки. Та одно всеж таки треба оцінити як безсумніву сумний прояв — великий занепад моралі на селі. Се кождому впадає в очі, кому довелося по довшій неприсутности побувати на селі. Та не те найсумніше, що моральність села підупала і дальше паде, але се, що ті котрі покликані стояти на її сторожі, здається не здають собі належно справи з того стану. Бо колиби здавали собі справу, то булоб видно якісь поважніші зусилля, щоби ту мораль піднести.

Мої спостереження відносяться до східної частини Поділля, т. зн. одної з найсвідоміших околиць Галицької Землі. Та чую з оповідань, що менше більше таке саме діється і в інших околицях нашого краю.

Перебуваючи в кількох селах на Поділлі бачив я і чув такі речі: Родини, в котрих панувалаб супружа згода і любов, се тепер щораз рідші явища. Натомість випадки супружої зради, ростуче число нешлюбних дітий, доконані або намагані вбивства чи самовбийства на сім тлі, „дикі" супружжа, хоронення померших без священиків і т. п. се явища, які на селі не роблять уже майже ніякого вражіння. Таке саме можна сказати і про поширення на селі середників запобігаючих заплідненню. Сі явища тим грізніші, що вони поширюються навіть між тими селянськими родинами, котрі до недавна видавалися взірцеві під оглядом моралі. Доходить до того, що навіть передові, свідомі селяне, знані в своїому селі й околиці зі своєї діяльности на просвітянському і кооперативному полі й навіть заслужені для місцевих церков, допускаються таких прогріхів і мимо того

їх не усувається з тих інституцій. Як це ділає на інших, на сіру масу, се хіба ясне.

Другий рід пороків, що значно зріс в останніх кількох літах, се поширення крадежий, особливо на полях, розбоїв, сварок, бійок та процесів на маєтковому тлі. Словом, село переживає гяжку і глибоку кризу набутих давніше моральних основ.

Яка причина сему? Розуміється, що тут ділають також причини загальної натури: повоєнне захитання моралі, слідне також в інших народів, господарська скрута, зростаюча з кождим днем нужда, деморалізуюча лектура большевицьких і ліберальних часописів і книжок і т. п. Одначе крім тих загальних є тут ще й наші питомі причини.

Моральні поняття значної частини наших селян ніколи не були належно трівкі, бо не всі душпастирі звертали належну увагу на сю ділянку. У своїй душпастирській праці клали звичайно більший натиск на зверхні прояви релігійного життя, на його обрядову сторону, натомість дуже часто не було систематичної праці над тим, щоби запізнати вірних з основними догмами католицької Церкви і виказати їх значіння не лише для будучого але й туземного життя. Словом, за мало було катехизації в душпастирській праці священиків.

Одначе й сама катехізація не вистарчає. Тут необхідний ще й добрий примір, бо verba volant, exempla trahunt. Гарні слова, гарні проповіди не дуже промовляють до переконання вірних, коли з ними не гармонізують гарні діла. І можна навести богато примірів, що належним успіхом у своїй душпастирській праці можуть похвалитися лише ті священики, котрі не привязують занадто великої ваги до сего, кілько дана парохія має поля, які дає доходи, кілько має душ і ті, в котрих не було частих непорозумінь щодо висоти оплат за духовні послуги. Таке занадто велике придавання значіння доходовости парохій і взагалі зацікавлення більше господарськими і родинними справами ніж справами душі вірних — помічається особливо у священиків, обтяжених численними родинами. Це зрештою зрозуміле. Тому католицька Церква слушно кладе такий натиск на целібат священства. Рацію того видно тепер особливо ясно. Тай добрий примір тепер вже не всюди вистарчає, бо і його обернуть. До оборони треба ще сильного поширення катол. преси. А того нема.

На закінчення треба ще раз стверднти, що занепад моралі на селі дуже поважний і що крайна пора зачати поважну протиакцію, бо цей стан сильно загрожує майбутності нашого народу. Одначе само духовенство, хочби й найідейніше, всего зробити не зможе. Тут потрібна допомога тих світських, що здають собі справу з небезпеки такого стану. Вони під проводом священиків можуть зробити дуже богато, особливо там, де священики не мають доступу. І це якраз дуже вдячне поле для новоповсталої організації, яка на жаль ослабила чомусь свою діяльність, — для Католицької Акції. Про неї вже майже не чути... А так шумно зачиналася...

Оживлення Католицької Акції очевидно неможливе без наводнення нашого краю католицькою пресою. Тимчасом пропаганди за тою пресою ні по селах ні по містах наші діячі майже не ведуть, хоч маємо вже з чим показатися між людьми. — Подоляк.

Тільки верхи гір на землі раз на завше мають своє число, котре вже не може бути збогачене. (Д-р теол. Петро Дерфлер).

ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА

філій „Сільського Господаря“ у Львові.

3) Корінь самої справи в наших руках, тому ми дальше мусимо організувати наш хліборобський стан при т-ві „С. Г.“. Мусимо всіми силами підпирати хліборобську кооперацію, щоби зорганізувати належно збут і перерібку сільських продуктів. Ми виказали більше організаційного хисту ніж польська кооперація. Тому польські кооператори мають респект перед нами. На весну ц. р. зачали ми збут безрог (беконів), телят і дробу за границю. До 1. X. ц. р. вивезли ми 3.500 беконів і 1.300 товщевих безрог. До Відня вивезли ми 500 безрог, по 120 штук місячно. Також вивозимо рогату худобу з Галичини (Окільщина) і з Волині (Ковельщина). Досі вивезли ми 700 телят і 12.000 кг. дробу. Наш вивіз яєць на 60% перевищив минулорічний вивіз. Продукція нашого масла розвивається серед найтяжших обставин гарно. „Маслосоюз“ переходить до продукції бриндзі і сирів, заводить нові технічні уладження й уліпшення. Ми в останних часах кріз розбудували кредитові кооперативи, Райфайзенки, збільшили збут масла, яєць, живих тварин і т. д. Наша кооперація віддає великі услуги нашому хліборобству. Тепер „С. Г.“ взяв в свої руки охорону хліборобських інтересів. Тільки не попадаймо в зневіру! Ми живемо в таких часах, де нічо не є певне. Може бути, що вже дуже скоро наша нація буде поставлена перед велику пробу. З кождої проби вийдемо побідно та дістанемо те, на що заслужимо собі нашою позитивною працею та кілько будемо варті. Тепер вся світова політика опирається на господарстві. Тому покажім світови нашу господарську вартість, бо яка буде наша господарська сила, така буде наша будучність!

Відтак інж. Е. Храплливий виголосив реферат п. з. Т-во „Сіль. Господар“ і наша аґрарна політика“. Наша акція в справі аґрарної політики незалежна від польської акції зпід стягу ВБ. Один часопис („Нове Село“ — прим. Ред. „Н. З.“) неслушно напав на нас, немовби ми вели акцію на спілку з ВБ, у звязку з „тиґоднем рольничим“. Недавно в цілій Польщі були селянські страйки, заворушення, стріляннни і т. д. Само правительство бажає ті справи „перевентилювати“ на хліборобських нарадах. Резолюції, ухвалювані на польських нарадах уложені відповідно до заходів правительства в справі поліпшення долі села. Досі відбулося в нас до 50 українських нарад по повітах. Прибуло богато народу, від 300—500 селян. Ми наші наради мусіли відбути ще перед польськими, бо інакше моглиб нам не позволити, як вже непотрібні. В Снятині наша нарада відбулася 2 дні скорше від польської. На польській нараді сказав там один наш селянин: „Ви поставили свої панські резолюції а ми маємо свої, ухвалені вже хлопські резолюції“. Мимо спротиву президії польської наради той селянин відчитав наші резолюції, котрі наші селяни переголосували. Наші селяни видержали іповні пробу. Вони підкреслюють скрізь потребу оборони нашого села. „С. Г.“ перший раз виступив тепер з ширшою програмою. Ми хочемо, щоби та акція була початком скріпленої праці для українського села. Сільська політика се дуже важна справа. Ми переконалися, що наше село лише визнається в тих справах від нас. Такі господарські наради повинні відбуватися постійно. Філії „С. Г.“ мусять стати осередком цілого життя в повітах. Селяни домагаються скрізь привернення бюр „Правної поради“, як це було підчас війни. Та тут заходить велика ріжниця. Тоді держава (Австрія) давала підмоги нашим селянам, котрі добре не знали що їм належиться. Тепер держава забирає від селян і ніхто добре не знає, кілько село має давати податків. Всюди дописують податки і то на великі суми! Тепер всі ті справи треба віддавати до Розємних Судів, дуже для нас корисних. Вони мають посередничити між довжниками і вірителями, мають право знизити відсотки, розложити сплату на 3 роки. Наші люди повинні бути суддями в тих Р. С., бо можуть там зробити богато добра. Пр. наш делеґат в Роз. Суді в Борщеві довів до розложення сплат за поле на 10 літ. Наші агрономи вже є суддями в Р. С. в Теребовлі, Тернополі і в Копичинцях. Так повинно бути скрізь. При філіях „С. Г.“ треба потворити „Правні поради“. Треба мати концесію на таке бюро. В них можуть і повинні працювати наші емеритовані судді. В Борщеві „Правна порада“ розвивається дуже добре. Т-во „С. Г.“ взяло в свої руки взагалі оборону інтересів українського села. Кожда філія „С. Г.“ повинна удержувати агронома. Біда все вчить розуму. Коли на початку ц. р. було тільки 13 агрономів, повітових організаторів при філіях „С. Г.“, то тепер працює вже 23 наших агрономів. Наші села розуміють, що треба мати свого повітового агронома. В Копичинцях повітовий агроном філії „С. Г.“ зорганізував збут дробу та вивіз з повіту 8.000 курей по 90 сот. за 1 кг. Досі продавали там наші селянки з курки за 1 зол.! Наше село мусить мати користь в удержанні свого агронома. Тоді воно дасть йому добре удержання. Тому в кождім повіті мусить бути й агроном і Бюро „Правної поради“. Наша праця в користь села мусить йти в двох напрямах: 1) оборона села, 2) збут його продуктів. Тепер наше село виявляє велику активність в боротьбі за своє істнування. Мусимо йому в тім допомогти. (Оплески). (Д. б.).

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

14)

2-а теза: Відношення українського народа до польської держави залежить від становища його інтеліґенції.

II. Стремління, щоби трафити до національно пасивних українських мас з поминенням і полишенням поза скобками рідної української інтеліґенції може дати тілько дуже доривочні і дуже фраґментарні висліди. В цілости і на довшу мету висліди того рода предприняття мусять бути шкідливі. Бо українська інтеліґенція занадто сильно звязана з народом, з котрого вийшла переважно в першім поколінні, щоб її вплив на нарід з поступом національного освідомлення не мав бути рішаючий. На дальшу мету для відношення українського народу до польської держави міродайна буде та постава, яку у відношенні до польської держави займе українська інтеліґенція.

3-а теза: Примусова польонізація Українців не доведе Поляків до цілн.

III. Польонізаційні стремління у школі, в уряді і в господарськім життю треба занехати, бо вони не ведуть до цілн. Наші власні досвіди як також инших держав, котрі пробували форсувати політику мовної асиміляції, всі були неґативні. Знання чужої мови не рівнозначне з приняттям чужої культури і полюбленням чужого народу, тим менше з розтопленням в нім. Асиміляція ніколи не є свідомою чинністю асимілюючого, але несвідомим процесом, котрий переходить асимільований. Пізнання польської мови й культури се великий життевий плюс, котрий повинен бути надгородою певного, свідомого своїх завдань, добровільного зусилля, натомість ніколи не повинно бути вислідом примусу. Треба триматися засади, що ніколи нікому не належить чинити добродійств проти його волі і що ніколи не належить викликати конфлікту школи, особливо державної, з родинним домом. Длятого засади утраквізації шкільництва не належить доводити до остаточних консеквенцій, а радше навпаки — примінювати її лише там, де скінчення утракв. школи влекшуть життеву каріеру її абсольвента.

4-а теза: Польська політика викривила структуру обидвох народів і повинна се зло направити.

IV. Річпосполита покликана, т. зн. має право й обовязок орґанізування національного життя всіх народів, що живуть у її межах. Це відноситься також і до руського (українського) народу на Червоній Руси. Дотеперішна польська політика принесла у висліді викривлення суспільної структури обох народів, що живуть на Червоній Руси. Це получене зі шкодою для кождого з тих народів зокрема, як також і для держави. Польський елемент надмірно збюрократизований нині в першій мірі поносить консеквенції свого випосаження й особистих редукцій. Крім того польський елемент у значній мірі втратив коріння в ґрунті. Натомість український елемент вкорінюється вправді щораз сильніше й розвивається під оглядом господарським, але зате щораз більше затрачує політичну відповідальність і почитальність, словом, він недостаточно збюрократизований, що і для нього і для держави рівно шкідливе як надмірне збюрократизування польського елементу. Що гірше, життева каріера величезної маси одиниць серед української інтеліґенції залежна від маніфестування своєї нельояльности у відношенні до польської держави. Отже наше стремління повинно бути довести до нормальної здорової соціяльної структури в обох народів, замешкуючих Червону Русь. — С. Лось.

Новий Виділ Наук. Т-ва ім. Шевченка

В неділю 20 листопада б. р. відбулися Звичайні Загальні Збори Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Збори мали цікавий перебіг. Докладний звіт подамо пізніше. На деннім порядку Зборів була м. ін. справа фінансової санації Т-ва і вибір голови, нового Виділу та Контрольної Комісії. На Зборах було присутних 86 членів. Повновластей до голосування прислано 12. Підчас вибору віддано 93 голосів, з того важних 87 голосів, білих карток 6. Головою Т-ва вибраний д-р Володимир Левицький, дотеперішний урядуючий містоголова НТШ 81 голосами. Членами Виділу вибрані: д-р М. Волошин, през. В. Децикевич, д-р Ів. Копач, д-р К. Левицький, інж. Ю. Мудрак, дир. В. Сінгалевич, д-р Р. Цегельський. Заступниками виділових вибрані: д-р Василь Лев, інж. Р. Сенишин, д-р С. Старосольський, інж. Е. Храпливий. До Контрольної Комісії увійшли: дир. О. Саєвич, дир. М. Заячківський, дир. Д. Коренець. Таким чином НТШ освободжене від радянофілів.

Загальні Збори Т-ва Прих. Освіти

Надзвичайні Заг. Збори Т-ва Прихильників Освіти у Львові відбулися 19. с. м. при участи 28 старших громадян і 99 студентів. Головою Т-ва вибраний одноголосно дир. Л. Кульчицький. До виділу увійшли зі старших: д-р В. Старосольський, п. І. Павликовська і дир. Ю. Савчак. Зі студентів: З. Кравцівна, студ. торг., Р. Волошин, студ. прав і Д. Юрчишин, студ. техн. Решта виділу остала та сама. Вписове знижено до 50 сот., висоту вкладки залишено незміненою: для старших 1 зол. місячно, для студентів 1 зол. річно. Збори мали діловий і спокійний характер. Всіх членів ТПО є тепер 1082, з того 264 старших і 818 студентів. Скупі матеріяльні засоби Т-ва не дозволяють йому розгорнути ширшої допомоги для незаможного студентства. Сеї осени зібрано на ТПО около 3.000 зол., коли мин. осени 15.000 зол., крім 7.000 зол. субвенцій. ТПО перебуло вже свою внутрішну кризу і може приступити тепер до допомогової акції в користь нашого студентства, котре справді потребує негайної допомоги.

Замах на премієра Франції

З Парижа доносять: На лінії Інґранд-Нант на просторі кількасот метрів висаджено шини, котрими мав їхати поїзд премієра Франції Еріо й інших урядових осіб. Премієр висказався, що це було діло бретонських сепаратистів і пригадав, що в подібний замах бретонських сепаратистів коло м. Ренне був свого часу вмішаний гітлерівець Кербер.

Маленький фейлетон

Вітаміна „Ц“ хоронить від холоду

Шведський учений Г. Ґетлін, унів. проф. фізіольогії в Упсалі, доказав на підставі довголітних дослідів над шкільними дітьми, що споживання сирих овочів найкраще забезпечує орґанізм від зимових холодів. В літі вітаміна „Ц“ находиться в найбільшій кількости в молоці, котре перетворюється з зеленої паші. Зимою скількість вітаміни „Ц“ в молоці мінімальна. Внутрішну теплоту, котрої важним чинником є вітаміни „Ц“, орґанізм може зимою побирати з овочів, які мають великі запаси сеї вітаміни. Особливо добрі яблока, помаранчі, суниці, малини й помідори. Тому, що сирі овочі не все дасться переховувати зимою в добрім стані, велике значіння мають овочеві повила, соки і т. д.

Найвисше завдання держави це опіка над тою частиною народа, котра найтяжче страдає серед біди тяжких часів. (Маршал Ґінденбурґ).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св Отець приняв 17 листопада ВПреосв. Григорія Хомишина на приватнім послуханню. Того дня о год. 20 вечером ВПреосв. Хомишин виїхав з Риму.

Найвища Конґр. Св. Офіції розвязала й знесла згромадження сестер „Малих жертв (чи приносів)“ (делле Пікколе Остіє) в архіепархії Таренто (Італія). Основательку позбавлено права носити рясу, сестер звільнено з обітів і дозволено вступити, як схочуть, до інших згромаджень, на каплицю кинено інтердикт (строго заборонено правити там богослуження). Мабуть закралася туди якась єресь.

Торжество св. Йосафата в Варшаві. В церкві ОО. Василіян у Варшаві відбулося в неділю 13. XI. торжественне богослуження в честь св. Йосафата Мученика за св. Унію. Від год. 7 відправлялися Служби Божі, о год. 11 торжественна Служба Божа з діяконами, на якій була проповідь. Вершком сего свята було вечірне богослуження в честь того святого, на яке зволив прибути Ексцеленція Апостольський Нунцій Фр. Мармаджі. По привитанні Представника Св. Отця в церковних дверах увійшов Його Ексцеленція до церкви і засів на троні, а в церкві зачався молебен до св. Йосафата при виставленні Найсв. Тайн. Молебен правив при асисті діяконів Протоігумен галицької Провінції Чина св. Василія В., о. Стефан Решетило. По евангелію целебранс виголосив проповідь по українськи, в части по польськи на тему: Хто був св. Йосафат і якій ідеї служив. По польськи навязуючи до дискутованого нині в цілій Польщі питання в справі унійної акції вказав, що найкраща розвязка сего тепер так складного питання якраз велична постать Апостола Унії св. Йосафата, котрий хоч був східнього обряду, доступив найбільшої почести в цілій католицькій Церкві. По проповіди бесідник звернувся в латинській промові до присутного Апост. Нунція і привитавши його від Василіянського Чина і всіх присутних не виключаючи і православних Українців, зложив йому як правдивому приятелеві св. зединення, побажання, щоби його унійні змагання увінчалися найкрасшими успіхами та просив для всіх Апостольського благословення. На се відповів Представник Апостольського Престола короткою, горячою і сердечною промовою і дякуючи за привіт, висказав бажання для всіх, щоб огонь Божої любови, яким горіло серце св. Йосафата, запалив і в їх серцях той огонь і скріпив у привязанні до Апостольського Престола та побуджував до правдивого католицького життя. Сі слова Апост. Нунція передав проповідник по українськи і по польськи, що вірні приняли з великим одушевленням. По молебні заступник Св. Отця поблагословив вірних Найсв. Тайнами, а по всім уділив папського Апостольського благословення. На кінці хор відспівав по італійськи папський гимн, по чім серед трімкого: Многая літа Апост. Нунцій вийшов пращаний сердечно всіми з церкви й удався до мешкання настоятеля нашої варшавської церкви на скромне принятя, у якім взяли участь деякі наші поважніші громадяне як також весь хор тамошної церкви. Ексц. Нунцій одушевлявся українськими піснями (а співали побутові пісні, стрілецькі, воєнні й коломийки) та виразив своє вдоволення ізза сердечного родинного приняття, якого дізнав в кружку Українців католиків. Між Поляками в церкві були деякі з аристократичного світа, як кн. Любомірский, ґр. Собаньский та інші. Замічу, що Апост. Нунцій вже четвертий раз сего року брав участь у богослуженні в нашій церкві у Варшаві.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬЩА все ще надармо старається про заграничну грошеву позичку. Недавно в тій справі говорив у Парижі віцемін. Шембек. Еріо мав заявити, що рішення в справі позички залежатиме від парляменту.

Б. МІНІСТР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ ПОЛЬЩІ А. Залеский став директором Торговельного Банку. З політичного життя Залеский зовсім усувається.

ПРОФ. ҐРАБСКИЙ, відомий вшехпольський „спец“ від „справ рускіх“ не перестає страшити Поляків зростом національної свідомости і господарського „сепаратизму“ українських селян у Східґаличині та рівнобіжним заником польського елементу. Сими днями появилася в „Курєрі Львов.“ чергова серія статтей того професора на згадану тему.

РАДА СОЮЗА НАРОДІВ на своїм засіданні розглядатиме кілька польських справ: петицію німецьких послів в справі переведення рільної реформи в Познанщині і скаргу Ґданська в справі введення польської валюти на території сего міста.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ звертають на себе увагу політичні процеси, проти німецької націоналістичної молоді. В тих процесах 5 німецьких послів явно зсолідаризувалися з обвинуваченими. Навіть партії т. зв. німецьких активістів (котрі мають двох міністрів у правительстві ЧСР) не станули виразно на становищі правительства.

НА СЛОВАЧЧИНІ в м. Поломка вибухли криваві розрухи селян, що протестували проти стягання податків.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ Дольфус веде переговори з Угорщиною в цілі створення господарського блюку з тих держав. Блюк той обіймавби 15 міліонів людей.

МАДЯРСЬКА ПРЕСА пише, що в Римі ведуться переговори в справі заручин Оттона Габсбурґа з наймолодшою 5-літною донькою італійського короля. „Ню-Йорк Геральд“ додає, що цей звязок потягнувби за собою відбудову монархії на Угорщині.

КОНФЕРЕНЦІЯ Т. ЗВ. „ОКРУҐЛОГО СТОЛА“ відбувається в Лондоні. Вона має полагодити передовсім справу майбутньої конституції. Ґанді і його партійні товариші участи в конференції не візьмуть.

ЛОНДОНСЬКІ ФІНАНСОВІ КРУҐИ грозять Америці, що коли вона не згодиться на відрочення платности довгів, то не дістане взагалі нічого.

ЖІНКА СТАЛІНА Алілуєва померла серед загадочних обставин. В Москві кружляють поголоски, що вона скінчила самогубством, бо Сталін довідавшися, що жінка належить до заговору опозиціоністів, казав чекістам перевести ревізію в її кімнатах.

В СССР зредуковано декретом 100 тисяч совітських урядників.

В ЕСПАНІЇ вибухли криваві заворушення рільних робітників. Робітники нападають на двори і рабують збіжжа. В сутичці з поліцією були вбиті і ранені. В м. Вілля Нуова робітники вдерлися до тюрем і випустили вязнів.

З ВАШІҐТОНУ доносять, що вже остаточно устійнено вислід виборів, а саме: в конґресі мають демократи 314 послів, республиканці 116, в сенаті 59 і 36.

ПОДИХ ОПТИМІЗМУ. „Дейли Мейл“ висказує думку, що по закінченні виборчого циклю у Франції, Німеччині й Америці мусить наступити загальна поправа світових економічних конюнктур. Французькі економісти твердять, що господарське положення Франції вже поліпшується. Безробіття скоро меншає. Такі самі прояви нотують в Німеччині. Натомість в Польщі безробіття знов росте.

НОВИНКИ

Богдана Лепкого вибрала Фільольогічна Секція Наук. Т-ва ім. Шевченка своїм дійсним членом. Тим самим став він дійсним членом НТШ.

Памяткові могили посвячено в Яструбичах, Шмиткові, Савчині і в Городиловичах (Сокальщина). Могили присвячені героям нашої визвольної боротьби.

По 6 тижнях тюрми вийшли на волю наші студенти, мешканці Академічного Дому у Львові: П. Борушенко, І. Витвицький, Д. Грицай, О. Дражньовський, інж. В. Маркусь, А. Марченко і Сенишин. Їх увязнили на початку жовтня з невідомих причин. Хто їм поверне страчений час і здоровля? Сиділи разом зі звичайними злочинцями.

Над обвинуваченими в підпалах Юрком Батогом й Осипом Якубовичем відбувся в Яворові наглий суд. Батога засуджено на досмертну тюрму. Справу Якубовича передано звичайному судови.

Ревізії та увязнення в Рогатинщині. В першій половині с. м. невідомі справники тричі переривали телеґрафічні дроти коло Чесник на лінії Рогатин-Бережани. Поліція перевела в Пукові дві нічні ревізії у 60 осіб, котрих переслухано в громадському уряді. З них трьох увязнено та відставлено до Рогатина.

Українські радіопрограми в Америці, уладжувані базарем „Сурма“, проходять з великим успіхом і стрічаються з признаннями наших людей. Недавно п. М. Сурмач в радіостації ВОВ мав відчит про Волинь. Відтак орхестра під управою п. Зазулевича відограла низку пісень з Волині. Цікаво, коли львівська радіостація зачне надавати постійні українські програми?

Психотехнічна Порадня буде відкрита у Львові як науково-виховна комісія Головної Управи „Р. Школи“. Порадня має на ціли уможливити молоді вибір звання на підставі наукового ствердження її здібностей.

Психотехнічний курс „Рідної Школи“ відбувся у Львові. Взяло в нім участь біля 50 учителів львівських шкіл „Рідної Школи“. Референтами на курсі були п. Ол. Тарнович, проф. Яр. Кузьмів і лікар д-р Довбуш.

Копальня брунатного вугля в Новоселиці коло Косова, котра находиться в українських руках, відкрила свій склад вугля в Станиславові, вул. Липова 78. Тону цего вугля продає по 55 золотих.

30 українських виставових комітетів повстало досі в Злуч. Державах П. Ам. і в Канаді. Вони мають помагати Українському Виставовому Комітетові Світової Виставки в Шікаґу.

Польща не возьме офіціяльної участи у світовій виставі в Шікаґу в 1933 р.

В костелі св. Хреста у Варшаві завалилася долівка. 11 осіб ранених.

В Тернопільщині місцеві Поляки постановили в найкоротшому часі в кождім польськім селі побудувати „Дом Людови“ і заложити „Коло ТСЛ“.

Новий „Дом Людови“ посвячено в Курянах, пов. Бережани. На посвяченні був староста Ґольчевский.

Підчас протижидівських демонстрацій на варшавському університеті один зі студентів чинно зневажив ректора варш. університету Уейского, вдаривши його палицею.

Замість золотих корон і містків варшавський дентист Макс Кеген вставляв пацієнтам — мідяні. Наслідком того богато з них захоріло на затроєння орґанізму міддю. Всі пошкодовані внесли скаргу на того дентиста.

Православного батюшку Неізвестного, котрий в с. Борухів (пов. Луцьк) стріляв до своїх вірних, обурений народ тяжко побив і поранив.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Внутрішний ринок Польщі помітно корчиться. „Вядомосьці Статистичне“ ч. 29, орґан Головного Статистичного Уряду, подають консумцію деяких монополевих і скартелізованих товарів за 8 місяців 1931 і 1932 р. Вуголь: 11 міл. 897.216 тон (1931); 9,721.968 тон (1932). Цукор: 219.494 тон (1931); 206.763 тон (1932). Нафта: 60.234 тон (1931); 49.379 тон (1932). Сіль кухонна: 179.011 тон (1931); 178.139 тон (1932). Сірники: 72.259 скринь (1931); 71.336 скринь (1932). Тютюн: 431,651.000 зол. (1931); 375,834.000 зол. (1932). Спірт: 18,397.000 літрів (1931); 13,757.000 літрів (1932).

Правлячі круги Польщі роблять натиск на картелі в напрямі обниження цін на їх продукти. Уряд домагається 15% знижки цін. Це відноситься головно до нафти, зеліза і цементу. Натомість обниження ціни вугля тепер неактуальне, хоч недавно вуглевий картель самовільно підвисшив ціну. Колиб картелі не згодилися знизити ціну, уряд примінить репресії.

У львівськім воєвідстві істнують роземні уряди для кредитових справ дрібних рільників. Ті уряди рішають про відрочення сплати довгів до 3 літ, про розложення на рати, про обниження процентів, про компензати лихварських процентів і т. д.

Новий картель беконового промислу має повстати незабаром в Польщі.

Ціна сірників буде мабуть обнижена, коли мін-во скарбу ствердить, що сірники за дорогі в порівнанні з подешевінням матеріялу.

Грошеві резерви сімох заведень для обезпечення в Польщі виносили з 1. І. 1931 р. 602,598.000 зл. На жаль їх переважно так заморожено, що добути їх назад буде можна за яких 50 літ і то не всі. Тимчасом нужда між „обезпеченими“ більшає.

1 ґрам чистого золота коштує в Польщі 5.9244 зол. Так оповістив міністр скарбу в „Моніторі Польскім“.

Обороти світової торговлі у 1932 році дальше падуть і то в скорішім темпі ніж у роках 1929—31. Таксамо зменшилися торговельні обороти Польщі з заграницею.

Плян засівів озимини в СССР с. р. виконано тільки на 74%. Коли в м. р. засіяно 32,300.000 га озимини то с. р. засіяно 30,600.000 га. Особливо відстає: Україна, Північний Кавказ і Долішньоволжська область.

Запас золота в Банку Франції осягнув фантастичну висоту 83 міліярдів франків. Покриття золотом банкнотів осягнуло рекордову висоту 77.38%.

Екзекуції незаплачених податків в деяких випадках будуть відбуватися навіть у ночі і святочні дні. Такі екзекуції можуть переводити скарбові власти лише в тім випадку, коли в іншім часі не можна їх перевести.

Умовим безробітним працьовникам влада наказала скоротити виплату обезпечення з 9 місяців на 6, бо нема фондів.

Палата Адвокатів у Вильні ухвалила на Заг. Зборах внесок, щоб замкнути листу адвокатів на областях окружних судів у Вильні, Пінську, Ґродні й Новгородку.

Польська преса доносить, що крім виленської Палати Адвокатів також варшавська Палата Адвокатів має виступити з внеском на замкнення листи адвокатів на 6 літ.

Магазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 4-20

Надвижка вивозу з Німеччини виносила у вересні с. р. 84 міліонів нім. марок. В серпні с. р. надвижка німецького вивозу виносила 97 міліонів марок. Так отже Німеччина має додатний торговельний білянс.

150 вагонів кави палять у Бразилії день в день від 4 місяців.

40.000 скринок з золотим лососем затопили в морі коло Каліфорнії, щоб не допустити до обниження його ціни.

Европейські біржі зареаґували звижкою курсів на вибір Русвелта президентом Злуч. Держав Півн. Америки.

Дефіцит Злучених Держав Півн. А. виносив 17. с. м. 554 міліони долярів.

Форд купив 7 міліонів бушлів збіжжа по 65 амер. центів за бушель. Се збіжжа відпродує він Китаєви, даючи йому 10-літний кредит.

Вугіль за підбігуновим колом, 600 км. від Печори, 100 км. від устя ріки Воркути до р. Усу відкрила совітська полярна виправа. Там побудували копальню „Воркут“, обчислену на добування 250.000 тон вугля річно. Поклади сего вугля високої якости обчислює геольоґ Ксенов на міліярди тон. Цей воркутський вугіль слатимуть до Ленінґраду й на Ураль.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.90 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двір. 23.75—26.25; пшениця сел. 22.25—22.75; жито двір. 14.50—15; жито сел. 14—14.25; ячмінь двір. 13—13.50; ячмінь на мливо 10.75—11.25; овес двір. 15.25—15.75; овес двір. замоклий 14—14.50; овес сел. 13—13.50; горох Вікторія 22—24; горох пільний 15—17; гречка на мливо 11.50—12; лен 38—40; сімя конопляне 26—27; гречана каша 26—27; макухи льн. 18—19; конюшина черв. чиста 130—135 зол. — Львів: пшениця двір. 25.25—26.25; пшениця сел. 24.25—24.75; жито двір. 16.50—17; жито сел. 16—16.25; ячмінь на мливо 13—13.50; овес двір. 17.25—17.75; овес двір. замоклий 16—16.50; овес сел. 15—15.50 зол. Інші ціни незмінені.

Жертви

Впр. о. Михайло Пастушенко, Ляцьке, п. Комарівка зл. 12,26 на укр. інвалідів зі збірки 1. XI. 1932 р. — Впр. о. Василь Жарий в Пробіжній зл. 10 на укр. інвалідів. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 3-5

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 40-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КАСІНО: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КОПЕРНИК: „Кіноманяк“ (Гарольд Льойд).
МАРУСЕНЬКА: „Кіноманяк“ (Гарольд Льойд).
МІРАЖ: „Трейдер Горн“ (Реж. Ван Дайк).
ОАЗА: „Мексиканка“ й ревія.
ПАЛЯС: „Атлянтида“ (Бриґіда Гельм).
СТИЛЕВЕ: „10 мінут страху“ і „Над раном“.
УТІХА: „Давид Ґольдер“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

ч. 91 (589). Львів, неділя, 27 листопада 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто Ц. Щ. Краків 405.867.

За католицьку літературу в Польщі

Дуже цікаві і правдиві погляди д-ра Баттаґлії.

Знаний публіцист д-р Отто Форст де Баттаґлія оповістив у німецькім органі „Ді Цайт" огляд польської літератури від р. 1918 до 1931. Той огляд кінчить він цікавою і правдивою оцінкою католицької літератури в Польщі. М. і. пише: Участь свідомих, рішучих, активних католиків у польськім письменстві неправдоподібно нічтожна в порівнанні з чисельною силою католиків. Того сумного факту не зміняє те, що при кінці свого життя вернули до кат. Церкви такі поваги як Каспрович і Пшибишевский а тепер Стаф. Не поправляє ситуації й те, що рішучим католиком був пок. Реймонт і тепер є Коссак-Щуцка та з певними застереженнями Іллакевичівна. Польському письменству бракує релігійної поезії на більшу міру, нема й більшого зацікавлення проблемою віри, яке є пр. в літературі французькій. Д-р Баттаґлія радить Полякам наближитися до богатої катол. літератури сучасної Німеччини.

200-ліття Згромадження оо. Редемптористів

Згромадження ОО. Редемптористів обходить ц. р. 200 річницю свого істнування. Дня 9. XI. 1732 р. заложив св. Альфонс Ліґуорі Згромадження Св. Спасителя, яке папа Бенедикт XIV одобрив 1749 р. під назвою Св. Ізбавителя. В 1930 р. мало Згромадження між своїми членами 3 святих (св. Альфонс, св. Ґерард Маєлля, св. Климент Гофбавер), 8 преподобних і більше, як 20 членів, що померли в опінії святости. До недавна мали ОО. Редемптористи одного кардинала (Вам Россум). Епископів з того Згромадження є тепер 13. Всіх домів є 348, роздїлених на 21 провінцій і 19 віцепровінцій майже на цілім світі. В Данії й Китаю мають місії. Членів є 5735, 3031 священиків, 802 студентів, 228 новиків-клериків, 1552 братів, 122 новиків-братів, — статистика з 1930 р. Які великі заслуги положило те Згромадження й для нашого народу в Галичині, на Волині, на Закарпатті й у Канаді, про се требаб ширше писати. Нехай Господь благословить ОО. Редемптористам щедро й на дальше в їх апост. ділі. (іл).

Польща не возьме участи в світовій виставі

„Курер Львоскі" доносить: Мін-во загран. справ вислало до американської амбасади в Варшаві письмо, в котрім повідомляє, що Польща урядово не візьме участи в світовій виставі в Шикаґу в 1933 р. Польсько-американська Торговельна Палата веде тепер досліди над можливістю участи у виставі шляхом приватної ініціятиви. — Видно, що участь в тій виставі дуже коштовна.

Плян поділу Ромунії і Югославії

Відомий анґлійський публіцист Стід помістив у „Санді Таймсі" сензаційну статтю про німецько-італійсько-мадярські політичні пляни. Стід звертає увагу на т. зв. европейський конґрес в Римі, на відвідини в Римі мадярського премієра Ґембеса, б. ґубернатора Німецького Банку Шахта і ґітлерівців Розенберґа й Ґерінґа. Стід твердить, що Італія, Німеччина і Мадярщина, використовуючи критичне положення Ромунії й Югославії й клопоти СССР на Далекім Сході, приготовляють поділ Ромунії і Югославії. Бесарабія малаби припасти Радянщині, Трансильванія і часть Буковини Мадярщині. Хорватія, Дальматія, Боснія, Герцеговина і частина Славонії малиби творити наддунайську федерацію під контролею Німеччини й Мадярщини. З Ромунії, Сербії, Альбанії і Греції малаб повстати балканська федерація під контролею Італії. Сей плян, твердить Стід, був дискутований в Римі, але що там вирішено, покищо невідомо.

Нове правительство в Німеччині

Ґітлерівці предложили Ґінденбурґови свою листу президіяльного кабінету. Він мавби виглядати так: канцлер д-р Шахт, загр. справи Найрат, внутр. справи Штрассер, Райхсвера ґен. Шляйхер, господарка міліярдер Фріц Тиссен, праця Штеґервальд, хліборобство фон Кнебель, скарб Ґуґенберґ, летунство Ґерінґ. За сим кабінетом будуть стояти ґітлерівці, німецькі націонали і „Штальгельм". Католицька „Германія" доносить з віродостойних жерел, що той т. зв. ґарцбурґський фронт створив головно ґен. Шляйхер.

Пільги власникам нових домів

Ар. Всхуд доносить: Правительство взяло під увагу обнижку рентовности домів і признало пільги власникам домів, побудованих при помочи публичних фондів. Час амортизації для їх будівельних довгів продовжено в будівельних обліґаціях з 15 до 25 літ, при позичках в листах заставних до 36 літ.

Реорґанізація шкільного року

Тритижневі зимові ферії в школах.

Польська преса доносить: Тритижневі зимові ферії треватимуть від 23 грудня до 15 січня. Великодні ферії треватимуть тиждень. Літні вакації тревatимуть поверх 2 місяці, від 16 червня до 19 серпня. Сей розпорядок входить в життя вже сего року. Він обовязує в народних, середних і фахових школах.

Щурі знищили місто

Бюро Райтера доносить: Місто Кімамбу в области Танґаніки в Африці зовсім знищили щурі. Довгі літа Кімамба була центром бавовни. Торік на се місто напали щурі і знищили частину бавовняних плянтацій. Сего літа незличимі маси щурів залили Кімамбу. Мешканці в паніці покинули місто та розбіглися хто куди міг. Тепер Кімамба пуста. В ній панують самі щурі.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З ВІЧНОГО МІСТА

Конференція гр. кат. Епископату. — Перше свято св. Свщ. Йосафата в Папськім Семинарі ім. св. Свщ. Йосафата. — Торжественна авдієнція у св. Отця Папи Пія XI.

(Від власного кореспондента).

Як уже донесли часописи, дня 8. листопада с. р. другий раз зїхалися наші Епископи до Риму, щоб тут у серці католицької Церкви, під боком найвисшого Пастиря і Батька, відбути спільну конференцію сим разом в будинку Папського Семинаря ім. св. Йосафата. Неприявного з причини недуги Його Ексцеленцію Митрополита Андрея Шептицького заступав Еп. Помічник, Преосв. Іван Бучко; зі Станиславова прибув Впреосв. Григорій Хомишин; з Перемишля ВПреосв. Йосафат Коциловський і Преосв. Григорій Лакота; з Закарпаття прибули: Преосв. Олександер Стойка, еп. Мукачівський і Преосв. Павло Ґойдич, Апостольський Адміністратор з Пряшева; з Загребу Преосв. Діонізій Няраді. Перешкоджені Епископи Америки назначили тут своїх делеґатів. Таким чином цілий гр. кат. Епископат був заступлений на сій другій римській Конференції.

Конференція зачалася дня 9 листопада представленням всіх приявних Владик у Його Еміненції Кардинала Сінчера, Секретаря св. Конґреґації для східної Церкви. Того дня по полудні зачалися наради й тревали до дня 15 листопада включно. Нарадами проводив найстарший віком і покликанням ВПреосв. Григорій Хомишин. Наради були стисло довірочні, всеж таки можна припускати, що дотичили найважніших питань нашого внутрішного церковного й релігійного життя та що вони причиняться до розросту, скріплення і сконсолідування гр. кат. Церкви. —

В часі тої Конференції припало свято Заступника Папського Семинаря в Римі, св. Свщ. Йосафата і заразом великого Заступника й Подвижника нашої гр. кат. Церкви, Мученика за св. Єдність і Апостольський престіл. Се був перший святочний обхід у новім будинку Папського Семинаря.

Архиєрейську Службу Божу відправив ВПреосв. Йосафат Коциловський в сослуженні Високопреподобного О. Архимандрита Д. Ткачука ЧСВВ і ґенерального Секретаря Йосифа Заячківського ЧСВВ. На сім торжественнім Богослуженню був приявний Його Еміненція Кардинал А. Сінчеро, Секретар св. Конґреґації для схід. Церкви, Монсіньор Ґ. Чіконіяні, Асесор тоїж Конґреґації, Монсіньор Чезаріні й Монсіньор Ферреро, урядники тої Конґреґації. На Архиєрейській С. Б. рукоположено 2-х питомців тогож Семинаря, а саме: Степана Кнаппа, з Філядельфійської Епархії на пресвитера та Григорія Ґаєцького зі Станиславівської епархії на діякона. В часі Богослуження співав знаменито вишколений хор питомців.

Підчас обіду, в котрім взяли участь всі наші Владики й запрошені гості, перший промовив о. Ректор Діонізій

Головецький ЧСВВ. В промові зазначив, що 6 мая с. р. опустили давну домівку при площі „Мадонна деї Монті“ і перенеслися до сього прегарного будинку на Джанікулюм. Дня 12 мая, в сам день імянин св. Отця, Й. Е. Кардинал Сінчеро поблагословив новий Семинар, сей царський дарунок св. Отця для нашої церкви й для нашого народу. Так плянувалося, щоби в день св. Свщ. Йосафата зробити торжественну інавґурацію будинку й посвячення церкви. Та з огляду на крізу семинарицька церква не могла бути викінчена як слід. Длятого обмеженося до більше приватного торжества. І саме при тій нагоді належиться зложити тим щирішу, тим більше горячу подяку Христовому Намісникови, що св. Отець помимо так тяжких економічних умовин, не пожалував коштів на здвигнення сего памятника Його батьківської любови до нашої гр. кат. Церкви.

Другий забрав слово Асесор св. Конґрегації для східної Церкви Ексцеленція Г. Чіконіяні. Підніс вагу і значіння торжества, яке збільшає приявність більшости наших Владик. Вони приїхали з далеких сторін, щоб тут зложити подяку св. Отцю за Його величавий дар. Се гарно, що тут находяться питомці майже всіх країв, що вказує на те, що український нарід розбрився по ріжних землях і далеких краях. Тому й бесідник в імени Й. Еміненції Кардинала витає Епископів, радіє з розцвіту Семинаря і вказує на особливий згляд Його Святости Папи, що хоче саме нині вечером уділити торжественне послухання. Впреосв. Хомишин зложив від Епископату подяку Його Еміненції Кардиналови за Його особливщу опіку і прихильність до нашої гр. кат. Церкви й сього духовного Семинаря. — ВПреосв. Коциловський подякував за зложені йому желання з приводу дня св. Йосафата й зазначив велич і значіння сього великого Святого й Мученика для Церкви й у вихованню молодих священиків. Остане слово забрав ВПреосв. Няраді. Він привитав нововисвячених і звернув увагу на ті торжественні обставини, серед яких один з тутейших питомців доступив степеня пресвитера, другий діякона. Заохотив їх, щоби спомин нинішної великої й святої хвилі загрівав їх до ревної праці над усовершенням духовного життя і розбудженням ревности на взір великого Свщ. Йосафата.

Кульмінаційною точкою сего святочного дня була авдієнція у св. Отця Пія XI. Вже назначення часу авдієнції на неділю дня 13 листопада, год. 18.30 вечером, вказувало, що св. Отець бажає уділити особлившого послухання і то в сам день празника св. Свщ. Йосафата. В послуханню взяли участь всі наші Владики, Настоятелі й питомці Семинаря. Коли ми зявилися в Ватикані вже чекали на нас кореспонденти ріжних часописів, щоб зібрати інформації про наш Семинар, про наші церковні відносини й про Конференцію Епископів.

Вперед св. Отець приняв наших ВПреосв. Владик на осібнім послуханню. Відтак враз з Преосв. Епископами зволив св. Отець прийти до салі, де чекали вже Настоятелі й питомці. Вперед св. Отець наближився до кождого з осібна, дав уцілувати руку, а О. Ректор пояснював, з якої епархії і якого краю походять поодинокі питомці. Всіх питомців у Папськім Семинарі в Римі є 39; з того Львівська Епархія має 9; Станиславівська й Перемиська по 4; Ужгородська 1; Ромунська епархія Сатмаре 1; Крижовацька 3; Філядельфійська 7; Пітсбурґська 9; Канада 1.

Відтак зволив св. Отець виголосити промову до зібраних. Ту прегарну промову передаємо точно після звіту „Оссерваторе Романо“ з 14—15 XI. с. р. ч. 266, який посвятив сій торжественній авдієнції вступну статтю п. з. „Аффетуозе пароле ді Суа Сантіта аллі алюнні дель Колледжо Рутено“ (Сердечні слова Його Святости до питомців української Колеґії).

Христовий Намісник заявив, що тішить Його видіти своїх улюблених дітей у хвилі, коли їх приявність приносить Йому подвійну радість; вже мав велику приємність бачити їх Пастирів та з ними говорити і то в дні, який є навечерієм*) їх і св. Отця і цілої Церкви славного Заступника, в дні великого Мученика католицької віри, вірности для Риму, достоїнства й священичої чистоти, св. і славного Мученика Йосафата; саме в сім дні, в якім св. Йосафат природно і щасливим уложенням обставин став Заступником сеї молоді і їх і Його дорогого українського (в тексті „рутено“) народу і в особливший спосіб сього Семинаря, про котрий слушно можуть сказати сі Його діти, що се їх дім. Се було якраз бажанням Намісника Ісуса Христа, щоб сі Його такі дорогі діти були в Римі не лиш гістьми й чужинцями, але по правді мали свою власну хату. — Се прегарна й повна надії та збудования обставина, що велика особистість Святого остане на завсігди приміром і заступником для сеї улюбленої молоді. Тому св. Отець дякує Богу, що може обійти сей день серед такого щасливого уложення обставин і довершити його з молодими питомцями українського („рутено“) Семинаря й їх дорогими Владиками. — З сього радісного дня тішиться не лиш Папа, але й ціла Церква; та не лиш та Церква, що вірить і молиться в українськім священстві й народі, але в дійсности вселенська Церква, котра вірить і числить на великі надії в сім новім і дорогім Семинарі. — Вистарчить вкінці сей короткий перегляд, який зділав св. Отець, щоб сказати, як Його Святість чується одушевленим радісними надіями й дотично числа, — котре хоч не таке мале, та помимо того не стоїть у якійсь пропорції до тих далеких і широких країв, з яких походять сі молоді питомці. Переходячи попри них здавалося св. Отцю, що переходить тількож ріжних країв. Найвисші надії кладе на сих питомців і Церква; бо нинішні питомці святилища завтра стануть слугами олтаря, священиками Бога, отцями й учителями народа; а все те велике, взнесле і святе, тому правдивий се висказ: які священики такий і нарід. Сі думки нехай все будуть в памяти питомців та нехай напоминають і заохочують їх щораз більше і щораз ліпше відповісти святому покликанню. Тут не розходиться про спасення якоїсь одної душі, але о спасення цілих населень („ді інтере популяціоні“). „Нехай дозволить Бог, — продовжав св. Отець — щоби з сього Семинаря неначе з чистого джерела виходили завсігди численні, все ревні й приготовані, святі й учені священики. Не годиться забувати на конечність науки; та на першім місци й понад все треба шукати побожности. Знання без святости се марність, се блискуча порожність, се морозяча інтелектуальність. Навпаки, знання зі святістю дає величавий блеск і світло, яке огріває. Бо й святість священика набирає осібного блеску від знання; тому священича святість не може бути така, яка вистарчає для звичайних вірних, але має бути святістю учителів і провідників. Власне наука має дати свою данину для священичої святости. „Як ти відкинув знання, так і я відкину тебе від священства“.**) Нехай отже ся дорога молодь користає з великої ласки, яку дає їй Боже Провидіння, а саме можність, що не є звичайна річ, (сю можність досвідчив сам св. Отець і завсігди в особливший спосіб дякує за се Богу) — можність довершувати студії в самім осередку св. єдности, так близько Матери всіх церков т. є Римської Церкви, так близько серця спільного всім Батька, Христового Намісника; в осередку такім богатім в історичні спомини, передовсім релігійні. Сій можности повинні вони відповісти все глибше, все повніше й лиш так відповідять бажанням Христового Серця, бажанням великої Матери Церкви, бажанням серця Папи, — Христового Намісника. Так упривилеєні питомці повинні відчути силу таких бажань та зростати в ревности і святім знанню, в стремлінню до священичої святости, в поступі в доскоиалости і священичої чистоти; або ліпше сказати — в красі дівицтва. З огляду на сі вигляди, які збудили улюблені діти в душі Батька, з огляду на сі надії які повстали в серці Його Святости приступає до сього, щоб уділити їм Апостольського благословення, яке вони прийшли приняти в домі спільного Батька. Хоче уділити великого Благословення для всіх і кождого зосібна тут приявного; для дорогого їм і св. Отцю Семинаря; благословення, яке принесе щораз обильніші овочі, яких вимагає і бажає Боже Серце; великого Благословення, якого лиш бажають одержати; особлившого Благословення для їх дорогих Владик, для їх країв, для їх родин, для їх батьківщини, для всего й усіх, що їх мають у своїм серці.

Так скінчилася наша авдієнція у св. Отця і великий пропамятний день в новім Семинарі св. Йосафата в Римі.

Рим 15. XI. о. Т. Галущинський ЧСВВ.

*) В латинськім обряді день св. Свщ. Йосафата припадав на понеділок 14. листопада.

**) Пророк Осія IV, 6.

Кажуть усунути памятник УСС

Наші Усусуси поставили в 1917 р. в Пісочній, де була їх кадра, великий камяний памятник на громадській площі в середині села. На нім є тризуб і напис: „На вічну память свободи України і всіх, що полягли за її волю УСС“. Жидачівський староста вислав письмо до громадської зверхности в Пісочній, в котрім взиває її до 14 днів усунути цей памятник. Наказний комісар в Пісочній написав до староства просьбу, щоби памятник оставити, тільки тризуб і напис усунути. Мешканці Пісочної і бувші Усусуси затрівожені долею сего історичного памятника.

Хто руйнує українську пресу?

Під таким наголовком принесло „Діло“ в ч. 254 перший виказ своїх післяплатників. Виказано 38 осіб, між ними 15 священиків. Всі виказані, а є між ними й люди з голосними іменами, винні „Ділу“ 1987 зл. і 40 сот. Річ ясна, що нема іншого виходу як оповіщування імен післяплатників. Незабаром зачнемо се робити й ми. По скінченні сего всі адміністрації приступлять до виготовлення виказу наших інтеліґентів, які взагалі не передплачують жадної української преси (лиш ухвалюють всюди як найостріші „резолюції“ проти всіх і вся а всьо „з любови до українського народу і його культури“...).

Програма президента Русвелта

Політична і господарська програма нововибраного президента Америки представляється приблизно так: 1. Усунення високих прогібіційних мит для оживлення заграничної торговлі. 2. Заключення торговельних договорів на засаді взаїмности. 3. Уступки для довжників, але без скасування чи ревізії воєнних довгів. 4. Стисла абстиненція супроти Союза Народів при рівночаснім порозумінні з поодинокими европейськими державами. 5. Зміна закона про прогібіцію і введення податку від пива. 6. Введення ощадностей в адміністрації. 7. Співпраця правительства з представниками промислу і фінансів. 8. Введення державної опіки і допомоги для безробітних. З цего видно, що в заграничній політиці новий президент не введе засадничих змін.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

15)

5-а теза: Несправедливою кредитовою політикою Поляки сильно ослабили своїх у Галичині й загнали Українців в залежність від чужих.

V. Спосіб в який Поляки досі попирали економічно польський елемент на Червоній Руси, т. зн. через пересичування його понад його кредитову поємність високопроцентовими субвенціями і кредитами, довів польський елемент у полуднево-східних воєвідствах майже до руїни та ослабив гарт польського елементу, навчаючи його стояти не власними силами, але оглядатися за допомогою з публичних засобів. Тепер перед нами питання, як при можливо найменшій ліквідації польського стану посідання буде можна відвернути господарську руїну польського елементу на полудневім сході. Коли надмірне фаворизування кредитових потреб польського елементу було блудом, котрий тепер приходиться Полякам тяжко відпокутувати, то також блудом було нерівномірне трактування кредитових потреб польського й українського господарського життя. Бо це останне стало незалежне від польської держави, а коли потрібувало кредиту, мусіло найперше йти в фінансову, пізніше і політичну залежність від посторонних чинників. Зревідування нашої кредитової політики під кутом погляду її господарської доцільности з одної, а введення до неї чинника чисто абстрактної справедливости, чи також виелімінування з неї кута зору фільольогічного з другої сторони, здається дуже вказане.

6-а теза: Треба означити контингент української інтеліґенції.

VI. Належить піддати основній ревізії нашу шкільну систему і то в тім дусі, щоби не продукувати надміру інтеліґентного пролетаріяту з негосподарською освітою. Продукцію інтеліґентного пролетаріяту належить зредукувати до розмірів, котрі членам тої верстви уможливлять зробити нормальну життєву карієру. Належить можливо справедливо означити контингент української інтеліґенції, котрий наше державне й областне життя може вмістити і затруднити, але в заміну за це належить тій інтеліґенції уприступнити нормальну життєву карієру. Без того будемо творити лише звихнених людей з величезною шкодою для держави.

7-а теза: Утраквізм у господарських організаціях шкідливий для обидвох народів.

VII. Поки трівае сучасний стан подражнення національних почувань на Червоній Руси не належить форсувати не лиш утраквізм у школах (головно середних), але також і т. зв. спільні інституції передовсім господарські. В тім напрямі істнують дуже сильні тенденції по стороні польській; вони шкідливі на дальшу і близшу мету. Спільні інституції, практично беручи, значать інституції під польським проводом, а се знов у неминучій консеквенції означає голодову смерть для великих мас української інтеліґенції недопущеної до публичних урядів, яка не міститься в т. зв. вільних званнях. Ясна річ, що та інтеліґенція мусить найзавзятіше боронитися перед викиненням на брук і загострювати національну боротьбу. На дальшу мету уніфікація господарських організацій дуже небезпечна для місцевого польського елементу. Національне освідомлення українських мас мусить викликати у них з бігом часу змагання до опанування позірно спільних організацій, т. зн. тих, де буде більшість членів Українців, а управа буде польська. Отже опанування спільних інституцій Українцями буде лише питанням часу, бо буде залежати лише від ослаблення напору держави на господарське життя. Хто може ручити, що така хвиля ніколи не наступить?

Отже в польськім інтересі лежить запевнення обом народам, що живуть на Червоній Руси, можливости повного розвитку і розбудови своєї соціяльної й господарської структури рівнобіжно і взаїмно від себе незалежно, під можливо дискретною опікою безсторонної держави.

8-а теза: Тепер ніяка угода неможлива, але можливе творення пригожих настроїв.

VIII. Стремління до заключення тепер якоїнебудь угоди з Українцями засуджені на невдачу. Бо ні по стороні українській, ні польській нема чинників, котрі серед своїх і по противній стороні малиби такий авторітет, щоби могли угоду сформулювати, заключити і ґварантувати її трівалість. Настрої по обох сторонах тепер того рода, що заключення якоїнебудь угоди булоб лише вихідною точкою до нових спорів, розбіжних інтерпретацій і взаїмного обвинувачення за ломання угоди. Тому належить стреміти не до творення текстів, але до створювання ситуацій, котрі утруднювалиб національну боротьбу й улекшувалиб повставання угодового настрою по обох сторонах. Паралєлізм сформулований в VII точці цих тез здається веде до витворення такої ситуації.

9-а теза: Політична ініціятива повинна бути в польських руках.

IX. А передовсім належить стреміти до того, щоби — в противенстві дотеперішній практиці — політична ініціятива перейшла вже раз в польські руки. Політичну ситуацію повинні творити Поляки. Інші нехай до неї примінюються. Дотеперішний стан, де ситуацію на Червоній Руси створювали всі з виїмком Поляків, повинен закінчитися як шкідливий.

Поляки мають не тільки права але й обовязки.

Гадаю, що на тім можу закінчити уваги, котрі мені насунуло кільканацятьлітне досліджування польського поведення в полуднево-східних дільницях Річипосполитої. В дотеперішних міркуваннях займався я головно поведенням польської сторони, бо Поляки в Річипосполитій се нарід пануючий і суверенний, бо Поляки тут законодержці і їх також в першій мірі обтяжують обовязки, які випливають з правління державою.

Українці покликані нарівні з Поляками рішати про долю Червоної Руси.

Та це не значить, щоб я українську національність на Червоній Руси мав уважати лише за предмет нашої політики на полудневім сході; навпаки, — вважаю її за співпідмет, за чинник нарівні з нами покликаний до спільного рішання про долю сеї старої й гарної дільниці. Постава і поступовання Українців з природи річи мусить — навіть якби ми того не хотіли — впливати поважно на розвиток справ на Червоній Руси.

Поляки обовязані кермуватися польською рацією стану.

В нашій політиці у відношенні до Українців не маємо обовязку кермуватися чимсь іншим, як нашою польською, національною і державною рацією стану. Одначе її наказами маємо обовязок кермуватися і не вільно нам без гріха супроти Річипосполитої, супроти себе самих збочити з лінії витиченої польською рацією стану.

Польська політика часто відхилювалася від польської рації стану.

Коли я піддав дуже острій критиці нашу дотеперішну політику на Червоній Руси, то длятого, що на мою думку вона відхилялася надмірно часто від напрямних, витичених нашою рацією стану, відхилялася чи то під впливом сентименту, поезії, права вчорашнього дня, короткозорих мас, чи також, що гірше — під впливом чужої провокації. Я бажавби, щоб ми в будучности оминули повторювання шкідливих помилок.

Українці мають також право кермуватися своєю національною й державною рацією.

Оскільки ходить про Українців, то гадаю, що в своїх відношеннях до народу й польської держави, мають нарівні з нами право й обовязок кермуватися лише своєю власною, українською, національною і навіть державною рацією стану. Коли під впливом чи то сентиментів, чи посторонних підшептів відхиляться від ліній витичених українською рацією стану, грішать не проти нас, але проти власного народу і його будучности. Це залізне правило, котре невблагано примінюється до всіх народів, отже і до Українців. Зпід нього й вони не можуть виломатися.

Рація стану вчить, що свій пожиток важніший ніж чужа шкода.

Длятого всі почини Українців обчислені на шкодження Польщі, незгідні з українською рацією стану. Бо рація стану каже оцінювати всі предприняття під кутом користи, яку вона може принести власній суспільности, а не під кутом шкоди, яку може принести іншій суспільности.

Спроба сформулування тез української рації стану.

Тепер спробую низше сформулювати в тези вимоги української рації стану в відношенні до Польщі. Це не значить, щоб я як чужий чоловік мав приписувати собі претенсії до диктування або накидування Українцям правил їх рації стану. Рація стану чужого народу се не жадна тайна. Навпаки, вона випливає з його положення, очевидна для кожного постороннього обсерватора. Чим котрийсь нарід історично старший, тимбільше загально знана його рація стану. Міжнародні взаємини спираються на нічім іншім, лише на знанні чужих рацій стану і компромісах між ними і власною. Формулуючи постуляти української рації стану, не роблю нічого більше незвичайного, ніж колиб я робив те саме з рацією стану англійською, французькою, німецькою і т. д.

С. Лось.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

43. Найважніший документ реформи.

III. Cum susceptum huius Ordinis reformandi negotium multas habeat difficultates, quae consilium auctoritatemque Sedis Apostolicae postulant, idcirco eius regimen Nobis et Romanis Pontificibus successoribus Nostris reservamus, cura agente sacro Consilio christianae fidei propagandae Orientalibus negotiis praeposito, donec aliter ab ipsa Sancta Sede Apostolica decernatur. Eidem Sacro Consilio ius potestatemque tribuimus nominandi, rite perrogata Monachorum sententia, eligendique Protoegumenum, seu Praepositum Ordinis in Gallicia Provincia. Hanc itaque sodalitatem Basilianam ab ordinaria Episcoporum et ipsius etiam Metropolitae Ruthenorum auctoritate et iurisdictione omnino eximimus et exemptam esse declaramus: salva tamen potestate, quam Tridentina Synodus Episcopis in hoc genere attribuit etiam uti Apostolicae Sedis Delegatis.

Collegium tirociniorum, quod diximus, veterum exempli sequuti, nominatim S. Iosaphati et Velamini Rutski Metropolitae, Societati Iesu instituendum ac regendum tamdiu concredimus, quamdiu ex ipso Ordine Basiliano non extiterint viri, quibus Monasterii Dobromilensis regundi curam Sedes Apostolica deferendam putet.

Itaque praecipimus, uti quam primum Coenobii Dobromilensis et *Novitiatus* magisterium gubernationemque suscipiant lecti aliquot e Societate Iesu sacerdotes: qui tamen non modo quod ad religiosam disciplinam, sed etiam quod ad officii mutationem in potestate ordinaria Antistitum suorum, uti nunc sunt, ita esse pergant. Iisdem sacerdotibus e Societate Iesu Protoegumenus tradat, salvo tamen Basilianis iure dominii, monasterium supra dictum, Nobis iam ultro oblatum, una cum omnibus eius bonis ac redditibus: de eaque traditione instrumentum iustum perficiatur. Ea bona eorumque bonorum fructus in tuitionem Coenobii et Alumnorum insumendos administrent sacerdotes Societatis Iesu, non auctoribus Monachis Basilianis, auctore Sacro Consilio christiano nomini propagando, cui in annos singulos rationes accepti et expensi, item relationem de statu tirociniorum deque adlectis inter tirocinia ex fide reddant.

Monasterium Dobromilense, quod interim potestate Protoegumeni exsolvimus, accipiat quotquot ex Rutheno vel Latino ritu in Ordinem Basilianum cooptari se velle declaraverint. Nec tamen cooptentur, nisi quos probos et idoneos esse constiterit non solum legitimis de vita moribusque litteris, et utriusque Ordinarii tam originis quam domicilii testimonio, verum etiam semestri probitatis constantisque voluntatis documento, quod intra Monasterii septa ante ediderint, quam vestem initialem sumpserint.

Dobromilenses alumni seu *Novitii* ad omnem pietatem religiosamque perfectionem informentur ex instituto Ordinis Basiliani disciplinaque per Sanctum Iosaphatum ordinata. Cumque omnino velimus Ruthenorum ritus probatasque consuetudines inviolate servari, curent et provideant rectores Monasterii, ut, aliquo adhibito ex sacerdotibus Ruthenis, in aede sacra continenti divina officia peragantur, et Sacramenta administrentur ritu Rutheno: item ut alumni liturgiam ceremoniasque Ruthenas sedulo ediscant. Iidem alumni divinas laudes rite persolvere assuescant: abstinentias et ieiunia ad praescripta Sancti Iosaphati servent: ea tamen prudenter temperare Coenobii Praefecto liceat: cui et licere volumus eos, quibus praeest, a praeceptis ecclesiasticis iusta de caussa exsolvere, eidemque ceteras facultates impertimus, quas in Antistites Ordinum religiosorum conferre Sedes Apostolica consuevit.

Тому що започатковане діло реформи того Чина має богато трудностий, що вимагають ради і поваги Апостольської Столиці, длятого застерігаємо Собі і Нашим Наслідникам, Папам римським, кермуватися тою реформою через нагляд святої Конґреґації для поширення христіянської віри для справ Східних, котру над тим поставлено, доки сама Свята Апостольська Столиця не постановить інакше. Тій самій святій Конґреґації даємо право і власть іменування й вибору, після належитого провірення думки монахів, Протоігумена або Настоятеля Чина для галицької провінції. Той Чин Василіянський вимаємо цілковито зпід звичайної власти і юрисдикції руських Епископів і навіть самого Митрополита і заявляємо, що той Чин винятий, застерігаючи однак власть, яку в такій справі Тридентський Собор признав Епископам як Делеґатам Апостольської Столиці.

Йдучи за приміром стародавних (діячів Церкви), особливо св. Йосафата і Велямина Рутського Митрополита, передаємо колеґію початкуючих, про котру Ми згадали, для науки й управи Ісусовому Товариству на так довго, доки з самого Василіянського Чина не вийдуть мужі, котрим Апостольська Столиця уважатиме за відповідне, передати управу Добромильського Монастиря.

Отже наказуємо, щоби кількох вибраних священиків з Ісусового Товариства заряд Добромильського Монастиря і провід Новіціяту якнайскорше переняли: одначе вони не лише під оглядом монашої дисципліни, але також дотично зміни уряду мають на дальше остати під звичайною властю своїх Настоятелів так як вони тепер є. Тим священикам з Ісусового Товариства нехай Протоігумен передасть вище згаданий монастир, застерігаючи Василіянам право власности. Той монастир Нам уже добровільно переданий разом зі всіма його добрами і доходами. Про ту передачу нехай буде списаний урядовий документ. Тими добрами і приходами з тих дібр, призначеними на удержання Монастиря і Новиків, нехай завідують священики з Ісусового Товариства і то не з рамени монахів Василіян, але з рамени святої Конґреґації для поширення христіянського імени, котрій мають точно що року здавати рахунки приходів і розходів як також звіт зі стану новиків і допущених до новіціяту.

Добромильський монастир, котрий тимчасово звільняємо зпід власти Протоігумена, нехай приймає так з обряду руського як і латинського всіх, що заявляють охоту вступити до Василіянського Чина. Одначе належить приймати лише таких, яких правість і здібність доказана не тільки автентичними свідоцтвами про їх життя й обичаї та свідоцтвом обидвох (Епископів-) Ординаріїв, так місця уродження як місця замешкання, — а крім того також доказом півріччної проби що до їх правости і постійної волі, доказом, котрий зложили в монастирськім замкненні ще передтим, заки приняли початковий монаший одяг.

Добромильські алюмни або новики мають бути виховані у всякій побожности і монашій досконалости після уставу Василіянського Чина і після карности заведеної святим Йосафатом. А що нашим рішучим бажанням є, щоб руський обряд й одобрені звичаї були ненарушено збережені, нехай настоятелі Монастиря стараються і дбають, щоби приняли когось з руських священиків і щоби у святій обителі правлено Богослуження й уділювано святих Тайн в обряді руськім; таксамо щоби новики старанно виучувалися Літурґії і церемоній руських. Новики нехай призвичаюються відправляти докладно Богослуження і зберігати повздержність і пости приписані святим Йосафатом; одначе Настоятелеві Монастиря вільно буде розумно ті приписи злагіднювати. Також заявляємо йому зі слушної причини звільняти підвладних собі від церковних приписів, як також уділяємо йому інших властей, котрих звичайно Апостольська Столиця уділяє Настоятелям монаших Чинів. (Д. б.).

Людина це дивна збірка противенств, це мішанина світла і темряви, мішанина завдатків добра, правди і краси, брехні, зла і гидоти. (Кардинал Фавльгабер).

ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА

філій „Сільського Господаря“ у Львові.

а) В дискусії перший забрав голос п. Мазяк (Лісько): До наших домагань треба ще додати, щоби знизили ціни на нафту й сіль. Тих 1,500.000.000 зол. залеглих податків не заплатили переважно великі обшари. Наші селяни мусять все платити цілий податок, бо ніхто їм не дарує. Треба домагатися, щоби дідичі заплатили свої залеглі податки землею. Ту землю треба роздати між безземельних селян. — п. Мирон Луцький (Янчин): Властиво в наших селах нема податкових залеглостей. Всі податкові залеглости постягали вже давно при помочи новені кар. Прим. було таке, що за 35 зол. залеглого податку вислано аж 146 платничих наказів по 1.50 зол. кождий! Вина тут громадських писарів, т. зв. „рахмістшів“. За всі дрібні неточности у вимірах податків винні не платники, але ті, що укладають податки. Один селянин за 17 сотиків, які містилися в 6 ріжних позиціях, заплатив кільканацять золотих кари. Так нормує закон. На місци годі щонебудь зробити. Треба отже домагатися зміни податкових законів і приписів. — Інж. Целевич (Рава Руська): *Коли в Раві Р. старостно запросило наших людей до Розвмного Суду, тоді наші патріоти зібралися на нараду та ухвалили не йти, тільки передати свої резолюції! Отже ми програли* добру нагоду. Роз. Суд повстав без нас. Що за люди увійшли туди як „наші“ представники, легко додуматися. Староста просив нас на нараду в справі „тягодня рольничого“. Патріоти сказали, що підуть туди, як дістанемо автономію (!). Я був за тим, щоб піти і пішов на поль. хліборобську нараду. Ми не мали жадних інструкцій.*) Я забрав голос на польській нараді і сказав їм, що вони заступають велику власність. На другий день по тій нараді була наша нарада. Зійшлося около 1000 людей. Дискусія була величезна. Наші сільські кооперативні дівчі виявили велике розуміння справи. Ухвалено богато резолюцій, м. ін. домагання вільної конкуренції тов. взаїмних обезпечень, зладження нового катастру, бо тепер ґрунтові податки виглядають на куріоз. Хто інший посідає ґрунт, хто інший платить податок за нього! Тепер громада стягає ґрунтові податки. Та не всюди є ґрунтові папери і не всі мають переведену клясифікацію. Війт скликає свою фамілію і розкладає податки самовільно. Тому краще булоби, якби всі податки розкладали і стягали податкові уряди. Треба прискорити реконструкцію ґрунтових аркушів там, де їх нема. Екзекуторів присилає староста, ріжних б. леґіоністів і військових. Є випадки, що екзекутор замість 60 зол. — стягає 160 зол. Треба уложити нову табулю. Одначе кошти помирів тепер дуже великі, від 60—100 зол. Тілько не може платити наш селянин. У нас домагаються для сільських робітників 8 год. дня праці. В часі жнив рільні робітники працюють і по 16 год. денно, зимою зков по 6 год. Відповідно до того їм платиться. Сільських безробітних треба реєструвати таксамо як міських. Треба *знести високі судові* оплати за лікарські оглядини при ушкодженнях тіла. Часто селяни не можуть подати скарги до суду за побиття, *бо не мають грошей на лікарські* оглядини. Жиди в Раві Руській заскаржили масово наших селян-довжників, щоб упередити Розвмний Суд. Перед судовим вироком можна ще узискати обниження довгу на половину або розложення його на 10 літ. — Д-р Пелепський (*Комарно*): Оплати судові і стемплеві підвисшили на 1000 проц. і навіть на 1100 проц., з 60 сот. на 4.60 зол., з 3 зол. на 33 зол. Екзекуції податків доводять до небувалих подій. В Комарні був такий випадок: Екзекутор прийшов до одного довжника. Коли той не хотів заплатити, купив його на землю і забрав від нього силою 20 зол. — Пос. Гр. Терпаковець (Якимчиці, пов. Комарно): Наше село значно обдовжене. Та є такі селяни, котрі можуть платити але не платять, тільки чекають на революцію, на війну, на інфляцію і т. д. Треба позбуватися своїх довгів а не попадати в анатію. Є такі, що вже не реагують на ліцитації. Розм. Суд не дотичить приватних довжників. Противлюся тому, щоби податки стягали податкові уряди а не громади. Таж ми боронимо самоуправи громад. Можуть бути ріжні податкові надужиття, з ними треба боро-

*) На факти подалі в промові інж. Целевича слід звернути особлившу увагу. Се дуже цікаві й поучаючі докази на те, до якого хаосу довела нашу суспільність в краю негативна політика центра. — Ред. „Н. Зорі“.

тися. Я переконаний, що повітові екзекутори це язва для села. Тепер часто лучається таке, що хто інший інтабульований а хто інший вживає поле. Треба дбати, щоб був добрий громадський уряд. — п. М. Паук (господар з Глібович Великих, пов. Бібрка): Вислухавши того, що тут говориться, хочеться сказати за Шевченком: „Кайданами міняються, правдою торгують“. Село навістила трівога. А тут кажуть, що треба вмовляти в нарід, щоби виплачували довги. Ми самі розуміємо, що треба платити довги. Коли появився декрет президента Р. П., наші часописи мало про те писали. Наш провід не інформує села про те, що його болить. Тепер явки дуже висисають село. Тому в селі трівога! Наше майно се земля. Щоби сплатити довги, треба хіба продавати землю. Чи ми сміємо продавати нашу землю на довги? Я селянин, середняк. В адвокатських канцеляріях великий натови селян в справах податків, векслів і т. д. Наш політичний і господарський провід не пояснив нам нових декретів. Тимчасом село платить міліони несвідомо. Наших селян масово скаржуть за векслі й ліцитують, ще инші повстали Роз. Суди. Аж коли Поляки проголосили „тиждень рольнічи“, тоді і наші провідники заворушилися. Це треба було скорше зробити. В Бібрці на нараді філії „С. Г.“ домагалися знести довги на половину. Це було найкращий вихід для нашого села. Я довідувався в Бібрці про той декрет у правників, то мені заперечували. Про декрет я довідався аж від священника а не від правника. Вони мають тепер живо. Про них можна сказати словами Шевченка: „Любиш на братові шкуру — а не душу!“ — Інж. Е. Храплявий (Львів): Край був заздалегідь повідомлений через філії „С. Г.“, і вже на 14 днів перед появою декрету президента Р. П. Коли декрет появився, то ми в 24 годинах по його появі розіслали його в 12.000 примірниках при „Сіль. Господарі“, крім того окремо ще 10.000 прим. вислано всім кружкам „С. Г.“, кооперативам і т. д. Всі наші філії і кружки мають „С. Г.“ Читайте „С. Г.“, то там знайдете про сей декрет. Ми не занедбали справи. Коли в Бібрці нема Українців в Роз. Суді, то самі Українці тому винні. — Пос. Гр. Тершаковець (Якимчиці): Треба впоювати в селян, що треба платити довги. Коли наші кооперативи мають 70 проц. задовження, то винні сему довжники. Наші домагання такі, щоби розложити сплати на 10 літ. Ті всі полекші при сплаті довгів не повинні відноситися до довгів в кооперативах. На що наші селяни задовжуються? 5 проц. на землю а 95 проц. на моду! В нас задовжилися на 1,200.000 зол. з того 95 проц. на шматки! Не той приятель села, хто гарно говорить, але хто перестерігає перед злом. — п. Коцюмбас (Бібрка): Останні загальні збори філії „С. Г.“ в Бібрці відбулися ще в 1922 р. Властиво були ще збори в 1927 р., але вони були паперові. Ніхто не хотів у нас занятися справами „С. Г.“. Аж 10. с. м. підбулися загальні збори філії „С. Г.“ в Бібрці, по котрих повинна піти праця в повіті. — п. Мирон Луцький (Янчин): Мушу ствердити, що „С. Г.“ оголосив вчасно про ті справи. Не провід не здав іспиту, але місцева повітова інтелігенція. Наш селянин не зрозумів нових декретів, бо навіть і не всі адвокати можуть так скоро впанатися серед 300 нових декретів. Квестіонарі в справі Розумних Судів мають 4 сторони. Я в Перемишлянщині на соборчиках взивав священників, щоби освідомляли народ. Але на жаль наслідків не було. Наш селянин не знаходить поради в адвокатських канцеляріях. Беру в оборону делеґата з Бібрки, бо він сказав богато правди. За мало порушити справу в пресі, треба ще на місцях працювати. — Інж. Жук (Сянік): Положення нашого села дійсно безвихідне. З ним поводяться часто безоглядно. Прим. коли один наш селянин сказав в суді: „В суді нема справедливости“, дістав за те 300 зол. кари! На польській нараді в Сяноку приняли одноголосно наші резолюції, ухвалені передтим. — Селянин М. Паук (Глібовичі Вел., п. Бібрка): Можу відкликати закид до центра, бо винні тут найбільше місцеві провідники. Я глибоко перекопаний, що адвокати укривали ті декрети перед селянами, щоби їх канцелярії були потім переповнені. — Інж. Сосяк (Дрогобич): Роз. Суд складається з 5 осіб. Коли хто має вже судовий наказ платничий, то мусить платити. Суд накладає високі кошти. Коли хтось має 90 зол. довгу, то кошти виносять коло 300 зол. Як вносити прохання до Р. Суду? Суд повинен здержувати екзекуцію. Преса повинна постійно інформувати про нові закони і декрети. У нас „Спілка Аґрономів“ зарвала людей на 15 000 зол. 7. XI. була наша повітова нарада в Дрогобичі. Бракує нам соли для худоби. Через те худоба дістає мотилицю. Податкові надужиття доходять до того, що по 15 людей платить податок за одно поле! — Інж. Капелистий (Жовква): На нашій нараді в Ж. селяни висловили бажання, щоб наші посли частіше до них приїздили. Нехай наша Парл. Репрезентація більше зацікавиться Жовківщиною. Філія „С. Г.“ в Ж. цілком нечинна. На нараді директор Пов. Союзу заявив, що те все „шопка“. Поведення жовківської інтелігенції треба папятнувати. Нема проводу в „С. Г.“, бо голова „С. Г.“ жиє на селі. Наше село в стані резиґнації. Селяни кажуть: „Нехай ліцитують, нам вже все одно“. Праці дуже богато, а інтелігенції нема. Нужда така, що 80 проц. селян не досолює і не світить. Тепер на селі світиться вечером тільки в священника, учителя та у війта. Потрібна негайна допомога. (Д. б.).

З нашого театру

„Великий Львів“, в котрім жиє близько 60.000 Українців, бачить український театр рідше ніж мале провінціональне місто. Бо крім Театру ім. І. Тобілевича виступає на провінції ще кілька наших театрів, як: Дир. Стадника, Кооп. театр „Заграва“, Наддніпрянський Український Театр дир. Карабіневича та інші, котрі не загощують до Львова. Тому коли Театр ім. І. Тобілевича загостив до Львова на 3 вистави, українська львівська публика заповнювала салю Народ. Дому на всіх виставах. І щож вона побачила на сцені? Як перша вистава йшла „Грішниця на острові Паґо-Паґо“, пєса на 4 дії Моґена і Колтона. Гра артистів була першорядна, але зміст сеї пєси надавався радше на... ударний „тиждень безбожництва“ в СССР! Ось короткий зміст сеї драми: На тихоокеанськім острові Паґо-Паґо замешкали в одній гостинниці протестантський пастор Девідсон з жінкою і дівчина легких обичаїв Седі Томпсон. Пастор хоче розігнати забаву сеї дівчини з моряками при звуках ґрамофону (Американці в неділю не роблять забав). Одначе моряки висміюють його і викидають так „делікатно“, що він паде на землю. Мимо сеї тяжкої обиди пастор постановив навернути нещасну дівчину на праведний шлях. Се йому вкінці вдається. Та підчас спільної нічної молитви паде він жертвою покуси і поповняє гріх. Пастор перерізує собі рано бритвою горло, А дівчина зневірилася в правдивість наук пастора і дальше йде попередним шляхом. В часі акції лікар і власник гостинниці висловлюються різко проти навертання поган на християнство, висміюють місіонарський запал пастора Девідсона. Седі та її моряк лають пастора послідними словами. Тому нічого дивного, що львівські духовні, присутні на сій виставі, скоро опустили салю. Вправді режисер п. Блавацький опустив більшість драстичних місць, але мимо всего остала неморальна тенденція. Треба справедливо зазначити, що головні ролі, пастора й дівчини Седі, відограли справді по мистецьки п. Блавацький і п. Ленська. Думаємо, що ся пєса повинна зійти зі сцени, бо вона неморальна і шкідлива.

Зате друга вистава, „Сорочинський ярмарок“, народня оперетка на 4 дії за Ґоголем, вдалася на 100 проц. Зі сцени повіяло подихом України з часів Ґоголя. Прегарні декорації (українське село, ярмарок), чудові строї, настроєві пісні, жваві танці — все це справляло ілюзію дійсности. Наша публика не щадила ґучних оплесків при відкритій сцені, головно п. Совачевій і п. Бенцалеві, котрі дійсно були в своїх ролях. Решта артистів не мала відповідних ролі, особливо п. Кривіцька, котрій чомусь припала роля злої жінки, що зовсім їй не відповідає. Драматичний талант п. Кривіцької не знайшов на жаль відповідної для себе ролі в ніодній з трьох вистав.

На останний виступ театр дав американську драму в 4 діях Денінґа й Дебота п. з. „Бродвей“. І тут ми переконалися, що Театр ім. І. Тобілевича вміє не тільки показати вірно українське село, але також неменше вірно й Нью-Йорк, світ нічних ню-йоркських кабаретів з їх закулісовими інтриґами, погасаючий вже на щастя світ пачкарів алькоголю, словом цілу т. зв. „американську траґедію“. Тут виявили свій великий сценічний талант всі виступаючі артисти й артистки, головно пп. Ленська, Кривіцька, Бенцаль, Блавацький і Нікітін.

На марґінесі сих трьох вистав можна сміло ствердити, що Театр ім. І. Тобілевича має першорядні сили, зате репертуар його полишає богато до бажання. Крім тих вистав ставить ще сей театр такі історичні драми, як: „Гетьман Дорошенко“, „Про що тирса шелестіла“, „Бояриню“ Лесі Українки та приготовляє інсценізацію трильоґії Б. Лепкого „Мазепу“. До того кілька веселих опереток.

Не треба хіба розписуватися про великий вплив театру, живого слова та акції зі сцени на глядачів. Це річ знана. Одначе добрих драматичних творів, з будуючим реліґійним і національним, позитивним змістом у нас розмірно мало. Ставлять переважно сильно перестарілі річи, ще зперед 60 літ. Тепер нові часи вимагають нових драматичних творів. Та їх ніхто в нас не пише. Тому всі наші театри та аматорські ґуртки — не мають відповідного свого актуального репертуару. Сему бракови моглиби хоч в части зарадити драматичні конкурси. До сего покликані в першу чергу кооп. „Український Театр“ у Львові і „Просвіта“. Коли вони не роблять нічого в тім напрямі, то треба, щоби хтось інший вже раз тими справами занявся. І. Д.

З Теребовельщини

Український Банк — Каса Позичкова „Поміч“ в Теребовлі.

Найстарша наша економічна установа в Теребовлі це Каса Позичкова „Поміч“ заложена 1895 р. Основники її покійні вже: о. дек. І. Залуцький, о. А. Тимус, о. І. Волянський, дир. Т. Томашевський, дир. К. Лещишак та живучі: о. Т. Цегельський, п. Т. Панас і п. М. Бараник. Перше засідання основників відбулося 17. IX. 1895. В склад першої дирекції входили: о. І. Волянський, п. К. Лещишак і п. Сабатович. Годиться зазначити, що п. Касіян Лещишак був головним директором Каси „Поміч“ безперервно від її заложення 29 літ. Уступив сам з причини старости в 1924 р. Помер в квітні 1932 р. Майно Каси „Поміч“ це двоповерхова каменица вартости тепер найменше 100.000 зол. і ½ морґа городу в середині міста. На площі Каси „П.“, закупленій 1903 р., побудовано 1905 р. читальню „Просвіти“ й сотрудниківку, поверхозу бурсу в 1908 р. та великий, поверховий будинок Повітового Союзу Кооператив в 1931 р. З парцелі Каси виділено вулицю, котра по вічні часи має називатися: Вул. ім. князя Василька. Перед війною Каса „Поміч“ мала понад 3.000 членів, понад 40.000 корон уділів, коло 200.000 кор. ощадностей, коло 300.000 кор. на позичках. Підчас війни Москалі знищили всі книги. По війні приступлено до віднови діяльности Каси. Від 1924—29 р. стягано лише довги та адміністровано каменицею. З 1929 р. починається правильна кредитова діяльність Каси „Поміч“, котру названо тепер „Український Банк“. До урухомлення Каси та її розвитку причинився богато теперішний урядуючий директор, п. Іван Козак, її довголітній урядник. Тепер Каса має 850 членів, 12.000 зол. уділів (1 уділ = 10 зол. + 1 зол. вписове), около 95.000 зол. ощадностей і 13.000 зол. на позичках. Позичається виключно нашим селянам-хліборобам, крім того читальням „Просвіти“ й кооперативам на будову їх домівок. За весь час свого 37 літнього істнування Каса „Поміч“ призначувала щорічно більші суми на місцеві й позамісцеві національні ціли. — І. Д.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОДИНИ ЦЕ СКРІПЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ І МАТЕРІЯЛЬНОЇ СИЛИ КОЖНОГО НАРОДУ. ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЮ РОДИНУ НЕГАЙНО В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ І РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 69 14-х

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПО УКРАЇНІ ЧАСІВ МАЗЕПИ

Подорожні записки данського посла Юста фон Юля з 1711 р.

2) з е р п н я. Зустрів другого післанця. Потвердивши вісти про заключення мира, додав, що надармо числю на стрічу в Жванци з царем, котрий вертає до Росії, бо Його Величество їде не на Жванець, але на Могилів, куди доручено ставитися й генерал-майорови Єжову. Тоді вислав я одного з моїх людий до 2½ милі віддалених Дунаєвець, щоб довідатися про все докладно в російського відділу, котрий там стояв. Дунаївці, велике, окружене муром місто, заселене жидівством; є в нім малий замочок. Взагалі в тутешних містах жидівська людність переважає чисельно над польською. З Дунаєвець мій післанець вернув з драґоном, котрого з Бару вислав я до Жванця з листом до Єжова. Оба вповні потвердили вістку про мир, заключений між царем і Турками. Тому я негайно завернув і ще того самого вечера прибув до Зінкова. Подібний збіг обставин не дозволив мені оглядати знаменитої твердині в Камянци Подільськім, а так дуже бажав я побачити її. Ділили мене від неї ледви 4½ милі.

4 с е р п н я. Досяг невеликого, опустілого місточка Просенкова[7]). Тамошній воєвода візвав мене на обід й угостив усім, що тільки можна було тут дістати. По обіді вийшла до нас його жінка, котра по словах воєводи не мала ще 12 літ життя. Убрана в французький одяг, присіла по французьки, схиляючись так низько, що — по польському звичаю — доторкнула рукою землі. Сам воєвода, коли здоровив мене і кланявся, доторкав рукою найперш моїх колін, потім черевиків; в той спосіб кланяються в Польщі мужчини. Ночував я в великім лісі.

Тутешній край переважно урожайний. Крім того природа вилосажила його щедро лісом з липи, бука, берези, вільхи і ліщини. В місцевости, котру тепер я переїздив, є багато високих гір, що дуже утруднюють подорожування. Гори ті одначе всюди покриті травою, також верства землі, досить на них груба, надається під управу вбіжжа.

Зужитав я значний засіб сил, щоб доданих мені драґонів здержати від грабежи і розбоїв. Їх самоволя доходила до того, що часто грозили покинути мою особу, коли їм не позволю робити, чого забажнуть. За моїми плечами грабили кождого, кого зустріли, продавали Жидам моїх коний, котрих потім, взявши гроші, знов їм викрадали, пильнуючи, щоб я тільки того не бачив. Раз задержали Жида, що гнав воли, на котрих було випалене царське пятно; твердили, що воли належать до царя, що Жид їх украв, їзза чого жадали від него по рублеви від штуки, грозячи, що в разі незаплачення вимаганої квоти відберуть йому тих волів. Жид одначе поставив свідків, котрі доказали, що волів він купив у російського офіцира, я також заборонив робити йому якунебудь кривду.

5 с е р п н я. Внаслідок безустанної мандрівки, сильної спеки днями, докучливого холоду в ночи й часто зазнаваного браку найпотрібніших запасів — так я сам, як і богато моїх людий важко захорілo. Хорих було 6 драґонів і стільких моїх власних людий. Смертельно хорого камердинера мусів у лишити в Барі в тамошнього полковника. В Немирові один з моїх людий помер, другого лишив я там хорого, з мого ж поручення відіслано його назад до Київа.

7 с е р п н я. В Шаргороді мав я надію зїхатися з царем. Не було його ще тут але післанці, що прибували з Шаргороду, потверджували вісти, що він тут буде. Для більшої певности вислав я до канцлера Головкіна другий лист з просьбою, щоби повідомив мене подрібно про умови новозаключеного мира й обяснив, де іменно можу зїхатися з царем.

Колись Шаргород був обведений мурами. В нім є богато мурованих святинь і монастирів, тепер розвалених й опустілих. В кождім з трьох рогів міста стоять камінні піраміди, а в них у горі є отвори на перестріл. Ті стовпи мають по 6. аленів висоти, а в підставі по два алени квадратові поверхні. В давних часах були на них представлені Страсти Господні.

8 с е р п н я. Вечером мій післанець вернув з Могилева і привіз лист від великого канцлера з візванням, щоб, не гаючись, рушив я туди, бо цар є в Могилеві.

9 с е р п н я. Лишивши більшу частину людий і річий, удався я до Могилева, що віддалений 6 миль від Шаргороду. Прибув я на місце о год. 6 по полудни. Се занедбане, залущене місто над берегом Дністра. Не відкладаючи сів я на пором, щоб дістатися до табору, розложеного на противнім березі, але сильна струя води так далеко понесла мене в діл ріки, що до табору прибув я надто пізно і тому не міг я ще того самого вечера представитися цареви.

10 с е р п н я. Я мав щастя обідати з царем. Подрібно оповів він мені обставини, котрі довели до заключення мира між ним і Туреччиною[8]).

Ніч провів я в таборі але за порадою канцлера розіпняв я свої шатра по тій стороні ріки, бо під Могилевом ціла армія мала перейти Дністер по понтоновім мості, котрий будовано з чималим поспіхом, лякаючись дуже, щоб Туреччина не змінила постанов. Всі російські полки були готові кождої хвилі відперти неприятеля, ніхто не розпинав шатер, а надто, щоб перешкодити нападови зі сторони Татар, далеко в поли розставлено пікети і варти.

13 с е р п н я. Полки оден за другим перейшли Дністер і розложилися на тім його березі. Витяг людий був бадьорий, але голод сильно їх ослабив. Хороба прикувала мене до ліжка на цілий місяць, з тої причини подорожував я далі в російській спальній повозці. Моє ослаблення було наслідком кінної їзди до табору, котру мусів я вибрати, щоб міг побачитися з царем.

Могилів розбудований по тій стороні ріки. Його заснував волоський князь Могила, від котрого й одержав свою назву.

14 с е р п н я. Будучи все ще хорий, не міг я особисто попрощати царя. Отже післав я до нього секретаря королівського посольства, Петра Фалька, з дорученням, щоб найпокірніше в моїм імени перепросив Його Величество. Поручив я також Фалькови зайти до великого канцлера Головкіна і просити його, щоб визначив достаточну охоронну асисту, котра товаришилаб мені в дальшій подорожі по Польщі, куди мусів я їхати вслід за царем. Канцлер відповів, що я повинен рушити через Львів до Ярослава, де одержу дальші вказівки дотично царської маршрути. Скоро тільки армія перейшла Дністер, поручив цар відправити благодарственне богослуження і сальвами вшанувати чудесне своє спасення, яке зарядив Бог. Перед відїздом видав наказ, щоб військо негайно удалося на Немирів до Київа, де поділившись на дві половини, одна удасться до Смоленська, друга на козацьку Україну.

16 с е р п н я. Я стояв під Шаргородом. Тому що війна скінчилася, було зайвим провадити зі собою таку численну дружину і стільки коний. З Москви товаришило мені вісім возів, в Київі випало докупити чотири криті під сухарі, бо мене попередили, що в армії за ніякі гроші не дістану навіть кришки хліба. Ті чотири вози випакував я під сам верх сухарями, але з ласки Бога, після несподіваного заключення мира, показалася в моїм посіданню така значна їх скількість, що три вози сухарів роздаровав я потребуючим ґенералам, як також іншим, що були в службі. А я так лякався в дорозі браку хліба і запасів! Тогож дня помер мій сторож і товмач Христіян Айзентравт.

Земля під Шаргородом має зовсім білу краску з причини салітри, котра в ній знаходиться. Переконався я про се, коли з мого доручення копали гріб для Айзентравта. Вбили його безперервні переїзди, котрі розстроїли і мій орґанізм.

17 с е р п н я. З Немирова ескортував мене майор карґопольського полку, Григорій Рознов, з конвоєм 50 драґонів. Тогож дня попрощався він зі мною, оставляючи на розпорядок канцлера 10 драґонів, що мали товаришити мені до Львова. Майор Рознов був з походження Росіянин. В Росії чемнішого і милішого від нього чоловіка мені не вдалося зустрінути.

20 с е р п н я. Я прибув до Ярмолинець, що належать до старого полковника Курляндця Шеппінґа, котрий — взявши мене і моїх людий за Росіян, — не хотів впустити нас на свою обору. Казав, що богато Росіян гостило в нього та що вкінці надокучило йому приймати їх. Впустив нас щойно тоді, коли я доказав йому, що я данський посол. Обора Шеппінґа була уфортифікована, на зразок замочка, двома баштами і валом, надто окружена частоколом, опанувати її можна було тільки при помочи гармат. В часі Сканійської кампанії служив Шеппінґ в данськім війську. У віддалі двох миль від Ярмолинець кватирував російський полковник Ватеранґ, з походження Швед. Я завідомив його листом, що додані мені драґони хочуть всюди красти і рабувати, грозячи навіть покинути мою особу, коли буду перешкаджати їх намірам; просив я одночасно, щоб був такий добрий і заступив тих десятьох драґонами свого полку, котрі завелиб мене до Львова. Полковник вволив моїй просьбі.

25 с е р п н я. Досягнув я міста Баворова[9]), де їв обід у польського полковника Баворовського, власника тої місцевости. Подібно, як усі Поляки, був Баворовський щирим балакуном. Не належав ні до сторонництва короля Авґуста, ні до сторонництва Станислава, вважаючи вибір так одного як і другого безправним.

В Тернополі стоїть компанія полку воєводи Сєпиєського. Її капітан оповідав мені, що недавно кількадесять жовнірів литовської армії, розложившися близько того місця, напали на одного російського майора, котрий під охороною 6 російських драґонів віз значну суму царських грошей в дукатах і талярах, убили його самого і всіх його драґонів, з виїмком тільки слуги майора, котрому, хоч був тяжко ранений, вдалося спастися від смерти. Почувши таке оповідання, звернувся я письменно до реґіментаря литовських військ, Барановича, з просьбою, щоб визначив мені охоронний конвій. Не зволікаючи, відповів латинським листом, що конвій, якого жадаю, прибуде мені слідуючого ранку.

Крім полків чужоземного складу істнує під начальною командою Барановича ще значна скількість литовських хоругов. Звичайно, так польська як і литовська хоругов складається зі сто людий; командує нею офіцир, що називається ротмистром. Особи, що зачисляються до хоругви, є панами шляхтичами. Називають їх товаришами. Кождий з товаришів має при собі кінних хлопців (нахолків), числом 10—20 і навіть до 30 людий. Всі нахолки зачисляються до команди хоругви і також належать до упривілейованого стану. В той спосіб у хоругві збирається стільки товаришів, що якуні зі своїми нахолками представляють відділ, вложений зі сто голов. З початку за кождого кінного, котрого товариш виводив зі собою в поле, платила Річпосполита 1000 тинфів (тинф = 18 грошам або данським шилінґам) річно, але тепер за кождого кінного одержує товариш тільки 500; в хоругвах, що стоять близько Тернополя, навіть 300 тинфів; заплата дуже велика. Що торкається узброєння, то товариші тим ріжняться від своїх людий, що пістолі тримають в ольстрах на переді сідла, після звичаю принятого в Данії, коли останні носять їх на правім бедрі, сховані в особливого роду футералах.

27 с е р п н я. Барановичнадіслав мені конвій, зложений з 6 товаришів і 14 нахолків. Всі на гарних конях і самі дородні.

30 с е р п н я. Прибув я з моїм обозом до Львова і розложився майже коло самих брам города. Передмістя має прекрасний виглядь; три роки тому спалили його Шведи, коли брали Львів приступом. Місто оповясане високим валом, а внутрішня його частина скріплена низьким старим муром з баштами. Саме місто гарніше під усіх інших подібної величини. Є тут богато гарних палат, майже всі доми пятьоверхові, з великими колюмнами з тесаного каменя, прикрашені прегарними різьбами; вікна заосмотрені залізними кратами. Війна розігнала визначних громадян, також деякі доми лежать в руїнах. Особливою величавістю визначається будинок Єзуїтської Колеґії з її святинею. Кажуть, начеб шведський король, котрому підчас здобуття і грабежі Львова дісталася найбільша частина добичі, мав висловитися, що в цілій його державі нема такої великої скількости золота і срібла, яку знайшов у тім однім місті. Шведи ограбили між іншим усі святині і монастирі, привласнюючи собі їх золоті і срібні окраси. При здобуванню міста поповнено богато насильства, одначе життя людий щадили. Мужчини носять у Львові польський стрій, жінки — французький. Взагалі в місцевих жінок я не замітив нічого польського. У Львові є замок. Він стоїть на високій горі, котра перевищає найвищі церковні вежі, окружений мурами і баштами. Тому може острілювати всі міські вулиці.

Підчас мого побуту в тім городі царський ґенерал Янус видрукував в польській мові й оголосив народови, що під загрозою конфіскати майна, позбавлення чести і під карою смерти забороняє громадянам прилучитися до шведського сторонництва. В суті річи навіть сам король не має права без попереднього дозволу Річпосполитої оповіщувати подібні оголошення. Той випадок, як і богато інших, викликав в більшости Поляків незвичайну нехіть до Росіян, наслідком чого зовсім не скривають своїх симпатій до Шведів. Хоч ті забрали їм богато більше ніж Росіяни, одначе поступають ввічливо, тоді як тамті поступають брутально. Поляки в такий спосіб пояснюють причини більшої нехоти проти Росіян, ніж проти Шведів: Шведи зявилися в Польщі як вороги, стягнули з неї величезний гарач, але взявши, що належало, позволили їй володіти своєю власністю спокійно, в безпеченстві і під опікою прав. Росіяни, навпаки, зявилися в ролі приятелів, зажадали мимо того від Поляків таксамо даннин, а тепер, одержавши її, розбивають, граблять, крадуть, роблять явно всякі можливі насильства, все забирають з домів, котрі займають; без найменших викидів совісти, навіть у часі, коли не можуть їсти мяса, вбивають товар явно для того, щоби продати шкіру, а решту кидають псам на жир; поповнюють надто силу інших безправств, котрі вичисляти занялоб надто богато місця. Поляки жалувалися рівнож на свого короля, котрий у подібних випадках не боронить їх, позволяє цареви розпоряджатися в Польщі, як цар сам хоче, позволяє вязнити без суду і слідства важніших громадян, чого ніколи не бувало від самого заснування Річпосполитої.

---

[7]) Пізпіший Александрів в ушицькім пов. на Поділлі.

[8]) Ту розмову з царем пропускаємо.

[9]) В Галичині в тернопільськім пов.

Командантом Львова є Каппінґтавзен, з походження Швед, котрий прийняв католицизм.

6 вересня. На ново почав я подорож під опікою сторожі, зложеної з 4 драґонів, яку визначив мені львівський адміністратор дуже чесний Поляк Оссолінський. Зробивши три милі, приїхав я вечером до місточка Янова. Близько нього находиться став, котрий спускають що три роки, при чім за кождим разом ловлять рибу на 20.000 зол. пол. з накладом. Цар визначив на місце зустрічі зі мною Ярослав, але потім виїхав звідти, а його міністер не лишив мені ні писемного ані устного повідомлення, в котру сторону він поїхав. Щоби дігнати царя, випадало плисти в діл ріки Сяну. Уряджения конечних до тої цїли човнів і наняття людий було звязане з великими клопотами. Вкінці вдалося мені набути одно човно, хоч не зовсім іще готове. Заки його викінчили, я звиджував Ярослав. Внаслідок приїзду трибуналу, котрий зібрався тут часово з причини джуми, що панує в Люблині, місто переповнене людьми. В додатку в часі мого побуту в Ярославі відбувався там щорічний ярмарок, що волікся вісім тижнів, а то ще дужче збільшувало наплив приїздних. Трапляються тут богаті склепи і продають все, чого забажаєш, але ціни високі. Я набув судно за 1000 пол. зод.

14 вересня. В Опяві вважав я конечним заосмотритися в пиво, конечне як для мене, так і для моїх людий. В той день одначе випало в Жидів свято Трубок. А що без їх посередництва нічого в Польщі не можна купити, то здобуття потрібного пива було получене з богато клопотами. На судно доставлено його щойно вечером. Одна Жидівка, відповідаючи моїм людим, просила їх, щоби не уявляли собі, що Жиди — на подобу христіян — зогидяться роботою в суботу або в свято за незначною винагородою і на сором христіян наговорила богато річий того роду.

16 вересня. Досягнув я міста Улянова з останньою на моїй дорозі православною церквою в Польщі[10]).

[10]) Не православною а тоді вже унїятською, бо перемиська епархія, до якої належить Улянів, приняла Унію ще в 1692 р. Нині церкви в Улянові нема.

Правда вийде лише з Риму

Так твердить Муссоліні.

На торжественне засідання італійської палати послів, котре відбулося в річницю першої мови Муссолінія в парляменті в характері шефа уряду, всі посли прийшли в чорних сорочках. Відкриваючи засідання, предсідник палати зазначив, що факти перевисшили обітниці дані фашизмом. „Коби наше діло тревало віками а не літами“, закінчив бесідник. Опісля вступив на трибуну Муссоліні, котрий м. ін. сказав: „Я переконаний, що я виразник волі італійської нації. Доктрина, інституції й діяльність фашизму находяться на деннім порядку цілого світа, хиткого, темного і розбурханого. Правда може вийти лише з Риму“.

У Франції бракує 13.000 духовних

Французький Єзуіт о. Донкер обчислив, що в 87 французьких епархіях бракує тепер 13 тисяч священиків. Щороку вмирає їх більше, як висвячується. Як піде так дальше, то в 2.000 р. не стане там ні одного французького священика! Франція тратить щороку одну велику епархію. Богато винна тут світова війна, богато брак пошани для священиків, але таки найбільше те, що населення Франції по селах безупинно зменшується. О. Донкер радить перевести реорґанізацію центрів (епархій?), отворити подекуди замість кількох парохій один місійний центр, послугуватися найновішими комунікаційними винаходами, відновити співпрацю білого й чорного духовенства, опертися на співпраці світських католиків. — Книжка стрінулася з загальним признанням церковних кругів. Належить додати, що в Франції є такі сільські парохії, що мають уже ледви 100 або 50 і навіть 10 душ! Значно зросли мійські парохії, особливо в фабричних осередках (і. л.).

Без чистоти публичного життя і без порядку не буде добра в жадній державі. (Маршал Гінденбурґ).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Святочна Академія в Перемишлі в 50-ліття Обнови Чина св. Вас. В. 50-ліття обнови василіянського Чина вшанував Перемишль величавою Академією в салі Народнього Дому 8. XI. вечером. З приємністю треба зазначити, що вона була збірною заявою перемиського громадянства, його любови і вдячности для василіянського Чина і виразом розуміння та цінення його діяльности в нашому народі. В уладженню сеї святочної Академії взяли діяльну участь крім поодиноких осіб також хори: питомців грекокат. перем. духов. семинаря; учениць жін. ґімн. і сем.; хор Бояна і тамбор. орхестри читальні „Просвіта“ з Острова. Ширший загал явився в такому числі, що простора саля і ґалерії Народнього Дому ледви могли всіх змістити. Програма була добірна. На початок хор питомців відспівав псалом „Вси язици“ Бортнянського. Потім Всвт. о. крил. В. Гриник у святочному слові кинув духове освітлення на торжество хвилі. На тлі історії василіянського Чина на українських землях виказав рядом конкретних історичних фактів, як тісно сплелася історія долі нашого народу з історією василіянського Чина. Мов на фільмовім екрані бачили слухачі, як від найдавніших часів майже все, що красного, світлого, славного мав чи має наш нарід на полі церковно-релїґійнім, просвітнім, національнім чи загально культурнім, як все те родилося, дозрівало і розходилося з василіянських монастирів. Колиж погасало те світло в Чині, то пригасало вони і в народі. Тиша і напружена увага, з якою присутні вслухувалися в слова бесідника, панувала від початку до кінця його промови. Сила, якою бесідник держав увагу все свіжою, не лежала ні в надзвичайній ґрі його слів, ні в святочнім тоні його мови, а в самому її змісті, себто в історичних фактах. Низкою тих фактів, влучно і доцільно зі собою повязаних, бесідник наглядно виказав, яка дуже стійна основа сеї пошани і вдяки, якою наш нарід окружає василіянський Чин і як дуже оправдана святочна Академія перемиської громади з приводу 50-літного ювилею нового життя того Чина. Не можна поминути того, що бесідник своєю промовою викликав у слухачів тихий подив для його широкого, основного, докладного і богатого знання рідньої історії й великої любови своєї Церкви і народу. Зміст своєї промови зясував він такими словами: Василіянський Чин працює над розбудовою царства Божого в нашому народі і тим самим кладе трівку основу під націю та пише на ґробнім камені нашої вольности „Та що встає“. Відтак хор учениць жін. ґімн. і сем. гарно відспівав псалом 50 „Помилуй мя Боже“ Григорієва. Рівнож гарно випала деклямація Вп. м-ра Костюка „Громадянин Христос“. Тамбор. орхестра відіґрала два кусники під проводом Впр. о. Юліяна Манька ЧСВВ. Її виступ у народніх строях серед декорації лісних дерев творив мальовничий живий образ а вміла ґра була для всіх справжньою насолодою. З черги хор перем. Бояна артистично відспівав „Аллилуя“ Генделя. Передостанньою точкою в програмі була деклямація „Пеліканы“ Яричевського, в супроводі орхестри. Закінчено Академію папським гимном, якого присутні вислухали стоячи. Найкраще, що можна і треба сказати про сю святочну Академію, те, що вона не лише мило вражала слухачів зовнішним артизмом і духовим смаком, але була у свойому висліді для учасників релїґійним та національним підйомом. Марійське Т-во Пань займаючись устроєнням цеї Академії дало новий доказ своєї успішної праці на перемиському ґрунті. Весь дохід з Академії призначений на будову церкви ОО. Василіян на Засянні. — Присутний

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПЕТИЦІЄЮ АНҐЛІЙСЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАРИСТІВ в справі автономії для Схід. Галичини зацікавилися ще інші визначні політичні особистости. Скількість підписів під петиціею зросла з 14 на 42. Між підписаними є кількацять б. міністрів і віцеміністрів та кількох професорів університету.

„ДЗЄНЬ ПОЛЬСКІ“ з 16. XI. с. р. приніс інтересну статтю ґр. Ст. Лося з оцінкою відомої автономістичної промови Д-ра Д. Левицького, виголошеної в соймі 3. XI. с. р. Автор стверджує, що серед української суспільности відбувається процес левної переміни поглядів і промова Д-ра Д. Левицького се вираз плинности поглядів, котра являється показчиком того процесу. На загал оцінка самої промови доволі прихильна, але практичний вислід процесу переміни поглядів бачить автор в далекій будуччині.

НАЙВИСШИЙ СУД скасував присуд на ред. Дмитра Паліева, засудженого в червні б. р. на 3 роки вязниці за заволочення публичного спокою. Справу ще раз розгляне окружний суд у Львові.

ВШЕХПОЛЬСЬКИЙ ЗАГОРІЛЕЦЬ Станіслав Грабский дальше виписує крайні нонсенси в „Курєрі Львовскім“ ч. 327. М. і. каже, що „нема“ українського народу і що „Русини“ (через мале „р“) не зможуть створити своєї держави. „Вину“ того, що нас ще не знищено, приписує „впливови Начальника Держави“... По тих всіх нонсенсах можна оцінити, чи п. Ст. Ґрабского і його орґан можна ще брати поважно. Тим більше, що той сам автор в тім самім орґані доказує, що нас ніхто не годен засимілювати. Отже і „нема“ нас як нації і ніхто нас не годен засимілювати як націю...

ПРОТИ КОЛЬОНІЗАЦІЙНИХ І ПОЛЬОНІЗАЦІЙНИХ ПЛЯНІВ ендеції у Сх. Галичині виступає „Слово Польске“ (ч. 323), доказуючи, що вони нездійснимі, політично цинічні та „пахнуть прусацтвом“.

ВІДЕНСЬКА ПРЕСА доносить, що ромунсько-радянські переговори в справі договору про ненапад остаточно зірвані.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА також зажадала мораторії й ревізії военних довгів.

ЛАТВІЯ прихиляється до пляну господарської співпраці з Польщею.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА твердить, що до замаху бретонських сепаратистів на Еріота приложила руку німецька пропаґанда.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й ІТАЛІЄЮ заноситься на поліпшення політичних взаємин. Представник Франції, голова сенатської комісії загран. справ, Беранжер, відбув цілий ряд конференцій з італійськими політиками і заповів засадничу зміну дотеперішної політичної лінії супроти Італії.

ТРОЦЬКИЙ в переїзді через Францію заявив журналістам, що найбільша помилка Сталіна під теперішну пору це припинення міжнародної комуністичної акції в часі, коли загальна скрута дуже пригожа для революційного руху. Св. Тома з Аквіну, сказав Троцький, говорив, що одинокий блуд, якого не можна простити, це глупота. Власне поступування Сталіна це доказ глупоти.

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК проголошено в Еспанії. В Андалюзії страйкує 30 тис. робітників. В Севіллі страйкарі стріляли до трамваїв і пробували їх підпалити. В Барцельоні приступило до страйку 100.000 робітників. До страйку прилучилися студенти, котрі перестали ходити на виклади.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

НОВИНКИ

Ювилейне свято Богдана Лепкого з приводу 60-ліття його уродин відбулося в Кракові 20. с. м. Рано відбулося Богослуження в гр.-кат. церкві, потім академія. Промовляли на ній д-р І. Зілинський, д-р В. Безушко, відтак складали привіти представники ріжних установ. Ювилят відповів дякуючи за привіти. Відтак були хорові точки, сольоспіви й рецитації творів ювилята. Вечером відбувся чайний вечір, на котрім промовляло богато промовців. Наші молоді мистці уладили в честь ювилята виставу своїх картин в домівці краківської „Просвіти“. Ювилят одержав понад тисячу привітів від своїх і чужих. Про творчість Лепкого помістимо в „Н. Зорі“ окрему статтю.

Ювілейні листівки з портретом Б. Лепкого видала філія „Просвіти“ в Кракові. Дохід з їх розпродажі призначений на ювілейний дар для Б. Л., на фонд купна сільської хати. Листівки дуже гарні, ціна 20 сот. Замовляти їх можна у філії „Просвіти“ в Кракові, вул. Ягайлонська ч. 10/III.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні д-р М. Антонович виголосив відчит п. з. „Історичне тло інтервенційних заходів Капніста“.

Спілка українських лікарів в ЧСР істнує вже в Празі 10 літ. В роках 1923—27 видавала вона медичний часопис „Український Медичний Вістник“. Крім того СУЛ видала латино-український медичний словник.

Проти проєкту обмеження університетської автономії висказалися сенати всіх польських університетів. В тій справі представлено мін-ву освіти відповідні меморіяли.

Гайне-Медіна появилася в Тернопільщині. Зголошено два випадки сеї недуги в Гаях і в Чернилові коло Тернополя.

На Богданівці к. Львова поліція викрила тайну горільню в реальности богатого власника реальностий Мих. Яреми.

На личаківськім цвинтарі зловлено „торбинкаря“ Висоцкого, котрий скриваючися за нагробниками виривав торбинки з рук самітних жінок.

Між православними Українцями й Росіянами прийшло до бійки у відновленій церкві у Радивилові. Спір повстав за молитовні написи на стінах. Українці хотіли мати українські, Росіяни російські написи. У висліді бійок потурбовано 16 осіб й ушкоджено образ.

В Завєрцю стратило роботу нових 3.000 робітників.

У Варшаві зачинає валитися палата президії ради міністрів.

Комуністична бібула в домовинах. З Вильна доносять: В м. Ломниця на радянськім пограниччі, у віддалі кількасот метрів від границі поліція звернула увагу на часті похорони. Слідство виказало, що в селі ніхто не вмер в тім часі. Натомість виявилося, що під покришкою похоронів комуністи перевозили в домовинах з СССР летючки, брошури й інші бібули. Опісля на цвинтарі розділювано їх між т. зв. техніків. Увязнено 6 осіб.

До Америки можуть виїхати мужі американських горожанок, коли вони вироблять своїм мужам т. зв. цертифікат і пришлють американському конзулеві в Варшаві ґарантуючі листи. В тих листах мають бути подані зарібки жінки і скількість заощаджених грошей.

Зїзд польських есперантистів рішив перевести в Польщі плебісцит у справі введення навчання есперанта в публичних школах.

Лікарства подешевіють. Незабаром має появитися розпорядок міністра суспільної опіки, на підставі котрого теперішна такса за лікарства в аптиках буде обнижена від 10 до 15 проц. Сей розпорядок входить в життя з днем 1 грудня біжучого року.

Зїзд католиків відбудеться у Відні 1933 р. під протекторатом віденського архієпископа, з приводу 250 роковин увільнення Відня від облоги Турків.

Німецька самовистарчальність. В органі Німецької Хліборобської Ради пишуть дослівно: „Запотребування на ослів можна покрити в Німеччині в л а с н о ю п р о д у к ц і є ю“.

Літак зі скорістю 300 км. на годину збудувала німецька фабрика літаків Юнкерса в Дессаві.

300 літ минуло сего року від уродин винахідника мікроскопу Голяндця Антона Левенгека. Левенгек був маґістратським портієром. Його побічне заняття було шліфування сочок.

В Голяндії, Вестфалії і Надренії були сильні підземні потрясення. Вчені кажуть, що ті потрясення полягають на механічних пересуваннях земних мас. Земля постійно остигає і корчиться, що викликує потрясення.

Рабін одної синаґоґи в Парижі Яків Кац оженився з христіянкою. З тої причини жидівська громада позбавила його уряду рабіна.

В робітничім і селянськім „раю“ СССР появився декрет, який наказує викидати робітників вже по першім дні неоправданої неприсутности при праці.

Совітський ледолом ч. 9 пішов на дно з 30 людьми залоги.

В Болгарії панує голод. Поверх 20.000 дітей загрожує голодова смерть.

Немовля з двома головами вродилося на клініці в Динабурґу. Голови незрослі, кожда має шию. Тіло півтора разів ширше від нормального. Се немовля мужеського роду вродилося мертве, має подвійний хребетний стовп, пару рук і ніг.

Проф. Берліц, директор відомої школи мов, котрий мав свою власну методу навчання чужих мов, помер в Ню-Йорку в 69 р. життя.

В Ню-Йорку збанкротувала „Асс. Ґаз енд Електрик К-о“. Була се велика спілка, що обіймала 40 орґанізацій.

Віденські ґімназисти, оглядаючи ґазівню, розкинули гітлерівські летючки. Робітники ґазівні загрозили страйком. Тому ґімназисти негайно мусіли опустити ґазівню.

5000 зл. заощадить кожда Пані купуючи споживчі й кольоніяльні товарі в **укр. фірмі „ІРА“** при вул. Кохановського 7, тел. 77-92. — Замовлення полагоджується сейчас. 97 4 10

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“,** Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 7 11

Маґазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 5 20

ЗІ ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не одмовте подати на сторінках Вашого часопису слідуюче:

В німецькій часописі „Дойтше Рундшав“ в Бромберзі в числі з дня 5. XI. надруковано статтю під заголовком „Повстання на Україні“, підписану „Павло Скоропадський б. Гетьман України“. Стаття та передрукована в російській часописі „Наш Вік“, що виходить в Берліні, також в деяких німецьких часописах в Ґермапії.

З доручення Гетьманської Управи, як центрального орґану Гетьманського Руху, подаю до відома, що названої статті не написав Гетьман Павло Скоропадський і що взагалі Пан Гетьман ніяких статтей для жадних орґанів преси не писав.

Діло це передається судовій владі.

З повною повагою до Вас

Інж. С. Шемет,

Член Гетьманської Управи.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри і т. п. **Обуву** поручає і виконує 4-5
99

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кожлому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 41-50

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-
74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 12-40

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

Добірний товар! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить, уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі

бо тим

дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної
82 Школи“ і других установ. 10—?

КІНА

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КАСІНО: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КОПЕРНИК: „Кіноманяк“ (Гарольд Льойд).
МАРУСЕНЬКА: „Кіноманяк“ (Гарольд Льойд).
МІРАЖ: „Трейдер Горн“ (Реж. Вая Дайк).
ОАЗА: „Остров таємниць“.
ПАЛЯС: „Атлянтида“ (Бриґіда Гельм).
СТИЛЕВЕ: „10 мінут страху“ і „Над раном“.
УТІХА: „Боротьба ва честь“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 47—х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 92 (590). Львів, четвер, 1 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 165-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., річно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Буджет і католицька Церква в Польщі

Католицьке духовенство потерпить найбільше.

Вже в прелімінари буджету на рік 1932/3 значно зменшено видатки на катол. Церкву. Коли буджет увійшов в життя, випосаження катол. духовенства зменшено на 10% так, що платня пароха виносила 116 зол. 10 гр., сотрудника 86 зол. Прелімінар буджету на р. 1933/4 предвиджує знов обнижку катол. буджету на 8%. Обнижка видатків на інші віроісповідання менша. Вона виносить: на евангеликів 5.4, на правосл. Церкву 0.5, на жидівське віроісп. 2%, на магометанське 0%. Таке доносить КАП (Катол. Аґенція Пресова). — Ще одна така редукція і мабуть Церкві католицькій прийдеться зрезиґнувати з усего і стояти виключно власними силами. Щойно тоді покажеться конечність розбудови катол. преси. Це мусить скріпити активність катол. духовенства.

Криваві демонстрації у Львові

Привід до демонстрації. — В цілім місті президентови міста. — Спалили степеницю

криваві бійки. — Вибили шиби й „Гасмонеї". — Висші школи замкнені.

Демонстрації почалися так: Між кількома польськими корпорантами, що вертали з нічної забави, і Мойсеєм Катцом, Шулимом Келлєром і Нухімом Шмером у Львові прийшло до кривавої бійки. Один зі студентів, Ян Ґротковский, погиб від удару ножа в плечі, двох інших студентів ранено. Коли вістка про це розійшлася по Львові, почалися студентські протижидівські демонстрації, в котрих — розуміється — беруть участь усякі елєменти. На вулицях ловлять до нічого непричасних людей і бють до крови, розвалюють їм голови, вибивають шиби в льокалях і приватних помешканнях (м. ін. вибили шиби і в прив. помешканні президента Львова Дрояновского). По місті кружляли тисячі анонімних летючок, в котрих підбурювано населення. Протягом одного дня побито кількадесять людей до крови. Склепи позамикані. На політехніці в одній з саль, де були на викладах і жидівські студенти, виломано двері. Спалено велику степеницю жидівського т-ва „Гасмонеї". Словом, в цілім Львові неспокій і паніка. Поліція інтервеніює. Висші школи замкнені.

Церква СС. Василіянок у Львові загрожена

До чого доходить п. Михаіл Бачинський.

„Новий Час" доносить: „Народний Дім", котрий тепер знаходиться в руках комісаря Бачинського, як табулярний власник церкви СС. Василіянок у Львові, веде переговори з архіеп. Теодоровичем в справі продажі тої одинокої нашої церкви на стрийськім передмістю. Переговори вже добігають до кінця. — Колиб комісар Бачинський дійсно продав церкву в чужі руки, наша Церква й наш нарід понеслиб велику шкоду.

Ратифікація польсько-совітського договору

Президент Р. П. підписав 27. XI. с. р. договір про ненапад між Польщею і СССР, підписаний в Москві 25. VII. с. р. і конциліяційну умову, підписану в Москві 23. XI. с. р. поль. послом Патеком і совітським комісарем загр. справ Літвіновом. Президия ЦВК СССР ратифікувала совітсько-польський пакт про ненапад і конциліяційну умову з 23. XI. с. р. дня 27. XI. с. р.

Америка домагається грошей

Правительство Злучених Держав Півн. Америки оповістило відповідь на домагання Анґлії в справі відложення платности довгів. Зміст: Правительство Америки не компетентне рішати в тій справі, бо рішення того рода належить до конґресу. Америку не обходить те, чи Німеччина заплатить европейським побідним державам т. зв. воєнні репарації, бо це справа чисто европейська. Америці належаться гроші 15 грудня. Правительство й нарід Америки думають, що ті гроші повинні одержати. — Польща мусить 15. XII. дати 3 міл. дол.

Німеччина вилюднюється

Німецька преса чимраз частіше обговорює справу постійного зменшування приросту населення Німеччини. В тій справі пише „Кеніґсберґер Гартунґше Цтґ": Приріст населення Німеччини нагально паде. Перед 20 роками надвижка уродин над смертями сягала річно 800—900 тисяч. В 1931 р. винесла ледви 300 тисяч. Тепер Німці се нарід, що має найменший приріст в Европі. Коли цей стан треватиме дальше, то в 1950 р. Німеччина матиме 57 міл., в 2.000 році лише 47.

На кождих 100 посад 1.126 кандидатів

Як виказує Головний Статистичний Уряд, на кождих 100 вільних посад у Польщі припадає 1.124 кандидатів. Найбільше відношення шукаючих праці припадає на умових робітників, бо на кождих сто вільних місць було 1.206 кандидатів! Треба, щоб молодь звернула більше уваги на практичні звання.

Люди, що довго жили

Поминаючи патріярхів, історія вичисляє чимало людей, що дуже довго жили. Понад 100 літ жили Талес, Сольон і Софокль. Фільософ Епіменід жив 154 літ. Маляр Тіціян помер 1576 року маючи 100 літ. Анґлієць Тома Парц (1483—1635) жив 152 літ. Раз візвали в Англії на свідків до суду одного рибака і його двох синів. Батько мав 169 літ, старший син 102 роки, молодший 100 літ. В 1912 р. помер у Франції священик у 107 р. життя. Один знова франц. священик був парохом тої самої місцевости цілих 100 літ (1426—1526) і помер у 125 р. життя. (За „Осс. Романо").

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЗА ОЖИВЛЕННЯ НАШОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО ЖИТТЯ

Про відчити і виклади.

Починається зима і разом з тим пора, коли наступає скоро вечір, коли вечери трівають довго і коли люди всяко виповняють вільний вечірний час: одні розривкою, другі лектурою, треті ще чимось іншим. Ота пора се найкращий час на уладжування також розмов на всякі теми. Тому зимові вечери це сезон відчитів і викладів.

І справді. Коли візьмемо до рук який небудь польський щоденник або коли поглянемо на польські афіші, розліплені по наших більших містах, то під сучасну пору впадають нам в очи, побіч оголошень ріжних розривок, також численніші ніж коли инде оголошення відчитів і викладів. Ті відчити і виклади уладжують ріжні орґанізації: культурні і фахові товариства, політичні партії, — як також поодинокі особи. Їх виголошують ріжні прелеґенти: фахові учені і люди практики, старі і молоді. Вони торкаються ріжних тем: культурних, політичних, економічних і т. д.

Зовсім інакше представляється та справа в нас. Тільки рідко коли появиться в українській часописи оповістка про який відчит або виклад. Тільки одно-два наші товариства уладжують один-два відчити чи виклади. Тільки один-два прелеґенти виголошують їх. Так начеб у нас не було для сього ні орґанізацій, ні прелеґентів, ні тем, ні, що найважніше, потреби відчитів і викладів.

Не так було в нас давніше. Пригадатиб напр. часи перед 1914 р. Кілько відчитів і викладів було в нас тоді в зимовій порі! Тоді істнувало в нас навіть окреме товариство для уладжування постійних наукових викладів п. н. Товариство наукових викладів ім. П. Могили. А позатим уладжували тоді відчити і виклади ще інші товариства й поодинокі особи.

Яка причина такого занепаду в нас відчитів і викладів під теперішню пору?

Причина та сама, що викликала в нас занепад нашої літератури, науки, мистецтва і т. д. Се — пониження культурного рівня воєнного і післявоєнного покоління. Правда, таке саме пониження культурного рівня інтеліґенції наступило по війні у всіх народів. Одначе у народів, що мають значно більше число високо освіченої інтеліґенції, обниження загально-культурного рівня не так впадає в очи і в них лекше зорґанізувати сяке-таке протиділання.

Та якраз те пониження культурного рівня воєнного і післявоєнного нашого покоління промовляє за потребою відчитів і викладів, які піднеслиб той рівень. Відчитів і викладів для всіх верств і зі всіх ділянок знання.

Передовсім потреба відчитів і викладів для нашої інтеліґенції по містах і на провінції. Бо інтеліґенція се провідна верства народу. І коли провідна верства не має відповідної освіти, ні навіть відчуття її потреби, то звідки наберуть тої освіти широкі маси нашого народу? Потреба відчитів і викладів та-

кож для широких мас народу по містах і на селах.

Говорячи про брак освіти в нашої інтеліґенції, маємо на думці не пересічну освіту середню згл. вищу, яку одержав кожний інтеліґент, що покінчив середню чи вищу школу. Ми маємо на думці освіту, яку повинна здобувати собі людина, вийшовши зі школи не тільки середньої, але й вищої. Та освіта се пізнання передовсім найновіших здобутків науки взагалі. А далі се пізнання нашого власного життя, сучасного і минулого: його осягів, його досвідів та його потреб. Зокрема слід підчеркнути потребу фільософічної і політичної освіти, що формує світогляд людини.

Що торкається формування світогляду, то справа та в загалу нашої інтеліґенції представляється фатально. Бо на чім спирається світогляд нашого пересічного інтеліґента? Він спирається в переважній більшости на тих основах, які той інтеліґент виніс зі школи. Тільки невелика частина нашої інтеліґенції формулувала свій світогляд на основі лектури книжок, які попадали їй здебільша припадково в руки. У висліді світогляд переважної більшости нашої інтеліґенції не опертий на трівких основах і дуже легко хитається й навіть валиться під напором противного світогляду. Тому такі часті в нас перескоки від одного світогляду до другого, навіть противних собі. Тому так богато в нас світоглядових, зокрема політичних, непослідовностей і ухилів.

Зарадити тому, бодай до деякої міри, можнаб зорґанізуванням відповідних циклів відчитів і викладів для нашої інтеліґенції. Циклі ті повинніб обіймати перегляд всіх найважніших світоглядів, фільософічних і політичних, та їх критику. Те саме треба сказати і про відчити та виклади з ділянки нашої історії, нашої політики, нашої літератури, нашого суспільно-економічного життя. Всі ті ділянки повинні бути висвітлені з ріжних становищ та піддані відповідній критиці.

Як зорґанізувати такі відчити і виклади?

Їх можна уладити в двоякий спосіб. Або прелеґент виголошує відчит згл. виклад і на тім кінець. Або прелеґент дає тільки субстрат до пізнішої дискусії, яку велиби прелеґент і слухачі.

Користати з відчитів згл. викладів чи навіть дискусійних вечерів моглиб і повинніб не тільки їх безпосередні учасники. З тих культурних вечерів мігби користати також ширший загал, колиб наша преса подавала з них докладні звіти. Такі вечери дуже оживилиб наше громадянське життя. Тому треба як найскорше приступити до їх орґанізації в цілім краю.

Рішення Найвисшого Трибуналу

Про винагороду умових працьовників в надчисельних годинах.

Оповіщено оречення Найвисшого Трибуналу з 17. V. 1932. Н. І. Ц. 2465—31 такого змісту: Сам факт уживання роботодавцем умового працьовника в надчисельних годинах, що випливає з рода праці й конечности її виконання, уповажняє працьовника жадати окремої винагороди, хочби він в часі тревання службових взаємин не упімнувся за ту окрему винагороду і хочби не було спеціяльного припоручення роботодавця до продовжування праці понад законну норму. — Досі радили собі працедавці в той спосіб, що брали від працьовників заяви на письмі, що вони будуть виконувати працю в надчисельних годинах лише на виразне домагання працедавців. На основі наведеного рішення Найвисшого Трибуналу такі заяви після всякої правдоподібности не матимуть значіння.

Присилайте передплату!

ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА

філій „Сільського Господаря“ у Львові.

5) Селянин Карпинець (Рясна Руська, п. Львів): Пан посол Луцький сказав, що кілько є землі в наших руках, тілько є України. Давніше селянин купував землю, бо можна було легко позичати. Кождий числився з тим, що й дальше буде таксамо і всі довги сплатить. Нині треба хіба 100 коров, щоби сплатити один морґ (по 15—20 зол. корова!). Йде до того, що наших селян повикидають цілком з хат. Хто задовжився на землю, на бляху, на штучні погної, на вуголь, той засуджений на цілковиту руїну. У нас „Спілка Аґрономів“ зруйнувала 60 селян. — Інж. Мамчин (Золочів): Хочу порушити справу будівельного закону. В ньому кажеться, що хата мусить лежати 6 м. від гостинця. В Золочеві староство відкидало пляни читалень і кооператив по кілька разів і то за що будь, прим. що фундаменти о 5 цм. за малі. Також оплати за ті пляни за високі. Наші посли нехай подбають про зміни в будівельнім законі. — Пос. О. Луцький: Мушу ствердити, що ми в інтересі села мусимо штурмувати до держави, бо держава взяла в свої руки безліч господарських справ. Нині нація без держави є тільки предметом подій. Ми находимося в наступі на чужий державний апарат. Тепер появилися такі закони, які — хоч не розвязують справи, то улекшують її. На жаль ті закони не доходять на час на село. Як це наладнати? Як використати їх до найдальших меж? Преса має інформувати про кождий новий закон. Дирекція „С. Г.“ скличе пресову конференцію. На ній обговориться всі нові розпорядки. Писане слово має велику силу, але воно не принесе успіху, коли на місцях не буде людей, котрі здійснюваліб ті нові розпорядки. Тепер є криза сільської інтеліґенції. Наша інтеліґенція зовсім не інтересується законодавством і т. п. „дрібними“ річами. Вона мріє про романтичні скоки відразу на сам вершок. Маємо богато кандидатів на великих лицарів, а брак нам правдивих лицарів праці, що стоялиби на сторожі інтересів села. Наше духовенство віддалюється від життя, учительства не обходять ті справи. В повітових містах є люди до всього, тільки не до того, щоби щось зробити. У нас вистарчить бути патріотом, то значить знати кілька фраз. Богато людей а нема кому працювати! Утворено Розємний Суд, але ніхто, навіть наші адвокати не знають нічо про нього. Наші „патріоти“ не хочуть йти до Роз. Судів і працювати для добра нашого селянства, бо туди кличе староста. „Чи не стану хрунем, як там піду?“ — думає патріот. Він звільняє себе від обовязку і має задоволення, що „не схрунив“... Та патріот той, хто щось знає і щось робить. Ми тратимо безліч сили зовсім непотрібно. Факти треба ствердкувати і їх використовується. Кари податкові за сотики йдуть в десятки і сотки золотих. Тут були дві думки: платіть або не платіть. Наша кооперація має старе гасло: Не задовжуйтеся! Це вічне гасло. Треба бути великим майстром, щоби знати, де й коли можна задовжитися. Ми розбудовуємо свої господарські орґанізації для допомоги селу. Наша кооперація сильно задовжена. Булоб нещастям, якби наші люди сказали: Не платім! і перестали віддавати свої довги до наших кооператив, позичкових кас і т. д. На чім скінчилосяб? На заломанні всіх наших господарських установ. Ми самі їх завалилиби і то тоді, коли їх найбільше треба! На завалення тих установ полюють наші вороги вже 12 літ, але даремно. Якби взяли верх настрої „не платім“, тоді наш меч ми самі випустилиби з рук. Тоді наші селяни попалиби в чужі господарські установи. Ми мусимо за всяку ціну обстоювати наші національні господарські орґанізації. Кажуть: „Нехай будуть утраквістичні госп. т-ва, „под єдним дахом“. Ми боремося проти того. Якби ми стратили наші господарські орґанізації, то стратилиб наш найбільший скарб, який ми зі страшним трудом здобули. До Роз. Судів треба йти тоді, коли хто задовжився на землю і не може платити, коли має лихварські довги на 2—3 проц. місячно і т. п. Але не тоді, коли ми задовжені у своїх інституціях! Треба замінити гасло „не платити“ на гасло „не задовжуватися“. Не можна домагатися, щоби відібрати громаді право стягання податків. Не туди дорога. Коли громади роблять надужиття, то треба з тим боротися. Коли є розбіжність ґрунтових книг з життям, то треба ті книги узгіднити з життям. Укр. Парл. Репрезентація поставить в тій справі відповідне внесення. Треба дбати, щоби громадські ради були добрі і стягали податки самі без присланих гольтіпак. То дуже легко сказати: „Нам належиться держава“, але треба наперед показати, чи вміємо правити в громадській раді, в повіті, краю. Лекше бути великим патріотом-лицарем, ніж працювати там, де треба. Не можна передавати і тих прав громади урядові. Ми нині не будемо тут ухвалювати резолюцій. Рада „С. Г.“ узгіднить всі присланї резолюції з повітових нарад і їх оголосить. Маємо богато домагань: І будівельний закон злий і ловецький злий і шкільні оплати за високі, і вимір справедливости такий дорогий (лікарські оглядини), що селяни позбавлені можливости його шукати; цілком занедбана реґуляція гірських рік, меліорація і т. д. Рада „С. Г.“ зібере ті всі резолюції, опрацює і передасть меморіял до Ради Міністрів. Деякі наші „патріоти“ кажуть, що „С. Г.“ непотрібно „доскочив“ до акції „тиждня рольничого“ ББ, що то „справа нечиста“, „не робім того“ і т. д. Лекше сказати „правдоподібно щось смердить!“, ніж щось зробити. Ми ніколи не йшли в нічиїм хвості і не підемо. Не можемо нікому відступити монополь оборони селянських інтересів. Нині неможлива нація без інтеліґенції, котра знає докладно життя свого народу. У нас власне брак такої інтеліґенції, особливо сільської. Нація без своєї інтеліґенції не може собою правити. Що до дальших справ, то „С. Г.“ не скінчить на першій пресовій конференції, але буде постійно інформувати пресу. Нехай наші селяни звертаються зі своїми справами до нашої інтеліґенції, до священиків, учителів, адвокатів і т. д. Тоді вони зацікавляться тими справами, навчаться самі богато і навчать також селян. — Дир. П. Ковальський (Львів): Я нар. учитель, працював все і тепер на емеритурі дальше працюю. Тут у львівськім повіті тяжка атмосфера. „Спілка Аґрономів“ понатягала людей на велнкі суми. Львівський повіт не годен удержати одного аґронома, хоч їх повинно бути три! Сотки наших інжинірів не мають праці. З 29 філій львівського воєвідства прибули тільки представники від 17 філій. Наша інтеліґенція обовязана працювати для свого народу, але вона скоро зражується. Народне учительство обовязане вести позашкільну освітну працю на селі. Треба тільки виготовити пляни праці, передати інспекторові і ніхто не може заборонити вести намічену в пляні працю. Треба в кождім повіті подбати про аґронома-орґанізатора філії „С. Г.“. Дякую всім за участь та замикаю нараду.

Описану тут господарську нараду закінчено о год. 3.35 по полудні, отже вона тривала 3½ години.

Поборюймо неграмотність!

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові видав відозву в справі поборювання неграмотности. В ній прирівнюється неграмотність до сліпоти. Чим очи для тіла — тим письменність для духа. Неписьменні це сліпі духом. Народи, що мають між собою богато неписьменних, жиють в нужді і в пониженні, не є господарями на своїй землі. Між Поляками на кождих 100 людей 25 неписьменних, між Лотишами 19, між Естонцями 12, між Фінляндцями тільки один на 100 неписьменний. Між Українцями в Польщі є на 100 душ около 60 неписьменних! Між греко-католиками є на 100 душ 49 неписьменних, між православними Українцями аж 72 неписьменних! Тому не дивниця, що всі згадані висше народи, хоч богато менші від українського народу, мають нині свої держави. Коли хочемо поліпшення нашої долі, мусимо передовсім викорінити з нашого народу його сліпоту, т. зн. неписьменність. Борімося з неписьменністю! Навчім неписьменного! Бо неписьменність це найтяжча колода на шляху до кращої долі! Кождий письменний повинен навчити неписьменного писати й читати. При читальнях „Просвіти“ та інших товариствах треба заложити ґуртки до боротьби з неписьменністю. Ті ґуртки повинні списати всіх неписьменних у своїй місцевости від 16—40 літ життя, постаратися про буквері „Просвіти“ для неписьменних та розпочати зараз науку читання й писання. На весну не повинно бути у нас ні одного неписьменного чи неписьменної. Хто викорінює неписьменність у своїм народі, той гідний того, щоб його назвати борцем за кращу долю Рідного Краю і Народу!

Маленький фейлєтон

Цитрина

Мимо свого острого квасу цитрина має широке примінення. Вона має велику кількість вітамін. Тому при ріжних тяжких недугах вказано пити сок з цитрини. Особливо виздоровці (реконвалєсценти) потребують богато вітамін, тому вони повинні пити богато цитринового соку. Шкорбут, ґіхт і богато інших недуг лічиться успішно цитриновим соком. Останніми часами дають цитриновий сок навіть немовлятам.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

14-тидневна духовна місія в Блюдниках, повіт Станиславів. В днях від 22. X. до 5. XI. ц. р. відбулася духовна місія в селі Блюдниках, єзупільського деканату, під проводом Ексцеленції Кир Григорія, станиславівського Епископа. Як справжній наслідник Апостолів і вірний „ділатель у винограді Христовім“ Преосвящений Владика, хоч похилений віком і ще гірше турботами за добро своєї дієцезії, не щадив себе а два рази денно виголошував місійні проповіди. Сіяв зерно Христової науки, яке мало видати небавом свої плоди. І дійсно ласка Божа супровожала ту працю, бо „жатва була многа“. В серцях многих учасників відбувся правдивий релігійний переворот і народ щиро горнувся до сповідальниць, щоби з Господом поєднатися, душу з гріхів очистити. Священики, що слухали св. Сповіди, мали немалий труд, бо вже першого тиждня було около 1000 висповіданих. Правдивий релігійний ентузіям обхопив серця вірних вечером 3. XI., коли Преосвящений враз з народом відправляв „Святу Годину“. Чудовий був це образ: Престол просто купається в повені живих цвітів, якими його прибрали; а серед цвітів наче зірки сяють світла численних воскових свічок. Під бальдахімом на кивоті Творець наш і Спаситель, Евхаристійний Ісус виставлений в монстранції. А перед Ісусом похилені вірні. Не вклякнули, хіба передні, бо місця не було, — так богато людей прийшло, щоб у покірній молитві злинути духом до Бога. Склонили тільки свої голови перед Творцем, а думкою розважають про бичування та вінчання терням Спасителя. А Владика покірно вклякнувши в голос проводить ті розважання. Глянеш на церкву, — щось блищить тут і там. Та це не коралі, ні діяманти. Ні, це сльози вірних. Ех, колиб ті незрячі хотіли побачити цей образ, хотіли зрозуміти його! А подібний образ повторився знов на другий день, коли Преосвящений Владика по торжественнім молебні віддав нарід під Покров Непорочнозачатої Діви Марії. На кінець в суботу 5. XI. приступило більше як півтора тисячки до св. Причастія а по закопанню місійного хреста Й. Ексцеленція уділив всім учасникам місії повного відпусту та благословення Апостольського Престола. Нарід щирим серцем горнувся до свого Владики. Ціле село вилягло на пращання; авто, яким мав відїздити дорогий Гість, прибрали цвітами, а на борзі зібрана бандерія супровожала Впреосв. Владику Григорія аж до сусідного села. Учасники місії з глибокої вдячности для Й. Ексц. Кир Григорія і священиків, що потрудилися в часі місії, молять Всевишнього, щоби Своєю ласкою винагородив їм труди сторицею. — Учасник.

Польський епископат відбув у Варшаві наради в церковних справах (КАП).

Гордощі кат. Італії. Недавно приняв Св. Отець на особній авдієнції около 3.000 італійської молоді, що належить до Кат. Акції. 57.768 молодців зробило ц. р. реколекції, 200.000 відбуло курс релігійної культури. До апостольської праці й любови ближніх заохочено їх 1.853 конференціями св. Вінкентія а Павльо. За три роки в 160 епархіях вступило там 1.327 молодців до монастирів, 689 до місійних Згромаджень, 2,760 до духовних семінарій (і. л.).

З приводу недавних виборів бельгійський Епископат видав до вірних спільний пастирський лист.

Шкільний плебісцит за українською мовою навчання переводити безумовно в усіх українських громадах, де є польські й утраквістичні школи!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НАША ПРЕСА приносить численні звідомлення з усіх сторін краю й еміграції про торжественні обходи з приводу 1-листопадового свята. Це свідчить, що державницька традиція з кождим роком у нас поглиблюється.

У ФИЛАДЕЛЬФІЇ вибрано послом до сойму стейту Пенсильвенія Українця Івана Малину.

В АНГЛІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ПОСЛІВ пос. Рис Дейвис вніс нову інтерпеляцію в справі української петиції (про поведення з українськими політичними вязнями), внесеної минувшої осени до Союзу Народів. Мек Доналд відповів, що петицію все ще розглядає Комітет Трьох. Чи було яке рішення не знає, бо Англія не має в Комітеті свого заступника.

МІНІСТР БЕК відбув у Женеві цілий ряд конференцій з мін. загр. справ Англії Саймоном, франц. мін. війни Полем Бонкуром, ґенеральним секретарем Союза Народів і тимчас. комісарем Ґданська Ростінґом.

В САНАЦІЙНО-МОНАРХІСТИЧНІМ ВИЛЕНСЬКІМ „СЛОВІ“ твердить його нач. редактор Мацкевич, що Франція легковажить Польщу як союзника. Доказом того м. ін. французький плян розброєння, випрацьований Полем Бонкуром без порозуміння з Польщею. Тому димісія мін. Залєского була конечна. Польща, каже Мацкевич, повинна дійти до порозуміння з Німеччиною, тоді й Франція буде її цінити.

ХРИСТІЯНСЬКО-СУСПІЛЬНА ПАРТІЯ зорґанізувала у Відні маніфестацію 20.000 селян. Маніфестація почалася богослуженням в катедрі. Опісля відбувся похід містом до галі північно-західного двірця, де відбулося віче. Ціль маніфестації задемонструвати готовість австрійського селянства співпрацювати з іншими верствами населення в економічній розбудові Австрії.

В МОСКВІ бояться приходу до влади Гітлєра. В тій справі відбулося окреме засідання „Політбюра“. Мануїльський і Лозовський домагалися скріплення індивідуального террору й саботажу комуністів в Німеччині. Сталін заявив, що поведення німецьких комуністів мусить бути безоглядне й немилосердне („Кельніше Цайтунґ“).

НІМЕЧЧИНА. Ні Гітлєрови ні Каєсови не вдалося створити парляментарного правительства. Отже буде правительство іменоване.

ФРАНЦУЗЬКА РАДА МІНІСТРІВ приняла текст договору про ненапад з совітами.

НАПАД НА ПРЕМІЄРА ФРАНЦІЇ мала урядити бретонська секта „Гвен-Га-Ду“, котра знаходиться під впливом комуністів. („Матен“).

ФЛЯМАНДСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ в Бельґії відлучнлися свого часу від католицької партії, арґументуючи свій крок тим, що та партія визискує релігію для політичних цілей. Тепер оповістили, що вертають до катол. партії, бо переконалися, що та партія одинокий оборонець Церкви й релігії на політичнім терені (КАП).

ШВАЙЦАРІЯ видалила цілий ряд чужинців підозрілих у викликуванні розрухів.

РУЗВЕЛТ І ГУВЕР нараджуються в справі жадань кількох европейських держав відложення сплат военних довгів. Песимісти твердять, що оба президенти не згодяться на мораторію, бо проти неї більшість американського сенату.

ЯПОНЦІ розстріляли в Манджурії 2.700 Китайців з жінками й дітьми за поміч повстанцям. Ціле населення трьох сіл вигнали в поле та висікли машиновими крісами. Тіла спалили, села знищили зовсім.

НОВИНКИ

В справі поборювання неписьменности відбулася 26. XI. с. р. в Головнім Т-ві „Просвіта“ у Львові нарада представників преси й центральних установ. Звіт подамо.

Львівська Кураторія не дозволила вчити релігії одному о. Василіянинові в жовківській народній школі, мимо того, що він дістав місію навчання від перемиського Ординаряту. Греко-католицькі діти в тій школі вже від 3 місяців не мають свого катехита.

Відкриття вистави образів українських артистів малярів відбудеться 4 грудня в салях Музею НТШ, у Львові, вул. Чарнецького 24/II. п. Виставу уладжує Українське Т-во Прихильників Мистецтва у Львові.

Вистава УФОТО в Перемишлі в салях „Української Бесіди“ треватиме до 4 грудня с. р. По виставі у Львові Українське Фотоґрафічне Т-во уладило в Перемишлі фотоґрафічну виставу: „Львів у світлині“.

Вісти з УФОТО. Дня 21 листопада 1932 р. відбулося розльосування образів, які учасники III. Виставки УФОТО призначили на поодинокі числа розпроданих катальоґів. Виспід розльосування такий: Картину ч. 8 виграв власник катальоґа ч. 196, картина 16 (катальоґ 06), картина 31 (025), карт. 35 (08), карт. 48 (295), карт. 65 (292), карт. 84 (415), карт. 93 (308), карт. 103 (040), карт. 117 (048), карт. 118 (194), карт. 126 (442), карт. 153 (309), карт. 185 (254), карт. 188 (418), карт. 193 (359), карт. 196 (09), карт. 206 (423), карт. 208 (458), карт. 218 (441), карт. 227 (224), карт. 240 (311), карт. 245 (012), карт. 283 (410), карт. 302 (317), карт. 307 (142), карт. 311 (377), карт. 324 (231), карт. 327 (348), карт. 351 (170), карт. 357 (318). Власники катальоґів, на які припали розльосовані премії в картинах, можуть відібрати свої образи у секретаря УФОТО (мґр. Д. Фіґоль, Львів, Марка 20/I.), щойно після 15-го грудня ц. р., бо до цього часу УФОТО уладжує з виставкою турне по краю.

Українських служниць і денних заробниць гуртує т-во „Будучність“ у Львові. Воно засноване 1929 р., має понад 1200 членів, кружки т-ва при 7 парохіяльних церквах у Львові та філії на провінції. Т-во несе матеряльну і моральну поміч членицям, удержує приют для безробітних і посередничить у вишукуванні праці. Тепер т-во старається придбати фонди для власної домівки. Душею т-во п. Евстахія Тишинська.

Заходами товариств українських ремісників та промисловців „Зоря“ й „Української Ремісничо-Промислової Бурси“ відбулися в Станиславові дві конференції, присвячені орґанізації українських робітників та ремісників у Станиславові. Досі зорґанізовано по читальнях біля 100 викладів. Робиться заходи в цілі заснування робітничого університету.

Нові читальні „Просвіти засновано в Остобіжі і Маґерові, пов. Рава Руська. В Маґерові вписалося до читальні 60 членів. Досі не було в тім селі ні одної української установи. Читальня повстала заходами о. Ростислава Шумили.

В українській академічній ґімназії при вул. Сапіги у Львові на 36 екстерністів перепало при писемній матурі 24. Між математичними задачами, надісланими з Кураторії, одна задача була не до розвязання.

Православного священика з Горохова на Волині о. Неізвестного, що стріляв до своїх парохіян, увязнено.

Хто не вміє користати з права — той не варт його мати. Використайте закон з 31 липня 1924 р. і переведіть шкільний плебісцит за українською мовою навчання!

Українські адвокати стрийської судової округи рішили давати безплатні правні поради членам „Сільського Господаря“ в Стрию й містах стрийської судової округи.

87 нових адвокатів у Схід. Галичині зложили приречення перед деканом Львівської Палати Адвокатів, д-ром Хотінером.

Підчас театральної вистави читальні „Просвіти“ в Селиських, пов. Рава Руська місцеві „Стшельци“ кидали на сцену каміння і всякі нечисті річи.

На Полісі влада позакривала майже всі читальні „Просвіти“. Причина: убільшости випадків закид в поширюванні сельробізму.

Поліційні доходження у справі нападу на директора філії укр. ґімназії у Львові п. Бабія виказали, що справниками того нападу були Роман Петрусевич, ст. фільос. і Мих. Копач, екстерніст. Цего останнього „спалили“ при іспиті зрілости. Обох увязнено.

Ревізії та увязнення в галицькім повіті. У звязку з протидержавними летючками поліція перевела ревізії в Залукві, Маріямполі та в інших селах. Увязнено в Галичі студентів Сливинського, Найдича та О. Мончука; в Межигірцях Павла Городецького.

В ночі вибухла пожежа в домі Івана Скоруби в с. Крубів (Золочівщина). Огонь знищив дві хати, 6 господарських будинків та весь сегорічний збір.

Ґрипа запанувала у Варшаві. Лікарі не можуть собі дати ради з великим числом недужих.

Фабрику фальшивих монет викрили у Варшаві. Увязнено 170 осіб. Знайдено понад 1000 фальшивих монет по 5 і 10 золотих.

Знижки для шкільних прогульок продовжило мін-во шляхів на дальших 6 місяців. Зі знижок користають гуртки зложені найменше з 10 осіб.

Інститут для досліджування українських справ повстане в Букарешті. Ціль його: збирати наукові матеріяли й уладжувати відчити про Україну з ріжних ділянок. До орґанізаційного комітету входять визначні ромунські політики та унів. професори.

Український Народний Дім побудували американські Українці в Джерзи Сіті коштом 32.000 долярів. Посвячення довершив місцевий гр. кат. парох о. В. Лотович, котрий виголосив патріотичну проповідь. Потім промовляли численні бесідники, Українці та Американці. Хор під управою п. А. Ґели виконав ряд точок. Присутних понад 2.000 Українців та богато інших.

Східнословацький Музей в Кошицях урядив виставу річей з рр. 1914—19. Є 2.000 експонатів.

Мадярський поет лірик Осип Ерделі особисто розпродує на вулицях Будапешту свої твори. Помисл показався щасливий, бо за тиждень він розпродав 500 томиків заосмотрюючи кождий власноручним підписом.

За вибиття шиби в трамваю наглий суд в Берліні засудив 25-літнього гітлерівця на $2^1/_2$ року тяжкої вязниці.

1084 самовбийств було в Німеччині в першім півроці с. р. Причина самовбийств переважно економічна скрута. Скількість самовбийств збільшилася в порівнанні з минулим роком на 15 проц.

В перегоновій стайні барона Вайнберґа під Франкфуртом над Меном згинув кінь, котрий дожив до 42 літ.

40 км. від Відня вибухла нафта. За одну добу добули 5 ваґонів ропи.

В м. Порто Верзера (Італія) завалилася печера, в котрій любив перебувати Байрон. Так щезла в морі одна з атракцій для анґлійських туристів.

В етруських гробницях знайдено штучні зуби, подібні до тих, котрі знайдено і в саркофаґах старого Єгипту.

Десять літ минає в сім році від хвилі, коли весь жіночий світ пережив велику революцію: бунт проти довгого волосся. Нова мода прийшла з Ню-Йорку й удержалася.

Жидів на всім світі є 15,200.000, з того в Злуч. Державах Півн. Америки 4,228.000.

Магазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 6-20

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Наші економічні централі: Земельний Банк Ґіпотечний, Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий“, Кооперативний Банк „Дністер“, Народна Торговля, Краєвий Союз Споживчий, Ревізійний Союз Українських Кооператив, Центросоюз і Маслосоюз рішили наслідком розпорядку міністрів скарбу і справедливости установити процентову стопу від звичайних вкладок ощадности в золотих у висоті 6%, від долярових до 5%.

Найдорощий хліб у Львові, бо коштує 38 сот., (1 кґ. хліба житнього, питльованого), коли у Варшаві коштує 37 сот., в Лодзі 31 сот., в Люблині і Познані 32 сот., в Кракові 34 сот., у Вильні 35 сот. Зате 1 кґ. пшеничної питльованої муки коштує у Варшаві і в Кракові 60 сот., в Познані 56 сот., в Лодзі 55 сот., в Люблині 52 сот., у Львові 48 сот. Та кож молоко, яйця й бараболі найдешевші у Львові. Львівські пекарі заробляють незлі гроші на хлібі. Се визиск населення Львова.

Польський Банк поручив своїм відділам дисконтувати векслі з тримісячним терміном. Досі сей банк дисконтував лише векслі з 75 дневним терміном. Торговельні і промислові круги приняли се зарядження з вдоволенням, бо воно влекшить трансакції.

Сегорічна лагідна пізноосінна погода вплинула на зменшення закупів у ділянці текстильного і спорідненого з ним промислу.

Знижкова тенденція на збіжевих ринках. На польськім збіжевім ринку ціни виказують на загал знижкову тенденцію мимо оживлених оборотів. Світові ринки, особливо ті, що спроваджують збіжжа, звужуються чимраз більше. Міродатні круги твердять, що треба рахуватися з дальшим погіршенням положення на світових збіжевих ринках. Це розуміється відібється й на тутейших ринках.

Анґлійський фунт стерлінґів впав на 3.18 доляра. Такого низького курсу фунта ще не було.

Конференція в справі конференції для приготування конференції. Комітет Ради Союза Народів для орґанізації світової економічної конференції зазнайомився з вислідом праць першої сесії знавців, що приготовляють праці конференції й рішив візвати комісію знавців до опрацювання перед кінцем січня денного порядку конференції. Комітет Ради устійнить дату конференції й перешле правительствам денний порядок. — Конференції в справі конференцій для відбуття конференції це певна дорога до світової катастрофи...

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.91 зол.; канад. доляр 7.40—7.60; нім. марка 2.10—2.12; 100 чеських корон 25.50—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 23.25—25.75; пшениця селянська 21.50—22.50; жито сел. 13.50—13.75; ячмінь 12; овес двір. 14.75; овес сел. 11.75—12.25; ґречка 12; кукурудза 13.75; фасоля біла 14—18; фасоля краса 18.50; горох пільний 15—17; вика чорна 11—12; лен 38—40; сімя конопляне 26—27; ріпак озимий 42—46; каша ґречана 25—27; лубін синий 9.25; конюшина чер. чиста від канянки 115—130; мак синий 110; ґрис пшен. 7.25; ґрис жит. 6. 25 зол. — Львів: пшениця двір. 25.25—27.75; пшениця сел. 23.50—24; овес двір. 16—16.50; овес сел. 13.75—14.25; ячмінна каша 23—24; мука пшен. люксусова 50—51; мука житна 28—28.50 зол.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла експ. і десер. 3 зол., за 1 л. молока 17—19 сот., за 1 л. сметани 90 сот.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. яєць 2.25 зол., Маслосоюз за 1 копу яєць 7.20 зол.

Посмертна згадка

† **Д-р Іван Ганкевич,** адвокат в Коломиї, голова Надзірної Ради „Покутського Союза“, зять Д-ра Костя Левицького, помер у Відни по операції. Покійний був сином ще живучого поверх 90-літного о. Ізидора Ганкевича з Устя Епископського коло Мельниці й Сидонії з Січинських, сестри знаного загально радника домен. Студії кінчив у Чернівцях. Його канцелярія належала довгий час до найбільших. Мав славу доброго адвоката. В публичнім житті знаний був з того, що в часі окупації Покуття Ромунами був представником українського громадянства, далі з того, що упорядкував ґіпотечний стан Белелуї, власности Н. Т. ім. Шевченка і що переводив парцеляцію великої посілости на користь нашого селянства. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ грамота свячень виставлена Преосвященим Епископським Ординаріятом в Перемишлі в 1926 р. на імя **о. Миколи Огородника,** загублена в 1927 р. 102 1-2

ПЕРШИЙ ТОМ лексікону Гердера відступлю за зложенням відповідної квоти на народні ціли. Маю заплачених дотепер 9 рат. Хто хотівби взяти на себе плачення дальших рат зволить порозумітися зі мною. — Клим Карачевський, суддя в Щирці. 1-1

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скори 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 5-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 42-50

КІНА

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі“ (Ян Кенура).
КАСІНО: „Жінки без будучности“.
КОПЕРНИК: „Кіномаґнат“ (Гарольд Льойд).
МАРУСЕНЬКА: „Кіномаґнат“ (Гарольд Льойд).
МІРАЖ: „Шлях до раю“ (Ліліян Ґарвей).
ОАЗА: „Остров таємниць“.
ПАЛЯС: „Атлянтида“ (Бриґіда Гельм).
СТИЛЕВЕ: „Білі тіни“ (реж. Ван Дайк).
УТІХА: „Боротьба за честь“.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

ч. 93 (591). Львів, неділя, 4 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам.-доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Переслідування Церкви в Мехіку

Бюлетин „Юнґманншафт“ в числі посвяченім торжеству Царя Христа помістив такий протест: „25 тисяч молоді зорґанізованої в 450 стоваришеннях Союзу швайцарської кат. молоді, протестує проти ганебного переслідування Церкви в Мехіку, яке є наругою над всякою цивілізацією і протестує також проти тої глибокої мовчанки, якою те переслідування покривають міжнародні журналістичні аґенції...“ А де протести катол. молоді інших народів?

Польський Епископат про біжучі справи

Наради Польського Епископату у Варшаві обняли цілий ряд справ: віри й обичаїв, церковного життя, виховання молоді, милостині і ін. Епископат глибоко відчув кривду зроблену католицькій моральній засаді у передбаченій в новім карнім кодексі некаральности деяких випадків убивання прозябаючого людського життя. Епископат робив що міг, щоби вповні вдержати повагу 5-ої Божої Заповіді, котра забороняє позбавляти життя невинної істоти. Треба сподіватися, що католики не приложать руки до таких злочинів і що лікарі також шануватимуть Боже право, звязане також з добром народу і Батьківщини. Епископат застановлявся також над поглибленням діяльности Катол. Акції, яка протиділалаб ворохобницьким і безбожницьким впливам. Як один зі способів поручає Епископат сильнішу розбудову діл милосердя в користь убогих. У звязку з законом про товариства Епископат присвятив увагу дальшій діяльности катол. орґанізацій і тим проявам у шкільництві, котрі Епископат уважає шкідливими для належного релиґійного відділовування на суспільність. Крім тих справ Епископат занявся матеріялом, приготованим до Краєвого Синоду, що має відбутися в Польщі. (КАП).

Напад на почту в Городку

4 особи забиті, 9 осіб ранених. — Забрано мішок з грішми.

Аґенція „Всхуд“ доносить: 30. XI. с. р. між год. 5 і 6 вечером 7-ох людей напало на почту в Городку Ягайлонським. В часі стрілянини забили двох нападаючих, а вони ранили 4 урядників. Решта нападаючих забрала мішок з більоном в сумі 4.000 зол. і зникли. Це мали зробити члени ОУН. Справники нападу утікали на Глинну Наварію. Там убили команданта поліції й ранили одного поліцієнта. Їх мали зловити за Дністром. Назвиска їх незнані.

Неспокійний тиждень у Львові

Похорон студ. Яна Ґродковського, жертви нічної бійки, що викликала жидівські погроми у Львові, відбувся 29. XI. с. р. спокійно. Великі маси народу взяли в нім участь. Коли польські студенти розходилися домів, стрілив до них хтось з брами дому ч. 16 при вул. Коперника та ранив двічи медика З. Заморского. Цей факт викликав нові погроми. Авантури трівали 29. XI. по пол. і вечером в цілім місті. Побито богато Жидів і подібних до Жидів. Ратункове поготівля дало поміч 120 особам. Вибито богато шиб. Під впливом тих погромів помер на удар серця Жид М. Гартман. Поліція увязнила около 200 осіб, з того 80 комуністів і богато шумовин, сконфіскувала 900 палиць. Вечером 29. XI. їздили по місті два водні танки і розганяли горячих демонстрантів струями води. По місті кружляли сильні поліційні стежі в шоломах і з крісами. 30. XI. наступило деяке успокоєння умів по 4 днях неспокоїв.

Примусова ощадність замість обезпечень

Промислово-торговельні палати в Польщі виготовили такий проект на взір пропаґованої в Німеччині примусової ощадности замість т. зв. суспільних обезпечень: Всі досі обезпечені складають примусово 6 проц. своїх платень. З того 3/5 забирають Каси для хорих на кошти лічення й адміністрації, 2/5 іде до ПКО (Польська Каса Ощадности) на індивідуальні рахунки. Ті ощадности стають власністю вкладчиків з осягненням 65 року життя або скорше, коли вкладчик стає нездібний до праці по 55 р. життя Хто з них ставби інвалідом перед 46 р. життя, одержавби ренту до висоти 40 проц. його зарібку й 1/10 тої ренти на кожду дитину. — А як забезпечити гроші перед девальвацією?

50-літний ювилей Ля Кроа

В грудні с. р. французький католицький щоденник „Ля Кроа“ обходитиме 50-літній ювилей свого істнування. Це один з найбільших і найпопулярніших щоденників у Франції. Він має $1^1/_2$ міл. передплатників. Через 50 літ „Ля Кроа“ боронив успішно католицьких засад мимо численних труднощів. Крім „Ля Кроа“ виходить у Франції ще 34 кат. часописів, з них 15 ілюстрованих.

Реорґанізація преси польських консерватистів

З Варшави доносять: Польські консерватисти постановили зреорґанізувати свою пресу. Їх щоденники „Дзень Польскі“ в Варшаві, „Слово Віленьске“ і „Дзєннік Познаньскі“ мають перестати виходити, а краківський „Час“ має бути перенесений до Варшави. На місце трьох зліквідованих щоденників повсталиб у Вильні, Познані і Кракові відділи „Часу“. — Консервативні орґани пишуть, що наради над таким пляном відбуваються, але покищо сама вістка ще передвчасна. На всякий випадок се свідчить, що кріза велика.

Боротьба селянина з орлом

В полудневім Тиролю коло Тренту один селянин зачав кидати на великого орла камінням, щоби його відігнати від свого подвіря. Тоді орел напав на селянина та схопив його кігтями за груди. По довшій боротьбі селянин задусив орла, та наслідком упливу крови й великих зусиль зімлів.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

АКЦІЯ ГЕТЬМАНА ПАВЛА В АНҐЛІЇ

Українське громадянство вже нераз мало нагоду читати в українських часописах твердження, що Гетьман П. Скоропадський змагає до злуки України з Росією. Закид такий робило Гетьманови нераз також „Діло“, котре поборювало і поборює Гетьмана за те його ніби обединительне змагання.

Та якраз тоді, коли „антиросійське“ „Діло“ печатало на своїх сторінках великі „Листи з Англії“ д-ра В. Панейка, в яких автор отверто пропаґував політичне обеднання України з Росією, про що писали ми докладніше недавно в „Новій Зорі“ (ч. 577), саме тоді й саме в Анґлії була в повнім ході акція Гетьмана П. Скоропадського за... відірванням України від Росії...

Веде ту акцію представник Гетьмана П. Скоропадського в Льондоні п. В. К. Коростовець, б. особистий секретар 3 російських міністрів заграничних справ — найперше Сазонова, відтак Покровського, вкінці Мілюкова. Веде її, як стверджує ворожа тій акції російська еміґраційна преса, — зручно й енерґічно.

Вже в ч. 587 „Нової Зорі“ повідомили ми наших читачів про появу в Льондоні місячника в анґлійській мові п. н. „The Investigator“, призначеного для пропаґування ідеї української державности в анґльосаському світі. Там також зазначили ми, що той місячник зредаґований дуже живо й інтересно. Тепер іще додамо, що той місячник появився у звязку зі згаданою вище акцією в Анґлії Гетьмана П. Скоропадського, згл. Його представника в Льондоні п. В. К. Коростовця. Місячника того появилося щойно перше число. Та вже се одно число звернуло в Анґлії і Франції увагу на українське питання.

Одначе інформаційно-публіцистична частина акції Гетьмана П. Скоропадського згл. Його представника п. В. К. Коростовця в Анґлії на тім не обмежається. П. Коростовець містить відповідні інформаційні статті також в інших орґанах. Як виглядають ті статті, се побачать наші читачі з короткого змісту одної такої замітної статті п. Коростовця, котра появилася недавно в щомісячнім Огляді Льойдс Банку, одного з великих пяти банків Великої Британії, котрий спеціяльно цікавиться зносинами з Росією. Зміст тої статті подаємо за великим російським щоденником „Возрожденіе“, що виходить в Парижі.

Свою статтю п. Коростовець починає від твердження:

В Анґлії, як зрештою і в інших европейських краях, не здають собі справи з того, що Україна в недалекій будуччині стане визначним політичним й економічним чинником. Є повна підстава думати, що Україна і політично й економічно визволиться від Росії. Коли то станеться, то відгомін такої події буде дуже значний. Тому важно познайомитися з політичною історією та соціяльними й економічними особливостями України. Далі п. К. коротко знайомлює читачів з минулим і сучасним України. Відтак оповідає про відірвання від Росії — Фінляндії, Естонії,

Латвії, Литви і Польщі. Всі ті держави бояться єдиної, неділимої і сцентралізованої Росії, незалежно від того, хто буде правити нею: цар чи совіти. Ціллю всіх тих держав як також України є національна, релігійна й економічна незалежність, а спільним ідеалом — опертя на західну Европу, тоді як Росія чимраз більше звертається до Азії та на Далекий Схід. Незалежна Україна — пише п. К. — з її політичними й економічними можливостями моглаби стати в союзі зі згаданими вище новими державами могутною противагою Великоросії. Ті тенденції значно скріпилисяб, колиб незалежна Україна відрізала Росію від Азовського і Чорного моря, а згадані держави відіпхнулиб її від Балтійського моря, полишивши їй тільки невеличку полосу землі коло Ленінграду. Ленін знаменито предвидів ту можливість і переніс столицю до Москви, міста по традиції й історії специфічно азійського. Україна — говорить автор далі — в своїм традиційнім стремлінню до заходу, з виїмком моря Азовського й Чорного, через котрі мусять переходити всі европейські товари, має особливий інтерес знайти собі союзників, котрі думалиб так, як вона. Вона знаходить їх у Кримі, положенім на Чорнім Морю і залежнім від України, в донських і кубанських козаках, котрі завсіди були богатими хліборобами і свободолюбним народом. Вона знайде їх і серед народів Кавказу, серед Черкесів, Грузинів, Татарів і т. д., серед населення, котре торгуючи манґаном (Чіятури) і нафтою (Баку), вже виявляє стремління до західно-европейських країв з одної сторони, та до Персії й Туреччини з другої. В 1918 р. у Київі відбувся конґрес національностей, на котрім порішили добиватися незалежности від Росії. Повстання на Кавказі в 1923 і 1925 роках, здавлені большевиками, доказали, що тільки в союзі з Україною ті народи можуть осягнути свою незалежність. Вони се вповні зрозуміли і в тім напрямі ведеться нині робота між ними й Україною з одної сторони, і з Турками з другої. Вказуючи на богацтва Кавказу, України і Криму, автор каже, що ті богаті краї прагнуть купувати европейські товари і машини та користати з помочи заграничних експертів і капіталістів. Сильні протиросійські, протинатеїстичні й протикомуністичні почування звязують всі ті краї у можливий могутний блюк, котрий окружає Чорне Море та орієнтується на захід, тоді як Росія орієнтується на Азію. Нові держави, котрі відірвалися від Росії, як також Угорщина і Ромунія, повитають повстання буферних держав, котрі забезпечилиб їх від безпосереднього нападу Росії.

Такий короткий зміст статті п. В. К. Коростовця в поважнім анґлійськім місячнику.

Та стаття звернула на себе увагу між ін. російської еміґрації. І російська еміґраційна преса присвятила їй богато місця.

Перед нами нпр. ч. 2726 з дн. 18. XI. с. р. великого російського щоденника національного напрямку п. н. „Возрожденіе“, що виходить у Парижі. А в тім числі аж дві великі статті, написані з приводу акції Гетьмана П. Скоропадського зґл. Його представника п. В. К. Коростовця в Анґлії. В першій статті п. з. „Україна замість Росії“ Е. Саблін, переповівши зміст зреферованої вище статті п. Коростовця, додає від себе замітки про необхідність федеративного державного устрою будучої Росії, в якій Україні признає ласкаво самоуправу, полишаючи центральному російському урядови: заграничну політику, армію і фінанси. А в другій статті, вступній, п. з. „Українські самостійники в Льондоні“. непідписаний автор дуже різко нападає на п. Коростовця за його українське державницьке становище.

До виводів російської преси наше становище таке:

1. Нема сумніву, що колиб будуча Росія дійсно стала на федеративнім становищі, тоді ґравітувалиб до неї не тільки Україна, але також Польща, Чехословаччина та всі балканські словянські держави.

2. Та річ рівно ясна, що коли Росіяни вже тепер застерігають собі „спільну армію“, то мабуть не знайдеться такий дурний нарід, котрий повіривби в щирість їх федеративного становища. Бо річ очевидна, що хто має в руках команду „спільної армії“, той кождої хвилі може як стебелину зломати всяку самоуправу мнимо сфедерованих народів і держав. Зрештою таку „федерацію“ України з Московщиною маємо сумнівну приємність оглядати вже тепер в формі СССР.

3. Тому не віримо в ніяку федерацію України з Росією поки наперед не повстане українська держава. Коли та держава вже повстане і буде мати все, що має дійсна держава, а передовсім свою власну армію, тоді нехай вона переговорює про федерацію з ким хоче і тоді нехай заключує союзи, які будуть для неї найбільше безпечні і корисні. Всякі інші федеративні балачки уважаємо самообманом або обманом.

З того ясно, що Гетьман П. Скоропадський і Його представник в Льондоні заняли становище правильне і корисне для України: передовсім відірватися від СССР., створити українську державу, увійти в союз з іншими народами й краями, котрі не хочуть належати до СССР. та щойно тоді думати про управильнення взаємин з Росією.

ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ

Наладнання й переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання на підставі закону з 31 липня 1924 р. Д. З. Р. П. ч. 79, поз. 766.

I. До переводити шкільні плебісцити?

1) Шкільні плебісцити за українською мовою навчання можна і треба переводити на просторі воєвідств: львівського, тернопільського, станиславівського, волинського й поліського. — 2) Не вільно переводити шкільних плебісцитів в українських громадах на Холмщині та в тих областях Лемківщини, що належать до краківського воєвідства. — 3) Переводити шкільний плебісцит у всіх українських громадах (містах, місточках і селах), де є польські чи утраквістичні школи. Натомість там де є українська школа, шкільного плебісциту не переводити.

II. Повітові і Місцеві Плебісцитові Комітети.

1) Рухливіші повіти вже потворили Повітові і Місцеві Плебісцитові Комітети та тисячами заповняють шкільні деклярації за українською мовою навчання. Чимало громад вже встигло навіть перевести шкільні плебісцити. На жаль — є ще дуже богато українських громад, що досі не наладили ще в себе шкільного плебісциту та відкладають цю акцію на останній час. — 2) До духовної і світської української інтеліґенції та свідомих селян, міщан і робітників і громад звертаємося отсим з зазивом: Негайно потворити рухливі Повітові й Місцеві Плебісцитові Комітети з представників українських батьків, зглядно їх заступників (матерей або опікунів) очевидно зі збереженням принципів про збори і так розпочати вже плебісцитову акцію. — 3) Завдання Плебісцитових Комітетів як також усіх світських Українців подбати, щоб український загал використав плебісцит за українською школою до останніх можливостей. У тій законній боротьбі за українською школою не сміє бракнути ні одної української громади, де є польська чи утраквістична школа, не можна поминути ні одного українського батька зґл. матері чи опікуна.

III. Освідомлення батьків, шкільні наради й віча.

1) Обовязок духовної і світської української інтеліґенції та свідомого селянина, міщанина й робітника освідомляти своїх братів, сестер і знайомих про ріжницю між неукраїнською чи утраквістичною а українською національною школою та заохочувати, щоб підписували деклярації за українською мовою навчання. — 2) Підготовляти і переводити шкільні наради й віча зі збереженням принципів закону про збори з 11 березня 1932. (Д. З. Р. П. ч. 48, поз. 450). Потрібні матеріяли для референтів доставить — на бажання — Правна Оборона при Гол. Управі „Р. Ш.“ у Львові, Ринок 10.

IV. Як домагатися української школи?

1) Право домагатися введення української мови навчання прислугує:

а) батькові дитини; б) матері, оскільки батько не жие або не виконує батьківської влади; в) правному опікунові дитини, коли обоє родичі не жиють або не виконують своєї влади. — 2) По закону домагатися української мови навчання в існуючій польській чи утраквістичній школі або в тій школі, яка має повстати, можна тільки шкільними деклярациями за дітей, які на 1 вересня 1933 р. будуть в шкільному віці (7—14 літ життя) без огляду на те, чи дотична дитина ходила до школи, була звільнена від науки або самовільно залишила науку, чи взагалі ще не ходила до школи. — 3) Закон з 31 липня 1924 р. постановляє, що українську мову навчання в існуючій або майбутній школі мається ввести тоді: а) коли в громаді є щонайменше 25 проц. українського населення; б) коли батьки української народности, чи їх заступники внесуть важні деклярації щонайменше за 40 дітей у шкільному віці (від 7 до 14 літ життя, без огляду на те, чи ті діти ходять до школи чи ні) з домаганням ввести українську мову навчання.

ЗАВВАГА: Хоча закон вимагає внесення шкільних декларацій з домаганням української мови навчання у школі тільки за 40 дітей української народности, одначе порадно подбати, щоби такі деклярації внесли по змозі всі українські батьки чи їх заступники, бо буває, що кілька деклярацій уневажнять і тоді не сталоб решти до повного числа 40, а також тому, бо тоді відпаде твердження, що, мовляв, за решту дітей внесено деклярації з домаганням польської мови навчання, чого нема змоги провірити.

V. Підписування шкільних декларацій і потверджування підписів.

Кожний батько української дитини вносить окрему деклярацію за свою дитину або й за більше число дітей в шкільному віці.

ЗАВВАГА: При виповнюванні шкільних деклярацій не вичеркувати польських слів: „рускей, русіньскей“, „повшехней та „руска, русіньски“, щоби не давати притоки до евентуального уневажнення тих деклярацій.

2) Правильно виповнені шкільні деклярації підписують батьки (матері або опікуни) з Громадському Уряді. Міністр Внутрішних Справ обіжником з 19 лютого 1925 р. ч. з 1254 („Газета Адміністрації і Поліції Паньствовей“ ч. 8 з дня 21 лютого 1925) наказав Громадським Урядам безумовно (безваґлєндне) безплатно потверджувати підпис батьків чи їх заступників на шкільних деклярациях за українською мовою навчання. — Неписьменні дають в Громадському Уряді знак хреста на деклярациях при 2 свідках, з котрих один підписує неписьменного і себе, а другий підписує себе також як другий свідок.

VI. Протести проти самоволі.

1) Коли Громадський Уряд не хотівби потверджувати підписів на шкільних деклярациях або жадав оплати, то в кожному поодинокому випадку треба вносити скаргу до Староства, Воєвідства і Міністерства Внутрішних Справ, найкраще телєґрафічно (до Міністерства з огляду на закон про мову з 31 липня 1931 р. в польській мові). — Після того вислати ще й вичерпуючу письменну жалобу до Староства, Воєвідства й Міністерства з наведенням дати, місцевости, осіб і свідків а відпис переслати до Правної Оборони при Головній Управі „Р. Ш.“ у Львові, Ринок 10. — 2) Коли це не помоглоби, то підписи потверджувати у нотара, в суді, або Старостві.

VII. Кому і як доручувати шкільні деклярації.

1) Коли Громадський Уряд потвердив підписи батьків зглядно їх заступників на шкільних деклярациях за українською мовою навчання, тоді треба їх доручити приналежному повітовому шкільному інспекторові. Ні шкільний закон з 31 липня 1924 р., ні виконний розпорядок з 7 січня 1925 р. не забороняють, щоби ті шкільні деклярації доручувати разом. Тому бажаючи мати контролю над цілою плебісцитовою акцією та щоб унеможливити евентуальні надужиття шкільних інспекторів, треба шкільні деклярації вносити з бірно і долучити до них супровідне письмо такого змісту:

До Пана Повітового Шкільного Інспектора

в .....

Підписаний мешканець громади ..... повіту ..... і товариші, всі батьки чи їх правні заступники дітей української народности в шкільному віці вносять ..... (подати число) шкільних деклярацій за ..... (подати число) дітей в шкільному віці з домаганням української викладової мови в школі. Про рішення справи просять згідно з постановою § 12 виконного розпорядку повідомити інтересованих батьків до рук підписаного.

..... (місцевість) дня ..... 19..

Імя і назвисько підписуючого й точна адреса.

2) Батьки мусять мати доказ в руці, що і коли внесли шкільні деклярації. Таким доказом є папір (рубрум), на якому шкільний інспектор має потвердити доручення шкільних деклярацій.

Напис (рубрум) пишеться на положині аркуша так:

Напис (рубрум)
До Пана Повітового Шкільного Інспектора
в .....

Батьки і їх заступники українських дітей в громаді ..... повіту ..... складають .... (подати число) шкільних деклярацій за ..... (подати число) дітей в шкільному віці з домаганням української мови навчання в школі.

..... (місцевість), дня ..... 19...

Такий напис треба остемплювати стемплем за 20 сот. і при передачі шк. деклярацій жадати від шк. інспектора або його урядника в подавчім протоколі потвердження на тім написі, коли саме доручено ті деклярації. Якщо інспектор не хотівби того зробити, то внести проти нього зажалення до приналежної Шкільної Кураторії і до Міністерства Освіти, а шкільні деклярації переслати до пов. шкільного інспектора поручением листом і реценіс дбайливо переховати. Все це треба доручити чи післати почтою поручено так, щоби вилинуло до Повітової Шкільної Ради *найдальше до 31 грудня 1932 р.*

VIII. Підсумки шкільного плебісциту.

Після скінчення шкільного плебісциту виповнять Місцеві Плебісцитові Комітети „Звіти“ з переведеного шкільного плебісциту за українською мовою навчання і перешлють приналежному Повітовому Плебісцитовому Комітетові до 5 січня 1933 р. а Повітові Плебісцитові Комітети зладять зіставлення на свою область і перешлють до Головної Управи „Р. Ш.“ у Львові, Ринок 10, найдальше до 15 січня 1933 р. — Друки таких „Звітів“ вишле — на бажання — Головна Управа „Р. Ш.“.

Додаткові завваги.

1) Комітети пороблять для себе відпис и щодо осіб, хто і за котрих дітей вніс шк. деклярації і взагалі з кожного письма у справі шкільного плебісциту, яке висилається кудинебудь, треба робити докладний відпис з усіми підписами і дбайливо переховати у себе. — 2) Шкільні деклярації по ціні 3 сот. за штуку і брошурки: В. Целевича: „*Про нові шкільні закони*“ (ціна 50 сот.) та Ів. Герасимовича: „*На тривогу! Основи української нації загрожені*“ (ціна 50 сот.). можна набути в Книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20 та в Головній Управі „Рідної Ш.“ у Львові, Ринок 10.

ПРАВНА ОБОРОНА
при Головній Управі „Рідної Школи“.

ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ

16)

Точка виходу для української рації стану.

I. Українська рація стану наказувалаб отже Українцям брати за точку виходу для своїх політичних починів сучасне дійсне положення власного народу.

Два факти.

II. Коли без упереджень глянути на сучасне положення українського народу, то стверджуємо два факти, котрі не дадуться заперечити, а іменно: 1) що української держави наразі нема, 2) що з чотирох відломів, на які український нарід наразі поділений, лише два, т. зн. той, що тепер жиє під совітським панованням і сей, що жиє в межах Річипосполитої польської, можуть числити на те, що в будучій історії свого народу відограють активну, конструктивну ролю*).

УССР се не українська національна держава.

III. Харківська Україна се не національна українська держава, се одна з численних совітських республик. Її виріжняє лиш українська урядова мова. Одначе ся мова служить до вщіплювання в громадянство зовсім не національного змісту. Розумію, що комунізм має сильний і дуже притягаючий вплив, особливо на певні відломи інтеліґентного пролетаріяту. Для тих відломів серед Українців харківська республика мусить бути осередком з великою притягаючою силою. Одначе думаю, а радше знаю, що той осередок впливає радше відстращаючо на без порівнання численніший некомунізуючий відлом української суспільности

Комунізм се експеримент з незнаними вислідами.

IV. Ця певна відраза зрозуміла по перше длятого, що комунізм у своїм заложенні протинаціональний, по друге, що се експеримент з незнаними вислідами. Отже обережність і самозаховавчий змисл наказують виждати на ті висліди і не спішитися з розтяганням того експерименту на цілий народ.

Чому соборність булаб тепер шкідлива для української справи.

V. Отже з точки погляду української рації стану не тільки не належить стреміти до зединення обох відломів українського народу, по сій і по тій стороні Збруча в одній державі, але якраз назпаки, належить того рода спробам якнайенерґічніше протиставитися, що найменше до часу, т. зн. доки комуністичний експеримент не принесе наглядно додатних вислідів, або доки по тамгій стороні Збруча не повстане українська національна держава. Одна і друга евентуальність в тій хвилі не виглядає на скоре здійснення.**)

Українська рація стану вимагає тепер удержання польсько-совітської границі.

VI. Отже українська рація стану здається на разі не виказує стремління до переміни політичного „статус кво“ на польсько-радянськім пограниччі, навпаки наказує здається зовсім безсумнівно удержання польсько-совітської границі.

Як і нащо можна використати приналежність українських земель до Польщі.

VII. Істнування польсько-совітської границі з точки погляду української рації стану повинно бути використане в ціли запевнення українському народови можливости розвитку опертого на засадах несовітської культури, а радше беручи позитивно, на засадах культури европейської, христіянської, просто скажім — католицької, бо інших христіянських культур незабаром не буде. Можливість такого розвитку для українського народу тим цінніша, що на випадок заломання комуністичного експерименту Наддніпрянська Україна потоне в хаосі анархії та варварства. Отже ходить про те, щоби червоноруські Українці могли прийти з позитивною конструктивною помічю своїм співплемінникам.

Безпосередна ціль Українців.

VIII. Отже стремління червоно-руських Українців повинні йти в напрямі можливо правильної розбудови власного громадянства так в напрямі позомім як і прямовиснім так, щоби можливо якнайскорше стати громадянством повно і правильно розвиненим.

Чому українська рація стану мусить бути противна боротьбі з Польщею.

IX. Мабуть це ясна річ, що того рода розвиток червоно-руського відлому українського народу буде або зовсім неможливий, або незвичайно утруднений, як довго в понятті польського народу й уряду буде становити небезпеку для держави, в котрій Українці мусять жити і котра хоронить їх перед утопленням в большевицькім кітлі. Отже боротьба з Річипосполитою і з польськістю се річ з точки погляду української рації стану гідна осуду.

Скорість розвитку Українців під Польщею залежить від Польщі.

X. Розвиток й осягнення правильної суспільної будови червоно-руського відлому українського народу будуть тим лекші і скоріші, чимбільше поправно уложаться на Червоній Руси взаємини між Українцями і Поляками, чимбільше буде взаїмне довіря між Українцями і Поляками, точніше, чимбільше вдасться переконати Поляків, що розвиток червоно-руського відлому українського народу для Річипосполитої не лише нешкідливий, але корисний.

З тої правди, ясної як сонце, належить отже під наказом української рації стану витягнути практичні наслідки.

*

Я дав тут діягнозу недуги і сформулював засади її лічення.

На тім кінчу. Я старався писати „сіне іра“, але не „сіне студіо“, бо ціль сеї праці була поставлення можливо вірної діягнози недуги, на котру терплять наші полуднево-східні землі та сформулування засад конечної терапії.

Вірю, що потрафимо побороти трудноші, треба нам лише знання річей, ініціятиви і конструкції.—С. Лось.

*) Історія вчить многократно, що нема такої малої области, яка не могласб відіграти навіть найбільшої ролі. Тому на нашу думку ні Прикарпатської Руси, ні української території в Румунії не можна згори вилучувати від більшої конструктивної ролі. — Ред. „Н. Зорі“.

**) Зовсім тої самої думки був пок. проф. Ст. Томашівський, котрий не знав гр. С. Лося. — Ред. „Н. Зорі“.

Не знаю жадного такого блуда, котрого і я не міґби зробити. (Ґете).

*

Нема жадного права без рівновартного обовязку. (Маршал Ґінденбурґ).

Комуністична партія в Польщі

Визначний комуніст Мануїльський оповістив у московській „Правді“ зміст відчиту про комуністичні партії поза СССР. В частині відчиту, присвяченій компартії в Польщі, Мануїльський наводить отсі дані: Комуністична партія Польщі має 18.000 членів, при чому за ½ року скількість її членів збільшилася о 12.000. В польських тюрмах по словам Мануїльського має бути 10.000 (?) комуністів. Тайні комуністичні орґанізації в Польщі мають 45.000 членів. Найбільші впливи, по словам Мануїльського, має компартія серед селянства Схід. Галичини і Полісся. Натомість дуже слабі впливи має та партія у Варшаві, серед селянства Західної Польщі і в польській армії. Цифри наведені Мануїльським треба брати з застереженням. Вони мають радше пропаґандивне значіння, одначе якісь впливи та звязки компартія на території Польщі очевидно має і то значні.

ЖИТТЄВА ПОЛІСА ЦЕ НЕ ЛИШЕ НАЙПЕВНІША ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ АЛЕ Й НАЙКРАЩА ЗАБЕЗПЕКА БУДУЧНОСТИ ВАШОЇ І ВАШОЇ РІДНІ, —ТОЖ ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ ЯК НАЙСКОРШЕ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38. 69 15-х

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

43. Найважніший документ реформи.

IV. Sacramentales alumnorum confessiones, etiam biennio postquam vota simplicia nuncupaverint, excipiat ipsorum magister, etsi forte praefecturam monasterii idem gerat: ita tamen ut illis integrum sit, quandocumque voluerint, ad extraordinarium Confessarium accedere.

Post tirocinium anni unius et sex hebdomadum, vota simplicia Alumnos nuncuparre fas esto, si modo digni et habiles ad officia Ordinis sui Antistitum iudicio videantur. Quos minus dignos minusve idoneos esse constiterit, eos etiamsi votis obstrictos, quae *devotionalia* appellantur, Praefectus Coenobii iisdem solutos abire iubeat. Qui vota simplicia rite ediderint, eos abire iubere ne liceat citra Sedis Apostolicae auctoritatem, excepto quod evidens necessitas urgeat, quae cunctationem nullam recipiat.

Alumni post vota simplicia Sacerdotibus Societatis Iesu studiorum moderatoribus ad humaniores litteras instituantur: mox philosophiam et theologiam sub iisdem doctoribus percipiant, atque in iis studiis ad disciplinam D. Thomae Aquinatis exerceantur.

Iisdem, exacto a nuncupatione votorum simplicium triennio, Ordinem Basilianum solemni ritu profiteri liceat, servatis legibus a f. r. Pio IX Decessore Nostro editis, inprimis Constitutione *Ad universalis Ecclesiae* edita die 7 Februarii 1861.

Haec quidem decernenda iudicavimus. Interim diligens dabitur opera perscribendis vivendi legibus seu Constitutionibus, iisque ad ipsas illas propius accedentibus, quas Basilius et Iosaphat tam praeclare condiderunt. Eas vero Nostra et huius Apostolicae Sedis auctoritate recognoscendas et approbandas esse volumus. Et hac demum ratione futurum confidimus, ut Basiliana Ruthenorum in Galicia societas in spem gloriae veteris, opitulante Deo, reviviscat, atque ad omnem virtutem instructa id facile assequatur, quod eius tum conditor Basilius, tum restitutor Iosaphatus animo proposuerant: nimirum catholicum nomen in alteris conservare, ad alteros propagare, avitam eius gentis cum Ecclesia Romana coniunctionem tueri, Episcopis Ruthenorum catholicis adiutores doctos, industrios, bene animatos suppeditare.

Verum adlaborantes pro incolumitate Basilianae in Gallicia familiae, non in hac unice curas defigimus, ut non etiam ceteros caritas Nostra complectatur eiusdem alumnos extra Galliciam consistentes. Qui sane pari studio benevolentiaque Nostra digni sunt, maxime ob utilitates Ecclesiae catholicae non modo partas, sed etiam reliquas et speratas. Interea pro certo habemus, eos minime sibi defuturos, ac velle universos omni ope contendere, ut dignitas retineatur Ordinis Basiliani, atque omnium monasteriorum exoptata coniunctio, Dei beneficio, obtineatur. — Venerabiles autem Fratres Ruthenorum Praesules, de sodalitate Basiliana egregie meritos, libenti animo futuros arbitramur, non quod ipsos in hac parte levandos onere duximus, sed quia, rebus auctoritate Nostra ita constitutis, iure ea bona ex Ordine Basiliano expectari possunt, quae communi omnium desiderio expetebantur.

Prosperos coeptorum exitus impetret a Deo ipsa parens eius Maria Virgo, una cum Michaële Archangelo, caelesti Galliciensium Patrono, et Basilio magno et Iosaphato martyre: quorum omnium gratia faxit Deus, ut plurimi ex omni hominum ordine in animum inducant huius reformationis beneficia experiri.

Haec volumus mandamus atque indulgemus, decernentes irritum et inane si quid contra praemissa a quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Contrariis quibuscumque etiam speciali et individua mentione dignis minime obstantibus, quibus omnibus et singulis ad effectum dumtaxat praesentium Apostolica auctoritate derogamus. Volumus autem ut praesentium Literarum exemplariis etiam typis impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique in iudicio et extra illud adhibeatur, quae ipsis praesentibus haberetur, si forent exhibitate vel extensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 12 Maii 1882 Pontificatus Nostri anno Quinto.

Leo PP. XIII.

Святих сповідий новиків також в протягу ще двох літ по зложенню перших обітів буде слухати їх магістер, хочби він був заразом і настоятелем монастиря; одначе так, щоб їм було вільно коли лише схотять, сповідатися у надзвичайного сповідника.

По повіціяті, що триватиме рік і шість тижнів, вільно буде новикам правно зложити малі обіти, як тільки після оцінки Настоятелів свого Чина покажуться гідними і здібними до виконування обовязків свого Чина. Котрі покажуться менше гідними і спосібними, то хочби вони і зложили обіти, які називаються девоціональними, Настоятель Монастиря звільнивши їх від тих обітів, має їм наказати виступити. А тих, що по правилу зложили малі обіти, не вільно видалити без дозволу Апостольської Столиці, винявши випадок очевидної конечности, яка не терпить ніякої проволоки. Новики по зложенню малих обітів мають прикладатися під проводом священиків з Ісусового Товариства до наук гуманістичних; опісля під тими самими учителями будуть побирати науку фільософії й теольогії і в тих студіях будуть вправлятися після системи св. Томи з Аквіну.

По упливі трьох літ від часу зложення малих обітів буде їм вільно зложити торжественні обіти як монахам Чина св. Василія, зберігаючи приписи видані Нашим Попередником бл. п. Піем IX, особливо в Конституції „Ад універсаліс Екклесіе", виданій дня 7 лютого 1861 р.

Ті приписи уважали ми за відповідне постановити. Тимчасом пильно буде розвиватися праця коло списування правил життя або Конституцій, які будуть як найбільше зближені до тих, котрі так знаменито уложили св. Василій і св. Йосафат. Хочемо однак щоб ті правила повагою Нашою і сеї Апостол. Столиці були переглянені і затверджені. І аж на тій підставі сподіємося, що Василіянський Чин Русинів в Галичині, при помочи Божій в надії давної слави віджие і вправлений у всякій чесноті легко осягне те, що поклали собі за ціль так його основатель Василій як відновитель Йосафат: іменно щоби католицьке імя серед одних зберегти, серед других поширити; стародавну злуку того народу з Римською Церквою забезпечити, даючи католицьким Епископам Русинів учених, діяльних і добрим духом оживлених помічників.

Одначе дбаючи про добрий стан Василіянського Чина в Галичині, не до нього лише самого обмежуємо Наші старання але наша любов обіймає також прочих монахів тогож Чина, що живуть поза Галичиною. І ті також достойні Нашого старання і прихильности, особливо задля заслуг для католицької Церкви не тільки вже положених але також ізза інших і сподіваних. Тимчасом ми певні того, що й вони не занедбають подбати про себе і що схотять всіми способами постаратися, щоби збереглася добра слава Василіянського Чина і щоб за ласкою Божою наступила бажана злука всіх монастирів.

Сподіємося, що Всечесні Братя, руські Епископи, для Василіянського Чина визначно заслужені, будуть в душі раді не так тому, що Ми уважали за вказане звільнити їх в тій справі від тягару, але тому, що по такім уложенні справи Нашою повагою справедливо можуть сподіватися від Василіянського Чина тих плодів, яких очікувало спільне бажання всіх.

Щасливого успіху розпочатого діла нехай у Бога випросить сама Його Мати Діва Марія разом зі св. Архангелом Михаілом, небесним Заступником Галичан, з Василіем Великим і Мучеником Йосафатом: за їх всіх причиною нехай учинить Бог, щоби як найбільше людей з кождого стану в своїй душі зазнало добродійств сеї реформи.

Така наша воля, такий приказ і дозвіл на се. Постановляємо, що неважний буде і без значіння всякий почин, який свідомо чи несвідомо поважиласяб підприняти проти Наших постанов яка-небудь повага. Все що небудь противне, хочби воно заслугувало на особлившу й окрему згадку, зовсім не може бути тут перешкодою і всім тим річам загалом і кождій з окрема противним введенню в діло сеї конституції Апостольською властю відбираємо силу. Хочемо, щоби примірникам сего Письма також видрукованим і підписаним рукою якогось урядового нотаря, та потвердженим печаткою особи установленої в церковнім достоїнстві таксамо вірили всюди в суді і поза ним як і самому Нашому (автентичному) текстови, коли він буде предложений або прибитий для оголошення.

Дано в Римі у св. Петра під перстенем Рибака дня 12 мая 1882 пятого року Нашого Понтифікату.

Лев Папа XIII.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК

В ч. 89 „Нової Зорі" з 20 листопада в „Найважнішім документі" пропущено в українськім перекладі цілих 16 і початок 17 стрічки латинського тексту іменно від слова: Inclytum — до cedant включно. Той уступ мав наступити по словах servari praecipimus. Він звучить у перекладі як слідує:

Хочемо, щоби славний Чин св. Василія Великого у Русинів відновився так, щоби члени його добре й старанно приготовані до священичих обовязків запопадливо заходилися коло вічного спасення ближніх. А під тим оглядом нічого більше не бажаємо, як щоби вони старалися наслідувати самого св. Йосафата, свого другого батька і доступити як найблизше до його високої любови. Тому хочемо, щоби колеґія новиків або як називають новіціят був правно заведений в Добромильськім монастири, в границях дієцезії Перемиської та щоби монастирська церква і її забудовання з цілим маєтком, правами і приходами належали до колеґії новиків або новіціяту.

В 91 ч. „Нової Зорі" зайшли в статті „Велика реформа Чина СВВ" отсі коректорські похибки: В 6-тій стрічці згори другої шпальти замість „кермуватися" має бути „кермувати"; в 6-ій стрічці здолу третої шпальти замість „заявляємо" має бути „дозволяємо".

Посмертна згадка

† о. **Ізидор Ганкевич,** парох Епископського Устя коло Мельниці п. Борщів, консисторський радник станиславівської дієцезії помер 22. XI. с. р. в 93 р. життя і 67 р. священства. Покійний був знаним проповідником і пропагатором тверезости та визначним національним діячем. Величавий похорон відбувся 26. XI. при участи 20 священиків і великої маси народу. В. Й. П.!

Книжки для кождої праведної людини се неначе другий світ, чистий і добрий. Ними можна кормити і скріпляти свого духа. (Вордсворт).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою.
Телефон 57-48.

Загальні Збори

Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові

Дня 20 м. м. відбулися звичайні загальні збори НТШ у Львові при участи 86 членів. Урядуючий заступник голови Т-ва, Д-р Володимир Левицький, відкрив збори о год. 10.15 короткою промовою: Світлі Збори! Приписане статутом число членів присутне на салі, тому збори формальні. На секретарів прошу пп: Д-ра Р. Зубика й Д-ра М. Андрусяка. Витаю п. Рад. Громницького, члена основателя, всіх дійсних і звичайних членів, витаю представників преси. Уважаю, що преса се чинник, що тримає руку на живчику життя. Наша преса має бути лучником між НТШ і нашим громадянством. За 2 останні роки відійшло від нас богато членів. (Тут Д-р В. Л. читає виказ померших членів НТШ. Присутні повстанням з місць вшанували їх память). Виїмкові обставини на наших зборах. Нема того провідника що тільки літ проводив т-вом. Не тут місце й пора говорити про причини. Прошу, щоб у дискусії не порушувати тих справ, бо вони належать до історії. Мушу признати, що акад. К. Студинський вложив богато свого труду для добра НТШ і з посвятою працював над матеріяльним піднесенням т-ва. Він працював для НТШ після своїх сил „бона фіде“, чого ніхто не може йому відмовити. Коли помилявся, то і члени виділу тому винні. Акад. Студинський зібрав у своїх руках майже всі аґенди т-ва, котрі для більшости членів були незнані. Вина за це паде на цілий виділ. Акад. Студинський за мало числився з фінансовим станом т-ва. Занадто оптимістично старався розбудовувати установи т-ва. Та „Ерраре гуманум ест“. Виділ не скидає з себе відвічальности за фінансову господарку. Дискусія над тим повинна вестися з повагою і достойністю, гідною НТШ. Дуже важна справа санації господарки в т-ві і плян розбудови фінансів і наукової діяльности т-ва. — Д-р Р. Цегельський відчитав протокол з останніх загальних зборів, котрий принято. — Голова: До напечатаного у Хроніці т-ва звідомлення додаю те, що годі було там помістити. Сьогодня в Кракові ювилей проф. Б. Лепкого. Фільольоґічна Секція іменувала його своїм дійсним членом, тим самим Лепкий став дійсним членом НТШ. Фільольоґічна Секція і виділ т-ва вислали до Лепкого письмо з привітом (оплески). Деякі секції не подали нічого про діяльність своїх комісій тому, бо вони існують тільки на папері. З видавничої области НТШ видало в 1931 р. 151-ий том Записок НТШ, в 1932 р. Збірник Фізіоґрафічної Комісії, І Випуск Комісії Шевченкознавства: „Святе дерево в творчости Шевченка“. Звіт Мат.-природ. Секції, Хроніку, Бібліоґрафію українських перекладів Ґетого, Лікарський Вістник (праці Лікарської Комісії, 1 випуск), кінчиться печатати „Альманах Ґетого“. Отже видавнича діяльність т-ва як на часи крізи не була така дуже мала. НТШ має 2 почесних членів, 5 членів-основників, 115 звичайних, 163 дійсних членів (іст.-фільос. секція 42, фільольоґічна 6, мат.-природ. 65), з того 52 чужинців. Виділ відбув 24 засідань, в 1931 р. 9, в 1932 р. 15, головно в справі фінансів т-ва. — Дир. Саевич здає звіт імепем Контр. Комісії: Від 9. VI—15. XI. с. р. К. К. перевірила всі книги т-ва. Вони ведені солідно. Обчислити вартість запасів книжок тяжко. Магазини книгарні мають великі запаси. Вислід контролі: К. К. в особах Дир. К. Левицького і Дир.. Саевича вносить прийняти до відома звіт уступаючого виділу та уділити йому абсолюторії. — До дискусії ніхто не голоситься. Внесення Контр. Комісії принято більшістю голосів, при 3 голосах проти. — Голова: Тепер приходить справа вибору виділу. Виділ покликав Комісію Матку ще перед зборами, котра намітила листу кандидатів. (Склад Комісії Матки: Д-р К. Левицький, Д-р Чубатий, Д-р Музика і проф. Тершаковець). До Скрутаційної Комісії предкладаю: Д-ра Мандюка, Д-ра Кучера і Д-ра Стахова. Повідомляю, що 12 неприявних членів надіслали повновласти, які провірено, та заряджую 10 мінут перерви. — Д-р Стахів вносить, вибрати Комісію Матку тут, на загальних зборах. — Над тим внеском вивязалася довша дискусія, в котрій забирали голос: Рад. Копач, ред. Кедрин, Д-р Бурачинський і Д-р Чубатий. — Д-р Стахів реплікував арґументом, що ті, котрі укладали т. зв. магістратську листу, звязані відповідальністю та інтересами без злого того слова значіння з уступаючим виділом. Тому загальні збори повинні самі вибрати Комісію Матку. Переведений на новій основі вибір виділу не може бути припадковий, бо до К. М. можна вибрати людей, які розуміються на справах т-ва і знають особисто тих, котрих предложать як кандидатів до виділу. — Внесок Д-ра Стахова перепав. — Д-р О. Назарук: Чи провірено активне і пасивне право виборче членів? — Голова заряджує 5 мінут перерви, щоби провірити, чи всі присутні члени поплатили вкладки. — Рад. І. Копач: Тільки інтерпретація статуту обовязуюча. — Д-р М. Чубатий: Погоджуюся з внесенням д-ра Назарука. Уділення членства се оплачена вкладка. — Д-р Ю. Полянський: Постанова статута ясна. Всі приявні прийшли тут радити над добром т-ва. Всім приявним треба признати право голосу без огляду на вкладку. — Відтак відбулося поіменне голосування картками. Коли Скрутаційна Комісія занялася обчисленням вислідів голосування, приступлено до 6-ої точки, справи фінансової санації т-ва. — Інж. Ю. Мудрак: Світлі Збори! На прохання уступившого виділу опрацював я стан майна НТШ та напрямні господарки на будуче. Маєтковий стан т-ва поданий у звіті. Та він вже перестарілий. Чисте майно НТШ виносить 505.580 зол., зобовязання 200.000 зол. Аналізуючи ті цифри мусимо їх дещо змінити. Оцінка домів т-ва за низька. Дім при вул. Чарнецького ч. 24 оцінено на 150.000 зол. (чиста вартість 140.000 зол.). В дійсности цей дім варт більше, подвійно. Дім при вул. Чарнецького ч. 26 оцінено на 147.000 зол., знов на половину менше. Белелуя подана на 181.000 зол., 93 морґи подано як 30.000 зол., отже також за мало. Зобовязання т-ва виносять 200 тисяч зол. Около 150.000 зол. це готівковий кредит, за який треба платити високі відсотки, від 9—13 проц. Около 50.000 зол. це кредит необтяжений відсотками. В тих зіставленнях нема поданого Академічного Дому, що інтабульований на НТШ. До А. Д. докладається податок, ріжні вклади і т. д. В білянсі виносить він 20.000 долярів. Це претенсії нестягаємі. На випадок крайної потреби можна продати Ак. Дім, але це ще незріла річ. Будучий виділ може покористуватися А. Д. для затягнення позички. Ходить о те, щоби маєткові позиції т-ва були доходові в ріжній мірі, щоби НТШ могло продовжувати свою наукову діяльність. Свої задачі може т-во сповнити тоді, коли виділ здасть собі справу, що мусить опертися на власних силах. Це власна доходовість. Як це перевести? Жерела доходу: 1) доми і Белелуя, 2) підприємства: друкарня, переплетня і книгарня. З тих доходів мусить т-во удержувати бібліотеку, 2 музеї, бактеріольоґічний інститут, видавництва і т. д. Доходи тих підприємств подано. Доходи з обох каменяниць удержуються на ріжній мірі. Зате доходи з Белелуї мінімальні. В 1930 р. було 979 зол., в 1931 р. 150 зол. Белелуя принесла в 1930 р. 3 проц. доходу, в 1931 пів проц. доходу. А що фінансова вартість Белелуї подвійна, як подано, то вона принесла тільки пів проц. в 1930 р. і чверть проц. в 1931 р. Управа Белелуї зі зворушаючою точністю записує всі видатки і поправки. — Бібліотека і 2 музеї зростають що так скажу застрашаючо і т-во не має де містити нові книжки та експонати. Друкарня давніше виконувала великі замовлення, давала чистий дохід 28.000 зол. річно. В 1930 р. було вже тільки 9.000 зол. доходу а в 1931 р. недобір виносив 9.000 зол. Цей стан не міг довше тривати. Переведено радикальні зміни, передовсім в управі друкарні. Друкарня не була здібна до конкуренції. Не було гнучкости в здобуванні роботи. Виділ приняв нову управу, п. Гевака як директора і п. Микитку як технічного дорадника. За головства проф. Студинського закуплено машини до складання (лінотип). Нова управа друкарні набула на ліцитації модерні машини. Модернізація друкарні обійшлася невеликим коштом, около 7.000 зол. Нова управа старається з успіхом про роботу. Д-р В. Левицький і п. Гевак намітили пляни експльоатації друкарні. Це торговельні справи, котрі мусять бути до часу удержані в тайні. Управа поробила заходи, щоби дістати друк шкільних книжок. Голова одержав обіцянки й навіть скромні завдатки на роботу. Приєднано певні періодичні видавництва до друкарні. Управа звернулася до тих видавництв, які з ріжних причин друкуються в чужих або напів чужих інституціях. Друкарня т-ва нині вже здібна до конкуренції, перевищає технічно богато інших львівських друкарень. Маємо модерне уладження до складання і друку книжок. Наші друкарі, мимо сего, що їм виповідається працю, працюють з посвятою. Місячний білянс друкарні вже зрівноважений. Як удадуться заходи її управи, то друкарня буде головним жерелом доходу. Переплетня дала в 1930 р. 16.000 зол. доходу, в 1931 р. 3.386 зол. Доходи переплетні звязані тісно з рухом у друкарні. Книгарня НТШ се одна з найбільших наших інституцій. Взагалі книгарня се тепер тяжкий і перентовний інтерес. Книгарня вимагає вкладів на дуже довгі літа. Кошти книжок звертаються тільки рідко за рік. Звичайно за більше літ. Особливо в нашій галицькій сумній дійсности. Коли нині великі заграничні інституції м. і. й німецькі попали в тяжку кризу то нема чого дивуватися і нам. В 1930 р. книгарня мала 9.000 зол. доходу, в 1931 р. 1.500 зол. Управа книгарні поробила редукції в собі і знизила майже на половину платні, бо зредукувала час праці. Книгарня має 80.000 книжок, котрих вартість годі обчислити. Треба урухомити випродаж старих запасів книжок. Номінальна вартість всіх книжок у книгарні переходить суму міліона зол. Управа книгарні поробила поважні заходи, щоб розпочати ратальну продаж книжок. Нині за готівку ніхто не в силі купувати більше книжок. Господарка в книгарні совісна і точна. Виділ мусить виробити конкретний плян праці книгарні. Видавництва т-ва приносили давніше досить високі позиції. З розпродажі власних видавництв т-ва в 1930 р. було 53.000 зол., в 1931 р. 52.000 зол. Ті можливости належать вже до минувшини. Наші книжки йшли головним чином на Вел. Україну, котра ними вже наситилася. Нині мусимо шукати охочих до купна книжок тут і в Америці. *(Дальше буде).*

КРІЗА
і безробіття інтеліґенції

Під таким заголовком п. В. Целевич виголосив місцями цікавий і пожиточний реферат в салі львівської „Бесіди“. Цікавий був той реферат головно тим, що в нім почули ми першу спробу, означити число нашої безробітної інтеліґенції. Референт дійшов до висновку, що маємо к. 6.000 безробітних інтеліґентів (обох полів). Се розуміється не богато на близько 7 міліонів українського населення в Польщі. Референт зовсім слушно підчеркнув специфічне жерело безробіття української інтеліґенції в Польщі: та наша інтеліґенція вихована була переважно на інтеліґенцію урядничу, а її не допускають до урядничих становищ. Корисний був той виклад тим, що його автор ясно представив безвиглядність (під сю пору і ще на довго) всяких надій наших людей на урядові або самоуправні посади. Тих посад наші люди не одержать. Отже треба перебороти в собі старий спосіб думання, треба покинути надії на урядові посади і братися до такої праці, яка приносилаб хосен нашому народови й рівночасно давала можливість прожитку нашим працьовникам. Прелеґент навів ряд поучаючих фактів і способів про те, як вийти з тяжкої ситуації. Нпр. ствердив, що богато наших учительок жде на посади літами, а рівночасно неграмотність у нашім народі доходить в Галичині до 49 проц., на Волині до 78 проц. Це стан просто страшний. В цілій Европі нема, крім нашого, племени, котре малоб аж такий відсоток неграмотних. Дальше виказував прелеґент на прикладах, що якби ми скрізь заспокоювали свої потреби тільки у своїх, то безробіття між нами не булоб або булоб дуже мале. Ся позитивна думка повинна бути поширена по цілім краю, бо вона може принести великі користи нашому загалови і скріпити наш національний орґанізм. Прелеґент звернув також увагу на факт, що наші селянки домагаються практичних курсів крою одягів і варення, та нема кому їх того навчити, хоч вони заплатилиб за таку науку. — Виклад мав одну тяжку хибу: тревав за довго, бо прелеґент повторявся. Отже люди, котрі мали нерви, вже на дискусію не ждали. — Дискусію над тим викладом переведено тільки частинно й відложено на другий вечір.

Маленький фейлетон

Цікаві дрібнички з медицини

Нігті людини відростають в 106—107 днях.

Волос людини дуже сильний: він уривається щойно при обтяженні його тягарем 150 до 180 ґрамів.

Стверджено, що 64 проц. пияниць мають нахил до того налогу одідичений по лінії батьківській або материнській.

Доросла людина при спокійнім диханні вдихає й видихає з себе за раз 367 до 700 кубічних центиметрів воздуха.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

БОГДАН ЛЕПКИЙ

У 60-ліття його уродин.

Колисав мою колиску
Крик неволеного люду
І — так в серце вколисався,
Що до смерти не забуду... (Б. Л.).

Незавидні умовини нашого життя погано відбилися на українськім письменстві під сучасну пору. Тільки деякі одиниці зуміли вибитися понад задушливу атмосферу свойого окруження й найти в ній теми й натхнення до письменницької творчости. А найшли її тому, бо шукали поезії всюди:

Поезія друже, всюди є
І в людях і в природі
І поки чоловік живе
Її умерти годі... (Поезія).

До таких одиниць належить і Богдан Лепкий, котрий являється одним з найзамітніших наших письменників під теперішну пору. Він не дав пропасти свойому талантові у злиднях галицького життя, але зберіг його й розвинув з пожитком для нашої літератури. І коли інші наші письменники скоро вичерпалися й замовкли під впливом ріжних обставин, Лепкий творить далі, находячи все нові теми й нові завдання. Тепер у 60-ліття його ювілею годиться згадати його українській суспільности, з котрої життям так тісно звязалася творчість Ювілята і для котрої він уже тридцять сім літ працює як письменник, журналіст, учений і педагог.

Богдан Лепкий уродився 9 листопада 1872 р. в Крегульці, чортківського повіту, як син священика й письменника, котрий виступав під псевдонімом Марка Мурави. Гімназію скінчив в Бережанах у 1891 р. і виїхав до Відня на студії в Академії Мистецтв, де вчився рисунків. Відтак студіював фільософію. Вже тоді почав творити як поет, одначе його вірші з того часу пропали; з 1891 р. збереглися тільки дві: „Іділля“ й „Сонет“, а з 1892 р. „Я вас жалую“. На другий рік фільософії перейшов Лепкий до Львова. Тут брав живу участь у студентському житті, не занедбуючи поезії. Писав вірші, перекладав Шеллія „Сімю Ченчіх“, а в „Ділі“ з 1895 р. печатав перші свої оповідання: „Шумка“, „На палєті“, „В лісі“.

Великий вплив на розвій літературного смаку Лепкого мають його зносини з польськими поетами „Молодої Польщі“, з котрими стрінувся в Кракові в 1899 р., куди перейшов як учитель і лектор української мови в Ягайлонському університеті. Краків був тоді осередком польського культурного життя; Лепкий обертався в крузі таких польських поетів як: Пшибишевский, Виспяньский, Міціньский і Оркан. Однак Лепкий не лише підлягав їх впливам, але також знайомив їх з українськими культурно-національними стремліннями. Його дім при вул. Зеленій 28 називали „українською амбасадою“.

Навязав також зносини з українськими письменниками: Михайлом Коцюбинським, Ольгою Кобилянською, Василем Стефаником і Вячеславом Липинським. Тиха, спокійна атмосфера Кракова позволила авторові увійти в себе, глянути з перспективи на життя свойого народу в Галичині і взятися до літературного оформлювання своїх поглядів на життя, світ, поезію, її вартість і значіння, на ролю й завдання поета. Талант Лепкого виключно ліричний, хоч він пише також оповідання, повісти, драми й працює науково. Всі епічні твори Лепкого просякнуті ліризмом.

У перших його творах зарисовуються дві лінії: еготична, особиста й суспільна, загальна. Він не ограничується лише до власних переживань і настроїв, але також відчуває долю й недолю інших людей:

Людий питаю і питаю Бога:
„Куди мій шлях? Куди моя дорога?
Куди, куди? — Чи там де людське горе,
Де вічний біль і плач гіркий і стони,
І та розпука чорна ніби море,
Як океан, в якому тонуть міліони,
Лишаючи на плесі шум гіркий-проклони“.

Душа поета відчуває соціяльну нерівність, селянську недолю, безпросвітне життя фабричних робітників, недолю еміґрантів, тяжке життя учителів і долю священиків. Ці справи порушив поет вже в перших збірках своїх творів: „З села“ 1898 р. і „З життя“ 1901 р.

Лепкий основує свій світогляд на безнастанній боротьбі двох сил: матерії й духа. З них складається світ. Є в творах Лепкого річи, з якими трудно погодитися з католицької точки погляду. Поет вірить у фаталізм, у „мус“, на якім ніби основується життя. Життя у Лепкого це боротьба з „мусом“. Одначе поет не бореться з цим „мусом“, він не творить нових ідей, лише погоджується з тими, які вже істнують, він — „поет безсилля“. Лірика Лепкого має одну характеристичну рису — сум, котрого жерелом являється власне життя поета і життя других людей:

Дивний сум і туга
Мою душу пройма
І морочить її безупинку.
. . . . . .

З рядів його поезій пробивається туга за щастям, якого він шукав ще будучи хлопчиком, по другому боці ставу, що розливався біля його дому. І тої квітки щастя не може поет осягнути тепер, як не міг здобути її і в дитинстві. А поет богато не бажає; предмет його туги — мир, добро, краса. Життя реальне не дає йому цього щастя, дають йому його мрії. В них успокоюється розбурхана душа поета. Крім мрій поет шукає ще іншого прибіжища й находить його в природі. Він бачить і відчуває, що світ не розуміє його. І тому уникає зустрічі з людьми й життям, втікає в символ вічного спокою, — в гори і їх природу:

Гей чудові наші гори!
Гей чудова сторона!
Відживає серце хоре,
Обновляється душа... („Наші гори“).

На нього ділає все величне, ґрандіозне в природі й тому радо шукає він прибіжища на морі. Найкраще ділає на душу поета спогад. Він часто втікає думкою у свої хлопячі літа, бо тоді чув себе одиноко щасливим:

Хай згадаю той час,
Що на віки погас,
Час безжурної, вільної волі,
Як руслявим хлопям
Я тинявсь тут і там
Сам один по широкому полі.

Спомин тих безжурних літ залишився у нього на ціле життя і одинокий рятує поета від розпуки. Тому деякі критики називають Лепкого „поетом споминів“. Найбільше відповідає душі поета осінь, зі своїм сумом, холодом і грою красок. Важний чинник у ліриці Лепкого любов; на любовні мотиви створив поет цілий цикль поезій п. н. „Весна“.

В рр. 1917—1919 наступає у Лепкого зрівноваження; він погоджується з життям таким, яким воно є:

Люби життя,
Люби людей, природу,
А кривду кинь у забуття,
Мов камінь в тиху воду.
(Інтермеццо).

Побіч особистої нотки важне місце в поезії Лепкого займає патріотизм, якого жерелом любов минулого й привязання до традиції, словом консерватизм. Ще хлопцем пізнав Лепкий минуле України, читаючи з батькової бібліотеки „Слово о полку Ігоря“, літописи, староукраїнські повісти, „Труди“ Чубинського і т. ин. Поет порівнує минуле з сучасним, а порівнання виходить на користь першого. Однак песимізм не огортає поета. Він вірить у кращі часи:

Я вірю як у Бога
В відродження країни —
Ще є, ще є дорога
З упадку і руїни!
(„О, стріхи мої низькі“!).

Воля засіяє колись поневоленому народові, хоч дорога до кращого завтра терниста:

Крівавий цей шлях,
Крівава до волі дорога,
Ми сльози в очах,
Ми кривду несемо до Бога!
(„Дванацять їздців“)

Всі однак мусять бути приготовані на великий момент і поет закликає:

А я кажу вам: Майте слух
І позір тому дайте,
Що вам говорить волі дух,
Про близьку хвилю заверух
І хвилі тої чайте! („Голос надії“).

Воєнна завируха й її страхіття найшли також свій відгомін в поезії Лепкого. Зміст їх — страждання нашого народу в часі війни. Найкращий свій вислів найшли вони в поемі п. н. „Нокторн“. Події 1918 р. дали Лепкому товчок до написання поезії п. н. „Наш Мілїон“. Поет болїє над безсиллям і непідготуванням нашого народу в часі воєнної хуртовини. Одначе він вірить рівночасно в силу нашого народу і його кращу будуччину, котру народ здобуде власними руками. Правда побідить:

Прийде момент і відвалиться плита,
А воїни, в'оружені брехнею
Упадуть ниць; зніметься правда бита
Скатована, рядном смертельним вкрита,
Зніметься, встане — й світ піде за нею.
(„У великодний тиждень“).

Часи скитання на еміґрації родили в поета тугу за Рідним Краєм („На еміґрації“) і рівночасно утверджували його в переконанні, що він несе вину за страждання народу, бо не терпить разом з ним. Поет обвинувачує сам себе у поезії „Моя вина“.

Цинізм, підлота, безхарактерність, заскорузлість і бездушність життя деяких кругів інтеліґенції викликували у поета іронічну усмішку. Однак і в сих творах Лепкого на громадянсько-суспільні теми не видно боротьби з істнуючим станом. Лепкий в них „поет безсилля“.

В мотивах з селянського життя стоїть поет близько Стефаника. Його інтересує привязання селянина до землі, він болїє над темнотою, браком культури й забобонами села, його журить недовіря селян до інтеліґенції, яка хоче їм помогти. Це тематика не лиш поезій Лепкого на суспільні теми, але також його оповідань.

В них зарисовуються виразно два світи: світ села і світ інтеліґенції, між якими істнує прірва. Темнота й забобонність села відбилися у таких оповіданнях як: „Медвідь“, „У глухому куті“, „Мати й донька“. Важка доля селянських дітей і відношення між батьками й дітьми це одна з проблєм, які інтересують Лепкого („Гусій“, „Оля“). Гарну місію приписує письменник священикам, які є одинокими носіями просвіти в „глухих кутах“ і провідниками народу; автор, як син священика відчув добре долю й недолю священичого життя й умів оцінити ті заслуги, які священики поклали над піднесенням культурного рівня нашого села і його матеріяльного добробуту.

Не менше вміє сумом з оповідань Лепкого з життя учительства („Для брата“).

Не чужа також письменникові недоля звірят („Босий“). (Д. б.).

Сего тижня вислали ми почтою окремі повідомлення, в яких обчислена належитість і довги за передплату по день 31. грудня с. р. Просимо використати залучені чеки для вирівнання рахунків за передплату і не допускати до здержання часопису. **Адміністрація „Нової Зорі“.**

НОВІ ВИДАННЯ

PRAWDA KATOLICKA. Czasopismo poświęcone obronie Wiary Katolickiej przed sekciarstwem. — Се одинокий у Польщі часопис присвячений виключно боротьбі з сектарством. Виходить в Сандомірі від 3 літ. „Правда Католіцка“ інформує про сектарський рух у Польщі та про способи його поборювання. Приносить також інформації про сектантський рух у Східній Галичині „Правда Католіцка“ виходить з кінцем кождого місяця. Річна передплата виносить 5 зол. Адреса: Дієцезіяльни Заклад Графічно-Друкарскі в Сандомежу.

КАЛЄНДАРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОГО КООПЕРАТОРА на рік 1933. Рік видання IV. Бібліотека Ревізійного Союзу Українських Кооператив ч. 16. Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. Сторін 181 + 11 ст. оголошень + 8 чистих сторін, 16°. Ціна 1 зол. — Сей календарик дуже добре зредаґований. Він приносить короткий зміст найпотрібніших законів і приписів адміністраційних, почтових, податкових, про збори й товариства і т. д., та цікаву статистику кооператив.—А. Ч.

Станислав Лось. МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПОЛЬЩІ ТА ГАЛИЦЬКІ УКРАЇНЦІ. Львів, 1932. Накладом автора. З друкарні Вид. Спілки „Діла“. Ст. 72 малої 8. — Се перша політична брошура Поляка, видана наперед в українській мові. Про зміст її напишемо окремо.

ПАРТІЙНИЙ СУД. Часть I. Документи. Зібрав Д-р Осип Когут. Станиславів, 1932. Накладом Видавництва „Богородчанський Ціп“. Ст. 27 (+ 1) вел. 8. — Се незвичайне на нашім ґрунті видання. Воно приносить текст промови 10-морґового господаря з Похівки Івана Ґушула сина Олекси, радикала. За ту промову судив його суд радикальної партії. Звязані з тим документи подані в тій брошурі. Сам Ґушул чоловік очевидно наскрізь пересяклий радикалізмом: він за найстрашнішу політичну річ уважає входити в який небудь контакт з УНО (УКНП) й уживає про високо поставлених осіб у нашій Церкві і про УНО висловів неприличних і кривдячих тай цілковито безпідставних. З другої сторони в радикальній партії бачить „безодню забріханости, облудливости, нікчемности і безхарактерности“ тай пише, що все те ввів у радикальну партію її теперішний провід. Партійний суд обвинив Ґушула за очорнювання й засудив на відкликання закидів проти Головної Управи й Секретаріяту рад. партії. Ґушул не відкликав закидів. По його стороні стануло однодушно повітова конференція радикалів Богородчанщини. Так почався роздор між радикалами, интересний не так під оглядом фактичним як психольоґічним. Всю ту симптоматичну справу можна буде оцінити щойно після появи другої заповідженої части того видання. — А. Ч.

Взором для християнського мистця повинен бути Гомер, бо у нього всьо наперед діється в небі, в країні духів, потому зступає на землю і се виконують люди; а люди се не сліпе знаряддя: вони можуть піти за вищим натхненням, але можуть його й відкинути — і се становить всю тайну їх поводження або недолі. — Міцкевич.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Перший виступ Захоронки СС. Служебниць в Заболотові. Від початку червня с. р. істнує й веде свою діяльність Українська Захоронка Сестер Служебниць Пр. Д. М. в Заболотові, повстала завдяки записови полишеному бувшим парохом бл. п. Всеч. о. Николаєм Гелюхом, доповненому з місцевої ерекції на зарядження Преосвященого Епископського Ординаріяту в Станиславові. Від самого початку отворення дому ревні Сестри Служебниці розвинули живу діяльність в церкві, в парохії й захоронці для дітей. Мимо не дуже сприяючих обставин щира та повна посвяти праця, оперта на любови Бога, принесла хосен. Понад 40 дітей у віці від 3—7 літ ходило літом і осіню на науку. Дня 6. листопада діти дали перший попис з гарною програмою, яка зачалася молитвою й обнимала іспит-розмову катехизму, деклямації релиґійно-виховного змісту, співи, руханкові вправи та діточі забави. Всі точки виконано удачно на велику втіху дітей і вдоволення публики. Обзнакомлені з педаґоґічною діяльністю люди висказували подив з обильности програми вивченої за такий короткий час, що доказує, який успіх можна осягнути працею з молитвою і жертвою, на котру спосібні тільки душі віддані Христу в особі Його „менших сих“. Заохочені першою удачею діти повторили свій попис в дні св. Димитрія в селі Демичу з іще ліпшим успіхом. Значна часть публики не призвичаєної до імпрез з релиґійним підкладом держалася осторонь, та знайшлися в Заболотові хлопці, які з власної чемности й ініціятиви урядили сцену в салі Нар. Дому й помогли при убиранню салі. Нехай Ісус Приятель дітей благословить тій праці над вихованням молодого покоління і відродженням околиці, зруйнованої сельробізмом релиґійно, морально і культурно.

Ассумпціоніст о. Салявій видав в Парижі підручник східних літурґій.

Св. Конгр. Обрядів розглядала в прияві Св. Вітця справу двох чуд, що послужать до канонізації блаж. о. Андрея Фурне'та, основателя Згром. Доньок Хреста.

Францішкани з Кваракки к. Фльоренції обходять 50-ліття наукової праці. Їх видання мають світову славу.

В Римі помер емеритований префакт архіву Ват. Бібліотеки й канонік церкви св. Петра, М. Уґоліні, в 78 р. життя.

Римо-католицький священик кс. Сальомон, котрий покинувши католицизм, перейшов був до т. зв. народового костела „епископа“ Фарона, вернув до католицької Церкви. Тепер кс. Сальомон відбуває реколєкції в ОО. Єзуітів (КАП).

50 достойників анґліканської Церкви видало відозву, в котрій висловлюються за злукою з католицькою Церквою.

Американський Єзуіт Парсонс помістив в ню-йоркській „Америці“ знамениту критику капіталізму. Статтю подав в цілости „Оссерваторе Романо“. М. ін. хиба капіталізму в тім, що він особисті користи ставить вище ніж добро загалу.

Ап. Вікарій в Папуасії задумує основати дух. семінарію для тубильців.

ОО. Вербісти в Японії обходили ц. р. 25-у річницю своєї місійної праці в царстві мікада.

Католики в Шікаґу видали за 15 літ 10 міл. долярів на убогих.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БЕРЛІНСЬКИЙ КОРЕСПОНДЕНТ „Курєра Львов.“ широко і з пересердям реферує в 330 ч. „Кур. Львов.“ відчит Німця Акеля Шмідта п. з. „Дайтшлянд унд Україне“. Сей відчит виголошений у Берліні як один з циклю пропаґандистичних відчитів, зорґанізованих „Українським Пресовим Бюром“ у Берліні. Референт представляв німецьким слухачам значіння України для Німеччини. В тім самім числі „К. Л.“ є дві репродукції карток, з котрих одна представляє етноґрафічну територію України зі статистичними даними, друга етноґрафічний склад польської держави.

Б. БІЛОРУСЬКОГО ПОСЛА ТАРАШКЕВИЧА засудив суд у Вильні на 8 літ тяжкої вязниці.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА обговорюючи справу ревізії воєнних довґів Польщі супроти Америки підчеркує, що Польща винна Америці за воєнне приладдя, консерви, мясо й акцію доживлювання дітей, яку вів Гувер. Акцію доживлювання вважали в Польщі даровою. Польща, підчеркує преса, платить о 50% вищі відсотки ніж інші краї.

ППС (Польська Партія Соціялістична) обходить 4. XII. 40-ліття істнування свого і свого головного орґану „Напшуд“.

АВСТРІЙСЬКИЙ МІНІСТР СПРАВЕДЛИВОСТИ проклямував в Монахові в Баварії зединення всіх Німців-католиків.

ГІТЛЄР заявив, що правительство іменоване президентом Ґінденбурґом вдержиться найдовше 4 місяці. Опісля влада мусить перейти до гітлєрівців.

ДО БЕЛЬҐІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ ввійшло 80 католиків (було 76), 73 соціялістів (70), 23 ліберали (20), 8 фляндсьих націоналістів (10), 3 комуністів (1). Правительство утворять католики.

НОРВЕЖСЬКИЙ УРЯД відкинув просьбу Троцького о дозвіл на приїзд до Норвеґії.

ФРАНЦІЯ ВЕДЕ З СОВІТАМИ переговори в справі заключення торговельного договору.

ФРАНЦУЗЬКА ФАБРИКА в м. Ст. Етієн від року висилає до Італії й інших держав кулемети, які дають 1200 вистрілів на мінуту. Найлучші кулемети уживані французькою арміею, дають лише 800 вистрілів на мінуту. Відкриття того факту викликало знервування у французьких військових кругах.

ГРЕЦІЯ політично дуже наблизилася до Югославії. Проголосив це Раллис, новий грецький міністр загр. справ.

СПРАВУ МОРАТОРІЇ воєнних довґів для европейських держав Америка полагодить здається неґативно. Більшість вашинґтонського конґресу стоїть на становищі, що воєнні довги не стоять на перешкоді відбудові світа.

З РІЖНИХ СТОРІН АМЕРИКИ вирушило до Вашинґтону 800 учасників „маршу голодних“. Учасники сего маршу се аванґарда кількатисячної маси безробітних, б. комбатантів, фармерів та комуністів. Фармері домагаються мораторії довґів.

ТОРГОВЕЛЬНІ ПАЛАТИ Півн. Америки заявилися за відложенням довґів европейських держав, але під услівями, що вони зменшать видатки на зброєння і признають Америці привілеї в торговлі.

ЯПОНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК в Союзі Народів має виступити з жаданням, щоби Союз Народів розглянув проект міжнароднього бойкоту Китаю, бо китайська політика ломить міжнародні договори.

СТРАШНІ СТРАТИ. Вже обчислено страти, які понесло богате місто Шангай в часі обстрілу його Японцями. Ті страти виносять неймовірну суму: 2 міліярди срібних долярів!

НОВИНКИ

Львівська Кураторія у звязку з протижидівськими виступами заборонила ученикам середних шкіл ходить по Львові по 6 год. веч.

Посвячення прапору Т-ва українських дозорців „Воля“ у Львові відбудеться в неділю 4. с. м. в Успенській церкві по Богослуженні вполудне. Відтак відбудеться академія в салі „Сокола-Батька“, при вул. Руській 20. В часі академії вбиватимуть цвяшки у прапор. З огляду на значіння сего українського Т-ва у Львові наше львівське громадянство повинно взяти численну участь в сій академії.

Надз. Заг. Збори кооп. „Український Театр“ у Львові відбулися 27. XI. при участи 27 осіб на всіх 2.700 членів. Переведено деякі зміни статуту, щоб усправнити працю Дирекції й Надз. Ради. До нової Надз. Ради ввійшли: Радн. Й. Дрималик, д-р М. Волошин, пос. д-р В. Загайкевич, д-р Ю. Савчак, ред. В. Мудрий, арт. В. Блавацький, ред. О. Боднарович. Заступники: д-р Ст. Людкевич і п. Олексин.

Пожежа в магазинах головного двірця у Львові спричинила шкоди на 2 міл .зол. Вона повстала мабуть від зелізної печі, що була в однім магазині з легкозапальними матеріялами. Згоріли ріжні товари, котрі були обезпечені. В справі сеї пожежі ведеться слідство.

В костелі Кармелітанок у Львові лучився дивний випадок: Коло 5 год. попол. увійшли до костела дві монахині й побачили в каплиці під вівтарем укритого мущину. Монахині втекли й замкнули за собою двері. Завізвана поліція увязнила таємничого панка, котрий відмовляє всяких зізнань.

Підчас студентських протижидівських заворушень у Львові демонстранти тяжко побили інж. Кралля, урядника воєвідства в Тернополі і Здзіслава Дешберґа зі Львова. Демонстранти обох побитих взяли за Жидів.

Міністерство сусп. опіки признало й уже вислало частинне відшкодування жидівським купцям у Львові, котрим польські студенти вибили шиби й понищили інші річи. А нашим невинно потерпівшим в часі пацифікації до сеї пори не дали жадного відшкодування.

Відома українська фірма для продажі порцеляни О. Ониська у Львові, Галицька ч. 20, рішила дати зразки столових українських сервісів. Гарні стилеві українські орнаменти виконали наші малярі-ґрафіки. Перший комплет, виконаний на підставі проєкту арт.-маляра Дядинюка, вже появився у продажі.

Центральня кавярня у Львові, де колись сходилися Українці, перестає істнувати з днем 10 грудня. Її льокаль займе „Познаньскі Банк Звйонзкови“.

Український Кооперативний Банк у Станиславові відсвяткував 22. XI. с. р. свій 30-літній ювилей. Перша його назва була „Руська Міщанська Каса“ потім „Українська Міщанська Каса“. На ювилейнім святі виголосили реферати: д-р Ю. Олесницький, інж. Е. Храпливий та посол д-р Д. Ладика. Потім відчитано 39 привітів. Приявних коло 500 осіб, головно селян.

В Коломиї засновано Філію Українського Гігієнічного Т-ва. Головою став д-р Вол. Білозор.

З шовкопрядки виплеканої у Сх. Галичині виткали наші ткачі в Самборі першу шовкову матерію. Вона пішла на фелони до церков у Лаврові та Вощанцях. Як відомо пропаґандою годівлі шовкопрядки займається у нас ем. семин. учитель І. Филипчак у Самборі.

В Перемишлі зредукували 30 урядників магістрату.

Прокуратори і судді матимуть нові тоґи і бірети підчас урядування.

Судові доходження в голосній свого часу мнимій співучасти українських учеників стрийської гімназії в грабункових нападах виказали безпідставність тих закидів. Тому прокуратор припинив слідство проти учеників В. Кунди, І. Вітрука, М. Палидовича, М. Салівка, Ю. Гасина і Ю. Злупка. В тюрмі остався лише уч. О. Корчинський, підозрілий о співучасть в грабунку. Цікаво, чи польська шовіністична преса повідомить своїх читачів про сі факти.

В Теребовельщині відбуваються масові увязнення у звязку з розкидуваними летючками. В Теребовлі увязнено студентів Степана Круківського й Петра Луцкова та відставлено до тернопільської тюрми. Крім того увязнено богато сільських хлопців.

Розвязали чит. „Просвіти“ в с. Богатківці, п. Підгайці. В її бібліотеці знайдено сконфісковані книжки.

600 православних в Рівнім на Волині підписало подання, що хочуть перейти на католицизм східного обряду, бо не можуть довше дивитися на анархію у православній Церкві. Таке доносить краківська преса.

Студентські протижидівські виступи були також у Варшаві, Вильні, Кракові й Ченстохові.

Союз льокаторів в Польщі зложив меморіял в мін-ві суспільної опіки. В нім домагається знижки комірного на 30%, в нових домах на 40%. Крім того жадають не переводити ексмісій, коли льокатор не має іншого помешкання. Льокатори зазначують, що зарібки загалу знижилися на 40%, купців навіть на 50—60%. Економічний Комітет Ради Міністрів радить над знижкою комірного.

Лікарства подешевіли. На підставі розпорядку мін-ства суспільної опіки обнижено ціну лікарств о 15 проц., оплату за опакування, етикети і т. д. о 10 проц. Новий цінник обовязує від 1-го грудня 1932 р.

Збільшення видатків на тюремництво. Коли всі видатки тепер в Польщі обмежують, то в тюремництві новий прелімінар передбачує видатки на 26,195.700 зол. супроти 25,394.000 зол. в сегорічнім буджеті.

За авантуру викликану у Варшаві катом Бравном і його 2 помічниками, звільнено їх з посади та розписано конкурс. Зголосилося коло 100 кандидатів.

Наші закордонні передплатники одержать на опасках 95 числа виказ своїх залеглостей червонилом по 31 грудня ц. р. Ті залеглости просимо сейчас вирівнати і не допускати до здержання часопису.

Хто хотівби поїхати до Шікаґа на світову виставу, мусить бути здоровий і гарно виглядати, — а щоби бути гарним і здоровим, треба закупити й споживати товарі споживчі й кольоніяльні в українській фірмі **„ІРА“**, у Львові, при вул. Кохановського 7. Тел. 77-92.
97 5-10

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“**, Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 8-11

Маґазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 7-20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ грамота свячень виставлена Преосвященим Епископським Ординаріятом в Перемишлі в 1926 р. на імя **о. Миколи Огородника**, загублена в 1927 р. 102 2-2

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 6-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. **Тел. 59-88.**

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци з подушки 20 зол. Матераци волосінні з подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від- 74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 13-40

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телефон 79—99.

Добірний товар! **Дешеві ціни!**

Свідомий українець, який курить, уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі

бо тим

дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної 82 Школи“ і других установ. 11—?

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 43-50

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

поручає

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 2 25—? **Вибір великий!**

КІНА

АДРІЯ: „Крися Лісничанка“ (Лія Мара і Гаррі Лідке).
АТЛЯНТІК: „Пісня ночі“ (Ян Кепура).
КАСІНО: „Жінки без будучности“.
КОПЕРНИК: „Сатана заздрости“.
МАРУСЕНЬКА: „Сатана заздрости“.
МІРАЖ: „Шлях до раю“ (Ліліян Гарвей).
ОАЗА: „Остров таємниць“.
ПАЛЯС: „Атлянтида“ (Бриґіда Гельм).
СТИЛЕВЕ: „Білі тіни“ (реж. Ван Дайк).
УТІХА: „Боротьба за честь“.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 48—х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 94 (592). Львів, четвер, 8 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцька ч. 8. І. п. - Тел. 165-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 дол. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто ч. щ. Краків 405.867.

На дар загроженій „Просвіті“

Як кождого року місяць грудень — місяць „Просвіти“. 8-го грудня — 64 річниця істнування та діяльности „Просвіти“. Для всего українського громадянства се час виконання його обовязку супроти сего найстаршого і найбільше заслуженого Т-ва. Теперішне тяжке лихоліття не сміє нікого здержати в несенні помочи „Просвіті“, бо якраз те лихоліття відбилося найбільше на тім Товаристві, якого діяльність не обчислена на матеріяльні доходи, а на духові моральні користи. Праця „Просвіти“ вимагає постійних вкладів для збогачування духових і моральних цінностей народу. Для такої акції не вільно пожаліти бодай раз в рік більшого датку. Для облекшення громадянам висилки жертв на „Дар Просвіті“ просимо висилати з нинішнім числом Вашого часопису чеки „Просвіти“. — Таку просьбу одержали ми з канцелярії „Просвіти“. Робимо це, бо „Просвіта“ дійсно потребує помочи. Та при тій нагоді уважаємо вказаним пригадати „Просвіті“, щоб уважала на зміст своїх видань, бо ті видання призначені для католицького народу, а в них не все були річи згідні з катол. світоглядом. Замість того лучше боротися з неграмотністю.

Вистава образів українських малярів

Заходом Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка та „Українського Т-ва Прихильників Мистецтва“ відбулося відкриття вистави образів наших малярів у Львові 4. с. м. о год. 11 передпол., у салях Музею НТШ при вул. Чарнецького 24. Участь у тій виставі беруть мистці зі Львова: О. Новаківський, М. Морачевська, Олександра Стефанович, С. Рудакевич, І. Нижник, С. Литвиненко (різьба); члени Гуртка Українських Пластиків „Руб“: В. Гаврилюк. В. Ласовський, С. Луцик, А. Малюца, М. Мороз, Олена Плешкан, Г. Смольський і Р. Чорній. З Варшави: пані Мариняк, П. Мегик, Н. Хасевич і О. Шатківський. З Парижа: М. Андрієнко, С. Борачок, С. Зарицька, М. Кричевський, В. Перебийніс, О. Третяків і В. Хмелюк. Вистава відчинена щоденно до 17. І. 1933 р. від 10—4 год. попол. Вступ від 25 сот. до 1 зол. Салі огріті. Вистава робить дуже гарне і миле враження. Про неї напишемо окрему статтю.

Палата воюючого атеїзму

В казанській катедрі в Ленінграді утворили большевики новий протирелігійний музей. Одну з найбільших святостей передвоєнної Росії, Ікону Казанської Матери Божої, виставлено в музею як „експонат“. Урядова назва музею така: „Всесоюзний музей історії релігії“. Ленінградська „Правда“ називає музей палатою воюючого атеїзму. Думаємо, що товариші ще „довоюються“.

Незвичайне відкриття на небі

Американський астроном В. Крісті, котрий працює в обсерваторії на горі Вилсона, відкрив у небесних просторах 300 незнаних досі Молочних Шляхів. Вони відділені від землі на 105 міліонів літ світла. Скорість їх руху виносить 19.700 км. на секунду. Се відкриття зацікавило найширші круги населення.

Новий законопроєкт в Польщі

Міністерство почт і телеґрафів виготовило законопроєкт, на підставі котрого віритель могтиме стягнути свою належність від довжника до висоти 30 зл. просто через почту коштом 30 сотиків. В тій ціли треба буде тільки виповнити відповідний почтовий формуляр. Коли сей законопроєкт стане законом, то відтяжить убогих довжників від поношення коштів в малих справах.

Ґенеральське правительство в Німеччині

На чолі нового правительства Німеччини став ґенерал Шляйхер, рівночасно комісар для Прусії й міністр „Райхсвери“. Внутрішні справи д-р Брахт, заграничні Найрат, фінанси Шверін-Кроссіґк, справедливість Бірт-нер, праця Сируп, комунікація Ельц фон Рібенбах. На вістку про те піднеслися на біржі цінні папери. Новий уряд називають „урядом відпруження“.

Марморизація трупів

З Ню-Йорку доносять: Тут живе італійський лікар Джіованні Арчіеро, котрий винайшов спосіб марморизації трупів. Спрепарований ним труп людини може зберігатися століттями в твердім стані і робить враження сплячої людини. Краска скіри не зникає і після смерти.

Ню-Йорк перед банкроцтвом

З Ню-Йорку доносять: Фінансова комісія заявила, що Ню-Йорк мусітиме оповістити банкроцтво, коли не будуть відрочені рати позичок. Ґубернатор стейту Ню-Йорк скликав засідання парляменту стейту, котрий має ухвалити обниження платень урядників і пролъонґату рат міських позичок.

Птиці, що їздять літаками

Вже і птиці зачинають користати з літаків. В часі сегорічних перелетів птиць на полудне богато птиць сідало на крила літаків для відпочинку. В цей спосіб не одна птиця вратувалася на морі від смерти з перетомлення.

Вулькан Кракатао вибухає

З Джави доносять, що вулькан Кракатао відновив свою вибухову діяльність. За 13 годин було 323 вибухів. Мешканці сусідного острова втікають в паніці з загрожених місцевостей. Стовп огню з вулькану взнісся на висоту 800 м.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“, у Львові, вул. Руська ч. 20.

ДІЯЛЬНІСТЬ „ПРОСВІТИ“

Важна нарада у Львові в справі поборювання неграмотности.

В салі засідань Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові відбулася нарада представників української преси й центральних установ в справі поборювання неписьменности. В нараді взяли участь представники отсих установ і преси: Митрополичий Ординаріят, Рідна Школа, Взаїмна Поміч Українського Учительства, Учительська Громада, Союз Українок, Ревізійний Союз Українських Кооператив, Сільський Господар, Дністер, Карпатія, Маслосоюз, Центросоюз, Відродження, Будучність, Сокіл-Батько, Луг, Діло, Новий Час, Нова Зоря, Правда, Неділя, Мета, Українська Школа й Народня Справа. Крім того кілька членів Головного Виділу „Просвіти“ та всі члени Комісії для поборювання неграмотности, разом около 40 осіб. Нараду відкрив о 6 год. веч. голова „Просвіти“ д-р Ів. Брик: Достойне зібрання! Гол. Виділ Т-ва „Просвіта“ скликав на нараду представників наших центральних установ і преси тому, бо справа така важна, що вона мусить інтересувати всі наші установи без вийму. Зі справою неписьменности серед нашого народу звязана доля всіх наших культурних, економічних, фахових установ і преси. Гол. Виділ видав в тій справі відозву. Автор її б. пос. В. Целевич. Отвираючи сю нараду висказую бажання, щоби вона була історична у своїх наслідках, витаю всіх щиро і передаю провід голові комісії для поборювання неграмотности, Всеч. о. Ю. Дзеровичеві. — о. Ю. Дзерович: Дякую Шан. Панству, що зійшлися тут на поклик комісії. Уділюю голосу п. пос. В. Целевичеві для виголошення реферату. — Дир. П. Вовчук: Т-во „Відродження“ веде протиалкогольну пропаганду. Гол. Рада „В.“ перевела ухвалу, щоби на зборах і засіданнях ніхто не курив. Ставлю внесок, щоби для піддержання поваги нашої наради ніхто не курив. Це буде добрий початок і примір для наших народних мас. — о. Ю. Дзерович: Уважаю, що цего внеску не можна взяти під увагу. (Більшість присутних одобрила становище голови наради)*). — Реф. В. Целевич: Вп. Пані й Панове! Сьогодня запрошено всі наші установи і пресу, щоб радити над справою неграмотности. Богатьом може здаватися, що цю справою повинна заняття сама „Просвіта“. Нема сумніву, що український нарід, не оглядаючись на своє тяжке положення під кождим оглядом, розвивається всебічно й має значні досягнення на всіх фронтах. Часом за працею будня забувається про справи загальнішого значіння, які на перший погляд видаються дрібними. Та часто ті дрібні справи будуть в будучности рішати про бути чи не бути української нації. Досі наш загал і наші установи звертали мало уваги на неграмотність серед нашого народу. Часто дивуємося, дячого ми, 40 міліоновий нарід, не маємо ще своєї держави, а такі малі народці, як Естонці, Лотиші й Фінляндці мають свої держави. Та треба знати, що у Фінляндців неграмотних є тільки 1 проц., в Естонії 12 проц. Остання статистика неписьменности в Польщі виказала застрашаюче число неграмотних. В Галичині серед гр.-кат. 49 проц., на північ. зах. землях серед православних аж 76 проц.! Неграмотний це не повновартісний громадянин. Він вилімінований з життя освітнього, господарського й політичного. Отже ми диспонуємо властиво лише половиною нашого громадянства, бо друга половина неграмотна. Неграмотність серед нашого населення в Польщі не зменшується, але постійно збільшується. На нашій Волині не побирає науки 150.000 дітей у шкільному віці. Отже на наших землях відбувається масова фабрикація неграмотности! В міру зросту не-

*) Ми також тої думки, що Впр. о. Дзерович слушно не піддав під голосування внеску, щоб не курити в часі наради, — бо таких внесків під голосування не піддається. А саме тому, що председатель повинен без голосування зарядити, що в часі засідання курити не вільно, коли хочби одна особа не бажає собі сидіти в димі. Се річ зовсім ясна. Атже некурення се нормальний стан. Хто хоче курити, може вийти. Пишучий сі стрічки сам належить до налогових курців, але не може признати рації курцям в часі засідань. — Ред. „Н. З.“.

грамотности підривається корінь усякій праці, всім нашим установам: Церкві, „Просвіті“, „Рідній Школі“, кооперації і т. д. Тут ходить о велику ставку: бути чи не бути українській нації. Оскільки влада поборює неграмотність, як прим. у війську, то з того для нас нема користи, бо там учать лише чужого письма. Військові вертають на села і надають польський характер українському селові. Читають польську пресу, співають польські пісні і т. д. Тепер влада заприсягає до поборювання неграмотности повітові комісії позашкільної освіти. Це відбувається на кошт наших громад. Вчать наших неграмотних чужої грамоти й чужої мови. Поборювання неграмотности заходом держави має для нас негативний вислід. Тому для нас боротьба з неграмотністю це кардинальне питання. Коли неграмотність серед наших мас буде дальше зростати в такім темпі, як досі, то наслідок того буде занепад всього нашого життя на всіх ділянках. Тому Комісія запросила всі наші установи й пашу незалежну пресу, щоби вдарити в дзвін тривоги, щоби всіх заінтересувати, щоби витворити психольоґічний ґрунт в цілій суспільности, щоби приступити негайно до пляновоі боротьби з неграмотністю. Досі були в нас тут і там курси неграмотних, які підпадали під постанови адміністраційної влади. Треба було мати відповідний льокаль, кваліфіковані сили, певне число учасників і т. д. Праця не вдавалася з ріжних причин, бо або льокаль не відповідав, учасників було замало і т. д. Часто адміністраційна влада забороняла такі курси. Теперішний час такий грізний, що треба зірвати з дотеперішними методами праці. Не можна тут поручати якихсь точно означених метод, як досі. Треба всіми силами і способами боротися з неграмотністю. Курси можна і треба уладжувати там, де є на місци відповідні сили. Велику кампанію треба повести за гурткови м навчанням. Як вільно дітям учитися в приватного учителя без дозволу, таксамо не може підлягати ніяким адміністраційним шиканам те, коли 5—9 осіб буде учитися писати й читати. Малі ґуртки уможливлять сеґреґацію відповідно до віку і здібностей. Ґурткове навчання може мати більший успіх ніж курсове. Оскільки адміністраційна влада буде забороняти ведення курсів або ґуртків, треба з того зробити відповідний ужиток. Як будемо мати 500 заборон курсів для поборювання неграмотности, то це буде нечуване в світі. Треба кинути клич, щоби грамотний навчив неграмотного, щоби діти, що ходять до школи, вчили своїх батьків. По наших селах сидить тепер без праці коло 6.000 наших інтеліґентів! Їх треба змобілізувати до пляновоі роботи. Одним закликом сего не зробиться, тільки пляновою пропаґандою в пресі і збірним зусиллям усіх наших установ без виїмку. Треба витворити відповідний психольоґічний настрій серед мас, що треба вчитися своєї грамоти. Деякі наші люди ще кажуть: „Мій дідо не вмів писати і я можу не вміти!“ Ту нехіть до науки в старшім віці треба конче переломити, бо грамотність це фундамент усего. Комісія для поборювання неписьменности при Гол. Виділі „Просвіти“ виготовить відповідні інструкції. Що можуть зробити в тій ділянці поодинокі наші установи? Нпр. маємо „Будучність“, т-во наших служниць, серед яких неграмотність дуже поширена. При українській народности держить їх тільки Церква. Наших служниць втягають на польські курси для неграмотних або вчать Польки і богато їх пропадає для нас. Тому т-во „Будучність“ повинно зорґанізувати пляновe навчання неписьменних служниць. „Відродження“ може вести свою пропаґанду абстиненції головно серед письменних. Тому у своїх виданнях повинно пропаґувати клич боротьби з неписьменністю. „Дністер“ і „Карпатія“ можуть призначити відповідні нагороди для громад, де найменше неграмотних, або для того, хто навчить найбільше неграмотних. Бо тільки грамотні розуміють значіння обезпечення. Також інші наші економічні установи можуть установити нагороди, щоби викликати амбіцію, благородне суперництво, перегони в боротьбі з неграмотністю, що може сильно зактивізувати, розрухати наше громадянство. Наші спортові т-ва, Луги й Соколи повинні повести клич боротьби з неграмотністю серед молоді. Таксамо „Марійське Т-во Пань“ повинно занятися тим серед найнижших верств наших міст. Також „Міщанські Врацтва“ мають тут велике поле до попису. Наша кооперація на своїх нарадах, зборах, анкетах і в своїй пресі повинна також кидати кличі боротьби з неграмотністю. Кооперація це властиво орґанізація грамотних. Коли РСУК це ідейна станиця кооперації, то повинен заохочувати до боротьби з неграмотністю. „Рідна Школа“ в першу чергу покликана поборювати неграмотність серед дітей. Дітн скоро забувають науку по скінченні школи. „Р. Ш.“ повинна орґанізувати діточі бібліотеки, щоб запобігти поворотній неграмотности. Коли ходить про „Сільський Господар“, то якжеж може він провадити свою роботу на селі з темними людьми, яких до нічого переконати не можна? — Союз Українок переведе ударну кампанію серед нашого жіноцтва, де неграмотність більша ніж між мущинами. На Волині є аж 84 проц. неграмотних жінок! На селах є богато інтеліґентного жіноцтва, пр. жінок священиків, які могліб повести навчання неграмотних селянок. — Українське Ґіґієнічне Т-во може успішно працювати тільки серед грамотних. Т-во Охорони Дітей мусить дбати про грамотність наших дітей. Червона Калина не може ширити своїх видань про наші визвольні змагання серед неграмотних. — Ординаріяти змобілізують духовенство до боротьби з неграмотністю, особливо там, де нема жадних українських товариств, прим. на Лемківщині. По містах тільки церква має вплив на деякі круги, головно старших. Духовенство може відіграти велику ролю у витворенні психольоґічного наставлення, що треба вчитися читати і писати. Церковні брацтва повинні поставити собі за точку амбіції, щоби всі їх члени були грамотні. Знаю, що в одній громаді коло Криниці, де є польська школа, священик вчив в церкві українського письма. Церква може бути піоніром в боротьбі з неграмотністю, може підготовляти психольоґічний ґрунт до зведення сеї боротьби. Нема народу в Европі, котрий виказував би так богато неграмотних як Українці й Білорусини в Польщі. Ми дорівнуємо Індії та Єгиптови, де є ще більше неграмотних. На совітській Україні менше неграмотних ніж тут. — Наша преса може тут найбільше прислужитися, ведучи постійну пропаґанду, відповідну до своїх читачів. Комісія для поборювання неграмотности приготовляє відповідні кличі як шпунти для часописів і відповідні інструкції, щоби не лиш учителі але й некваліфіковані сили, студенти, ученики та свідомі селяни могли вчити неграмотних. Підготовляються технічні інструкції, методольоґічний підручник, рухома абетка, інструктивні курси для тих, що хочуть учити неграмотних і не знають, як це зробити. Завданням наших установ буде співпрацювати й усталити ріжні надгороди для заохочення до сеї акції. Гол. Виділ „Просвіти“ веде відповідну кампанію як краєвий центр. В повітах філії „Просвіти“, по селах читальні „Просвіти“ повинні орґанізувати ту акцію. Де нема читальні, там церковні брацтва поведуть справу. Крім „Просвіти“ повинні занятися сею справою всі наші установи. Акція мусить бути всенародня. Треба використати всі можливости. Мусить бути відповідний психольоґічний настрій і запал для сеї справи. Збірне зусилля всіх наших установ, постійна пропаґанда преси і живого слова мусять осягнути те, що справа боротьби з неграмотністю закорінниться і перейде в кість і кров українського народу. Пятно рекорду неграмотности в Европі мусимо з себе стерти! (Д. б.).

Українські дозорці орґанізуються

Посвячення прапору їх т-ва „Воля“.

Орґанізаційна сітка огортає щораз ширші круги українського громадянства у Львові. Се тим відрадніше, що ґуртування українського елєменту йде самочинно, здолу і на професійній та національній підставі. Таким проявом самочинного гону до орґанізаційного життя було посвячення прапору Т-ва Українських Дозорців Домів і Домашної Прислуги „Воля“ у Львові. Се свято відбулося мин. неділі. Акту посвячення довершив у волоській Церкві ВПреосв. Никита Будка. У святі взяли участь наша преса і представники майже всіх наших господарських й освітних орґанізацій. По акті посвячення ВПреосв. Никита виголосив відповідну проповідь. Потому в битком набитій салі Сокола-Батька при вул. Руській відбулася святочна академія і вбивання цьвяшків у пропамятну таблицю т-ва „Воля“. Академію відкрив голова „Волі“ п. І. Жмінковський. П. Голова зложив привіт і подяку нашим духовним Властям, всім кумам прапора і гостям. Дальше слідували промови і привіти та виступи хору під проводом п. Осташевського. Деклямація наслідком заборони влади відпала. Тому секретар т-ва „Волі“ п. Іван Козицький замість неї представив у ядерній промові заходи в справі орґанізації сего професійного т-ва. Найбільше перепон при засновуванні т-ва було зі сторони наших соціял-демократів. Вони не хотіли допустити до сего, щоби поза пепесівським і їх „вспульним дахем“ повставали чисто українські професійні орґанізації. Після промови учасники вписувалися до пропамятної книги і складали жертви на цілн товариства. Про само товариство й українських дозорців у Львові напишемо окремо.

Спокоєм ума осягає чоловік в своїм життю тільки, що талантом. (Висказ невідомого з імени мудрця, наведений у Смайлса).

Орґанізування середнього стану

Вже другий місяць іде в Станиславові жива суспільно-освітна праця. Зорґанізування укр. середнього стану— це клич, який здобуває собі серед громадян Станиславова щораз більше прихильників. Щораз ширші круги нашого населення зачинають будитися наче з просоння до живої, активної праці. Ініціятива і ціла ідеольоґія вийшла з кругів Товариства „Укр. Ремісниче Бурса“ і Т-ва укр. ремісників, торговців і промисловців „Зоря“. Наразі праця відбувається тільки в Станиславові. Одначе вже назріває час, що ціла акція піде поза Станиславів. В самім Станиславові відбуваються в тій ціли кождої неділі конференції для укр. рем. молоді. Вони мають на ціли спрямувати тих молодих людей на нові дороги, до нових завдань. Крім того відбуваються також кождої неділі систематично ремісничі конференції. На них порушуються підставові проблеми, які тісно вяжуться зі зорґанізуванням укр. середнього стану по наших містах і місточках. Одними і другими конференціями проводить о. Д-р Василь Кушнір. Щоби підготовити в тій ціли укр. громадянство, відбуваються в Станиславові систематичні реферати кождої неділі і кождого укр. свята по читальнях „Просвіти“ у всіх дільницях Станиславова. Цілий ряд прелеґентів з кругів місцевих професорів, інжинірів і лікарів зголосили свої теми до рефератів, які вже почалися і мають відбуватися в зимовім речинці постійно. Згаданій ідеї служить також часопись „Фаховий Вістник“. Значіння укр. середнього стану по наших містах і місточках та його культурну ролю в нашому національному житті зрозуміло як найкраще укр. ремісництво, торговці та промисловці в теперішних часах. Вони здають собі вповні справу з того, що зближається час — і нині він вже є, — де укр. середний стан відіграє одну з передових роль в цілому нашому національному життю та стане могутнім заборолом нашої Церкви і цінностей нашого народу. І тому вони, свідомі свойого завдання виповіли отверту боротьбу тому згубному впливові песимізму, що наче поліп, почав огортати щораз ширші круги нашого громадянства. Тому з кличем: геть зневіру! при впертій послідовній праці сей середний стан нашої суспільности може у великій мірі причинитися до обнови нашого суспільного життя.

Маленький фейлетон

Ґрипа і як перед нею берегчися

Звичайно в переломовім часі між осінню й зимою, перед морозами, шириться ґрипа. Вона зачинається від катару, кашлю, анґіни, болю голови, горячки, ломання в костях. В одних ґрипа переходить скоро й легко, в других буває вона затяжна і злобна, переходить на всі орґани: серце, легені, нирки, кишки, сустави, мозок і навіть нерви. В часі епідемії ґрипи не треба легковажити навіть найменшої простуди. Не треба перебувати в переповнених, задимлених і негієнічних льокалях, не відвідувати хорих на ґрипу, не цілувати рук. Ґрипу можна перервати на початку заживаючи хініну або аспірину. Горло й уста треба кілька разів денно полокати окисненою водою. На ніч добре брати средства на поти, чай з цитриною або чай з липового цвіту. Як довго треває горячка, не треба виходити з хати. Ґієна устної ями має велике запобігаюче значіння, бо в ній ґніздяться всякі заразки. Попсуті зуби треба негайно запльомбувати.

Присилайте передплату!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Вісти з гр. кат. діецезії в Канаді. Започаткована при кінці травня візитація укр. катол. парохій в Західній Канаді Преосв. Василієм Ладикою, Епископом Канадійських Українців, вже на укінченню. До кінця вересня Преосв. Ладика відвідав 49 парохій і посвятив 8 нових церков. З того відвідано в пров. Альберті 19 церков і посвячено 2 нові В Саскачевані відвідано 19 парохій, посвячено 5 нових церков. В Манітобі відвідано 11 парохій і посвячено 1 нову церкву.

Торжественне відсвяткування дня св. Йосафата в Інсбруці. Заходом українських богословів відбулось тут тридневне набоженство в честь св. Йосафата, а в неділю 27 м. м. торжественна Служба Божа. Сл. Божу правив о. Брода ЧСВВ, діяконував о. Ів. Гринюк зі Львова і о. В. Касінай, родом Словак. Проча асиста переважно Американці, які гарно вивчились наших церемоній так, що виглядало неначеб це не були питомці рим. кат. обряду. Співав німецький хор питомців „Цецилія", який також гарно віддав наші мельодії та виразно вимовляв слова. Присутних було повнісінько, уважно прислухувалися, користуючись книжкою Всеч. о. Д-ра Горникевича, в якій латинськими буквами переданий старословянський текст і поданий переклад в німецькій мові. — З українських богословів є тепер в Інсбруці тільки 5, згуртовані в однім словянськім гуртку „Ляндсманшафт", до якого належать всі Словяни, опріч Поляків, які недавно тому відлучилися й отворили свій власний гурток. Українці мають свою власну каплицю, яку украшують наші образи роботи Куриласа, передовсім образ св. Йосафата. Чужинці дуже інтересуються нашим обрядом, нашою мовою, взагалі нашим народом і загально дуже прихильно настроєні до Українців. Мають Українці також гарну, хоч маленьку ще бібліотеку. Не дістає нам тільки одного, а це одноманітности в наших церемоніях і обрядах, на що звертають увагу латинники тай питають, чому один священик так править, другий інакше, оден каже собі дзвонити, другий не позволяє, оден читає спокійно, другий заводить неначеб співав і т. п. — Очевидець.

Св. Конгр. для Сх. Церкви видала VIII том („фасцікулюм") жерел канонічного права Східної Церкви. Дотепер появилися отже такі томи: Нове загальне право (I—II, 1550—1902); Номоканон Бар-Гебрея (III, 1226—1286) для антіох. Церкви; „Східний Синодікон" (IV) для халд. Церкви у франц. і нім. перекладі; „Фата-Негест" для Абіссинців (V); старинні абіссинські тексти (VI); тексти вірм. права (VII); Історичні студії над жерелами східнього кан. права (VIII). Останній том один з найцікавіших і для Українців. Коштує 60 лір разом з почтою. — (і. л.).

Незабаром відбудеться в Римі канонізація блаж. Андрея Фурне'я, французького священика.

Унія муцин Кат. Акції в Італії обходила недавно торжественно 10-ліття свого істнування.

В Тіволі к. Риму відправлено заупокійні богослуження за убогих. В їх спомин поставлено на цвинтарі дуже гарний помяник: статую Христа, долота мистця Карла Фонтани.

„Журналь де ля Ґротт де Люрд" помістив офіціяльний лікарський звіт про чудесне уздоровлення Маркили Арпан дня 23. VIII. 1931 р.

Бельгійські католики змагають до того, щоби вибороти в себе свободу кат. Церкви, якої права в Бельгії значно обмежені.

В Лондоні виставлено на ліцитацію лист з підписом св. Франціска Кеаверія.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В КАНАДІ. Канадійські Українці мають 5 своїх послів, з того одного у федеральнім парляменті, а 4 в парляментах провінціональних, 2 в Альберті і 2 в Манітобі. Послом до федерального парляменту є п. Мих. Лучкович (учитель). Провінціональними послами в Альберті є пп. Петро Міськів (учитель, тепер студіює права) й Ізидор Горецький (директор нищої і середної школи), а в Манітобі пп. Микола Бачинський (учитель) і Григорчук (купець). Албертійські посли вибрані партією Злучених Фармерів Альберти, обидва Манітобські посли з партії прогресістів.

ПОСОЛ ДО АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ Леонард інтерпелював анґл. міністра загр. справ, чи він звернув увагу на петицію до Союза Народів у справі поведення польської влади супроти українських кооператив. Міністр відповів, що він знає про ту петицію і що Рада займеться нею. Рада Союза може передати справу Комітетові Трьох.

У ЗВЯЗКУ З НАПАДОМ НА ПОЧТОВИЙ УРЯД в Городку аґенція „Всхуд" оповістила зазив політичних кругів до польської суспільности і студентів, щоб вони припинили протижидівські демонстрації, бо сі демонстрації використовують революційні орґанізації.

ВАРШАВСЬКА ПОЛІЦІЯ перевела ряд трусів і увязнень між діячами „Обвеполю". Викрито архів „Обвеполю", богато тайних вказівок як викликувати заворушення і т. д. У звязку з тим мають розвизати „Обвеполь" у Варшаві. Увязнено 50 ендецьких студентів.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР при Квіриналі гр. Стефан Пшездзецкий помер наглою смертю по приїзді до Варшави. Рівночасно помер французький амбасадор при Квіриналі. Оба ті факти коментують з забобонним страхом.

ПРОТИ ПОЛЬСЬКО-ФРАНЦУЗЬКОГО СОЮЗУ. З Парижа доносять: Відомий французький публіцист, Пфайфер написав у часописі „Репіблік", що французька політика, яка спиралася на Польщі і Малій Антанті та мала на ціли вдержати версайський договір, безповоротно скінчилася. Французька опінія повинна бути приготована, що Німеччина й Італія виступлять з предложеннями, які Франція або мусить приняти в цілости або відкинути в цілости. Це в однім і другім випадку потягне за собою важні наслідки.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА називає нове правительство Німеччини „кабінетом відпруження". Його парляментарні підстави богато ширші ніж кабінету фон Папена. Тому опозиція займе супроти Шляйхера більше примиряюче становище. В заграничній політиці кабінет Шляйхера більше рішучо стремітиме до зрівнання Німеччини у зброєннях.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА приняла новий німецький уряд Шляйхера на загал прихильно. Підчеркується головно те, що новий уряд дасть сильне підпертя мін-у загр. справ у його боротьбі за зрівнання Німеччини у зброєннях.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ була дискусія над тим, що Німеччина має більші новочасні воєнні кораблі ніж Анґлія. Се оцінено як небезпеку для мира.

ГОЛЯНДСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ приняв новелю проти богохульства. Вона звернена проти комуністів. За богохульство словом чи письмом найменше рік вязниці, або бодай 100 ґульденів гривни.

ҐАНДІ зачав знов голодівку як протест проти злого поведення в тюрмі з його другом, проф. Патвардганом, котрий також голодує.

НОВИНКИ

Назвиска обох убитих учасників нападу на почту в Городку коло Львова вже відомі. Перший се 20-літний студент техніки Михайло Юрій Березинський, другий се б. театральний статист Володимир Старик. Польська преса пише, що поліція увязнила вже 5 безпосередних учасників нападу. „Діло" з дня 4 грудня с. р. ч. 269 осуджує терористичні акти. Вину за сі жалюгідні події складає „Діло" не лише на незалежні від нас обставини, але й на себе, бо „ми — пише „Діло" — може замало боролися з тими явищами нашого життя, які доводили і доводять до таких актів".— Наше становище в тій справі відоме. Воно від початку таке саме і ми не потребуємо нічого зміняти ні додавати.

40 наших студентів увязнили у Львові у звязку з нападом на почту в Городку. Між ними: В. М. Янів, Д. Штикало, Я. Рудницький, Я. Гладкий, Я. Рак, І. Равлик, Ю. Старосольський, Б. Макарушка, Б. і Т. Скрентовичі, В. Качмарський, Б. Думін, В. Левицький, Коропій та інші. По двох днях випустили їх на волю. Також богато молоді увязнено на провінції.

Шкільні плебісцити за українською мовою навчання переводять в цілій Галичині й на Волині. Розійшлося 130 тис. деклярацій. Деякі війти мимо міністеріяльних розпорядків відказуються потверджувати підписи батьків на шкільних деклярацїях. Таке було в галицькім повіті в Межигірцях, Темерівцях, Селищах, Деліїві та Пукалівцях; в Мостищині в Золотковичах і Радохінцях; в Чортківщині в Старій Ягольниці та в Шманьківцях. На Волині роблять ріжні перепони. В Дубенщині в Хріниках поліція забрала 200 деклярацій у п. Ю. Омельчука; у п. Гелети з Вичовок поліція забрала виповнені вже деклярації. Мимо тих перепон плебісцитова акція повинна стати всенародною. Про всі надужиття треба доносити до Правної Оборони при Гол. Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

Львівський римо-катол. Епископат видав до студентської молоді зазив, щоб вона припинила демонстрації. В тім зазиві м. ін. написано: Католицькій вірі й етиці чужий клич „Око за око, зуб за зуб". Заклинаємо Вас на любов Батьківщини, котрій особливо тепер потрібний спокій, вертайте негайно до праці, бо завішення викладів приносить велику шкоду передовсім Вам.

Польські студенти у Львові ухвалили на вічу м. ін. отсі резолюції: 1) бойкот Жидів, 2) „нумерус-клявзус" проти допливу Жидів до т. зв. вільних звань, 3) наглий суд над вбивниками студ. Я. Ґродковского.

Протижидівські демонстрації польської молоді у Львові вже припинилися. Всі крамниці відчинені, нападів на прохожих вже нема. Виклади у львівських високих школах вже відновлено.

Лікарська комісія і доходження виявили, що студ. Заморський був ранений підчас протижидівських демонстрацій у Львові не вистрілом з револьверу лише від вибуху петарди, котру мав при собі. У звязку з тим випущено на волю Жидів Блявштайна і Шенфельда, підозрілих в тім, що вони мали пострілити Заморського.

Прокураторія наказала увязнити 25 провідників польського студентства у Львові у звязку з останніми нападами на Жидів. Увязнені самі ендеки.

На зібранні комуністів у Варшаві велася дискусія між сталінівцями і троцкістами. Поліція увязнила 195 учасників і забрала писемні матеріяли.

У Варшаві збанкротувала військова кооператива, котра мала великі привілеї. Державний скарб поніс 700.000 зл. шкоди. Заряджено слідство.

На Поліссі замкнено останню українську школу.

Випозичальня Бібліотеки Т-ва „Просвіта“ перенесена на Руську вул. ч. 1 і випозичає книжки: що дня в будні від $8^1/_2$—$6^1/_2$, а для учеників -ць, замешкалих у Львові, від 5—$6^1/_2$ год. В українські свята для всіх від 9—12 год.

Академії в честь Гетьмана Івана Мазепи відбулися в Самборі, Надвірній, Тернополі та в богатьох інших наших містах і селах. Тільки „Великий Львів“ лишився останній.

У звязку зі зміною терміну шкільного півроку свідоцтва за перший піврік виставлятимуть у школах вже перед латин. Різдвом. В сім шк. році виїмково можна буде ще виставляти свідоцтва з кінцем січня.

Чехословаччина мала 1. XII. 1930 р. всего 7,109.376 душ, з того 4,713.366 Чехів, 2,270.943 Німців. Решта припадає на нації: українську, мадярську, жидівську і ин. Чехів прибуло за 10 літ 7.2%, Німців 4.3%. У Празі число Німців зросло з 4.5 на 5%.

ОО. Францішкани поставили великий хрест на горі Небо, звідки Мойсей оглядав обіцяну землю. Хрест в ночі освітлений і робить могутнє вражіння.

Баронесса Пастор, вдова по славнім авторі „Історії Папів“, обходила недавно 75-річницю своїх уродин. Жие вона в Мюнхені, ще зовсім здорова.

Мадярські студенти націоналісти перевели у всіх високих школах двогодинний страйк й зложили меморіял до правительства, щоб ограничити число студентів-Жидів до 5 проц.

В 10 італійських університетах зорганізовано 4-місячні курси військової історії. Викладають висші офіцири історичного бюра при гол. штабі.

Берлінська поліція шукає від кількох днів тайної комуністичної радіостації, котра на коротких хвилях надає відчити й аґітаційні промови.

Англійська летунка Емі Джонсон-Моллисон побила рекорд свого мужа. Вона перелетіла з Лондону до Капштаду в 4 днях і 7 годинах.

Вел. князь Александер Романов, котрий живе в Америці, оповістив свої спомини п. з. „Колись був я Великим Князем“. Спомини повні сплетень. Про політику в них мало.

В Ленінграді згорів Червоний Театр. В пожежі погибли три особи.

Буря на Каспійському Морі ушкодила 20 кораблів. Три з них пішли на дно. Кілько людей погибло, ще невідомо.

Комітет мирної нагороди Нобля постановив сего року нікому її не признати. Згідно зі статутом відложено її на слідуючий рік. Справді трудно комусь признати мирну нагороду, коли весь світ думає про нову війну.

138 міліонів радіослухачів є на цілому світі. Радіевих стацій 1.105, апаратів приймачів 34 міліони. Найбільше поширене радіо в Америці, Анґлії та Німеччині.

Імігрaція до Аргентини буде замкнена з днем 1. січня 1933 на необмежений час. Причина: щоб не збільшувати там безробіття.

79 міліонерів у Злучених Державах Півн. Америки скінчило самогубством в 1931 р. Вони не були в матеріяльних клопотах.

В Китаю є більше як міліон прокажених, в Індіях 600.000, в Африці пів міліона, в Японії 50 тис., в півд. Америці 35 тис., в півн. Америці 2.800 й 1.700 в Росії. Велику поміч несуть нещасним католицькі місіонарі.

Магазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 8-20

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

На основі розпорядку президента Р. П. орґанізується в цілій Польщі т. зв. Хліборобські Палати. В склад тих палат входитимуть: 1) вибрані на повітових зборах членів повітових виділів і хліборобів, 2) вибрані добровільними хліборобськими орґанізаціями і 3) призначені владою. На удержання сих палат призначено 3% ґрунтового податку і 50% впливів самоврядного воєвідського додатку до ґрунтового додатку. Хліборобські Палати повстануть у кождому воєвідстві. Ся справа дуже важна для нашого хліборобства.

Жіночий Базар, кооператива з обмеженою порукою в Теребовлі. Заходом місцевої філії „Союзу Українок“ повстала в Теребовлі в жовтні 1927 р. кооператива „Жіночий Базар“. 50 членів зложило уділи по 10 зл. і так отворено в „Народньому Домі“ склеп з мануфактурними і блаватними товарами. Треба підчеркнути, що це одинокий того роду наш кооперативний склеп в цілій Галичині. В першому році його істнування було 150.000 зол. обороту, чистий дохід виносив 1000 зл. В 1928 р. був влім до склепу „Ж. Б.“, котрий мав через те шкоди на 6.000 зл. Через ту крадіж, через крізу та невеликий оборот „Ж. Б.“ не приносить тепер доходу, але не має й дефіциту. Склеп „Ж. Б.“ дає працю трьом нашим жінкам. Тепер намічено відкрити філії „Ж. Б.“ в містечку Будзанові та в кількох більших селах як окремі склепи або як відділи при кооперативах. Всіх членів кооперативи „Ж. Б.“ є тепер 70, хоч повинно бути значно більше. На жаль праця теребовельського ідейного жіноцтва не стрічає досі належної підтримки серед українського жіноцтва в повіті.

Польська Каса Ощадности обнижує процентову стопу від ощадностей з 6 на 5% з днем 1 січня 1933. Комунальні Каси Ощадности Львова, Варшави, Кракова і Катовиць та Галицька Каса м. Львова платитимуть 6% від нових ощадностей, від вязаних піврічних вкладів 7% в річнім відношенні.

Закон корисний для шевців має появитися незабаром. Той закон заборонить привозити обув з заграниці або дуже обмежить довіз і заборонить фабричну направу обуви.

Нові 5-золотові монети будуть випущені в обіг в найблищих днях. Вони матимуть рисунок подібний до тих, що є на 10 і 2-золотових монетах.

ДО ХВАЛЬНОЇ УКР.-КАТОЛИЦЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ У ЛЬВОВІ

Щороку Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження“ з настанням зими кидає клич: Устроюйте мясничні забави без алькоголю! В цьому році особливо діймаюче дається в знаки грошева скрута та політичні злидні. Та серед загального пригноблення та отупіння тим голосніше хай звучить наш зазив: Женіть алькоголь з Ваших забав, не затроюйте ним рідкі хвилини товариської розради та безтурботньої розривки! Не викидайте важко придбаних грошей на отруту і власну загибіль! Обходіть тверезо свята, празники і забави! Ці кличі кидаємо до всіх товариств в першу чергу тих, де гуртується молодь, цвіт і надія народу! Віримо, що вони найдуть численних слухачів і виконавців. Держім високо прапор тверезости!

„Відродження“ має також обовязок поборювати нашого другого ворога, яким є тютюн. Нажаль, ще досі клуби синього диму та невиносимий сопух затроюють повітря наших домів та публичних установ. Тому наше Т-во взиває всі українські установи, щоби на своїх сходинах вводили заборону куріння тютюну, який вбиває тверезу думку, затемнює мозок, поневолює самостійність і ініціятиву.

Ці дві резолюції, які ухвалила Головна Рада „Відродження“ на своїому засіданні дня 22 листопада 1932 р. подаємо до відома Хв. Товариства, в надії, що разом з нами станете активно на протиалькогольному і протинікотинному фронті.

Головна Рада Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження“.

(Слідують підписи й печать).

Обуву з... волосся вироблятимуть в Москві. Большевики пишуть, що перші спроби вдалися. Фризієри достарчатимуть людського волосся, з котрого вироблятимуть повстяну обув, т. зв. „валенки“.

Форд, американський промисловець і міліярдер, заявив журналістам, що економічна кріза в Америці вже кінчиться. Наступає вже господарська поправа, котра може довести до ще ліпших відносин, ніж були в часах „просперіті“.

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр в прив. оборотах 8.92—8.94 зол.; канад. доляр 7.50—7.70; нім. марка 2.10—2.12; 100 чесь. корон 25.50—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 23—25.50 зол.; пшениця сел. 21—21.50; жито двір. 14—14.50; жито сел. 13—13.25; ячмінь броварний 14—15; ячмінь двір. 12—12.50; ячмінь на мливо 10.75—11.25; овес двір. 14—15; овес замоклий 11—11.50; кукурудза 12.50—13.75; гречка 11—11.75; фасоля біла 18; фасоля краса 18.50; просо 12.50; лен 40; сімя конопляне 27; конюшина чер. 105; мак синий 110; каша гречана 24—26; макухи льн. 19; ґрис пшен. 7.25; ґрис жит. 6.75. — Львів: пшениця двір. 25—27.50; пшениця сел. 23—23.50; жито 16—16.50; овес двір. 15.50—16; овес двір. замоклий 14.25—14.75; овес сел. 13—13.50 зол.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла екст. і десер. 3 зол., за 1 л. молока 17—19 сот.: за 1 л. сметани 90 сот.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. яець 2.25 зол. Маслосоюз платив за 1 копу 6.60—6.80 зол.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

ВП. Дописувачеви з Канади. Дуже дякуємо за цікаву статтю про хліборобство в Канаді. Ми призначили її до святочного числа „Н. Зорі“. — *ВП. Читачеви з Варшави.* Щиро дякуємо за присилку того числа „Тенчи“, в котрім накликується до асимілювання Українців. Річ ясна, що такого ворожого органу не можна поручати нашій суспільности. Зробив се один з наших дописувачів, котрий не знав того числа „Тенчи“, який Ви нам були ласкаві прислати.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Врановської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 44-50

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 7-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Врановських 4. Тел. 59-88.

КІНА

АДРІЯ: „Христя лісниківна“ (Лія Мара і Гаррі Ліпке).
АТЛЯНТІК: Пісня ночі (Ян Кепура).
КАСІНО: Арсен Люпін, джентельмен — вломник.
КОПЕРНИК: Сатана заздрости.
МАРУСЕНЬКА: Сатана заздрости.
МІРАЖ: Шлях до раю (Ліліян Гарвей).
ОАЗА: Спізнений роман і ревія.
ПАЛЯС: Атлянтида (Бриґіда Гельм).
СТИЛЕВЕ: Облава в Парижі.
УТІХА: В погоні за чорною маскою (Гаррі Піль).

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 95 (593). Львів, неділя, 11 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Новий Бісмарк в Німеччині

Анґлійський голос про нового німецького канцлєра.

Лондонський щоденник „Дейли Експрес" пише: Новий Бісмарк заняв те місце, котре в історії належиться німецькому канцлєрови. Се ґенерал Курт фон Шляйхер, котрий у 50 р. життя держить у своїх руках силу навіть більшу ніж була та, якою розпоряжав Бісмарк. Шляйхер не тільки канцлер цілої Німеччини, але й диктатор Прусії та безпосередний начальник армії і фльоти. Це сильний чоловік, котрого нарешті знайшла Німеччина... (Голоси французької преси про Шляйхера гл. внутрі сего числа „Н. З.").

Великі держави нарешті погодилися

Німці і всі побіджені держави одержали рівноуправнення у зброєннях.

Довірочна нарада представників 5 держав скінчилася опівночі на нічім. Франція годилася вже дозволити Німеччині зброїтися протягом 2 літ але з тим, щоб до того часу було здійснене забезпечення мира. Німецький представник домагався рівноуправнення в зброєннях без застереження. На тім нарада розбилася, хоч Америка й Анґлія злегка підпирали Німеччину. Останні вісти доносять, що Франція вже уступила під напором Англії й Америки.

Варшавський Сойм радить

Останні соймові наради проминули спокійно. На порядку дня було перше читання 11 законів переважно ратифікаційних, наглі внески клюбів жидівського й ендецького у справі протижидівських виступів, перше читання закону про побір рекрута і наглий внесок послів Стронніцтва Людового з справі репресій адміністраційних властей супроти страйкуючих селян. Наглість внесків санаційна більшість відкинула. Пос. Стронський (н-д) доказував, що договір про ненапад між Польщею й СССР повинен бути ратифікований соймом а не президентом РП, бо в договорі є правні приписи, що обовязують горожан. Такі договори конституція застерігає соймови.

Новий редактор „Канадійського Фармера"

Довголітний редактор „Канадійського Фармера", що виходить що тижня у Вінніпеґу в Канаді, п. Онуфрій Гикавий, уступив. Від 1 вересня с. р. редакцію обняв Д-р Теодор Дацків, галичанин. Д-р Дацків заявив в „К. Ф.", що не допускатиме реліґійних „файтів" (сварів) в тій часописі. Дійсно, вже час, щоби „К. Ф." за 30 літ мав бодай одного редактора, який не поборювавби нашої Церкви в Канаді. Видавцем „К. Ф." є Чех, п. Ф. Дончек.

Дипльоматичний корпус

повстане при Союзі Народів.

З Женеви доносять: Тут відбулися збори постійних делеґатів держав при Союзі Народів. На зборах рішено виступити з ініціятивою утворення при Союзі Народів дипльоматичного корпусу на таких самих підставах, на яких існують дипльоматичні корпуси в столицях суверенних держав. Вибрано окремий комітет, котрий має в тій справі порозумітися з ґенеральним Секретарем С. Н. Будуть нові видатки на таку мало рентовну установу як Союз Народів.

Нема жадного перелюднення

Коли не буде свободи еміґрації, вибухне велика війна.

Б. канцлєр Австрії Стрерувіц виголосив лекцію такого змісту: На земній кулі є коло 30 міліонів безробітних. Загал думає, що одна з причин крізи й безробіття се перелюднення. Тимчасом нема жадного перелюднення. Хоч Европа має 480 міл. людей а може викормити 200, то зате Північна й Середна Америка мають всего 165 міл., а можуть викормити 800 міліонів. А в Полудневій Америці досі не використано 93% землі, яку можна взяти під управу! І якже тут говорити про перелюднення? Австрія мусить викормити 6 і пів міл. людей, а Канада, котра моглаби прокормити цілу Европу, має всего 10 міл. душ. Коли не буде свободи еміґрації та справедливого поділу кольоній, то мусить прийти до великої війни. Богато винні в тім господарські націоналізми.

Двократні жнива в Польщі

У велюнському повіті лучився незвичайний факт двократних жнив. На полях одного господаря з с. Келчиґлови завважили по літних жнивах, що зерна ячменю розсипані підчас жнив зачали кільчитися. Ячмінь виріс і так доспів, що його скошено. Зерна зовсім розвинені і доспілі.

Помисловий жебрак

В Америці один помисловий жебрак задержував на вулиці людей і так казав: „Дайте 10 центів і я за них нагодую себе, жінку і четверо дітей". Люди давали йому 10 ц. під тим услівям, що покаже їм це „чудо". Тоді жебрак купував за 5 ц. гороху і висипав полову на землю. Хмари голубів спадали на горох. Жебрак скидав блюзу і накривав голубів. За кождим разом ловив 5 голубів. За 5 ц. купив хліба і так мав на обід голуби і хліб та міг ними накормити 6 осіб, а все за 10 центів. Навчить біда ворожити, каже нар. приповідка.

Масова поява вовків

Вовки появилися великими громадами в повітах: Барановичі, Молодечно, Воложин і Слонім на Білій Руси. Вони нападають навіть в білий день на овець, телят, худобу, на коней і навіть на людей. Селяни ворожать з того, що буде війна або якесь інше нещастя. Вовки появилися також і на Волині.

Лиш економічно сильні нації сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоби скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

В СПРАВІ САМОУПРАВИ

Польський запит й українська відповідь.

Заява голови Української Парляментарної Репрезентації, Д-ра Д. Левицького, в Соймі дня 3. XI. б. р. в справі самоуправи українських земель в Польській Річипосполитій викликала між ін. оден польський запит під адресою Українців. Той запит напечатав п. Ст. Лось в польськім консервативнім щоденнику „Дзень Польскі" (16. XI. 1932) в статті п. з. Без недоговорень і непорозумінь. В тій статті п. Лось між ін. пише так:

„Д-р Левицький заявив, що ціль, до якої змагає репрезентована ним ґрупа в Польщі, се осягнення автономії для земель, які заселюють Українці (згрубша для чотирьох південних і східних воєвідств).

„Ніщо не є більше зрозуміле: Нарід, котрий викристалізував собі свідомість своєї національної окремішности, має святе право жадати, щоб інші народи і посторонні держави признали ту його, що так скажу, національну правну особовість й уможливили йому, а бодай не перешкоджували розвинути ті уряджения й інституції, які є зовнішним виразом того роду особовости.

„Не булоб се проявом мудрої польської політики, колиб ми мали на довгу мету до того природного, зрозумілого і справедливого стремління Українців відноситися негативно. Треба мати відвагу сказати се польському громадянству та повторяти, поки зрозуміння тої правди не проникне належно глибоко.

„Думаю одначе, що не виконавби я свого обовязку, колиб на тім зупинився й маю надію, що український патріот, коли йому попаде ота стаття до рук, схоче sine ira et studio застановитися над тим, що тепер прочитає.

„Коли по українській стороні говорять про автономію, то завсіди цитують, інтерпретуючи в певний означений спосіб, вступ до договору з марта 1923 р., силою котрого великі держави зріклися на річ Польщі суверенности над Східною Галичиною. Не хочу полемізувати над юридичною вартістю того contractus in favorem tertii, того договору, в котрім Українці не були стороною. Визнаю впрочім, що pacta sunt observanda. Пригадаю тільки, що перед тим фатальним мартом 1923 року Українці кидали Полякам в очи куди більше прецизний текст іншого трактату, в котрім Українці також не були стороною. Маю тут на думці арт. 91 трактату в St. Germain en Laye, силою котрого Австрія (т. є тоді Відень з околицями) відступила великим державам суверенність над Східною Галичиною. Українці були тому текстови вірні, вірні аж до самовбийства. Чи то переношення вірности і надії з тексту на текст не є порушуванням в якімсь зачарованім колі, з котрого нема виходу на соціяшний Божий світ? Чи Українці справді не мають на річ своїх стремлінь сказати нам нічого іншого, жадних аргументів, жадних заповідей?

„Вже сказав я, що не квестіоную права Українців жадати, щоби ми признали їх національну особовість разом зі всіми тими інституціями й уряджениями, котрі звязані з тим. Але піти на ту дорогу — рівнозначне з віддаванням Українцям великої суми власти і сили, а Українці заселюють в суцільній масі і в великім числі граничні простори держави й то простори, котрі граничать з великою державою, що необчислима в своїй політиці та лежить уже поза засягом европейської цивілізації. Державою не можуть правити два народи, взаїмно собі ворожі. Треба бути справедливим супроти всіх, навіть супроти Поляків. Ми маємо право знати, що зробить відлом українського народу, котрий живе в наших границях, з тою сумою управнень і сили, яку мусіляб ми відступити вразі практичного признання його національної особовости. Ми маємо право знати, чи Українці бачуть свою будучність, витичні лінії своєї державної рації, рівнобіжно з нашою будучністю (зазначую, що під рівнобіжністю не розумію підлегло-

сти), чи навпаки — думають, що їх інтерес вимагав ділання на шкоду й ослаблення держави й того відлому польського народу, котрий від віків живе на землях українського заселення, і хоч ріжниться від Українців мовою й обрядом, є одної з ними крови й одного обичаю. Те, що сказав я, не є ні софістерія, ні крутійство, думаю, що то просто голос здорового розуму. Протипольської політики не можна вимагати ні від польського народу, ні від польського Уряду.

„Відповідь на поставлений вище запит може нам дати єдино український нарід, то є його публична опінія,*) його політична температура. До дуже недавна опінія Українців особливо галицьких, була настроєна так протипольсько, що можнаби її означити одним лапідарним реченням: „По трупі України, аби на погибіль Польщі“. Не один сумний приклад міг-би я навести на поперти того твердження. Думаю, що не відхилюся від лінії, котру означила українська державна рація, коли скажу, що передумання сформульованих вище питань може принести поважні користи.“

Стільки п. Лось про справу самоуправи українських земель в польській державі.

В наведеній щойно частині статті п. Лося звертають на себе увагу два моменти.

Перший момент се в засаді позитивне становище автора до справи самоуправи Українців в Польщі. Те своє становище автор опирає на святім праві кождого свідомого народу до самоуправи. Тому з іронією відмічує факт, що Українці в Польщі, виставляючи домагання самоуправи, покликуються не на природне право народу, але на ріжні міжнародні договори, в яких навіть не були стороною. Отся іронія автора не безпідставна. Другий момент се очевидний острах автора перед самоуправою Українців в Польщі. Тому він уже тепер хоче успокоюючого запевнення з української сторони, що та самоуправа не вийде на шкоду ні польської держави ні польського населення на українських землях Польщі. В тій ціли ставить Українцям навіть формальний запит та жде на українську відповідь.

Признаємося, що острах автора перед самоуправою Українців у Польщі та його запит у звязку з тою самоуправою нас немало здивував. Бо якіж підстави до того остраху? Чи польська держава, признаючи самоуправу своїм українським землям, зрікласяб усякої влади над тими землями? Чи польське населення на самоуправних українських землях Польщі булоб видане на ласку і неласку українського населення тих земель? Річ ясна, що ні одно ні друге. Бо закон про самоуправу українських земель в Польщі вироблябли й ухвалювалиб не самі Українці але передовсім Поляки. І Поляки, певна річ, забезпечуть вповні інтереси польської держави взагалі та зокрема інтереси польського населення на самоуправних українських землях. Про се не може бути хіба ніякого сумніву.

А що торкається будучого становища Українців, випосажених самоуправою, супроти польської держави і супроти польського населення на українських землях, то тут треба замітити слідуюче: те становище буде залежати від положення, в якім знайдуться тоді Українці. Коли положення Українців по введенню самоуправи на українських землях Польщі основно зміниться в порівнанню з нинішним положенням, то яка рація казалаб Українцям продовжувати дотеперішне своє відношення до Польщі, що є тільки наслідком дотеперішнього відношення Польщі до Українців? Такі зміни у відношеннях народів до держав історія знає. Зокрема знає таку зміну історія польського народу в XIX ст. у відношенню нпр. до Австрії. Але ті зміни у відношеннях народів до держав попередили зміни у відношеннях держав до народів.

Одно з того зовсім певне і ясне: Кожда держава, навіть наймогутніша, може боятися в своїм нутрі такого народу, який нічого не має до страчення кромі своїх кайдан. І навпаки: Жадна держава не має потреби боятися в своїм нутрі такого народу, котрий має щось до страчення. Що більше. Коли нарід в державі задоволений, то держава може на нього числити. Доказує се приклад нпр. малої і слабої Швайцарії, котра від богатьох століть напевно числить на своїх горожан, Німців, Французів та Італійців, хоч кождий з тих народів має під боком свою власну державу, без порівнання більшу і могутнішу від того окравка землі, який замешкує в Швайцарії.

На закінчення уважаємо вказаним відповісти ще на оден заміт п. Лося, а саме на його афоризм: „По трупі України аби на погибель Польщі“. Такий випадок дійсно був, та не тільки в історії України але і в історії Польщі. Як відомо, гетьман Богдан Хмельницький відірвавши значну часть українських земель від Польщі та не маючи змоги вдержати ті землі як самостійну українську державу, волів піддатися Москві, ніж вертати до Польщі. Се й було початком кінця польської переваги на Сході Европи і в наслідках початком кінця самої Польщі як держави. Тоді Москва на трупі України приготовила і довершила погибіль Польщі. Українці свідомі того факту, бо найбільший український поет тяжкий і довгий перебіг тої історичної події скристалізував нам в отсих словах, які знає кождий Українець:

„А чванитесь, що ми Польщу
Колись завалили!
Правда ваша: Польща впала
Та й вас роздавила...“

Але де є у Поляків подібна ясність думки в справі відношення Польщі до України? Хто з Поляків усвідомив своїй суспільности так ясно факт, що поведення Українців супроти Поляків було наслідком поведення Поляків супроти Українців...

Сегодня Поляки знов знайшлися в такім положенню, що можуть або відповідно уложити взаємини між обома народами, або другий раз довести до катастрофи. Річ ясна, що ми, Українці, раз навчені досвідом, не бажаємо собі катастрофи обидвох народів. А чи повторити катастрофу бажають собі Поляки, покажуть їх діла а не слова.

*) Підчеркнення наше. — Ред. „Н. З.“.

Перестороґа для адвокатів

З Канади пишуть нам: На річнім зїзді Союзу Канадійських Адвокатів, який відбувся сего року в місті Калґари, в пров. Альберта, суддя А. Ф. Ювінґ остерігав молодих адвокатів перед вчасною участю в політиці, бо се не приносить хісна їх професії. Часто буває так, говорив суддя, що молодий адвокат вмішається до політики, затратить клієнтелю, посидить на посольськім кріслі і потім як перепаде при виборах, то або знеохотиться до своєї професії, або вже за старий, щоб відновити адвокатську практику. „Тому не лакомтеся завчасно на тих коротких кілька кроків політичної слави“, — говорив старий адвокат і політик, а тепер суддя. — З його реферату довідуємось також, що на 1600 осіб в Канаді припадає оден адвокат. У федеральнім парляменті 1 адвокат-посол припадає на 4 посли инших звань. Подібно й у провінціональних парляментах. В канадійськім сенаті адвокатів ще більше. — Нема сумніву, що ся перестороґа розумна і що її повинні собі добре запамятати також наші молоді адвокати.

Хто перед початком Нового Року прислає цілорічну передплату на слідуючий рік, той причиняється до устійнення й поліпшення своєї газети.

Загальні Збори

Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові

2) Видатки Головної Управи були такі: авторські гонорарі 11.000 зол., платні персоналу 24.000 зол., друк книжок 38.000 зол. Тому б. виділ приступив до ощадностей річевих і персональних. Наступили редукції. Т-во мусіло спинити друк своїх видань. Цей стан потрівае доти, доки т-во не збілянсує своїх доходів і видатків. Т-во переживає затяжну кризу, конюнктурну, в звязку зі світовою кризою, не структуральну. Т-во має дуже поважне майно, майже необтяжене гіпотекою, бо гіпотечних довгів всього 4—4.500 зол. Наш апарат наладнаний і зреорганізований. Поодинокі інституції т-ва повинні бути самовистарчальні, як: Інститут бактеріольоґічний, Музей і т. д., щоби самі оплачували біжучі видатки. Кризу в т-ві можна уважати як затяжну але не безнадійну. Треба перевести консолідацію зобовязань через затягнення довгорічницевої позички. Можна обтяжити позичкою Академічний Дім, досі табулярно чистий. Крім сего можна продати Белелуя, бо вона не приносить доходу. Маєтність т-ва Белелуя не рентується і на мою думку не буде рентуватися. Попередні Виділи пробували її відбудувати. Ще ва доброї конюнктури виготовлено плян будови стайні, одначе він на теперішні часи за коштовний. Вибудування її забралоб 17-літний дохід з держави сеї маєтности. Я особисто і більшість уступаючого Виділу були тої думки, щоби грунти Белелуї до решти розпарцелювати і гроші обернути на оплату зобовязань т-ва. Купно реальности за ті гроші булоб недоцільне, бо це булоби лиш нове обтяження т-ва. Тут позволю собі на малу дигресію і представлю справу Белелуї в мишувщині. Утверджується загальна опінія, що т-во „протратило“ той княжий дар. Громи бють звичайно у високі дерева. Обвинувачевня звернулися головно проти б. голови, який мовляв продав Белелую і купив каменицю при вул. Пашській (Пілсудского), котру також протрачено. Це все звичайні леґенди. У нас залізним умом кождий кріпкий. Я одначе тверджу і докажу, що вдержання Белелуї в такім виді, в якім т-во дістало її в леґаті, не булоб можливе. Кожда дарована нерухомість звязана з великими данинами в користь держави. Белелуя була крім того обтяжена тяжкими леґатами. Пр. для сестріниці фундатора п. Кравсової була заінтабульована супружа кавція в квоті 31.500 зол. Сю кавцію т-во сплатило. А мало т-во ще й інші зобовязання на каменици при вул. Чарнецького 24. На заспокоєння сих претенсій внеділо т-во субвенцію в австрійського правительства. Одначе правительство виплатило лише дві рати по 50.000 австр. корон цеї субвенції. Опісля Австрія розлетілася. Тяжіла на каменици т-ва при вул. Чарнецького ще претенсія кн. К. Любомірської, яку по довгім процесі т-во мусіло виплатити в сумі 27.287 зол. Крім цего Виділ мусів перевести коштовний ремонт каменици на жадання магістрату. На каменици при вул. Пілсудского, купленій за гроші з продажі Белелуї, тяжіло зобовязання в сумі 13.000 зол., котре також треба було заспокоїти. Сей дім був нерентовний, тому його продано за 17.000 долярів. Фонд бл. п. Т. Дембіцького не пропав. Він улькований в каменици т-ва. Не знаю, який намір мав д-р Студинський, коли на памятковій таблиці в будинку т-ва побіч імени пок. добродія з Вел. України, В. Симиренка, що жертвував т-ву НТШ 25.000 рублів, лишив пільне місце. На мою думку там повинно бути увіковічнене імя другого добродія т-ва, пок. Т. Дембіцького. Не знаю, чи мій реферат кого переконав. Можливо, що Белелую можна було ліпше використати, колиби була ліпша конюнктура. Інші т-ва наслідком лихої конюнктури також богато потратили. На мою думку новий Виділ повинен продовжувати діяльність попереднього. Мусить свою діяльність оперти лише на власні сили; примінюючи далекобудучу ощадність у видатках. Найважніша річ удержати рівновагу. Т-во в прикрім фінансовім положенню, одначе не в безнадійнім. Вірю, що т-во кризу перебуде. Мені мило згадати одну річ. Коли т-во найшлося в скрутнім фінансовім положенні, то найшлися такі наші громадяни, що поспішили йому з грошевою допомогою. Одначе імен не пільно мені виявляти. Тому складаю їм тут подяку безіменно. Дотеперішна організація т-ва була така, що всю працю, навіть адміністраційну, виконував сам голова. Це ненормальне. Тому виділ повинен розділити між себе функції, потворити окремі комісії. Повинна повстати окрема фінансова комісія. Голові оставити лише загальний провід. — На тім п. інж. Ю. Мудрак скінчив свій фінансовий реферат. (Д. б.).

Маленький фейлетон

Бритва, що сама світить

Новий практичний винахід.

Як відомо, люди що самі бриються раненько або вечером, мають клопіт з кепським освітленням деяких місць обличча. Отже винайдено для них „бритву, що сама світить“. Новий винахід полягає на комбінації жилетки з маленькою електричною лямпкою.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

ТРИ СИНОДАЛЬНІ АРХІЄРЕЇ

Спомини з життя і діяльности Преосвященних о. Юліяна Куіловського, д-ра Юліяна Пелеша і д-ра Сильвестра Сембратовича. Списав о. Северин Матковський, гр.-кат. парох Боссир. — Львів, 1932. Накладом о. Александра Стефановича. — З друкарні „Бібльос", 8°, ст. 108.

Спомини це взагалі дуже цінний вклад у літературу кождого народу. Се перворядне джерело для істориків. Ще цінніші спомини очевидця-священика, коли вони висвітлюють не лише церковні, але й політичні відносини даного часу. Такими є згадані висше спомини о. Северина Матковського. І треба признати, що їх читається з великим заінтересуванням тому, що порушують богато ще живих справ, як справи обрядові, григоріянський календар, целібат духовенства (згадкою з „Душпастиря"), політику, собор — і богато інших справ. Згадують також про занепад василіянського Чина, про його реформу, про наших святоюрців і др. Шан. Автор дав нам точну біографію наших владик з часів Львівського Синоду. Особливо цікаві його спомини про епископа, пізніше митрополита, Юліяна Куіловського, Преосв. епископа Пелеша і митрополита Сильвестра Сембратовича. Згадавши при тім коротко і про епископа Йовна Ступницького і про митрополита Йосифа Сембратовича, описав він зі своєї точки погляду тодішні відносини як церковні, так і політично-національні.

З тим поглядом можна згодитися більше чи менше. Шан. Автор описав ті всі відносини досить старанно. І ми вдячні йому за його працю, коли на неї дивитися зі сторони мемуаристики. Що іншого мусимо сказати, коли на працю о. Матковського подивитися зі сторони католицького світогляду. А католицький світогляд тут головне й міродайне, бо в тій брошурі всі річи відносяться власне до справ католицької Церкви й автор католицький священик. А під тим оглядом автор не все в згоді з катол. світоглядом. Тому й написав деякі річи не по католицьки. Коли читається ту брошуру, то місцями приходить на думку, що автор мусить бути ворогом Апостольської Столиці, своєї духовної власти, — яку представляли наші епископи й архієпископ Чіаска на Львівськім Соборі. Автор хоч наводить цінні спомини, то читач їх задає собі мимоволі питання: Чи не писав до тих споминів о. Матковського уваг і коментаря якийсь протестант або схизматик і встромив їх до гарних споминів шан. автора? Бо на ст. 14. ставить автор таке питання: „Хто були синодальні Архієреї? Це тим більше потрібно знати, бо від тих архієреїв в значній мірі залежала дальша судьба нашої Церкви і гр.-кат. обряду, судьба клиру і навіть цілого народу". А на ст. 13. каже автор: „Цілий загал нашого духовенства, дебатуючи про Синод, мусів ставити собі питання: „Хто є властиво наші епископи і чи можна їм довіряти?" Автор як і тодішне духовенство, ставили це питання цілком не властиво, бож всі вони, отже і шан. автор, повинні знати, що се були епископи Христової Церкви, поставлені Божою благодатію і благословенням Св. Римського Престола.

Отже невластиві в автора:

1. підхід до церковних справ,

2. погляд на духовні власти і їх діяльність,

3. їх публична оцінка, дарма, що бесіда тут про духовні власти католицької Церкви, до котрої і сам автор зачисляється.

Фальшивий підхід до справ обговорюваних у спомінах автора, будьтоби в Римі Апостольська Столиця мала змінювати ухвали Синоду і повставляти там інші „некорисні" для нашої Церкви і народу. Автор, католицький священик, повинен знати, що Апост. Столиця має повне право ключів, право вязати і рішати та що се право дав їй Божественний Спаситель. На основі сего права має Апостольська Столиця право зміняти або цілком відкидати ухвали Синодів, як се мало місце з 85 тезами ухваленими в Пістої. Папа Пій VI. конституцією: Авкторем фідеї з 28-го серпня 1794 р. осудив сі 85 тез італійського собору парохів з епископом. Отже мав право і Папа Лев XIII. змінити дещо з ухвал Собору руських священиків та епископів, оскількоби сі останні були за ухвалами священиків, які хотіли ухвалити щось незгідного з католицькою наукою Церкви. Автор пише про сумні події на провінціяльнім Синоді у Львові, про протести на епархіяльних синодах... Чи се правда? А як правда, чи се не доказ, що наші всюди вміють лише протестувати? А се написане на ст. 96. Або, що „сфальшовано" рішення львівського Синоду!... (ст. 97). Рим, церковна власть, після автора, діланє некорисно для Церкви! Сеж парадокс! А се написане на ст. 12.

Дальше пише автор, що „повага, значіння і сила епископату та хосенність і успіх його праці збільшується лише солідарністю й однодушною працею духовенства, на яке він не тільки повинен, але й мусить опиратися". Католицькі епископи опирають свою повагу і значіння на своїй Божій установі, а не лише на солідарности і праці духовенства. Чи поправно се сказано, що „духовенство на Синоді стануло в непримиримій опозиції так до самого Митрополита, як і до апостольського делеґата, архієпископа Чіаски?" (на ст. 95). Чи се католицьке становище? І чи ухвали такого клиру можна було потвердити Апост. повагою? Ухвали, які випливали з пристрастей... Не дивно, що в Римі почув наш греко-катол. клир: є rebellis — (не rebellicus — як пише автор на ст. 101, бо такого слова нема). Чиж ми не були і не є ще й досі протестуючими проти свого власного добра?

Автор пише дальше, що духовенство припускало, що може побоюватися, „щоби зі Синоду не вийшла замість хісна і добра вічного й дочасного, якась шкода як для Церкви, так і для народу". Чи можливо, щоби з Синоду вийшла шкода для Церкви і народу? З такого Синоду, на якім засідали епископи і папський делеґат! Сеж абсурд! Автор тут нельоґічно висказується, бо коли хтось боявся, щоби зі Синоду не вийшла шкода для Церкви і народу, то припускав, що може вийти. Отже якраз на те є Столиця св. Петра, щоби те, що парохи ухвалять шкідливого для Церкви, — відкинути і змінити. Отже виходить, що Апостольська Столиця має право дещо змінити і навіть відкинути, хочби се не подобалося авторови і накладчикови брошури, про яку бесіда.

У автора невластивий підхід до історії Церкви, коли причину занепаду гр.-кат. Церкви в Росії видить він „у слабосильности характерів і апостазії останніх греко-кат. епископів, як прим. Сьостшенкевича і других". Автор і накладчик не знають свіжої ще історії нашої Церкви в Росії. Останніми епископами гр.-кат. Церкви в Росії (в Холмщині) були Шумборський, що помер в Холмі 1851 р., маючи 80 літ; по нім був епископ Тарашкевич, що помер 1863 р., його помічником і скоро по його смерти епископом номінатом був Іван Калинський, що помер вивезений до Вятки, де його Москалі отруїли чи удушили 1866 р. Послідним гр.-кат. епископом в Холмі був Михайло Кузємський від 1868 р. до 1871 р. Ні один з тих епископів не був апостатом. Став ним Маркил Попель 1875 р. Між останніми епископами не було отже ніякого Сьостшенкевича.

Автор часто згадує про якісь „привілеї" нашої Церкви й обряду. Щоби вияснити те баламутне поняття про привілеї, спитаю автора, в чім він бачить ті привілеї? Наша католицька Церква се частина Христової Церкви. І се для неї вистарчає. А як іде річ про привілеї духовенства, то спитаю, на якій підставі ми маємо право привілеїв? Чим наше духовенство заслужилося більше, як прим. німецьке, французьке, польське? Де наші великі подвиги прим. на місійнім полі в Азії, Африці? Де навернені тисячі поган? Де учені богословські твори з догматики, моральної, екзеґетики і т. д., хто про них чув що в світі? Де наші св. Українці по св. Йосафаті? Отже за що належаться нам привілеї?

Ті мнимі привілеї, про котрі автор пише і думає, не відносяться цілком до Церкви, бо наша Церква так як латинська їх не потребує, бо Вона чиста і непорочна Обручниця Христова. А коли наші духовні й мають ті ніби то „привілеї", то про них можна те саме сказати, що сказав Ісус Христос до фарисеїв: „Мойсей ізза твердости вашого серця позволив вам — а з початку не було так" (Мат. 19, 8). Тай ті привілеї се часто причина, що наш нарід часто — тут і там по парохіях — так мало знає правд св. віри, бо не всі отці духовні вчать дітей, а то і старших, катехизму.

На далекій Україні в околицях Балти, Ольгополя, Уманя, Ямполя, далеко краще сповідалися католики Українці, як у нас в Галичині в богатьох місцях ще й тепер, бо там нема тих „привілеїв". Я дивувався, що селяни прим. в Озаринцях, пов. Могилівського, в Кривім Озері, в стороні Єлисаветграду, в Дзвонисі коло Немирова й ін. так добре знали правди католицької віри і ріжницю від православної віри, ліпше як наші не тільки в горах, а й по долах, під самими великими містами: бо там католицькі священики краще працювали.

Чи такий клєр, котрий так часто протестує проти заряджень своєї духовласти, як прим. в 1882 р. і на соборі 1891 р. і при інших нагодах, не давав причини, що Св. Отець Лев XIII. у своїй промові робив нашій депутації богато докорів і підносив потребу більшої карности в клєрі, виховання духовних кандидатів, частішого вживання суплікацій? Чи ще тепер не стоять зачинені наші церкви по містах щоденно, коли по всіх костелах правляться набоженства й люди сповідаються. А на ті набоженства ходять, розуміється, і наші люди. Тепер поручає Св. Отець часті набоженства за переслідувану Церкву в Совітах, в Мексику, в Еспанії. А чи й у нас такі ідеальні відносини? А що ми робимо, щоби справа св. Унії пішла вперед? Чи ми бодай молимося, чи відправляємо молебни, акафісти, суплікації в тім наміренню? Чи ми відчуваємо

той великий біль Св. Отця з причини переслідування католиків? Чи ми думаємо коли про ті нещастя для міліонів душ в Совітах, де сатана викорінює всі цінности духовні — отже віру, християнську мораль; де без духовенства женяться, без св. Тайн живуть і умирають? Чи ми про те коли думаємо? А як думаємо, то що ми робимо для випрошення від Бога милости?

Автор брошури „Три синодальні Архієреї" неслушно жалується на Св. Отця Льва XIII, що він змінив ухвали синоду з 1891. і поставив інші, „некористні" для Церкви і народу... Се велика зневага для Апостольської Столиці.

Не слушно — і здається незгідно з правдою — вкладає автор в уста умираючого кардинала Сембратовича слова наведені на ст. 103: „я каюся і знаю що милосердний Бог мені простить, але чи простить мені мій нарід і клир?"

Митрополит і кардинал Сембратович це світла постать в історії нашої Церкви. Він нічого такого не зробив, щоби нарід і клир йому не простили. Він окраса нашої Церкви. А писати такі спомини про нього, як написав о. Матковський, се кривда його памяти. Се не лише не по католицьки, але й не по людськи! І в тім грішить брошура о. Матковського і то грішить тяжко.

На книжці католицького священика нема апробати духовної власти, хоч річ, про котру автор пише, церковна і як бачимо зі змісту, торкається справ церк. дисципліни й навіть віри. Чи автор уважає себе непомильним — та думає, що духовна власть не має права змінити або й відкинути дечого, що автор і накладчик пустили в світ? Здається що і теперішний Св. Отець мавби право нашій депутації зробити богато докорів і піднести потребу карности в клирі, як се зробив пок. Папа Лев XIII—в 1893 р. Невластиво назвав автор наших архієреїв, що брали участь на львівськім соборі 1891 р. „синодальними": бо хто був на Синоді, то ще не є „синодальний". Те слово означає православних архієреїв Синодальної Церкви, де є с т а л и й Синод. Нема при кінці брошури також змісту.

Неслушно пише автор, що в Св. Конґреґації для Східної Церкви нема членів Українців, бо є там два Українці: о. Діонізій Головецький, Ректор укр. папської колеґії і о. Панкратій Кандюк, члени і конзультори Конґреґації. Є Українці і в кодифікаційній комісії для уложення кодексу канонічного права Східної Церкви і недавно вийшла навіть брошура: Fontes juris Canonici Ecclesiae Ruthenae, Roma 1932.

Варт булоби про ті річи знати шан. авторови.

ДІЯЛЬНІСТЬ „ПРОСВІТИ"

Важна нарада у Львові в справі поборювання неграмотности.

2) о. Ю. Д з е р о в и ч: Комісія для поборювання неграмотности видасть інструкції для тих, що хочуть вести гурткове навчання. Т у т м о ж у т ь у ч и т и т а к о ж н е к в а л і ф і к о в а н і с и л и. Курси мусять вести учителі. Є богато сумнівів: чи вчити наперед читати, потім писати, чи рівночасно. Селяни хочуть наперед вчитися „нумерів". Комісія утворить курс на 3 дні для тих, що розїдуться на свята. Члени комісії будуть давати всім інструкції. Найкраще вчити на рухомій азбуці (Матвійчука і Лісевича). Всі мусимо співпрацювати, щоби ми відійшли як найдальше від рівня Індусів і єгипетських феллагів. — Д и с к у с і я: Дир. І. Ю щ и ш и н: З реферату видно, що комісія поробила богато приготувань. Досі наші справи не вдавалися, бо ми не вміли зорґанізувати відповідного апарату. Комісія не подумала над тим, хто має заняттися курсами по містах і селах. У нас є 6.000 безробітних інтеліґентів. Як їх змобілізувати? Ми не вміємо мобілізувати. На народне учительство не можна числити, бо воно вже заанґажоване до освітної праці. Наша безробітна інтеліґенція, студенти, ученики і т. д. повинні творити цей апарат. Коли апарат буде готовий, то акція вдасться. — Д-р І. Б р и к: „Просвіта" що могла, те зробила. Якби „Пр." хотіла була дальше вести працю сама, то булаби продумала сама плян праці і її зорґанізувала. Тому що акція має буте всенародня, запрошено сюди на нараду представників всіх установ. Ціль нашої наради змонтувати цей апарат. Де „Просвіта" не дохоДить, там інші чинники повинні вести працю. З уст п. Ющишина чули ми застереження, щоб на учительство не числити. Є село, де є учитель і священик. Отже хто має поборювати неграмотність? Треба подумати, хто має створити сей апарат. — Пос. д-р Л. М а к а р у ш к а: До „Дністра" приходять селяни, що не вміють по нашому писати, тільки по польськи. Навчилися на курсах у війську. Треба на це звернути увагу. — о. канцлер Г а л я н т: Поминено тут один чинник: дяків. Є села, де нема ні читальні „Пр.", ні учителя, ні священика, але дяк є. Там треба вернути до наших старих дяківських шкіл. Премії заохотилиб їх до праці. Дяків доконче треба ужити для боротьби з неграмотністю. — п. С и р о т ю к (Учит. Громада): Ми нині не можемо забирати рішучого голосу, бо не маємо уповноважнень. Комісія орієнтується, чого можна від кого жадати. На другій нараді скажемо, що хто може зробити. — Ред. І. В и т в и ц ь к и й: Нехай комісія уложить відповідний підручник і розсилає його частями в ріжних часописах як вкладки. — Дир. І. Ю щ и ш и н: Комісія повинна скликати ще одну нараду. Кождий представник зреферує в себе справу і прийде тут з конкретним пляном. Я не сказав, що учительство зовсім не буде брати участи в сій акції. Народне учительство має обовязок працювати в „комісіях осьвятових". Інспектори втягають учительство до тих комісій. Учительство може бути примушене там працювати. Ставлю внесення, щоби скликати ще одну анкету. Нехай комісія опрацює, кілько треба дати конкретно людей, грошей, підручників і т. д. — о. Ю. Д з е р о в и ч: Ми поділимо працю: одні дадуть людей, другі гроші. Всі установи тут заінтересовані. Нова нарада зайва, бо кожда установа може рішитися і пізніше та повідомити про це „Просвіту". — Ред. В. Ц е л е в и ч: Найважніше, щоб кожда установа піпомагала справу в своїм ресорті. Отже напр. РСУК нехай: 1) Видасть заклик до всіх кооператив; 2) Дасть інструкції ревізорам; 3) Поручить орґанізаторам, щоби кооперативи брали участь в тій акції. Філії „Пр." повинні скликати наради всіх товариств в повіті. Всі наші установи і преса повинні витворити сприяючий психольоґічний ґрунт. Повинна повстати епідемія боротьби з неграмотністю. Початки будуть трудні, але потім справа піде. Жиди вчать один другого, бо кождий Жид м у с и т ь бути письменний! Мусить і в нас витворитися певна психоза серед громадянства, що кождий мусить бути грамотний. — п. Ц е г е л ь с ь к а: Союз Українок вже зачав акцію. Ми видали обіжник до всіх своїх філій, щоби поборювати неграмотність серед нашого жіноцтва. — Представниця т-ва слуг „Б у д у ч н і с т ь": Головна наша ціль: своя домівка і боротьба з неграмотністю серед наших служниць. — о. канцлер Г а л я н т: Кожде т-во нехай уложить інструкцію, що воно може зробити для поборювання неграмотности і передасть комісії „Просвіти". Комісія „Пр." уложить на тій підставі загальну інструкцію. — Дир. Ющишин: Щоби наша акція не була тільки самою пропаґандою, треба день 8 грудня назначити днем ударної кампанії. Це нехай зробить кожда філія і читальня з приводу 8. XII.*) — п. С и р о т ю к (Учит. Гром.): Нова реформа ферій дає 3 тижні вільного часу, від 23. XII. с. р. до 15. I 1933 р. Молодь може богато зробити за той час. — о. Ю. Д з е р о в и ч: На навчання неграмотних треба хоч 2 місяці часу. 3 тижні не вистарчить. — Д-р І. Б р и к: Погоджуюся з думкою п. Сиротюка. Для старшої молоді треба уладити інструкторські курси. На місцях вони знайдуть інтеліґентних селян і зорґанізують гурткове навчання. „Просвіта" кинула с. р. 2 кличі: 1) Вчім неграмотних і 2) Книжку до рук. — На внесення ред. В. Целевича прийнято одноголосно отсю резолюцію: 1) Зібрані на нараді 26. XI. с. р. представники української преси і центральних українських установ витають започатковану Головним Виділом Т-ва „Просвіта" ударну акцію поборювання неграмотности, вважають її преважною для будучности українського народу і закликають всі українські установи підтримати цю акцію морально і матеріяльно по своїм силам в обсягу своєї діяльности. — На внесення дир. Ющишина прийнято одноголосно отсі резолюції: 2) Представники української преси й центральних установ, зібрані на нараді 26. XI. с. р. в справі поборювання неграмотности, повідомлять про зміст реферату і хід дискусії свої управи, які в свою чергу повідомлять Т-во „Просвіта", якими засобами й методами зможуть вони співпрацювати з „Просвітою" над поборюванням неграмотности. 3) День 8 грудня с. р. „Просвіта" встановляє днем започаткування ударної кампанії за поборюванням неграмотности (крім влаштування „Свята Просвіти", збирання матеріяльних жертв на „Просвіту", в тому дні всі філії й читальні „Просвіти" і також окремі громадяни створять відповідні апарати для поборювання неграмотности). — Д-р І. Б р и к: Прошу подати це до відома тим установам, котрі не прийшли. — о. Ю. Д з е р о в и ч: Комісія для поборювання неграмотности постійно урядує. До неї треба звертатися з тими справами. (Адреса: „Просвіта", Львів, Ринок, 10. Комісії для поборювання неграмотности). Дякую всім за участь і замикаю нараду.

П р и м і т к а Р е д а к ц і ї „Н о в о ї З о р і": Звертаємо увагу на одну важну річ, якої ніхто в часі дискусії не порушив: Треба при переводженні боротьби з неграмотністю безумовно перевести засаду, що нема нічого „забездурно", бо се тільки деморалізує. То значить, треба від неграмотних брати датки хочби мінімальні, для засади. Інакше вони не шануватимуть ні підручників, які даром дістануть, ні науки, яка їм прийде без жадного конту. Тут не ходить о те, щоби стягати з них рівновартість книжок і праці, тільки щоб переводити засаду, що на світі нема нічого „забездурно". Інакше ціла та боротьба з неграмотністю скінчиться тим, що і неграмотности не поборемо і ґрунт для большевизму скріпимо, бо всяка акція під кличем „забездурно" мусить в послідовности скінчитися большевицьким гаслом „граб награбленое!" Таксамо зле буде, коли працюючі на тих курсах не будуть оплачувані хочби мінімально. Хто не має практики в публичнім житті, той не може собі уявити, якою деморалізацією кінчиться майже все кожда робота ведена під кличем „забездурно". Така праця деморалізує і тих, котрі її роблять, і тих, для котрих вона робиться.

*) Очевидно та рада була спізнена, бо треба мати час на те, щоб розпропаґувати ударну кампанію. — Ред. „Н. Зорі".

З таємниць партійної політики

Знов зачала виходити ґазета „Праця" з зазначенням, що вона „орґан партії праці". Тимчасом вже тому пару літ всі члени управи тої партії з виїмком одного усунулися з партії. Отже партія фактично перестала істнувати. Ґазети „Раду" і „Працю" тай саму партію заснував колись през. Е. Петрушевич. Се мала бути партія з програмою галицьких Українців 1918 р., з т а к т и к о ю „на схід". З часом фонди партії та її пресу опанували особи з льокайською тактикою супроти большевиків. Наслідком того богато членів партії усунулося, фонди партійні зникли — і партії від літ нема. Комусь потрібна тепер як резерва ґазета залежна від Москви й анальоґічна партія. В тій ціли відновляють орґан і фікцію партії, в котрій нікого нема.

Від ворога не жди похвали

та коли вона є, то се має велике значіння.

Французький орґан „Же сюі парту" приніс статтю Кльода Жанте такого змісту: Зі всею певністю можна сказати, що (теперішний канцлер Німеччини) фон Шляйхер був від листопада 1918 р. одним з головних діячів Німеччини під оглядом загально-національним й особливо військовим. Та зразу ділав він так осторожно і спритно, що Ваймарська Республика і „добра Німеччина", така дорога Бріянови й утопістам всего світа, нікого не безпокоїли. Тимчасом Шляйхер підготовляв обставини і намічував потрібних йому людей. Всі його приймали і він приймав всіх. Від 1929/30 р. виступає ізза куліс. Видвигає Брінінґа, щоби ним заступити соціяліста Мілєра, потому видвигає свого б. начальника Ґренера, потому на місце Брінінґа видвигає фон Папена. Тепер Шляйхер має вже один німецький фронт у заграничних справах. Фон Шляйхер отверто говорить, що парляментарне і демократичне правління в Німеччині скінчилося. Треба лиш рахуватися з пролєтаризацією краю і масами, спосібними до революції. В тій цілі треба твердого авторитету правительства, опертого на армію і стоячого понад політикою партій. Таке його завдання. — Подібно оцінює фон Шляйхера парижський „Журналь" і инші орґани французької преси.

Політикуюча інтеліґенція живе з політичного розбивання та розеднування нації. Думати, що біля неї зорґанізується й обеднається в одно тіло вся нація — абсурд. (В Липинський).

ШЛЯХИ АПОСТАЗІЇ

В нашій американській і краєвій пресі помітне намагання виправдати апостазію — під релігійним оглядом самоубийчий крок — гуртка бувших греко-кат. священиків зі свящ. Жуком на чолі. Крім висуваних у тій ціли мнимих „зловживань і неправильностей“ („Діло“) у тамошній Церкві, вказують ріжні дописувачі ґазет ще на справу целібату, як на камінь соблазни, через який мали згадані відступники провалитися у схизму.

Та цей параван всилі хіба перед очима несвідомих справи людей прислонити пропасть, на якої дно впали колишні кат. священики.

Не перечимо, що є бажання Ап. Столиці, мати в Америці виключно безженне священство. В тій справі руководиться Церква не тільки геройством саможертви безженного священста; не тільки фактом успішного навертання і християнізування народів місіонарями, позбавленими родинних турбот; входять тут у гру ще й ріжні тактичні згляди, як пр. хочби і числення з опінією американського катол. світа, якому годі витолкувати, чому католикам з орієнту дозволена женитьба, а рівночасно західним католикам забороняється входити в супружі звязи. Та мабуть ще віки минуть, заки Схід зрозуміє вагу великої григоріянської ідеї*) целібату для церковного життя.

Проте не диво, що у тих церковних спільнотах, де католицизм ще не увійшов у кров і кости вірних, може справа целібату бути могутним середником пропаґанди на річ православя.

Власне надходять з Америки глухі вісти, що угро-руська епархія з цего приводу підмінована православними та сектярськими затіями. Це річ можлива. Се не від нині відомо, що „національна віра“ значної части Угро-русів полягає на жонґлерстві між мадяро- й москвофільством та що її релігійне „кредо“ се вічне маятникування між католицизмом і православєм.

Одначе цего не можна брати під увагу, коли ходить о причини релігійного дезертирства свящ. Жука і його друзів. Бо все мусимо виходити з заложення, що це не індивідуа, вирвані з темної в річах релігійних товпи, а священики, визначніші одиниці, зі скристалізованим світоглядом. Вони преціньмайже ціле своє життя поширювали без застереження католицьку доктрину і дуже добре вміли розріжнити догму від церковної дисципліни. Впрочім вони в більшости самі целєбси. — Чомужби справа целібату на америк. терені мала тепер випхати їх поза скобки катол. Церкви?Навіть коли припустити, що ті священики нині замотиличені модним дурманом, що целібат се заглада східного обряду, то і в тому случаю навіть простий хлопський розум повчає, що не вратується справи дезертирством з єдиноспасаючої Церкви у ворожий табор.

З якихже остаточно мотивів бувші галицькі священики опустили греко-катол. Церкву?

Легко зрозуміємо ту сумну подію, коли до америк. православя приложимо ті критерії, якими загально провірюється кожду апостазію.

Католицька Церква у свойому історичному поході поносила у всіх часах діймаючі страти так через одиничні як і масові відступства.

Церковні історики ділять апостатів на дві категорії. До першої належать так сказатиб — ідеольоґічні відступники, у яких корінем апостазії все буде якась хиба ментальности або психічне збочення. Будуть це, мовлячи втертими термінами, звичайно непокликані церковні „реформатори“, псевдомістики, духобори, ріжні старовіри, або новато-рці.. Поражені повним або частинним незнанням ідеї і духа християнізму, витворюють собі власний релігійний світогляд і згодом попавши у сектярське закатервачення, або самі виступають, або змушені уступити з церковного звязку.

Клясичним представником сего типу рел. відступників буде все постать Тертуліяна († 220), цего прямо неоціненого свідка традиції перших віків, на якого свідоцтво у всіх головних засадах християнізму покликується майже кождий богословський підручник. Це була вчена людина в еміненгнім того слова значінні: фільософ, історик, правник, апольоґет. А однак цего Тертуліяна виключив з Церкви разом зі сектою монтаністів папа Віктор III. Чому? Тертуліян добачував у Церкві „зловживання і неправильности“, бо після нього церковні провідники були за поблажливі для грішників. Сам незвичайно строгий в обичаях, що досадно проявляється в острій як меч мові його апольоґетичних творів, бажав свій ригоризм накинути цілій Церкві. Між иншим розповсюднював погляд, що людину, яка попаде по хрещенню у тяжкий гріх, повинносяраз на все викинути з церковної спільноти.

Як переглянути листу відступників з нашої греко-катол. Церкви, то подибаємо також типи, які йшли у схизму не конче з низьких матеріяльних мотивів, а радше з браку правовірного, твердого рел. світогляду. Так нпр. діяльність ката Унії в XIX ст., Сімашка можна гаразд зрозуміти у світлі психіки і релігійного світогляду, набутого ним на йосифінськім богословськім факультеті виленського університету, що стояв під авспіціями царя Олександра I. Ствердив це 1872 р. православний історик Морошкін словами: „Семинар (у Вильні) зазначувався тим, що між молодю розвивано засади, які не мали нічого спільного з ультрамонтанізмом, і що достарчав він людей готових йти рука в руку з урядом (російським). З нього вийшли Сімашко і др.“.

Також на ірраціональний гін нашого селянства до сект, який нині помічуємо в ріжних сторонах нашої землі, треба дивитися крізь призму їх браків у католицькому вихованню і психічному настрою тої категорії апостатів, про яких говоримо.

Є ще другий шлях апостазії, на якім катол. Церква в нинішній добі тратить щораз то нові гекатомби. Релігійних відступників, що падуть на сьому шляху, добре символізує біблійний Блудний Син і та його „свобода“, якої зажив по утечі з батьківського дому.

Громадно виступають з катол. Церкви у нинішній добі всевладно розпаношеного матеріялізму люди, для яких католицька віра „за тверда“. Справді християнізм у найдосконалішім своїм вираженню — католицизмі — це не ідилля, а важка боротьба за найвищі ідеали людського духа. Закони Божі і церковні для многих справжні кайдани. Жиди, що колись відверталися від Христа зі словами: „Жорстока його мова“, мають і нині численних епіґонів. У 1929 р. в однім місті Відні виступило з катол. Церкви 200.000 люда... Тільки для самої вигоди життя...

Досадною ілюстрацією сеї правди буде все історія анґл. короля Генриха VIII. Папські буллі в часі приналежности короля до Церкви називають його „defensor fidei“. Генрих написав навіть знаменитий твір проти єресей Лютра. Але як Генрих не одержав у Папи санкції у своїх супружих справах (Катерина Араґонська — Анна Болін), спричинив події, в наслідок яких Анґлія ще нині релігійно роздерта.

Подібних примірів і сьогодня можна богато начислити. Останними літами богато було шуму в польській пресі ізза „паломничення“ Поляків до протестантського суперінтенданта у Вильні і до митроп. Дениса у Варшаві. Люди навіть „з іменами“ зміняли віру, після чого вже забавкою була справа розводу тощо.

Цих кілька примірів хіба вистарчить на пояснення того другого типу апостатів, які не з ідеольоґічних мотивів, а з життєвих вигод виходять поза скобки катол. Церкви.

На підставі сказаного кождому, що навіть згрубша знає події, які випередили висвячення свящ. Жука на „епископа України“, легко зробити заключення що до мотивів сумного поступку американської апостазії. На стовпцях ґазети годі ту справу ширше представляти, бо й матеріял грузкий і таки треба по можности навіть упавшого щадити.

Заговорили ми про цю болючу справу лише з важкого обовязку спинити поширювання підозрінь і напастей людьми злої волі, які обертаючи кота хвостом витворюють у суспільности опінію, будьтоби на америк. відтинку нашої Церкви діялися такі „зловживання і неправильности“, які змушують „неабияких“ священиків шукати захисту у схизмі.

Але історик не матиме богато труду, щоби вказати, де погребана собака. Ординаріятські й навіть ватиканські архіви достарчать богато безсумнівного матеріялу, який вкаже по якій похилій і ховзькій площині котилися — ні, стрімголов летіли нинішні православники на смітник схизми.

Але є й инші жерела пізнання правди. Річники (1929—30) часопису „Католицький Провід“, містять у ріжних місцях оригінальні „Заяви“, в котрих колишні гр. катол. а нині православні священики дають вираз каянню за незахованнє церковної дисципліни і за згірщення дане вірним...

Живуть ще й свідки-очевидці, які добре знають, чому земля горіла під ногами нинішних відступників і чому вони змушені еміґрувати до американського Вавилону. Sapienti sat!

Закінчуємо сю болючу тему незбитим заключенням, що бувші греко-католицькі, а нині православні священики увійдуть в історію не як церковні „реформатори“, не як містики вищого ряду, не як духобори... Імена їх і діяльність впадуть на жир історикам як одна велика — груда болота... К. П.

*) Григорія VII. Гільдебранда.

Бійки в німецькім парляменті

Билися тяжко пульпітами, сплювачками, попельничками, телефонами і т. д.

Кріваві бійки вивязалися підчас нарад німецького парляменту над внеском гітлерівців, щоби в разі уступлення або смерти президента Німеччини перед каденцією заступив його предсідник Державного Трибуналу. Комуніст Шнеллєр остро напав на презид. Гінденбурґа кажучи, що він „представник програми найбезстиднішого визиску працюючого люду“. Це викликало загальне заміщання. На ґалерії почалася бійка. Гітлерівські штурмовці почали бити й викидати комуністичних демонстрантів. Один з послів кинув сплювачкою. Це стало кличем до загальної бійки між послами. Гітлерівці і комуністи обкидалися попельничками, пульпітами, сплювачками і навіть відірваними зі стін телефонічними апаратами. Розбито кілька зеркал і великий кришталевий жирандоль. Його відломки поранили кількох послів. У висліді бійки кількох тяжко побитих послів винесли зі салі. Комуністи мусіли уступити перед гітлерівцями. Засідання перервано. По перерві внесок гітлерівців ухвалено проти комуністичних і німецько-національних голосів.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„ЕВРОПА” ПРО АЗІЮ

Степан Левинський: З ЯПОНСЬКОГО ДОМУ. Львів, 1932. Накладом Видавничої Спілки „Діла“. Ст. 155 + 1 нпг., 8°. Ціна 2 зол. — Надзвичайно культурно видана книжка. Оригінальна обгортка М. Бутовича. Симпатична „панська“ мова автора нагадує „інтеліґентську“ мову Тичини чи Коцюбинського. Деякі останки первісної мови твору (штивний, полелятий і їм под.) мимохіть розбуджують і потверджують гіпотезу про співучасть знаного редактора „Кутка мови“ з „Діла“.

Порівнання автора теж наскрізь культурницько-інтеліґентські: „Все жахливе й передбачене такого моменту було в їх погляді, ніби надмірно великий вольтаж електричної струї, нанизаний на делікатний мідяний дротик“ (ст. 35), або: „Вся постать, зачесана чорними кучерями, нагадувала великого коцура, що заховав чуйний блиск своїх очей у круглі рямки рогових окулярів“ (ст. 28). Така „панська“ мова й порівнання, як також і вибір нерушаної в нас екзотичної теми: життя японських студентів у Парижі, це справжня заслуга й цінний вклад автора в наше письменство. Та замало булоб оцінювати книжку задля самої її форми. Вправді такий підхід буває часто в нашій літературній критиці, та він для католика неповний. Правда, форма рішає про зачислення якогось писання до творів мистецтва, згл. відкинення його між лубочну літературу. Та для католика мало того, що якийсь твір формально гарний. Католик глядить на літературу ще й зі становища її впливу на людську душу. Говорити, що письменство не впливає на людську душу й не перетворює її позитивно або неґативно, це значить, заперечувати примітивні основи психольоґії. Католик уважає себе частиною суспільного тіла католицької Церкви, якої голова Христос. Колиж хто член Христової суспільности, має тимсамим обовязок приноровлюватися до Христових заповітів. Основним заповітом Христа є засновок (прінціп): „Будьте отже совершенні як і Батько ваш небесний совершенний“. З того погляду все, що нас усовершує, то зн. зближує до Бога, морально добре — а все, що нас до Бога не зближує, не усовершує,—морально лихе. Байдужих діянь для католика нема і не може бути, бо вже Христос виразно сказав: „Хто не зі Мною, той проти Мене, і хто не збирає зі Мною, розметує“ (Мт. 12, 13). Отже й читання белетристики морально не байдуже. Кожний белетристичний твір або зближує нас до Бога й тоді гідний поручення, або нас до Бога не приближує й тоді заслугує на неґативну оцінку. „Літературна згл. наукна вартість твору... ніяк не оправдує розповсюднювання книжки, противної релігії згл. добрим обичаям“, — пише кард. Меррі дель Валь у вступі до індексу книжок заборонених Церквою.

З огляду на моральну вартість новелі Левинського на поручення не заслугують. Він уже в першій своїй книжці „Від Везувія до пісків Сагари“ доторкався слизьких тем та не вміру цікавився еротизмом. Це підчеркнула „Нова Зоря“ в свій час, оцінюючи неґативно ту книжку. В останній книжці „З японського дому“ Левинський іще більше звернувся до слизького еротизму. В усіх 11 новелях книжки „З японського дому“ головна тема сексуальне життя Японців. Прочитавши ті новелі ви подумалиб, що Японці займаються виключно еротикою в усіх її відмінах і нічим іншим. Одинока, морально вартніша від інших новеля, це „Кімурин професор“. Але і в ній автор не забув помістити якоїсь повії. Пансексуалізм проймає цілу книжку Левинського й відбирає їй усяку моральну вартість. Ця зараза небезпечна ще й тому, що подана у привабній, тонкій формі. Можнаб до Левинського примінити висказ: „порнограф душі, а не тіла“. Аморальність автора якась така дивна, що здається, вона йому немов вроджена.

На наших очах розвивається в більшовицькій Росії погляд Сходу-Азії на ролю людини-осібняка в суспільности. Держава-суспільність-кляса це все, а людська одиниця то просто собі невільниче колісце, якому тільки й життя та вартости, що бездушно служити механізмови цілости. Цей страшний погляд Сходу-Азії на ролю людини очевидно нехристіянський. Але він має в собі бодай познаки твердости. Віддати його прояви в життю Японців булоби для нас всетаки бодай повчаюче. Левинський доторкнув легко тої теми в новелі „Тайни Азії“, значить, спостеріг її. Але й тут еротизм убив цікаву тему; за деревами ліса не видно. Японці Левинського це якісь хорі типи, яких треба лічити з еротоманії. А може це не Японці, тільки автор?... А коли Японці справді таки ексгібіціоністи, то чи не краще таку тидь промовчати?!... „Хрест на грудях жінки, якого ми, цілуючи її, не пробуємо навіть відсунути на бік, є в очах Японця символом чужої віри, що авреолом незайманости окружає особу, що його носить“, признає автор (ст. 31). Чи Японці не мають уже для цивілізованого Европейця якогось символу чужої віри, що боронивби їх перед „приятелями з гнилого Заходу“ в роді Степана Левинського? Бідна країна цвитучих вишень... Араміс.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Маємо засаду по можности контролювати наших рецензентів, щоб авторам за їх працю не дісталася в участи кривда. Так зробили ми й сим разом, перечитали деякі новелі С. Левинського і дійшли до такого погляду: Сила й уміліть спостерігання того автора значні. Стиль оригінальний. Спосіб писання цікавий. Композиція прозора. Мова майже скрізь чиста і старанна. Словом, се бувби письменник і то гарний, — якби не одно, в чім наш рецензент має повну слушність: нахил до неприємного еротизму, котрий у нього мусить остро вилізти бодай в одним реченні, бодай у двох-трьох словах і мусить зіпсувати враження. Загальне враження з його творчости таке, якби ви мали перед собою сніжно-білу квітку, пронизану сонцем, — та коли ви вже певні, що ту квітку можна з насолодою понюхати, тоді нагло і несподівано наткнетеся носом на якусь огидну слизьку гусеницю між листочками... З того видно, що автор має бідну хору душу. Особливо молодь повинна уникати таких творів.

БОГДАН ЛЕПКИЙ

2) **У 60-ліття його уродин.**

Автор відноситься з найбільшою симпатією до селян; селянські типи у нього звичайно позитивні; священичі на переміну позитивні або неґативні. Звичайно в дуже відємному світлі представлені у нього типи з інтеліґенції. Вони для карієри й авансів готові піти в розріз із власною совістю („Прикрий сон“, „Аванс“).

Від ліризму Лепкий не зумів освободитися навіть у своїх повістевих композиціях, до яких звернувся останніми часами. З них найбільші його історичні повісти, в першу чергу трильоґія „Мазепа“. Побіч „Мазепи“ написав Лепкий ще два історичні оповідання: „Вадим“ і „Сотниківна“. Його історичні повісти се плід заінтересування автора минулим і любови до традиції. Лепкий будує свою трильоґію на здоровій ідеольоґії, на консерватизмі, на гетьманських традиціях, вибираючи на героя Мазепу, символ визвольницьких змагань і державницької думки нашого народу. Повість „Мазепа“ се образ змагань українського гетьмана з Москвою за державну незалежність. Та повість цінна не так з огляду на мистецьке оброблення, як з огляду на її ідеольоґічну й виховну тенденцію. Ліризм ослабив її як повістеву, епічну композицію. Зате позволив авторові розкинути безліч цінних думок на тему любови Рідного Краю, патріотизму, на тему шкідливости анархії та значіння дисципліни. Та повість тісно звязана з нашою сучасністю, бо каже шукати вини нашого положення в нас самих.

З інших повістей Лепкого слід згадати: „Під тихий вечір“, „Зірку“ і „Весілля“. Найкращі його оповідання: „Ой не ходи Грицю“, „Ой у лузі“, „Ой у полі“, „Ой у селу над пустарем“.

Діяльність Лепкого не вичерпується тільки поетичною творчістю. Він працює також науково. Видає „Нарис історії української літератури“ у двох томах, до кінця XV. в., пише літературні нариси про Стефаника, редаґує й пише критичні вступи до видань Галицької Накладні („Скошений цвіт“ В. Барвінського, „Суєта“ — Тобілевича, „Чорна Рада“ — Куліша і т. п.), займається виданням „Історії України“ М. Аркаса, „Царівни“ і „Землі“ Кобилянської, врешті лагодить повне видання творів Шевченка.

Лепкий заслужився також як педагоґ, видаючи для дітей байки Крилова, Гребінки, Глібова, Руданського, Грімм-мів та укладаючи читанку.

Лепкий знаний також як журналіст, що містить у ріжних часописях свої вірші й фейлєтони.

Лепкий має врешті заслугу знайомлення польського загалу з нашими культурними надбаннями через переклади „Слова о полку Ігоря“, Коцюбинського „В путах шейтана“ і и. Лепкий був також співробітн. „Пшеґльонд-у Край-ового“, журналу, видаваного В. Липинським з метою навертати до рідного табору спольщену інтеліґенцію на Україні. В 1929 р. видав Лепкий начерк історії української літератури в польській мові, написаний для Поляків в інформативних цілях п. з. „Україна“.

Богато творів Л. перекладено на мови: польську, німецьку, чеську, російську, мадярську, сербську й жидівську.

Так у загальних рисах представляється білянс трицятьсімлітньої письменницької праці Ювілята. Той білянс значний і замітний ріжнородністю. У 60-ліття уродин Лепкого побажатиб Йому довгого віку й дальшої корисної праці для добра Рідного Краю й народу. — В. Б.

Якби ми до кінця с. м. одержали від Вас П. Т. Післяплатники 5.000 зол. з тих пару десятків тисяч, які Ви винні, то в слідуючім році моглиб ми мале число „Н. Зорі“ побільшити до величини великого і кождого тижня моглиб давати на переміну огляди правничі, природничі, економічні, жіночих справ, студентських справ і т. д., словом — моглиби зробити наш орґан далеко повнішим і всім потрібнішим. Коли Ви до кінця грудня не заплатите бодай 5.000 зол., то ми того всего зробити не зможемо, але й Ви святочного числа „Н. Зорі“ вже не одержите, бо довше докладати до Вас видавництво не в силі.

Адміністрація „Н. Зорі“.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

НОВІ ВИДАННЯ

ANALECTA ORDINIS S. BASILII MAGNI. Annus 1931. Tomus IV. Fasc. 1—2. — ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Том IV. Вип. 1—2. Накладом редакції „Записок ЧСВВ“. Жовква 1932. Ст. 488, вел. 8. Ціна 25 зол. Зміст: І. Статті: Вступ до історії Церкви на Україні (Ст. Томашівський †). Й. Волошиновський, еп. мукачівський і І. Малаховський, еп. перемиський, як епископ мукачівський (В. Гаджега). — П. Матеріяли: Неіснуючий монастир оо. Василіян у Чорткові (Т. Кострuба). Записник митр. Ю. Винницького з 1706 р. (М. Андрусяк). Пастирський лист о. Гр. Буцко ЧСВВ, мараморосського ігумена еп. Г. Бизаковського (Г. Кіріах, ЧСВВ). Студенти-Василіяни у виленській Академії (І. Поплятек, Т. Іс.). Життєпис Василіян (Й. Скрутень, ЧСВВ). — ІІІ. Місцелляпея. Темперова техніка старинної іконописи (В. Пещанський †). Дещо про джерела іконописної техніки и статті В. Пещанського (І. Свенціцький). З діяльности І. Мартинова в 1850—1864 рр. (Я. Г.). Гетьман Мазепа в освітленню нім. літер. його часу (В. Крупницький). Черці-Францішканн між Татарами (І. Федорович-Малицька). Замітки до письмен. спадщини крил. І. Могильницького (М. Андрусяк). Українські студенти в Ростоку й Кілю (І. Лосьский). З приводу праці про Сковороду (Д. Олянчин). Пояснення-спростування (Й. Скр.). — Слідує богатий дїл рецензій і бібліографії від ст. 334 до 488. — „Записки“ се правдива гордість не тільки Чина СВВ, але всеї української науки. Вони прямо дивні тим, що один їх редактор, Вєч. о. д-р Скрутень вспів особистими заходами позискати до співробітництва тільки і таких учених, що „Записки“ ЧСВВ перевищають значно „Записки“ НТШ. А сей випуск найцінніший зі всіх, бо є в нім праця С. Томашівського про історію Церкви на Україні. Се тільки початок, котрий займає 160 сторін, але з нього видно, що це був за історик. Його ерудиція очевидно рівняється величезній ерудиції М. Грушевського, але аналітична й конструктивна здібність Томашівського значно більша від здібности наших найздібніших істориків: Костомарова, Куліша, Антоновича, Багалія, Грушевського і Липинського. Се власне доказує його дивно цікавий і глибокий вступ до історії Церкви. На жаль, передвчасна смерть не дозволила йому скінчити тої праці, закроєної на 3 томи. Одначе й сей уривок мусить мати згодом великий вплив на зміну поглядів нашого інтеліґентного загалу на значіння Церкви взагалі та на її історію зокрема. — А. Ч.

МИСТЕЦТВО, орган Асоціяції Незалежних Українських Мистців. Зошит II—III. Літо—осінь. 1932. Ст. 33—74 in кварто (з численними ілюстраціями). Ціна 7 зл. Адреса: Львів, Вронівська, 20. — З дійсною приємністю стверджуємо, що нове подвійне число „Мистецтва“ ще краще ніж було перше. Краще під кождим оглядом. Деякі ілюстрації пр. з творів Андрієнка, Дольницької, Усачова, Писаренка, Сокодова, Глущенка, Кричевського, Падалки й ін., просто чудові. Статті, — пр. про Андрієнка стаття В. Січинського й про Дольницьку стаття П. Ковжуна, — писані цікаво, живо, зрозуміло і з правдивою любовю, яка й у читача запалює огонь любови. Критичні й полемічні замітки визначаються ясністю і дійсним гумором і талантом; се причини того, що навіть дуже острі замітки, звернені пр. проти Островерхи або проти Ік'а, не оставляють найменшого негативного враження: нехибний знак, що непідписаний автор тих критичних заміток має великий талант і повинен спеціялізуватися як критик. В статтю п. з. Мистецька література за рр. 1929—31, в хроніку і в рецензії вложено дуже богато солідної праці, опертої на очевиднім знанню й любови до предмету. Взагалі, ціле видання надзвичайно богате змістом (третина великого числа печатана петітом!). Се наше видавництво може заспокоїти смак і найбільш вибагливого культурного чоловіка і можемо з ним сміло показатися перед світом. Кінчимо читати те прегарне видання з приємним внутрішним почуванням, що й наше плем'я одержало від Бога великі дари-таланти та що воно не може марно пропасти, коли тих талантів само не закопає й не задушить в собі Божої іскри. — А. Ч.

В ВИДУ НЕПЕВНОСТИ ЗАВТРІШНОГО ДНЯ ПОВИНЕН КОЖНИЙ ПОДБАТИ ЧИМ СКОРШЕ ПРО ОБЕЗПЕЧЕННЯ СВОЙОГО ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38. 69=16—х

Українська матеріяльно непродуктивна інтеліґенція має дуже великі заслуги перед нацією на полі культурної аполітичної праці. Але до політичної праці українська інтеліґенція показала себе абсолютно нездатною. (В. Липинський).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приняв недавно на авдієнції м. ін. Нунціїв: з Франції, Португалії, Чехословаччини й Швайцарії, Ап. Делеґата з Індокитаю й мадярського президента міністрів Гембеша.

„Оссерваторе Романо“ (ч. 266) помістив про Українців дві обширні статті: „Сердечні слова Його Святости до питомців української Колеґії“ (в часі авдієнції) й: „Інавґурація нового осідку української Папської Колеґії“ (зі знимкою) в незвичайно прихильнім для нас дусі.

Комітет будови церкви СС. Василіянок у Львові постарався о дозвіл на відкриття богослужебної каплиці в забудованнях монастиря СС. Василіянок при вул. Потоцького 95. Свято відкриття сеї молитовниці відбудеться в неділю 11 грудня б. р. О год. 10 передпол. відправиться архиєрейська Служба Божа з проповідю Преосв. Івана. Від 11 грудня кождої неділі і кождого свята о год. 10 буде там відправлятися Служба Божа з проповідю. ВПреосв. Митрополит наділив святиню правами публичної молитовниці. Слухана в ній Служба Божа є вже сповненням недільного обовязку кождого християнина.

О. Николай Дудаш ЧСВВ, ігумен з Марія Повчі на Мадярщині, виголосив на катол. конґресі в Будапешті довшу промову про значіння Василіян на Угорщині й півгодинну проповідь радієм в неділю Христа Царя. Згадала про це вся столична мадярська преса.

Міжнародня Колеґія ОО. Облятів в Римі обходила недавно торжественно 50-ліття свого істнування.

На університеті Пропаґанди в Римі отворено Науковий місійний Інститут.

За свою „Церковну Історію“ одержав Монс. Паскіні, ректор Лятеранської Семінарії в Римі, доцентуру новітньої історії в королівськім римськім університеті.

Св. Конґр. для монахів затвердила устави ірляндського місійного Товариства для Китаю.

Кардинал Ляврі дістав від ірляндського правительства артистичну золоту чашу.

Президент аґенції „Фідес“, о. Джон Консідіне виїхав ще м. р. в подорож по Африці й Азії, щоб увійти в безпосередній контакт з кореспондентами аґенції. Свої враження поміщує в „Оссер. Ром.“.

50 чільних представників анґліканської Церкви з напряму „анґлікан-католиків“ видали маніфест критикуючи відносини в анґліканській церкві та взиваючи її членів злучитися з катол. Церквою. Маніфест викликав серед анґліканських кругів сильне додатнє враження. Маніфест підписав також один анґліканський епископ.

ОО. Францішкани в Семигороді отворили східну вітку свого Чину. Чимало вірних вписалося до їх „Третого Чину“.

Ернест Перріе, президент міністрів Швайцарії, зрікся недавно свого становища, щоби вступити (в 65 р. життя) до французьких Бенедиктинів в м. Перрі-Вір. Це викликало в Швайцарії незвичайно глибоке враження.

В кантоні Берно бракує 223 протестантських пасторів, а богословів є лише 23, в тім 1 жінка.

Ромунський православний епископат три дні радив недавно в будинку парляменту і... нічого поважнішого не врадив.

В голяндській Новій Ґвінеї є 25 тисяч католиків і 130 тисяч протестантів.

Визначний китайський мандарин Юнайен і наставник славного буддійського монастиря в Пекіні, Че-Фей, приняли катол. віру і приїхали до Бельґії на богословські студії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ була інтерпеляція в справі відшкодувань для Українців, що потерпіли від пацифікації в Схід. Галичині. Інтерпелянтови пос. Ріс Дейвісови відповів мін. загран. справ Саймон: Рапорт принятий Радою Союзу Народів висловив жаль, що польський уряд не дав відшкодування Українцям, потерпівшим підчас пацифікації. Такого самого погляду був анґлійський представник як голова Комітету, котрий поставив сю справу на денний порядок. Британський уряд звернувся до Ради Союзу Народів з преставленням, що відшкодування повинно бути заплачене.

В КАНАДІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ була дискусія над петицією британських парляментаристів у справі положення Українців у Польщі і надання автономії українським землям. Дискусію зачав пос. М. Н. Кемпбел. Голос забирав також пос. Лучкович. На запити відповідав премієр і міністр закорд. справ Канади Беннет. Він заявив, що канадійський уряд ставиться до українських справ з симпатією і „зробить у тому напрямку що буде можливе“.

ПОЛЬСЬКІ КОНСЕРВАТИВНІ ПОЛІТИЧНІ ҐРУПИ ведуть наради над злукою в одну орґанізацію під назвою „Звйонзек Заховавчи“. В нарадах беруть участь: Християнська Партія Рільників, Партія Народової Правиці й Орґаніз. Заховавчей Праци Паньствовей.

ПРОВІДНИК ПОЛЬСЬКИХ СЕЛЯН Вітос пише в орґані „Пяст“, що капіталізм уже пережився і що землю треба дати селянам „забездурно“. Дальше заповідає, що „Стронніцтво Хлопске“ зачне острy боротьбу на спілку з демократичною лівицею. Хадецький „Ґлос Народу“ приходить на підставі того до заключення, що село радикалізується. Треба підчеркнути, що Вітос досі не голосив таких радикальних суспільних кличів, зокрема не був за землею без викупу.

ПОМЕР МИХАЙЛО ҐІРС, визначний російський дипльомат, б. посол в Римі, Пекіні і т. д., син міністра загр. справ Н. Ґірса. Прожив 76 літ.

ФРАНЦІЯ вислала другу ноту, в котрій рішучо домагається від Америки відрочення сплати припадаючої рати военних довгів.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІЛІТАРИЗМ. Німецький часопис „Кельніше Цайтунґ“ видав окремий додаток п. з. „Франкрайх ін Ваффен“. В нім представляє найбільший у світі французький мілітаризм, французьку армію, її вишколення, вивіпування, боєздатність і т. д. Це демаскує „миролюбиві“ слова французьких політників.

ФРАНЦУЗЬКУ ПУБЛИЧНУ ОПІНІЮ найбільше зі всіх справ іритує становище Америки в справі мораторії біжучої рати военних довгів. Особливо не подобається Французам, що в звязку з мораторією сих довгів Америка натискає на Францію, щоби вона розброїлася і щоби не ставила „комісії пятьох“ ніяких умов у справі зрівнання Німеччини в правах у зброєнню.

НОВІ НОТИ АНҐЛІЇ І ФРАНЦІЇ в справі відрочення рати военного довгу не зробили на американськім конґресі ніякого враження.

ФЕДЕРАЛЬНА РАДА ШВАЙЦАРІЇ оповістила, що жаден комуніст не сміє належати до правительства. Супроти того усунуть з палати посла Ніколє.

ШВЕДСЬКИЙ КОРОЛЬ Ґустав обходив с. м. 25-ліття свого панування.

АМЕРИКА відповіла Польщі й Чехословаччині, що не відложить їм платности їх довгів.

ҐАНДІ зачне від 1 січня 1933 р. нову голодівку, коли до того часу не допустять парія до найславнішої індійської паґоди в Ґуруваюрі.

НОВИНКИ

Правна Оборона при „Рідній Школі“ у Львові Ринок 10, II. пов. на численні запити вияснює: Шкільний плебісцит можна переводити кождого року протягом всіх 7 літ від часу рішення властей в справі мови навчання. Само рішення про зміну мови може наступити щойно по 7 літах. Шкільний плебісцит за українською мовою навчання треба переводити у всіх тих громадах, де школа польська або утраквістична. Дотичний декрет президента Р. П. напечатаний в 80 ч. Д. З. Р. П. з 29. IX. 1930 р. поз. 644.

Коли нема певности, чи начальник громади потвердить підписи на шкільних деклярациях за українською школою, то треба взяти з собою свідків (бодай одного). Коли більше батьків нараз вносить деклярації, то можуть свідчити одні другий. Одначе коли не було свідків відмови потвердження підпису, то й тоді треба вносити жалобу.

Святочна Академія „Просвіти“ в її 64-і роковини відбудеться у Львові 11 с. м. в салі Муз. Інституту ім. Лисенка о год. 12,15 в пол. Білєти в ціні 0,50 до 2 зол. можна дістати в книгарні „Просвіти“, вул. Руська 1, в неділю від 10,30 при касі.

25-літний Ювилей „Маслосоюзу“ відбудеться у Львові 13 с. м.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбулися два відчити д-ра Кубійовича, доцента краківського університету: „Полонини у Східних Карпатах“ і „Поділ населення на Україні“. На основі останних урядових статистик чотирох держав, до яких належать українські землі, українська етнографічна територія має 867.000 кв. км. і 47,050.000 всего населення.

З приводу 20-их роковин смерти М. Лисенка американська радіостація ВОФ надала чергову українську радіопрограму базару „Сурма“ в Ню-Йорку. Українські діти закарпатського походження відспівали діточу оперу Лисенка „Коза Дереза“. До уладження сеї милої програми причинилися учитель п. Г. Палажій, як диригент і п. Аделя Кіселяк, піяністка.

До церкви в Пізнанці Гнилій пов. Скалат закрався злодій. Селяни побачили світло в церкві, обступили її та не дали злодієви втечи. Вломник утікав на хори, притім впав зі сходів і помер. Це викликало велике вражіння у селян.

В Стрию відбулася анкета в справі шкільного плебісциту. Голова Кружка „Р. Ш.“ о. Височанський виголосив реферат, в якім пояснив плебісцитовий закон і виконний розпорядок. По дискусії вибрано Пов. Плебісцитовий Комітет з 14 осіб для Стрийщини і Скільщини.

В Чортківщині в с. Полівці війт М. Трач не хоче потверджувати підписів на шкільних деклярациях. Проти нього внесено жалобу до староства.

Смердючки до львівських кін Аполльо, Атлянтік, Касіно, Коперник, Марусенька, Паляс і Стилеве кинули невідомі справники. Власники кін мусіли перервати висвітлювання та вітрити салі.

В Равщині в с. Тенетиська панує епідемія пятнистого й черевного тифу. Досі померли три особи.

Перший раз від часу повстання литовської держави і польсько-литовського конфлікту приїздять до Польщі литовські спортовці. Литовці візьмуть участь у міжнародних спортових змаганнях в Закопанім.

На смерть за крадіж збіжжа засудили трох селян в с. Різдвянці на совітській Україні.

В північній Італії великі бурі, хмароломи, снігові та землетруси. Ріки виступили з берегів і залили великі простори. Комунікація перервана.

Англійський король Юрій V. говоритиме 5 мінут в радіо в перший день латинського Різдва о год. 3 по пол.

В Англії було в листопаді 2,779.806 безробітних, 52.800 осіб більше ніж в жовтні.

„Мідланд Банк“ в Лондоні оповістив, що не видасть грошей тим Росіянам, котрі 13 літ зовсім не інтересувалися своїми грішми, зложеними в тім банку. („Возрожденіе“, ч. 2742).

Сто вісім міліонів фляшок французького вина чекає в американськім товаровім домі на скасування або бодай злагіднення прогібіції в Америці.

Густав Маєрінк, знаний німецький письменник, помер в 66 р. життя. Деякі з його фантастичних повістей перекладені на українську мову, прим. „Ґолєм“.

Керенський виголосив в Берліні лекцію про недалекий упадок большевиків.

В центральних установах в Москві зредуковано 2.809 урядників на всіх 13.575. („Вечерная Москва“).

Большевицька влада оповістила, що в декотрий районах СССР безробіття приймає загрозливі форми. („Таймс“).

В Сербії коло Нішу відкрили руїни старинного міста Наіссус, де в р. 274 уродився Константин В.

В Естонії увязнено 3 міліонерів за зловживання.

Міністерство справедливости в Празі приготовило проект „контролі уродин“ в окремих випадках. Чеське ґінекольоґічне товариство й громадянство запротестувало

Повні спомини Герцля, основника сіонізму появилися в 6 том. у польськім перекладі з німецького оригіналу.

Зелізницею через канал Ляманш. В літі 1934 р. будуть готові пороми, котрими переїздитимуть з Франції до Англії і назад зелізниці по 50 ваґонів. Діло це фінасують Анґлійці.

22 міліони безробітних в світі. Міжнародне Бюро Праці обчислило, що всіх безробітних на цілім світі є 22 міліони осіб обох полів. На першім місци стоять Злучені Держави Півн. Америки з 11,400.000 безробітних, відтак Німеччина з 5,300.000, Анґлія з 3,000.000, Чехословаччина з 500.000, Франція з 300.000, Австрія з 297.000, Польща з 220.000 безробітних.

Племена піґмеїв в Африці вимирають. Остало ще к. 20.000 людей з тих племен.

Кипарис може жити 6.000 (шість тисяч) літ.

Хто хотівби поїхати до Шікаґа на світову виставу, мусить бути здоровий і гарно виглядати, — а щоби бути гарним і здоровим, треба закупити й споживати товарі споживчі й кольоніяльні в українській фірмі **„ІРА“**, у Львові, при вул. Кохановського 7. Тел. 77-92.
97 6-10

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маг. **„Комета“**, Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 9 11

Магазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 9 20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

МОЛОДА ПАННА, що має укінчену килимкарську державну школу як рівнож семінаріяльну матуру, пошукує посади учительки, провідниці або фахової сили в учительськім чи килимкарськім заведенню, або іншого відповідного заняття. Зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „солідна праця“. 103 1-2

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци з подушки 20 зол. Матераци волосінні з подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-
74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 14-40
ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.
Телефон 79—99.

Приймається передплату на науково-популярний місячник

„РІДНА МОВА“

присвячений вивченню української мови.

Головний Редактор і Видавець
проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО.

Передплата: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1½ зол. за ¼ р. За границею 1 дол. річно. Конто чекове П. К. О. № 27110. Перше число вийде на початку січня 1933 року.

Адреса Редакції; **Warszawa, ul. Stalowa 25 m 10.**

Передплачуючи „Рідну Мову“, допомагаєте тим розвиткові української мови. 1—2

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі таніцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 45-50

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 8-15
Фабрика пантофлів і папучів
Т. ПРОЦИШИН,
Львів, Вроновських 4. **Тел. 59-88.**

Добірний товар! Дешеві ціни!
Свідомий українець, який курить, уживає тільки
ТУТОК і ПАПЕРЦІВ
КАЛИНА
ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА
„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі
бо тим
дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної 82 Школи“ і других установ. 12—?

КІНА

АДРІЯ: Льорель і Гарді та Пат і Патахон.
АТЛЯНТІК: Пісня ночі (Ян Кепура).
КАСІНО: Арсен Люпін, джентельмен — вломник.
КОПЕРНИК: Сатана заздрости.
МАРУСЕНЬКА: Сатана заздрости.
МІРАЖ: Дівчина з Таґіті та Льорель і Гарді.
ОАЗА: Снізнений роман і ревія.
ПАЛЯС: Атлянтида (Бриґіда Гельм).
СТИЛЕВЕ: Облава в Парижі.
УТІХА: В погоні за чорною маскою (Гаррі Піль).

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 **Телєфон ч. 60-04.** 49—x

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 96 (594). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 15 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Самоурядування зачнеться

Галичина одержить збірні громади на зразок російський.

По довгих нарадах між представниками правительства і верхами ББ дійшло до узгіднення поглядів на зміну закону про самоврядування. В цілій державі, т. зн. і на східних окраїнах та у Східній Галичині має бути введена однакова виборча ординація й однакові основи самоврядування. М. ін. мають бути введені збірні громади також в б. німецькій та австрійській займанщинах. Незабаром мають зачатися праці в соймовій комісії над тою справою.

Еміґрація та реемігрція

Значно більше людей вертає ніж виїздить.

На основі даних Головного Статистичного Уряду в перших десятьох місяцях ц. р. виїхало з Польщі 17.148 еміґрантів, з того 10.157 до европейських країв і 6.991 до позаевропейських країв. До Франції виїхало 6.822 осіб, до Німеччини 313, до інших країн Европи 3.022. До Злуч. Дер. Півн. Америки виїхало 1.260 осіб, до Канади 973, до Аргентини 1.611, до Бразилії 805, до Уруґваю 415, до інших країв Америки 299, до Палестини 1.367, до інших позаевропейських країв 261 еміґрантів. — В тім часі вернуло до Польщі 31.875 реемігрантів, з того 26.975 з Европи і 4.900 з позаевроп. країв. З Франції вернуло 22.377 осіб, з Німеччини 846, з інших европ. країв 3.753. Зі Злуч. Дер. Півн. Америки вернуло 545, з Канади 1.621, з Аргентини 1.904, з Бразилії 36, з Уруґваю 98, з інших країв Америки 9, з Палестини 85, з інших позаевроп. країв 604 реемігрантів. Масовий поворот еміґрантів се наслідок кризи.

Замах на б. цісаря Вільгельма

ПАТ доносить: В палаті Вільгельма Гогенцоллерна в Доорні (Голяндія) 13. с .м. в полудне придержано незнаного мущину, котрий хотів виконати замах на б. цісаря. Заалярмована поліція при помочи служби унешкідливила замаховця. При ньому найшли револьвер тяжкого калібру. Увязнений зізнав, що він німецький громадянин і від кількох днів перебуває в Доорні. Дальших подробиць брак. — Не дадуть дожити віку старенькому чоловікові.

Анґлія платить але останній раз

З Лондону доносять: Правительство Вел. Британії вислало ноту до Вашинґтону. В ній пише, що рату припадаючу 15 грудня с. р. заплатить в золоті, але на сплату довгу а не відсотків. Дальше домагається, щоб до 15 червня 1933 р. справа воєнних довгів була раз на все вирішена, бо дальше їх сплачування допровадилоб до загальної катастрофи. — З того виходилоб, що Анґлія платить тепер останний раз. Зовсім таксамо поступить з довгами Франція.

Що для Русвелта найважніше

Новий президент Америки Русвелт оповістив у лондонськім „Івнінґ Пості" статтю такого змісту: Найважніше і найпекучіше моє завдання опанувати рільничі труднощі, особливо ціни пшениці і бавовни. Це можливе лише в площині міжнародної торговлі на підставі взаймного вирівнання митних тариф. Про скасування воєнних довгів не може бути й мови. Одначе справа та буде трактована чесно, вирозуміло і річево. Виріб і продажа пива будуть улеґалізовані. Видатки на адміністрацію будуть зменшені о 25 проц. Біржева спекуляція буде безпощадно поборювана. Чи ті заходи спинять кризу, се питання.

В Персії зневажили анґлійський прапор

Совіти дражнять Анґлію в Азії.

З Лондону доносять: Коли Персія виповіла концесію Анґлійсько-перському нафтовому Товариству, Анґлія звернула їй увагу на нелеґальність такого поведення. Персія відповіла такою острою нотою, що Анґлія постановила не оповіщувати її. Рівночасно в Тегерані товпа здерла анґлійський прапор і потоптала його. Панує загальний погляд, що се спричинили Совіти.

Велике віче польських ендеків

В неділю відбулося у Львові в салі поль. „Сокола" велике віче польських ендеків. Реферували посли Станіслав Зеліньский і Збіґнев Стипулковский. Зміст їх промов полягав головно на наріканню, що „на кресах" меншости „підмулюють" польський стан посіданя та що „всему винна санація". Найбільший ентузіязм викликав п. Зеліньский окликом: „Все для Польщі, нічого для санації!" На замітку якогось гостя, що санація має тепер керму Польщі в руках, наступило в тім куті обурення. Віче робило враження пустого крику.

Серед зими доспіли черниці

Пчоли збирають мід.

Над берегом Балтику мешканець с. Острове найшов в лісі на полянці в грудні с. р. більшу кількість доспіваючих черниць. Старі літописці в Пуцку записали, що зима 1589—90 р. була така лагідна, що навіть в січні та в лютім зацвили цвіти на лугах і доспіли суниці; в 1594 р. в січні цвили фіялки; в 1624 р. підчас Різдва мешканці балтійського побережа пасли на лугах товар, цвили рожі й овочеві дерева. Також зима в 1720 р. була незвичайно лагідна. В богатьох місцевостях доспіли вишні й черешні. Те саме записали літописи в 1723 р. Зима 1795—6 р. записана як тепле літо, бо пчоли в січні збирали мід.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ХАРЧЕВІ ПАЧКИ

Корисна новість на почті.

Корисну для загалу населення новість введено в життя на почті. Та новість се т. зв. харчеві пачки. Вона істнує вже від 1 серпня 1932 р. Одначе хоч від введення тої новости йде вже пятий місяць, то чи богато людей знає про неї і користає з неї? Преса до сеї пори не спопуляризувала тої новости.

В чім суть тої новости?

Як відомо, ціни харчевих продуктів не всюди однакові. В одних місцевостях вони досить високі, в других незвичайно низькі. Так нпр. в деяких околицях можна набути: гуску від 1,20 зол., солонину від 1,30 за кґ., яйця від 5 гр. за штуку, масло від 2 зол. за кґ., мід від 1 зол. за кґ., гриби від 4 зол. за кґ., вудженину від 1,40 зол. за кґ. і т. д. Тому той, хто має знайомих в таких дешевших місцевостях, замовляє в них згадані харчеві продукти безпосередно. Не кождий одначе має відповідні знайомости в місцевостях, де харчеві продукти дешевші. Надто відстрашували досі від такого добування харчів нераз досить високі кошти їх пересилки та повільний транспорт, внаслідок чого деякі продукти, як яйця, свіже мясо, битий дріб і т. д. могли по дорозі зіпсуватися.

Всьому тому зараджує розпорядок Міністерства почт і телеґрафів про т. зв. харчеві пачки. На основі того розпорядку можна з кождої місцевости висилати пачки з харчами за спеціяльно низькою оплатою та незвичайно скоро („експрес"). І не тільки можна висилати такі харчеві пачки з кождої місцевости. Також можна замовляти їх через почту в ріжних місцевостях, навіть телеґрафічно, за незвичайно низькою оплатою. Для сеї цілі власники харчевих продуктів можуть телеґрафічно розсилати до ріжних місцевостей ціни тих продуктів, які почтові уряди мають вивішувати на окремих таблицях. І кождий може в тих почтових урядах замовляти ті продукти на свою адресу.

Докладніші інформації про все те мають обовязок подавати почтові уряди. Там (також через листоноша) можна одержати за оплатою 10 гр. спеціяльне письмо п. з. „Łącznik Pocztowy", в якім подано велике число інформацій про дешеві харчі та як їх спровадити.

Не треба доказувати богато, який важний отсей розпорядок. Бо він уможливляє: 1) одним на широку скалю продавати харчі; 2) другим дешево і скоро набувати харчі. Тому на той розпорядок повинні звернути увагу наші господині по містах і селах і якнайширше користати з нього, особливо тепер перед Різдвяними святами. В тій ціли, для докладнішого зазнайомлення, подаємо далі даний розпорядок в цілости в українськім перекладі.

РОЗПОРЯДОК

Міністра почт і телеґрафів

з дня 14 липня 1932 р.

ПРО ХАРЧЕВІ ПАЧКИ.

(Д. У. Р. П., 1932, ч. 62).

На основі арт. 6, 17 і 21 закона з дня 3 червня 1924 р. про почту, телеґраф і телефон (Д. У. Р. П. ч. 58, *поз.* 584), *якого однопільний* текст оголошений в додатку до оповіщення Міністра почт і телеґрафів з дня 21 січня 1931 р. (Д. У. Р. П. ч. 12, поз. 57), заряджую, що слідує:

I. Загальні постанови.

§ 1. Допускається до перевозу почтовою дорогою у внутрішнім обороті спеціяльний рід пачок, т. зв. харчеві пачки*). — Вводиться також друки і телеґрами в харчевих справах.

§ 2. До згаданих в § 1 посилок мають приміненя, з виїмками, котрі означує отсей розпорядок, постанови почтової ординації, оповіщеної в додатку до розпорядку Міністра почт і телеґрафів з дня 21 марта 1931 р. (Д. У. Р. П. 45, поз. 392), з виїмком § 78 тоїж ординації, і також приписи телеґрафічної ординації, оповіщеної в додатку до розпорядку Міністра почт і телеґрафів з дня 2 марта 1931 р. (Д. У. Р. П. ч. 36, поз. 275) та вчасти зміненої й доповненої розпорядком Міністра почт і телеґрафів з дня 31 жовтня 1931 р. (Д. У. Р. П. ч. 105, поз. 814).

II. Харчеві пачки.

§ 3. В харчевих пачках можна пересилати виключно харчеві артикули.

§ 4. Харчеві пачки почта буде перевозити найскоршими почтовими полученнями сухопутними і водними.

§ 5. Харчеві пачки можна надавати у всіх почтових урядах й аґенціях і надто в почтових амбулянсах, на котрі вкажуть властиві Дирекції почт і телеґрафів. — Почтові уряди, котрі Дирекції почт і телеґрафів уповажнили приймати пачки в позаурядових годинах, за приняття харчевої пачки в позаурядових годинах не беруть додаткової оплати.

§ 6. Харчеві пачки можна відбирати в почтових урядах й аґенціях також поза урядовими годинами, а з почтових амбулянсів безпосередно по приході поїзду, відповідно до заряджень Дирекції почт і телеґрафів. — При відборі харчевих пачок на залізничім двірці безпосередно по приході поїзду той, що відбирає, мусить виказатися посилкою віддавчого почтового уряду, котра уповажнює відбирати ті пачки. — Харчеві пачки, обтяжені посліплатою, можна відбирати тільки в почтових урядах й аґенціях.

§ 7. Опакування харчевих пачок мусить відповідати приписам § 42 почтової ординації. При опакованню харчевих пачок належить мати на увазі природні властивости висилапих харчевих артикулів і також пору року, в котрій ті артикули пересилається.

§ 8. Харчевих пачок не можна висилати як пачки з поданою вартістю або як пачки охоронні.

§ 9. На харчевій пачці і на помічнім переказі належить написати: „Paczka żywnościowa“.

§ 10. Харчева пачка *не може переступати* ваги 10 кґ.

§ 11. На один помічний переказ можна надавати найвище пять харчевих пачок без посліплати, коли надавані пачки походять від одного надавця й адресовані до того самого відборця.

§ 12. Надавець харчевої пачки з річи, котра скоро псується, *не може* зарядити на випадок неможливости доручити її адресатови: звороту пачки, дїслання пачки адресатови до іншої місцевости, доручення пачки іншій особі в іншім місці призначення, ані також попідомлення *його про недоручальність пачки*. — Такі пачки, в разі, коли їх не можна доручити адресатови, продається в дорозі ліцитації на ризико і рахунок надавця.

III. Переписка в справі харчевих пачок.

§ 13. Надавцем харчевої телеґрами (§ 1) може бути кожда особа, котра зареєструвала почтове скорочення своєї адреси у властивім почтовім уряді.

§ 14. *Місцем призначення* телеґрами є уряди в осідку староств на терені воєвідства, поданого в адресі харчевої телеґрами. — Надавець може жадати висилання телеґрами і до інших місцевостей поза осідком староств на терені *того воєвідства*. — В *першім випадку* адреса харчевої телеґрами повинна звучати „Pd“ і назва осідку воєвідства, в другім випадку крім того „Up“ і назва даної місцевости. — Надавець може також жадати висилання харчевої телеґрами до кількох воєвідств або також до кількох місцевостей поза осідком староств на терені даного воєвідства.

§ 15. Зміст харчевої телеґрами повинен обіймати назву харчевого артикулу, його скількість й одиничну ціну за штуку чи кільоґрам та спосіб переказу належности. — Відомостей реклямового й особистого характеру в змісті тої телеґрами не вільно подавати.

§ 16. Харчева телеґрама мусить мати підпис у формі зареєстрованого почтового скорочення як також назву уряду, в котрім те скорочення зареєстроване (§ 13).

§ 17. Подрібні поручення надавця в харчевих телеґрамах „Pd“ і „Up“ не дозволені.

§ 18. Зміст харчевої телеґрами подають уряди до публичного відома, вивішуючи відповідне оголошення на почтовій таблиці в льокалі уряду на протяг 7 днів.

§ 19. Надавець має право продовжити на дальших 7 днів або також відкликати висланy харчеву телеґраму в тій самій формі, як первісна харчева телеґрама.

§ 20. *До замовлень служать спеціяльні* друки в харчевих справах як також телеґрами, котрі означуються знаком „Zm“.

§ 21. До замовлень належить уживати виключно друку урядового накладу з написом „Друк в справах живносьцьових“. — Ті друки повинні в адресі вказувати адресата при помочи почтового скорочення як також подавати назву почтового уряду, в котрім те скорочення зареєстроване (§ 13). — Змістом друку в харчевих справах може бути тільки замовлення споживчих артикулів, нотованих в харчевих телеґрамах „Pd“. — Той друк повинен бути виповнений після тексту, поданого на друку.

§ 22. Телеґрама з замовленням споживчих артикулів повинна мати в адресі знак „Zm“, почтове скорочення адресата як також назву уряду, в котрім те скорочення зареєстроване. — Змістом телеґрами можуть бути тільки споживчі артикули, подані в харчевих телеґрамах (Pd). — Підпис у тій телеґрамі і докладна адреса того, хто замовляє, — обовязкові.

IV. Оплати.

§ 23. Оплата за харчеві пачки виносить при наданню:

	до 100 км.	понад 100 км.
а) за перевіз пачки до ваги 5 кґ.	50 гр.	100 гр.
понад 5 до 6 „	60 „	120 „
6 „ 7 „	70 „	140 „
7 „ 8 „	80 „	160 „
8 „ 9 „	90 „	180 „
9 „ 10 „	100 „	200 „

б) за жадання поспішного доручення в місцевім окрузі доручень 80 гр.

ц) в замісцевім окрузі доручень (тільки у внутрішнім обороті горішно-шлеської частини шлеського воєвідства і воєвідств: познанського і поморського) 150 „

д) за жадання зворотної посвідки відбору 60 „

е) за обтяження пачки посліплатою 30 „

За харчеві пачки, адресовані „посте-рестанте“, не побирається додаткової тарифової належности за „посте-рестанте“. — Оплати за харчеві пачки, надавані в почтових амбулянсах, складається почтовими значками.

§ 24. Оплата за доручення харчевої пачки в місцевім окрузі доручень, де той рід служби введений, без огляду на вагу і місцевість, виносить 30 гр.

Повижчої належности не береться за харчеві пачки, доручувані окремим післанцем, як також за пачки, відбирані в почтових урядах або з амбулянсів безпосередно по їх приході.

§ 25. Друки в харчевих справах підлягають почтовій оплаті у висоті 5 гр.

§ 26. За зареєстроване почтове скорочення оплата виносить 200 гр.

Те скорочення важне на протяг 12 місяців від дати зареєстрования.

§ 27. За телеґрами „Pd“ (§ 13—17) оплата виносить:

За подання адреси з назвою уряду в осідку воєвідства 100 гр.

За подання адреси з назвою уряду поза осідком староства „Up“ оплата за кожду окремо подану місцевість виносить по 25 „

За кождий вираз змісту і підпису харчевої телеґрами оплата виносить по 2 „

§ 28. За телеґрами „Zm“ (§ 20) оплата виносить:

За подання скорочення почтової адреси з назвою уряду, в котрім те скорочення зареєстроване 50 гр.

За кождий вираз змісту і підпису замовляючої телеґрами по 2 „

V. Кінцеві постанови.

§ 29. Коли буде стверджене, що харчева пачка містить інші артикули, ніж харчеві, то *почтовий уряд відмовить* приняти її. — Коли се стверджено підчас перевозу або в віддавчім уряді, то надавець заплатить нормальну тарифову оплату для пачок відповідної ваги і полоси в подвійній висоті, з потрученням оплати, побраної за пачку, надану як харчеву.

§ 30. Отсей розпорядок входить в життя з днем 1 серпня 1932 року.

Міністр почт і телеґрафів: Вернер.

*) В *оригіналі*: *paczki żywnościowe.*

Всі провідники й діячі наших трьох головних орієнтацій — польонофільської, москвофільської й світово-революційної — нічим не ріжняться між собою по своїй соціяльній природі: всі вони належать до одної ґрупи здеклясованої, матеріяльно непродукуючої, безземельної та безварстатної інтеліґенції. (В. Липинський).

Боротьба за школу в Німеччині

В „Оссерваторе Романо“ ч. 242 появилася стаття о. Йосифа Шретелера Т. І. п. з. „*Політичне становище школи в Німеччині*“. З огляду на велику вагу сеї статті передаємо тут її головні думки.

Щоб лучше зрозуміти вагу боротьби за школу поодиноких німецьких політичних партій, треба знати, що в Німеччині шкільництво зорґанізоване на федеративних засадах та що поодинокі самоуправні округи мають великий і часто рішаючий вплив у ділянці шкільництва. Друга обставина, яка влекшує орієнтацію в шкільному питанні в Німеччині, се та, що в Німеччині більше як 80% дітей ходить до віроісповідних шкіл; католики до католицьких, протестанти до протестантських. На перший погляд дійсно ідеальні умовини. Одначе *дійсність менше* ідеальна. Саме тепер розгорілася сильна боротьба за вплив на виховання молоді; боротьба за „бути або небути“ віроісповідних шкіл.

Противники віроісповідних шкіл та релігійного виховання се очевидно ліберали, соціялісти, комуністи й націоналісти, словом — всякі „істи“, які зродилися на атеїстичнім світогляді й у боротьбі з католицькою Церквою видять можливість свого існування. Всі вони зміряють до одної мети: забезпечити правлячим кругам виключний вплив на школи й тим самим на виховання молоді й унеможливити існування віроісповідних шкіл. Зате ріжняться між собою проектами реформи шкільництва, бо кілько партій, тілько ріжних предложень.

І так *ліберали* бажають мати такі школи, де релиґію трактувалиб як „приватну справу“. Предмет релиґії мавби бути *вправді обовязковий*, та на жадання родичів можнаби звільняти дітей від науки релиґії. Очевидно, по кількох літах школа зовсім затратилаб християнський характер.

Соціялісти згідно зі своєю програмою зміряють до повної ляіцизації школи і спролетаризування шкільної системи. Розуміється, в їх програмі релиґія зовсім не має місця навіть як надобовязковий предмет. „Практичність“ своєї системи вони експериментують на т. з. „світських школах“, які одначе не тішаться доброю опінією навіть в робітничих кругах. Статистика *виказала, що з тих „світських шкіл“* виходить найбільше „вчених“ бандитів, злочинців і авантурників.

Комуністи мають свою литому тактику. Розуміється, *вони зміряють* не лиш до викинення релиґії зі школи, але й до позитивного ширення безбожництва між дітворою. Вони не годяться з системою соціялістів. Вони за тим, щоб лишити школи в теперішнім стані, зате надати їм „відповідних“ учителів та „відповідну“ лектуру. Тим хотять створити комуністичні „ячейки“ й ними в нутрі школи здеморалізувати молодь і так привести до повного релиґійного й морального занепаду. Комуністи вже приступили до переведення в життя свого пляну тим паче, що німецький державний закон не передбачує параґрафів, які заборонялиб поширювання безбожної лектури між молодю.

Націоналісти домагаються одностайного національного типу шкіл і то для всіх обовязуючого. Тим вони виключають всякі навіть приватні віроісповідні школи. Діти без огляду на релиґійну приналежність мусилиб ходити разом до таких шкіл, а учителі малиб бути лиш добрими „педаґоґами“ без огляду на їх релиґійні чи нерелиґійні погляди. Наука релиґії має бути по їх думці перенесена до церкви. Словом, домагаються того, що й соціялісти — лиш іншою дорогою.

Становище католиків. Наведеним тут замірам ляіцизації шкіл католики протиставлять клич: „Для католицьких дітей, католицькі школи!" Сей клич се не пуста фраза. Католики перепроваджують його з великою послідовністю. Велику прислугу віддає тут засноване в 1911 р. Товариство: „Католіше Шульорґанізаціон Дайтшляндс". Ця орґанізація взірцево поширена й розвинена в цілій Німеччині, а її предсідника називають неофіціяльним міністром освіти. Майже всі католицькі родини се члени цеї Орґанізації. Ця Орґанізація має свої пресові орґани: „Шуле унд Ерцігунґ" — науковий; „Ельтернгавс, Шуле унд Кірхе" — для родичів; сей орґан розходиться у сто тисяч примірників; „Ді католіше Прівашуле" — для загалу населення; „Фіребріфе" — для шкіл і „Фрогмут" — для дітвори.

Німецькі католики як у інших ділянках так і в шкільництві взірцево зорґанізовані й тим можуть бути приміром для інших католиків. Се дає запоруку, що помимо ворожих затій німецькі католики не дадуть вирвати собі шкіл а з ними й душі молоді.

Ті уваги німецького публіциста повинні стати вказівкою і для нас Українців. Ми вправді маємо „Рідну Школу", але не маємо зорґанізованої Католицької української школи. Покищо „Рідна Школа" ще бодай на зверх рахується з нашими церковними кругами, але при зміні обставин вона кождої хвилі може стати т. з. „світською школою". Для того поки час треба конечно започатковувати нашу власну Католицьку шкільну Орґанізацію тим більше, що теперішні наші вже існуючі церковні й монастирські виховні й шкільні Інституції можуть дати основу до тої конечної Орґанізації. Священик.

Сусіди про нас

В „Еко де Варсові" 16 листопада 1932 р. Ч. 92, що виходить два рази в тижні у Варшаві, появилася цікава стаття про Українців підписана Фр. К. під заголовком „Оборона східних границь". Зміст: В трьох воєвідствах, себто Тернопільському, Станиславівському і Львівському Русини або Українці (ті дві назви це синоніми) мають більшість. Поляки в згаданих воєвідствах мають всего 35 проц. населення (трохи за богато — Ред. „Н. З."). Дальше говориться про пропаґанду з Берліна, який користає з кождої нагоди, щоб ослабити польську державу. — Офензива Українців розвивається на пляні економічнім. Треба ствердити, що Українці показалися дуже добрими комерсантами, а їх кооперація далеко краще просперує ніж польська. Вже тепер Українці зібрали досить поважні капітали, їх щадничі каси і взаїмний кредит розвивається і впливає на улекшення викупна земель для селян. Уряд борониться проти цього і зорґанізував численні кольонії мілітарні думаючи, що вони будуть реакцією на українську акцію. — Та ці калькуляції не вдалися, бо богато кольоністів попродало свої поля Українцям, а нежонаті поженилися з українськими дівчатами. Білянс цеї кольонізації цілковито неґативний, а за це білянс української акції активний. Для оборони проти цего заложилося тому два роки в Кракові товариство „Оборона кресуф всходніх". На його чолі стоїть ґр. Владислав Тишкевич. Та під теперішний момент можна тільки ствердити, що конкуренційна активність українських товариств здобула собі поважний успіх." — З фр. мови передав Б. М.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Свято св. Йосафата відсвяткувала торжественно Мала Духовна Семинарія у Львові 27. XI. с. р. Рано о 8 год. відбулася співана Служба Божа з проповідю. Потім о 10 год. святочна академія. На її програму складилися: вступне слово, деклямації, реферат, виступи хору та орхестра мандоліністів, вкінці католицький гимн.

Богослужебну каплицю в монастирі СС. Василіянок при вул. Потоцького ч. 95 у Львові відкрито торжественно 11. с. м.

Посвячення церкви відбулося в с. Костусі пов. Тернопіль. В тім селі ширіться релиґійна секта „суботників".

Концерт в честь ВПреосв. Митрополита Андрея Шептицького уладила жін. ґімназія СС. Василіянок у Львові 12. с. м. Коротке але добре продумане вступне слово відчитала п. Ірина Селезінка. Відтак хор вищої ґімн. під орудою проф. М. Матіїва—Мельника відспівав поважний твір Россінія „Любов". Виконання поправне, особливо добре вийшов кінцевий акорд. Настроєві пісні Мендельсона „Недільний ранок" і „Осінна пісня" виконали з чуттям учениці Промислової Школи п. М. Гумінілович і п. І. Кулик при фортепяновім супроводі п. Г. Захаріясевич. Гарна та мягка краска їх голосів і певне виконання зєднали їм признання публики. Хор нищої ґімназії під орудою пані Надраґи відспівав удатно народні пісні: „Ой кряче ворон", „Ой у саду", „Ой гореж тій чайчайці" та „Колядниця". Найбільше подобалася остання весела колядка. Гарну поему Д-ра В. Щурата, „Свята Леґенда Сходу" віддеклямувала по мистецьки п. М. Тисович. Вона зуміла віддати релиґійний настрій та кінцевим пророцтвом зелектризувала публику. До піднесення релиґійного настрою причинилася кантата о. Кишакевича „Радуйся Мати" у виконанні хору Промислової Школи під проводом пані Гладилович. Найбільше оплесків зібрали дві молоденькі віртуозки (12 і 13 літ): п. Софія Бучацька, скрипка і п. Леся Бучацька при фортепяні, котрі відограли Беера „З мойого альбома". На закінчення концерту хор вищої ґімназії під орудою проф. Матіїва—Мельника відспівав колядки і щедрівки: „Щедрий Вечір", „По всему світу", „Видів Бог" і „Добрий Вечір". Найкраще випали дві останні. Хор ґімназії має гарні голоси, особливо альти, котрі хвилями були за сильні та заглушували сопрани.

Заслужений катол. публіцист Фридрих Фундер, головний редактор „Райхспост'у", обходив недавно 60-літя уродин.

Маленький фейлєтон

ЯНТАР (БУРШТИН)

правдивий і фальшивий.

У нас найбільше знаний балтійський бурштин. Та найлучший ґатунок бурштину походить з Сицилії; своєю барвою, блиском і красою перевисшає він всі інші. Гарного бурштину доставляє також Ромунія; він має жовтобрунатну краску й називається „романіт". В Америці є бурштин тільки в Мехіку. Зате Азія має великі поклади бурштину, особливо в горішній Бірмі та в Японії. В Польщі є бурштин тільки коло Остроленки. — Фальшиві бурштини роблять з маленьких частинок правдивих, стоплених в температурі 200 степенів Цельзія при тисненні 1000 атмосфер. Ті фальшиві бурштини зовсім подібні до правдивих. Ріжницю видно тільки під мікроскопом. Як правдивий бурштин продають також т. зв. „копаль", ясно-жовту живицю зі східної Африки. Копаль розпускається у спірті і стає липкий.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА БУКОВИНІ відбулися вибори до повітових рад. Вислід: Повіт Чернівці: Українська націон. ліста 37 проц. голосів, націонал-цараністи 41 проц., румун. ліберали 12 проц. Українці дістали 13 радних, націонал-цараністи 23 радних. Повіт Сторожинець: Націонал-цараністи вибрали 19 радних, Українці 11. В повітах Сучава і Радівці української ліcти не було. Радними вибрані самі цараністи.

ЗАСІДАННЯ ПОЛЬСЬКОГО СЕНАТУ призначено на 15 грудня б. р. На порядку нарад майже виключно ті самі справи, котрі полагодив сойм на останнім засіданні.

РАДА МІНІСТРІВ у Варшаві ухвалила перенести дотеперішнього польського посла в Москві Патека до Вашінґтону, а на його місце в Москві прислати дотеперішнього польського посла у Відні Лукасєвича. Дотеперішний польський посол у Вашінґтоні Філіповіч перенесений до мін. заґр. справ у Варшаві.

СИЛЬНИЙ ВІДГОМІН в польських політичних кругах викликала заява кн. Януша Радзівілла на традиційнім обіді „Часу". Кн. Радзівілл заявив, що в проурядовім таборі нема відваги і здорової критики. Князь підчеркнув з притиском, що всі члени помаєвого табору відповідальні за його діяльність і що колись можуть бути потягнені до відповідальности.

В МОСКВІ ведуться польсько-радянські торговельні переговори.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ВИСТУПИ польських студентів у Львові викликали протести Жидів в Парижі і Нюйорку.

ЖИДІВСЬКА „ІДИШЕ ШТИММЕ" доносить з Ковна: Литовський міністр заґран. справ Завнюс заявив на бенкеті литовської преси з приводу її 100-ліття: Литва беручи під увагу реальні відносини схильна ввійти з Польщею в економічні взаємини. Ся заява мала зробити на слухачах сильне враження.

ГІТЛЄРІВЦІ заповіли безоглядне поборювання правительства Шляйхера. Про повалення теперішнього правительства постараються тоді, коли будуть певні, що слідуюче правительство буде для них відповіднше. Чи се наступить перед чи по святочних феріях, пише гітлерівський „Фелькішер Беобахтер", залежатиме від обставин.

РОЗЛОМ СЕРЕД ГІТЛЄРІВЦІВ поглиблюється. За Штрассером, котрий виступив з партії, пішло богато інших визначних гітлерівців.

В СОФІЇ в італійськім посольстві відбулася тайна конференція представників ґенеральних штабів Італії, Мадярщини, Болгарії й Альбанії. На ній мали ухвалити військовий союз тих держав проти Югославії та Ромунії.

АНҐЛІЙСЬКО-РАДЯНСЬКІ ВЗАЄМИНИ ЗАОСТРИЛИСЯ до тої міри, що кождої хвилі можуть бути зірвані. Причина (безпосередна): Поміщення в „Ізвестіях" статті, немов анґлійське мін-во заґран. справ доручило своїм аґентам добути документи, які стверджувалиб звязок совіт. уряду з комінтерном. Анґл. міністр Саймон зажадав від совіт. уряду, щоб він перепросив „Форейн Офис" за статтю в „Ізвестіях". Совіт. амбасадор в Лондоні дав виминаючу відповідь.

РУСВЕЛТ на сторінках місячника Гірста „Космополітен" рішучо заявився за сплатою воєнних довгів і проти позичок Америки для заграниці, бо вони погіршують положення Америки внутрі і назовні.

СПРАВУ МАНДЖУРІЇ переказала президія Союза Народів комітетові 19-х. А він має ту справу переказати концилиярній комісії держав, до котрої увійде м. ін. представник СССР. (ПАТ).

НОВИНКИ

В понеділок 12. с. м. зложили ВПреосв. Митрополитови з приводу імянин желання Капітула, світське духовенство та Монастир оо. Василіян. Їх іменем промовляв Преосв. Бучко. Відтак о годині 12.30 в пол. з ініціятиви „Просвіти" зійшлися представники українських установ. Іменем присутних промовляв голова УНДА д-р Д. Левицький. ВПреосв. Митрополит сидячи в кріслі дякував за привіт, причім висловив надію, що український нарід перебуде тяжкі часи, бо показується, що він перебуває кризу лекше від наймогутніших народів світа.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбулося свято в честь Гетьмана І. Мазепи. Д-р П. Вергун виголосив реферат: „Життя й діла Мазепи", доц. д-р Б. Крупницький: „Пляни Мазепи й Карла XII перед походом Шведів на Україну".

Концерт в память о. М. Шашкевича уладила Українська Захоронка в Теребовлі. М-р Ганна Ракоча підготовила сей концерт, виголосила вступне слово і диригувала діточим хором. Трубна оркестра під проводом дир. І. Козака відограла удатно дві точки. Діточі співи, деклямації та сопранове сольо п. Борковської загально подобалися. Сей діточий концерт полишив милі враження у слухачів.

Львівська Кураторія по успокоєнні у Львові дозволила середношкільній молоді перебувати на вулицях Львова до 9 год. веч. По тій годині молодь може переходити вулицями тільки в товаристві батьків або опіки.

В міських читальнях Станиславова відбуваються що неділі і свята виклади заходом т-ва „Зоря".

„Народний Дім" в Залукві пов. Галич посвячено 27. XI. с. р. Рано відбулося богослуження і посвячення „Н. Дому". Пополудні академія, на котрій виголошено ряд промов, відчитано богато привітів, хори з Залукви й Бовшева виконали ряд точок. Вечером відограв амат. гурток виставу „За друзі своя". Залуква се одно з найсвідоміших наших сіл. В нім є 6 наших товариств.

В с. Горбачі пов. Львів, поліція забрала зложені у війта шкільні декларації. Внаслідок жалоби до староства постерунок в Черкасах звернув всі декларації. Староста наказав війтови потверджувати власноручність підписів на деклярациях. Аж тоді війт Г. Лазарук потвердив всі підписи, ще й сам виповнив і підписав декларацію за своїх двоє дітей.

У Вороблевичах пов. Дрогобич, війт М. Сікора вимагає стемплів по 50 сот. на кожду шк. декларацію. Батьки внесли жалобу до староства в Дрогобичі.

В Устю пов. Жидачів учитель Поляк Ф. Неволяньский аґітує проти шкільного плебісциту за українською мовою навчання. Він кликав до себе селян і намовляв їх всякими способами відкликати шк. декларації. Аґітація учителя у справі шк. плебісциту недозволена, особливо у шкільнім будинку.

На Волині в Рівному повстав Український Плебісцитовий Шкільний Комітет для Рівенщини та сусідних повітів.

В Коломиї погиб від удару електрики уч. VIII кл. української гімназії М. Трушкевич через необережне дітнкення неізольованої части проводу.

Мін-во почт і телеґрафів розглядає справу обниження оплат. Наразі рішено від січня 1933 р. обнизити оплату за поручені листи.

В 7-клясовім народ. школі в Бурштині нема етату катехита для грекокатолицьких дітей. Натомість менше число дітей латинського обряду має свого катехита.

Дві вистави українських мистців в Ню-Йорку, Олександра Архипенка та молодого артиста-маляра В. Паньчака стрінулися з великим признанням не тільки українського, але й американського громадянства.

Станиславівське воєвідство припинило діяльність руханково-пожарничого т-ва „Сокіл" в Устю Зеленім.

„Українська Ластівка", журналик для дітей, виходитиме щомісячно в Чернівцях на Буковині. Адреса видавництва: Українська Школа", Чернівці, вул. Петровича ч. 2.

В Трускавци отворено зимовий сезон і лазні з центральним отріванням. Мешкання з удержанням від 9 зол. денно.

Римокатол. священика Бочковского засуспендовала його духовна влада за те, що в несолідних бюрах посередництва праці переконував людей, що дістануть посади. Державна влада розписала за ним гончі листи, бо є дуже богато пошкодованих людей.

Зелізниці в Польщі матимуть з кінцем грудня 40 міліонів зол. дефіциту. Мимо того мусять заплатити мін-ву скарбу 50 міл. в формі мнимого зиску.

Збанкротував на 500.000 зол. львівський гуртівник текстильних товарів Адольф Марель, ул. Різницька, 13.

Першу жидівську „кооперативну" молочарню заложив у Глинянах Жид лікар д-р Насс. Він зорґанізував з кількох Жидів молочарську спілку і назвав її „кооперативою". Д-р Насс твердить, що ціль його кооперативи: „зніщиць Маслосоюз". Щоби стягнути селян до своєї молочарні, дає їм значні грошеві зачети на векслі. Наші селяни Глинянщини матимуть нагоду виявити свою економічну і національну свідомість.

Між Прагою і Пільзном отворено двоторовий зелізничий рух.

З приводу 15-ліття большевизму в Москві улаштують по вулицях виставки ціннішних музейних річей мимо спротиву консерваторів.

В Лєнінграді отвирають 1. І. 1933 Академію Мистецтв і зачинають будувати для неї окрему палату. Розуміється, „самостійна" Україна має мовчати і платити.

В Москві оповіщено декрет комісаря внутр. справ, котрий карає двомісячною тюрмою за продажу ялинки під Різдво Христове.

Французький лікар д-р Лєпін відкрив серум проти прокази.

Нова Зеляндія заборонила комуністам приїздити на свою територію.

Магазин постелі Р. Держала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 10-20

Знижка цін. Наші воскові свічки „В", знані зі своєї доброти, продаємо о 10 проц. дешевше то є по **5.50 зол.** за 1 кґ. Фабрика свічок Інж. К. Котецький і С-ка, спілка з обм. пор. Львів 15, Окружна 108 А.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр 8.93—8.97 зол.; канад. доляр 7.45—7.60; нім. марка 2.10—2.12; 100 чесь. корон 25.50—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 24—26.50 зол.; пшениця сел. 21.50—22; жито двір. 14—14.50; жито сел. 13—13.25; ячмінь двір. 12; ячмінь на мливо 10.50—11; овес 15.25; гречка 11.50; кукурудза 13; фасоля біла 14—18; просо 12.50; лен 40; сімя конопляне 27; конюшина чер. без канянки 110—125; мак синий 110; макухи льн. 18; ґрис пшен. 7.25; ґрис жит. 6.75 зол.—Львів: пшениця двір. 26—28.50; пшениця сел. 23.50—24; ячмінь на мливо 12.75—13.25; ячмінна каша 22—23; мука пшен. люкс. 50—51; мука пшен. 50 проц. 46—47; мука житна 55 проц. 29.50—30 зол. Інші курси незмінені.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла експ. і дессер. 3 зол., за 1 л. молока 19—21 сот., за 1 л. сметани 90 сот.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. яєць 2 зол., Маслосоюз за 1 копу яєць 7 зол.

КОНКУРС

Кураторія Українського Наукового Інституту в Берліні (Berlin, W. 56, Französischestr. 28) оголошує отсим конкурс на дві журналістичні стипендії для фахових студій в Інституті Журналістики при Берлінському Університеті. Кандидати мають виказатися покінченням вищих студій або довшою редакційною практикою. Кожна стипендія виносить 1.000 марок річно і буде виплачуватися місячними ратами по 100 марок з виїмком місяця серпня й вересня. Стипендіяти матимуть крім цього змогу дістати окремі кімнати в „Українському Студентському Домі" за оплатою 12 марок місячно. Прохання з відповідними посвідками проситься вносити на адресу Українського Наукового Інституту в Берліні до дня 25 грудня ц. р.

Берлін, дня 8 грудня 1932 р.

О. Скоропис Йолтуховський, Голова української частини Кураторії. *Мірчук*, Директор Українського Наукового Інституту.

Примітка Редакції „Н. Зорі": Містимо сю оповістку на зразок, як не повинності поступати в таких важних справах. Атже заки петент одержить ґазету і заки вспіє роздобути посвідки практики, його подання прийде якраз запізно. А давати стипендії першому лучшому, без поручень редакцій — се очевидно значить ризикувати грішми й виховувати зарозумільців.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІНТЕЛІҐЕНТНА ЖІНКА пошукує посади до заряду дому у священика. Ласкаві зголошення до адміністрації для „інтеліґентна". 107 1-2

МОЛОДА ПАННА, що має укінчену килимкарську державну школу як рівнож семінаріяльну матуру, пошукує посади учительки, провідниці або фахової сили в учительськім чи килимкарськім заведенню, або іншого відповідного заняття. Зголошення до Адміністрації „Нової Зорі" під „солідна праця". 103

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 46-50

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 9-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

КІНА

АДРІЯ: Льорель і Гарді та Пат і Патахон.
АТЛЯНТІК: Пісня ночі (Ян Кепура).
КАСІНО: Їх долі й недолі та Чарлі ратує Европу.
КОПЕРНИК: Під фальшивим прапором.
МАРУСЕНЬКА: Під фальшивим прапором.
МІРАЖ: Дівчина з Таїті та Льорель і Гарді.
ОАЗА: Жовта маска й ревія.
ПАЛЯС: Атлянтида (Бриґіда Гельм).
СТИЛЕВЕ: Люди на стійці.
УТІХА: Американські пачкарі та Пат і Патахон.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

ч. 97 (595). Львів, неділя, 18 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., піврічно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Св. Отець про католицьку пресу

Підчас приняття представників італійської катол. молоді Св. Отець підчеркнув необхідність зацікавлення католиків для підпирання і фінансування своєї католицької преси. Папа похвалив думку влучити справу поширювання катол. преси до Катол. Акції. Ствердив опісля, що католицька преса має мало передплатників, особливо таких, що точно платять за свій часопис. Католицькій пресі Св. Отець все уділяє благословення, памятаючи особливо про її передплатників. Вкінці підкреслив Св. Отець, що апостольське завдання католицької преси велике та візвав усіх, що беруть участь в Католицькій Акції, чинно і видатно працювати над розвитком і поширенням катол. преси (КАП). — Ті слова Св. Вітця особливо актуальні для Українців.

Правительство Еріота уступило

через американські довги.

Французька палата послів радила над справою американських довгів. Еріо виголосив велику промову, в котрій висказався за заплатою рати довгу 15. с. м. і звязав з тим справу довіря до його уряду. В голосуванні 402 послів було проти заплачення рати 15-го с. м., 187 за. Тоді Еріо подався до димісії. Президент Франції Лебрен димісію приняв. Палата послів по виході Еріота ухвалила 380 голосами проти 59 відложити рату припадаючу на 15. с. м. в очікуванні загальної конференції у звязку зі світовою госп. конференцією.

Бомби на вулицях Лодзі

Коло будинку воєвідства в Лодзі знайшла якась старша жінка на вулиці пушку, завинену в папір. Вона піднесла пушку, щоби переконатися, що в ній є. В тій хвилині наступив вибух, котрий розірвав жінку на кусні. У воєвідстві вилетіло кілька шиб. В чверть години по тім випадку найшли таку саму бомбу під магістратом, та її унешкідливили. Польська преса пише, що це робота комуністів. Доказів на те нема. Поліція веде слідство.

„Русскій Сокіл" в Польщі

Під таким заголовком варшав. російська „Молва" доносить: „Русскій Сокіл" у Львові поручив учителеві промислової школи в Яворові виконати проект „русского" сокільського прапора. В біжучім році мають бути у Львові зорганізовані курси для сокільських провідників. Участь в них візьмуть представники галицьких і волинських міст. В Луцьку і Кременці приступлено до орґанізації сокільських гнізд. В Станиславові зорґанізовано вже в жовтні „Русскій Сокіл". Цею справою занялися горячо В. Труш і М. Березський. На сей неомосквофільський рух слід звернути особливу увагу.

Хмаролім в Колюмбії

З м. Буенос Айрес доносять: В Колюмбії хмаролім спричинив велику катастрофу. Особливо потерпіло місто Боґота. Вода, що плила ріками по вулицях того міста, зовсім залила низше положені дільниці та електрівню. Богато домів знищених. Погибло 20 осіб, около 100 ранених. Матеріяльні шкоди великі. Такі елементарні нещастя лучаються там часто.

Доми з бавовни

На останнім конґресі текстильного промислу Злучених Держав Півн. Ам. предложено м. ін. проект будови житлових домів, прогулькових дімків і ґаражів з бавовняних товарів. Стіни й дахи тих домів мають бути зроблені з бавовняної тканини, потягненої спеціяльною мішаниною, що береже від огню та не пропускає води. Переведені проби дали незвичайно вдоволяючі висліди. Ті доми будуть розмірно дешеві.

Самоходи не усунули коней

Американське т-во любителів коней обчислює, що самоходи не тільки не усунули коней, але навпаки, кріза причинюється до того, що кінь входить щораз більше в моду. На фармах працює 15,000.000 коней, по містах 1,2000.000. Крім сего в Америці є 40.000 перегонових коней і 25.000 верхівців.

100.000 Японців наступає

на Далекому Сході.

З Мукдену доносять: Японські війська наступають на провінцію Еголь. Японські воєнні літаки збомбардували столицю провінції Чаолян. Китайці доносять, що Японці наступають стотисячною армією.

Жадав голосу револьвером

В Палаті послів Злучених Держав Півн. Америки лучилася незвичайна подія. Якийсь незнаний мущина на ґалерії спрямував револьвер в сторону президії та домагався уділення йому голосу. В парляменті повстала паніка, всі зачали виходити. Засідання парляменту перервано. Поліція увязнила замаховця в хвилі коли він мав стріляти. Досі не устійнено з яких кругів він походить.

Новий льокаль — низькі ціни!

Візитівки, меморанда, листовий папір в друком безплатно!

Львівська Друкарня Новочасна

106 тепер 1—2

ЛЬВІВ, ПАСАЖ МІКОЛЯША телєфон 16-76

заосмотрена в найновіші машини до складання і друкования з ріжнородними українськими черенками, так що до крою, як і до величини **по цінах безконкуренційно низьких** виконує всякі друкарські роботи, як: ґазети-денники, всякі інші часописи, книжки, календарі і друки для всяких інституцій одно- і більше барвним друком. Для замовляючих друки на 10 зол. 100 шт. візитівок, на 50 зол. 1000 меморандум, на 100 зол. 1000 шт. паперу листового безплатно за зворотом цього витинка.

Замовляючим з провінції не числимо порта.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ — а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ОЦІНКА ФАКТІВ

НА МАРҐІНЕСІ ҐОСПОДАРСЬКОЇ НАРАДИ У ЛЬВОВІ.

В чч. 586—590 „Н. Зорі" напечатано дуже цінний і докладний звіт з ґосподарської наради у Львові. На маргінесі того звіту зроблю кілька уваг. Настрій на нараді був очевидно поважний. Учасники її були свідомі ваги хвилі. Хвилями панувало навіть пригнобленя. Може тому, що бесідники представляли злидні села в чорних красках. До того тоді падав дощ. Річ характеристична, що на 6 священиків, з котрих одного пошановано навіть вибором на предсідника, ніхто не сказав буквально ні слова. А треба знати, що між тими священиками були також люди, які добре розуміються на економічних справах нашого краю як пр. Впр. о. Йосиф Раковський. Можливо, що на таке їх поведення підсвідомо впливав факт, що верх в ґосподарських організаціях, створених духовенством, вже взяла ліберальна інтеліґенція, з природи річи неприхильна церкві і вже в ріжних околицях краю ту свою неприхильність виразно показує. Другий замітний на нараді факт се різкі виступи проти інтеліґенції селян, котрі огірчені з двох причин: 1) ізза того, що інтеліґенція не інформує їх про нові закони й розпорядки та 2) ізза таких практик, яких допустилася „Спілка Аґрономів". Річ ясна, що оба заміти слушні. Слушности закиду проти „Спілки Аґрономів" навіть не треба арґументувати. А брак систематичного інформування всеї нашої суспільности не тільки про нові закони, але і про те, що діється в цілім краю і державі, в котрій живемо, — зовсім очевидний. Вистарчить переглянути українську пресу, щоб переконатися, що це правда. Більше пишуть про Манджурію, про Женеву, про Америку і про інші навіть дуже далекі справи, ніж про річи, котрі конечно треба знати, прим. податки, коли їх платити і як осягати пільги в їх сплачуванні; одинока „Нова Зоря" подала прим. нові розпорядки в справі податкових пільг з приводу ржі на полях, гл. „Н. З." ч. 584. Хто бачив у нашій пресі систематичні огляди бодай важніших законів і розпорядків що якийсь час? Здається, що також тільки одна „Нова Зоря" робить се.*) Селянам дали на нараді відповідь, що „Сільський Ґосподар" розіслав тисячі інформацій в справі розємних судів. І що ті інформації були напечатані в його орґані. Ба, алеж бо закиди селян відносилися до браку інформацій не тільки в тій одній справі. Той брак інформацій систематичний. І народ зовсім добре орієнтується, що так не повинно бути. Та що говорити про брак інформацій, які вимагають солідних студій над новим, нелегким, бо величезним і неясним законодавством! Українська преса не подає

*) Тільки за 1932 рік були подані ріжні нові закони, розпорядки й рішення Найв. Трибуналу в отсих числах „Нової Зорі": 501, 507, 515, 519, 521, 524, 527, 535, 539, 545, 557, 559, 562, 563, 565, 569, 571, 576, 580, 583, 584, 590 і 594.

навіть інформацій, які не вимагають ні спеціяльного знання, ні великого труду. Хто в тій пресі бачить прим. докладніші звіти з нарад важних організацій і установ. Коли навіть щось про те пишуть, то подають лише хто говорив, а не подають що говорив. Тимчасом се друге далеко важніше ніж перше. Таким чином навіть розумні наради і добрий їх вислід обмежуються у нашій суспільности на розмірно невеличке число учасників нарад а в суспільність не всякають. Наслідок того такий, що навіть найлучше поставлені справи не можуть знайти відгомону в суспільности та дочекатися її заінтересування, бо про жадні свої справи широка суспільність нічого не знає.

Подібно як преса для інтеліґенції редаґована також преса для народа з деякими виїмками. Так доходить до того, що наші люди знають як називається премієр міністрів в Австралії або в Новій Зеляндії, знають, кілько жінок має король Сіяму, але або зовсім не довідуються з своєї ґазети, який найвисший відсоток дозволяє брати з них закон, або довідуються про те запізно. І чи дивота, що наші люди хапають краківський „Ілюстрований Куріер Цодзенни", де знаходять найпотрібніші справи систематично реферовані.

Зате в нашій пресі так інтеліґентській, як і популярній, надзвичайно систематично ведуться ріжні „проповіди" і „поученія" про все, що хочете, тільки не про те, що треба. Притім з писання тих, котрі дають ті „поученія" видно, що їм самим требаб наперед таки немало дечого навчитися, бо не знають пр. ні української мови, ні граматики, ні стилістики, ні — дуже часто — справ, про котрі беруться писати. Ще вус одному з другим не засіявся, а він вже береться писати „поученія" — для 40-міліонового народу, аякже!... В статтях таких паничів видно нераз яркі противорічча. Се свідчить про те, що автори „поучень" навіть не читають перед друком того, що самі написали, тільки чимскорше дають до друкарні, щоби позбутися.

Та булоб несправедливо ізза згаданих тут браків всю вину звалювати тільки на наші редакції. Не можна забувати, що члени тих редакцій перетяжені роботою, бо нема в нас ні одної редакції, належно обсадженої відповідними людьми. Тому і молодий нарибок нема кому вчити ні писати ні редаґувати, бо старші редактори мають по вуха іншої роботи. Вина щодо браку відповідного інформування преси спочиває також на всій нашій суспільности, в цілім краю і на еміґрації. Бо чи бачив хто в нашій пресі хоч один докладний звіт з нарад в котрім небудь провінціональнім місті? Здається, що від 1848 р., то зн. відколи істнує наша преса, ще ніхто в часі наради в краю не сів при столі в тій ціли, щоби таки зараз, за гоpяча, списати те, що там ворушить людські душі чи то під оглядом моральним, економічним, культурним або політичним і післати се до своєї ґазети. Та зате ні в великих бриках, запряжених у 4 коні, ні навіть у ваґонах не змістивби за той час дрібно записаних паперів, повних несмачних похвал і підхлібств та славословій для своїх приятелів або навіть для себе та лайок на своїх ворогів, — паперів, які нестримною масою заливають всі кошї наших редакцій відколи вони істнують аж по нинішний день. Сей контраст того, що потрібне і чого наша суспільність не дає нашій пресі, з тим що непотрібне і що наша суспільність в надзвичайній обильности посилає нашій пресі, виставляє цілій суспільности свідоцтво надзвичайної порожнечі. Сей закид відноситься не тільки до інтеліґентів, але також до селян і робітників, між котрими лучаються нераз всякі мудрагелі, скорі до критики й нарікань, але нема нікого також між ними, котрий зібравби коло себе кількох розумніших людей, спільно з ними нарадився, що з ними писати про пекучі справи свого села й околиці тай написав се. Сором признатися, що в большевиків є вже богато таких дописувачів з селян і робітників, а в нас не видно буквально навіть одного. Підчеркуємо, що тут не ходить о свіжих проповідників і пророків, тільки о людей, які подавалиби до прилюдного відома правдиві факти з життя. А „проповідь" про ті факти і „пророцтво" на підставі тих фактів виснує собі читач сам.

Селяни порушили на згаданій нараді цікаву справу, що навіть від адвокатів не можуть одержати інформацій в справах нового законодавства. Та се не дивота. Бо нове законодавство таке обильне, тяжке і неясне, що нема в Польщі такого чоловіка, кутрий бувби в силі сам один опанувати ціле нове законодавство. Адже за короткий час появилося в Польщі поверх 300 нових декретів. І деж їх годен опанувати один чоловік, котрий ще до того мусить працювати на хліб. На опанування такої маси законодатного матеріялу є тільки один спосіб: се може зробити в кождій околиці лиш орґанізація правників, котрі поділилиб між себе працю. І то кождий діл мусівби мати не лише референта але й корреферента. А се можливо буде зробити тільки тоді, коли між нашими фаховими інтеліґентами буде згода, а не, як се часто буває, така гризня, що один на другім сухої нитки не лишає і де може, там йому шкодить.

Такі булиб головні заміти на маргінесі цікавої господарської наради у Львові. А. Ч.

КАРАЮТЬ

за оборону гр.-кат. церкви і цвинтаря

Пишуть нам: Відомі події в Злоцькім на Лемківщині далеко не закінчені. Ще не дійшла до кінця справа покарання місцевих хлопців за усування схизматицького хреста з цвинтаря в Злоцькім, а вже посипалися нові адміністраційні кари на місцевих господарів; 18 з них покарано вже за „нарушення" санітарних приписів (гноївка на подвірю, неогородження гноївки, недостача драбин, гаків, бочок на воду і т. п.). Кари як на сьогоднішні відносини дуже тяжкі, бо від 20—50 зл. Найцікавіше це, що йдуть з готовими списками тільки до тих, що найактивніше виступили в обороні своєї гр. кат. Церкви і цвинтаря в днях 11. VII. і 11. IX. ц. р. Старший поліцай Рипест з Мушини в часі свого повищого урядования не поминає нагоди, щоби не устроювати громадянам Злоцького викладів на теми реліґійні н. пр. про тирамений хрест, що такий іменно хрест „чисто рускі", бо походить від св. Андрея (?!). Проти поліцая Рипеста вніс Василь Міляничь, госп. Злоцького, скаргу до Суду в Мушині за побиття в дні 11. IX. ц. р. Побиття ствердив лікар. Кари не минають і місц. о. пароха Івана Качмара. Досі Староство наложило на него за всілякі „пшекроченя" 480 зл. кари. Таке діється в царстві п. старости Лаха. (Деякі цікаві інформації ми пропустили з цензурних причин. — Ред. „Н. Зорі").

ЗАПЕВНЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ДИТИНИ ДАЄ БАТЬКОВІ СПОКІЙНУ СОВІСТЬ. ТОМУ БАТЬКИ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ ВАШИХ ДІТЕЙ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ", ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

64 17-х

Загальні Збори

Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові

8) Відтак увійшов на салю д-р Мандюк з Перемишля, член скрутаційної комісії й оповістив отсей вислід голосування: Управнених до голосування 93, віддано важних голосів 87. Чистих карток віддано 6. Головою т-ва НТШ вибрано д-ра Вол. Левицького 81 голосами. Члени Виділу: д-р Мих. Волошин 81 гол., през. Вол. Децикевич 74 гол., д-р І. Копач 80 гол., д-р Кость Левицький 74, інж. Ю. Мудрак 80, дир. Вол. Сінгалевич 78, д-р Р. Цегельський 72. Заступники членів Виділу: д-р В. Лев 77, інж. Роман Сенишин 81, д-р Стан. Старосольський 56, інж. Е. Храпливий 76. Контрольна Комісія: дир. Д. Коренець 65, дир. Омелян Саєвич 79, дир. М. Заячківський 74. — Вибір д-ра В. Левицького головою НТШ зборя привитали рясними оплесками. — Д-р В. Левицький: Дякую ВП. Панам за вибір і за довіря до мене, що поведу т-во як слід. Я особисто такого переконання не маю. Одначе приймаю вибір, бо бачу, що іншого нема. Та коли побачу, що мені не вдасться перевести сапації т-ва, то уступлю. Звичайно так є, що голова по виборі розвиває свій шлян діяльности. Я одначе відступаю від того звичаю. Бо в теперішних непевних часах, коли не знати, що буде завтра, укладання далекойдучих плянів чиста фантазія. Першим обовязком уважаю довести до фінансової санації т-ва, щоб воно стало самовистарчальне. Друга справа, яку треба мати на увазі се те, що наше т-во се наукова інституція. Обовязок нового Виділу поширити і поглибити наукову діяльність т-ва. Одначе не в тім напрямі, щоби задрукувати якнайбільшу скількість паперу. Обовязок т-ва притягнути також усіх молодих наших наукових робітників, що друкують по чужих журналах. Варстат праці в нас є. Є наукові секції, комісії і т. д. Є також велика наукова бібліотека, музеї, бактеріольоґічний інститут. Праця в них мусить бути оживлена приливом свіжих сил. НТШ популярне ніколи не було і не буде. Дидактична діяльність у ньому виключена. Одначе в нашій суспільности повинно витворитися переконання, що в нас є інституція, котра зуміє бути скарбницею нашої науки і мистецтва. НТШ мусить назад здобути довіря суспільности, яке було втратило. Наша преса щиро занялася т-вом в останніх днях. Вона повинна й дальше обективно й вичерпуючо інформувати громадянство про діяльність НТШ. НТШ це т-во аполітичне. Тому може і повинно гуртувати всіх науковців, без ріжниці їх політичних переконань. Одначе хоч воно аполітичне, то не слід йому забувати, що воно має репрезентувати і розвивати в першій мірі українську національну змістом науку. Яке наше становище до В. України? Наука, коли має бути чиста, не може бути казьонна. І тепер прийшов час, що наше т-во стало одинокою представницею чистої, незалежної української науки на цілій українській території. Тому ми не можемо йти туди, куди нас хотіли завести деякі люди. (Рясні оплески). — Дискусія над рефератом інж. Мудрака: Д-р Т. Бурачинський: Теперішні заг. збори НТШ викликали велике заінтересування, одначе як свідчить спис дарів і жертводавців у Хроніці НТШ, фінансово мало хто його піднімав. — Д-р В. Левицький: Відкликуватися до жертвенности громадянства для т-ва недоцільно. Одначе маємо право домагатися, щоби наші видавництва друкували свої видання в нашій друкарні і тим способом допомогли поправити фінанси т-ва. — Д-р В. Старосольський: Я не економіст. Одначе здається мені, що обтяжувати Академічний Дім позичкою булоб небезпечно. Таксамо не треба легко позбуватися Белелуї. Продажа Белелуї булаб допустима хіба як „ультімум ремедіюм". Тепер земля зовсім утратила вартість. Одначе за 5, 10, 20 літ може ціна її підскочити. Для мене неясні причини і прикре те, що ми тої землі і фундацій так легко позбуваємося. — Д-р Левицький: Ми всіма силами стараємося не позбуватися майна т-ва. Пр. Виділ вже два роки тому уповажнено продати Белелую, одначе досі т-во її ще не продало. — Д-р М. Андрусяк: Дивне, що 93 морґи в Белелуї дають малий дохід тоді, коли селяни на кількох морґах удержують цілу родини і ще мають дохід. Чи не краще булоб, щоби замість держати в Белелуї арендатора дати селянам землю на спілку або в аренду? — Д-р Р. Зубик: Мене також здивувала заява інж. Мудрака, що НТШ хоче обтяжити Акад. Дім позичкою. НТШ є лише формальним власником Акад. Дому. В дійсности воно лише його опікуном. Обтяження позичкою Акад. Дому викликалоб обурення у молодших. — Д-р Федак: Ми з пок. Чикаленком переводили трансакцію в справі Акад. Дому. Розуміється, що сей дім для молоді. Одначе т-во видало на цей дім богато грошей. Коли т-во не матиме іншого виходу, то довготермінова позичка на сей дім — річ допустима. — Інж. Мудрак: Відповідаю на заміти. В рефераті був я речником уступаючого Виділу. Тепер говорю субективно. Пок. фундатор Чикаленко дав на Акад. Дім 25.000 рублів. Крім того були ще менші дари (читає їх спис з Хроніки НТШ). Т-во вложило там 20.000 долярів. Це булаб річ громадянського суду, зложеного зі знатоків, котрий оцінивби, кілько т-во має в Акад. Домі. Для мене також одіозна річ обтяжувати Акад. Дім позичкою. Д. б.

Тактика комунізму

В БОРОТЬБІ З РЕЛІГІЄЮ

З конференції Еп. Д' Ербіні'п.

Як поводяться большевики з релігією в Росії се річ загально відома. Та менше знане їх поведення в інших краях. Годі знати, чи боротьба з релігією становить ціль для Москви, чи лише орудник до світової політичної революції. Знаємо лише, що від 1930 р. вона виступила на перше місце з організацією безбожників у всіх краях. Своїх горячих прихильників мають комуністи скрізь. До своєї роботи втягають головно дітей від 6 р. життя, а діяльних терористів мають в молоді вже від 14 р. життя. З Москви виходять прикази на цілий світ. Нпр. 17 комуністичних армій має в своїх руках 1/6 частину Китаю, а контролює 1/4 Китаю. 12. XII. 1932 р. відбудеться в Японії комуністичний конґрес, в якім візьмуть участь представники всіх сусідніх країв*). Жертвою впадуть перші мабуть кат. місіонарі. В Москві спеціяльні інструктори вчать аж 200 агітаторів з ріжних африканських племен, як вони мають поборювати катехизм „науковими доказами“.

В одній тайній інструкції для португальських комуністів приказує Москва уникати всякої стрічи з духовенством і ширити між робітниками й селянами революційну ленінську ідеольогію. Голосити м. і., що вільно допускатися зігнання плоду й уживати орудників, що піддержують неморальність (у христ. значінню). Велику вагу кладуть большевики на вчителів комуністів, головно в Франції, Еспанії й Мехіку.

В поодиноких краях примінюються безбожники до обставин беручи під увагу релігію, народність, культуру, політичне положення і т. п.

В Індії не виступають отверто проти релігії Будди чи Брамінів ані проти магометанізму, лиш орґанізують спеціяльні кружки проти християнської релігії, поширюючи своїми часописами радикальний матеріялізм і поборюючи отверто „культуру христ. брехні й релігійних пересудів“. Стараються приєднати партію Ґандія тим, що мовляв вони поможуть їй побороти европеїзм й імперіялізм, яких носієм має бути християнство.

В Перу видвигають „культуру Інків“, яку знищила християнська Еспанія, а в цілій полудневій Америці пропаґують протихристіянський Союз полудн. амер. республик. Революції в тих республиках це тепер головно московська робота.

В Канаді веде сильну діяльність большевицький „Армторг“ з Ню-Йорку. Деякі канадійські Французи заявили вже своїм епископам, що виступають з Церкви. Досить сильну комуніст. партію мають там Анґлійці. Її центр в Торонті. Головніші філії має та партія в Ню Шотленді, Монтреалі, Таймінсі, Седбері, Форт Уілліемі, Вінніпеґу, Альберті і Ванкувері. Партія орґанізує страйки й демонстрації, має в своїх руках 46 робітничих товариств м. ін. „Уоркерс Юнайтед Ліґ“. Впоює протирелігійні почування в дітей від 6 літ. Окремі інструктори, яких висилає з Ню Йорку, вчать дітей „протирел. спортів і забав“. Богато тут завинив економічний лібералізм, що відчужив робітників від Церкви (недільна праця і т. п.). Тому кат. епископи дуже стараються ввести в життя енцикліки „Рерум новарум“ і „Квадрагезімо анно“. Орґанізація католиків поступила там значно вперед.

На XIII. комуністичнім конґресі в Льондоні (12—15. XI. 1932) заявив Т. А. Джексон, що дістав вісти з Москви, що хоч вона не виявляє своїх плянів боротьби з релігією в Анґлії, однак старається їх помалу переводити. А як 10 днів перед тим відважна кн. Ейтол піднесла в парляменті інтерпеляцію щодо протирелігійної „пятилітки“ в Анґлії, комуністи заперечили це як „імаджінарн фейкт“, хоч інтерпеляція опиралася на незбитих доказах. Джексон заповідає остру боротьбу.

Комуністичні виступи в Болгарії загально відомі. М. і. большевики висадити 16. IV. 1925 в Софії катедральну церкву. Від 1. XII. 1931. видають там „Безбожника“ і стремлять загорнути власть у свої руки.

В Німеччині є аж 6 міліонів комуністів. Коли в Болгарії комуністи такі рухливі, то чогож доперва можна сподіватися в Німеччині? Від 1929 р. існує там партія воюючих безбожників, що кидає передовсім клевети на кат. духовенство та ширить неморальність. Діяльність большевиків розвивається скрізь і при кождій нагоді. Велику пропаґанду ведуть у школах. Безбожні пародії католицького духовенства й кат. богослужень не гірші як у Москві. По таких представленнях товпа плює й топче св. хрест! До таких безбожних представлень запрягають навіть малих дітей. За богохульства, які видумують діти, дають премії, а самі богохульства печатають у своїх часописах. Католики поборюють пропаґанду Москви суспільною акцією, відчитами, молитвою, реколекціями і т. п.

Німецький комунізм має великий вплив і в Бельгії. Тамошній комунізм старається передовсім захопити в свої руки робітничі й студентські орґанізації. Дуже поширює свої ідеї між робітниками чужинцями. Для них видає 6 часописів по польськи, 2 по українськи, 4 по італійськи, 3 по мадярськи, 5 по німецьки, 2 по еспанськи, навіть по арабськи і в мові муринів з Конґа. Дають також безбожні представлення, подібно як у Німеччині. Втягають до своїх орґанізацій дітей вже від 6 літ, впоюючи в них велику ненависть до всього, що католицьке. Діти поширюють їх кличі з незвичайним запалом між своїми товаришами. Тому й католики мусять зачати як найбільшу акцію між своїми.

*) Стаття ся написана перед 12. XII. с. р.

Маленький фейлетон

СИРА ПОЖИВА

Справа раціонального відживлювання це сьогодня предмет поважних і старанних дослідів. Деякі вчені доходять нераз до пересади та односторонности. Як всюди так і в ділянці відживлювання невказаний шлях революції, тільки поміркованих реформ. Се відноситься також до пропаґанди відживлювання сировиною. Докладні досліди в тій справі дали такі висліди: Сира пожива має богато вітамін, зате мало кальорій, білка, товщу й соли. З тих причин добре споживати сировину як лічниче средство в часі недуг серця, нирок, утроби, скіри, сухіт і в потребі викликання живішої переміни матерії. Для людей здорових і працюючих фізично сира пожива не вистарчає. Найкраще переплітати наше відживлювання сирою поживою.

Присилайте передплату!

Ювилей „Маслосоюзу“

Дня 13. с. м. відсвяткував „Маслосоюз“ 25-ліття свого істнування. О год. 8 рано відправлено в храмі св. Юра благодарственне богослуженнн, потім панахиду за померших членів. О год. 10-ій відбулося посвячення нових величавих забудовань „Маслосоюзу“ при вул. Гловацького 23. Посвячення довершив Преосв. Іван Бучко, котрий виголосив потім на подвірю святочну промову-привіт. В ній підніс небуденні заслуги працівників „Маслосоюзу“, котрі без нічиєї помочи, власною муравлиною працею здвигнули таку величаву інституцію. О год. 11.45 зачалися Ювилейні Надзв. Загальні Збори Краєвого Молочарського Союзу „М.“. Хор працівників „М.“ відспівав кооперативний гимн і бадьору пісню „Задзвенімо“. Велику салю „М.“ заняли представники молочарської кооперації з краю, в числі 62, представники центральних установ, товариств і преси, 107 осіб, та около 60 працівників „М.“. Збори відкрив голова Надз. Ради сен. Ю. Павликовський та предложив лісту почесної президії з членів-основників, в тім 3-х священиків. Відтак дир. Мудрик відчитав протокол Основательних Заг. Зборів Краєвого Молочарського Союзу з 26. IX. 1907 р. і протокол Заг. Зборів з 25. VIII. 1908 р. Слідував ряд привітів. Сен. Ю. Павликовський відчитав півторагодинний реферат „Історичний перегляд діяльности Краєвого Молочарського Союзу в роках від 1907—1932“. Інж. А. Палій виголосив реферат „Напрямні праць Маслосоюзу при започаткованні другого чвертьстоліття“. Збори скінчилися о год. 3.15 попол. — Слід підчеркнути, що до повстання й розвитку „Маслосоюзу“ причинилися отсі священики: о. О. Нижанковський, о. Л. Горалевич, о. С. Борачок, о. М. Матковський, о. М. Гошовський, о. К. Петрушевич та богато інших.

Буря в польськім соймі

Пальний матеріял, що від кількох місяців збирався серед опозиційних польських партій, виладувався на останнім засіданню сойму. Коли марш. сойму дзвінком перервав промову пос. селянського клюбу Мадейчика, котрий узасаднював наглість внеску в справі кривавих хлопських заворушень в Ядові, Лапанові і Люблі, повстав серед опозиційних послів такий крик, що слідуючий бесідник пос. Длуґош (ББ) довго не міг прийти до слова. З обох сторін салі падали образливі оклики. Саля успокоїлася щойно тоді, коли пос. Длуґош зійшов з трибуни. З черги пос. ППС Дібуа узасаднював наглість внеску про конфіскати книжок і часописів, підчеркуючи, що варшавські і провінціональні цензори „поправляють“ навіть маршала сойму. Конфіскують навіть санаційну пресу за критику правлячого табору. Відтак пос. Янковский (НПР) узасаднював наглість внеску про уневажнення декрету президента РП в справі основування товариств. Наглість усіх трьох внесків відкинула санаційна більшість. Перед святочними феріями буде ще одно засідання сойму.

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

44. Приготування до передачі Добромиля оо. Єзуїтам.

Булля „Сінгуляре президіюм" була вже оповіщена, насамперед в урядовій римській газеті „Оссерваторе Романо" а потім і в краєвих газетах, українських і польських. Наші газети всі що до одної виступили проти папського декрету, одні поборюючи його впрост і підносячи відразу протест в переконанні, що по тих протестах Апостольське Письмо буде як не вицофане, то бодай не прийде до найбільшого як тоді писали нещастя для нашої Церкви й народу, то значить: до передачі Добромильського монастиря і новіціяту під провід оо. Єзуітів. Та австрійське правительство, не зважаючи на галас преси, приступило до діла передачі Добромиля, як сего домагався Св. Отець Лев XIII у своїй буллі.

Центральне віденське правительство поручило галицькому намісництву приступити до передачі Добромильського монастиря Єзуітам для ведення новіціяту. Дня 22 мая 1882 р. пише міністр віроісповідань до намісника Потоцкого письмо, яке в цілости наводжу.

Minister 552/C. U. M. 5375
für Cul. u. U. fr.

Hochgeborener Graf!

Zu Erledigung des Berichtes vom 5 l. M. Praes. Z. 100. beehre ich mich Eurer Excellenz ein Exemplar des päpstlichen Schreibens vom 12 l. Mnts zu übermitteln, woraus die Massregeln zu entnehmen sind, welche der heilige Stuhl im Interesse der Reformierung der Basilianer-Klöster Galiziens, rücksichtlich des Noviziates des Basilianer Ordens im Kloster in Dobromil, beziehungsweise der Übertragung der Leitung dieses Noviziates an die Väter der Gesellschaft Jesu, anzuordnen sind.

Da diese Massnahmen mit der Intention der k. k. Regierung im Wesentlichen im Einklange stehen, ersuche ich Euere Excellenz, der Ausführung derselben wirksamen Schutz angedeihen zu lassen, respective daher Sorge zu tragen, dass das Vermögen des Dobromiler Basilianer Conventes den zu dessen zeitweiligen Verwaltung abgeordneten Vätern der Gesellschaft Jesu mittelst ordentlicher Inwentares sobald als möglich übergeben wird und letztere hiebei darauf aufmerksam gemacht werden, dass ihnen die ungeschmälerte Erhaltung dieses Vermögens obliegt, resp. dass sie bei allfälligen Veräusserungen und Belastungen desselben an die Vorschrift des § 51 des Gesetzes vom 7 Mai 1874. R. G. Bl. N. 50. und der Ministerial Verordnungen vom 20 Juni und 13 Juli 1860. R. G. Bl. N. 162 und 175 gebunden sind, wie dass sie über jedesmaliges Verlangen der k. k. Regierung verpflichtet erscheinen, dieses ihnen lediglich zur zeitweiligen Verwaltung anvertraute Vermögen jederzeit zu seinem ursprünglichen Zwecke zurückzustellen und das Kloster Dobromil vollständig zu räumen[218]).

Wien, am 22 Mai 1882.

Der Minister für Cultus und Unterricht
Conrad Eybelsfeld.

An Seine Excellenz den Herrn k. k. wirklichen geheimen Rath, Kämmerer, Statthalter für Galizien und Lodomerien und das Grossherzogthum Krakau etc. etc.
Alfred Josef Grafen Potocki.

5375.

Minister wyznań i oświecenia z 22/5 1882. l. 552/CUM względem powierzenia kierownictwa nowicjatu Konwentu Bazylianów w Dobromilu i oddania zarządu majątku tego Konwentu OO. Jezuitom[219]).

Do Przewielebnego ks. H. Jackowskiego Prowincyała Towarzystwa Jezusowego w miejscu.

Stolica Apostolska wydała pod dniem 12. Maja b. r. pismo zawierające postanowienia w interesie reformy klasztorów OO. Bazylianów w Galicyi co do nowicyatu OO. Bazylianów w klasztorze Dobromilskim a względnie co do oddania kierownictwa tego nowicyatu OO. Zgromadzenia Jezusowego. O tem mam zaszczyt zawiadomić Waszą Przewielebność w myśl reskryptu Jego Eksc. Pana Ministra wyznań i oświecenia z 22 Maja b. r. l. 552/CUM z tą uwagą, iż Rząd poprze wykonanie postanowień zawartych w pomienionem piśmie Stolicy Apostolskiej oraz, że stosowne zarządzenia wydane zostały, ażeby majątek Konwentu OO. Bazylianów w Dobromilu jak najspieszniej oddany został za pomocą inwentarza wydelegowanym ku temu OO. Towarzystwa Jezusowego, których Wasza Przewielebność spiesznie wyznaczyć i nazwiska ich do wiadomości c. k. Namiestnictwa podać zechce.

Przy akcie oddania zwróconą będzie uwaga delegatów na to, że jest obowiązkiem OO. Towarzystwa Jezusowego majątek ten w całości utrzymywać a względnie, że przy ewentualnej alienacyi i sprzedaży tego majątku winni się zastosować do postanowień ustawy z 7 Maja 874. Dz. p. p. i rozprządzeń ministeryalnych z 20. Czerwca i 13. Lipca 860. N. 162 i 175 Dz. p. p., niemniej, że na każde żądanie c. k. Rządu obowiązani są majątek ten powierzony im tylko do czasowej administracyi zwrócić pierwotnemu celowi i klasztor Dobromilski w zupełności opróżnić.

L. $\frac{}{5}$ 882[220])

2. Na odpisie reskryptu ministeryalnego z alegatem.

C. k. Namiestnictwu do wiadomości, odpowiedniego zawiadomienia stron i spiesznego dalszego zarządzenia co do inwentaryalnego oddania majątku Klasztoru OO. Bazylianów w Dobromilu delegatom Towarzystwa Jezusowego (перечеркнено: których nazwiska poda prowincyał zgromadzenia Jezusowego O. H. Jackowski do wiadomości c. k. Nam.).

Przy akcie oddania mają być w odnośnym protokole spisane wyraźnie zastrzeżenia, zawarte w załączonym reskrypcie ministeryalnym.

Lwów, 30/5 882. Erl. 31/5.

(Слідують чотири зовсім невиразні і нечитκі підписи).

Сей другий дописок походить на мою думку від бар. Лебля, котрий диктував цілий сей акт, що вношу по його власноручних поправках. Значіння сеї дописки таке, що Лебль поручив котромусь з урядників з приводу виготовлення листа до о. провінціяла Яцковского виготовити також акт передачі.—(К. б.).

[218]) Письмо дрібне, читке, ґотика; папір білий, формат міністеріяльний. Сей документ печатається вперве. Оригінал переховується в державнім архіві. Ректифікат ч. 69. През. Намісництва.

[219]) Гл. чорновик в державнім архіві. Ректифікат президії Намісництва ч. 69.

[220]) Як видно з сеї сигнатури, день незазначений, бо докладна дата мала бути подана вже на чистім, переписанім оригіналі, а не на черновику. Оригінал очевидно повинен бути в архіві оо. Єзуітів.

Яка спільна традиція може бути у нашої інтеліґенції, яка по походженню своєму належить до ріжних кляс: духовенства, збанкротованого дворянства, селянства, міщанства, всякого „разночинства" і яка має одну тільки спільну рису — здеклясованість, тобто розрив зі всякою збірною громадською традицією. (В. Липинський).

Недосяжна краса

До питання про обовязки преси.*)

Моральне обурення „Діла" на „хуліґанський тон" моєї статті у збірнику „Ідея та дійсність" безмежне. Обурення це таке спонтанне, що „Діло", одержавши брошуру в початках жовтня 1932 р., незабаром, бо дня 28. XI. 1932, переконавшися, що брошури замовчати не вдалося, пожертвувало цілу сторінку, щоб поучити мене пристойности.

Моральне обурення має силу лиш тоді, коли проповідник моралі сам її додержується. Як же виглядають моральні засади „Діла" в нашім випадку? „Діло" признає, що воно напечатало очорнення ЯВ. Пана Гетьмана, який на підставі наукових доказів того самого В. Липинського, котрого науковий авторитет „Діло" тоді признавало і на який воно й тепер ваприсягається, є персоніфікацією Української Нації. „Діло" не заперечує, що воно, друкуючи відомий „комунікат" пок. В. Липинського, тяжко образило як усіх гетьманців в цілому, так і мене особисто. „Діло" не заперечує, що воно не виконало примітивного морального обовязку кожного пресового орґану і не надрукувало нашого річевого спростування; не говорю вже зовсім про те, щоб перепросило невинно ображених та Богу духа винних людей, коли таке сталося через помилку.

Чейже признати свою помилку се ще не підкопування власного авторитету; навпаки, таке признання помилки свідчить лише про власну моральну силу. Чому „Діло", яке на підставі даного йому матеряду бачило, що воно нас незаслужено образило, не зробило цього кроку, морально його обовязуючого?

„Діло" дає на це дуже повчаючу відповідь: Мовляв тому, що воно се „уважало зайвим для себе і своїх читачів".

Що це, як не манія ґрандіоза в її найчистішій формі?

Чи панове, що обсіли тепер редакційний стіл „Діла", справді вірять, що їм прислугує безапеляційне право відсуджувати від чести немилих їм людей, що вони можуть це робити зовсім безкарно зі всіма і завжди там, де вони то „уважають" за вказане?!

Манія великости заводить на манівці.

В тій же відповіді редакція „Діла" росповідає про „безконечні" наші і наших однодумців „паломництва" до неї. З якого часу стало „Діло" святим Сіоном, до якого ми мали на прощу ходити? Це смішне, панове! Ми не на прощу ходили. Ми добивалися напечатання спростування тому, бо думали, що маємо до діла з людьми, які, побачивши, що помилилися — це трапляється і з наймудрішими — що запели в блуд громадську опінію, не ухилиться від морального обовязку і свою помилку виправлять.

Та монопольне становище „Діла" як старого щоденника запаморочило розумові здібности пп. редакторів. Вони, знаючи від мене, що я з цією суто-українською громадянською справою не потягну їх до польського суду, який має екзекутиву, знаючи теж, що наша організація своєї екзекутиви не має, повелися, — користуюся „чемною" дефініцією самого „Діла", (означення поведення „Діла" пропускаємо — Ред. „Н. З.") — тобто свого громадянського обовязку не виконали.

Тоді ми уповноважили адвоката, п. проф. д-ра В. Старосольського, покликати цих панів на суд честн. Всі старання його пішли на марне і проф. Старосольський змушений був написати мені під датою 10. XII. 1931 р.: „...отож справа з п. В. Мудрим (ред. „Діла") станула на тому, що він відмовився від зліквідування її якоюсь заявою в його боку а також не дав згоди на вирішення її громадянським судом.

Прихильні честн, обовязуючі в цілім культурнім світі, кажуть, що такі люде самі себе ставлять поза рямці громадянської моралі.

Як маємо поводитися з такими панами? В рукавичках?

Редакція „Діла" морально ідентифікує себе з „братчиками".

Моя стаття в брошурі „Ідея та дійсність" на три чверти складається з документальних матеріялів уперше оповіщених, які доводять фактами, що „братчики" окрім власних безмежних амбіцій та „великих слів великої сили" нічого за душею не мають. „Братчики" не сподівалися, що я маю незбитний доказ на те, що вони на власну руку зробили нечувану серед порядних людей непристойність, коли порушили таємницю довірену лиш особисто В. Липинському; через те написав я у моїй статті:

„Коли ті політичні скункси (термін, як відомо не мій, а В. Липинського) передруковують в 1932-му році з „репрезентативного" „Діла" сумної слави „комунікат" з 1930 року та святобожно додають: „згідно з волею бл. п. В. Липинського подаються тут до публичного відома слідуючі

*) Тут подаємо допис наддніпрянського діяча, б. старости холмського, п. Олександра Скорописа-Йолтуховського, котрому „Діло" відмовило помістити спростування в публичній і особистій справі. На випадок, колиб сей допис викликав дискусію, дозволимо й собі висказати нашу думку в порушених тут справах. — Ред. „Н. Зорі".

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
3 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 25—х
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Спілка з обмеженою порукою.
Телєфон 57-48.

документи про „Будапештенську справу“ виписки а непризначених до друку, особисто лиш П. Гетьманом довірених Покійному записок, — то вони тільки брешуть і безчестять світле імя Покійного“.

Але пощо лаятися, спитаєте?

О розуміється, я мушу бути коректним, я повинен трактувати як джентельменів людей, які плюгавлять імя Покійного!

А в тім мав я ще й конкретну мету, коли недвозначно й різко формулював моє особисте відношення, мою оцінку їх спроб дурити українське громадянство; я спробував примусити „братчиків“ покликати мене до громадянського суду.

По нинішній день я такого завізвання не одержав.

Очевидно „братчики“ полапалися на тім, що я на суді доведу, що вони безсовісно використали імя Покійного, бувши певними, що мертвий не зможе їх (пропускаємо — Ред. „Н. Зорі“) (термін В. Липинського) поведінки заперечити...

Тому що „Діло“ всі виступи „братчиків“ підтримувало, тому що воно супроти нас відмовилося від суду чести, чим поставило себе в ситуацію, яка сама собою насувається по такій відмові, — я був змушений і до цілої редакційної колєгії „Діла“ застосувати той самий метод, що й до „братчиків“.

Я вже досить пожив на віку, щоби не передбачати того „морального“ тамтаму, який розведуть пп. редактори з приводу мого „хулігапського“ тону. Я знав згори, що „Діло“ таксамо, як і „братчики“, ховатиметься за моральну постать Покійного В. Липинського. І відповідь „Діла“ моє передбачення справдила.

Отже повторюю: я свідомо трактував редакторів „Діла“ однаково з „братчиками“, щоби дати їм можливість покликати мене на суд чести, коли вони не дали мені можливости покликати їх.

Отже не в тоні і не у виразах тут річ, панове, а в суті справи!

Я спробував перед українським громадянством роскрити ту пресову болячку, яка затроює й підтинає нормальний розвиток нашого й без того кволого громадянського життя.

„Діло“, замість того, щоби завізвати мене до суду чести, відповідає: „Поміж пп. Гладиловичами, Йолтуховським і й. Мельником з одного боку, а В. Липинським і „Ділом“ з другого є надто велика віддаль, щоби ті їхні помії могли нас досягнути“...

Боже, яка суверенна велич!
Яка недосяжна моральна краса!

Берлін-Целендорф, 1-го грудня 1932 р.

О. Скоропис-Йолтуховський.

Мих. Зощенко

І коло злодіїв круто...

(Гумореска).

В теперішних часах і злодії нарікають.

— Настали, кажуть, дуже погані часи, — хоч бери й підприємство замикай.

І кишонковці і бандити, всі одну пісню співають.

І це правда: Що можна красти в наші часи? Богачів у нас нема. Сам безгрішний народ. Всунеш руку в котрунебудь кишеню — і розчаруєшся. Кожда дірава...

Декотрі кажуть: здіймитиби з прохожого пальто. Та щож — не виплатиться. Пальта самі дрантивенькі. Шкода заходу.

Словом, кому як кому, а злодіям таки направду круто. Нема що брати.

Розуміється, декотрі парняги здобуваються на хитрі штучки. Недавно було в пресі:

„Крадіж пішоходних плит: На петроградськім побережжі невідомі злодії вкрали плити з хідників“.

Вкрали всего 51 плит. І продали ЖАКТ-ові на кронверськім проспекті, по приступній ціні — по 7 гривень за штуку. Разом, коли не вірите, порахуйте, 35 рублів 70 копійок. Ся крадіж сталася в Ленінграді.

Товар вивозили підводою. Словом, навіть злодійчукам під теперішну пору стало круто.

Памяти Ол. Саляка

Голови УНО (УКНП).

З Ходорова пишуть нам: Дня 30 жовтня 1932 р. о 1 год. дня відбувся похорон бл. п. емер. Радника Олексія Саляка, що помер дня 28 жовтня 1932 р. в 62 році життя.

Похороном проводив о. мітрат Базюк зі Львова в супроводі офіціяла о. Ковальського зі Львова і о. каноніка Лободича зі Станиславова, Ходорівського декана о. Йоана Винницького з Залесець, Стрілиського Деканату, о. Теофіля Приймн з Дуліб, о. віце-декана Евстахія Радкевича зі Сугрова, о. Сайкевича з Васючина, о. Кранинча з Оттиневич, о. Корчаби з Острова Чорного, о. Мельничина з Молотова, о. Пінькевича з Помонят, о. Волиця з Загіречка, о. Дереша з Молодиньча, о. Тарнавського з Підністряп та місцевого пароха о. каноніка Долгого.

Домовину покійного везено на возі гарно прибраліім зеленю, запряженім у 2 пари волів.

На чолі похоронного походу йшла дітвора „Рідної Школи“, та делеґати з вінками слідуючих установ: Від Пов. Комітету „УНДО“, від „Народного Дому“, від „Рідної Школи“, від філії „Просніта“, від Студентської Секції, від Т-ва „Відродження“, від чит. „Просвіта“ і конпер. „Наша Торговля“ в Ходорові й від Комітету будови церкви в Ходорові. — Три вінці від родини зложені були на возі.

Співав хор філії Т-ва „Просвіта“ в Ходорові під управою п. Романа Чучкевича, учителя місцевої „Рідної Школи“.

За домовиною крім рідні ступали делеґати: Земельного Банку Гіп. у Львові дир. Кульчицький і дир. Д-р Кревуцький, від Укр. Партії „Народна Обнова“ адв. Д-р Назарук і ред. Мох зі Львова, нотар Мельниковнч і адв. Д-р Волянський зі Станиславова.

Крім того прибули віддати останню прислугу други, приятелі і знакомі покійного: надрадник Федусевич і інж. Мудрак зі Львова, Д-р Шенфельд зі Львова, М. рад. Кордуба і рад. Самович з Бережан, рад. Барановський зі Станиславова та Повітовий Староста Хмелевский з Бібрки і начальник місцевого суду радник Клещинський, та делеґати місцевих нар. шкіл.

Наспів цілий ряд письменних і телеґрафічних кондоленцій як письмо від Гол. Управи „Рідної Школи“ у Львові, на руки місто-голови Д-ра К. Трояна, від Презеса суду Окружного в Коломиї п. Саганка і п. Ітіцкого (тут місце допису нечитке) і пр.

Похоронний похід затримався вперше біля „Народного Дому“, при якім прощав покійного голова Надз. Ради „Народного Дому“ о. Декан Винницький з Залесець. Він підніс заслуги бл. п. Радника Саляка як справника Управи кредитової кооп. „Народний Дім“ в Ходорові. Біля церкви виголосив прощальне слово о. Василь Сайкевич з Васючина, підносячи заслуги покійного як голови місцевого Комітету будови церкви, яка при успільній допомозі покійного так моральній як і матеріяльній вже вишпічена і незабаром буде віддана до ужитку парохіян. Рівнож коло церкви іменем власним і парохіяи та близьких співробітників церковного комітету прощав покійного місцевий парох о. Яків Долгий.

На могилі виголошено слідуючі промови: Від Станиславівського Епископату прощав покійного о. канонік Лободич, від політичних однодумців адв. Д-р Волянський. Від місцевої кооперативи, де покійний був головою Надзірної Ради, прощав його адв. Д-р А. Стронціцкий, від філії „Просвіта“ о. Декан Приймa, від Української Народньої Партії „Обнова“ адв. Д-р Назарук зі Львова, від Пов. Комітету „УНДО“ та „Рідної Школи“ і всіх прочих повітових, культурно-освітних і сільсько-освітних установ прощав покійного Д-р К. Троян.

Похорони тревали від 1 год. до пів до пятої по полудні.

Участь у похоронах взяв поголовно весь Ходорів без огляду на народність, політичні переконання і віроісповідання та весь ходорівський Округ попад 5 тисяч народа так, що похоронний кондукт ростягався на около 1 км.

Гідно відвела Ходорівщина незабутнього і дуже заслуженого громадянина на місце вічного спочинку. Сміло можна сказати, що похорон був величавий, якого Ходорів ще не бачив. — Клепсидри видали крім родини слідуючі Товариства: „Народний Дім“ і „Рідна Школа“ в Ходорові, Кооп. „Наша Торговля“ в Ходорові, у Львові Зем. Банк Гіпотечний й Укр. Партія Народна Обнова та в Станиславові Інститут Непорочного Зачаття Пресв. Діви Марії.

Головна Управа УНО (УКНП) має честь зложити отсим подяку всім, що були ласкаві зложити на її адресу устні або писемні кондоленції з приводу смерти голови УНО радн. Олексія Саляка. В першій мірі складаємо подяку Головній Управі УНДО-я за прислане на письмі співчуття. — Головна Управа УНО.

Концерт „Просвіти“

Свято „Просвіти“, уладжене мин. неділі львівською філією т-ва „Просвіта“, належало до найудатніших імпрез у Львові. Святочну промову відчитав голова „Просвіти“ д-р І. Брик. Була рішучо за довга. Виконавцями поодиноких точок були: Хор богословів під орудою п. Жолкевича, мужеський хор 17-тки під проводом п. Осташевського, п. Согорівна сольоспів, хор дівочої учитель. семинарії СС. Василіянок, хор питомців Малої Семинарії у Львові, оба під орудою п. Д. Котка і дівочий гурток зі Знесіння під проводом д-ра Бариляка. З поодиноких точок програми треба відмітити сильний голосовий матеріял і здисциплінованість муж. хору 17-тки. Найсильніше враження викликала виконана ним „Дума про руйнування Січи“ композиції Кошиця-Котка. Тенорове сольо в ній п. Гарасимовича заслугує вповні на підчеркнення. П. О. Согорівна відспівала Кримського-Людкевича „Я й не жалую“ з глибоким відчуттям та полонила публику своїм незвичайно милозвучним голосом. Ці дві точки були найкращі. З інших точок заслугують на увагу: „Дударики“ Леонтовича у виконанні хору питомців Мал. Семинарії. При фортепяні п. Н. Біленька. Оригінальною точкою програми були гагілки, виведені дівчатами з чит. „Пр.“ зі Знесіння під проводом д-ра Бариляка, котрий їх виступ попередив коротким поясненням гагілок. Гагілки виведені були без життя і без тої веселости та гумору, якими вони визначаються. Треба замітити, що саля Лисенка не надається на такі ширше закроєні свята. Брак трубної чи смичкової орхестри дався відчути. Хоч стільки літ істнує вже у Львові Муз. Інститут ім. Лисенка, досі не створив він ні смичкової ні трубної орхестри. А тимчасом наші провінціяльні міста й навіть села мають свої орхестри і то добрі. Це особливо прикро відчувається підчас Йордану або Зелених Свят. Орхестра „Зорі“ очевидно за слаба. Покликані до цего чинники повинні подбати, щоб „великий Львів“ мав нарешті репрезентативну українську орхестру. — Присутний.

Посмертна згадка

† **Антін Войтіховський** помер 28. м. м. в Отинії в 73 р. життя. Покійний, емеритований катехит, почесний Крилошанин, Совітник і Референт Еп. Консисторії в Станиславові. Похорон відбувся 30. м. м. у Станиславові при великім здвизі народу. Покійний записав свій власний дім в Отинії для захисту українських сиріт. Тому що Покійний як довголітний катехит в середних школах виховав ряд поколінь нашої духовної і світської інтеліґенції, сподіваємося, що хтось з його учеників пришле докладніший нарис його життя. Таких біографічних нарисів так мало в нашій публіцистиці, так застрашаюче мало!

Церковна Унія се не якась примха української історії, не відхилення від її первісного нормального напряму, — зроблене до того під доцільним впливом сторонніх сил; тільки навпаки, — ідея Унії органічно й нероздільно злучена з напрямом і духом всеї української історії, навіть із самою національною ідеєю нашого народу. (С. Томашівський: Вступ до історії Церкви на Україні. — Записки ЧСВВ, том IV, вип. 1—2).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИН УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА

Б. І. Антонич: ПРИВІТАННЯ ЖИТТЯ. Книжка поезій. Львів 1931. „Дажбог“ ч. 2. Стор. 64, 8°. Вінета В. Ласовського.

„Вбивають серце, вбивають душу, нічого їм не жаль“, — писав Тичина про революцію. Скільки хто втратив Бога, стільки стратив серця, стільки стратив поезії. І сьогодня комуніст Тичина пише теж „вірші“:

„Нехай Европа кумкає
а в нас одна лиш думка є
одна одна турбація
традицій підрізація
колєктивізація!“

І мимохіть коли береш в руку якісь нові поезії, то з неохотою, з побоюванням, що замісць серця, стрінеш кепську публіцистику. Таке воно зовсім певно буває в большевиків, а буває часто навіть і в галицьких націоналістів та ліберáлів. Або штучність „вільної“ форми й публіцистики в змісті, або штучність змісту в клясичній формі. А людини, а серця, а поезії ні дрібки! Та приємно здивувався я, взявши до рук Антоничеве „Привітання життя“. Молодий поет уже в першій своїй збірці дав нам зрілий зміст і добру форму. А найцікавіше, що актуальний зміст і клясична форма вкупі дали серце, серце живої людини.

У віршах Антонича є радість, бунт і смуток. У віршах його є жива воля одиниці всупереч модній большевицькій масі-рабови. Вірші Антонича, хоч і смуток і сумнів часом повівають з них, підтверджують радість життя, волю і чин. Навіть у наші часи:

„Я не потраплю, я не зможу, я не зможу
для тебе (Музо)
вирізьблювати, мов діямanти, вірші,
як дні кругом все гірші,
Але я знаю: в цю хвилину непритомну
небавом, може навіть нині,
наразі тебе побачу в простої людини
чині.“ (58 ст.).

Бути цілою людиною значить бути поетом: „Я — закоханий в житті поганин“, каже про себе Антонич. І це одна частина збірки: радість з життя, його краси і сили. Присвячені тій радости з життя вірші про спорт, мандрівку, романтику егзотики: циклі „Зриви й крила“, „Бронзові мязи“ й т. п. Але і в них, як у кожнім сливе вірші Антонича, стрічаємо на кінці думку, ту немодну сьогодня в поезії клясичну застанову. Поет-поганин сумнівається в ідеал (ст. 33), він „у блискавок пурпурі стояв на роздоріжжі /заслуханий, задивлений поет — сліпий“ (ст. 60). Хоч збірка Антонича ніби й має бути зривом крил молодечих, привітанням життя, то проте вона ним по своїм глибшім змістови не є. Вона — застанова молодої людини над життям, застанова людини, яка, хоч і блудить, „не жаль, бо ступенем до перемоги/ стає нам кожний хоч невдалий зрив“ (ст. 4). І справді збірка Антонича тим цінна, що перемагає шуканням правди модну сьогодня хаотичну безцільність у поезії, той розливчастий ліризм без мети й розумного проводу. В збірці Антонича є зриви, ворохобня, але найглибшим її руслом пливе розум, той що „все сотворив“. „Привітання життя“ це радше пізнавання життя. Її сум не безнадійний, він, хоч у „Привітанню життя“ ще собі того поет не усвідомив, тільки оте Августинове cor inquietum. І чуе вже поетова душа, що „наші мрії, заміри, бажання /перейдуть часто в дійсність аж тоді, /коли від себе їх відірвемо“ (ст. 14). Це покищо суспільне понимання життя, хоч іще без ясного образу Бога, проте є вже в собі natura-liter christianum. „Велику подорож“, котру відбуває всяка людина, відбуває і наш поет. Покищо в „Привітанню життя“ поет мріє тугою про час, коли „спокійно скриню неба з перемучених плечей здійму“ (54 ст.). Але ця мрія недосяжна й не було ніколи людини, що збулабся тої „скрині неба“... І сам автор у поезії, що її написав уже по виданню „Привітання життя“, признається:

„Лиш на власнім безумстві опертий
я бажав увесь шлях перейти тільки сам.
Без хитання в наближення смерти
навіть небо відштовхував пяний
життям.

А сьогодні я спілий, мов літом,
покінчив молодечі штукарства та герці,
погодився із Богом та світом
і знайшов доскопалу гармонію
в серці.“

І коли ми беремо до рук „Привітання життя“ Антонича, то зза сторінок тої щирої книжки — бачимо зеленого студента-дитину:

„Під абажуром з бібулки зеленої полумінь маяв/
в нафтовій лямпі малій, буцім хотів би втекти./
Хлопець похилений в захваті,
німо над книжкою Мая/
мріяв про безкрай землі,
про невідкриті світи“ (56 ст.).

Кожде життя чистої молодої дитини се така мрія, хоч нераз тільки з книжки Мая. І хоч нам старим багато дечого в ньому здаватиметься зеленю, то проте крізь ту зелену гущу вбачаємо золоту авреолю Вічности.

Читаючи добру та чисту книжку Антонича, нам „тихо весна заглядає в віконця мутні, непрозорі/ й в серці співає весна, краща від цьої зза шиб“— і згадуємо елеґійно „правду зелених хвилин“, коли ще були молоді...

О. П.

Мирослав Капій: КРАЇНА БЛАКИТНИХ ОРХІДЕЙ. Повість. Накладом Вид. С-ки „Новий Час“, Львів, 1932. Ст. 158 + 2 нпґ. вел. 8°.

Нам, галицьким Українцям, бракує лектури для відпочинку. Такої легкої, на пообіддя. Недостача її мимоволі спонукує нас непотрібно вживати всякого барахла в польській мові, і — ще гірше — брати до рук большевицьку аґітку. Отже всяка оригінальна белетристика „для відпочинку“ дуже для нас пожадана.

До роду нешкідливої пообідної лектури треба зачислити отсю першу оригінальну повість Мирослава Капія п. з. „В країні блакитних орхідей“. Назвати її повістю дещо ризиковно; це радше довше оповідання. Але, по галицьки, „най“...

Капій поділив свою повість на дві частини: 1) „Поворот“ і 2) „В країні блакитних орхідей“. У першій частині описана майбутня українська держава, деякі її стани, життя в ній та настрій вижидання на судно, що має прилетіти з Марса на землю. Ця перша частина повісти досить цікава й розмірно широка. В другій меншій частині маємо оповідання про поворот марсіянського судна і про гостей та вісти, які воно привезло на землю. Друга частина розмірно коротка у відношенні до першої й менше цікава. В ній більше чистого опису, замісць акції. Мається вражіння, що завинив тут видавець, „притинаючи“ рукопис до касарняного обєму 10 аркушів. Нерівномірність обох частин псує гармонію будови повісти: опис української держави користується привілеями зі шкодою для Марсіян. Та це може разить тільки рецензента; звичайний читач на тім лише скористає. Тому що уява, головний чинник у таких повістях, краще служить авторови в теплих описах майбутньої України, ніж у холодних міркуваннях про долю Атлянтів на Марсі.

Автор старається перевести поміж стрічками ідею любови до батьківщини. Робить се так, що для середнього читача вистарчить.

Уява автора дуже реалістична. Він мало вигадує, більше комбінує з того, що колись читав. Нагадує тим Верна (в противенстві до Ввелса), хоч друга частина повісти дещо більше Ввелсівська. Капієві здогади майбутнього України навіть дещо праві: на Україні володіє Гетьман. Релігія Українців мабуть греко-католицька: на 65 ст. автор, згадуючи про почот Гетьмана, каже, що був там і „старенький патріярх України кардинал Милорадович“.

Мова автора ліпша від звичайної галицької і легко стравна.

Араміс.

З сучасного італійського малярства

Л. Джілі: Відпочинок.

НОВІ ВИДАННЯ

ХЛІБОРОБСЬКИЙ ШЛЯХ. Місячник, ч. XII. Грудень 1932. Львів — Галицько-Волинська Земля. Сторін 289—312, 8°. — Зміст: „Про домо“ (стаття редакційна). — І. Л.: Своєрідний український імперіялізм. З приводу появи відомих „Листів з Анґлії“ В. Панейка в „Ділі“.—„Обізвалися ножиці“... (Спільний виступ „Діла“ і „Мети“ в обороні „братчиків“). — Т. Коструба: Гетьман Іван Скоропадський (1708—1722). — Проф. др. О. Авґаґен: Сільське господарство в ССРР. — Хроніка. — Лист до редакції „Хл. Шляху“. — З організаційного життя. — Посмертна згадка. — Нові книжки. — Сим числом закінчився 1-ий річник „Хліборобського Шляху“. Він доволі ріжнородний і цікавий змістом. Незабаром появиться 1-е число „Хл. Шляху“ вже як двотижневика. Його адреса: Д-р Іван К. Гладилович, Львів, ул. св. Тереси 2 ц.

Юра Шкрумеляк: НОВИЙ ВЕРТЕП. (Для хати і сцени). Львів, 1932. Бібліотека „Народньої Справи“ ч. 11. Ст. 16, 16°, 8 ілюстрацій. Ціна 40 сот. — Цей „Вертеп“ надається дуже добре для аматорських гуртків і для колядників. Написаний легким віршом, з патріотичною тенденцією, він прийметься в нас та згодом усуне ті шопки, в яких наші хлопці цвенькають чужою мовою та балакають ріжні нісенітниці, часто самі того не розуміючи. — І. Д.

Ганс Христіян Андерзен: ЧАРОДІЙ-ПІСКОСІЙ. На українську мову переложив Юра Шкрумеляк. Діточа Бібліотека. Книжечка 141. Львів 1932. Накладом В-ва „Світ Дитини“. Ст. 23, 16°, 6 ілюстрацій. Ціна 30 сот. — Чудові казки Андерзена не потребують ніяких похвальних рецензій. Їх треба обовязково купувати всім, хто хоче зробити дітям правдиву приємність, осо-

бливо під свята. Мова перекладу гарна, тільки коректа місцями недбала.

ДАЖБОГ ч. І. Література-Театр-Кіно. Листопад 1932. Львів, Костюшка 5/І. Сторін 19 (+ 1), 8°, — Вміст: Проф. П. Обаль: Безробітні (дереворит); Е. Маланюк: З книги „Еміграція“; Б. Кабарівський: Синові Ігореві Ростиславові, Зрада; Р. Завадович: Майбутнє; В. Антоняч: Гріх (фрагмент з повісти); Б. Кабарівський: Романові Савицькому; Е. Ю. Пеленський: Прикрий недогляд (про 1798 рік); Н. Н.: З „проблєм“ української критики; Комуни, кадри і.. краватки (сучасна укр. зазбручанська поезія); Книжки (1932) — Бібліографія; Слово до читачів (Від Редакції.—Передплата річно за 12 чисел 5 зол., піврічно 2.70 зол., чвертьрічно 1.50 зол. Ціна 1 числа 50 сот. Видає кооп. з об. пор. „Вогні“. — Сей журнальчик уважають молоді націоналісти свого рода продовженням Літ.-Наук. Вістника. В сім журнальчику беруть участь кромі названих вище авторів А. і Я. Курдидики, В. Лопушанський, Я. Ярий та інші. Журнальчик писаний на загал живо й доволі цікаво. Теоретичні статті слабші. Головна хиба полягає на браку ясно означеної провідної думки. Під оглядом технічним ми ще не бачили у нас такого марнування місця навіть в часах, коли не було кріди. — А. Ч.

Республику в Німеччині ненавидять

Так твердить той, що її проголосив.

Шайдеман, один з провідників німецьких соціялістів, котрий проголосив 1918 р. республику в Німеччині, в розмові зі співробітником „Ля Капітал'ю“ сказав: Це річ певна, що успосібленню Німців не відповідає демократичний устрій. Республику в Німеччині ненавидять, бо вона зродилася з погрому. Правду кажучи в Німеччині в 1918 р. не було революції. Я проголосив республику лише тому, щоби не допустити до анархії та ще тому, що треба було щось створити на місце монархії, котра лягла в румовищах. На питання, чи найдуться в Німеччині люди готові кров пролити за республику і не допустити до привернення монархії, Шайдеман відповів, що це річ дуже сумнівна (ПАТ).

Птиця-мара нападає на людей

Незвичайна новина з Лондону.

Преса доносить: В Лондоні появилася дивна птиця, котра по ночах нападає на людей. Адвокат Чарльз Леонард, котрий йшов зі своєю жінкою до театру, оповідає таке: „Ми доходили вже до дому, коли нагло над нашими головами появилася величезна біла тінь. Ми побачили якусь птицю з розміром крил около метра. Вона кружляла над нами і спускалася все нище. Ми зачали бічи. Птиця полетіла за нами й ударом крила сильно ранила в лице мою жінку. Я зачав кричати і взивати помочи. Тоді птиця так мене ударила клювом по голові, що пробила твердий капелюх і мало не збила мене з ніг. Потім щезла. Мою жінку привезли домів в непритомнім стані“. — В ту саму ніч „птиця-мара“, як її називають в Лондоні, напала на доктора Гаррісона. Вона хотіла пірвати його пса. Гаррісон ударив її тростиною. Тоді птиця покинула пса й кігтями роздерла лице докторови. Третий свідок, доктор Кеверанта, Фінляндець, каже, що та птиця — величезна біла сова. Вона напала на нього підчас вечірного проходу. Доктор спрямував на птицю світло електричної ліхтарки. Дивна птиця крикнула переразливо кілька разів, голосно сплеснула крильми та зникла у мраці. За кілька мінут потім напала птиця на школяра, вчепилася кігтями в його голову та обдерла йому шкіру. — Така „птиця-мара“ придаласяб і у Львові, щоб деякі панове за пізно не вертали домів викрикуючи і не даючи спати спокійним людям.

Ідея Унії була щасливою, хоч на жаль добре невикористаною необхідністю нашої історії. (С. Томашівський: „Вступ до історії Церкви на Україні“).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Папське послання в справі християнського мистецтва видав Ем. кард. А. Каковський. В ньому мова про значіння християнського мистецтва та про грозячі йому небезпеки від новітнього мистецтва чи радше його поганських напрямків. Упоганення та матеріялізм вкралися до всіх ділянок мистецтва: до архітектури, різьбарства, малярства й усіх родів здібництва. Вкінці кардинал подає вказівки, як зберегти й приноровити твори мистецтва до цілей віри й моралі та піднесення літургічного культу в катол. святинях.

Святочну Академію в память св. Йосафата уладили в Равї Руській СС. Служебниці, котрі гарно ведуть там захоронку Кружка „Рідної Школи“.

Боротьба зі сектарством. Від трьох літ виходить у Сандомірі протисектантський місячник „Правда католицька“. Часопис цей інформує, головно духовенство, про сектантський рух у Польщі та про способи поборювання його. Займається він сектами: годурівців, маріявітів, баптистів, дослідників св. Письма й ин. — І в нас здалосяб подібне періодичне видавництво, бо всякі секти загнiжджуються в цілім краю, а наша протисектантська акція рішуче замало випосажена у відповідну літературу, в противенстві до сектантської бібули, яка потопом заливає наші села й міста, розуміється, переважно „забездурно“.

Зїзд редакторів польських католицьких тижневиків відбувся в Варшаві. Обговорювано справу поширювання католицької преси, витворювання одноцілої католицької лінії і співпрацю католицької преси з Катол. Пресовою Аґенцією (КАП-ом). Один з рефератів виголосив шлеський епископ Адамский.

Справа беатифікації Марії Тереси Ледоховської. В Зальцбурґу скінчено інформаційний процес в справі признання блаженною Польки бл. п. Марії Тереси Ледоховської, основниці Содалїції св. Петра Клявера.

Св. Конґр. Обрядів закінчила процес в справі беатифікації італійського Єзуіта о. Йоана Пінятеллі'я.

Польське народнє паломництво до Св. Землі і Єгипту виїздить під проводом Еп-па Кубіни з кінцем лютня 1933.

Безоглядність мехіканського президента. В полудн. Каліфорнії, що належить до Мехіку, зачинено одиноку в тім окрузі церкву й мають її перемінити на почтовий уряд. Знаменна річ, що церкву ту фундувала перед літами рідна сестра теперішного президента, сеньора Родрігвез да Фавеля. Мимо її протесту брат підписав декрет зачинення церкви.

З Мехіка доносять, що там горстка „схизматиків“ від кат. Церкви вибрала „патріярха“, що прибрав імя Йоана Золотоустого (!) І злучився з православною грецькою (?) Церквою. В Мехіку є 96% католиків, 2% протестантів і 2% атеістів.

Зріст катол. населення в Індії поступає, мимо дуже непригожих обставин місійної праці. Число катол. населення протягом 10 літ зросло на 10 процент і виносить нині 3,682.133 душ. В тому самому часі число духовенства зросло з 2.892 на 3.762.

О. Вільгельм Шмідт, славний етнольоґ, дав недавно серію відчитів на оксфордськім університеті про поняття Бога й богопочитання серед північноамериканських Індіян.

Відновлення старинної базиліки св. Януарія довершено в Неаполі, в 10-ліття фашизму. Торжественне відкриття базиліки відбулося з кінцем листопада 1932 р., в присутности італ. престолонаслідника.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗЇЗД КОНСЕРВАТИСТІВ. Інформують з кругів землевласників: В палаті кн. Януша Радивила у Варшаві відбувалися два дні наради консерватистів усіх відтінків. Консерватисти під організаційним оглядом діляться на три відломи: національна правиця, котрої головний осередок Краків, християнські хліборооби як організація землевласників і чисто регіональна виленська ґрупа. Орґан, що лучить ті три ґрупи се консервативний комітет, в котрім засідають делеґати всіх відломів під проводом кн. Януша Радивила. Останні наради мали за ціль, крім заняття становища супроти актуальних політичних проблєм, також обміркування засобів для тіснішої злуки консервативних елементів в Полїщі. Зїзд був численний і взяли в нім чинну участь також консервативні парляментаристи обох палат. Широка дискусія обнимала цілість державної політики. Б. міністр хліборобства п. Янта-Полчиньский представив господарську ситуацію держави й домагання консервативних ґруп у звязку з нею. Нарікали, що навіть всупереч намірам правительства етатистично-бюрократичні струї переважають в державній адміністрації. Домагалися скорої й основної реформи податкового та соціяльного законодавства і менше безоглядного трактування податників. Справу консолідації консервативних елементів також докладно обговорювано і зі всіх сторін піднесено конечність тіснішого обєднання консервативних ґруп. Ухвалено поручити консервативному комітетови, щоби як найскорше підняв працю в тім напрямі. Сей комітет в найблищім часі опрацює внесення в справі нових орґанізаційних форм консервативних ґруп. Вкінці обговорено ще конечність переведення широко наміченої акції, що має за ціль створення сильної підстави для консервативної преси. Так представляється хід нарад, котрі викликали у Варшаві велике зацікавлення і дали притоку до ріжних поголосок, хочби з того приводу, що зїзд радив при замкнених дверах. Загальний настрій був критичний, одначе без жадної анімозії супроти правительства. („Хвіля“).

НОВИЙ ЗАПИТ у справі петиції анґлійських послів про автономію для Схід. Галичини вніс посол до анґл. парляменту майор Гілс. Міністр Саймон відповів, що бачив петицію, одначе не знає, чи Союз Народів приняв її.

ГОЛОВА ББ ПОЛК. СЛАВЕК заявив на зїзді леґіоністів у Варшаві, що санаційний табор не має нічого спільного з системою диктатури. Ся заява викликала ріжнородні коментарі.

НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЄР ФОН ШЛЯЙХЕР возьме особисто участь в розбройній конференції в Женеві. Гітлерівці виступили остро проти участи Німеччини в тій конференції.

В КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ СССР знов переводять ґенеральну чистку. Мають усунути коло 15 проц. членів. Головна причина чистки: опір сільських комуністів проти теперішної політики супроти села і демократизація частини членів правлячої партії (ПАТ).

АНҐЛІЙСЬКИЙ УРЯД вислав перському правительству ультімат, в котрім жадає взяти назад виповідження нафтової концесії.

СОЮЗ НАРОДІВ товче воду в ступі, себто займається манджурським конфліктом. Японський представник Матсуока заявив, що Манджурія для Японії се питання життя і смерти. З усіх держав лише СССР зрозумів положення Японії в тій справі. Тому між тими державами прийде до договору про ненапад. Коли Союз Народів не піде на руку Японії в манджурській справі, то Японія виступить з Союзу.

НОВИНКИ

Коли до кінця сего року одержимо 5.000 зол. від наших довжників, „Нова Зоря“ буде побільшена до двох великих чисел тижнево з всесторонним змістом і богатьома додатками.

Наглий суд над учасниками нападу на почту в Городку під Львовом почався в суботу 17. б. м. Передбачують, що суд потреває 7 днів. В склад трибуналу входять судді Яґодзіньский, Двожак і Мігалі. Обвинувачує прок. Мостовский.

На Україні голод дуже страшний. Тисячі селян покидають свої оселі в надії, що знайдуть працю й хліб у містах й умирають там з голоду й зимна. Уряд ними не займається. Є случаї людожерства. Смерть з голоду загрожує бодай $1^1/_2$ міл. населення. На збіжжа, яке все ще вивозять, кидається на стаціях товпа. ҐПУ вбиває тоді сотками людей. Таке було недавно м. ін. в Київі й Одессі. (За „Офінором“).

„Нема сумніву, що російське населення терпітиме тепер ще більший голод як у 1922 р.“. (Слова першого комісара праці Ормсбері-Ґар в анґл. парляменті).

В Ярославі відбулося торжественне Богослуженя і панахида за Маркіяна Шашкевича. Опісля була святочна Академія в салі „Ґвязди“, яку публика виповнила по береги.

Вечір в память 20-их роковин смерти М. Лисенка відбудеться 20. с. м. у великій салі Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові заходом учителів тогож Інституту.

В Рожнітові, пов. Ярослав заложено читальню „Просвіти“. Це 54-та читальня в повіті. В тім селі є лише 30 проц. Українців. З них мало хто вміє читати по українськи. Таких сіл на західних окраїнах богато. Коли хочемо ратувати від денаціоналізації тих, що не знають української азбуки, конче треба для них печатати книжки і часописи латинкою. Особливо частина „Бескиду“ повинна бути печатана латинкою. (З допису).

Музейне Т-во „Бойківщина“ в Самборі відбуло VI. Загальні Збори. Зі звітів виходить, що музей Т-ва має вже понад 8.000 експонатів. Між ними богато унікатів, пр. шляхотські капоти, які вже вийшли з ужиття. Особливо богаті збірки археольоґічна й бойківських вишивок та писанок. З музею вийшов також почин до виробу бойківських килимів. Виробляє їх килимарня п. М. Чухрая в Самборі.

60-ліття уродин Богдана Лепкого відсвяткує Рогатин концертом і комерсом 22. б. м. Сам Ювилят також візьме участь у тім святі.

Листопадове Свято відбулося також в м. Буенос-Айрес (Арґентина). Свято влаштували тамошня „Просвіта“ і „Сокіл“. Взяли в нім участь м. і. секретар литовського посольства, представники литовських орґанізацій та представники тамошньої преси.

Сільсько-господарські і просвітянські анкети відбулися в Замочку, Вязовій, Крехові-Проволі, Блищоводах та інших селах Жовківщини. Реферати виголошували о. Вігоринський, інж. Каплистий, Гр. Демчина й дир. Дорота.

Освітна анкета для відпоручників читалень Равщини відбулася в Равій Руській. Заступлених було 24 читалень 52 учасниками. М. і. виголошено реферати на правничі теми.

Під закидом надужить при надзорі над убоєм худоби увязнено в Станиславові міського ветеринаря д-ра Адама Зяркевича.

В с. Мервичі пов. Жовква заложено читальню „Просвіти“. Мервичі се донедавна гніздо сельробізму.

Пожежа в Маняві, пов. Надвірна, знищила 5 хат, 3 стодоли і дві стайні.

Надія Крупская, вдова по Ленині, під строгим доглядом ҐПУ за участь „у контрреволюції“ проти Сталіна.

Князь Дм. Мірський вернув до Росії принявши большев. горожанство.

В Туркестані магометани знов бунтуються проти большевиків.

В Равенні мають незабаром отворити Інститут візантійської й новогрецької штуки.

Американці дозволять мабуть пити не лише пиво, але й легке вино.

Італійським селянам роздав уряд за піднесення продукції збіжжа 1 міл. 200 тис. лір нагороди.

В Женеві арештували одного російського Вірменина, що вів комуніст. аґітацію між студентами.

Проф. Піккар приготовляється до нового лету в стратосферу.

В Канаді (Лябрадор) знайшли золоті жили. В січні розпічнеться експльоатація.

Італійці наміряють вивозити свої вина до Америки.

Магазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 11-20

Хто хотівби поїхати до Шікаґа на світову виставу, мусить бути здоровий і гарно виглядати, — а щоби бути гарним і здоровим, треба закупити й споживати товарі споживчі й кольоніяльні в українській фірмі **„ІРА“,** у Львові, при вул. Кохановського 7. Тел. 77-92. 97 7-10

Ідуть осінні дощі і болота а з ними простуда і катар. Забезпечіться від них купуючи дощівки, кальоші і непромакаєме взуття в укр. маґ. **„Комета“,** Львів, Ринок 24, Станиславів, Сапіжинська 10. 93 10-11

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ

у храмовий празник св. О. Николая у Львові 19 грудня 1932 р. в Церкві св. О. Николая.

Неділя Навечерія празника 18 грудня:

О год. 4 попол. Всеночне, Наука, Суплікація, Благословення Найсв. Тайнами, цілування Мира з Мощей св. О. Николая в Барі.

Понеділок 19 грудня празник храм. св. О. Николая:

О год. 5 рано Утреня; о год. 6, 7, 8 і 9 читані св. Літурґії; о год. 10 торж. співана Служба Божа, яку відправить о. Крилошанин В. Томович; о год. 10.45 Проповідь „Про любов вітчини“ виголосить о. Декан Із. Зельський з Милятина; о год. 13 Водосвятіє перед Церквою й Обхід; о год. 16 Вечірня, Акафист св. О. Николаю, Наука, Суплікація, Обхід з Найсв. Тайнами наоколо Церкви, Панахида й цілування св. Мощей. Слухання св. Сповіди від 5—12 години.

Второк 20 грудня 1932 р. Попразен:

О год. 7.30 читана Служба Божа; о год. 8.30 співана Служба Божа за упокій з Парастасом.

Свящ. Василій Лончина
душпастир Церкви.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІНТЕЛІҐЕНТНА ЖІНКА пошукує посади до заряду дому у священника. Ласкаві зголошення до адміністрації для „інтеліґентна“. 107 2-2

Д-Р СТЕПАН БОЖИК відчинив адвокатську канцелярію в Богородчанах. 105 1-1

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 10-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. **Тел. 59-88.**

Добірний товар! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить, уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі

бо тим

дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ. 13—?
82

ГІҐІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-
74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 15-40

ФАБРИКА „ЗАКС“ у Львові, Ліндого ч. 6.

Телєфон 79—99.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 47-50

РІК ОСНОВАННЯ **1878.**

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 2 26—? **Вибір великий!**

„На вічний шлях“

Похоронні проповіди. Написав о. пралат Куницький. — Ціна 1 зол., з пересилкою 1.20 зол.

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“, Львів,

108 **ул. Сикстуська ч. 20.** 1-2

КІНА

АҐРІЯ: Льорель і Гарді та Пат і Патахон.
АТЛЯНТІК: Пісня ночі (Ян Кепура).
КАСІНО: Їх долі й недолі та Чарлі ратує Европу.
КОПЕРНИК: Під фальшивим прапором.
МАРУСЕНЬКА: Під фальшивим прапором.
МІРАЖ: Дівчина з Тагіті та Льорель і Гарді.
ОАЗА: Жовта маска й ревія.
ПАЛЯС: Атляитида (Бриґіда Гельм).
СТИЛЄВЕ: Люди на стійці.
УТІХА: Американські пачкарі та Пат і Патахон.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.** 50—х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 98 (596). Львів, четвер, 22 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцька ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Повстання кубанських козаків

Преса доносить: В тихоріцькім районі на Кубанщині вибухло повстання у двох станицях в силі 140.000 душ. Повстання мало характер протибольшевицький; повстанці розвязували совіти й колективи та ділили їх майно між селян. Здавлення повстання тревало 10 днів. 10.000 кубанських козаків вислано до концентраційних таборів, 59 провідників розстріляно.

Нові заслання українських учених

В останніх днях надійшли до Львова відомости про перенесення з України до Ленінґраду дальших двох визначних українських учених, акад. Бернштейна та М. Куренського. Акад. Бернштейн се оден з найбільших математиків світа; М. Куренський також дуже визначний математик.

Хто не платить довгів, а хто платить

З Вашинґтону доносять: Франція, Польща, Бельґія, Мадярщина, Греція, Ромунія та Естонія дотепер не заплатили Америці грудневої рати своїх довгів. Натомість Анґлія, Італія, Литва, Лотва, Фінляндія і Чехословаччина заплатили.

Новий закон про стипендії

Новий закон про стипендії для молоді, котрий незабаром буде оповіщений, постановляє: Пяту часть стипендійного фонду розділює виключно міністр віроісповідань і просвіти. Решту розділюють університетські виділи, але їх внески затверджує міністр. Він розділює також суми не тільки між висші школи але й між факультети. З оповіщенням сего закона стратить силу закон про стипендії з 30. X. 1923 р. Цікаво, кілько Українців дістане стипендії.

Зі Львова за пів ціни

Міністерство комунікації признало Т-ву Любителів Музики й Опери у Львові такий привілей: Хто на провінції купить білет вступу на концерт або оперу у Львові, одержить рівночасно посвідку, на підставі котрої зі Львова до дому заплатить лише половину ціни їзди зелізницею.

Кілько заробляє селянин в Польщі

Державний Інститут дослідів господарського положення хліборобів в Пулавах оповістив, що зарібок дорослого члена селянської родини за цілоденну працю у власнім господарстві виносив в 1929/30 р. 12 (дванацять) сотиків, т. зн. менше, ніж заробляє найбідніший жебрак. В 1930/31 р. наступило дальше погіршення. Пулавський Інститут обчислив, що польський селянин за кождий день своєї праці вже не заробляє 12 сот., але... докладає до кождого дня 1.39 зол. З чого докладає? Запозичується головно на ріжні податки, на лихварські відсотки, не доїдає, не світить, словом ледви животіє. — А щож діється по наших селах, де рільничі продукти дешевші ніж в корінній Польщі і зарібку нема?

Мехіко виступило з Союза Народів

Перед роком Мехіко вступило до Союзу Народів. Недавно вибрано його навіть членом Ради Союзу Народів. Тепер Мехіко зголосило свій виступ з Союзу, бо не може заплатити членської вкладки. З того видно, що панове при владі вже вспіли змарнувати все, що загарбали катол. Церкві. Як легко прийшло, так легко пішло. На грабунок ніде нема Божого благословенства.

500-ліття вежі катедри св. Стефана

Славна вежа катедри св. Стефана у Відні збудована тому 500 літ. Сама катедра значно старша. Посвятив її пассавський епископ ще в 1147 р. Вона стояла тоді поза мурами Відня. Побудована була в романськім стилі. В 1285 р. катедра згоріла і тогож року приступили до її будови під протекторатом чеського короля Оттокара. Рудольф IV зачав будову вежі в 1359 р. Закінчено її 1432 р. Вежа висока на 136 м. В дзвінниці має славний величезний дзвін, вилитий зі здобутих турецьких гармат. Це найвисша вежа в середній Европі.

Не Аллаг Акбар але Танрі Улудур

Диктатор Туреччини оповістив такий наказ: Муеззіни, котрі досі накликували до молитви арабськими словами „Аллаг Акбар", мають свій заклик виконувати в турецькім перекладі, котрий зачинається словами „Танрі Улудур".

Зброя короля з роду Ягайлонів

продана на ліцитації у Відні.

Віденська преса доносить: Один з віденських збирачів творів мистецтва купив перед 3 роками прекрасно виконану зброю польського короля з роду Ягайлонів, Владислава II., за 66.000 долярів. Зброю ту разом з панциром виконали в 16 ст. Зайзендорф і Гоннер в Нірнберґу. На днях ту зброю продано на ліцитації у Відні за 115.000 шілінґів. Співвласником її став барон Леопольд Поппер, котрий вложив у купно 28.750 шілінґів.

І Греція продає свої старинности

Грецьке міністерство скарбу покликало комісію для дослідження господарського стану держави. Зі звіту тої комісії виходить, що фінансова ситуація Греції дуже тяжка. У звіті намічено проект продажі ряду старинних творів мистецтва, що могливби принести Греції кількасот міліонів драхм.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

АВТОНОМІЯ ІРЛЯНДІЇ

Здійснена по 752 літах кривавої боротьби і по 52 літах легальної.

З Ірляндії приходять вісти про такі цікаві зразки легальної боротьби, що варт пригадати коротко всю історію того „зеленого і кривавого острова". На тім тлі ясніше виступить сучасна боротьба Ірляндії.

Первісні мешканці Ірляндії се Кельти, вже в 5 ст. св. Патріком навернені на християнство. Відти ширилося християнство на континенті Европи, особливо в Німеччині. В 9 і 10 ст. опанували Ірляндію Нормани (Варяги) і Данці. Від їх панування освободилися Ірляндці в р. 1014, то є на рік перед смертю нашого Володимира В. Та вже в р. 1171 займає Ірляндію анґлійський король Генрик II. Повне завоювання Ірляндії Анґлійцями наступило щойно в 17 ст. Бої були дуже криваві і жорстокі. Численні повстання Ірляндців здавлено, селян вивласнено, весь ірляндський нарід пригноблено виїмковими законами, катол. Ірляндцям заборонено вступу до парляменту; щойно від 1829 р. католицькі Ірляндці могли бути послами. До р. 1870 Ірляндці боролися століттями за повну самостійність, розуміється безуспішно, мимо того, що нераз одержували поміч зовні. В р. 1870 — рівно в 700 літ від часу окупації Ірляндії Анґлією — Ірляндці видвигнули клич автономії („Гом-рул"), самоуправи. На це по якімсь часі згодилося правительство Ґледстона в Лондоні, але висша палата анґлійського парляменту відкинула його проект. Вдруге згодилося на автономію Ірляндії анґлійське правительство за премієрства Асквіта в 1913 р. Та сим разом ударемнили реформу анґлійські протестанти, замешкалі збитою масою в північній Ірляндії. В часі великої війни в 1916 р. підняли Ірляндці Бог знає котре з черги повстання за повну самостійність Ірляндії. І те повстання кріваво здавлено. В р. 1918 знов зачалися в Ірляндії криваві бої, котрі тревали аж до грудня 1921 р. Дня 6. XII. 1921 р. дійшло до угоди між представниками Ірляндців і Лойдом Джорджом, представником Анґлії. Точно в рік опісля проголошено конституцію т. зв. Свобідної Ірляндської Держави на таких засадах: 1) Головна часть Ірляндії (26 ґрафств) одержує автономію на правах домінії. 2) Та часть Ірляндії має своє правительство, своє військо, свою цлову й господарську політику. 3) Військо Свобідної Ірляндської Держави обовязане до участи в війні тільки в разі дійсного нападу на Анґлію. 4) Оборона ірляндського моря й побережжа в анґлійських руках. 5) Парлямент Сводібної Ірляндської Держави (к. 153 послів і 60 сенаторів) присягає на вірність королеви Вел. Британії. 6) Короля репрезентує в Ірляндії ґенеральний ґубернатор. 7) Урядова мова ірляндська з тим, що анґлійська має рівноправність.

Велика Британія додержала свого зобовязання і не перешкодила Ірлянд-

цям в уконституованні своєї держави на згаданих висше засадах. Таким чином повстали в Ірляндії два політичні творива: 1) Свобідна Ірляндська Держава, котра має 68.894 км² простору і 2,971.992 населення. Головне її місто Дублін (Деблін), около 420.000 душ. 2) Ульстер, північна частина Ірляндії, замешкана протестантськими Англійцями. Ся часть Ірляндії становить самостійну частину Великої Британії, має 13.564 км² і 1,244.000 мешканців. Головне її місто Бельфаст 416.000 мешканців. Ся часть Ірляндії богатша і більше промислова. В свобідній Ірляндії є 2,750.000 католиків і 165.000 протестантів.

В слідуючій статті представимо дальшу боротьбу Свобідної Ірляндської Держави аж до сегодня.

Наглий суд у Львові

над учасниками нападу на почту в Городку.

Від 17. с. м. ведеться у Львові наглий суд над учасниками нападу на почту в Городку при великім зацікавленні громадянства. Обвинувачені: 1) Дмитро Данилишин, літ 24, шевський челядник з Трускавця, 2) Василь Білас, літ 21, торгов. помічник з Трускавця, 3) Мирослав Маріян Жураківський, літ 27, купець (7 кл. гімн.) з Пасічної і 4) Зенон Коссак, літ 25, б. студ. прав, з Дрогобича. Акт обвинувачення закидає трьом першим, що узброєні напали на почту в Городку, забрали 3.232 зол., убили одного почтовика і ранили кілька осіб. Утікаючи Данилишин ранив поціянта Слуґоцького і селянина Андрухова, Білас убив пшодовніка Коята. Оба вони мали вбити бл. п. Т. Голуфка та доконати нападу на почту в Трускавці. Коссака обвинувачується за намову до нападу. Данилишин не зізнавав на поліції ні в слідчого судді ні на розправі. Заперечив тільки при конфронтації зі Слуґоцьким у шпиталі, що Білас убив Коята і твердив, що тільки він (Данилишин) стріляв. В той спосіб Данилишин хотів відтяжити Біласа, свого сестрінка, беручи всю вину на себе.

Білас і Жураківський складають обширні зізнання, в яких обтяжили Данилишина, Коссака, Мотику, Максимцева, Ясінського та д-ра Олександра Барвінського зі Львова, котрого увязнено за лікарське свідоцтво, виставлене для Жураківського. Дуже прикре враження викликує Жураківський, хорий на серце. Він зізнає хаотично й непевно. Біласови підчас суґґестивних питань прокуратора в справі бл. п. Голуфка робиться слабо. Оба вони не виглядають на терористів. Натомість Данилишин це тип правдивого боевика. Він мовчить, тільки в потребі боронить свого сестрінка Біласа. Коссак, одинокий інтеліґент, рішучо заперечує, немовби він намовляв когонебудь до нападу. Данилишина боронять д-р Ст. Шухевич і д-р К. Паньківський, Біласа д-р В. Старосольський і д-р О. Марітчак, Жураківського д-р Л. Ганкевич, Коссака д-р М. Глушкевич. На салі розправ заступлена вся львівська преса, є також представники варшавської і краківської преси. Серед слухачів представники судових властей з Варшави, з воєвідства, поліції, богато судовиків та адвокатів. Не бракує карикатуриста й фотографа. Час від часу доходить до острих перепалок між прокуратором і оборонцями. Прокуратор пригадує підсудним часто справу вбийства бл. п. Голуфка, чому противиться оборона. Публика, головно польська й жидівська, дещо розчарована, бо сподівалася великих сензацій, викриття убийників бл. п. Голуфка. Прокуратор Мостовський зрікся переслухування своїх 16 свідків, щоби скоротити час розправи, чому противилися оборонці. Досі не стверджено, від чиїх куль погибли Березинський і Старик. Почтовики не стріляли. Виходилоби, що їх убили співучасники нападу. Свідки описують переважно тільки хід подій у Городку, а з обвинувачених не пізнають нікого. Виїмок в тім становлять два свідки: Катерина Жук і поліціянт Слуґоцький. Вони кажуть, що пізнають двох підсудних, Біласа й Данилишина. Поважний і напружений настрій переривають час від часу також веселіші зізнання свідків. І так свідок Тома Томків, почтовий контрольор, зізнає, що на крик „руки вгору" бувби виконав те домагання, але так перестрашився, що рук до гори піднести не міг. Не міг також виконати приказу боєвиків вийти з кімнати, бо ноги відмовили йому послуху. Вспів лише виконати їх наказ положитися на землю і лежачи весь час думав, що його на відхіднім убють. Ті щирі його признання викликали загальну веселість на салі. Сміялися навіть підсудні, мимо того, що їм загрожує найвисший вимір кари. Подібно веселий настрій викликали зізнання почтовика І. Калужного, що два револьвери, призначені для оборони почти, весь час спокійно лежали в футералах у скрині. — Між зізнаннями свідків особливо дивні зізнання прокураторського свідка Мотики, уч. 8 кл. ґімн. з Дрогобича. — Деякі сцени в часі розправи потрясаючі. Кульмінаційна точка процесу наступила в часі зізнань свідка о. М. Кіндія з Вериня. Він оповідав, як 1. с. м. товпа наших селян зловила двох молодих людей і думаючи, що се злодії, зачала їх бити колами. Тоді один з битих закричав: „Не бийте нас, ми вмираємо за Україну!" В тій хвилі селяни опустили всі палиці. На салі голосно заплакав Данилишин. Його обняв Білас і поцілував. Вирок наступить незабаром.

Остаточний похорон рільн. реформи

Дневник Державних Законів приніс розпорядок міністра рільництва і рільничих реформ про устійнення місць осідку й територіяльну властивість повітових земельних урядів. Розпорядок зносить всі земельні уряди м. ін. на просторах воєвідств львівського, станиславівського, тернопільського і ін. В кождім з тих воєвідств остає лиш оден повітовий уряд. Розпорядок обовязує від 1. І. 1933 р.

Маленький фейлєтон

СЕРЦЕ

Як на нього впливає умова праця.

Лікар д-р В. Рихвіцкий оповістив у краківськім „Часі" поучаючу статтю про вплив умової праці на серце. Зміст: Серце і взагалі кровоносні посудини се найважніші знаряди організму. Віддавна відомо, що надмірні фізичні зусилля і невідповідний спосіб праці (пр. у ковалів, шевців, пекарів) зле ділають на серце. Статистика виказує, що к. 15 проц. шевців хорує на серце їзза сидячого способу праці. Тепер стверджено, що таксамо ослаблює серце й інтензивна умова праця. Власне тому так часто визначні проповідники, адвокати, літерати, лікарі й т.п. кінчать наглою смертю, звичайно на вершку своєї здібности і поводження. Отже працюючі умово повинні поступати так: 1) Впровадити в свою працю ритм і правильність. 2) Працювати без поспіху. 3) Працювати по можности в день і не більше як 6 до 8 годин. 4) Спати не менше як 8 до 9 годин на добу. 5) Найменше два рази до року переривати умову працю на 3 до 4 тижні. В тім часі займатися виключно фізичною працею і легким спортом. 6) В часі праці не богато курити.

Присилайте передплату!

Загальні Збори

Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові

4) Інж. Мудрак продовжує: Одначе я рішучо за тим, щоби продати Белелую, розуміється в українські руки. Один з наших Владик хотів купити Белелую. Одначе тепер і наші Владики збідніли. Винайм землі селянам це щось пайгірше, це певний дефіцит і девастація майна. Поки жив п. Заремба, господарив у Белелуї взірцево. Дуже сумніваюся, чи ціни на землю піднесуться, радше навпаки. Краківська Академія Наук має кілька ключів сіл, одначе приходу не має ні пустки. Це не аргумент, що селяни удержуються на землі. Коли власник сам не господарить, доходу з землі нема. „Просвіта" також вже пропагандьовує Угерці. Ми всі маємо мужицьку психольогію і нам жаль позбуватися землі. (Голос: Чи то зле?). Зле як але, але необхідне. — Вне с кий інтерпелящії. Д-р Федак: Знаємо, що нововибраний голова чоловік науки. Він не може і не повинен займатися фінансовими справами т-ва. Має бути вибрана окрема людина з Виділу, котра займаласяб фінансовими й адміністраційними справами т-ва та несла за це відповідальність, а не голова. Ставлю це як дезідерат.

Ред. І. Кедрин: Навязую до слів п. Голови, що не скількість задрукованих сторін рішає про інтензивність праці наукового товариства. Над звітом з діяльности уступившого Виділу не було дискусії мабуть тому, щоб не утруднювати вибору нового Голови і Виділу і щоби не викликувати вражіння, що Збори не мають довіря до деяких членів б. Виділу. Одначе всі, думаю, відчувають, що останній Виділ через свою пасивність супроти диктаторської поведінки проф. К. Студинського несе значну частину відповідальности за те, що діялося в т-ві за головування проф. Ст-го. За попереднього Виділу НТШ стратило контакт з громадянством. Якраз тоді коли большевики зробили з Української Академії Наук знаряддя своєї політики, б. голова відірвав НТШ від громадянства. З другої сторони на НТШ затяжіла засада „взаїмної адорації". Доказом цього м. ін. XCIX том Записок НТШ, який був першим томом ювилейного Збірника в честь проф. Студинського. — Д-р Лев Ганкевич: Кілько коштували оба томи? І. Кедрин: Кажуть, що 80.000 зол. Д-р В. Левицький: Вони коштували ок. 4.000 дол. — І. Кедрин відчитує наголовки статтей присвячених діяльности проф. Студинського, що увійшли до І тому того Збірника. Не торкаючися їх наукової вартости стверджую, що вони в нинішний важкий час не приносять для нації ніякої практичної вартости. — Дир. І. Свенціцкий: В такому разі треба зачинити більшість комісій т-ва. — Д-р Л. Ганкевич: Не булоб великої шкоди! — Дир. Свенціцкий: Прошу запротоколувати, що я вийшов зі Зборів! — Д-р В. Барвінський: І я також! — Д-р Ганкевич: Шкода, що так пізно! — І. Кедрин продовжує: Наукова праця НТШ обертається в сфері архаїзмів і взаїмної адорації. Ми хоч не вчені але маємо здоровий розум. На відірвання від життя вказують також такі факти як аранжування спізнених і не з власної ініціятиви свят. Академії в честь Мазепи і Гетого, яких рівень був невисокий. Б. голова, як довідуємося, не допустив до святкування 300-ліття Могилянської Академії, т-во зірвало взаємини з Акад. Комітетом у Празі, не взяло участи в Наук. Зїзді у Празі з вини голови, не заняло становища супроти переслідування українських учених й української науки на Вел. Україні. З другого боку нема необхідних статистичних творів про консумпцію і продукцію в краю, дуже важних даних про віроісповідання, нема підручників і словників чужих мов. Першу українську енцикльопедію видає провінціональна господарська установа... Ще одна справа. НТШ замість завести лад впровадило безнадійний хаос в українську мову і правопис, завівши харківський правопис та не підготовивши до нього не лише своїх членів але навіть членів своєї фільольоґічної секції! Маю тут перед собою 150-й том Записок НТШ, в котрім вперве введено харківський правопис. У статті проф. Студинського знаходимо м. ін. „счастя", „з'обов'язання", „у Ляйпцізі" і т. д. Це речі, які треба вже раз устійнити. Я говорив, що т-во повинно мати окремого секретаря, знавця, що справлявби мову. За проф. Грушевського і д-ра Щурата був такий секретар. Вийшли шкільні читанки А. Крушельницького. В них введено харківський правопис в порозумінні з проф. Студинським і на відповідальність НТШ. Ставлю отсі резолюції: 1) Заг. Збори стверджують, що діяльність НТШ відбилася від загально-громадянського життя. Тому Збори звертаються з просьбою до дійсних членів т-ва, щоби вони присвячували більше уваги тим ділянкам науки та можливостям наукової праці, які мають звязок з сучасною українською дійсністю. Одночасно Заг. Збори жадають від нового Виділу, щоби він не робив видатків на такі видання НТШ, які не мають практичного значіння в сучасному чи будучому нашому громадсько-національному житті. 2) Заг. Збори стверджують, що Записки НТШ в останніх роках виявляють великі браки з технічно-редакційного погляду і тому висловлюють бажання, щоби на будуче всі рукописи переходили через руки фахівця-редактора, котрий дбавби про високий рівень літературної мови та одностайний правопис усіх видань т-ва. К. б.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

За нашу дорогу молодь. Панорама державних націй Европи створена уявою українського ума. Погляд на їх сучасність розбуджує в українськім серцю велике бажання — вивести і свій рідний народ на світову арену життя, здвигу, могучости. Та щоби мати основу нації бодай на „велике завтра“, треба конче мати свідомість, що те „велике завтра“ приготовляється в народі вже „нині“. А можна говорити про таку підготовку народу тоді, коли будуюча праця йде дійсно, йде горячо й безупинно в поодиноких родинах, станах, парохіях. Тоді можна надіятися іншого завтра, бо вже нині кладеться під нього міцний, здоровий фундамент. Будуччина народу — це нинішна молодь. Вона виповнить незабаром родини, стани, парохії, суспільність, народ — вона займе в них незабаром місце — з рішаючим голосом. Який це буде голос? Побожний чи безбожний? Християнський чи антихристний? Національний чи інтернаціональний? Такий буде голос зрілих громадян, яким нині говорить дозріваюча молодь! А який голос чути нині між українською молодю? Хто знає її по наших містах і селах, по ремісничих середних і високих школах, тому не треба ніякої характеристики. Козак знає та мовчить, а мовчати не повинен! Не сміють нині душпастирі — а головно оо. Катехити — мовчати, або що важніше не сміють не вжити всіх засобів, якими можна в цій „будуччині народу“, серед світових занять і забав, покус і труднощів, поглядів і засад виплекати християнську чесноту і світлий характер! Бо лише тоді, коли молоді одиниці входитимуть у родини, стани, комітети, парляментарні репрезентації і т. д. з християнською чесністю й сильним характером, лише тоді цілий народ у своїм загалі стане такою суспільністю, яка може шукати місця — між державними силами... Перша організація, яка мусить негайно згуртувати всю українську молодь, це — Марійське Товариство Молоді. „Марійська Дружина“ зміняє помалу в Божий город поодинокі душі, родини, стани, парохії, дієцезії, народи. Вона несе життя і то життя дорожше від усього бо життя надприродне! Марійська дружина обіймає й кріпить молоду одиницю тою великою силою на земли, якою є — християнське усуспільнення. Вона, не забираючи людей зі світа, творить їм на світі суспільність великих душ, що звязані такою самою доброю волею, таким самим марійським приреченням, рука в руку йдучи дорогою Божої служби, взаїмно спомагаються, потягають, кріплять, працюють і моляться. Жива Марійська дружина наповняє серця своїх членів взнеслими почуваннями сили, потіхи, безпеки, відваги. Це сильне обєднання в добрім, створене Марійською дружиною, становить приспособлення до діл духового вироблення. Крім сили, яка пливе з самого усуспільнення, Марійська дружина вливає в своїх членів духові засоби, які є в розпорядимости католицької віри, великі засоби! Марійське лицарство виховується в школі Цариці Марійських Дружин, Божої й нашої Матери — Марії. Зваживши все те, маючи на увазі великі користи, які приносять своїм членам і дальше народови й Церкві Марійські Товариства, приходимо до заключення, що всі оо. Катехити й загалом оо. Душпастирі повинні створити Марійський Союз Провідників, з одним духом — і найбільшою ревністю — станути до зорганізованої праці над вихованням нашої молоді — цеї „будуччини народу“. А що у Львові істнує Марійське Товариство Молоді, то воно з найбільшою рухливістю і то негайно повинно оживити свою організаційну діяльність — в імя тої великої ідеї, якою є — католицька Україна. — Марійський друг.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„РУССКІЙ ГОЛОС“ взиває москвофільських діячів в Галичині, на Волині і Поліссі, щоби вони підперли плебісцитову акцію за привернення української мови навчання в державних народних школах, називаючи сю акцію „важною всенародною повинністю“. Розуміється „Русскій Голос“ називає українську мову „малорусским язиком“, але й се вже великий поступ.

ПІД ЗАКИДОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО ОУН поліція увязнила в Станиславові Миколу Ясінського, Яр. Гаврилюка, Волод. Саповича, Петра Гоголя, Мирослава Жураківського, Дмитра Петрину й Петра Максимціва.

НА ПОЛЬСЬКО - РАДЯНСЬКІМ ПОГРАНИЧЧІ агенти ДПУ увязнили в поїзді совітського дипльомата. Він мав при собі документи в справі французько-радянського договору про ненапад. Увязнення мало наступити в звязку з викриттям його протикомуністичних плянів.

ВШЕХПОЛЯКИ ХОРІ НА ЗНЕВІРУ В СИЛУ ПОЛЬЩІ. В часі дебати над будж. президії ради мін. пос. Валевский сказав до вшехполяків ось що: Відмовляю вам права говорити про мораль, етику і правоправність. Ви хорі на невіру в сили Польщі. В часі коли жовнір останками сил боровся під Варшавою проти большевиків ви атакували марш. Пілсудского. Ви гльорифікували замордування першого президента Р. П. Нарутовича. Ви взиваєте молодь до погромів. З вашого табора вийшов убийник Нарутовича. Отже відмовляю вам права говорити про мораль, етику і правоправність.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО у Франції утворив Павло Бонкур. Воно переважно ліве і стоїть на становищі не платити Америці довгів аж до остаточного вияснення цілого комплексу справ.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА оцінює упадок правительства Еріота як початок конфлікту між Америкою і Францією. Його значіння історичне, наслідки необчислимі. Франція не заплатила Америці довгу не тому, що не може, але тому, що не хоче. Тут грає ролю виключно політична амбіція.

„ЗЛЕ СИДІТИ НА БАҐНЕТАХ“. Канцлер Шляйхер у промові через радіо сказав: Я не приклонник диктатури, бо думаю, що на баґнетах зле сидіти. Хочу здобути довіря найширших верств народу. Моїм стремлінням буде запевнити кождій людині працю і зарібок. Проти ворохобників і тих, що схочуть колотити внутрішний лад, приміню драконські способи. Це неправда, що я стремлю до повного узброєння Німеччини. Я узброївби жовнірів лише в ножі і тектурові щити, колиб сусіди зробили те саме. Від висліду розброєневої конференції залежить доля Союза Народів і дальша співпраця Німеччини в крузі її членів.

В ІРЛЯНДІЇ повстала ліґа бойкоту анґлійських товарів.

В ФІНЛЯНДІЇ увійшов в життя закон про знесення прогібіції. Алькоголь можна буде продавати нормально з виїмком суботи й неділі.

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ Злучених Держав Півн. Америки поставила в конґресі внесення, щоби знести прогібіцію, одначе воно не одержало 2/3 голосів і перепало.

МІЖ КИТАЄМ І СССР привернено дипльоматичні та конзулярні взаємини (ПАТ).

НОВИНКИ

У Львові відбулася анкета в справі одностайних заходів коло основування нових середних шкіл на місце тих, що мають бути звинені на підставі нового шкільного закону. Взяли в ній участь представники „Рід. Школи“, Гр.-катол. Ординаріятів та батьківських комітетів при держав. школах. Рішено, що всі власники українських шкіл мають вести спільну акцію під проводом Головної Управи „Рідної Школи“.

„Карби“, новий збірник, присвячений пластичному мистецтву, видаватиме Гурток Українських Пластиків „Руб“, що істнує при Українському Т-ві Прихильників Мистецтва у Львові.

Комісар „Народного Дому“ переговорює з українськими діячами в справі парцеляції посілости, на котрій стоїть церква і монастир СС. Василіянок. Частину посілости з церквою й монастирем малиб купити СС. Василіянки й о. В. зі святоюрської гори.

„Маслосоюз“ жертвував з приводу 25-ліття свого істнування 1000 літрів молока і 100 кґ. масла для безробітних Львова.

Наглий суд у Львові засудив Л. Вернера на кару смерти, В. Шнуровского на досмертну тюрму за зраду військових таємниць чужій державі, Макса Ланьцута на 15 літ тюрми за збирання інформацій. Президент Р. П. помилував Вернера, замінюючи кару смерти на досмертну тюрму.

Поліція увязнила одного з директорів друкарні „Час“ при вул. Вірменській Н. Еліяшевського та М. Ющина. Крім них увязнено ще кілька осіб. Поліція закидає, що в тій друкарні печатано протидержавні летючки, сконфісковані свого часу підчас ревізій в Академічнім Домі у Львові.

Гігієнічні вистави, уладжені заходом українського Гігієнічного Т-ва, відбулися в Жовкві та в Мостах. Вони тревали по 3 дні. Викладали на них д-р М. Паньчишин, д-р С. Парфанович, д-р Куцик і д-р Б. Сапрука.

В с. Чернелиця, пов. Городенка поліція перевела основну ревізію в домі о. Ю. Мелимуки. Шукали за нелеґальною літературою, якої не найшли.

Польські й жидівські часописи принесли фальшиву вістку про якісь дефравдації в українськім промисловім млині в Струсові. Нам пишуть, що все те чиста видумка. Наш промисловий млин працює нормально та розбудовує свої аґенди, чого доказом відкриття свого склепу у Львові.

Кухню для безробітних і бідних влаштував комітет суспільної опіки при магістраті в Коломиї. Обіди видаватимуть безплатно.

Тічня вовків напала на селянина Карасюка коло с. Верхи, пов. Ковель на Волині та заїла його. Недавно вовки роздерли там двох коней.

На смертній постелі вихрестилася у Млаві Жидівка Ярецька. Такий самий випадок був недавно в Дрогобичі.

Екзекуторам видно поводиться добре, коли два екзекутори Вершнер і Слівіньский бавилися у Львові з жінками аж до сильного підхмелення. По годині 10 веч. Слівіньский зачав на вулиці стріляти „на віват“. Веселим стрільцем занялася поліція.

Впав великий метеор на Виленщині. Недалеко с. Клепачів на Виленщині впав недавно великий метеор. За селом в загайнику найшли в землі глибоку яму проміру 10 метрів, якої передтим не було. Сусідні корчі розірвані на кусні. Незабаром має виїхати там наукова комісія.

Французька поліція увязнила особняка, котрий украв конструкційні пляни воєнних кораблів. Між тими пляна-ми був також плян найновішого французького корабля „Дункерка“.

Головним редактором римського „Мессаджеро" став д-р Фр. Мальджері, дотеперішній ред. „Секольо XIX" в Дженуї. „Мессаджеро" пише часто й про Українців.

Весняна прогулька від 3 до 27 квітня відбудеться кораблем з Ґдині до Португалії, Африки й полудневої Еспанії. Пашпорти й віза непотрібні. Кошт 870 до 1500 зл. За дітей до 5 літ платять 1/4, від 5 до 12 1/2 ціни. Продажа білетів у Львові, вул. Коперника, 9.

Найновіща статистика стверджує, що найменше неграмотних в Німеччині, бо лише 2.6 проц. Найбільше в Індії — 91 проц. Богато неграмотних виказують: Португалія 65 проц., Еспанія 43 проц. й Італія 27 проц.

На Соловках є більше як 200 тис. вязнів, здебільшого інтеліґенції. Копають канали, рубають ліси. Платні ніякої, харч і тютюн краде в них адміністрація. В 1929 р. запроторено на північ 35 тис. родин „кулаків". Їх доля незвичайно гірка. („Осс. Р.").

Повінь в Неаполі й околиці спричинила вилив рік. Вода залила торговицю. Богато свиней утонуло. Дорога підмита водою запалася на $1^1/_2$ метра.

Вибух знищив фабрику штучних огнів у Палермі. Власник Бальсамо погиб.

В країні Бурів (Полудн. Африка), в однім з університетів у місті Бунфонтен змінили англійську викладову мову на бурську. А в нас, хоч є закон про заснування українського університету, то на нашій території нема навіть українських катедр.

Ісет Фулат, приятель б. престолонаслідника Туреччини, оповіщує, що той застрілився, бо терпів на манію переслідування.

3 міліони фальшивих 10-долярівок курсують по світі. Американська поліція повідомила про це всі великі банки світа.

В копальні вугля стейту Кентакі (Америка) був катастрофальний вибух ґазів. Він спричинив смерть 23 гірників.

До Америки відплив з Шербурґа транспорт золота вартости 300 міліонів франків.

Щоденно родиться на світі 150.000 дітей, умирає коло 100.000 осіб.

В Берліні, в дільниці Ґруневальд, відкрито таємну большевицьку радіостацію.

Трибунал у Газі займився інтерпретацією законодавства про працю.

В Палестині заноситься на відкриття парляменту.

Розкопки на велику скалю ведуться в палест. Ґазі.

„Осс. Романо" помістив велику статтю про російську церк. штуку в малюнках проф. Леоніда Браїловського (з 5 репродукціями).

Петро Маскані, славний італ. композитор, обходив 7. XII. 70 річницю своїх уродин.

Еспанський уряд думає поважно про тунель коло Ґібральтару, що лучитиме Европу з Африкою.

Лікарська штука поступила так далеко, що вилічує навіть проказу. Так твердить проф. Гоффманн з Гавани.

Самаряни в Наплюсі (Сихем) мусіли сховати свій Пентатевх (Пятикниже), бо міжнародня шайка злодіїв хотіла за всяку ціну вкрасти його, щоби дорого продати на Заході. Продати книги Самаряни не хочуть.

ІМКА розвинула в Єрусалимі сильну діяльність між студентами. Католики, магометани й Жиди виступили проти неї.

Магазин постелі Р. Држала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 12-20

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Кооператива „Промисловий Млин" в Теребовлі відкрила свою ґуртівну складницю і детайлічну крамницю муки та млинських і споріднених виробів у Львові, при площі Берестейської Унії ч. 4 в домі п. Мартинця. Дешеві та високої якости продукти сеї крамниці приєднають та задоволять українських споживачів у Львові.

Українська фабрика паперців і туток „Будучність" в Тернополі мала в 1925 р. 22.000 зол. річного обороту, за 11 місяців 1932 р. мала вже 1,300.000 зол. обороту.

Додатне сальдо загр. торговлі Польщі виносило в листопаді с. р. 21,892.000 зол., отже було о 1,106.000 менше ніж в жовтні. Збільшився вивіз вугля о $1^1/_2$ міл. зол., цукру о $1^8/_{10}$ міл., вовняної пряжі о $1^1/_{10}$, дощок і лат о 900.000 зол., шин, зеліза і сталі о 800.000, ячменю о 600.000, паші о 400.000 зол. Зменшився вивіз беконів о 2,500.000 зол., штучних навозів о 900.000, яець о 600.000, цинку о 400.000 зол. Збільшився привіз чужого тютюну о 4 міл. 700 тис зол., олійного насіння о 1 міл. 700 тис., оселедців о 1,500.000, гарбника о 800.000, бавовняної пряжі о 400.000 зол. Зменшився привіз вовни о 3 міл. зол., сирих шкір о 1 міл., бавовни о 900.000, футер о 600.000, штучних навозів о 500.000 зол.

Довги Польщі виносять в с. р. 5.028,400.000 зол. Заграничні довги виносять 1.079,800.000 зол., задовження у правительств чужих держав 2.876,700 тисяч зол. задовження у приватних інституціях разом з сірниковою позичкою 613,600.000 зол. Внутрішні довги Польщі виносять 458,600.000 зол.

Варшавська Торговельно-Промислова Палата веде оживлену діяльність в напрямі зменшення господарської скрути. В тій ціли предложила урядови проект уморення 50 проц. податкових залеглостей та розложення решти на 5 літ. Домагається також обниження цін промислових товарів і звишки рільничих плодів. Ще сего місяця має бути скликаний конґрес всіх Торговельно-Промислових Палат. На тім конґресі має бути обдуманий плян протикрізової акції.

Великий упадок консумції пива. В р. 1930 продано в Польщі 2,444.000 гектол. пива, в р. 1931 тільки 1,930.007, а в 7 місяцях с. р. 815.000. Се значить, що консумція пива впала від 1930 р. на 42.71 процент, або річно менше-більше на поверх 80 міл. зл.

Горальняний промисл в Польщі продукує тепер 10 до 15 проц. нормальної продукції. Тому й продуценти бульби мають річно коло 500 міліонів страти в порівнанні з нормальними часами.

На зелізничій лінії Угнів—Грубешів оповіщено знижку особової тарифи до половини, товарової на 20—30 проц. Знижка триватиме до 31 травня 1933 р.

Радянські круги впевняють, що вивіз рільничих продуктів з СССР буде в сім році дуже малий.

У Франції сума тезаврованих вдома банкнотів дійшла до 24 міліярдів франків, що сильно скріпляє крізу. Подібно діється скрізь, бо загал утратив довіря до банків. Причини того пояснювали ми докладно в „Н. Зорі".

Вивіз пшениці з Америки в часі від 1 липня до 31 жовтня б. р. виносив 19 міліонів бушлів. В тім самім часі мин. року вивезено 56 міліонів бушлів.

Хто перед кінцем року відновляє передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиняється до розвитку своєї преси.

Ціни вовни виказують на світових ринках постійну звижкову тенденцію. Передбачують, що ціни вовни ростимуть дальше, бо запаси маліють а запотребування росте.

В Бразилії не вільно управляти кави через 3 роки. Декрет того змісту підписало тимчасове правительство Бразилії. В цей спосіб бороняться перед знижкою цін на каву, котрої випродукували забогато.

Перший раз відколи істнує Польща прибув до пристані в Ленінґраді польський торговельний корабель Цешин. Постійна корабельна лінія Ґдиня —Талін—Гельсінґфорс обійме також Ленінґрад.

Світова вистава збіжжа відбудеться в Канаді від 24. VII.—5. VIII. 1933 р.

Нова мода в шкірянім промислі. Шкіряний промисл впроваджує тепер в моду шкіряні вироби з екзотичних звірят, головно з кенґуру, малп, крокодилів, струсів, вужів, великих жаб і риб. Зі шкір тих звірят виробляють обув, портмонетки, всякого рода торбинки і т. д. В Америці появилися вже знаменито наслідувані штучні „шкіри" згаданих звірят і вироби з них.

Хто виграв на льотерії? В третім тягненні 2-ої кляси 26ої польської державної льотерії виграли: 50.000 зол. ч. 120932, по 15.000 зл. чч. 30143 і 55619, 2.000 зол. ч. 141208, по 1.000 зол. чч. 14021, 16575, 29033, 68516, 80342, 100355, 137880, по 500 зол. чч. 3121, 27890, по 400 зол. чч. 3409, 3516, 41941, 49043, 87592, 105667, 118331, 123265, 134968 і 137492. (Менших виграних не подаємо).

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 8.93.75 зол.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: пшениця двірська 24.50—27 зол.; пшениця сел. 22—22.50; жито двір. 14.50—15; жито сел. 13.25—13.50; ячмінь на мливо 11—11.50; фасоля біла 13—17; горох зелений 30—34; гречка на мливо 12—12.50; конюшина чер. насінна без канянки 115—120. — Львів: пшениця двір. 26.50—29; пшениця сел. 24—24.50; жито двір. 16.50—17; жито сел. 15.25—15.50; мука пшен. люксусова 51—52; мука пшен. 50 проц. „00" — 50—50.50; мука пшен. 60 проц. „0" — 47—48; мука житня 55 проц. „00" — 29.50—30. Інші курси незмінені.

НАБІЛ: Маслосоюз платив кооперативам за масло екст. і десер. пріма 3 зол., за 1 л. молока 17—19 сот., за 1 л. сметани 1 зол., за 1 копу яець 6.80—7 зол.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду". Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 11-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

КІНА

АДРІЯ: На Сибір.
АТЛЯНТІК: Пісня ночі (Ян Кепура).
КАСІНО: Їх долі й недолі та Чарлі ратує Европу.
КОПЕРНИК: Під фальшивим прапором.
МАРУСЕНЬКА: Під фальшивим прапором.
МІРАЖ: Любов Жоржети і російський балет.
ОАЗА: Бунт совісти і ревія.
ПАЛЯС: 100 м. любови.
СТИЛЕВЕ: Великоміські вулиці і ревія.
УТІХА: Американські пачкарі та Пат і Патахон.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Porto zapłacone ryczałtem.

Ч. 99 (597). Львів, неділя, 25 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 зл.-долар
Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

В Навечеря Різдва у Ватикані

В навечеря Христового Різдва Св. Отець як що року прийме членів Св. кардинальської Колеґії з деканом кард. Граніто-Пінятеллім на чолі. При тій нагоді декан Св. Колеґії відчитає адресу кардиналів, а Пій XI відповість промовою. Тому, що не скликано консисторії, підчас котрої Папа звичайно виголошує промову політичного характеру, припускають, що сегорічна промова Пія XI буде особливо важна. Папа імовірно порушить цілий ряд найактуальніших справ. Серед загран. журналістів говорять, що Папа положить головний натиск на господарсько-фінансову кризу в звязку з проблемою европейських довгів супроти Америки. (КАП). Весь світ жде тої промови з зацікавленням.

Три вироки смерти у Львові

Одного з засуджених помилував Президент Р. П.

В процесі за напад на почту в Городку під Львовом і вбийства у Глинній Наварії трибунал наглого суду засудив Дмитра Данилишина, Василя Біласа й Маріяна Жураковського на кару смерти. Справу Зенона Коссака передано звичайному карному судови. Проголошення того вироку, як стверджують наочні свідки, приняли засуджені спокійно, а публика з великим схвилюванням. По оголошенні вироку рідний брат пок. Голувка приступив до Данилишина і сказав: „Тепер вам вже все одно. Скажіть правду: Чи ви вбили мого брата?“ Данилишин відповів: „Це неправда. Ми посла Голувка не вбили. Справа ще колись виясниться“. В четвер о год. 4.30 попол. прийшов з Варшави телефонат, що Президент Р. П. помилував тільки Жураковського і замінив йому кару смерти на 15 літ тюрми. Супроти того Дмитра Данилишина і Василя Біласа страчено в пятницю раненько на подвірю Бриґідок у Львові.

Російські націоналісти і „Діло“

проти Гетьмана П. Скоропадського.

Як уже відомо нашим читачам зі статті п. з. Акція Гетьмана Павла в Анґлії, поміщеної в ч. 591 „Нової Зорі“, Гетьман П. Скоропадський почав між ін. публіцистичну акцію в Західній Европі в ціли спопуляризування ідеї української державности. Та акція Гетьмана викликала в кругах російської націоналістичної еміґрації велике обурення. Свідчить про се цілий ряд статтей в російській еміґраційній пресі, в яких різні автори дуже різко атакують Гетьмана й Україну. Одночасно з російськими націоналістами почав різку кампанію проти Гетьмана П. Скоропадського також львівський орґан УНДО „Діло“. Читаючи нині ті російсько-українські напади на Гетьмана, пригадується живцем 1918 рік, коли то підготовляли повстання проти тогож Гетьмана одночасно таксамо російські націоналісти (див. спомини Станкевича!) та укр. демократи.

Два заговори проти Сталіна

Берлінський бюлетин опозиції Троцкістів доносить: На приказ Сталіна увязнено в Москві Айсмонта, комісаря прохарчування, Томашова, начальника автобусової комунікації, Смірнова, б. комісаря хліборобства і богато інших визначних совітських достойників. Їм закидають участь у заговорі проти Сталіна. Про істнування сего заговору мали знати Риков і Томський. Рівночасно мали викрити другий заговір на життя Сталіна, котрим кермували Німченко і Ґінсбурґ. Сталін зарядив острі репресії. М. ін. заслані Каменев, Зіновєв, Стен і Бютін. Вістки про заговори приходять також з інших жерел.

Святониколаївський вечір в Т-ва „Воля“

В понеділок 19. XII. о год. 5 пополудні відбувся свято-Николаївський вечір Тов. укр. дозорців і домашної прислуги „Воля“ у Львові при вул. Краківській 5. Розділено для найбідніших дітей укр. дозорців 115 дарунків. Саля була так переповнена, що учасники змушені були ждати на коридорі на своїх дітей. У святі взяло участь поверх 400 членів і членкинь Тов. „Воля“. Всім жертводавцям щиру подяку за їх датки і дарунки складає Виділ Т-ва „Воля“ у Львові. За Комітет укр. дозорців: голова Жминковський Іван, секретар Козіцький Іван. — Треба признати, що Т-во „Воля“ розвивається гарно.

Пригоди раненого дика

Мешканці с. Поліхно коло Накла були свідками такої події: Школярі побачили коло цвинтаря величезного дика. Повідомлений про це власник полювання прибув на місце. З ним майже ціле село. І почалися лови на дика. По першім невдатнім стрілі дик кинувся на людей. Вони в паніці розбіглися. Дик добіг до дороги й напав ззаду на переїзджаючого роверіста. Сей від несподіваного удару дика злетів з роверу та видрапався на дерево, коли дик нищив ровер. Надїхав віз з торфом. Розшалілий дик заатакував коней. Вони сполошилися і вихром понеслі віз. Візник упав з воза й ледви вратувався від смерти. Тимчасом ранений дик ослаб від упливу крови і впав. Тоді його добили. Він важив 350 кґ.

Новий льокаль — низькі ціни!

Візитівки, меморанда, листовий папір в друком безплатно!

Львівська Друкарня Новочасна

106 тепер 2—2

ЛЬВІВ, ПАСАЖ МІКОЛЯША телефон 16-76

заосмотрена в найновіші машини до складання і друкування з ріжнородними українськими черенками, так що до крою, як і до величини **по цінах безконкуренційно низьких** виконує всякі друкарські роботи, як: газети-денники, всякі інші часописи, книжки, календарі і друки для всяких інституцій одно- і більше барвним друком. Для замовляючих друки на 10 зол. 100 шт. візитівок, на 50 зол. 1000 меморандум, на 100 зол. 1000 шт. паперу листового безплатно за зворотом цього витинка.

Замовляючим з провінції не числимо порта.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

МІЖНАРОДНЄ ПОЛОЖЕННЯ

ПОЛЬЩІ ТА ГАЛИЦЬКІ УКРАЇНЦІ*)

Під таким заголовком появилася у Львові брошура в українській мові, яку написав і своїм накладом видав ґр. Ст. Лось, відомий нашим читачам автор дуже цікавої і цінної праці п. з. „За конструктивну політику на Червоній Руси“. (Остання праця печаталася недавно в українськім перекладі в „Новій Зорі“).

Нова брошура п. Лося складається з „Передмови“ та з властивої статті.

В „Передмові“ автор коротко оповідає передовсім про свої заходи в 1921 р. коло розвязки східно-галицького питання. Отже він переконав тодішній польський уряд, що треба зробити спробу полагодити справу Східної Галичини шляхом порозуміння з українською стороною. В тій ціли польський уряд познайомив о. мітрата Войнаровського докладно з платформою, на якій бувби схильний оперти порозуміння та уповажнив повідомити про се голову галицького уряду д-ра Е. Петрушевича. Та д-р. П. повідомив польський уряд, що вважає себе некомпетентним дискутувати про будучність Східної Галичини тому, що „на підставі 91 арт. Мировой умови в Сан Жермені суверенність над Східною Галичиною належить до Найвищої Ради“. У вересні 1922 р. на ініціятиву автора польський сойм вирішив засади самоуправи для львівського, станиславівського та тернопільського воєвідств, самоуправи, опертої на засаді національної рівности. Та Українська Національна Рада зголосила проти того закона протест до всіх урядів Антанти. В 1924 р. автор переконав тодішнього міністра освіти, що требаби покликати до життя вищу українську школу, звязати її з іменем короля Данила Галицького та обсадити українськими ученими з виразно національним характером. Ведені в тім напрямі переговори розбив тодішній голова Наук. Т-ва ім. Шевченка д-р К. Студинський.

Українське громадянство Галицької Землі не пішло ні в 1921 ні в 1924 році тим шляхом, який вказував автор. Відтоді польсько-українські відносини покотилися по лінії, яка вкінці довела до саботажів і пацифікації.

Після пацифікації автор знова забрав голос на тему польсько-українських відносин. Тепер він відніс враження, що українське громадянство слухає його без відрази. І се спонукало його вести дальше свою публіцистичну працю, сим разом в українській мові.

Свою „Передмову“ автор кінчить такими словами: „Гадаю, що не стріне мене від українського патріота закид, що хочу завести його нарід до Каносси. Дорога до Каносси це дорога до упокорення і поневірки. Гадаю, що коли

*) Станіслав Лось. Міжнародне положення Польщі та Галицькі Українці. Львів, 1932. Накладом автора. Головний склад у Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка Львів, Ринок 10. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Ст. 72. 8°.

дивимося з історичної перспективи на дороги, які я відкривав перед українською громадою, то треба признати безінтересовно, що хоча це були дороги вузькі і стрімкі, а проте вели не до трясовиння несповнених надій і спізнених жалів, лише на правдивий ґрунт, що дає опертя ногам, на ґрунтясно окресленого й забезпеченого національного стану посідання.[1])

Властиву суть брошури п. Лося становить стаття, в якій автор розглядає міжнародне положення Польщі та становище галицьких Українців супроти польської держави.

На вступі п. Лось зазначує, що погляди, висловлені в його статті, не є поглядами польських урядових кругів, але се його особисті думки.

Якіж ті думки?

Географічне положення Польщі некорисне. Та не географія, але політика обтяжує міжнародне положення Польщі. Тяжить на міжнародній ситуації Польщі, тяжить дуже поважно факт, що оба сусіди, з якими Польща не має природних границь та які мають з Польщею найдовшу кордонну лінію, се Німеччина і Росія — держави настроєні до Польщі нерадо, щоб не казати ворожо. Напружені відносини з тими сусідами створюють можливість конфліктів з ними. Отже звідси проста дорога до висновку, що колись обидва ті сусіди порозуміються для спільної оборони перед Польщею або для спільного нападу на Польщу. „Справді, не підлягає сумніви, каже автор, що між тими обома сусідами Польщі бувала вимінa думок на сю тему, що більше — істнує[2]). між ними порозуміння, яке передбачує співпрацю на випадок приходу деяких ситуацій“. Протипольська співпраця Німеччини і Росії є безперечно можливою, каже автор далі, одначе вимагає зовсім особливого збігу обставин, а чи складуться вони чи ні — на се може в першім ряді вплинути діяльність Польщі. Не підлягає сумніви, читаємо, що кождочасні керманичі польської політики мусять дуже поважно брати під увагу ту можливість, щоби не стати колись предметом концентричної німецько-російської атаки, що се оден із провідних моментів усякої польської міжнародньої політики і що її кождочасну вартість можна оцінювати в першу чергу під кутом, чи вона зменшує чи збільшує реальні можливости німецько-російської протипольської кооперації.

Автор є тої думки, що се річ мало імовірна, щоби в недалекій будуччині склалися обставини пригожі для такої протипольської кооперації Німеччини і Росії та що польська закордонна політика зможе недопустити до того. Отсю свою думку він старається далі доказати.

Отже протипольська кооперація Німеччини і Росії можлива, на думку автора, тільки в тім випадку, колиб у якомусь моменті інтереси обох тих держав та їх відношення до Польщі стали ідентичні або бодай рівнобіжні. Такий випадок повставби тоді, колиб Польща раптом заатакувала на власну руку Совіти, не запевнивши собі раніше добровільної або примусової невтралыности Німеччини. Тоді Німеччина з великою правдоподібністю використалаб комплікації на східних кордонах Польщі, щоби кинутись на Польщу. Так завсіди поступала Німеччина в минувшині. Зате не можна навести з історії ні одного прикладу, щоби було навпаки. Та теоретично можливо, що також совітська Росія моглаби використати якийсь польсько-німецький конфлікт для протипольського виступу. Вона безумовно зробить се, колиб керманичі совітської політики дійшли до переконання, що такий виступ лежить в їх інтересі, себто йде по лінії совітської державної рації. Нині одначе совітська державна рація вимагає, щоби польсько-німецькі відносини втримати в стані хронічного напруження. Бо як довго тріває нинішне заострення польсько-німецьких відносин, так довго є річю майже неможливою, щоби могло дійти до протисовітської кооперації европейських держав. Всяка зміна польсько-німецьких відносин для Совітів дуже грізна. Бо колиб польсько-німецький конфлікт скінчився для Німеччини корисно, тоді Німеччина взялаб остаточно геґемонію в Середній і Східній Европі. Вона здобулаби безпосередно границю з Росією і... приступилаби негайно „заводити порядок у російській проблемі“! Бо Німеччина не від учора обіцяє західно-европейським державам, що вона „впорядкує російську проблему“, коби тільки дозволено їй хочби навіть „в дорозі порозуміння“ вирівнати свої спори з Польщею. Що воно значить для Совітів, не треба пояснювати. Совіти знають се і тому добровільно не приложать рук до зміни дотеперішнього стану між Німеччиною і Польщею. Тому Польща не потребує мабуть так дуже боятися німецько-совітської коаліції, як тільки сама не спровокує її нерозважною політикою на Сході. „Одначе чимало даних промовляє за тим, каже автор, що Польща має вже позаду себе романтичну епоху“.

Що торкається самого німецько-польського конфлікту, то по словам автора, важко повірити, щоби Франція згодилася залишитися невтральною на випадок того конфлікту на те, щоби знайтися самітною поміж фашистівською Італією та гітлерівською Німеччиною. Тому на конфлікт з Польщею в теперішнім укладі европейських відносин не пірветься ніякий відповідальний німецький уряд, який мусить здати собі справу з того, що коли Німеччина вдруге підпалить світ, то на випадок поразки не буде для неї милосердя. Отже можна з великою правдоподібністю сказати, що мир на польсько-німецькім кордоні богато менше загрожений, ніж се моглоб здаватися на перший погляд.

А на польсько-совітськім кордоні?

Політика СССР, каже автор, кермується трьома державними раціями: 1) великодерж. російською рацією, 2) державною рацією світової революції і 3) державною рацією довести до позитивних вислідів комуністичний експеримент на терені, на якім тепер запанував комунізм. У теперішнім моменті всі три державні совітські рації працюють мабуть у користь мира і то так довго, поки не зміниться засадничо також уклад міжнародніх сил і внутрішній стан відносин у Совітах. З численних мотивів, які кажуть Кремлінському урядови змагати до збереження мира на европейській границі, треба назвати особливо оден мотив, а саме, що кождий конфлікт на тій границі ставить автоматично на чергу дня українську справу. А ставити ту справу на чергу дня Росія не хоче.

Так представляє п. Лось міжнародне положення Польщі під теперішню хвилю.

В другій частині своєї статті автор обмірковує становище української політичної думки до польської закордонної політики. Тому що та частина для нас особливо важна і цікава, ми зреферуємо її докладніше окремо.

[1]) Підчеркнення автора.
[2]) Підчеркнення наше. — Ред. „Н. Зорі“.

ВАЖКІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ НЕ ЗВІЛЬНЯЮТЬ ВАС ВІД ОБОВЯЗКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУДУЧНОСТИ ВАШОЇ РІДНІ. ТОМУ НЕГАЙНО ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ ВАШИХ БЛИЗЬКИХ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Експозе премієра Пристора

Премієр Польщі полк. Пристор виголосив експозе на засіданні сенату Зміст: Вплив світової кризи відбився в Польщі найсильніше на рільництві. Він проявився в першій мірі величезним спадком цін збіжжа і худоби. В порівнанні з 1928 р. рільничі ціни впали на 55 проц. Спадок цін рільничих продуктів постійний. Нема надії на поправу цін сих продуктів. Колиб у Польщі рільничі ціни й піднеслися, то не богато і не на постійно. Колиж не можна піднести ціни рільництва, то необхідно обнизити ціни суспільних чинитьб, услуг і промислових товарів. Рільництво над міру задовжене. Найбільший його вірітель держава з титулу залеглих податків і кредитів державних банків. Правительство стремить до ліквідації тих належитостей дорогою пільг в їх платности й обниження відсотків. Обнижено вже зелізничу тарифу для рільничих продуктів. Над дальшою знижкою зелізн. тарифи ведуться студії. Величезна ріжниця цін між рільничими і промисловими продуктами мусить бути усунена. Скартелізований промисл має короткозору і самовбивчу політику. Коли рільничих цін, що рішають про дохід 70 проц. населення, не можна піднести, то нема іншого виходу як обнизити промислові ціни. Обниження сих цін се найважніший орудник в замірах уряду. Уряд вже обнизив ціни монополевих продуктів і дальше піде по тій лінії. Щоб обнизити промислові ціни і привернути рентовність рільництва, треба зменшити кошти продукції. Тому треба також зменшити суспільні тягарі. В тій цілі уряд вніс законопроєкт про комасацію суспільних чинитьб (Каси Хорих, обезпечення і т. п.). Теперішне безробіття це наслідок звихнення рівноваги між продукцією і консумцією. Привернення цеї рівноваги рівнозначне з ліквідацією безробіття і тим самим кризи. В боротьбі з кризою мусимо йти власними дорогами і рахувати лиш на власні сили. Особливо мусимо зірвати з життям понад стан в державнім, самоуправнім і приватнім житті. Це вже в значній мірі сталося.

КРАДІЖ

у 2 церквах на Лемківщині.

„Ілюстровани Курєр Цодзенни“ ч. 351 доносить: Греко-катол. парох в Чорнім пов. Горлиці о. Дзямба зложив на поліції ось які зізнання: В ночі з 12 на 13 грудня б. р. незнані справники вломилися до гр.-катол. Церкви в Чорнім і вкрали з неї 3 позолочувані чаші, образ св. Тройці, хоругов, царські врата, шафу на церковну утвар, клячник, ампулки і пушку з вівтаря, посудину зі св. Єлеєм, 3 фелони, 2 павуки, вічну лямпу, 3 обруси, 6 ліхтарів, служебники і богослужебні книги. З дзвіниці зняли 3 дзвони, вартости кілька тисяч зол. Рівночасно окрадено церкву в Довгім. Забрали з неї церковну посуду, літургічні ризи, деревляні хрести з Розпятим і 3 дзвони з дзвіниці. Все це разом вартости кільканацять тисяч зол. Сліди крадежі закрив сніг, що впав тої ночі. — Припускають, що ця крадіж повстала на тлі національної й релігійної боротьби серед Лемків, між котрими богато православних. За тим промовляє факт, що з обох церков украдено лише предмети, котрі є власністю парохіяльних урядів, натомість залишено ті, що належать до духовних.

НА СВЯТА!

найкраще приладите всяку їду, якщо всі потрібні припаси купуватимете тільки в найстаршій українській кооперативі „НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

111 1-1

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Велика Реформа Чина СВВ 1882 р.

44. Приготування до передачі Добромиля оо. Єзуїтам.

2) В Римі добре розуміли трудности, котрі потягне за собою реформа Чина. Між Віднем і Римом велася жива переписка вже навіть по оголошенні буллі. І в Римі й у Відні думали очевидно лише про віднову Чина, а не про лятинізацію або польонізацію, як писали та говорили у нас. Ні Відень ні Рим не мав ніякого інтересу в лятинізації або польонізації Василіянського Чина. Доказом сего всі письма Апостольської Столиці, що відносяться до діла реформи, як також усі урядові документи австрійського правительства. Центральне віденське правительство не мало ніякого інтересу скріплювання польського елєменту в Галичині, бо і так мало богато клопоту з польськими претенсіями в Галичині вже в часах наполеонських[221]) і пізніше в рр. 1831—48, коли Поляки заводили всякі тайні орґанізації заговірників навіть в дух. семинарії, де засновано відділ „Стоваржишеня люду польскєґо“.[222]) Богато Поляків арештовано тоді. Між увязненими були і гр.-кат. священики, як се видно з виказу увязнених в рр. 1838, 1839 і 1841. Крім того „Стоважишеня“ були ще другі польські революційні тайні орґанізації, як стоваришення: „Синуф Ойчизни“, „Млода Сармация“ і др. Відкрито також польський заговір в австрійськім війську. Не без підстави пишуть деякі польські історики, що на різню польської шляхти польськими хлопами в Тарнівськім повіті і сусідних в 1846 р., дивилося тодішне низше урядництво через пальці тому, що польські пани і духовенство зробили заговір і приготовили вже навіть напад на австрійські касарні піхоти в Тарнові і на касарні кавалерії в Тарнівци, щоби розпочати польське повстання[223]).

В р. 1849 польські повстанці помагали Мадярам в їх повстанню проти Австрії[224]), маючи намір перейти потім до Галичини і тут також викликати повстання. В р. 1862 повстала в Кракові польська тайна „Рада Начельна Ґаліцийска“ також для орґанізації повстання. Взагалі було богато доказів, що Поляки неприхильні Австрії. Все те у Відні добре знали і памятали. Проте Австрія не могла мати інтересу в підпиранні польонізації в василіянськім Чині. Так само не мала того наміру й Апостольська Столиця в Римі, котра все забороняла перетягати православних на лат. обряд[225]). Та всупереч фактичному станови наші без уговку кричали проти латинізації й польонізації!

Як лиш появився текст папської Конституції про реформу Чина, українська преса в Галичині обох сторонництв піднесла великий крик проти латинізації руського Чина. Се мусіло дійти скоро аж до Риму, бо австро-угорський амбасадор при Ватикані, ґр. Паар, певно на поручення Апостольської Столиці, звернувся до міністра заграничних справ у Відні й повідомив його, що по думці вказівок, даних йому в письмі з 11. травня ч. 8987/6[226]), отже ще перед підписанням буллі, висказався він у Пропаґанді в справі реформи і при тім зробив правні застереження свого правительства. Становище і бажання австрійського правительства знайшли в Пропаґанді цілковите зрозуміння. Ті застереження австрійського правительства, як бачимо з письма ґр. Паара, відносилися до того, що провід новіціяту через Єзуітів в Добромилі тимчасовий, до відкликання. А зі сторони Апостольської Столиці запевняли, що Єзуїти мають строгий обовязок дбати про зберігання руського обряду в новіціяті[227]).

В десять днів по виданні буллі з Риму, то є 22. травня, пише австрійський міністр віроісповідань і просвіти до намісника Потоцького, як бачимо з документу, посилаючи йому в прилозі примірник папського письма, щоби той уділив успішної охорони для виконання того папського письма, зглядно щоби передачу маєтку добромильского монастиря в часовий заряд Єзуітів передано як найскорше призначеним Отцям Ісусового Товариства при списанню належитого інвентаря. Притім міністр пригадує, що ті Отці мають обовязок дбати про се, щоби той маєток був збережений без ушкодження, зглядно, щоби всякі продажі чи обтяження відбувалися зі збереженням приписів державних законів, та що вони мають на кожде жадання правительства звернути повірений їм маєток для первісної його цілі і монастир в Добромилі цілковито опорожнити. На се письмо міністра поручає намісник чимскорше приступити до інвентарної передачі маєтку монастиря в Добромилі призначеним делєґатам Ісусового Товариства, з застереженням, яке міститься в письмі міністра. Ті застереження повторив намісник ще раз о. Яцковскому в письмі з 11. червня 1882 р., в котрім назначив вже день передачі і всіх членів комісії для урядового передання і відбору маєтку новим адміністраторам. Подаю оба письма намісництва — найперше з 30. травня:

Haus-Hof- und Staatsarchiv Wien.
Rubrum:
Politischer Gegenstand.
Nr. 14. E.
Rom, 26 Mai 1882.
Graf Paar
Reform des Basilianerordens in Galizien.

Rom, 26 Mai 1882.
Hochgeborener Graf!

Ich habe mich im Sinne der hohen Weisung vom 11. l. M. Nr. 8987/6 in der Angelegenheit in der Propagandageäussert.

Der Standpunkt und die Wünsche der Regierung bezüglich der nunmehr eingeleiteten Reform des Basilianerordens in Galizien trafen dort auf vollkommenes Verständis.

Es wurde als selbstverständlich angenommen, dass die Betrauung der PP. Jesuiten mit der Leitung des Noviziates von Dobromil als eine provisorische, auf Widerruf gegebene anzusehen sei und man versicherte mich, dass denselben auch kirchlicherseits, die strenge Einhaltung des ruthenischen Ritus zur Pflicht gemacht wurde.

Dies werde übrigens schon durch das Ziel der ganzen Reform erfordert, welche eine Wiederbelebung des in Verfall gerathenen einzigen ruthenischen Mönchsordens, keineswegs aber eine Ueberleitung desselben zum lateinischen Ritus bezweckt.

Genehmigen Euer Excellenz den Ausdruck meiner Verehrung
Paar

Seiner Excellenz
Herrn Grafen Kalnoky[228]).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Конгр. Обрядів розглядала справу 2 чуд, що малиби послужити до беатифікації франц. черниці, преп. Кат. Лябуре.

Кардинал Петро Ґаспаррі обходив 25-ліття свойого кардинальства, а больонський кардинал Насаллі-Рокка 25-ліття епископату. З Больонії прибуло до Риму з того приводу 300 вірних. Були на авдієнції у Св. Вітця.

Справа канонізації бл. Бернадетти з Люрду. В першій половині грудня 1932 відбулося в Римі засідання достойників св. Конґреґації Обрядів в цілі обговорення чудес до канонізації бл. Сестри Марії Бернадетти Субіру з Люрду, помершої 1879 і беатифікованої 1925 р. Канонізації належить сподіватися вже незабаром.

Сотки англіканських пасторів навернулися до католицької Церкви. Англіканське „Брацтво Зєдинення“ проголосило: „Отсе Брацтво приймає слідуюче віроісповідання: Вірю в одного Бога, Три Особи, окремі й рівні між собою: (вичисляє), в кат. догму про Воплочення, муку, смерть і воскресення Г. Н. І. Христа; в гіпостатичну унію Божої й людської природи в Христі; в Боже Материнство Пресв. Діви й її правдиве Дівство. Вірю в правдиву реальну й сущну прияву Тіла й Крови разом із душею й Божеством ГНІХ у Пресв. Тайні Евхаристії. Вірю в 7 св. Тайн, які установив Христос для спасення людського роду (вичисляє). Вірю в чистилище, в воскресення мертвих, у вічне життя. Вірю в Примат, не лише почесний, але також юрисдикційний Римського Архієрея, наслідника св. Петра, князя Апостолів і Вікарія Ісуса Христа. Вірю в почитання святих і їх образів. Вірю в авторитет (повагу) апостольської й церковної традиції й св. Письма, яке належить поясняти й розуміти одиноко в тім змислі, в якім приймала й приймає його наша св. Мати, катол. Церква. Накінець вірю в усе те, що здефініовано й пояснено у св. Канонах і на вселенських соборах, а особливо на св. Тридентськім Соборі й що одобрено, здефініовано й пояснено на загальнім Ватиканськім Соборі, зокрема щодо Примату Папи Римського й Його непомильної Поваги“. Те віроісповідання підписало кількасот англ. пасторів, заявляючи, що уважають своїм обовязком зовсім піддатися під власть Наслідника св. Петра. („Осс. Ром. ч. 287).

Маніфестація катол. студентів. В Брукселі відбулася велика маніфестація католицьких студентів, з приводу виборчої побіди бельґійських католиків.

В Еспанії палять дальше церкви й образи. Часопис „Лібердад“ називає це з обуренням еспанським іконоборством.

Чехосл. Епископат візвав вірних складати датки для вбогих і безробітних.

---

221) Польські ґенерали Рожнецкий і Камінський заняли були в р. 1809 Ярослав, Перемишль і Львів, — поскидали австрійські орли та вивісили польські або французькі (як се було в Сокалі). Гл. Stanisław Schnür-Pepłowski. Z przeszłości Galicyi (1772—1862) Lwów, 1895., ст. 183—210.

222) Той сам твір, ст. 377.

223) Stanisław Schnür-Pepłowski. Z przeszłości Galicyi (1772—1862), розділ: Rzeź, ст. 417—476.

224) Під проводом ґенералів Бема, що перейшов на ісламізм і на службу Туркам як Амурат-паша, Дембіньского і Висоцкого. Op. cit. ст. 589—600.

225) Гл. Codificatione Canonica Orientale. Fonti, Fascicolo 1. vol. 50. a 1665. fol. 103., уступ: Rutheni-Ritus. Transitus ad Romanum, де в виразне розпорядження: Al P. Generale dei Giesuiti. Vienne rappresentato alla S. C. che i Padri Giesuiti che stanno in Polonia, quando convertono i Rutheni schismatici, li persuadono a passar da quel loro rito anchorche cattolico al latino... Emmi Signori hanno imposto di significar a Vostra Paternita che voglia avvertire quei religiosi che onninamente sene astengono per ovviare a qualunque disordine che da una tal mutazione potrebbe vorse cagionarssi“. О. ґенералови Єзуїтів. Дійшло до відома Св. Конґр., що ОО. Єзуїти, які є в Польщі, як навертають Русинів схизматиків то переконують їх, щоби переходили з їх обряду хоч католицького на латинський. Еміненції постановили зазначити Вашій Високопреподобности, щоби зволила звернути увагу тих монахів, щоби цілковито заперестали вводити, якийнебудь нелад. який мігби повстати через таку зміну“.

226) Того документу не маю, він мусить бути в австрійській амбасаді при Ватикані.

227) Письмо австрійського амбасадора, яке наводжу нижше, се новий доказ, що Апостольська Столиця і давніше і тепер в нагоди передачі Добромильского новіціяту під провід Єзуітам, не мала наміру лятинізувати Василіян, як про се неслушно писали „Слово“, „Дѣло“ та другі часописи.

228) Копію сего документу переслано нам з віденського державного архіву.

Загальні Збори

Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові

5) В дальшій дискусії промовляв Д-р Копач: Кождий член т-ва має право говорити про всі справи т-ва і висловлювати свої бажання. Одначе в такім виді сих резолюцій не можна ставити. Треба з них викинути слово „Загальні Збори стверджують, — жадають“ і поставити їх як дезідерат. Не годжуся також з тим, що НТШ має займатися лише справами звязаними з актуальним українським життям. Можуть бути пр. різні математичні, природничі чи інші наукові проблеми, котрими НТШ не може не займатися, коли має бути дійсно науковою інституцією. — Д-р М. Чубатий: Я переглядав „Вісті Всеукраїнської Академії Наук“ у Києві і там найшов м. ін., що на одно з засідань сеї Академії прибули представники неграмотних робітників і комсомольців й один з них „товаріщ“ Герстенфельд виступив з промовою, в котрій диктував ученим й Академії, що і як мають робити в науковій ділянці! Таке саме вражіння мав я, коли слухав промови п. І. Кедрина. Ніхто мене не може посудити в симпатіях до політичної діяльности б. голови і я признаю, що відносини в т-ві були ненормальні. Одначе друга справа, коли людина, яка не розуміється на наукових справах, береться критикувати наукову сторону діяльности НТШ і поучувати, що і як воно повинно видавати (д-р Ганкевич: Алеж податок не заплачений!). Щодо опрацювання статистики, то п. Кедрин дає дальший доказ того, що не розуміється на тій справі. Що іншого технік статистик, що іншого вчений статистик. Таксамо підручники і словники чужих мов, це річ приватних підприємців, а не наукової інституції. Я далекий від того, щоби боронити режім попереднього Виділу і його видавничу діяльність. Признаю, що 70 проц. того, що вийшло, можна було не видавати. Признаю також, що в правописній ділянці панує хаос. Завинило тут НТШ, але й завинили також ті, що бралися поправляти правопис не маючи до цего даних. Правопис це справа кодифікації. Коли Краків. Академія Наук усталила польський правопис, всі Поляки підчинилися. В нас кождий уважає себе компетентним рішати в тій справі. Я легаліст. Коли НТШ ухвалило правопис, то уважаю, що кождий обовязаний його слухати. Одначе богато завинило тут і само НТШ, зглядно його фільольоґічна секція. Коли хтось ухвалює правопис і сам його не держиться, то це вже компромітація! Секретар т-ва для справлювання мови скриптів конче потрібний, одначе тепер нема фондів. Піднесу ще справу прикрого оскандалювання „Ділом“ НТШ і його поодиноких наукових робітників. „Діло“, на жаль, читають і заграницею. Що має думати про НТШ заграница, коли національний орган так його понижує? — Ред. І. Кедрин: Я не критикую наукової вартости окремих праць НТШ, одначе думаю, що не можна підносити поодиноких учених і їх діяльности до висот недоторканости. Ось саме вчора звертав мені увагу один дійсний член НТШ, що у збірнику, котрий має вийти в честь Гетого, є статті, які стоять на висоті гімназійних рефератів. Про діяльність правничої комісії нема в Хроніці ні згадки. Саме недавно чув я приватно, що ні голова тої комісії д-р Верґановський, ні її секретар д-р Старосольський від двох літ не скликують правників тоді, коли відчувається доскульний брак устійнення правничої термінольоґії, саме у часописних редакціях. Коли всупереч градиції НТШ і звичаєві в усіх анальоґічних установах за реферування скриптів членів НТШ плачено д-рові Гординському гонорар, то тимбільше повинні найтися гроші для фахівця, що справлявби мову й правопис видань НТШ. Щодо „Діла“, то воно ніколи не виступало проти НТШ як інституції, лише проти відносин у тій інституції та проти деяких його членів. — Д-р В. Старосольський: Наперед ставлю внесок: Збори ухвалюють, що НТШ приступить до Акад. Комітету в Празі. Це міжнародна наукова орґанізація. Щодо дискусії: Є речі про які Збори мають право говорити, одначе не ухвалювати. Кождий член має право виступати з постулятами до НТШ. Інша справа, коли мова про зміст й оцінку праць. Французька Академія Наук видала була граматику французької мови. Проти неї виступили з критикою люди зпоза Академії й вона мусіла її відкликати, як непридатну. Справа правопису: Се правда, що правопис то справа кодифікації. Одначе я як правник кажу, що коли вийде закон неможливий до виконання, то це деморалізація. Таксамо справа мається з харківським правописом. Громадянство має повне право звернутися до своєї наук. інституції, щоб вона зробила лад з правописом. Напрям діяльности: Постуляти до НТШ можна мати різні. Одначе треба числитися з тим, що це Академія Наук без технічних і матеріяльних засобів такої Академії. Працював тут хто міг. Наше т-во це в першій мірі т-во ґімназійних учителів. Ні адвокат ні суддя не може науково працювати, бо це розходиться з його практичною діяльністю. Треба признати, що т-во навязало вже тісний контакт з нашим лікарським світом, з „Народною Лічницею“ і „Лікарським Т-вом“. Побажатиб, щоби НТШ увійшло в тісніші взаємини з нашими суспільно-економічними орґанізаціями. Уважаю, що в нас вже є ціла плеяда молодих економістів, котрі могліб працювати науково в области соціольоґії, економіки і статистики. — Д-р В. Левицький: НТШ вступить в члени Акад. Комітету в Празі. Секція математична розвивається добре. Таксамо хеміки працюють інтензивно. — Д-р В. Старосольський: Чи не булоб можливо зорґанізувати в формі комісій членів по провінціональних містах, які студіювалиб свою територію, її фавну, фльору, ґеоґрафію, історію, етноґрафію і т. д., та взагалі охопити під науковим оглядом все льокальне життя? Це піднеслоб культурний рівень життя інтелігенції на провінції. — Д-р Андрусяк: Деякі заміти ред. Кедрина слушні, деякі ні. Богато можна виправдати матеріяльним положенням т-ва. Не можна жадати від НТШ, щоб воно видавало підручники чужих мов, бо ціль т-ва плекати і розвивати науку в укр. мові без прямого дидактичного призначення. Праця поодиноких членів НТШ у великій мірі залежить від їх матеріяльного положення. Недостача комісій у найконечніших ділянках науки пояснюється браком відповідних працівників. Бібліотека і Музей не мають відповідно обширного приміщення, бо наші приватні громадяне не хочуть опорожнити льокалів у каменниці НТШ, хоч тепер за помешкання не тяжко. Тому в пивницях каменниці НТШ бутвіє 30.000 томів дублетів. — Проф. Біленький: В правописній области стоїмо тепер на рівні 1848 р. з часів „Собору Руських Вчених“. Коли законів не можна виконати, то треба їх змінити. В правописній области повна анархія. Кожда школа, кождий що пише, має свій правопис! Може дійти до такого скандалу, що Шкільна Кураторія накине нам правопис у шкільних підручниках, коли ми самі цеї справи не вирішимо. Звертаюся з проханням: нехай Виділ спонукає фільольоґічну секцію, щоби вона створила комісію зложену з наших фільольоґів, представників преси й учительських кругів, котра взявши за основу харківський правопис перевелаб у ним необхідні зміни й узгіднила з потребами і духом західної вітки нашої мови. — Голова д-р. В. Левицький: Не можна вимагати від голови т-ва того, що понад його сили. Звіту з діяльности правничої комісії НТШ не міг я мимо старань роздобути, не міг я мати теж впливу на працю інших секцій, крім власної. — Ред. Кедрин предложив згідно з бажанням Голови змодифіковані дезідерати під адресою нового Виділу: 1) Заг. Збори звертаються з просьбою до дійсних членів НТШ, щоби вони присвячували більше уваги тим ділянкам науки та можливостям наукової праці, які мають звязок з українською дійсністю. 2) Загальні Збори висловлюють побажання, щоби на будуче всі рукописи переходили через руки фахівця-редактора, котрий дбавби про високий рівень літературної мови та одностайний правопис усіх видань т-ва. — Д-р І. Раковський: Проф. М. Грушевський, що тільки заслуг положив для розвитку т-ва, вернув тепер з заслання до Києва. Предкладаю вислати йому привіт від імені НТШ. — Д-р Іван Копач: Не знаю, чи ми йому не пошкодилиб тим привітом. Тому полишім це „благоразумію“ Виділу. — Голова т-ва д-р В. Левицький: Програма наших Зборів вичерпана. Дякую ВП. Панам за ласкаву участь і вважаю Збори закінченими. — (Збори скінчилися о год. 3 по пол.).

Луговий рух

Незабаром мине 8 літ від заснування першого т-ва Луг в Галичині. За три роки Лугова орґанізація поширилася на цілий край. В 1928 р. істнувало 1176 Лугів. Одначе з ріжних причин тогож року розвязано більшість Лугів. Остало їх несповна 500. Луговий провід вніс нові статути, в котрих на жадання влади усунено пожарництво, заведено нагляд Уряду Фізичного Виховання над Лугами. Лугова орґанізація має предкладати Урядови Фіз. Виховання руханкові підручники, звіти з річної діяльности по новім році; делеґати УФВ мають право приходити на засідання і загальні збори Лугів. Зате влада згодилася на Лугову Централю, Повітові Луги, одностроїі т. д. Лугова Централя має назву: Українське руханково-спортове Товариство „Великий Луг“ у Львові, повітові Лугові осередки „Повітові Луги“. Сей новий статут Лугів узгіднено з новим законом про товариства, котрий обовязуватиме від 1. І. 1933 р. Також усі наші т-ва будуть підлягати адміністраційній владі, котра буде мати право широкої контролі над їх діяльністю. Лугова орґанізація займається культурно-освітною працею, руханкою, вправами, спортовими грами і т. д. Де нема Лугів, там треба їх заложити. По статути й інструкції треба звертатися на адресу „Великий Луг“, Львів, ул. Коперника ч. 5.

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ

З приводу концерту „Бояна“ й „Сурми“ у Львові.

Пишуть нам: Минулого тижня, 15. с. м. відбувся у Львові концерт народніх жартівливих пісень у виконанні мішаного хору львівського „Бояна“ й мужеського хору „Сурми“. Численно зібрана публика була тим концертом дещо розчарована. Це виявилося наглядно хочби в тім, що оплески були дуже слабі і ніхто не „бісував“, як звичайно на наших концертах. Сей концерт мав ті хиби, які мають переважно всі наші концерти. Передовсім співано непідготовані якслід річи. Незіспіваність обох хорів, припадковий їх склад, брак здисциплінованости та підчинення диріґентови. Виступали три диріґенти, отже могли краще підготовити поодинокі точки. Д-р Ст.Людкевич, знаний і добрий галицький композитор, за первовий на диріґента і над хором не вміє взяти влади. Другий диріґент „Бояна“, д-р М. Колесса, надававсяби краще на диріґента орхестри. Він добре ілюстрував музичні твори своїми рухами рук. Одначе хор не віддавав того, що диріґент показував. Його неспокійні рухи рук денервували не лише хористів але й слухачів. Він ще більше нервовий ніж Людкевич. Третий диріґент п. О. Плешкевич виступав в заступстві хорого п. Охримовича, постійного диріґента „Сурми“. Тому годі дивуватися, що не було орґанічної едности між ним і хором. На сцені було за богато людей, з котрих не всі співали. Се відноситься до хору „Бояна“. Деякі наші пані уважають за точку своєї чести кілька разів до року показатися на сцені як члени „Бояна“. Як „Боян“ так і „Сурма“ терплять хронічно на брак допливу молодих голосів. Невідсвіжуваний хор, хочби який добрий, не викликує відповідного вражіння. Хор повинен всеціло виповняти волю свого диріґента. Коли цего нема, тоді нема й хору. Є тільки громада співаючих людей. Виступи хору з нотами треба вже остаточно занехати. Коли співакам потрібні ноти, то видно, що не знають добре річи, котру мають співати. Не треба отже спішитися з виступами хорів, не підготувавши добре всіх точок. У нас уважають чомусь, що треба точно придержуватися нот а диріґент має бути рабом партитури. Не треба диріґента, коли всі дивляться в ноти та не звертають на нього уваги. Диріґент має право ввести деякі зміни у виконанні творів так, як режисер оформлює на сцені драматичні твори. Чим здібніший диріґент, тим більше свого „я“ вкладає у виконання музичного твору. Коли порівнаємо хочби „Дударików“ Леонтовича у виконанні „Бояна“ з виконанням їх хором Д. Котка, тоді побачимо, що значить особистість диріґента. Річ в тім, що музичний твір треба не тільки співати, треба його також переживати, оживити його так, щоб він жив у слухачах.

Наша народня пісня не потребує зовсім супроводу фортепіяну. Українські народні ґуртові співи не потребують „прикраси“ фортепіяну. Це виглядає так, якби нашу селянську дівчину, одягнену в національний стрій, убрав в наймодніший капелюх.

Хорову пісню треба плекати постійно. У нас в Галичині брак неперервної співочої традиції. У Львові нема ні одного хору, котрий плекавби постійно народню пісню. Ще не вичерпані скарби нашої народної пісні, а вже беруться їх модернізувати на всі лади. На Великій Україні є більша співоча традиція. Там істнують цілі кадри старих співаків, коло яких підучуються молодші. Почесну ролю у плеканні співочої традиції на Україні відограли перед війною церковні хори при численних церквах. Інша річ, що там на тих хорах полягала

властиво вся їх релігійність і побожність. До церков ходили там як на концерти або на оперу. Галичина остала позаду. В нас нема почуття гармонії. В галицьких церквах співають „унісоно“, всі разом, в кращому випадку на два голоси. Рідше співають на 3—4 голоси. Наші хори не мають добрих диріґентів. Вправді у Львові істнує віддавна Музичний Інститут ім. М. Лисенка, котрий має богато філій в краю, одначе він не уладжує курсів для диріґентів хорів та орхестр, хоч се малоби велике значіння для розвитку нашого музичного життя в Галичині. Досі ще не створено Союзу Українських Хорів в Галичині. Всі дотеперішні спроби не вдалися. Наші вчені музики з Муз. Інституту компонують „ваґнерівські“ річи, модернізують з малим успіхом наші народні пісні. Висліди їх праці доволі слабі. На них мститься відірвання від нашої народньої мельодії, якою захоплюються чужі. А ми її в Галичині не доцінюємо.

Сей концерт слід згадати тому, бо він у нас своєю непідготованістю просто типовий. Маючи гарну й богату підставу в народних піснях, моглиб ми при постійній праці над вишколенням голосового матеріялу давати дуже гарні концерти. Перед війною вже доходило до того. А тепер тільки рідко можна почути навіть у Львові добрий концерт. Вкінці замітимо, таку прикро комічну річ: На описуваним тут концерті жартівливі народні пісні виконано так сумно, що здається вже жалібніше їх виконати неможливо. Тільки сам диріґент д-р М. Колесса ратував ситуацію, одначе хор не дався йому „збити з пантелику“. — Мельоман.

Примітка Редакції „Н. Зорі“: Містимо сю рецензію тому, бо в нашій пресі ніде не було рецензії на сей концерт. Сю рецензію уважаємо дискусійною й дамо місце на евентуальну відповідь.

Маленький фейлетон

ПРОСТУДА

В літі переважають недуги орґанів травлення, в зимі недуги орґанів віддихання. Причиною того другого рода недуг уважають простуди. В науці медицини є дві теорії про властиву суть простуди. Одна з тих теорій каже, що простуда викликає забурення в обігу крови і її невідповідний розділ в орґанізмі та й через те ослаблює його відпорність на ріжні заразки недуг. Друга теорія каже, що відпорність орґанізму меншає в наслідку остудження крови, навіть невеликого. На всякий випадок знаємо напевно з дослідів ученого Рубнера, що вже слабе остудження орґанізму, коли воно треває трохи довше, ослаблює його відпорність. Таксамо напевно знаємо те, що бактерії інфлюенци, тифу, дифтериту, запалення легких і т. д. можуть бути в орґанізмі і не викликають недуги, поки орґанізм не ослабиться простудою. Третя річ, яку напевно знаємо, се те, що навіть сильний мороз не викликає сам собою жадної недуги, бо найбільше недуг з простуди повстає не в зимі, тільки пізною осіню і вчасною весною. Запобігати простуді можна так: 1) Не спати в неопалених кімнатах і при отворених вікнах в студеній порі. 2) Уважати, щоб вікна в зимі добре замикалися і щоби в долівках і дверах не було за великих шпар, особливо в кімнатах, які сусідують з неопалюваними кімнатами. 3) Відповідно одягатися й особливо дбати про теплі ноги. Притім важно знати, що лучше вживати двох пар тонких скарпиток, ніж одної пари грубих. 4) Памятати, що делікатні люди, особливо діти, хорують на недуги з простуди без жадної простуди, просто заразившися через поцілунки і щирі обійми добрих родичів і свояків. (З німецького).

Литовська „Рідна Школа“

перед великою війною.

Жмуток споминів вперед 30 літ.

Діялося воно в другій половині 90-х років минувшого століття. Я був тоді студентом рільничої академії. В цілій академії було всього нас двох Українців, решта Поляки, переважно сини дідичів з тодішньої Конґресівки, або як вони казали „з Крулєства“. Серед гурту тої закордонної молодіжи виріжнялися виразно три, що якось „бокували“ від цілого товариства. Вони мешкали разом і говорили між собою якоюсь дивною, мені незнаною мовою. З початку думав я, що се мова „воляпік“, яка тоді була в моді, так як нині „есперанто“. Ті три товариші були неприступні і в собі замкнені.

Доперва десь при кінци зимового півроку увійшов я з ними в ближче знакомство. Тоді я пізнав, що вони литовські народники, і що та дивна мова це мова литовська. Недовго тревало і ми стали сердечними другами. Мої приятелі Литовці дуже живо заінтересувалися всіми проявами тодішнього нашого народного життя. З великим заінтересуванням прочитали Шевченка та все переглядали наші часописи. Дуже живо інтересувалися працею „Просвіти“ й тодішного нашого „Руського Товариства Педаґоґічного“. Не могли зрозуміти чому у нас більше ніж половина людей неграмотних мимо шкільного примусу та праці „Просвіти“ і згаданого вище Педаґоґічного Товариства. Методи праці в тих двох наших товариствах вважали вони недоцільними, зате дуже високо цінили методу праці підпольного литовського товариства, яке проводило серед литовського люду просвітну і національно-освідомлюючу роботу.

Мої литовські товариші оповідали мені таке: Осідком управи тої підпольної, литовської орґанізації було одно мале місточко, положене вправді на етноґрафічній литовській области, але вже поза границями російської держави, в німецькій державі. На свою роботу збирало товариство грошеві засоби головно в Америці, від литовських еміґрантів, хоч не було в Прусії та на самій Литві ні одного литовського інтеліґента, який не складавби жертв на цілі того товариства. Стараннем того товариства Литва була покрита сіттю тайних людових шкіл. Крім того користало товариство з можливости удержування леґальних, концесіонованих читалень та випозичалень книжок по містах і місточках. В кождім селі, навіть в запалій осаді, серед глухих литовських борів, удержувало те товариство бодай одного учителя тайної школи. Щоби не звертати уваги поліції, займався такий учитель позірно якимось сільським ремеслом, часом був офіціялістом в дворі литовського дідича або часом навіть урядовцем у волости. Головним завданням такого учителя було приспособлювати своїх учеників на інструкторів для тайних шкільних десяток, зложених осібно з сільської молодіжи а осібно з дорослих. Тайний учитель учив стало і безпосередно лише кількох інструкторів в селі. Учив він їх литовської мови та литовської історії. Через його руки діставалися в село видавництва підпольного освітного товариства, особливо литовські молитвослови. Приспособлені інструктори ставали учителями для поодиноких гуртків, зложених найбільше з десятьох учеників. Зимою відбувалася наука по сільських хатах, довгими, зимовими вечерами в часі сходин-вечериць сільської молодіжи, рівночасно з виконуванням домашних робіт, серед співу і забави. Та гурткова наука литовщини не переривалася літом. Тоді відбувалася вона по неприступних тамошних лісових глушах. Там відбувалися згори уплянковані сходини інструкторів, там приїздили до них у відвідини висланники управи товариства. Звичайно литовські студенти і студентки університету, які перебували в найближчій околиці на вакаціях.

Така просвітно-освідомлююча праця підпольного освітного товариства допровадила до того, що весь литовський люд, старше і молодше покоління, не лише було письменне, але свідоме національно. Наявно се виступало в неділі і свята в костелах, коли серед зібраного люду не було ні одного, який не моливбися з литовського молитвослова, друкованого латинськими черенками. Московська поліція дивувалася, звідки весь сільський нарід має литовські, латинкою друковані, молитвослови. Треба знати, що Москалі вправді не забороняли друкувати часописів і книжок литовською мовою, але вони мусіли бути друковані кирилицею. В той час в дуже нечисленних народних школах на Литві учено також кілька годин тижнево литовської мови, але шкільні литовські читанки мусіли бути друковані кирилицею.

Коли по війні, з воєнного хаосу на сході, вилонилася також литовська держава, всі дивувалися, що вона, чисельно така мала і слаба змогла остоятися і захистити свою самостійність. Не може бути найменшого сумніву, що геройська, культурна, тиха і завзята праця литовської передвоєнної „Рідної Школи“, опертої на глибокій релігійности, була одною з діючих сил. Тепер читаємо, що литовське громадянство дуже дбайливо заходиться коло освіти своєї молоді та найстарших мас люду. Видко литовські патріоти, навчені передвоєнним досвідом хочуть також у своїй державі оперти її силу на освіті свого молодого покоління. — Й. Р.

Кілько заплатили, кілько незаплатили

Рата европейських довгів, що мали бути заплачені 15 грудня с. р., виносила 124.984.127 долярів .З того заплатили:

Анґлія	95.550.000 дол.
Чехословаччина	1.500.000 дол.
Італія	1.245.000 дол.
Фінляндія	186.000 дол.
Лотва	146.000 дол.
Литва	92.386 дол.
Разом	98.722.675 дол.

Не заплатили рати:

Франція	19.261.452 дол.
Польща	4.427.980 дол.
Бельґія	2.125.000 дол.
Естонія	356.370 дол.
Мадярщина	40.729 дол.
Разом	26.211.331 дол.

Що люблять читати Анґлійці

Зі статистики бібліотеки в Кройдоні (2 міл. 9560 томів) виходить, що там найбільше читають „Світову крізу“ Черчіля. „Правило гри в бріджі“ Фоссера, „Катальоґ почтових значків“ та „Історичні картини“ Уелса. Дуже читають твори Дікенса й Шекспіра, менше Кіплінґа. Найменше читають фантастичні повісти. Здається, що у нас найбільше читають фантастичні повісти, а католики з малими виїмками — взагалі нічого не читають, бо катол. книжки, видані в 1000 прим. літами стоять в магазинах....

В Еспанії усунулася гора

11 людей погибло, 14 ранених.

З Мадриду доносять: В околицях Алькалями усунулася ранком гора. Вона засипала ряд будинків. Під їх румовищами погибло 11 осіб, 14 ранених. Се нещастя спричинили довгі дощі, котрі підмили стрімку часть звисаючої гори.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

НАЙВАЖНІШІ РОЗПОРЯДКИ

ПРЕЗИДЕНТА Р. П. І МІНІСТРІВ З ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ 1932 РОКУ.

В чч. 59 і 61 з б. р. „Нової Зорі“ подали ми огляд найважніших законів і розпорядків, котрі появилися в „Деннику Законів Р. П.“ в першій половині 1932 р. Один з тих законів, а саме новий закон про хоронення померших і стверджування причини смерти, подали ми в чч. 65 і 67 з б. р. „Н. З.“ в цілости в українськім перекладі. Тепер подаємо огляд найважніших розпорядків Президента Р. П. і Міністрів, що появилися в згаданім „Деннику“ в другій половині 1932 р.

Ті розпорядки обіймають слідуючі справи: 1) право і судівництво, 2) стоваришення, 3) суспільне обезпечення, 4) кредит, 5) харчі, 6) екзекуційне поступування, 7) комунікацію, 8) охорону звірят і т. д. У всіх тих справах обовязують нові постанови, з якими повинен зазнайомитися в своїм власнім інтересі загал нашого громадянства.

З розпорядків, що появилися в 2-ій пол. б. р., звертають увагу передовсім розпорядки Президента Р. П. з дня 11 липня 1932 р. (Денник Устав Р. П. 1932, ч. 60) і Міністра справедливости з дня 30 вересня 1932 р. (Д. У. Р. П. 1932, ч. 83), котрі установляють новий карний кодекс згл. нове карне поступування. Не маємо місця докладніше референувати нове карне право. Зазнайомити з ним наш загал повинні Союз українських адвокатів згл. „Просвіта“. Важніші постанови того нового карного кодексу в справах релігії й моралі подали ми в ч. 64 з б. р. „Н. Зорі“. В звязку з новим карним кодексом треба відмітити розпорядок Ради Міністрів з дня 26 серпня 1932 р. (Д. У. Р. П., 1932, ч. 74) про введення наглих судів. Про се писали ми докладніше в ч. 67 з б. р. „Н. Зорі“.

Дуже важний розпорядок Президента Р. П. з дня 27 жовтня 1932 р. (Д. У. Р. П., 1932, ч. 94) п. н. Право про стоваришення. Він касує австрійський закон про стоваришення, котрий обовязував досі в Галичині, і вводить дотично стоваришень нові постанови. З тим розпорядком мусять познайомитися всі, що хочуть заснувати нові або ведуть істнуючі вже товариства. Ми напечатаємо докладний переклад того закона в „Н. Зорі“ вже незабаром.

Не менше важний також розпорядок Президента Р. П. з дня 23 серпня 1932 р. (Д. У. Р. П. 1932, ч. 72) про земні уряди для кредитових справ малої рільної власности. Повний текст того розпорядку подали ми в українськім перекладі в ч. 73 з б. р. „Н. Зорі“.

Дуже важні розпорядки Ради Міністрів з дня 25 червня 1932 р. (Д. У. Р. П., 1932, ч. 62) про екзекуційне поступування скарбових властей і Президента Р. П. з дня 27 жовтня 1932 (Д. У. Р. П., 1932, ч. 93) про екзекуційне поступування суду (Д. У. Р. П., 1932, ч. 93). З огляду на актуальність під теперішню пору скарбових і судових екзекуцій в нашім краю, ми постараємося зазнайомити наш загал бодай з найважнішими уступами обох тих розпорядків в слідуючім річнику „Н. Зорі“.

В ч. 58 „Д. У. Р. П.“ з б. р. напечатане Оповіщення Міністра Праці і Суспільної Опіки з дня 24 червня 1932 р. одноцільного тексту закону на випадок безробіття. На основі того закону обовязкови забезпечення на випадок безробіття підлягають робітники без ріжниці полу по укінченні 16 року життя, котрі є в наймі в підприємствах промислових, гірничих, гутничих, торговельних, комунікаційних і перевозових, оскільки ті підприємства займають найменше 5 робітників. Користати з підмог безробіття мають право робітники, котрі підлягають обовязкови обезпечення на основі отсього закону, котрі втратили працю й котрі в 12 місяцях перед днем зголошення права до підмог підлягали тому обовязкови найменш через 26 тижнів. Виключені від права підмог на випадок безробіття ті, котрі остають без праці але одержують підмоги з титулу забезпечення на випадок недуги чи внаслідок інвалідства, далі підчас тревання страйку або котрих з їх вини видалено на основі обовязуючих приписів з праці.

В ч. 98 „Д. У. Р. П.“ з б. р. появився розпорядок Міністрів скарбу і справедливости з дня 7 листопада 1932 р. про грошеву лихву. Сей розпорядок установляє найвище дозволені маєткові користи підприємств, що займаються банковими чинностями. На основі § 2 того розпорядку маєткові користи тих підприємств при кредитових чинностях не можуть переступати $9^1/_2\%$ в річнім відношенню. Виїмок становлять кредитові кооперативи на просторі цілої держави як також комунальні щадничі каси на просторі воєвідств виленського (з виїмком м. Вильна), новогродського, поліського, волинського, білостоцького, тернопільського і станиславівського (з виїмком м. Станиславова), яких маєткові користи при кредитових чинностях не можуть переступати 10 проц. в річнім відношенню. При позичках на застав рухомостей, з виїмком вартісних паперів і товарів, маєткові користи не можуть переступати $9^1/_2\%$ в річнім відношенню титулом відсотків і провізій від давних позичок та аж до відкликання $^3/_4\%$ місячно від суми даваних позичок титулом винагороди за обезпечення предметів заставу, їх переховання й оцінки.

Дуже корисне для загалу розпорядження міністра почт і телеґрафів з дня 14 липня 1932 р. (Д. У. Р. П. 1932 ч. 62) про харчеві пачки. З огляду на велике практичне значіння в щоденнім життю того розпорядку напечатали ми дослівний переклад того розпорядку в 594 ч. „Н. Зорі“.

Розпорядок Міністра скарбу з дня 19 липня 1932 р. (Д. У. Р. П. 1932 ч. 65) установляє ціни на сіль. Ті ціни такі: А. Сіль призначена на споживання людьми: 1. Варенка в картонах пачка: а) 1 кґ. — 46 ґр., б) $^1/_2$ кґ. — 25 ґр.; 2. біла сіль 1 кґ. — 36 ґр.; 3. Сіра сіль 1 кґ. — 26 ґр. Б. Сіль призначена на промислові й годівельно-рільничі цілі: 4. Сіль на промислові цілі (зіпсована і незіпсована) 50 кґ. — 3.75 зол.; 5. Сіль в брилах для худоби 50 кґ. — 3.25 зол.; 6. Сіль для худоби зіпсована 50 кґ. — 2.75 зол.

Розпорядок Міністра рільництва і рільних реформ з дня 27 жовтня 1932 (Д. У. Р. П. 1932 ч. 105) заряджує охорону риб і раків на отвертих водах. Той розпорядок установляє охоронні виміри й охоронні періоди для риб і раків. Охоронні виміри, себто довжину риби від початку голови до кінця найдовшого проміня хвоста, установляє розпорядок для 23 родів риб і для 2 родів раків. Нпр. для осетра 100 цм., лосося 35 цм., пструга 25 цм., щупака 28 цм., лина 18 цм. і т. д. Охоронні періоди для риб такі: для осетра від 1 червня до 31 липня, лосося від 1 жовтня до 31 грудня, пструга від 15 жовтня до 15 грудня і т. д. Отже не вільно ловити риби, котрі не осягнули установлених для них охоронних вимірів, як також в установленім для них охороннім періоді. Риби, зловлені припадково всупереч повищим постановам належить, оскільки вони живі, негайно впустити зі всею осторожністю до тої самої води, в якій їх зловлено, а риби, котрі підчас полову уснули, вільно споживати у власнім домовім господарстві. Від тих заборон є одначе виїмки, які розпорядок докладно означує. Для раків розпорядок установляє отсі охоронні виміри: для шляхотного рака 9 цм., для рака з довгими щипцями 10 цм., числячи від початку голови до кінця щиту хвоста. Ловити раки, котрі не осягнули охоронних вимірів, заборонено. Таксамо не вільно ловити раків в їх охороннім періоді: самиць від 15 жовтня до 31 липня, самців від 15 жовтня до 15 марта. Вкінці розпорядок докладно означує спосіб і прилади ловлення риб і раків. Нпр. не вільно ловити риби якими небудь приладами (з виїмком ручної вудки) в неділі від год. 6 до 20. Заборонено приголомшувати риби під ледом. Заборонено витягати раків з їх нор і нищити їх криївки.

Розпорядок Міністра Комунікації й Міністра Внутр. справ у порозумінню з Міністром військових справ з дня 13 серпня 1932 р. (Д. У. Р. П. 1932 ч. 104) установляє реґуляміи перевозу осіб та їх баґажу як також товарів механічними поїздами (автобусами і самоходами).

Вкінці слід звернути увагу на два розпорядки Міністра скарбу, а саме з дня 20 серпня 1932 р. (Д. У. Р. П. 1932 ч. 74) про вицофання з обігу дотеперішних срібних однозолотових монет і з дня 25 жовтня 1932 р. (Д. У. Р. П. 1932 ч. 92) про вицофання з обігу дотеперішних срібних двозолотових монет. На основі тих розпорядків дотеперішні однозолотові срібні монети тратять силу правного платничого середника з днем 31 грудня 1932 р., а дотеперішні двозолотові срібні монети тратять силу правного платничого середника з днем 31 січня 1933 р. Після тих термінів дотеперішні срібні однозолотові і двозолотові монети будуть приймати і вимінювати тільки каси скарбових урядів і відділи Польського Банку. Обовязок виміни устає для дотеперішних срібних однозолотових монет по дни 31 грудня 1934 р., для дотеперішних срібних двозолотових монет по дни 31 січня 1935 р. На сі розпорядки належить звернути передовсім увагу людей з простого народа, котрі переховують срібні монети. Вони повинні дотеперішні срібні одно- і двозолотівки негайно вимінятн, бо після означених вище речинців ті монети будуть мати тільки вартість срібла, і їх можна буде продати хіба на вагу за значно нижчу ціну, ніж вони мають тепер. Тому що в нас ніхто систематично не інформує простолюддя про нові закони і розпорядки, добре булоб, давати до читалень ті числа „Нової Зорі“, в котрих подаємо інформації про сі потрібні річи.

Памятай, що напевно низького походження був Шекспір, найбільший поет, який колинебудь говорив ґерманською мовою, — ні! — „мовою вогню й ангельських язиків“, перекладений на кождую мову світа, читаний на кождому кораблі, котрий пливе по морі й на кождому побережжі, де судно закидає якір, поет цілого світа, з темною молодістю. (Смайлс. у своїм творі п. з. „Шлях до успіху“, розділ 1. — Слід замітити, що Шекспір до смерти держався католицької віри, хоч уся Англія стала протестантська).

НОВІ ВИДАННЯ

Д-р Ярослав Пастернак: КОРОТКА АРХЕОЛЬОГІЯ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ. Львів, 1932. Видання „Богословії“ ч. 11—12. Ст. 96, 8°, 17 таблиць і 13 образків в тексті. — Зміст: Палеоліт. Мезоліт. Неоліт. Енеоліт. Бронзова доба. Залізна доба: гальштатська культура; латенська культура. Доба римського цісарства. Доба мандрівок народів. Княжа доба. Зміст по французьки. Спис важнішої синтетичної літератури. Показчик місцевостей. — Перед нами перший український підручник археольогії усіх західно-українських вемель. Написав його дуже пристойно директор Музею НТШ у Львові. Цей підручник необхідний провідник для всіх, що цікавляться старовиною, знахідками й розкопками на нашій землі. Неодна цінна памятка старовини у нас пропала безповоротно, бо не було кому її зберечи. Наші інтеліґенти, головно духовні, учителі, студенти, повинні познайомитися з сею цінною книжкою та при всіх нагодах ратувати від знищення старовину, передаючи її до наших музеїв. Для учителів історії „Коротка Археольогія“ згідно з новим пляном навчання прямо необхідна. Богато цікавих ілюстрацій пояснює текст праці і причиняється до збільшення її вартости. Ся потрібна книжка виповнює у нас прогалину в тій ділянці та сповнить безсумнівно своє завдання. З того рода видань виходять в Київі „Записки Всеукраїнського Археольоґічного Комітету“ (досі вийшов І том, ст. 356 + 6) і „Хроніка по Археольогії“ (досі вийшли 3 томики). Богато археольоґічного матеріялу появляється також у виданні „Антропольогія“, котру видає Кабінет Антропольогії ім. Хв. Вовка в Київі. Одначе всі ті видання не представляють суцільного образу археольогії українських земель.

Між цивілізованими народами нема такої культурної родини, котра під Христове Різдво не замовилаб бодай 2—3 добрих книжок в дарунку для своїх найблизших. — Чи маєте Ви повну бібліотечку УКО (Української Католицької Організації)?

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:
(Ціни в зл.):

Ч. 1. Основи соціольогії	3.—
Ч. 3. Спіритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7. Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса**	3.40
Ч. 9. Борці за Церкву Часть І. св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добр. даток).	
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15. Борці за Церкву Ч. II.	2.—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (пров. думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делегація в Ризі**	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20. О. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.30
Ч. 21. А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.00
ІНШІ ВИДАННЯ:	
Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер: **Релігія й політика**	1.80

В кождім званню без виїмку сила й витревалість се необхідні передумови успіху. А до того треба мати повне здоровля. Більше ніж думаємо відноситься це також до тих родів звання, котрі на перший погляд вимагають тільки духових здібностей. (Смайлс у творі „Шлях до успіху“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПИТАННЯ ПРО УСТУПЛЕННЯ СТАЛІНА обговорюють в СССР щораз більше отверто. Його наслідником бувби Кіров, котрого уважають досить розумним, елястичним і популярним чоловіком на таке становище. („Вѣстникъ Крестьянской Россіи“).

ЗАСІДАННЯ ПЛЕНУМУ ЦІК-а (Центр. Ісполнітельного Комітета), що відбудеться 10 січня 1932 р. має затвердити круту зміну колхозної політики СССР і зачати „генеральний відступ від генеральної лінії“. Зміна курсу означатиме повний упадок Сталіна і його політики („Молва“).

ЛІТВІНОВ, радянський комісар загран. справ, і канцлер Німеччини Шляйхер ствердили повну згідність поглядів у справах спільних для Німеччини й СССР (ПАТ).

НА КОНФЕРЕНЦІЇ МАЛОЇ АНТАНТИ (Чехословаччина, Ромунія, Югославія) в Белграді порушувано справу ревізії границь. Застановлялися над тим, як зберегти загрожену недоторканість границь.

ПРЕЗИДЕНТ ГІНДЕНБУРҐ оповістив декрет, яким привертає свободу зборів і преси.

ШЛЯЙХЕР, теперішний канцлер Німеччини, просив відомого пацифіста і теоретика-педаґоґа, Ферстера, щоб він обняв високе державне становище. Ферстер відмовив. Цей крок Шляйхера викликав сензацію в політ. світі. Преса завважує, що Шляйхер хоче наслідувати Штреземана.

ГІТЛЄРІВЦІ знов потерпіли невдачу в комунальних виборах в Саксонії й Надренії. „Кур. Варшавскі“ зауважує з того приводу, що радикальні кличі, ліві і праві, стратили в Німеччині притягаючу силу.

НЕБУВАЛИЙ ДОСІ ФАКТ в історії французької республики стався підчас останньої кабінетової кріви. Ніхто не хотів обняти теки мін-ства скарбу. Вкінці дався намовити до сего Шерон. Його попередник лишив 15 міліярдів франків дефіциту.

АМЕРИКАНСЬКА ПИСЬМЕННИЦЯ Павля Леклер, вернувши по тримісячнім побуті в СССР заявила, що комуністична система засуджена на неминучий упадок. Про себе п. Леклер говорить, що була „сальоновою соціялісткою“. Побачивши соціялізм у практиці, перестала бути соціялісткою.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНҐРЕС відкинув 361 голосами проти 8 внесення республиканця Мек Федена. Внескодавець домагався поставити Гувера в стан обвинувачення за те, що він вів понижуючі для Злуч. Держав. переговори з чужими державами в справі воєнних довгів та причинився до того, що Злуч. Держави не дістануть своїх довгів.

АМЕРИКА не згодилася вдруге на відрочення грудневої рати воєнного довгу Польщі.

АРҐЕНТИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило стан облоги в цілій державі.

МАНДЖУРСЬКУ ПОЗИЧКУ оповіщену в Японії тричі покрив японський уряд.

ОФЕНЗИВА ЯПОНЦІВ у Манджурії проти китайських повстанців триває дальше. Японці хочуть змусити повстанців видати 200 японських закладників. Офензива Японців розвивається в напрямі на північний захід від Ціцікару.

ВОЖД КИТАЙСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ в Манджурії Су-Пінґ-Вен під напором японських військ мусів перейти на совітську територію. Тут його інтернували. Відтак Су-Пінґ-Вен дістав дозвіл виїхати до Европи.

100 МІЛІОНІВ БЕЗРОБІТНИХ (з родинами) є тепер на земній кулі. Се не перешкоджує державам видавати коло 100 міліярдів на зброєння.

НОВИНКИ

Нові часописи. На днях появиться у Львові новий орґан „Наш Прапор“ (два рази на тиждень). Видає його п. Іван Тиктор, той сам, що видає „Новий Час“, „Народну Справу“ і „Дзвіночок“. Той сам видавець випустить на днях 1-ше число популярного гумористичного орґану „Комар“.

Український часопис „Наше Життя“ зачав виходити в м. Буенос Айрес, столиці Аргентини. Він займається головно економічними справами, передовсім кольонізацією в Тукумані, провінції Аргентини.

На Закарпатській Україні є 159 читалень „Просвіти“, що підлягають своїй централі в Ужгороді. — На Словаччині є 7 читалень „Просвіти“, в Празі 1, на Моравії 1.

З Т-ва львівських дозорців „Воля“ пишуть нам: В неділю 11. XII. о год. 6. вечером в Т-ві укр. дозорців „Воля“ у Львові при вул. Краківській 5. п. Роман Бариляк, слухач медицини виголосив відчит про туберкульозу. Присутні з вдоволенням вислухали викладу й обдарили п. прелеґента оплесками. Викладови прислухувалося поверх 300 членів і членкинь Т-ва „Воля“. Вони просять Т-во Укр. Лікарів частіше загостити зі своїми цінними рефератами для тих найбідніших і поучити як боротися з недугами, за що щиру подяку складає Виділ Т-ва „Воля“.

Свято Мазепи відбулося у Винниках коло Львова. На богату програму складалися: реферат д-ра В. Врецьони, хорові точки, деклямації, смичковий квартет й орхестра мандолінистів.

Д-ра Ол. Барвінського, лікаря у Львові, увязненого у звязку з наглим судом проти учасників нападу на почту в Городку, увільнено по двох днях.

Президент РП Мосціцкий був минулого тижня у Львові. З Варшави приїхав літаком. По короткім побуті у Львові поїхав автом до Лісович, пов. Долина. Там на теренах державного надлісництва відбулися лови. Президент застрілив одного медведя. Відтак вернув літаком до Варшави.

За приналежність до ОУН засуджено в Чорткові Ярослава Клима на 3 роки вязниці, Осипа Кузика і Тараса Левчука по півтора року.

Поліція перевела ровізії в Новосілці, в Захара Сени та Івана Кузьмовича. В Ярославі переведено ревізії в інж. Кашубинського, Б. Василюківної, І. Крайчика, Зеленяка та в канцелярії ПСК. Ніде нічого протидержавного не найшли.

Двох польських студентів увязнено в Камінці Струміловій за поширювання протижидівських летючок.

В Лодзі увязнили Романа Кухцяка, провідника НПР правиці, котрий підкинув бомби під магістрат і воєвідство. Увязнили також 18 його товаришів. Їх судитиме наглий суд.

Кодексом об землю. Варшавський городський суд засудив Анелю Белзівну на 3 місяці тюрми за те, що на соціялістичних зборах кинула об землю новим карним кодексом, на знак невдоволення ним.

Новий кодекс цивільної процедури оповіщено в Дневнику Законів. Він обовязує від 1 січня 1933 р.

В Найвисшім Трибуналі Адміністраційнім у Варшаві залягає 15.500 справ.

Міністр скарбу Завадзкий заявив представникам орґанізації державних урядників, що всі поголоски про намір обниження урядничих платень се свідомо поширювана неправда.

Магазин обуви з фірми Батя відкрито в Тернополі.

Знижка цін на шкло та емалію. В Польщі мають знизити ціни на шкло 20 проц., на емалієві вироби 15 проц.

Хто перед кінцем року відновляє передплату на цілий слідуючий рік, той дуже причиняється до розвитку своєї преси.

Помер знаний лінгвіст проф. варшавського університету А. Криньский.

50.000 польських робітників усунуть з Франції сеї зими.

В Югославії неспокійно. Незнаний справник підложив під касарні в Заечарі 14 гранатів, з котрих 12 вибухло без жадної шкоди. Замаховець утік в напрямі болгарської границі.

В Атенах підчас вправ військовий літак упав на дім. Погибли два летуни, 10 осіб ранених.

В Берліні арештували комуніст. письменника Людвика Ренн'а, б. нім. старшину.

Англ. король вислав хворому кардиналові Бурнові в Римі сердечну телеграму.

Трибунал у Газі обходить ц. р. 10-ліття своєї міжнародньої компетенції.

Сокольнікова, котрий недавно був сов. дипльоматом, арештували в Москві й вивезуть його на Сибір (ТАСС).

Троцький вернув із „буржуазної" Европи до Туреччини.

В Ню-Йорку впав великий сніг. Над його усуненням з улиць працює 40.000 безробітних.

Ювилей статуї Свободи. В грудні с. р. минає 50 літ від укінчення знаної статуї Свободи при вїзді до ню-йоркської пристані. Вона висока на 46 м. Її виконали франц. інж. Айфель і різьбар Бартольді. Сю статую подарувала Франція Америці.

Високопроцентове пиво (3.3) дозволене в Злучених Державах Півн. Америки від найблищого Різдва. Податок від бочки пива виносить 5 долярів. Бровар платить 5.000 дол. за дозвіл виробляти пиво.

Дня 30. 6. 1932 р. 19.163 америк. банків мали 43 міл. клієнтів і 57 міліярдів 247 міл. долярів.

Американці продали Китайцям 6 міл. бушлів пшениці.

Дві молоді Американки вернули з Росії ледви живі. Запросив їх був сюди уряд. Обіцяють видати спомини.

В м. Дюкес Кавтни в Америці одержав Русвельт (співгорожанин!) 7614 голосів, а Гувер аж 8849 голосів. Дійсно „ніхто не є пророком у своїй вітчині".

Епідемія грипи шириться незвичайно в Америці. Може прийти й до нас. Приписи, як їй запобігати, „Нова Зоря" вже містила.

Англійські функціонарі закупили чимало урожайної землі на Зайорданії по досить низькій ціні. Арабська преса протестує.

Анґл. дослідника в Бразилії Фовсета, що згинув там, шукає окрема експедиція.

Японці убили від 18. VIII. 1932 р. 58.248 Китайців (з того 12.926 цивільних). Не вчислені тут страти 19. китайської армії в Шанґаю і страти в Манджурії.

З наскрізь простріленим мозком мурин жив 9 днів у шпиталі в Дурбані (Наталь, полудн. Африка). Зложив навіть зізнання слідчому судді.

В дальшім тягненні клясової льотерії впали виграні на отсі числа: 150.000 зол. на ч. 109.707; 50.000 зол. на ч. 98.837; 20.000 зол. на ч. 9.432; 1.000 зол. на чч. 16.021, 68.577, 91.307, 117.568, 132.751; 500 зол. на чч. 33.213, 51.361, 52.238, 89.942, 116.920; 400 зол. на чч. 16.493, 91.806, 63.047, 93.016, 111.050, 130.717, 139.538. Менших виграних не подаємо.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду". Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

Магазин постелі Р. Держала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 13-20

Увага! Найдорожше продасте Ваші індики, кури, качки, риби і т. д. в одинокій укр. фірмі „Іра", у Львові, при вул. Кохановського 7. Там також закупите дешево всякі кольоніяльні і споживчі товарі. — Тел. 77-92. 97 8-10.

Жертви

о. Михайло Галабурда, Будзанів к. Теребовлі зл. 10 на „Добру Пресу" як подяку за щасливу операцію. 1-1

Виказ жертв на будову церкви в Заболотові. 1) Ур. парох. Соколівка, Бібрка 4 зол.; 2) Ур. парох. Бібрка 2 зол.; 3) Всесв. о. Ректор Д-р Сліпий 2 зол.; 4) Ур. парох. Губичі, Борислав 2 зол.; 5) Впр. о. Несторович, Лани 2 зол.; 6) Ур. парох Осердів 3 зол.; 7) Ур. парох. Лімна 3 зол.; 8) Впр. о. Бодревич, Улично 4 зол.; 9) Впр. о. Каламунецький, Жерниця 2 зол.; 10) Литвинчучка, Коломия 5 зол.; 11) Впр. о. Гоцький, Мости вел. 2 зол.; 12) Впр. о. Медицький, Довжнів 1 зол.; 13) Уряд парох. Балигород 10 зол.; 14) Впр. о. Гр. Кубай, Тростянець 2 зол.; 15) Олена Косович ж. Дмитра, Заболотів 3.50 зол.; 16) Петро Стефанків, Люча 50 зол.; 17) Юлія Куновська, Яблонів 5 зол.; 18) Дмитро Косович с. Леся, Заболотів 5 зол.; 19) Впр. о. Йосиф Смеречинський, Воскресінці 10 зол.; 20) Д-р Богдан Недільський, Станиславів 10 зол.; 21) М. Лепцан, Заболотів 1.50 зол.; 22) Впр. о. С. Мазяр, Загочеве 5 зол.; 23) Впр. о. Гр. Моравський, Орове 7 зол.; 24) Збірка Юстини Токарчук, Люча 90.47 зол. Разом 231.47 зол. За всіх Шан. Жертводавців відправлено дня 12. XII. с. р. Службу Божу. Нехай Господь „воздасть сторицею". — Гр. кат. Урядпарох. в Заболотові.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

З нагоди передсвяточних закупів

звертаємо увагу на українську фірму „КОМЕТА" магазини взуття у Львові і Станиславові. Основателі „КОМЕТИ" взялися перед роком до занедбаної дотепер зовсім ділянки торговлі, а то торговлі взуттям — артикулу по нужні безперечно найконечнішої потреби — торговлі, що дає працю і заробіток соткам людей — на жаль дотепер не нашим. Рік праці, рік істнування і розвою „КОМЕТИ" доказав наглядно, що торговля взуттям має і серед нас можливість великого розвою, коли провадиться її фахово і на солідних основах.

Маючи через два (на разі) склепи замовнений збут взуття взялись основники „КОМЕТИ" останніми часами за дальше велике діло а саме щоб замість продавати чуже фабричне взуття дати Громадянству добре взуття, вироблене нашими шевцями, ремісниками, і тим самим дати працю і заробіток нашим шевцям, що для браку збуту нині часто ледви животіють заробляючи хіба нужденно направками. Одним словом взялися до сотворення нашого промислу виробу взуття, та не коштовного фабричного, на який у нас не знайшовби капіталів, а зорганізування істнуючого вже промислу домового, ремісничого. Вже нині деякі роди взуття в склепах „КОМЕТИ" виробляють наші шевці у Львові, Станиславові, Жовкві, Янові і т. д. Є повна надія що того взуття буде щораз більше коли тільки наше Громадянство посуне лавою до „КОМЕТИ" та жадатиме взуття виробленого своїми шевцями. В той спосіб остануть між нами величезні суми видавані щорічно на взуття чуже, помалу крок за кроком збудуємо наш власний промисл виробу взуття, без фабричних будинків, без дорогих машин і т. д. Передумовою того є істнування своїх склепів взуття і їх солідарна підтримка Громадянством. 91 11-11

МИЛОСЕРДНІ СЕРЦЯ! *Тяжко хора сирота просить Вас* о запомогу на довше лічення в шпиталі. З вдячности буду щиро Богу молитися за Вас. Ласкаві датки прошу слати до Адм. „Нової Зорі" для сироти. 112 1-2

ГІГІЄНІЧНІ ТАПЧАНИ

враз із матерацами по 100 зол. Ліжка кухонні по 10 зол. Ліжка сіткові по 30 зол. Ліжка мосяжні по 150 зол. Отомани по 35 зол. Канапки до розкладання по 35 зол. Матераци 3 подушки 20 зол. Матераци волосінні 3 подушки 50 зол. Вішала стоячі по 20 зол. Вклади дротяні по 24 зол. Також переробляє і від-
74 **чищує (десинфекціонує) названі предмети** 16-40

ФАБРИКА „ЗАКС" у Львові, Ліндого ч. 6.

Телефон 79—99.

Приймається передплату на науково-популярний місячник

„РІДНА МОВА"

присвячений вивченню української мови.

Головний Редактор і Видавець
проф. д-р ІВАН ОГІЄНКО.

Передплата: 6 зол. річно, 3 зол. піврічно, 1½ зол. за ¼ р. За границею 1 дол. річно. Конто чекове П. К. О. № 27110. Перше число вийде на початку січня 1933 року.

Адреса Редакції: **Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10.**

Передплачуючи „Рідну Мову", допомагаєте тим розвиткові української мови. 2—2

По винаймі мешкання

прошу звернутися в справі перепровадження до фірми „PRONTA"

у Львові, Пл. Марійська 5. Тел.: 25-45 і 387

Добірний товар! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить, уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ" в Тернополі

бо тим

дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної
82 Школи" і других установ. 14—?

„На вічний шлях"

Похоронні проповіди. Написав о. пралат Куницький. — Ціна 1 зол., з пересилкою 1.20 зол.

КНИГАРНЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ", Львів,
108 **ул. Сикстуська ч. 20.** 2-2

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скри
99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 12-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

КІНА

АДРІЯ: На Сибір.
АТЛЯНТІК: Пісня ночі (Ян Кепура).
КАСІНО: Їх долі й недолі та Чарлі ратує Европу.
КОПЕРНИК: Під фальшивим прапором.
МАРУСЕНЬКА: Під фальшивим прапором.
МІРАЖ: Любов Жоржети і російський балет.
ОАЗА: Бунт совісти і репія
ПАЛЯС: 100 м. любови
СТИЛЕВЕ: Великомісткі вулиці і ревія.
УТІХА: Американські пачкарі та Пат і Патахон.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 **Телєфон ч. 60-04.** 51—х

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Ч. 100 (598). Porto zapłacone ryczałtem. Львів, четвер, 29 грудня 1932. Рік VII.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр. Ціна числа 25 сот. Конто П. Щ. Краків 405.867.

Святвечірне послання з Ватикану

На Святвечір в полудне залунав з Петрової Скелі мікрофон, котрий при помочі радія розніс послання Св. Вітця Пія XI по всій кулі земній. Навіть ліберальна преса признає, що сегорічний відзив св. Вітця визначається особлившим теплом. Св. Отець взиває державних мужів і всі народи світа до мира, до взаїмної любови й довіря, щоби Бог міг благословити їх працю. В тій ціли треба передовсім витворити атмосферу правдивої людяности, бо вплив її мусить ділати на всіх. Одначе суть усеї справи в ділах, бо діла се підстава будучої долі країв і народів. В посланню заповіджено також, що 2. IV. 1933 розпічнеться „святий рік", час особлившої молитви і покути.

Безбожники воюють з Різдвом

„Ізвестія" доносять: Центральний совіт Союза воюючих безбожників на спілку з фабрикою кінових діяпозитивних плівок випускає для протиріздвяної кампанії 8 серій протирелігійних кінових діяпозитивів. Крім того центр. совіт випускає ряд протиріздвяних брошур, плякатів і рухомих вистав. В ріжні райони СССР вислано протирелігійні бриґади лекторів й орґанізаторів протирелігійної роботи. Та мимо того релігійні почування загалу кріпшають.

Відгороджують Україну від Галичини

РПС доносить: Від жовтня с. р. совітська влада поселила на польсько-совітськім пограниччі коло 15.000 воєнних кольоністів з родинами. Найбільші воєнні оселі є коло Шепетівки (3.000 родин) і коло Новгорода Волинського (2.500 родин). Дано їм землі дідичів і виселених українських селян. Членами тих воєнних колхозів можуть бути тільки б. червоноармейці, учасники польсько-совітської війни. Червоні товариші беруться до України „лучше" ніж царі.

В справі шкільного плєбісциту

В справі розпорядку Львівського Шкільного Куратора щодо шкільного плєбісциту інтервеніював у мін-стві освіти пос. Великанович. Міністр відповів: Розпорядок куратора, щоби повновласник, котрий доручує інспекторові декларації, мав від кождого підписуючого нотаріяльні уповажнення, не має законного оправдання. Мін-ство візве Куратора до вияснень його розпорядку та дасть належні доручення. Потвердження відібраних документів означенням їх ваги а не числа торкається лиш менше важних прилог до ріжних прохань. Шкільні декларації мають характер документів. Тому батьки або їх повновласники мають право жадати від інспекторів потвердження відбору скількости декларацій, а не їх тягару. — Плебісцит в цілім краю розвивається добре.

Меморіял міліона безробітних в Анґлії

З Лондону доносять: До англійського парляменту прибула делеґація безробітних. Вона зажадала побачення з міністром праці, щоби предложити йому меморіял, підписаний міліоном безробітних. 20 безробітних принесли ті підписи у великих мішках. На чолі делеґації стояв знаний комуніст Сакладваля. Міністр не приняв сеї делеґації. Під парляментом зібралася велика товпа безробітних, котру розіґнала поліція.

Велика повінь в Катальонії

Внаслідок кількадневних зливних дощів в Катальонії ріки виступили з берегів. Катальонські хлібороби потерпіли великі шкоди. В місцевости Ольот обірвалася часть гори, підмита водою, зсунулася вділ і засипала селянську хату разом з її мешканцями. Мимо негайної ратункової акції нікого не виратувано.

Передсвяточний рух у Варшаві

Рух перед лат. святами був у Варшаві слабий. В крамницях було мало купуючих. Щойно в день перед святвечером місто трохи оживилося, але люди купували на загал тільки дуже дешеві даруночки на свята, переважно до 2 зол. Сего року Варшавяки перший раз в часі свят могли їздити трамваями від год. 3 попол. Зовсім подібні прояви були також у Львові та ін. містах.

Жахлива пожежа в Токіо

У великім восьмиповерховім торговельнім домі Широкія в столиці Японії вибухла нагло пожежа. В магазинах в часі вибуху пожежі було 1.300 осіб, з того богато жінок і дітей. Всі кинулися в паніці до виходів. На ратунок поспішила пожежна сторожа, військо та літаки, котрі скидали на дах ратункові прилади. Мимо сего число жертв велике. Згоріло й попарилося около 500 осіб. Матеріяльні втрати сягають до 5 міліонів ен.

Предсказання на рік 1933

Кінець кождого року приносить ріжні предсказування на слідуючий рік. Знаний французький астролоґ Ґушон пише: В половині березня станеться радісна подія; правдоподібно поважний крок вперед у справі розброєння. Натомість у серпні навістять Европу заворушення, може й революція. Сі події потягнуть за собою богато кривавих жертв. Вони зійдуться з затьміннем сонця таксамо як в серпні 1914 р. З початком 1933 року наступить господарське поліпшення, — Мадам Фрая предсказує на 1933 р. величезний поступ у техніці й медицині. Анґліець відкрие бацила рака і средство проти сеї страшної недуги. В Америці відкриють електричні лучі з прикметами раду. В области летунства наступлять поважні зміни. — З того видно, що сим разом фантазія не дописала модерним „пророкам".

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

СЛОВО ДО ЧИТАЧІВ

Про „Н. Зорю" в 1932 р. і на будуче.

Сим числом кінчимо семий рік видавання „Нової Зорі". З того 5 літ під теперішною редакцією. І як се звичайно бува́є, хочемо кинути оком на останний річний етап нашої праці. Хочемо згадати про те, що ми в сім році дали нашим ВП. Читачам.

Наша ціль: Оглянувши нашу минулу працю в останнім році, зробити ВП. Читачам одно предложення на будуче.

Не будемо тут вичисляти статтей на ріжні-преріжні теми, які в сім році були напечатані в „Новій Зорі", почавши від статтей на теми релігійні й церковні, скінчивши на статтях політичних, економічних, літературних і мистецьких з нашого й чужого життя. Згадаємо тільки коротко, що між тими статтями були й більші студії, як нпр.: 1) Архівна праця о. М. Карівця ЧСВВ про велику реформу Чина Св. Василія Великого, оперта на документах. Се перша й досі одинока моноґрафія про той наш заслужений Чин за тисячу літ його праці на українській землі. 2) Докладна праця А. Кругельського про „Тилявську Схизму", ту страшну язву, що розїдає наш церковний і національний орґанізм в його найчуткішім місци, на наших західних окраїнах. 3) Довша студія С. Лося про польсько-українські взаємини на Червоній Руси. Се перша праця Поляка, котрий відважився сказати своїм землякам правду в очи про те, до чого вони довели своєю політикою у Східній Галичині самих себе й нас. Се також перша політична праця цікава тим, що в ній чужий нам по культурі чоловік, уроджений на нашій землі, пробує означити українську державну рацію. Ся праця викликала широкий відгомін в цілім нашім краю.

Про все те згадуємо тільки мимоходом. Бо наша головна ціль звернути увагу в сій статті не на погляди й теорії, тільки на факти й події в нашім краю, які були представлені в сім році на сторінках „Нової Зорі". Отже ми подали в „Н. Зорі" докладні звіти передовсім в господарських справах про „Дністер" (пресова конференція в 40-ліття його істнування) ч. 33 (531). Нарада в справі кооперативної пекарні у Львові чч. 52 (550), 53 (551). — Господарська нарада філій „Сільського Господаря" у Львові чч.: 88 (586), 89 (587), 90 (588), 91 (589), 92 (590). Кромі того освітлено відрадні прояви нашого господарського життя на провінції, а саме: описано кооп. „Промисловий Млин" в Теребовлі в ч. 76 (574) в статті „Наш Промисл" та господарське життя Теребовельщини в чч. 87 (585) і 91 (589).

Дальше були докладно представлені в „Н. Зорі" справи нашої молоді, нпр.: Конференція нашого студентства ч. 30 (528). — Загальні Збори Т-ва Прихильників Освіти у Львові чч. 40 (538), 41 (539), 44 (542), 46 (544), 47 (545), 49 (547). — Студентська анкета в справі

Т-ва Прих. Освіти ч. 76 (574). — Перші Заг. Збори „Ватри“, Т-ва Українських Ветеринарних Медиків ч. 89 (587). —

Дальше докладно описані священичі справи в звіті п. з. Перші Збори Т-ва священиків ім. св. Андрея у Львові чч.: 49 (547), 51 (549), 53 (551), 54 (552), 55 (553).

Дальше докладно описані учительські справи у звіті п. з. Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“ в чч.: 57 (555), 58 (556), 59 (557), 60 (558), 61 (559), 62 (560), 63 (561), 65 (563).

Дальше були описані справи наших інжинірів у звіті п. з. Перший конґрес українських інжинірів у Львові в ч. 37 (535).

З загально національних справ згадаємо звіти п. з.: Нарада в справі оборони української мови в чч.: 42 (540), 44 (542), 45 (543). — 2) Пресова нарада представників української незалежної преси в чч. 75 (573), 76 (574), 77 (575). — 3) Нарада у Львові в справі Світової Виставки в Шікаґу в чч. 85 (583), 87 (585). — 4) Загальні Збори Наук. Т-ва ім. Шевченка в чч. 93 (591), 95 (592), 97 (593), 98 (594), 99 (595). — 5) Зїзд „Рідної Школи“ в чч. 36 (534), 37 (535), 38 (536), 39 (537), 40 (538), 42 (540). — 6) Збори „Просвіти“ в чч. 25 (523), 26 (524). — 7) Пресова нарада в справі відновження „Просвіти“ в ч. 31 (529). — 8) Діяльність „Просвіти“: Важна нарада у Львові в справі поборювання неграмотности в чч. 94 (592), 95 (593). — Ми вичислили тільки важніші звіти, поміщені сего року на сторінках „Н. Зорі“. З ріжних сторін нашого краю одержали ми за ту звітову частину нашої праці особливші признання. Ріжні духовні і світські люди заявляли нам устно й писали, що читаючи ті докладні звіти мали таке вражіння, якби самі були учасниками описуваних нарад. Кромі того з ріжних товариств знаємо, що їх секретаріяти просто витинають з „Н. Зорі“ наші докладні звіти і вліплюють у свої протоколи, бо докладніших ніхто не пише. Звіти в „Новій Зорі“ дають найдокладніший образ життя української нації в Галичині.

А тепер перейдемо до тої справи, задля котрої пишемо сю статтю: Именно ходить нам про те, щоби з нашого католицького орґану зробити під кождим оглядом такий орґан, без якого не моглаб обійтися жадна людина, що цікавиться публичним життям нашого краю. То значить ходить нам про те, щоб ми могли в „Н. Зорі“ таксамо систематично давати огляди правничі, технічно-природничі, економічні, фільософічні, бібліоґрафічні, жіночих справ, студентських і т. д.

В тій цілі требаби перевести одну зміну, а саме треба мале четвергове число „Н. Зорі“ побільшити до величини недільного числа, т. зн. щоб оба числа мали по 8 сторін друку. Сам кошт друку без паперу того побільшення малого числа „Н. Зорі“ винісби річно коло 5.000 зол.*) Ми вже зверталися до наших післяплатників, щоб були ласкаві вирівнати в тій цілі свої залеглости. Річ ясна, що нема великої надії на те, щоби відгукнулися всі післяплатники. Тому звертаємося отсим ще й до наших правильних передплатників з таким предложенням: Ми зможемо виконати висше згаданий плян, т. зн. давати два великі числа „Нової Зорі“ кождого тижня (крім вакаційних місяців), коли з наших передплатників лише 200 кромі цілорічної передплати пришле в першій половині січня 1933 р. ще по 20 зол. на пресовий фонд „Н. Зорі“. На випадок, коли не знайдеться таких 200 людей та інституцій, присланих 20 зол. на пресовий фонд адміністрація „Н. Зорі“ почислить кождому, хто ті гроші пришле, не як дар а як передплату на 1934 р. Замість висилати зі своєї кешені можна подбати за платні оголошення (анонси) від ріжних своїх і чужих крамниць та інституцій на провінції, в котрих купують наші люди. Коли кілька осіб нараз зажадає в якійнебудь фірмі невеличкого анонсу в „Н. Зорі“ на 20—30 зол., то ледви чи котра фірма відмовить. Отже треба тільки ініціятиви, а ми зможемо відповідно поставити наш католицький орґан. Місяць січень — се місяць призначений на поширення і скріплення католицької преси. Зробім же в тім місяци відповідне зусилля й тим дійсно скріпимо свою пресу, найбільшу проповідницю, яка взагалі істнує в сих часах.

Розуміється, сею статтею ми покищо не зобовязуємося до нічого, бо розвиток кождого пресового орґану залежить не лише від редакції й адміністрації, але й від читачів.

*) Колиб ми хотіли видавати два малі числа й одно велике, то кошти булиби значно більші вже тому, що тоді требаб оплатити почтовий „ричалт“ коло 50 разів на рік більше і мусівби бути експедиційний апарат майже такий як у щоденнику, а то длятого, бо в нашім льокалі висилається також „Правду“.

Ювилей „Сили“

Т-ва українських робітників у Львові.

Дня 25 грудня 1932 р. Товариство українських робітників у Львові „Сила“ обходило 25-літний ювилей свого істнування. О год. 12. в полудне в Преображенській церкві відправив Службу Божу о. Антін Каштанюк. Потому Преосв. Никита в трома священиками відправив панахиду за померших членів. О год. 13 відбулася святочна академія в салі т-ва „Зоря“. Мішаний хор членів т-ва „Сила“ під проводом п. радн. Купчинського відспівав три точки: С. Артемовського „Молитву“ з опери „Запорожець за Дунаєм, (теноровe сольо відспівав п. Мих. Бодак), Лаврівського „Річенька“ та І. Недільського „Засяло сонце“. Найкраще випала остання точка. о. А. Каштанюк, голова т-ва „Сила“, виголосив промову. В ній представив історію сего т-ва. В 1906 р. малий гурток українських робітників постановив основати своє окреме т-во. Дня 20. І. 1907 р. відбулися перші заг. збори при участи 56 членів. Перший голова т-ва був пок. Василь Нагірний через два роки. В лютім 1909 р. стає головою „Сили“ о. Евген Гузар і є ним аж до смерти, до 1918 р. Від 1919 р. аж досі головує в т-ві о. А. Каштанюк. Ціль т-ва: матеріяльна поміч членам в часі безробіття та недуг. Безплатну лікарську поміч давали лікарі: д-р Озаркевич і д-р Волошин. До війни т-во мало 700 членів, двох постійних урядників, 22.000 корон в касі на власну домівку, трубну орхестру (42 інструменти) й хатню обстанову. В часі війни гроші обезцінилися в касі, інструменти забрали Москалі, обстанова пропала. По війні приступлено заново до праці. В короткім часі зторговано поверх 1000 членів. Т-во уладжувало для своїх членів відчити, курси, аматорські та кінові вистави, вечерки, вело хор і т. д. Т-во не змарнувало тих 25 літ свого істнування. Недавно куплено площу під будову власного дому. З голови за 25 літ — це свідчить про тяглість праці в т-ві. — Відтак складали привіти: п. Сидорак від т-ва „Зоря“, Преосв. Никита від Впреосв. Митрополита й від себе, п. Березовський від Нар. Орґанізації Українців м. Львова, ред. Гладкий від Ц. К. УНДО-вя, п. Тишинська від т-ва „Будучність“, п., Жмінковський від т-ва „Воля“. Вкінці о. А. Каштанюк подякував всім гостям за участь в ювілейнім святі. „Сила“ належить до наших найповажніших робітничих товариств. Кромі „Сили“ є ще „Зоря“, „Воля“, „Т-во ім. Св. Йосафата“ і „Будучність“, всі у Львові.

Маленький фейлетон

Дрібні лікарські поради

Ховзання на лижвах по леду в зимі таксамо добре для здоровля як плиzання в літі. Бо рух на свіжім воздусі скріпляє апетит, гартує тіло і прискорює переміну матерії, приневолюючи до живішого руху богато мязів у нутрі орґанізму, серце, орґани травлення і т. д. Здоровий рух викликає здоровий сон. Розуміється, ховзання на лижвах не треба доводити до пересади, бо через надмірне зусилля можна набути недугу збільшення серця. Особливо треба уникати всяких закладів на леду, хто скорше чи хто довше буде їздити і т. п.

*

Очищення зубів від т. зв. „зубного каменя“ має більшу вартість, ніж запльомбовання кількох діравих зубів. (З німецького).

Вісти з „раю“

1. Звірства Г. П. У.

В листопаді б. р. появився в орґані „Дейли Експрес“ отвертий лист кореспондентки того журнала з Москви, Реї Климен, котру за статтю про Соловки видалили з Большевії. Лист звернений до чекіста Ягоди, найвисшого начальника ГПУ.

Майже дослівний текст листу такий: „Ви начальник ГПУ. Ви й ваші співпрацівники й ваші урядники належите до тих, що одержують ліпші харчі й убори. Після вашої власної заяви ви маєте два способи для удержання карности між вашими підчиненими: позбавлення їх харчів і кара смерти. Ви належите до осіб, які мають найлучші інформації, що діється в СССР і ви підписали декрет мого видалення. Я жила чотири роки в Росії й говорю плавно по російськи. Не можете заперечити, що під вашим наглядом находиться більше як 200 тисяч увязнених переважно священиків, інжинірів, адвокатів та інших представників давнішої освіченої верстви. Вони засуджені на дуже тяжкі роботи: будову каналу в Беломорську і витинання лісів у Карелії. Вони не одержують ніякої нагороди й надто адміністрація обкрадає призначену для них поживу й тютюн. В 1929 р., ви дали приказ вивезти на Сибір 35.000 (35 тисяч) родин „кулаків“ з України, які не хотіли вступити у колхози. Ви не дали їм ні мешкання ані поживи. До місяця більше як тисячка з них умерла на тиф. І тепер вони не захоронені перед зимою; вони мешкають дальше в зимних наметах, по три й чотири родини під одним наметом. Мужчини примушені до робіт у копальнях фосфору, жінки мусять товчи каміння і робити дороги. Вони навіть після ваших приписів мали право до 500 ґрамів хліба на день, та ви казали їм відтягати 25 проц. „на державу“ й нині вони дістають всего 10 проц. того, що їм правно належиться. Не можете чейже заперечити, що матері родин позбавлені карт на хліб, їх діти без молока; що робітники навіть по індустріяльних центрах, крім бульби не мають іншої поживи, та що вже від мая не мають ні кусника мяса. Зате чрезвичайка завсіди добре відживлювана й ви та ваші співпрацівники кождого дня маєте мясо й масло. Кождий чужинець у вас сліджений, його листи отвирані, телефонічні розмови підслухувані, його услуга наражена на денунціяції. Кождого місцевого горожанина, котрий гостить чужинців, уважаєте за шпіона; до слідження уживаєте дітей. Ви маєте аґентів у кождій хаті, в кождім варстаті, в кождій фабриці...“

Так пише анґлійська кореспондентка, котра мала нагоду чотири роки приглядатися большевицьким відноснам. Такі жахливі звірства діються в XX ст., нібито у столітю свободи й культури. Помимо того находяться люди, які даються потягнути большевицьким аґентам. І є держави, які заключують пакти ненападу з такими людьми...

2. Справа виживлення в Большевії.

Другий кореспондент з Москви пише до женевського дневника „Обсервер“ про справу виживлення в Большевії:

Вже на початку пятилітки справа виживлення не стояла світло; а тепер ще більше погіршилася. Робітники дістають всего дві треті кґ. хліба на день; інші кляси лиш одну трету кґ. Цукру дають всего ½ кґ. на місяць. Мясо дають дуже рідко, а бульбу лиш на карту. ½ кґ. масла коштує 20 рублів; ¼ літри молока 4 рублі; цукру купити майже неможливо. Платні не піднесено ніде й пересічна платня виносить місячно всего 150 рублів. Навіть чужинці, які давніше мали право в осібних магазинах

набувати харчі до 14 кг., тепер можуть купити найвисше 5 кг. Головна причина браку середників поживи се загальне невдоволення між горожанами тими, що сколективізовані й між свобідними. Загалом ніхто не хоче працювати для держави, хіба під примусом. Поля стоять облогом. Сьогорічні збори такі лихі, що ніхто подібних не памятає. Сеї осени обсіяно ще менше поля, ніж попередної. Погіршенням загального вижившення треба пояснити два нові драконськ розпорядки: 1) Робітник, який лиш раз не явиться до праці, тратить тим самим посаду й рівночасно відбирають йому й його родині карти поживи; 2) На предложення Молотова зредуковано урядників адміністрації від 10 до 50 проц. Без дозволу осібної контрольної комісії не можна нікого ніде приймати ні до уряду ні до праці.

Ось до чого дійшла колективізація засобів поживи! Загальна нужда, загальне зубожіння, загальне невдоволення. Плян пятилітки замість поліпшувати, все погіршує положення. Здається, що не буде іншого виходу, аж поки все до споду не зігние і не розсиплеться. Аж лячно думати, як так міліони людей мусять гірко страждати задля примхи й демонського фанатизму горстки тиранів. А в нашім краю є ще такі типи, що захвалюють нашому народови большевизм!

Що діється в краю

З села Березець коло Комарна пишуть нам: Тут є утраквістична школа, де вчиться 110 гр.-катол. дітей і 40 рим.-катол. Від листопада 1931 р., то є від часу приїзду до нас нового вчителя п. Міхала Поляньского, загорілого ендека, настали ненормальні відносини в навчанні дітей. Мимо розпорядження п. учитель дальше примушув укр. дітей гр.-катол. обряду до нововидуманої молитви. Дня 21 грудня 1932 р. вчіпився в школі дівчинки Стефанії Янковської обр. гр.-катол., коли вона рішучо відмовила молитися в чужій мові і з плачем говорила молитву „Отче наш". — Крім сего вище названий в часі науки випитує дітей, що говорить до них гр.-катол. душпастир на релігії. Одного дня стягав від дітей письменно протокол, мовляв: „Ксьондз вистемпує пшеців Л. О. П. П." і мав о тім донести до інспектора. Очевидно до п. інспектора не доніс, бо була се видумка, обчислена на те, щоби перед дітьми понизити їх катехита. Це педагогіка шовінізму. Той пан випускав дітей до дому пів години перед визначеною годиною релігії (з рази в сьому році), дозволяє собі навіть насильно придержати укр. дитину, чи вручати пачку цукорків, щоби задержати її на лат. релігії. Но, але тут ходить о це, що є опорожнена посада управителя школи, яким він конечно хоче стати. Отже з великим шумом відкриває „сьвєтліц'у". На око се культурна і патріотична робота, бо всі діти (і гр.-катол.) мусять слухати всевладного пана (тут пропускаємо — Ред.), тільки що — сего очевидно не знає п. інспектор. Приміщення „сьвєтліци" є в громадському домі, бувшій донедавна коршмі, непосвяченій, де є рівночасно „Вишинк ружних трункуф. вудкі, пива", є трафіка, склеп, де відбуваються забави з танцями. Чи дитина в такій сьвєтліци вихована може бути вихована в добрім дусі і чи держава буде мати хосен з так вихованих дітей, се покаже час, — тепер покищо кинене зерно ненависти між спокійне убоге населення починає кільчитися. Чи не ліпше завчасу вирвати його, доки ще почне дозрівати? А треба знати, що досі все населення жило тут добре з собою. Чиж сіяння ненависти вийде на добро державі?

На свята!

найкраще приладите всяку їду, якщо всі потрібні припаси купуватимете тільки в найстаршій українській кооперативі

Народна Торговля

111 1—1

Духове зусилля скорше зуживає силу організму ніж чисто фізичне зусилля. Тому ті, що працюють головою, повинні особливо уважати на те, щоби зберегти себе здоровими і сильними. (Смайлс).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Львівські Парохіяльні Вісти, рел.-церковний двотижневик, виходитимуть у Львові від 1. І. 1933 р. під редакцією о. проф. Ю. Дзеровича.

В Попельниках, пов. Снятин, в часі від 12. XI до 22. XI. 1932 відбулася св. Місія під проводом Впр. ОО. Редемптористів зі Станиславова: В. Породка, провідника Місії, й О. Корби. Слава Богу і честь Преч. Діві за ласку св. Місії. Завдяки Божій ласці, взнеслим наукам, безкровним жертвам і молитвам ОО. Місіонарів Місія увінчалася гарним успіхом: 1427 душ приняло найсв. Тайни. Щиру подяку складають громадяне Попельник Вам, Впр. ОО. Володимире і Осипе, за Ваш великанський труд, Впр. О. Ап. Сімовичеві, деканові і ОО. Кондеканальним за поміч у слуханні св. сповідей. — Учасник.

Поголоски про зміну закона про вибір папи. Флямандський „Стандард" приніс допис з Риму з цікавими подробицями про мнимо намірену зміну закона про вибір папи. Дописувач покликуючись на достовірні особи пише, що папа Пій XI задумує перевести реформу в сьому напрямі. Дотепер папу вибирали кардинали. Ті діляться на дві трупи: 1. Куріяльних кардиналів, які перебувають в Римі і 2. Кардиналів-Епископів на епископських престолах у ріжних краях. Тепер рівне право вибору папи малиб одержати всі епископи Ординарії. Це пояснювалоб, чому Св. Отець не спішиться доповнити теперішню, 52 членів числячу Колеґію Кардиналів до числа 70. Ся реформа пляновано вплине особливо на християн орієнту, яких приєднувалоб до злуки з Апост. Столицею те, що їх епископи малиб рівне право вибору Христового Намісника. Ся доволі тяжка проблема є наразі предметом студій. Рішення її не належить сподіватися надто скоро.

Католицька акція в Римі розвивається в границях зачеркнених договором між Апост. Престолом і італійським урядом. Всю увагу звернено тут головно на дві справи: на місійну діяльність і поширення катол. преси.

З Катол. Акції в Голяндії. Епископ Янзен з Утрехту в однім зі своїх послань дає перегляд катол.-суспільної праці на полі опіки над дівчатами й матерями. Вичисляє він стації опіки на зелізн. двірцях великих міст, катол. чайні по містах, приюти, катол. біржу праці. Т-во св. Марти дбає про духові розривки для дівчат. Німкинями опікується Тво св. Нотбурґи. Тво св. Анни відвідує кождого тижня клініки та опікується перебуваючими там молодими матерями, яких опісля забирає звідси до домівки для реконвалесцентів.

Місійне діло „Йоганнісбунд"-у в Ляйтерсдорфі над Реном в ціли навертання „білих поган" крім многих тисячів працюючих у світі членів і помічників має два цілком новочасні Чини: Місіонарів Христа Царя (священики й братчики) і Сестер Марії Цариці. Члени обох Згромаджень посвячують себе торжественними монашими обітами Христу Цареви й справам Його царства. За ціль поставили вони собі займатися найбіднішими, найнужденішими, упавшими й зломаними та голосити їм радісну вість любови Бога до нашого світа, що так дуже потребує потіхи. В Берліні оснували свій дім та кольонію бараків для найбідніших, працюють успішно в Майнцу, Іліху та в інших містах. З многих місцевостий напливають просьби, о приділення до них місіонарів. „Йоганнісбунд" виховує хлопців до священичого й місіонарського стану в своїй новій школі у Майнци. В Ляйтерсдорфі істнує така школа для молодців до 21 р. життя.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ДЕНЬ ПЕРЕД ЛАТ. СВ. ВЕЧЕРОМ о год. 12 в пол. увійшов в життя договір про ненапад між Польщею й СССР, бо того дня й о тій годині вимінялися ратифікаційними грамотами іменем своїх держав польський міністр загр. справ Йосиф Бек і совітський посол Володимир Антонов (се Москаль, котрий прибрав собі український псевдонім „Овсієнко" від часу, коли брав участь у кріавій окупації України).

НА ПРЕДЛОЖЕННЯ СВ. ВІТЦЯ Пія XI. Болівія й Парагвай згодилися на завішення зброї в день Різдва Христового протягом 24 годин.

ПРЕЗИДЕНТ МАСАРИК заявив мадярському журналістови: „Підкарпатська Русь дістане широку автономію і буде для себе малою державою".

ШЛЕСЬКИЙ СОЙМ рішучо висловився проти спроб обмежування автономії Шлеська (ПАТ).

ЛИТОВСЬКИЙ МІНІСТР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ Завніюс заявив журналістам, що Литва не зречеться своїх прав до Вильна.

АВСТРІЙСЬКО - МАДЯРСЬКИЙ торговельний договір підписано в Будапешті.

НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Вільгельм Гренер оповістив у святочній „Н. Фр. Прессе" статтю в котрій пише: Будуча війна булаби рівнозначна зі знищенням господарства й західної культури. Рішаючі бої відбулисяб у воздусі.

В ПАРТІЇ ГІТЛЄРА множаться прояви розкладу. З браку фондів перестав виходити один з більших орґанів тої партії „Дас шаффенде Фольк".

ОПОЗИЦІЯ, котра вийшла з партії Гітлєра, зачала видавати тижневик „Дер Гакенкрайцшпіґель". В першім числі редакція нового орґану закидає провідникам гітлєрівської партії поіменно обман, кривоприсяги, фальшування документів і т. п. та взиває їх, щоби скаржили до суду, а вона все докаже. Здається, що се знак певного упадку тої партії.

КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ в Німеччині знов відновилися. Комуністи нападають на склепи, тероризують обслугу, забирають товар і гроші з кас.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ПАВЛА БОНКУРА у Франції одержало заяву довіря 379 голосами проти 166 голосів.

БЕЛЬҐІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ґрафа де Броквіль одержало заяву довіря 100 голосами проти 80.

ЗАГОВІР СТУДЕНТІВ відкрито в Москві. Увязнено 94 студентів, в тім 20 комсомольців.

ВІДНОВЛЕННЯ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ВЗАЄМИН мж СССР і Китаєм викликало негодування Японії. В Японії перестали надіятися, що СССР призпасть Манджурію окремою державою.

ГУВЕР заявив, що на власну руку не буде вести переговорів з Европою в справі военних довгів. Справу ту полишає Гувер Русвелтови.

ФІЛІППІНИ, що належать до Америки, дістануть до 10 літ повну державну незалежність. В тій справі осягнено вже повне порозуміння між обома палатами у Вишинґтоні.

РІЖНИЦЯ ПОҐЛЯДІВ між Русвелтом і Гувером у справі военних довгів викликала в Лондоні прикре вражіння. Устійнилося переконання, що ні Русвелт ні Гувер не чуються на силах розвязати складне питання ревізії довгів.

З святочним числом „Нової Зорі" (ч. 1 на 1933 р.) розішлемо почтові складанки і просимо присилати передплату на 1933 р. З тимсамим числом розішлемо нашим передплатникам стінні календарі УКО (Української Католицької Орґанізації).

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НОВИНКИ

Новість на свята! Муштарду „Міка“ в гуцульських керамічних виробах продає „Народна Торговля“ та її склепи у Львові. 116 1—2

Слідуюче велике святочне число „Нової Зорі“ одержать ВП. Передплатники в день перед Святвечером.

У справі купна монастиря і церкви СС. Василіянок у Львові при вул. Зиблікевича греко-католицькі церковні круги ведуть переговори з комісарем „Народнього Дому“ М. Бачинським.

У Львові увязнили 10 наших студентів. Між ними увязнені: В. М. Янів, Д. Штикало, Матла, І. Равлик та інші. По переслуханні в комісаріяті при вул. Яховича перевезли їх на Бриґідки. Рівночасно богато львівських студентів дістало візвання на поліцію, де з ними списано протоколи.

В Тернополі переведено ряд ревізій серед Українців. Увязнено кільканацять людей.

Масові увязнення на провінції. Пишуть нам: Минулого тижня увязнено богато молоді в Стрийщині та в Самбірщині.

Ревізії та увязнення переводять також в Дрогобиччині та в Равщині.

В Рогатині відбувся концерт з приводу 60-их роковин уродин Б. Лепкого. Присутний був Ювилят.

В справі матеріяльного забезпечення шкіл „Рід. Школи“ на Городецькім передмістю у Львові відбулася в забудованнях св. Юра 7-ма з ряду анкета. Присутних було трицять кілька осіб на... 1500 запрошених. Зі звітів виходить, що учителі 4-ох шкіл „Р. Ш.“ на Городецькім передмістю від 3 місяців не дістають платні. Кружок „Р. Ш.“ находиться в д. тяжкім матеріяльнім положенні. На 15.000 Українців на Городецькім членами кружка є лише 1200, з котрих лише 600 заплатили вкладки. Управа кружка робить всякі зусилля, щоби притягнути мешканців Городецького до масового членства і роздобути фонди на дальше ведення шкіл. Коли цего не осягне, школам загрожує ліквідація.

З Теребовельщини пишуть нам: Тут переводиться успішно шкільний плебісцит по всіх селах. На села роздано 5.500 деклярацій. Досі затверджено деклярації в 26-ох селах. Решта сіл кінчить затверджувати. Всі війти потверджують деклярації. На деяких війтів вношено жалоби до староства і се мало добрий наслідок.

Шкільний плебісцит на Волині стрічає великі перепони від війтів, секретарів та старостів. Війти вимагають оплат по 50 сот. і по 1 зол. від підпису, вимагають особистих доводів, метрик дітей і т. д. Всі скарги до старостів безуспішні. Тих, що вносять шкільні деклярації за українською школою, називають на Волині „бунтівниками“, „большевиками“ та „протидержавними елементами“, хоч вони роблять це згідно з польськими законами.

Всеукраїнська Академія Наук в Київі відбула ювилейну сесію, присвячену 15-й річниці большевицької революції. Привітні телеграми вислали зі Львова академіки: Студинський, Колесса, Возняк і Щурат.

Поліція викрила у Варшаві архів Центрального Комітету Комуністичної Партії Польщі. Увязнено 36 осіб.

Варшавські комуністи нападають на склепи та граблять товари. Увязнено 4-ох комуністів-Жидів, котрі напали на один склеп. Вони стануть перед наглим судом.

Замасковані бандити напали на дорозі між Мостами Вел. і Бутинами на почтаря Мих. Гіраша, оголомшили його і забрали 800 зол. та 6 долярів. Поліція увязнила справників того нападу Порфірія Лучку й Аркадія Константого, парібків з Бутин. Гроші також віднайдено.

Згоріло 10 людей у стирті соломи в Буїнах коло Пйоткова. Догадуються, що то злочинці переховувалися в тій стирті. Огонь наступив мабуть від недокурка.

Союзи продуцентів цукру призначили для безробітних 50 ваґонів цукру.

Польська і жидівська преса почала кампанію за зниженням телефонічних і радієвих оплат о 33 проц. Орґанізується спільний виступ абонентів телефонів і радія.

Скількість безробітних в Німеччині зросла в другій половині грудня о 249 тисяч і виносить тепер 5,604.000.

Повінь в полуд. зах. Франції. Внаслідок нагальних дощів вилила ріка Оде. Вода залила великі простори. Коло Манрі повінь спричинила зелізничу катастрофу. Погибло 7 осіб.

Від італійського військового літака в часі лету над твердинею Аппія урвалася бомба. Повстав величезний пожар магазинів. Погибли три робітники, богато ранених.

Магазин постелі Р. Держала, Львів, вул. Хорущина 5 (біля кіна Аполльо), поручає по найнизших цінах ковдри, матераци й постіль. Перероблення ковдри по 6 зол., матераца по 8 зол. Тел. 94-81. 98 14-20

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Український млин в Струсові у заряді кооп. „Промисловий Млин“ в Теребовлі перемолов від квітня с. р. дотепер 46 ваґонів збіжжа. Загальний оборот виносить 450.000 зол. Муки продано за 120.000 зол. Мимо „побожних бажань“ ріжних „приятельських“ орґанів, наш кооперативний млин розвивається чимраз краще.

Мек Доналд заявив у Палаті Громад, що світову економічну конференцію треба скликати як найскорше, бо світ не може ждати в нескінченість на її відбуття.

40-годинний тиждень праці мають завести в Італії. Уряд звернувся до союзів працьодавців і робітників, щоби прослідили спільно всі справи, звязані з тим проектом.

Міліярд і 200 міл. лір призначило італ. правительство на електрифікацію залізниць.

Мадярське правительство зачало енерґійну боротьбу з картелями. Міністр торговлі видав розпорядок, котрий передбачує докладну контролю над діяльністю картелів. Створено картелеву комісію з широкими повновластями. В інструкціях комісії сказано, що вона має якнайостріше виступати проти шкідливої і підбиваючої ціни політики 25 мадярських картелів. Коли тут повстане така комісія?

Синдикат гут скла обнизив ціну нормального будівельного скла майже о 25 проц., т. зн. з 4.20 зол. на 3.20 зол. за 1 м².

Німецький промисл продукує тепер тільки 15 проц. того, що міґби продукувати при теперішнім стані його машин.

Анґлія продукує тепер менше бавовни і сталі ніж тому 60 літ.

Америка продукує тепер тільки 12 проц. тої сталі, що продукувала тому 4 роки.

Прекрасні дороги збудувала ґрупа 45 безробітних в околиці австрійського місточка Мауер. Майже всі члени тої ґрупи не мали поняття про будову доріг, бо се слюсарі, електротехніки, кравці, студенти, один кухар й один інжінер будови каналів. Тому в перших днях припадало на одного лиш пів куб. метра викопаної землі за цілий день. Потому довели до того, що на одного припадало 15 м³. За свою роботу одержують вони від інтересованих громад місце на спання, харч і по 50 сотиків денно та по 10 папіросів. Тепер та ґрупа вже елеґантно урядилася, має навіть власну бібліотеку з найновішими творами письменства, ґеоґрафії, історії й т. д. Відбуваються постійні виклади, тільки ніхто не порушує політичних справ, бо таке приречення зложили відразу всі члени ґрупи зі страху, щоби ґрупа не розбилася. Таким чином ґрупа безробітних має удержання а ціла околиця прекрасні дороги. А в нашій Галичині, де дороги місцями виглядають як глибокі баюри, є маси безробітних, котрим виплачують даром допомоги і ніхто пальцем не рушить.

Біржа

Ґроші: Амер. доляр в приватних оборотах 8.91—8.93 зол.; канад. доляр 7.50—7.70; нім. марка 2.10—2.12; 100 чеських корон 25.50—26; 100 фр. франків 34.50—35 зол.

Збіжжа: Підволочиська: пшениця 21.50; жито 13.75; ячмінь 12; овес 15.25; ґречка 11.50; кукурудза 13; фасоля біла 18; фасоля краса 18.50; ґорох пільний 17; просо 12.50; лен 40; конюшина 100; мак синий 110; ґрис пшен. 7.25; ґрис жит. 6.75 зол.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла експ. і десер. 3 зол., за 1 л. молока 17—19 сот.

Яйця: Центросоюз платив за 1 кґ. яєць 1.80 зол. Маслосоюз платив за 1 копу яєць 6.30—6.40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

МИЛОСЕРДНІ СЕРЦЯ! *Тяжко хора сирота просить Вас* о запомогу на довше лічення в шпиталі. З вдячности буду щиро Боту молитися за Вас. Ласкаві датки прошу слати до Адм. „Нової Зорі“ для сироти. 112 2-2

БЕРЛЯЧІ на черевики, **чоботи** фільцові, **папучі** теплі з підошвою скіряною або фільцовою, **пантофлі** хатні із сукна, фільцу і скіри 99 і т. п. **Обуву** поручає і виконує 13-15

Фабрика пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИН,

Львів, Вроновських 4. Тел. 59-88.

КІНА

АДРІЯ: На Сибір.
АТЛЯНТИК: На приказ жінки (Поля Негрі).
КАСІНО: Бастер Кітон як добродій людства.
КОПЕРНИК: Теодозія-Севастопіль
МАРУСЕНЬКА: Теодозія-Севастопіль.
МІРАЖ: Любов Жоржети і російський балет.
ОАЗА: Фліп і Фляп в чужоземній легії.
ПАЛЯС: Хоробрий вояк Швейк.
СТИЛЕВЕ: Атлянтида і ревія Веселий Свершок.
УТІХА: Люди шакалі і Гельо котик.

Маленький фейлетон

ЯК ПІЗНАТИ

кілько літ має короп

Треба відірвати одну луску з корона, очистити її в спірті й потому держачи її в малих кліщах дивитися під світло. Луска однорічного корона має блискучу точку в самій середині. Луска дволітного корона має точку окружену обручкою, трилітного — двома обручками, чотиролітного — трьома, 5-літного — 4-ма і т. д. З кождим роком прибуває одна обручка.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка.

Львів
№ п 1211